

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الرحمن
علیه صاب

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

نہرِ تسکینِ نسیمِ نایِ حلیٰ

حدیث و علوم حدیث شریف

جلد چہارم

مؤلف

علی محمد رانی خونی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه

نویسنده:

علی صدرایی خویی

ناشر چاپی:

موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه جلد ۴	۳۰
مشخصات کتاب	۳۰
اشاره	۳۰
بخش سوم : متون حدیث شیعه (خ - ض)	۳۲
اشاره	۳۲
خ	۳۴
۱۳۸۹ . الخافیة الشمسیة	۳۴
۱۳۹۰ . خبرهای پراکنده	۳۵
۱۳۹۱ . خبرهای شیعی از عیون المجالس و توحید شیخ صدوق	۳۵
۱۳۹۲ . خبرهای علامت ظهور	۳۶
۱۳۹۳ . الخرائج و الجرائح	۳۶
۱۳۹۴ . الخصال المحمودة و المذمومة	۴۱
۱۳۹۵ . خصائص أمير المؤمنين عليه السلام	۴۹
۱۳۹۶ . خصائص الأئمة الإثني عشر عليهم السلام	۴۹
۱۳۹۷ . خصائص عدد الأربعين	۵۰
۱۳۹۸ . خصائص الوحي المبين في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام	۵۰
۱۳۹۹ . خصلتها در احاديث	۵۲
۱۴۰۰ . خطاب أمير المؤمنين عليه السلام به طارق بن شهاب	۵۲
۱۴۰۱ . الخطب	۵۳
۱۴۰۲ . الخطب	۵۳
۱۴۰۳ . خطب أمير المؤمنين على عليه السلام	۵۳
۱۴۰۴ . خطب أمير المؤمنين عليه السلام	۵۶
۱۴۰۵ . خطب أمير المؤمنين عليه السلام با ترجمه فارسی	۵۶

- ۱۴۰۶ . خطبہ النبی و الأئمۃ علیہم السلام ۵۷
- ۱۴۰۷ . خطب و کلمات قصار أمير المؤمنین علیہ السلام ۵۷
- ۱۴۰۸ . خطبہ امام جواد علیہ السلام در تزویج دختر مأمون ۵۷
- ۱۴۰۹ . خطبہ امام زین العابدین علیہ السلام در مسجد شام ۵۸
- ۱۴۱۰ . خطبہ امام سجاد علیہ السلام ، ترجمہ... ۵۸
- ۱۴۱۱ . خطبہ امام علی علیہ السلام ۵۸
- ۱۴۱۲ . خطبہ ای از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ۶۱
- ۱۴۱۳ . خطبہ بی نقطه امام علی علیہ السلام با ترجمہ ۶۱
- ۱۴۱۴ . خطبہ بی نقطه امام علی علیہ السلام با ترجمہ فارسی ۶۱
- ۱۴۱۵ . خطبہ البیان (خطبہ الافتخار) ۶۲
- ۱۴۱۶ . الخطبۃ التطنجیۃ ۶۷
- ۱۴۱۷ . خطبہ التوحید ۶۸
- ۱۴۱۸ . خطبہ حضرت زینب علیہا السلام ۶۸
- ۱۴۱۹ . خطبہ درۃ التوحید ۷۰
- ۱۴۲۰ . خطبہ الرضا علیہ السلام ۷۰
- ۱۴۲۱ . خطبہ شقشقیہ ۷۱
- ۱۴۲۲ . الخطبۃ الشقشقیۃ با ترجمہ فارسی ۷۱
- ۱۴۲۳ . خطبہ شقشقیہ با ترجمہ و شرح کوتاہ ۷۱
- ۱۴۲۴ . خطبہ صلاة العید ۷۱
- ۱۴۲۵ . خطبہ غدیر حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله ۷۳
- ۱۴۲۶ . خطبہ فاطمۃ الزهراء علیہا السلام (خطبۃ اللمۃ) ۷۳
- ۱۴۲۷ . خطبہ الكشف به روایت امام رضا علیہ السلام ۷۵
- ۱۴۲۸ . خطبہ مونقہ (خطبہ بی الف) ۷۶
- ۱۴۲۹ . خطبہ مهمله (خطبہ بی نقطه ، خطبۃ العجماء) به روایت تمیمی ۷۶
- ۱۴۳۰ . خطبہ مهمله (بی نقطه) امام علی علیہ السلام و ترجمہ بی نقطه آن ۷۸
- ۱۴۳۱ . خطبہ وداع علی علیہ السلام در هلاک امصار و نابودی شهرها ۷۸

٧٨	خطبة همام (خطبة المتقين)
٨٠	خطبة همام على عليه السلام با ترجمة فارسي
٨٠	الخطبة اليتيمة
٨١	خلاصة البحار
٨١	خلاصة اربعة
٨١	خلاصة الأحاديث
٨٣	خلاصة الترجمان في تأويل خطبة البيان
٨٧	خلاصة الرشاد في الدلالة على منهج العباد
٨٨	خلافت على عليه السلام در غدير خم
٨٨	خلق الأشياء
٨٨	خواب نامه
٨٩	خواب نامه
٨٩	خواب نامه منظوم
٨٩	خواص الفواكه
٩٠	د
٩٠	درّ ثمين (احاديث فصل الخطاب)
٩١	الدر المنثور (الدرر المنثورة و الحكمة المأثورة)
٩١	الدر المنثور من الخبر المأثور و غير المأثور
٩٤	الدرّ المنظوم من كلام المعصوم (شرح اصول الكافي)
٩٥	الدرّ التنظيم في مناقب الأئمة اللهميم
٩٩	درر الأخبار و جواهر الآثار
١٠٠	درر البحار
١٠٠	درر البحار المصطفى من كتاب بحار الأنوار (نور الأنوار)
١٠٢	الدرر الصافية في ترجمة بعض الكلمات القصار لأمير المؤمنين عليه السلام (دره صافيه و
١٠٣	درر اللآلى العمادية في الأحاديث الفقيهية
١٠٤	الدرر المنتخب

- ١٤٥٧ . الدرر و اللآلى فى خلاصة الأمالى ----- ١٠٤
- ١٤٥٨ . الدررة الباهرة من الأصداف الطاهرة ----- ١٠٤
- ١٤٥٩ . الدررة البيضاء ----- ١٠٦
- ١٤٦٠ . درة البيضاء فى ترجمة حديث الكساء ----- ١٠٧
- ١٤٦١ . الدررة البيضاء فى شرح خطبة فاطمة الزهراء عليها السلام ----- ١٠٧
- ١٤٦٢ . درة السلطانى (شرح حديث حقيقت) ----- ١٠٨
- ١٤٦٣ . درة المعالى فى ترجمة اللآلى ----- ١٠٩
- ١٤٦٤ . الدررة النجفية فى شرح نهج البلاغة الحيدرية ----- ١٠٩
- ١٤٦٥ . دستور المؤمنين ----- ١١١
- ١٤٦٦ . دعائم الإسلام و شرائط الإيمان ----- ١١٣
- ١٤٦٧ . دلائل الإمامة ----- ١١٤
- ١٤٦٨ . الدلائل البرهانية فى تصحيح الحضرة الغروية (تلخيص فرحة الغرى) ----- ١١٥
- ١٤٦٩ . دوحه الأخبار فى ذكر أخبار الأخيار و أخبار الأخبار ----- ١١٥
- ١٤٧٠ . ده خصلت صاحب فتوت به روايت از على عليه السلام ----- ١١٧
- ١٤٧١ . ديوان الإمام على عليه السلام (الأشعار المختلفة) ----- ١١٧
- ١٤٧٢ . ديوان السجاد عليه السلام ----- ١١٨
- ذ ----- ١٢١
- ١٤٧٣ . ذكر رموز و اشارات در تفسير حضرت امام صادق عليه السلام ----- ١٢١
- ١٤٧٤ . الذهبية (طب الرضا عليه السلام ، الرسالة الذهبية) ----- ١٢١
- ١٤٧٥ . ذيل التوحيد ----- ١٣١
- ر ----- ١٣٢
- ١٤٧٦ . راحة الروح فى شرح حديث مثل أهل بيتى كمثلى سفينة نوح ----- ١٣٢
- ١٤٧٧ . رافعة التوهم ----- ١٣٢
- ١٤٧٨ . ربيع الشيعة ----- ١٣٢
- ١٤٧٩ . رجزهاى امام حسين عليه السلام و برخى اصحاب آن حضرت ----- ١٣٤
- ١٤٨٠ . الرجعة و ظهور الحجّة ----- ١٣٤

- ۱۴۸۱ . رد اعتراضات شارح الشرح ----- ۱۳۷
- ۱۴۸۲ . رد رد اعتراضات شارح الشرح ----- ۱۳۷
- ۱۴۸۳ . رد الفضائل الموضوعه ----- ۱۳۸
- ۱۴۸۴ . رساله الرد على أهل الجبر و التفويض ----- ۱۳۸
- ۱۴۸۵ . رساله الإمام الصادق عليه السلام إلى أصحابه ----- ۱۳۹
- ۱۴۸۶ . الرساله الأهوازيه ----- ۱۳۹
- ۱۴۸۷ . رساله ای در اخبار مذهبی ----- ۱۴۱
- ۱۴۸۸ . رساله ای در توضیح حدیثی در مورد ظهور حضرت مهدی علیه السلام ----- ۱۴۲
- ۱۴۸۹ . رساله توحید (شرح حدیث علوی من سأل عن التوحید فهو جاهل) ----- ۱۴۲
- ۱۴۹۰ . رساله توحید و فرائض ----- ۱۴۲
- ۱۴۹۱ . رساله حقوق ----- ۱۴۲
- ۱۴۹۲ . الرساله الحقوقیه ----- ۱۴۴
- ۱۴۹۳ . رساله خبر غدیر ----- ۱۴۴
- ۱۴۹۴ . رساله در بیان حدیث الطینة ----- ۱۴۶
- ۱۴۹۵ . رساله در بیان حروف مقطعه قرآن ----- ۱۴۶
- ۱۴۹۶ . رساله در پاسخ بعضی اخبار مشکله ----- ۱۴۷
- ۱۴۹۷ . رساله در حل اشکال از این که مدت سفر برای زیارت امام حسین علیه السلام ... ----- ۱۴۷
- ۱۴۹۸ . رساله در حل قسمت هفده شتر ----- ۱۴۷
- ۱۴۹۹ . رساله در رجعت (اثبات الرجعه ، ترجمه چهارده حدیث ، درر شاهوار ، ----- ۱۴۹
- ۱۵۰۰ . رساله در رد انتساب کتاب الفضائل و الروضه به فضل بن شاذان ----- ۱۵۵
- ۱۵۰۱ . رساله در شرح حدیث «لما خلق الله العقل إستنطقه» ----- ۱۵۵
- ۱۵۰۲ . رساله در شرح حدیث «ما ألحق الله صبیاناً برجال کاملی العقول ...» ----- ۱۵۵
- ۱۵۰۳ . رساله در شرح سخن امام صادق علیه السلام در شریعت و طریقت و حقیقت ----- ۱۵۷
- ۱۵۰۴ . رساله در فتوت ----- ۱۵۷
- ۱۵۰۵ . رساله در فضایل امیر المؤمنین علی و سایر ائمه طاهرین علیهم السلام ----- ۱۵۷
- ۱۵۰۶ . رساله در فضیلت فاطمیین (فوائد) ----- ۱۵۹

- ١٥٠٧ . رساله درباره حديث «علماء امتى كأنبياء بنى إسرائيل» ١٥٩
- ١٥٠٨ . رساله در توضيح حديث «إن عيسى إذا نزل يصلى خلف المهدي عليه السلام» ١٦٠
- ١٥٠٩ . رساله رمل ١٦٠
- ١٥١٠ . رساله رؤيته ١٦٠
- ١٥١١ . رساله سز حديث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» ١٦٢
- ١٥١٢ . رساله سلمان فارسى ١٦٢
- ١٥١٣ . رساله عرشية محمديه ١٦٤
- ١٥١٤ . الرساله العلية فى الأحاديث النبوية ١٦٤
- ١٥١٥ . رساله غديريہ ١٦٨
- ١٥١٦ . رساله الفتن (رساله در باب امام زمان عليه السلام و علائم ظهور) ١٧٠
- ١٥١٧ . رساله فى البداء ١٧٠
- ١٥١٨ . رساله فى بيان الفرقه الناجية ١٧٢
- ١٥١٩ . رساله فى بيان من كنت مولاه ١٧٢
- ١٥٢٠ . رساله فى بيان من كنت مولاه ١٧٢
- ١٥٢١ . رساله فى تأويل حديث الترجيع (شرح حديث الترجيع) ١٧٤
- ١٥٢٢ . رساله فى حال التفسير المنسوب إلى العسكري عليه السلام ١٧٥
- ١٥٢٣ . رساله فى حقيقة الفدك ١٧٥
- ١٥٢٤ . رساله فى حل حديث «أنا قاسم الجنة و النار» ١٧٥
- ١٥٢٥ . رساله فى حل حديث ورد فى الصوت الحسن ١٧٧
- ١٥٢٦ . رساله فى شرح حديث أعرابى من بنى سليم ١٧٧
- ١٥٢٧ . رساله فى شرح الحديث النبوى «إن للقرآن ظهراً و بطناً و لبطنه ...» ١٧٩
- ١٥٢٨ . رساله فى ظهور صاحب الزمان عليه السلام و علائمه و كفياته ١٧٩
- ١٥٢٩ . رساله فى فضائل أهل البيت عليهم السلام ١٧٩
- ١٥٣٠ . رساله فى فضل مسجد الكوفة و الصلاة فيه ١٨١
- ١٥٣١ . رساله فى فضيلة النجف ١٨١
- ١٥٣٢ . رساله فى القرعة ١٨٢

- ١٨٢ رسالة في معنى «إن الله تعالى خلق عشرين عالماً أنتم آخرهم» ١٥٣٣
- ١٨٤ رسالة في معنى حديث «حديثنا صعب مستصعب» و الطينة ١٥٣٤
- ١٨٤ رسالة في معنى حديث «مجدد رأس كل مئة» ١٥٣٥
- ١٨٥ الرسالة القدسية في أسرار النقطة الحسية (شرح حديث نقطه) ١٥٣٦
- ١٨٦ رسالة محموديه (ترجمه و شرح رسالة ذهبيه) ١٥٣٧
- ١٨٦ رسالة منهيات ١٥٣٨
- ١٨٧ رسالة موجلكه (مچلكه) ١٥٣٩
- ١٨٧ رسالة نجفيه (پاسخ ملا خليل قزوینی به پرسش های علمای نجف) ١٥٤٠
- ١٨٩ رفع الإشكال عن الحديث المنقول في البصائر «ليس من الإمام إلا ...» ١٥٤١
- ١٨٩ رفع القلم في بعض الأعياد ١٥٤٢
- ١٩٠ رمل نامه امير عرب ١٥٤٣
- ١٩٠ روايات ١٥٤٤
- ١٩٢ رواياتی از تنوير الإيمان كلینی ١٥٤٥
- ١٩٣ روح الأحاب و روح الألباب في شرح الشهاب ١٥٤٦
- ١٩٣ روضة الأنوار في كشف الأسرار من أخبار الأئمة الأطهار عليهم السلام ١٥٤٧
- ١٩٣ الروضة ١٥٤٨
- ١٩٥ روضة الأبرار ١٥٤٩
- ١٩٦ الروضة في فضائل على عليه السلام ١٥٥٠
- ١٩٩ روضة المتقين في شرح أخبار الأئمة المعصومين عليهم السلام ١٥٥١
- ٢٠٥ روضة الواعظين و بصيرة المتعظين ١٥٥٢
- ٢٠٨ رياض الأنوار لرياضة الأبرار ١٥٥٣
- ٢٠٩ رياض الجنان ١٥٥٤
- ٢١٠ ز ١٥٥٥
- ٢١٠ زاد السالكين في تهذيب الأربعين الغزاليه ١٥٥٥
- ٢١٠ زبدة الأحاديث ١٥٥٦
- ٢١٢ زبدة الأحاديث ١٥٥٧

- ٢١٢ ١٥٥٨ . زبدة الأخبار
- ٢١٣ ١٥٥٩ . زبدة الأخبار من أحاديث السيد المختار
- ٢١٤ ١٥٦٠ . زبور العارفين و براق العاشقين
- ٢١٧ ١٥٦١ . زلال العيون (شرح عيون أخبار الرضا عليه السلام)
- ٢١٨ ١٥٦٢ . الزواجر الإلهية و المواعظ الربانية
- ٢١٩ س
- ٢١٩ ١٥٦٣ . سبب تسمية الأئمة بأم الكتاب
- ٢١٩ ١٥٦٤ . السبع الشداد
- ٢٢١ ١٥٦٥ . السبعين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام
- ٢٢٢ ١٥٦٦ . السبعية من القرآن و الأحاديث النبوية
- ٢٢٢ ١٥٦٧ . سبيل النجاة في المواعظ المروية عن الهداة
- ٢٢٣ ١٥٦٨ . ستين عادلي
- ٢٢٣ ١٥٦٩ . سراج المعرفة و منهج الطريقة في شرح مصباح الشريعة
- ٢٢٥ ١٥٧٠ . سرگذشت سلمان به روایت امام موسى بن جعفر عليهما السلام
- ٢٢٥ ١٥٧١ . سرور الشيعة (الأربعون حديثاً في الإمامة ، سرور المؤمنين ، أربعين در
- ٢٢٦ ١٥٧٢ . سرور الشيعة
- ٢٢٧ ١٥٧٣ . سرور المؤمنين (ترجمة جلد ياردهم عوالم العلوم)
- ٢٢٧ ١٥٧٤ . السعادة الإمامية
- ٢٢٨ ١٥٧٥ . سلاح الإيمان
- ٢٢٨ ١٥٧٦ . سلم درجات الجنة في معرفة فضائل أبي الأئمة عليهم السلام
- ٢٢٩ ١٥٧٧ . سلوة الحزين (دعوات)
- ٢٣١ ١٥٧٨ . سلوة الغريب و مسامرة الحبيب
- ٢٣١ ١٥٧٩ . سلوة المريدين في فضائل ذكر رب العالمين
- ٢٣٣ ١٥٨٠ . السنم في السنة المتفق على روايتها بين الأمة
- ٢٣٣ ١٥٨١ . سند صحيفه الرضا و برخی روايات آن
- ٢٣٤ ١٥٨٢ . سنن الإسلام

- ۱۵۸۳ . سؤالات علما از امام جواد عليه السلام - - - - - ۲۳۴
- ۱۵۸۴ . سؤالات امام صادق از طيب هندی و پاسخ امام به آنها (نوزده مسئله) - - - - - ۲۳۶
- ۱۵۸۵ . سؤالات حضرت علی عليه السلام از امام حسن عليه السلام - - - - - ۲۳۶
- ۱۵۸۶ . سؤال ابو يوسف و محمد بن الحسن از امام كاظم عليه السلام در مجلس هارون و پاسخ - - - - - ۲۳۷
- ۱۵۸۷ . سؤال و جواب در شرح حديث «حَبَّ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلَاثٌ» - - - - - ۲۳۷
- ۱۵۸۸ . سيرة الملوك - - - - - ۲۳۷
- ۱۵۸۹ . السيرة النبوية - - - - - ۲۳۹
- ۱۵۹۰ . سيف منتضى در شرح حديث عمران صابى - - - - - ۲۳۹
- ش - - - - - ۲۴۰
- ۱۵۹۱ . شافى (حاشيه فروع كافى) - - - - - ۲۴۰
- ۱۵۹۲ . الشافى فى شرح الكافى - - - - - ۲۴۰
- ۱۵۹۳ . الشافى المنتخب من الوافى - - - - - ۲۴۶
- ۱۵۹۴ . شرائع الدين - - - - - ۲۴۸
- ۱۵۹۵ . شرب الدخان من نزغات الشيطان - - - - - ۲۵۵
- ۱۵۹۶ . شرح الأحاديث (رسائل احسابى) - - - - - ۲۵۶
- ۱۵۹۷ . شرح الأحاديث (پاسخ پرسشهای باقى) - - - - - ۲۶۰
- ۱۵۹۸ . شرح الأحاديث (رسائل خواجوى) - - - - - ۲۶۲
- ۱۵۹۹ . شرح الأحاديث - - - - - ۲۶۵
- ۱۶۰۰ . شرح احاديث - - - - - ۲۶۵
- ۱۶۰۱ . شرح الاحاديث - - - - - ۲۶۸
- ۱۶۰۲ . شرح احاديث - - - - - ۲۶۸
- ۱۶۰۳ . شرح الأحاديث - - - - - ۲۷۰
- ۱۶۰۴ . شرح احاديث ثلاثه درباره ائمه عليهم السلام - - - - - ۲۷۰
- ۱۶۰۵ . شرح احاديث مشكله - - - - - ۲۷۱
- ۱۶۰۶ . شرح احاديث نبوى - - - - - ۲۷۵
- ۱۶۰۷ . شرح الاحتشام على نهج بلاغة الإمام عليه الصلاة و السلام - - - - - ۲۷۵

- ٢٧٧ شرح اخبار طيننت . ١٦٠٨
- ٢٧٨ شرح الأخبار في فضائل الأئمة الأطهار . ١٦٠٩
- ٢٨٠ شرح الإخلاص إلى العيد الرضوية و كشف الاختصاص بالحضرة العلوية . ١٦١٠
- ٢٨٢ شرح اربعين شيخ بهايى . ١٦١١
- ٢٨٢ شرح اربعين شيخ صدوق . ١٦١٢
- ٢٨٤ شرح استبصار . ١٦١٣
- ٢٨٥ شرح أشعار الإمام الحسين عليه السلام . ١٦١٤
- ٢٨٥ شرح اصول الكافي . ١٦١٥
- ٢٨٧ شرح اصول الكافي . ١٦١٦
- ٢٩٥ شرح اصول كافي . ١٦١٧
- ٢٩٦ شرح الإهليلجة . ١٦١٨
- ٢٩٦ شرح بعضى از احاديث كافي . ١٦١٩
- ٢٩٦ شرح تعليقه بر حديث نبوى «إن أبابكر منى بمنزلة السمع...» . ١٦٢٠
- ٢٩٧ شرح توحيد الصدوق . ١٦٢١
- ٢٩٨ شرح توحيد الصدوق . ١٦٢٢
- ٣٠٤ شرح توحيد الصدوق . ١٦٢٣
- ٣٠٤ شرح توحيد مفضل . ١٦٢٤
- ٣٠٦ شرح توحيد المفضل . ١٦٢٥
- ٣٠٦ شرح توحيد و حجت (شرح توحيد صدوق ، شرح الكافي) . ١٦٢٦
- ٣٠٨ شرح چند حديث به روش عرفانى . ١٦٢٧
- ٣٠٩ شرح چهارده حديث از كتاب التوحيد اصول كافي . ١٦٢٨
- ٣٠٩ شرح چهل حديث . ١٦٢٩
- ٣٠٩ شرح چهل حديث . ١٦٣٠
- ٣١١ شرح چهل حديث به نظم و نثر . ١٦٣١
- ٣١٢ شرح حديث . ١٦٣٢
- ٣١٢ شرح حديث أبى الأسود الدؤلى . ١٦٣٣

- ١٦٣٤ . شرح حديث أبي رزين عقيلي (شرح حديث عماء) - ٣١٣
- ١٦٣٥ . شرح حديث أبي لبيد مخزومي - ٣١٣
- ١٦٣٦ . شرح حديث «اتفق الجميع لا تمنع بينهم من جهة الرؤية» - ٣١٤
- ١٦٣٧ . شرح حديثي از كافي كليني - ٣١٥
- ١٦٣٨ . شرح حديث اشتراك وجود - ٣١٥
- ١٦٣٩ . شرح حديث الإصبعين - ٣١٦
- ١٦٤٠ . شرح حديث «عرفوا الله بالله و...» - ٣١٦
- ١٦٤١ . شرح حديث «الأعمال ثلاثة أمور...» - ٣١٧
- ١٦٤٢ . شرح حديث «قضى ما فاتتك كما فاتتك» - ٣١٧
- ١٦٤٣ . شرح حديث «الإمام كلمة الله و حجة الله و وجه الله و...» - ٣١٨
- ١٦٤٤ . شرح حديث «أما ترى الشمس و القمر...» - ٣١٨
- ١٦٤٥ . شرح حديث امام سجاد عليه السلام «ثلاثة يذهبن عن القلب الحزن...» - ٣٢٠
- ١٦٤٦ . شرح حديث «أمر إبليس أن يسجد لآدم» - ٣٢٠
- ١٦٤٧ . شرح حديث «إن أبا بكر منى بمنزلة السمع و...» - ٣٢٢
- ١٦٤٨ . شرح حديث «إن الله تجلى لعباده في كلامه» - ٣٢٣
- ١٦٤٩ . شرح حديث «إن الله خلق آدم على صورته» - ٣٢٣
- ١٦٥٠ . شرح حديث «إن الله عزّ و جلّ يبعث لهذه الأمة على رأس كل مئة...» - ٣٢٥
- ١٦٥١ . شرح حديث «إن الله عزوجل لما أراد أن يخلق آدم عليه السلام...» - ٣٢٥
- ١٦٥٢ . شرح حديث «إن المؤمنين يزورون الله من منازلهم في الجنة» - ٣٢٦
- ١٦٥٣ . شرح حديث «إن أولياء الله سكتوا...» - ٣٢٧
- ١٦٥٤ . شرح حديث «إن الزمان كهيئة يوم خلق...» - ٣٢٧
- ١٦٥٥ . شرح حديث «إن الشيطان لم يمكن له في الرؤيا أن يمثل نفسه...» - ٣٢٨
- ١٦٥٦ . شرح حديث «إن الغضب من الشيطان...» - ٣٢٨
- ١٦٥٧ . شرح حديث «إن القرآن انزل على سبعة أحرف» - ٣٣٠
- ١٦٥٨ . شرح حديث «إن لله عزّ و جلّ عموداً من...» - ٣٣١
- ١٦٥٩ . شرح حديث «إن لله علمين علم...» (شرح حديث البداء) - ٣٣١

- ٣٣٢ ١٦٦٠ . شرح حديث «إن المهر ما تراضيا عليه الناس» -
- ٣٣٢ ١٦٦١ . شرح حديث «إن يهودياً جاء إلى رسول الله...» -
- ٣٣٢ ١٦٦٢ . شرح حديث «أنا ابن الذبيحتين» -
- ٣٣٤ ١٦٦٣ . شرح حديث «أنا أصغر من ربي بسنتين» -
- ٣٣٤ ١٦٦٤ . شرح حديث «أنا الله لا إله إلا أنا...» -
- ٣٣٥ ١٦٦٥ . شرح حديث «أنا مدينة العلم و على بابها» -
- ٣٣٦ ١٦٦٦ . شرح حديث «أنا النقطة تحت الباء» -
- ٣٣٦ ١٦٦٧ . شرح حديث «أنت منى بمنزلة هارون من موسى» -
- ٣٣٨ ١٦٦٨ . شرح حديث «إنما الأعمال بالنيات» -
- ٣٣٨ ١٦٦٩ . شرح حديث «إنما الأعمال بالنيات» -
- ٣٣٨ ١٦٧٠ . شرح حديث «أول ما خلق الله...» -
- ٣٤٠ ١٦٧١ . شرح حديث «أول ما خلق الله تعالى القلم...» -
- ٣٤٠ ١٦٧٢ . شرح حديث الإهليلجة -
- ٣٤١ ١٦٧٣ . شرح حديث «يتونى بكتاب أكتب لكم كتاباً لن تضلوا بعدها أبداً» -
- ٣٤١ ١٦٧٤ . شرح حديث «لأئمة من بعدى بعدد نقباء بنى إسرائيل» -
- ٣٤٣ ١٦٧٥ . شرح حديث البداء -
- ٣٤٣ ١٦٧٦ . شرح حديث «بنا عرف الله» -
- ٣٤٤ ١٦٧٧ . شرح حديث «بوروا أولادكم بحب على بن أبي طالب عليه السلام» -
- ٣٤٤ ١٦٧٨ . شرح حديث البيضة -
- ٣٤٥ ١٦٧٩ . شرح حديث البيضة -
- ٣٤٧ ١٦٨٠ . شرح حديث التثليث (جواب الشيخ إبراهيم حسنا) -
- ٣٤٧ ١٦٨١ . شرح حديث تمثيل أمير المؤمنين عليه السلام بسورة التوحيد -
- ٣٤٩ ١٦٨٢ . شرح حديث «ثلاثة لا أدرى أيهم أعظم جرماً...» -
- ٣٤٩ ١٦٨٣ . شرح حديث جابلقا و جابلسا -
- ٣٥٠ ١٦٨٤ . شرح حديث الجبر و الاختيار من الكافي -
- ٣٥٠ ١٦٨٥ . شرح حديث جسد الميت و أنه يبلى إلا طينته -

- ٣٥٠ ١٦٨٦ . شرح حديث «حبنا أهل البيت يكفر الذنوب»
- ٣٥١ ١٦٨٧ . شرح حديث الحسن و الحسين عليهما السلام
- ٣٥٢ ١٦٨٨ . شرح حديث «حقيق على الله أن يدخل الضلال الجنة»
- ٣٥٢ ١٦٨٩ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٣ ١٦٩٠ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٣ ١٦٩١ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٣ ١٦٩٢ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٥ ١٦٩٣ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٧ ١٦٩٤ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٨ ١٦٩٥ . شرح حديث حقيقت
- ٣٥٨ ١٦٩٦ . شرح حديث حقيقت
- ٣٦٠ ١٦٩٧ . شرح حديث حقيقت
- ٣٦٠ ١٦٩٨ . شرح حديث حقيقت به نظم (كميليه)
- ٣٦١ ١٦٩٩ . شرح حديث حقيقت
- ٣٦٣ ١٧٠٠ . شرح حديث حقيقت (كميليه)
- ٣٦٤ ١٧٠١ . شرح حديث الحقيقة
- ٣٦٩ ١٧٠٢ . شرح حديث الحقيقة
- ٣٧٠ ١٧٠٣ . شرح حديث الحقيقة
- ٣٧٣ ١٧٠٤ . شرح حديث حلية الرسول
- ٣٧٣ ١٧٠٥ . شرح حديث الحوت و قرن الثور
- ٣٧٤ ١٧٠٦ . شرح حديث خضر
- ٣٧٤ ١٧٠٧ . شرح حديث خلق (حدوث) الأسماء
- ٣٧٦ ١٧٠٨ . شرح حديث «خلق الله الأشياء بالمشية و المشية بنفسها» به نظم
- ٣٧٧ ١٧٠٩ . شرح حديث «خلق الله الأشياء بالمشية ...»
- ٣٧٧ ١٧١٠ . شرح حديث «خلق الله الأشياء بالمشية ...»
- ٣٧٧ ١٧١١ . شرح حديث خلق العلويات (شرح حديث عالم علوى)

- ٣٧٨ ١٧١٢ . شرح حديث «خمرت طينة آدم ...»
- ٣٧٨ ١٧١٣ . شرح حديث «خير الصفوف في الصلاة المقدم»
- ٣٨٠ ١٧١٤ . شرح حديث در تلو آية إن الله يبشرك
- ٣٨٠ ١٧١٥ . شرح حديث در ستایش حمیری (دو حدیث)
- ٣٨٠ ١٧١٦ . شرح حديث «الدنيا مزرعة الآخرة»
- ٣٨٢ ١٧١٧ . شرح حديث «دولتنا في آخر الزمان»
- ٣٨٣ ١٧١٨ . شرح حديث ديصاني و مسئله بقاء و شرح حديث مشمشة
- ٣٨٣ ١٧١٩ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٤ ١٧٢٠ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٥ ١٧٢١ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٧ ١٧٢٢ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٧ ١٧٢٣ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٩ ١٧٢٤ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٩ ١٧٢٥ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٨٩ ١٧٢٦ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٩١ ١٧٢٧ . شرح حديث رأس الجالوت
- ٣٩١ ١٧٢٨ . شرح حديث الرحمة
- ٣٩٣ ١٧٢٩ . شرح حديث الرضا عليه السلام «النهار قبل ام الليل؟ ..»
- ٣٩٤ ١٧٣٠ . شرح حديث الرضا عليه السلام «بسم الله ... أقرب إلى الاسم الأعظم من سواد»
- ٣٩٤ ١٧٣١ . شرح حديث رفع
- ٣٩٤ ١٧٣٢ . شرح حديث رؤيت
- ٣٩٥ ١٧٣٣ . شرح حديث الرؤية من كتاب الكافي عن الإمام الرضا عليه السلام
- ٣٩٥ ١٧٣٤ . معنى «حديث الرياء شرك و تركه كفر»
- ٣٩٦ ١٧٣٥ . شرح حديث زينب العطاره
- ٣٩٧ ١٧٣٦ . شرح حديث زينب العطاره
- ٣٩٧ ١٧٣٧ . شرح حديث «سبعة يظلهم الله في ظله»

- ١٧٣٨ . شرح حديث سبق نور محمد ٣٩٨
- ١٧٣٩ . شرح حديث «ستة أشياء ليس للعباد فيها صنع» ٣٩٨
- ١٧٤٠ . شرح حديث «ستة أشياء ليس للعباد فيها صنع» ٣٩٩
- ١٧٤١ . شرح حديث «ستة أشياء ليس للعباد فيها صنع» ٤٠١
- ١٧٤٢ . شرح حديث «السعيد سعيد في بطن امه ...» ٤٠١
- ١٧٤٣ . شرح حديث «السعيد من سعد في بطن امه ...» ٤٠٢
- ١٧٤٤ . شرح حديث شرح الصدر (الاستعداد للموت) ٤٠٢
- ١٧٤٥ . شرح حديث «الشريعة أقالى و الطريقة أفعالى ...» ٤٠٤
- ١٧٤٦ . شرح حديث «الصبغة معرفة أمير المؤمنين بالولاية في الميثاق» ٤٠٤
- ١٧٤٧ . شرح حديث «صورته عارية عن المواد» (شرح حديث عالم علوى) ٤٠٥
- ١٧٤٨ . شرح حديث «صورته عارية عن المواد...» ٤٠٦
- ١٧٤٩ . شرح حديث «الصورة الإنسانية أكبر حجة لله» ٤٠٨
- ١٧٥٠ . شرح حديث طينت ٤٠٩
- ١٧٥١ . شرح حديث طينت ٤٠٩
- ١٧٥٢ . معنى حديث «العبودية جوهرة ...» و حديث «بنا عرف الله» ٤١٠
- ١٧٥٣ . شرح حديث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية» ٤١٢
- ١٧٥٤ . شرح حديث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية» ٤١٢
- ١٧٥٥ . شرح حديث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية» ٤١٣
- ١٧٥٦ . شرح حديث علل جعل الأحكام ٤١٣
- ١٧٥٧ . شرح حديث «العلم نقطة كثرة الجاهلون» (نقطة القدسية) ٤١٥
- ١٧٥٨ . شرح حديث «العلم نقطة كثرة الجاهلون» ٤١٥
- ١٧٥٩ . شرح حديث «العلم نقطة كثرة الجاهلون» ٤١٧
- ١٧٦٠ . شرح حديث «العلماء ثلاثة» ٤١٧
- ١٧٦١ . شرح حديث «علو خلق الدر» ٤١٨
- ١٧٦٢ . شرح حديث «على عليه السلام باطن الأنبياء» (الحملية ، جواب المسائل) ٤١٩
- ١٧٦٣ . شرح حديث عماء ٤٢٠

- ١٧٦٤ . شرح حديث عماء ٤٢٠
- ١٧٦٥ . شرح حديث العماء ٤٢١
- ١٧٦٦ . شرح حديث عماء ٤٢١
- ١٧٦٧ . شرح حديث عمار الساباطي «إن جسد الميت يبلى إلا طينته ..» - ٤٢٢
- ١٧٦٨ . شرح حديث عمران صابي ٤٢٣
- ١٧٦٩ . شرح حديث عمران صابي ٤٢٤
- ١٧٧٠ . شرح حديث عمران صابي ٤٢٥
- ١٧٧١ . شرح حديث عمران صابي ٤٢٦
- ١٧٧٢ . شرح حديث عمران صابي ٤٢٧
- ١٧٧٣ . شرح حديث «عينان لاتمسسه النار . . .» ٤٢٩
- ١٧٧٤ . شرح حديث غمامه و بساط ٤٣٠
- ١٧٧٥ . شرح حديث الغمامة (ترجمة سه حديث) ٤٣٢
- ١٧٧٦ . شرح حديث الغمامة ٤٣٢
- ١٧٧٧ . شرح حديث «فإن قال: فلم جعل صوم السنة؟» ٤٣٦
- ١٧٧٨ . شرح حديث فرجه ٤٣٨
- ١٧٧٩ . شرح حديث فرجه (شرح حديث مناظره زنديق با امام صادق عليه السلام) ٤٣٩
- ١٧٨٠ . شرح حديث «فضلت على آدم بخصلتين ...» ٤٤٠
- ١٧٨١ . شرح حديث «فضلت على آدم بخصلتين» ٤٤٠
- ١٧٨٢ . شرح حديث «الفقر سواد الوجه في الدارين و الفقر فخري» ٤٤١
- ١٧٨٣ . شرح حديث القاف (غمامه) ٤٤١
- ١٧٨٤ . شرح حديث القَدَر ٤٤١
- ١٧٨٥ . شرح حديث «قلوب العارفين لها عيون ...» به نظم ٤٤٣
- ١٧٨٦ . شرح حديث «كاد الفقر أن يكون كفراً» ٤٤٤
- ١٧٨٧ . شرح حديث «كتب الله كتاباً قبل أن يخلق الخلق» ٤٤٤
- ١٧٨٨ . شرح حديث كلاله در ارث ٤٤٥
- ١٧٨٩ . شرح حديث «كم كان طول آدم حين هبط به إلى الأرض» ٤٤٥

- ١٧٩٠ . شرح حديث كميل ٤٤٦
- ١٧٩١ . شرح حديث «لا تستبوا الدهر» ٤٤٧
- ١٧٩٢ . شرح حديث «لا يسأل في القبر إلا من محض الإيمان» ٤٤٧
- ١٧٩٣ . شرح حديث «لاتعاد الصلاة» ٤٤٨
- ١٧٩٤ . شرح حديث «لو اجتمع الناس على حبّ علي ...» ٤٤٨
- ١٧٩٥ . شرح حديث «لو أن الغياض أقلام ...» ٤٤٩
- ١٧٩٦ . شرح حديث «لو علم أبوذر ما في قلب سلمان لقتله» ٤٥٠
- ١٧٩٧ . شرح حديث لوح ٤٥٠
- ١٧٩٨ . شرح حديث «لولاك لما خلقت الأفلاك» ٤٥٠
- ١٧٩٩ . شرح حديث «لولاك لما خلقت الأفلاك» ٤٥٢
- ١٨٠٠ . شرح حديث «اللهم زدني فيك تحيراً» و شرح حديث علوي «لو كشف الغطاء» ٤٥٤
- ١٨٠١ . شرح حديث «ليت شعري أيتكّن صاحبة الجمل الأرب» ٤٥٤
- ١٨٠٢ . شرح حديث «ما بين حوضي و منبري روضة من رياض الجنة» ٤٥٦
- ١٨٠٣ . شرح حديث مارية قطبيه ٤٥٧
- ١٨٠٤ . شرح حديث المسطور في منية الممارسين ٤٥٧
- ١٨٠٥ . شرح حديث مشكل في باب الزكاة ٤٥٩
- ١٨٠٦ . شرح حديث معانقة الموج مع الإمام الصادق عليه السلام ٤٥٩
- ١٨٠٧ . شرح حديث «معرفة بالنورانية» ٤٥٩
- ١٨٠٨ . شرح حديث «معرفة بالنورانية» ٤٦٠
- ١٨٠٩ . شرح حديث «معرفة بالنورانية» ٤٦١
- ١٨١٠ . شرح حديث «معرفة بالنورانية» ٤٦٢
- ١٨١١ . شرح حديث «معرفة بالنورانية» ٤٦٣
- ١٨١٢ . شرح حديث مفضل ٤٦٣
- ١٨١٣ . شرح حديث «ملعون ملعون من كره أعمى ملعون ملعون من عبد» ٤٦٣
- ١٨١٤ . شرح حديث «ملعون ملعون من كره أعمى ملعون ملعون من عبد» ٤٦٥
- ١٨١٥ . شرح حديث «من أحبنا أهل البيت فليعد للفقر جلياباً» ٤٦٥

- ١٨١٦ . شرح حديث «من أخرجه الله عن ذل المعاصي...» ٤٦٧
- ١٨١٧ . شرح حديث «من حفظ على امتي أربعين حديثاً...» ٤٦٨
- ١٨١٨ . شرح حديث «من سؤد اسمه في ديوان ولد سابع حشره الله يوم القيامة» ٤٦٨
- ١٨١٩ . شرح حديث «من سئل عن التوحيد فهو جاهل...» ٤٧٠
- ١٨٢٠ . شرح حديث «من عرف الحق لم يعبد الحق» ٤٧٠
- ١٨٢١ . شرح حديث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» ٤٧٢
- ١٨٢٢ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٣
- ١٨٢٣ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٣
- ١٨٢٤ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٥
- ١٨٢٥ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٦
- ١٨٢٦ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٦
- ١٨٢٧ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٦
- ١٨٢٨ . شرح حديث «من عرف نفسه...» ٤٧٨
- ١٨٢٩ . شرح حديث «من عرف نفسه...» (المعارف الإلهية) ٤٨٠
- ١٨٣٠ . شرح حديث «من قرأ سورة الزمر» ٤٨١
- ١٨٣١ . شرح حديث «من كان ظاهره في ولايتي أكثر من ناطقه خفت موازينه» ٤٨١
- ١٨٣٢ . شرح حديث «من كنت مولاه فعلى مولاه» (خبر غدير و شرح آن) ٤٨٣
- ١٨٣٣ . شرح حديث «مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ» ٤٨٣
- ١٨٣٤ . شرح حديث منافات قتل و مرگ ٤٨٤
- ١٨٣٥ . شرح حديث منزلت ٤٨٤
- ١٨٣٦ . شرح حديث منظوم در فضایل علی علیه السلام ٤٨٤
- ١٨٣٧ . شرح حديث مهر نبوت از أمير المؤمنين عليه السلام ٤٨٤
- ١٨٣٨ . شرح حديث المهلكات و المنجيات ٤٨٥
- ١٨٣٩ . شرح حديث «الناس معادن كمعادن الذهب و الفضة» ٤٨٧
- ١٨٤٠ . شرح حديث «الناس نيام إذا ماتوا انتبهوا» ٤٨٧
- ١٨٤١ . شرح حديث «نحن معاشر الأنبياء لانورث» ٤٨٧

- ١٨٤٢ . شرح حديث نفس ٤٨٩
- ١٨٤٣ . شرح حديث كميل ٤٨٩
- ١٨٤٤ . شرح حديث نفس كميل ٤٩٠
- ١٨٤٥ . شرح حديث نقطه ٤٩١
- ١٨٤٦ . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله» ٤٩٣
- ١٨٤٧ . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله» ٤٩٣
- ١٨٤٨ . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله» ٤٩٣
- ١٨٤٩ . شرح حديث هشام و معانى العقل ٤٩٥
- ١٨٥٠ . شرح حديث «هل رأيت ربك» ٤٩٥
- ١٨٥١ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» (شرح حديث أنا الطين) ٤٩٦
- ١٨٥٢ . شرح حديث هل رأيت رجلاً (شرح حديث أنا الطين) ٤٩٦
- ١٨٥٣ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» (شرح حديث أنا الطين) ٤٩٨
- ١٨٥٤ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» (شرح حديث أنا الطين) ٤٩٨
- ١٨٥٥ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» (شرح حديث أنا الطين) ٥٠١
- ١٨٥٦ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» (شرح حديث أنا الطين) ٥٠١
- ١٨٥٧ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» ٥٠٣
- ١٨٥٨ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» ٥٠٣
- ١٨٥٩ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» ٥٠٥
- ١٨٦٠ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» ٥٠٥
- ١٨٦١ . شرح حديث «هل رأيت رجلاً» ٥٠٥
- ١٨٦٢ . شرح حديث «يا ثار الله و ابن ثاره» ٥٠٧
- ١٨٦٣ . شرح حديث الحر و البرد (شرح الكافي) ٥٠٩
- ١٨٦٤ . شرح حديثي از اختصاص مفيد ٥٠٩
- ١٨٦٥ . شرح حديثين ٥٠٩
- ١٨٦٦ . شرح حوقله (لا حول و لا قوة الا بالله) ٥١١
- ١٨٦٧ . شرح خبر البداء في إمامة إسماعيل ٥١١

- ١٨٦٨ . شرح خبر غامض فى خلق العرش ٥١٢
- ١٨٦٩ . شرح خطبة «أول الديانة معرفته و كمال معرفته ...» ٥١٢
- ١٨٧٠ . شرح خطبة البيان ٥١٤
- ١٨٧١ . شرح خطبة البيان ٥١٥
- ١٨٧٢ . شرح خطبة البيان ٥١٥
- ١٨٧٣ . شرح خطبة البيان ٥١٧
- ١٨٧٤ . شرح خطبة البيان ٥١٨
- ١٨٧٥ . شرح خطبة البيان ٥١٨
- ١٨٧٦ . شرح خطبة تطنجيه (ارشاد المسترشدين) ٥٢٠
- ١٨٧٧ . شرح خطبة تطنجيه ٥٢٣
- ١٨٧٨ . شرح خطبة تطنجيه ٥٢٣
- ١٨٧٩ . شرح خطبة توحيد امام رضا عليه السلام در ولايت عهدى ٥٢٥
- ١٨٨٠ . شرح خطبة توحيد امام رضا عليه السلام ٥٢٥
- ١٨٨١ . شرح خطبه توحيد امام رضا عليه السلام ٥٢٥
- ١٨٨٢ . شرح خطبه حضرت زهرا عليها السلام ٥٢٦
- ١٨٨٣ . شرح خطبة حضرت على عليه السلام ٥٢٦
- ١٨٨٤ . شرح خطبه شقشقيه ٥٢٧
- ١٨٨٥ . شرح خطبة شقشقيه ٥٢٧
- ١٨٨٦ . شرح خطبة شقشقيه ٥٢٩
- ١٨٨٧ . شرح خطبة شقشقيه ٥٣٠
- ١٨٨٨ . شرح الخطبة الشقشقيه (شرح نهج البلاغة) ٥٣٠
- ١٨٨٩ . شرح خطبه شقشقيه ٥٣١
- ١٨٩٠ . شرح خطبة شقشقيه ٥٣١
- ١٨٩١ . شرح خطبة شقشقيه ٥٣٢
- ١٨٩٢ . شرح خطبة على عليه السلام «من الايمان ما يكون ثابتاً ...» ٥٣٢
- ١٨٩٣ . شرح خطبه همام ٥٣٤

- ١٨٩٤ . شرح دو بيت از ديوان امير المؤمنين عليه السلام ----- ٥٣٥
- ١٨٩٥ . شرح دو حديث ----- ٥٣٥
- ١٨٩٦ . شرح دو حديث ----- ٥٣٧
- ١٨٩٧ . شرح دو حديث ----- ٥٣٧
- ١٨٩٨ . شرح دو حديث ----- ٥٣٩
- ١٨٩٩ . شرح ديپاچه شرح نهج البلاغه ابن ابى الحديد ----- ٥٤١
- ١٩٠٠ . شرح ديپاچه نهج البلاغه ----- ٥٤١
- ١٩٠١ . شرح ديوان امام على عليه السلام ----- ٥٤٢
- ١٩٠٢ . شرح ديوان امام على عليه السلام ----- ٥٥٠
- ١٩٠٣ . شرح ديوان أمير المؤمنين عليه السلام ----- ٥٥٠
- ١٩٠٤ . شرح ديوان أمير المؤمنين عليه السلام ----- ٥٥٢
- ١٩٠٥ . شرح ديوان حضرت على عليه السلام ----- ٥٥٢
- ١٩٠٦ . شرح ديوان حضرت سجاد عليه السلام ----- ٥٥٣
- ١٩٠٧ . شرح ديوان السجاد عليه السلام ----- ٥٥٤
- ١٩٠٨ . شرح ذهبيه ----- ٥٥٤
- ١٩٠٩ . شرح ذهبيه ----- ٥٥٦
- ١٩١٠ . شرح ذهبيه ----- ٥٥٦
- ١٩١١ . شرح ذهبيه ----- ٥٥٨
- ١٩١٢ . شرح الرسالة الذهبية ----- ٥٥٨
- ١٩١٣ . شرح رساله ذهبيه ----- ٥٦٠
- ١٩١٤ . شرح روايات اصول عقائد ----- ٥٦٠
- ١٩١٥ . شرح سند حديث كساء ----- ٥٦٢
- ١٩١٦ . شرح سوالات كميل ----- ٥٦٢
- ١٩١٧ . شرح الشهاب في الحكم و الآداب ----- ٥٦٢
- ١٩١٨ . شرح صد كلمه امير المؤمنين عليه السلام ----- ٥٦٤
- ١٩١٩ . شرح طرائف الحكمه و بدائع المعرفه ----- ٥٦٥

- ٥٦٦ ١٩٢٠ . شرح عهد نامه مالک اشتر
- ٥٦٦ ١٩٢١ . شرح عهدنامه مالک اشتر
- ٥٦٧ ١٩٢٢ . شرح عهدنامه مالک اشتر
- ٥٦٧ ١٩٢٣ . شرح عهدنامه مالک اشتر
- ٥٦٨ ١٩٢٤ . شرح عهدنامه مالک اشتر
- ٥٦٨ ١٩٢٥ . شرح الكافي (شرح كتاب التوحيد من الكافي)
- ٥٦٩ ١٩٢٦ . شرح كافي
- ٥٧٠ ١٩٢٧ . شرح الكافي
- ٥٧٠ ١٩٢٨ . شرح الكافي
- ٥٧٠ ١٩٢٩ . شرح الكافي (حاشية على الكافي)
- ٥٧٢ ١٩٣٠ . شرح الكافي
- ٥٩٣ ١٩٣١ . شرح كافي
- ٥٩٣ ١٩٣٢ . شرح الكافي
- ٥٩٤ ١٩٣٣ . شرح الكافي
- ٥٩٥ ١٩٣٤ . شرح الكافي
- ٥٩٥ ١٩٣٥ . شرح الكافي
- ٥٩٦ ١٩٣٦ . شرح الكافي
- ٥٩٦ ١٩٣٧ . شرح الكافي
- ٥٩٧ ١٩٣٨ . شرح الكافي
- ٥٩٧ ١٩٣٩ . شرح الكافي (بخش اصول)
- ٥٩٨ ١٩٤٠ . شرح كلمات قصار
- ٥٩٨ ١٩٤١ . شرح كلمات قصار امام على عليه السلام
- ٦٠٠ ١٩٤٢ . شرح كلمات قصار بيغمبر صلى الله عليه و آله
- ٦٠٠ ١٩٤٣ . شرح الكلمات المئنة
- ٦٠١ ١٩٤٤ . شرح مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقه
- ٦٠٣ ١٩٤٥ . شرح مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقه

- ١٩٤٦ . شرح معما منسوب به امير مؤمنان عليه السلام ----- ٦٠٤
- ١٩٤٧ . شرح من لا يحضره الفقيه ----- ٦٠٤
- ١٩٤٨ . شرح مناظرة امام صادق عليه السلام با زنديق ----- ٦٠٦
- ١٩٤٩ . شرح نامه امام عسكري عليه السلام به اهل اهواز (شرح رساله الرد على اهل الجبر و ----- ٦٠٧
- ١٩٥٠ . شرح نهج البلاغه (ترجمه نهج البلاغه) ----- ٦٠٩
- ١٩٥١ . شرح نهج البلاغه ----- ٦١٠
- ١٩٥٢ . شرح نهج البلاغه ----- ٦١١
- ١٩٥٣ . شرح نهج البلاغه ----- ٦١١
- ١٩٥٤ . شرح نهج البلاغه ----- ٦٢٥
- ١٩٥٥ . شرح نهج البلاغه ----- ٦٢٧
- ١٩٥٦ . شرح نهج البلاغه ----- ٦٢٨
- ١٩٥٧ . شرح نهج البلاغه ----- ٦٢٩
- ١٩٥٨ . شرح نهج البلاغه ----- ٦٢٩
- ١٩٥٩ . شرح نهج البلاغه ----- ٦٣٠
- ١٩٦٠ . شرح و ترجمه اربعين شهيد اول ----- ٦٣٤
- ١٩٦١ . شرح و ترجمه اربعين شهيد اول ----- ٦٣٥
- ١٩٦٢ . شرح و ترجمه امالي صدوق ----- ٦٣٥
- ١٩٦٣ . شرح و ترجمه حديث رؤيت (ان الله لا يرى بالعين إذ العين ...) ----- ٦٣٥
- ١٩٦٤ . شرح و ترجمه حديث «لو علم الناس ...» ----- ٦٣٦
- ١٩٦٥ . شرح و ترجمه خطبة طاووسية نهج البلاغه ----- ٦٣٦
- ١٩٦٦ . شرح و ترجمه كنايات و استعارات شرح نهج البلاغه ----- ٦٣٧
- ١٩٦٧ . شرح و توضيح دو بيت منسوب به جناب امير عليه السلام ----- ٦٣٨
- ١٩٦٨ . شرح و فضيلت حديث كساء به بحر طويل ----- ٦٣٨
- ١٩٦٩ . شرح الوافي ----- ٦٤٠
- ١٩٧٠ . شرح الوافي ----- ٦٤٠
- ١٩٧١ . شرح وسائل الشيعة ----- ٦٤١

- ١٩٧٢ . شرح الوصايا للإمام على عليه السلام ----- ٦٤٢
- ١٩٧٣ . شرح وصية الإمام أبي الحسن الرضا عليه السلام ----- ٦٤٢
- ١٩٧٤ . شرح یکی از کلمات امام على عليه السلام ----- ٦٤٣
- ١٩٧٥ . شصت و دو کلمه (ترجمة منظوم کلمات قصار على عليه السلام) ----- ٦٤٣
- ١٩٧٦ . شعرهای امام رضا عليه السلام ----- ٦٤٣
- ١٩٧٧ . شعرهای از: على عليه السلام ، فاطمه عليها السلام و سيد مرتضى ... ----- ٦٤٤
- ١٩٧٨ . الشفا في أخبار آل مصطفى عليهم السلام ----- ٦٤٤
- ١٩٧٩ . شفاء الأوام في التمييز بين الحلال و الحرام ----- ٦٤٤
- ١٩٨٠ . شفاء العلل (شرح وصاياى پیامبر صلى الله عليه و آله به ابودر) ----- ٦٤٧
- ١٩٨١ . شواهد الإسلام ----- ٦٤٧
- ١٩٨٢ . شهاب الاحتراق في طرد الراغبين عن الميثاق ----- ٦٤٨
- ١٩٨٣ . الشهاب في الحكم و الآداب ----- ٦٤٩
- ص ----- ٦٥٠
- ١٩٨٤ . صاحب ----- ٦٥٠
- ١٩٨٥ . الصافي في شرح الكافي ----- ٦٥٠
- ١٩٨٦ . صبر ، مقاله در ... ----- ٦٨٥
- ١٩٨٧ . صحاح الأخبار ----- ٦٨٥
- ١٩٨٨ . الصحاح من الآثار في فضائل النبي و الأئمة الأطهار عليهم السلام ----- ٦٨٧
- ١٩٨٩ . صحائف الأربعين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام ----- ٦٨٧
- ١٩٩٠ . صحيفة الأبرار في مناقب الأطهار عليهم السلام ----- ٦٨٧
- ١٩٩١ . صحيفة الرضا عليه السلام (الروضيات ، صحيفة أهل البيت ، الصحيفة الرضوية) ----- ٦٨٩
- ١٩٩٢ . صحيفة الشعراء ----- ٧٠٠
- ١٩٩٣ . صحيفة المتقين و منهج اليقين (ترجمه جلد سوم بحار الأنوار ، تكملة حياة) ----- ٧٠٠
- ١٩٩٤ . صحيفة المحبة (جهل کلمه) ----- ٧٠٢
- ١٩٩٥ . صد حديث نبوى ----- ٧٠٣
- ١٩٩٦ . صد کلمه (حکمت بالغه) ----- ٧٠٣

- ۱۹۹۷ . صد کلمه ----- ۷۰۳
- ۱۹۹۸ . صراط النجاة (ترجمه سؤال اعرابی از امام علی علیه السلام) ----- ۷۰۵
- ۱۹۹۹ . صفات الشيعة ----- ۷۰۷
- ۲۰۰۰ . صفات العشاق (شرح حدیث علوی در بدایع خلق انسان) ----- ۷۰۸
- ۲۰۰۱ . صفوة الأخبار ----- ۷۰۹
- ۲۰۰۲ . صورت مجلس یکی از محاضر حضرت علی علیه السلام ----- ۷۱۰
- ض ----- ۷۱۰
- ۲۰۰۳ . ضوء الشهاب فی شرح الشهاب (شرح شهاب الأخبار) ----- ۷۱۰
- ۲۰۰۴ . ضیاء الأبصار فی معرفة حقيقة الملك الجبار (شرح حدیث حقیقت) ----- ۷۱۲
- ۲۰۰۵ . ضیاء البصر ----- ۷۱۲
- ۲۰۰۶ . ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب ----- ۷۱۳
- ۲۰۰۸ . ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب ----- ۷۱۳
- ۲۰۰۸ . ضیاء المصباح (شرح مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة) ----- ۷۱۳
- ۲۰۰۹ . ضیاء المصباح (شرح مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة) ----- ۷۱۵
- درباره مرکز ----- ۷۱۶

فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه جلد 4

مشخصات کتاب

سرشناسه: صدرایی خویی، علی، - 1342

عنوان و نام پدیدآور: فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه جلد 4 / مولف علی صدرایی خویی

مشخصات نشر: قم: دار الحدیث، - 1382.

شابک: 964-964-7489-14-525000 ریال: (ج.1)

وضعیت فهرست نویسی: فهرستتویسی قبلی

موضوع: حدیث -- علم الرجال -- نسخه های خطی -- فهرستگانها

موضوع: حدیث -- علم الدرایه -- نسخه های خطی -- فهرستگانها

موضوع: محدثان شیعه -- نسخه های خطی -- فهرستها

موضوع: حدیث -- علم الرجال -- کتابشناسی

موضوع: محدثان شیعه -- کتابشناسی

رده بندی کنگره: Z7835/الف5ص43

رده بندی دیویی: 016/297264

شماره کتابشناسی ملی: م82-37070

ص: 1

اشاره

فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه جلد 4

مؤلف علی صدراپی خویی

ص: 2

بخش سوم : متون حدیث شیعه (خ - ض)

اشاره

(ش کتاب 1389 - 2009)

ص:3

(عربی)

منسوب به: امام جعفر بن محمد صادق علیهما السلام (م 148ق)

در علم حروف و اعداد و جفر منسوب به امام صادق علیه السلام است.

[الذریعة: 135/7]

آغاز: بسمله عن أهل دراسة الكتب عن خزنة علم لسليمان بن داود عن آصف برخيا.

نسخه ها:

1/8624 . تهران ، سپهسالار: 751 ، عنوان معرفی: الخافية ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، مصطفی بن شیخ عبد الغنی انصاری ، قرن 11 ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ25پ» 25 برگ [فهرست سپهسالار: 359/4].

2/8625 . قم ، گلپایگانی: 36/70 ، سردار کابلی و دیگران ، 1312 ق ، رساله نهم مجموعه ، 25 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

1 خاقانیه

از: عبد الله مدرس زنوزی

رجوع کنید به: انوار جلیه در کشف حقایق اسرار علویه.

1 خبر چهار نفس

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام

ص: 5

رجوع کنید به: حدیث نفس کمیل.

1 خبر غدیر و شرح آن

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: شرح حدیث من کنت مولاه فعلى مولاه.

1 خبر فی الملاحم

رجوع کنید به: حدیث فی الملاحم.

1 خبر مولد علی علیه السلام

رجوع کنید به: حدیث مولد علی علیه السلام.

1390 . خبرهای پراکنده

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

8626 . همدان ، مدرسه غرب: 1777 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «ص 2-16» 8 برگ [فهرست مدرسه غرب: 343].

1391 . خبرهای شیعی از عیون المجالس و توحید شیخ صدوق

(فارسی)

از: مصطفی بن میر سید محمد موسوی نوربخشی قاینی ، سید (قرن 13 ق)

نسخه ها:

8627 . تهران ، دانشگاه تهران: 4418 ، نستعلیق ، مصطفی نوربخش قاینی (مؤلف) ، 1267ق ، برگهای «1 - 2 و 167 - 174 و 177 - 182» 16 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3380/13].

ص: 6

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

8628 . تهران ، دانشگاه تهران: 4339 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1304ق ، رساله سوم مجموعه ، «89 - 106» 18 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3297/13].

1393 . الخرائج و الجرائح

(عربی)

از: قطب الدین سعید بن هبة الله راوندی ، ابو حسین (م 573ق)

مؤلف در این کتاب معجزات معصومین علیهم السلام را در بیست باب گرد آوردی نموده است:

باب اول تا سیزدهم: در معجزات حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و دوازده امام علیهم السلام ؛

باب چهاردهم: در اعلام حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله ؛

باب پانزدهم: در اعلام ائمه علیهم السلام ؛

باب شانزدهم: در نوادر معجزات ایشان؛

باب هفدهم: موازات معجزات معصومین با معجزات سایر پیامبران؛

باب هجدهم: در بزرگترین معجزه ها که قرآن باشد؛

باب نوزدهم: در فرق بین حیل و معجزه؛

باب بیستم: در علامات و مراتب خارق عادت.

در آغاز بعضی از این بابها خطبه ای جداگانه انشا شده است و در نسخه های کتاب ، اختلاف دیده می شود.

[الذریعة: 145/7 ؛ مشارع: 328 ؛ التراث العربی: 441/2]

آغاز: اما بعد حمد الله الذي هدانا إلى منهاج الدليل و الصلاة على محمد و آله.

نسخه ها:

1/8629 . قم ، مرعشى: 6512 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 20 ربيع الثانى 895ق ، 256 برگ [فهرست مرعشى: 96/17].

ص:7

2/8630 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1677 ، نسخ ، شیر احمد تونی و قطب الدین تونی ، 985ق ، در قندهار [فهرست الفبایی آستان قدس: 232].

3/8631 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 111 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، با تملکی در سال 1004ق ، تصحیح شده ، 180 برگ ، 22 سطر [میراث اسلامی ایران: 596/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 116/1].

4/8632 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 26 اخبار ، نسخ ، عبد المطلب بن شاه بداق شیرازی ، 1030ق ، 284 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 64].

5/8633 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13810 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد المطلب بن شاه بداق شیرازی ، 1030ق ، 284 برگ [فهرست آستان قدس: 249/14].

6/8634 . تهران ، ملک: 2155 ، نسخ ، شمس الدین محمد بن قاسم گیلانی استرآبادی ، 1032ق ، 354 برگ [فهرست ملک: 199/1].

7/8635 . تبریز ، ملی تبریز: 3100 ، نسخ ، علی بن موسی بن علی ، 1034ق ، 142 برگ [فهرست ملی تبریز: 452/1].

8/8636 . تبریز ، ملی تبریز: 3112 ، نسخ ، احمد شریف بن جبرئیل ، 1047ق ، 262 برگ [فهرست ملی تبریز: 1065/3].

9/8637 . یزد ، وزیری: 2696 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، احمد بن حسین ، 1060ق ، 138 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1393/4].

10/8638 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2127 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: أهل بیتهم الذین سعیهم فی الدارین ناجح ، نسخ ، محمد یوسف بن محمد قاسم طیب نطنزی نجفی ، پنجشنبه غره ربیع الاول 1066ق ، 187 برگ ، 18 سطر ، 14 * 20/5 [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

11/8639 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 159 ، از آخر افتادگی دارد ، تحریری ، سلیم بن عبد الله مغربی ، 9 رمضان المبارک 1066ق ، در طائف ، رساله دوم مجموعه ، 261 برگ ، 20 سطر [فهرست مدرسه سلطانی ، جدید].

12/8640 . تهران ، سپهسالار: 8420 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، محمد باقر ، 1066ق ، با تصحیح علامه مجلسی ، 257 برگ [فهرست سپهسالار: 363/4].

13/8641 . قم ، مدرسه فیضیه: 1424 ، نسخ ، محمد تقی بن محمد علی ، ربیع الثانی

1070ق ، 200 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 103/1].

14/8642 . قزوین ، فحول قزوینی: بدون شماره ، محمد باقر بن محمد علی ، 1091ق [مجله تراثنا: 73/2].

15/8643 . قم ، مرعشی: 983 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1092 ، 296 برگ [فهرست مرعشی: 175/3].

16/8644 . تهران ، سپهسالار: 8149 ، از نیمه باب نخستین تا آخر ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1094ق ، رساله اول مجموعه ، «10پ204ر» 194 برگ [فهرست سپهسالار:

.363/4].

17/8645 . قم ، مرعشی: 1286 ، نسخ ، عبد الرشید بن عبد الکریم کرمانی ، صفر 1095ق ، 154 برگ [فهرست مرعشی: 84/4].

18/8646 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17781 ، از اواخر باب 17 تا پایان افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 335 برگ [فهرست آستان قدس: 250/14].

19/8647 . تهران ، ملی تهران: 3677 ، آغاز: برابر نمونه ، محمد باقر کاتب اصفهانی ، قرن 11ق ، 213 برگ ، 25 سطر ، 15 * 25 [فهرست ملی تهران: 275/16].

20/8648 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1944 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11ق ، با حواشی ، تصحیح و مقابله شده ، 206 برگ [فهرست الهیات مشهد: 982/3].

21/8649 . تهران ، حسین مفتاح: 1140 ، نسخ ، حاج محمد باقر اصفهانی ، قرن 11ق ، مقابله و تصحیح در محرم 1067ق [نشریه نسخه های خطی: 148/7].

22/8650 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2411 ، نستعلیق ، جمال الدین محمد بن جمال الدین احمد جیلی ، 26 شعبان 1151ق ، تصحیح شده و دارای حواشی نسبتاً مفصل ، 433 برگ ، 18 سطر ، 12*19 [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

23/8651 . تهران ، دانشگاه تهران: 2074 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 177 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 701/8].

24/8652 . قم ، طبسی حائری: 257 ، از معجزات الرسول تا باب فی العلامات التي یكون قبل خروج المهدی ، از آغاز و وسط افتادگی دارد ، آغاز: إذا لم یکنوا من أوصیائه فیعلم بذلك تصدیقه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، در مجله نور علم در ردیف

293 معرفی شده است، 191 برگ، 22 سطر [مجله نور علم: 109/14؛ فهرست کتاب خانه طبعی].

25/8653. تهران، ملک: 2883، نسخ، عبد الحمید بن نجف قلی، 1263ق، 329 برگ [فهرست ملک: 199/1].

26/8654. تهران، ملی تهران: 1642ع، آغاز: برابر نمونه، نسخ، علی اکبر بن محمد حسین کاشانی، 1287ق، 317 برگ [فهرست ملی تهران: 219/10].

27/8655. تهران، ملک: 1246، نسخ، عبد الله بن ابراهیم، 1289ق، رساله دوم مجموعه [فهرست ملک: 251/5].

28/8656. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2162، انجام: تحزب الشام ثم یختلفون علی ثلاثة، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، در برگ اول تملک علی بن عباس طباطبائی با مهر بیضوی علی الطباطبائی مشهود است، 301 برگ [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

29/8657. مشهد، آستان قدس رضوی: 1678، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در لاهور [فهرست الفبایی آستان قدس: 232].

30/8658. مشهد، آستان قدس رضوی: 2008، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 149 برگ [فهرست آستان قدس: 79/5].

31/8659. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 503، افتادگی دارد، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست اهدایی رهبری: 118].

32/8660. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1262(1240)، از اول افتادگی دارد، آغاز: وقال فی ذلک السید الحمیری فی قصیده، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست مجلس: 41/4].

33/8661. خوی، مدرسه نمازی: 404، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست نمازی: 204/1].

34/8662. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2469، بدون نام کاتب، قرن 11 و 12ق، 312 برگ [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

35/8663. همدان، مدرسه غرب: 4586، نسخ قدیم، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، آغاز و انجام نو نویس [فهرست مدرسه غرب: 121].

36/8664 . کتاب خانه شخصی (دارای 230 نسخه): 97 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، جدید است [مجله نور علم: 92/54].

1394 . الخصال المحموده و المذمومة

(عربی)

از: محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (م 381ق)

مؤلف در این کتاب احادیثی که در باره خصلتهای خوب و بد وارد شده به ترتیب تعداد خصلتها که در حدیثها ذکر شده گردآوری نموده ، و از باب یک و دو و سه شروع و در باب چهارصد به انجام رسانیده است .

[الذریعة: 162/7 ؛ التراث العربی: 449/2 ؛ مشار عربی: 331]

آغاز: الحمد لله الذی توحد بالوحدانية و تفرد بالالهية و فطر العباد علی معرفته.

نسخه ها:

1/8665 . قم ، مرعشی: 4275 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: ابن بابویه القمی الفقیه مصنف هذا الكتاب أدام الله عزه ، نسخ ، حسین بن محمد بن حسین جویانی ، 25 ذی قعدة 801 ق ، 195 برگ [فهرست مرعشی: 276/11].

2/8666 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2011 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، عبد الهادی بن عبد الله شریف ، 975 ق ، 124 برگ [فهرست آستان قدس: 82/5].

3/8667 . مشهد ، فرهنگ و هنر: ج - 5 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، شاه حسین بن شمس الدین رستمدراری ، 982 ق ، «16ص» 258 برگ [فهرست فرهنگ و هنر مشهد: 48].

4/8668 . قم ، مرعشی: 86 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، رساله دوم مجموعه ، «40پ156» 117 برگ [فهرست مرعشی: 106/1].

5/8669 . قم ، مرعشی: 5600 ، نسخ ، حسن بن احمد بن علی بن محمد بن سنبغه العالمی ، 1011 ق ، 216 برگ [فهرست مرعشی: 367/14].

6/8670 . شیراز ، ملی فارس: 521 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، ذی حجه 1014 ق ، 171 برگ [فهرست ملی فارس: 114/2].

7/8671 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 27 اخبار ، نسخ ، احمد بن علی مکی شیرازی ، 1026 ق ، 324 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 64].

- 8/8672 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13811 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، احمد بن علی مکی شیرازی ، 1026ق ، تصحیح شده ، با حواشی ، 324 برگ [فهرست آستان قدس: 253/14].
- 9/8673 . مشهد ، مدرسه نواب: 23 اخبار ، نسخ ، احمد بن علی مکی شیرازی ، 1026ق ، تصحیح شده ، 324 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 488].
- 10/8674 . تهران ، مجلس سنا: 1514 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1050ق ، 147 برگ [فهرست مجلس سنا: 311/2].
- 11/8675 . تهران ، مدرسه مروی: 291 ، سید عبد القادر بن سید احمد بن حسن بن ابی الحسن رفاعی حسینی حسنی ، 1054 ق [فهرست مدرسه مروی: 129].
- 12/8676 . تهران ، مدرسه مروی: 380 ، بدون نام کاتب ، 1054ق [فهرست مدرسه مروی: 129].
- 13/8677 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5690 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، شاه محمد بن علی دوست تونی مشهدی ، 1056ق ، 200 برگ [فهرست آستان قدس: 82/5].
- 14/8678 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1907 ، نسخ ، عزیز الله بن یوسف طباطبایی اردستانی ، 1059ق ، 233 برگ [فهرست الهیات مشهد: 955/3].
- 15/8679 . مشهد ، کاظم مدیر شانه چی: بدون شماره ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، عزیز الله بن یوسف طباطبایی اردستانی ، 1059ق [نشریه نسخه های خطی: 596/5].
- 16/8680 . قم ، مرعشی: 6761 ، نسخ ، سید علی بن فتح الله حسینی فارسکی ، دهه اول رمضان 1068 ، 234 برگ [فهرست مرعشی: 309/17].
- 17/8681 . قم ، مرعشی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، 1069ق ، با مقابله ، تصحیح و بلاغ [مجله میراث شهاب: 149/17].
- 18/8682 . قزوین ، میر حسینا: بدون شماره ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1069ق [نشریه نسخه های خطی: 343/6].
- 19/8683 . قم ، گلپایگانی: 603/4/73 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد امین بن محمد تقی موسوی ، یکشنبه 27 شوال 1071ق ، در حاشیه تصحیح شده و در آخر نسخه علامت بلاغ دارد ، 217 برگ ، 22 سطر ، 13*22/5 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

- 20/8684 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 10097 ، نسخ ، محمد حسین بن محمد بیگ سبزواری ، 1071 ، مقابله و تصحیح شده ، با حواشی ، 275 برگ [فهرست آستان قدس: 253/14].
- 21/8685 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17151 ، نسخ ، صدر الدین محمد بن فتح الله خادم حسینی ، 1071 ق ، 256 برگ [فهرست آستان قدس: 254/14].
- 22/8686 . تهران ، ملی تهران: 1578/ع ، نسخ ، خواجه میر تربتی بن درویش بیگ ، 1071 ق ، 313 برگ [فهرست ملی تهران: 109/10].
- 23/8687 . تهران ، دانشگاه تهران: 504 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن خواجه شاه علی ، 1072 ق ، 238 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1290/5].
- 24/8688 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1676 ، نسخ ، خواجه میر ، 1073 ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 234].
- 25/8689 . تهران ، ملک: 1192 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1073 ق ، 219 برگ [فهرست ملک: 201/1].
- 26/8690 . قزوین ، مدرسۀ امام صادق علیه السلام : 427 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، در 1073 ق و 1076 ق سه بار مقابله شده است ، با حواشی و تصحیح ، 162 برگ ، 21 سطر [فهرست مدرسۀ امام صادق علیه السلام : 118/1].
- 27/8691 . قزوین ، میر حسینا: بدون شماره ، نستعلیق ، محمد طاهر بن محمد تقی مشهدی ، ربیع الثانی 1076 ق [نشریۀ نسخه های خطی: 343/6].
- 28/8692 . تهران ، ملی تهران: 422/ع ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین ، نسخ ، محمد فاضل بن سلمان محمد تونی ، 1076 ، 493 برگ [فهرست ملی تهران: 359/7].
- 29/8693 . تبریز ، ملی تبریز: 3191 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1076 ق ، 160 برگ [فهرست ملی تبریز: 457/1].
- 30/8694 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17152 ، نسخ ، محمد تقی بن برج علی قزوینی ، 1081 ق ، تصحیح شده ، 259 برگ [فهرست آستان قدس: 254/14].
- 31/8695 . یزد ، وزیری: 724 ، نسخ ، حسن بن سلیمان ، 1081 ق [فهرست کتاب خانۀ وزیری: 615/2].

- 32/8696 . کرمانشاه ، سید مرتضیٰ نجومی: بدون شماره ، محمد زمان بن قوچ احمد سمنانی ، پنجشنبه ذی قعدة 1082ق [دلیل المخطوطات: 231].
- 33/8697 . مشهد ، عبد الحمید مولوی: بدون شماره ، نسخ ، تاج الدین بن علی عاملی ، ربیع الاول 1083ق [نشریه نسخه های خطی: 25/5].
- 34/8698 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4650 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1083ق ، 171 برگ [فهرست مجلس: 38/13].
- 35/8699 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5289 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1084ق ، مقابله در سال 1119ق ، با فهرست [فهرست مجلس: 211/16].
- 36/8700 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2624 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن حاجی قاسم سبزواری ، 5 محرم 1085ق ، تصحیح شده ، 185 برگ ، 22 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].
- 37/8701 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 1271 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد امین بن محمد کمره ای ، 1085ق ، «581ص» 296 برگ [فهرست سلطنتی ، دینی: 71].
- 38/8702 . مشهد ، واعظ زاده خراسانی: 10 ، عبد الکریم بن هدایت الله ، 1086ق ، تصحیح شده ، وقف از عبد الکریم تونی [مجله مشکوة: 212/47].
- 39/8703 . قم ، مرعشی: 6261 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، ذی حجه 1088ق ، 301 برگ [فهرست مرعشی: 242/16].
- 40/8704 . تبریز ، ثقة الإسلام تبریزی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، ذی حجه 1088ق [نشریه نسخه های خطی: 325/4].
- 41/8705 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7109 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، ابو علی بن کمال الدین حسین تمیجانی ، 22 محرم 1092ق ، 302 برگ [فهرست مجلس: 122/25].
- 42/8706 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7111 ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد جعفر ، 10 جمادی الثانی 1093ق ، رساله اول مجموعه [فهرست مجلس: 123/25].
- 43/8707 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2010 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1094ق ، تصحیح شده ، 297 برگ [فهرست آستان قدس: 82/5].
- 44/8708 . تهران ، ملک: 1945 ، نسخ ، محمد حسین بن استاد علی تنکابنی ، 1094ق ،

45/8709 . قم ، مرعشی: 10010 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 260 برگ [فهرست مرعشی: 8/26].

46/8710 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3829 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، «493ص» 247 برگ [فهرست مجلس: 186/10].

47/8711 . تهران ، دانشگاه تهران: 1986 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله اول مجموعه ، 215 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 594/8].

48/8712 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 17 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، با حواشی ، (75290) [فهرست ادبیات تهران: 86/2].

49/8713 . قم ، مسجد اعظم: 1366 ، باب خصال اثنی عشر را دارد ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: فعن قلیل نذوق من و بال أمرکم و ما لله ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 88 برگ ، 15 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 163؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

50/8714 . تهران ، ملک: 6404 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11 ق ، 178 برگ [فهرست ملک: 201/1].

51/8715 . تهران ، دانشکده الهیات: 253 د ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 398 برگ [فهرست الهیات تهران: 547/1].

52/8716 . اصفهان ، عمومی اصفهان: 5326 ، نسخ ، حسینی عاملی عینائی ، قرن 11 ق ، با اجازه نقل از کتاب شیخ حر عاملی برای کاتب ، «361ص» 181 برگ [فهرست کتابخانه عمومی اصفهان: 243/1].

53/8717 . تهران ، ملی تهران: 3968/ع ، آغاز: برابر نمونه ، حیدر همدانی ، 1100 ق ، 323 برگ ، 17 سطر ، 12 * 18 [فهرست ملی تهران: 254/17].

54/8718 . یزد ، وزیری: 872 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، محمد امین ، 1110 ق ، 257 برگ [فهرست کتابخانه وزیری: 725/2].

55/8719 . قم ، مرعشی: 7302 ، نسخ ، عبد الحی بن عبد الرزاق رضوی کاشانی ، 19 رجب

1125ق ، 247 برگ [فهرست مرعشی: 95/19].

56/8720 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7788 ، نسخ ، عبد القیوم بن واثق جنابذی و محمد صادق بن محمد تقی منجم ، 1125ق ، 187 برگ [فهرست مجلس:]

[270/26].

57/8721 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3539 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد تقی بن حاجی عبد الله یزدی ، 4 محرم 1126ق ، تصحیح شده ، 180 برگ ، 21 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

58/8722 . تهران ، سپهسالار: 5357 ، نسخ ، زین العابدین ، 1133ق ، 258 برگ [فهرست سپهسالار: 370/4].

59/8723 . مشهد ، مدرسه نواب: 127 اخبار ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، وقف در سال 1120ق ، تصحیح شده [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 488].

60/8724 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 182 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد رضا بن ابی الحسن شهرکی ، یکشنبه 8 شعبان 1206ق ، رساله دوم مجموعه ، 127 برگ ، 14*21 [فهرست مؤید: 177/1].

61/8725 . رشت ، فرهنگ: 7 خ ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1218ق [فهرست فرهنگ رشت:]

[36].

62/8726 . قم ، مدرسه فیضیه: 1179 ، نسخ ، محمد حسین بن حسن علی ، 2 صفر 1262ق ، 203 برگ [فهرست مدرسه فیضیه:]

[104/1].

63/8727 . قم ، مدرسه فیضیه: 1235 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1287ق ، رساله دوم مجموعه ، 124 برگ [فهرست مدرسه فیضیه:]

[71/2].

64/8728 . قم ، گلپایگانی: 1990/11/90 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: و أسلافی رحمة الله علیهم قد صنفوا فی فنون العلم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، صفحه اول و آخر نونویس در ربیع الثانی 1383ق ، 157 برگ ، 17 سطر ، 14*22 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

65/8729 . یزد ، وزیری: 2980 ، نسخ ، سید مهدی رکن الدین عز آبادی ، 1388ق ، 126 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری:]

[1493/4].

66/8730 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2012 ، تا اواسط باب دوم را دارد ، نسخ ، بدون نام

کاتب، بدون تاریخ کتابت، 37 برگ [فهرست آستان قدس: 82/5].

67/8731 . قم، گلپایگانی: 7604/38/224، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، 65 برگ، 14 سطر [فهرست گلپایگانی، جدید].

68/8732 . یزد، وزیری: 2630، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 242 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1369/4].

69/8733 . یزد، وزیری: 2937، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 208 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1479/4].

70/8734 . یزد، وزیری: 45، از اول و آخر افتادگی دارد، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، «163-266» برگ [فهرست کتاب خانه وزیری:

[56/1].

71/8735 . مشهد، دانشکده الهیات: 1073، نسخ، محمد معصوم بن محمد تقی، بدون تاریخ کتابت، مقابله و تصحیح شده [فهرست الهیات مشهد: 227/2].

72/8736 . مشهد، دانشکده الهیات: 198، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 398 برگ [فهرست الهیات مشهد: 103/1].

73/8737 . مشهد، مدرسه نواب: 84 اخبار، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، تصحیح و مقابله شده با نسخه ملا عبد الله تونی [فهرست دو کتاب خانه مشهد:

[488].

74/8738 . قم، مدرسه فیضیه: 1308، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 216 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 105/1].

75/8739 . قم، طبسی حائری: 118، از اول تا «أعطى الله تعالى العقل خمسة و سبعين جنداً...»، از وسط افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در آغاز نسخه یادداشتی با تاریخ 1270 ق موجود است، در مجله نور در ردیف 110 معرفی شده است، 121 برگ، 21 سطر [مجله نور علم: 104/14؛ فهرست کتاب خانه طبسی].

76/8740 . تبریز، ملی تبریز: 3087، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 159 برگ [فهرست ملی تبریز: 456/1].

ص: 17

(عربی)

از: محمد هادی بن مرتضی بن محمد مؤمن کاشانی ، نورالدین (قرن 11 ق)

جلد پنجم از مستدرک الوافی (1) مؤلف است در موضوع خصائص أمير المؤمنين عليه السلام ، که در فهرست دانشگاه تهران (5 / 1288) با عنوان بالا معرفی شده است .

1396 . خصائص الأئمة الإثني عشر عليهم السلام

(عربی)

از: محمد بن حسین موسوی بغدادی ، ابو الحسن (شریف رضی) (406 ق)

مشمول بر فضایل ، مواعظ ، موالید ، سالهای وفات و مقابر ائمه معصومین عليهم السلام و اسامی امهات ایشان و فضل زیارت قبور آن بزرگواران است. مؤلف به دلیل اشتغال به جمع آوری نهج البلاغه ، توفیق اتمام آن را نیافته و تنها به ابواب و فصولی چند از خصائص أمير المؤمنين عليه السلام اکتفا نموده و آخرین فصل را به کلمات قصار آن حضرت اختصاص داده و در سال 383 ق تألیف آن پایان یافته است.

[الذريعة: 164/7 ؛ فهرست آستان قدس رضوی : 252/14]

آغاز: بسملة كنت حفظ الله عليك دينك وقوى في ولاء العترة الطاهرة يقينك.

نسخه ها:

1/8741 . قم ، محقق طباطبایی: عکسی 208 ، عبد الجبار بن حسین بن ابی القسم الحاج الفراهانی ، 553ق ، در 53 برگ که 5 برگ آن زیادت است در محضر ضیاء الدین فضل الله قطب راوندی [یادنامه محقق طباطبایی: 1484/3].

8742 . اصفهان ، عمومی اصفهان: 3282 ، عنوان معرفی: خصائص أمير المؤمنين عليه السلام ، نسخ ، درویش فرج بن محمد صفی اردبیلی ، 1070ق ، رساله اول مجموعه ، «54ص» 27 برگ [فهرست کتاب خانه عمومی اصفهان: 341/1].

2/8743 . خوی ، جواد شریف: 50 ، آغاز: کتبت حفظ الله عليك دينك و... ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سه شنبه جمادی الاول 1071ق ، رساله سوم مجموعه ، 43 برگ ، 17 سطر

ص: 18

[فهرست کتاب خانه شریف خویی].

3/8744 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9736 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1280ق ، ضمیمه مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 234].

4/8745 . تهران ، دانشگاه تهران: 692 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، حاجی محمد ، 1282ق ، رساله اول مجموعه ، 119 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1285/5].

5/8746 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7636 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد حسین بن زین العابدین ارموی ، 1348ق ، 33 برگ [فهرست آستان قدس: 252/14].

1397 . خصائص عدد الأربعین

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بعد حمد الله ... إذ قد هدانی قائد التوفیق الربانی.

نسخه ها:

8747 . تهران ، سپهسالار: 2930 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، « 115 پ - 118 ر » 4 برگ [فهرست سپهسالار: 371/4].

1398 . خصائص الوحي المبين في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام

(عربی)

از: یحیی بن حسن بن حسین ، شمس الدین ابو الحسن (ابن بطریق) (600ق)

در این کتاب آیاتی از قرآن کریم که در شأن امیر المؤمنین علیه السلام نازل شده در 25 فصل تفسیر شده است.

[مشار ، عربی : 331 ؛ ذریعه 175/7]

چاپ: تهران ، سنگی ، 1311 ق ، به همراه انوار الهدایه ملا جلال دوانی نجف مطبعه حیدریه .

آغاز: الحمد لله الذی نبه ذوی العقول علی حسن معارفه.

نسخه ها:

8748 . تهران ، ملی تهران: 3919ع ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: فَإِنَّ اللَّهَ

ص: 19

هو مولاه و جبرئیل و صالح المؤمنین ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 71 برگ ، 19 سطر ، 19 * 26 [فهرست ملی تهران: 171/17].

1399 . خصلتها در احادیث

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست مجلس چنین معرفی شده است:

« در این بخش ابواب و فصل های زیر دیده میشود:

الفصل الاول من الأحادیث القدسیة . . . یا عبادى ستة منى و ستة منكم المغفرة منى و التوبة منكم ؛ الفصل الثانى فى ما ورد عن النبى اربعة انا شفيح لهم ؛ الفصل الثالث مما ورد من كلام الأئمة عليهم السلام: عن الحسن بن على عليه السلام روى عن محمد بن الحسن بن على العسكرى عليهم السلام انه قال: علامات المؤمن خمس صلاة الخمسين و زيارة الأربعين و التختم باليمين» .

آغاز نسخه: من الواحدة بعشرة فقال تدفعها إلى رجل صحيح اليدين و الرجلين .

انجام نسخه: و قال النبى لا يدخل الجنة نمام و فى حديث آخر لا تدخل الجنة فتات . . . من أساء على كل مسلم ، يشينه بها بغير حق شأنه .

نسخه ها:

8749 . تهران ، مجلس شورای اسلامى: 1194 ، مجموعه طباطبایى ، آغاز و انجام: برابر نمونه، نسخ ، سيد محمد صادق طباطبایى سنگلجى ، قرن 13 ق ، رسالهٔ نوزدهم مجموعه ، «152 الف -155 ب» 4 برگ ، 11 * 17/5 [فهرست مجلس: 697/23].

1400 . خطاب أمير المؤمنين عليه السلام به طارق بن شهاب

آغاز نسخه: فى المجلد الثالث من البحار و الثالث من العوالم عن أمير المؤمنين عليه السلام قال طارق بن شهاب يا طارق الإمام.

نسخه ها:

8750 . تبریز ، ملی تبریز: 3165 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست ملی تبریز: 459/1].

ص: 20

1401 . الخطب

از: محمد بن محمد محسن فیض کاشانی ، علم الهدی (1115 ق)

180 خطبه عربی است بر گرفته از سخنان امامان علیهم السلام در موضوعات مختلف .

نسخه ها:

8751 . ری ، آستان عبد العظیم: 152 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 442/3].

1402 . الخطب

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

خطبه های مروی از پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام ، شامل خطبه پیامبر صلی الله علیه و آله در روز غدیر ، خطبه عید فطر و وصیت حضرت علی علیه السلام به فرزندش می باشد.

نسخه ها:

8752 . تهران ، ملی تهران: 2116/ف ، نسخ و نستعلیق ، نعمت الله آصف حسینی ، 1110ق ، رساله سوم مجموعه ، «37-48» 12 برگ [فهرست ملی تهران: 136/5].

1403 . خطب أمير المؤمنين علی علیه السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی شامل خطب پراکنده از امام علی علیه السلام ، که جامع آنها مشخص نیست.

نسخه ها:

1/8753 . قم ، محقق طباطبایی: عکسی 202 ، محمد بن علی بن سلیمان ریحانی موصلی ، 790ق ، «596ص» 298 برگ [یادنامه محقق طباطبایی: 1482/3].

2/8754 . ترکیه * ، اسلامبول ، ایا صوفیا: 425 ، محمد بن علی ریحانی موصلی ، 790ق ، جنگ عربی است شامل خطب أمير المؤمنين و حکایات و نوادر ، 150 برگ ، سابقه:

محقق طباطبائی : میکروفیلم 174 [یادنامه محقق طباطبائی : 1529/3].

ص: 21

3/8755 . تهران ، سپهسالار: 7049 ، عنوان معرفی: گزیده نهج البلاغه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1235ق ، 37 برگ [فهرست سپهسالار: 373/4].

4/8756 . تهران ، سپهسالار: 6500 ، آغاز: من کتاب ینبوع الحیات بسمله و من خطبة له ...

الحمد لله الذی فتق الأجواء ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، شامل: خطبة تطنجیه و افتخار و خطبة البیان و خطبه مخزون و... ، رساله دوم مجموعه ، «17ر56پ» 40 برگ [فهرست سپهسالار: 373/4].

5/8757 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1954 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، شامل: خطبه افتخاریه ، تطنجیه ، خطبة البیان ، و خطبه ای با آغاز انا عندی مفتاح الغیب [فهرست آستان قدس: 54/5].

6/8758 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4942 ، عنوان معرفی: خطبة التوحید و الأشباح و کلمات قصار ، آغاز: من خطب سید الأوصیاء أمير المؤمنین ... فی التوحید ... ما وحده من کتفه ، نستعلیق معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سیزدهم مجموعه ، «26پ - 34ر» 9 برگ [فهرست مجلس: 177/14].

7/8759 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7571 ، عنوان معرفی: خطب و مناجات حضرت علی علیه السلام ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و پنجم مجموعه ، «ص 184 - 191» 4 برگ [فهرست مجلس: 67/26].

8/8760 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 770 ، آغاز: و من خطب أمير المؤمنین علیه السلام فاتعظوا عباد الله بالعبر النوافع ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و سوم و سی و دوم و چهل و پنجم ، «1ر20ب» و «104-120» و «178پ 210» 63 برگ [فهرست مجلس: 65/23 و 68].

9/8761 . تهران ، دانشگاه تهران: 1067 ، آغاز: بسمله رب وفق الخطبة المعروفة بالعجماء ذات البیان و هی من ، نسخ ، محمد بن حسن حر عاملی ، بدون تاریخ کتابت ، شامل خطبة البیان ، خطبة تطنجیه ، خطبة عجماء ، خطبة نهروان ، رساله سوم مجموعه ، 19 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1299/5].

10/8762 . تهران ، دانشگاه تهران: 502 ، آغاز: و من مناقبه علیهم الصلاة والسلام خبر الدهقان فی قتال النهروان یروی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: فیلم 1845 [فهرست دانشگاه تهران:

1296/5؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 629/1].

11/8763 . تهران ، سپهسالار: 7452 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، خطبه تطنجیه و بیان ، رساله دوم مجموعه ، «82-86» 5 برگ [فهرست سپهسالار: 373/4].

12/8764 . یزد ، وزیری: 3175 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 1560/5].

13/8765 . همدان ، مدرسه غرب: 4794 ، آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله رب العالمین و صلی الله ... و بعد هذه کلمات منسوبة إلى أمير المؤمنين عليه السلام ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، شامل خطبه های: تطنجیه ، افتخار ، روحیه ، کواھلیه ، نورانیه ، رساله چهارم مجموعه [فهرست مدرسه غرب: 406].

14/8766 . تهران ، مدرسه چهل ستون: 80 ، نسخ ، محمد حسن غریب الوطن ، بدون تاریخ کتابت [آشنایی با چند نسخه خطی: 320].

1404 . خطب أمير المؤمنين عليه السلام

(عربی)

از: هبة الله بن ابی محمد حسن موسوی ، سید (قرن 8 ق)

بخشی از کتاب المجموع الرائق مؤلف است که در فهرست با عنوان بالا معرفی شده است .

نسخه ها:

8767 . قم ، گلپایگانی: 25/103 ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، مقابله شده ، رساله پنجم مجموعه ، 11 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

1405 . خطب أمير المؤمنين عليه السلام با ترجمه فارسی

از: مجتبی بن محمد باقر حسینی

نسخه ها:

8768 . تهران ، سپهسالار: 7452 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به خط مترجم ، به همراه دیوان و خطبه امام سجاد علیه السلام ، رساله اول مجموعه ، «1 - 82» 82 برگ [فهرست سپهسالار: 48/4].

ص: 23

1406 . خطب النبي و الأئمة عليهم السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته مؤلف در این رساله خطبه های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه طاهرين عليهم السلام را به ترتیب معصومین عليهم السلام، در این مجموعه گرد آورده و در پایان نیز چهار وصیت ذکر نموده است.

آغاز: الحمد لله الذي جعل الحمد له من غير حاجة منه إلى حمد حامديه طريقا من طرق الاعتراف .

نسخه ها:

8769 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2876 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، تصحیح شده ، 64 برگ ، 17 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

1407 . خطب و کلمات قصار أمير المؤمنين عليه السلام

(فارسی و عربی)

از: اسد الله قزوینی (زنده در 1306 ق)

نسخه ها:

8770 . قم ، گلپایگانی: 18/139 ، اسد الله قزوینی (مؤلف) ، 1306 ق ، رساله سوم مجموعه ، 23 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

1 خطبة الافتخار

منسوب به: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنين عليه السلام

رجوع کنید به: خطبة البيان.

1408 . خطبة امام جواد عليه السلام در تزويج دختر مأمون

(عربی)

نسخه ها:

8771 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 456 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «2ر12پ» 11 برگ [فهرست دائرة المعارف: 317/1].

ص: 24

1409 . خطبة امام زين العابدين عليه السلام در مسجد شام

(عربی)

نسخه ها:

8772 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1131 ، آغاز: بسمله ، الحمد لله القائم الذي لا بداية له ، سيد محمد صادق طباطبائي سنگلجی ، قرن 13 ق ، رساله هفتم مجموعه ، 25ص برگ ، 11 * 18 [فهرست مجلس: 577/23].

1410 . خطبة امام سجاد عليه السلام ، ترجمه...

(عربی)

از: مجتبی بن محمد باقر حسینی

نسخه ها:

8773 . تهران ، سپهسالار: 7425 ، نسخ ، مجتبی حسینی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، به همراه دیوان امام سجاد علیه السلام و خطبه های حضرت علی علیه السلام ، رساله اول مجموعه [فهرست سپهسالار: 48/4].

1411 . خطبة امام علی علیه السلام

(عربی)

منسوب به: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام

نسخه هایی از خطبه های امام علی علیه السلام است که نام اغلب آنها مشخص نیست .

نسخه ها:

1/8774 . تهران ، دانشگاه تهران: میکروفیلم 270 ، نسخ ، مبارک بن اصیل بن محمد بن نجیب ملقب به نجم قرطاسی ، 685 تا 687ق ، میکروفیلم از روی نسخه کتاب خانه ایاصوفیا ش 2052 ، رساله دهم مجموعه ، «164-165» 2 برگ [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 448/1].

2/8775 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13342 ، آغاز: الحمد لله الذي بدء كل شيء منه وعود كل شيء إليه ، نستعلیق ، محمد حسین هزارجریبی ، 1233ق ، رساله چهارم مجموعه [فهرست مجلس: 297/36].

3/8776 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13342 ، آغاز: الحمد لله الواصل الحمد بالنعمة ، نستعلیق ، محمد حسین هزارجریبی ، 1233ق ، رساله چهارم مجموعه [فهرست مجلس: 297/36].

4/8777. قم، گلپایگانی: 11/150، سید علی حسینی، 1316ق، خطبة الإمام علی علیه السلام فی أحوال آخر الزمان، رسالة دوم مجموعه، 10 برگ [فهرست گلپایگانی، رایانه ای].

5/8778. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4565، آغاز: علی منبر الکوفة و هی آخر خطبة خطبها أحمد الله و اثنی علیه ... ثم قال معاشر الناس کیف أنتم إذا خرج المشرقی، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالة چهارم مجموعه [فهرست مجلس: 257/12].

6/8779. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4953، آغاز: مما نقل من کتاب الخطب الکبیر لأمیر المؤمنین علیه السلام خطب علی منبر الکوفة فقال إن أمرنا صعب مستصعب لا یحمله إلا ملک مقرب، نسخ کهن، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، به ضمیمه دعای ختم قرآن و احادیث پراکنده، رسالة دوازدهم مجموعه، «110پ-119پ» 10 برگ [فهرست مجلس: 230/14].

7/8780. تهران، دانشگاه تهران: 867، آغاز: ترجمه خطبه جناب اسد الله الغالب علیه السلام مؤمن کسی است، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، ترجمه خطبه امام علی علیه السلام، فارسی، رسالة پنجم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1215/5].

8/8781. تهران، ملک: 5824، آغاز: أیها الناس من طلب الدنیا وجد الحسرة و الندامة، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالة یازدهم مجموعه [فهرست ملک: 59/9].

9/8782. تهران، ملک: 6101، آغاز: هذه خطبة علی علیه السلام مشتملة علی الشکوة من أخذ حقه و ظلمهم له، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالة بیست و دوم مجموعه، «187ر - 189پ» 3 برگ [فهرست ملک: 159/9].

10/8783. تهران، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 456، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، خطبه امام علی علیه السلام در تزویج حضرت فاطمه علیها السلام، رسالة اول مجموعه، «2ر - 12پ» 11 برگ [فهرست دائرة المعارف: 317/1].

1412 . خطبه ای از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

آغاز: الحمد لله الذى خلق السماوات و الأرض.

نسخه ها:

8784 . شیراز ، شاه چراغ: 1349 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، شماره ثبت: 96 ، رساله اول مجموعه [فهرست شاه چراغ: 310/1].

1 خطبه بی الف

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام

رجوع کنید به: خطبه موقفه.

1 خطبه بی نقطه

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام

رجوع کنید به: خطبه مهمله.

1413 . خطبه بی نقطه امام علی علیه السلام با ترجمه

(عربی و فارسی)

مترجم: رضی ، میرزا

نسخه ها:

8785 . تهران ، دانشگاه تهران: 2415 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله ششم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1045/9].

1414 . خطبه بی نقطه امام علی علیه السلام با ترجمه فارسی

(عربی و فارسی)

مترجم: ناشناخته

آغاز: هو الله وحده ، کلام الإمام الهمام أسد الله سلام الله مهملاً أداه: الحمد لله الملك المحمود المالك الودود مصور كل مولود.

8786. تهران، سلطنتی (کاخ گلستان): 1318، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، محمد رضی بن محمد شفیع، 1213ق، «28ص» 14 برگ [فهرست سلطنتی، دینی: 309].

1415. خطبة البيان (خطبة الافتخار)

(عربی)

منسوب به: امام علی بن ابی طالب، امیر المؤمنین علیه السلام (40ق)

خطبه مفصلی است که گویند حضرت علی علیه السلام در کوفه یا بصره، در معرفی خودشان انشاء فرموده، و بخشی از آن چنین است: «أنا سر الأسرار، أنا شجرة الأنوار، أنا دليل السموات، أنا أنيس المسبحات، أنا خليل جبرائيل، أنا صفي ميكائيل، أنا قائد الاملاك، أنا سمندل الافلاك، أنا سرير الصراح، أنا حفيظ اللواح، أنا قطب الديجور، أنا البيت المعمور، أنا مزن السحائب . . . الحديث». (1) در انتساب این خطبه به علی علیه السلام - به دلیل مضامین غریب آن - بین محققان اختلاف است.

بر این خطبه شروح متعدد نوشته شده که پس از این معرفی می گردد.

چاپ: نجف مطبعة حیدریه، 1385ق، 84ص.

[كشف الظنون: 715/1؛ الذريعة: 200/7 و 120/13]

آغاز: الحمد لله رب العالمين بديع السماوات و فاطرها و ساطع المدحيات و وازرها و موطن الجبال و تاغرها . . . أنا الذي عنده مفتاح الغيب لا يعلمها بعد محمد غيري.

نسخه ها:

1/8787. تهران، دانشگاه تهران: 2398، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، محرم 912ق، رساله هشتم مجموعه، «ص 1006-1044» 20 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

1002/9].

2/8788. مشهد، آستان قدس رضوی: 1681، نسخ، بدون نام کاتب، 923ق [فهرست

ص: 28

3/8789 . تهران ، ملك: 5948 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 958ق ، 49 برگ [فهرست ملك:

[201/1.

4/8790 . قم ، مرعشى: 245 ، آغاز: حدثنا محمد بن أحمد الأنبارى قال حدثنى الحسن بن محمد الجرجانى ، نسخ ، حسن بن على حسينى بحراني ، 8 ذى قعدة 971ق ، رساله چهارم مجموعه ، 27 برگ [فهرست مرعشى: 273/1].

5/8791 . تهران ، مجلس شوراى اسلامى: 5619 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و ثلث ، محمد بن احمد زرین قلم ، حدود قرن 10ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست مجلس:

[72/17.

6/8792 . تهران ، دانشگاه تهران: 6810 ، عنوان معرفى: خطبة البيانية يا الملحمة ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 10ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ27ر» 27 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 365/16].

7/8793 . قم ، گلبایگانی: عكس 6370/32/70 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ معرب جلی ، بدون نام كاتب ، دوشنبه 25 جمادى الاول 1027ق ، 10 برگ ، 12 سطر [فهرست گلبایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلبایگانی ، جدید].

8/8794 . تهران ، دانشگاه تهران: 2623 ، نستعلیق ، بدیع بن محب ، 19 محرم 1050ق ، رساله دوم مجموعه ، «56پ61پ» 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2629/12].

9/8795 . یزد ، وزیرى: 1262 ، نستعلیق ، محمد تقى فراهانى ، 1060ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست كتاب خانه وزیرى: 909/3].

10/8796 . تهران ، دانشگاه تهران: 657 ، آغاز: هذه خطبة البيان من إملاء أمير المؤمنين وولى رب ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1079 ، رساله دوم مجموعه ، 12 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1299/5].

11/8797 . تهران ، ملی تهران: 1043ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، 16 برگ [فهرست ملی تهران: 42/9].

12/8798 . تهران ، سپهسالار: 6967 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ6ر» 6 برگ [فهرست سپهسالار: 371/4].

13/8799 . قم ، مسجد اعظم: 2296 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام كاتب ، قرن

11ق ، رساله سوم مجموعه ، 15 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 548؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

14/8800 . تهران ، دانشکده الهیات: 797 د ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 41 برگ [فهرست الهیات تهران: 547/1].

15/8801 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 26 ، آغاز: أنا سرّ الأسرار أنا شجرة الأنوار أنا دليل السماوات أنا أنیس ، انجام: حتی افترقنا فی صلب عبد المطلب فجزء أنا و جزء علی فردوس ، نسخ ، طه بن یحیی بن سلیمان بن محمد کردی خوشناری ، قرن 12ق ، دمشق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست مؤید: 565/3].

16/8802 . کرمانشاه ، فیض مهدوی: 4 ، محمد بن حسین جدید خراسانی ، 1246ق [مجله تراثا: 57/9].

17/8803 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 1050 ، سید عبد الباقی حسینی کاشانی ، 1247ق ، رساله اول مجموعه ، «2پ7ر» 6 برگ [فهرست مجلس:

.356/23]

18/8804 . شیراز ، شاه چراغ: 202 ، هاشم بن احمد بن موسی موسوی ، 1263ق ، شماره ثبت: 214 ف 3 ، «15ص» 8 برگ [فهرست شاه چراغ: 224/2].

19/8805 . تهران ، دانشگاه تهران: 1631 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی اکبر بن عبد الوهاب ، 29 ذی حجه 1289ق ، رساله سوم مجموعه ، «107ر115ر» 9 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 214/8].

20/8806 . قم ، مرعشی: 2291 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 7 محرم 1294ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ9ر» 9 برگ [فهرست مرعشی: 275/6].

21/8807 . قم ، گلپایگانی: 21/167 ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله نوزدهم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

22/8808 . قم ، گلپایگانی: 36/70 ، سردار کابلی و دیگران ، 1312ق ، رساله هشتم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

23/8809 . قم ، گلپایگانی: 36/70 ، سردار کابلی و دیگران ، 1312ق ، ضمیمه یازدهم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

24/8810 . قم ، مرعشی: 6525 ، نستعلیق ، محمد تبریزی معروف به برهان المنجمین ،

بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «80 ر - 83 پ» 4 برگ [فهرست مرعشی:

[107/17].

25/8811 . قم ، مرعشی: 6527 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 21 برگ [فهرست مرعشی: 113/17].

26/8812 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1085 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، خطبة البيان و خطبه همام [فهرست مجلس: 330/3].

27/8813 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، عنوان معرفی: خطبه از حضرت علی علیه السلام ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، ق 13 ، رساله شصت و هشتم مجموعه ، «2ص» 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 734/23].

28/8814 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12467 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 28 برگ [فهرست مجلس: 421/35].

29/8815 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1918 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «53-69» 9 برگ [فهرست مجلس:

[599/9].

30/8816 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4565 ، آغاز: بسملة خطبة البيان الصادرة عن سيد الوصيين ... الحمد لله بديع ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «53پ82ر» 30 برگ [فهرست مجلس: 257/12].

31/8817 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5619 ، نسخ ، محمد بن احمد زرین قلم ، بدون تاریخ کتابت ، «23ص» 12 برگ [فهرست مجلس: 165/17].

32/8818 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7662 ، آغاز: الحمد لله الذي بين البيان لأهل العرفان في كل زمان ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تحریر شده ، رساله یازدهم مجموعه [فهرست مجلس: 161/26].

33/8819 . تهران ، دانشگاه تهران: 2936 ، نستعلیق ، سلطان محمود بن علی طبسی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «266-296» 16 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1812/10].

ص: 31

- 34/8820 . تهران ، دانشگاه تهران: 2936 ، نستعلیق ، سلطان محمود بن علی طوسی ، بدون تاریخ کتابت ، به روایت مالک اشتر ، رساله دوازدهم مجموعه ، «ص 327-330» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1812/10].
- 35/8821 . تهران ، دانشگاه تهران: 4195 ، نستعلیق چلیپا ، محمد شفیع بن حاجی محمد سعید قراگوزلو ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوازدهم مجموعه ، «ص 218-226» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3165/13].
- 36/8822 . تهران ، دانشگاه تهران: 606 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «95ب96ب» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1298/5].
- 37/8823 . قم ، گلپایگانی: 21/167 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «145ر148پ» 4 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 324/1].
- 38/8824 . قم ، گلپایگانی: 2548/13/228 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، از روی نسخه ای که در ذی حجه 932 ق استنساخ شده و در کتاب خانه امام رضا علیه السلام بوده استنساخ شده است ، رساله اول مجموعه ، «1پ73پ» 73 برگ ، 11*15 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].
- 39/8825 . قم ، گلپایگانی: 4884/24/194 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 20 برگ ، 14 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، قدیم: 251/2].
- 40/8826 . تهران ، ملک: 547 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و دوم مجموعه ، «ص 551-555» 3 برگ [فهرست ملک: 70/5].
- 41/8827 . یزد ، وزیری: 20 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «334» 1 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 21/1].
- 42/8828 . یزد ، وزیری: 3218 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین الرحمن الرحیم سامع مناجات المذنبین ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در فهرست این کتابخانه خطبه به خواجه نصیر الدین طوسی نسبت داده شده است. رساله ششم مجموعه ،

«129-145» 17 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1576/5].

43/8829 . تهران ، مجلس سنا: 1127 ، افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «247-259» 13 برگ [فهرست مجلس سنا: 125/2].

44/8830 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 266 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به عربی در هفتاد بند با دیباچه فارسی و با بیان آن در هامش به فارسی [نشریه نسخه های خطی: 71/2].

45/8831 . کرمانشاه ، فیض مهدوی: 104/4 ، محمد بن حسین جدید خراسانی ، یکشنبه 20 جمادی الاخر 1246 [مجله تراثا: 165/62].

46/8832 . قم ، دار الحدیث: 22 ، از آغاز و وسط افتادگی دارد ، آغاز: و مزین السماء و زاهرها و مدبر الأفلاک و مسیرها و مقسم المنازل و مقدرها و منشی السحاب و مسخرها ... ، انجام: و منصور بن عبدالله و فارق قسطنطنیه و جزایرها و سواد مجاورهم و هم من أرض إصفهان تمت ، نسخ جلی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 40 برگ ، 15*25 [فهرست دار الحدیث].

47/8833 . قم ، آستان معصومیه (س): بدون شماره ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان معصومیه (س) ، دانش پژوه: 232].

48/8834 . قم ، آستان معصومیه (س): بدون شماره ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان معصومیه (س) ، دانش پژوه: 232].

1416 . الخطبة التنجیة

(1)

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، امیر المؤمنین علیه السلام (40 ق)

خطبه ای که حافظ رجب بررسی در مشارق أنوار الیقین از علی علیه السلام نقل نموده و درباره آن چنین گفته است: «ظاهرها اُنیق و باطنها عمیق فلیحذر قاریها من سوء ظنه فإن فیها من تنزیه الخالق ما لایطبقها أحد من الخلائق».

[الذریعة: 201/7 ؛ مشار عربی: 333]

ص: 33

1- (1) . وجه تسمیة این خطبه به تنجیه آن است که در اوایل آن آمده: «أنا الواقف علی التنجین» و خود حضرت علیه السلام در ادامه خطبه آن را چنین تفسیر نموده: « و التطنجان خلیجان من ماء کانهما أیسار تطنجین و أنا المتولی دائرتها» . الذریعة : 201/7 . [1]

نسخه ها:

1/8835 . تهران ، دانشگاه تهران: 6810 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، رسالهٔ دوم مجموعه ، «28پ31» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 365/16].

2/8836 . تهران ، دانشگاه تهران: 4419 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1267 ق ، رسالهٔ هفتم مجموعه ، «175 - 176» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3380/13].

3/8837 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 14369 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ هشتم مجموعه ، «39ر46» 8 برگ [فهرست مجلس: 497/38].

4/8838 . قم ، مسجد اعظم: 3007 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ نهم مجموعه [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 606].

5/8839 . یزد ، وزیری: 20 ، آغاز: الحمد لله الذی فتق الأجواء ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ چهارم مجموعه ، 4 برگ [فهرست کتاب خانهٔ وزیری: 21 / 1].

1417 . خطبة التوحيد

(عربی)

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (202 ق)

[الذریعة: 202/7]

آغاز: أول عبادة الله معرفته.

نسخه ها:

1/8840 . تهران ، ملک: 6207 ، آغاز: بسمله عن قاسم بن أيوب ... فقال له بنو هاشم يا أبا الحسن اصعد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به نقل از جلد دوم بحار الأنوار ، رسالهٔ هفتم مجموعه [فهرست ملک: 264/9].

2/8841 . قم ، مدرسهٔ فیضیه: 1059 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ پنجم مجموعه [فهرست مدرسهٔ فیضیه: 50/2].

1418 . خطبه حضرت زينب عليها السلام

(عربی)

از: زينب بنت علی بن ابی طالب علیهما السلام (62 ق)

خطبه ای است که عقيله بنی هاشم حضرت زینب کبری علیها السلام در مجلس یزید ایراد

ص: 34

نموده و شیخ صدوق آن را روایت کرده است.

آغاز: احتجاج زینب ... إنه لما دخل علی بن الحسین علیه السلام و حرمه علی یزید.

نسخه ها:

8842 . مشهد ، گوهرشاد: 906 ، عنوان معرفی: احتجاج حضرت زینب (س) با یزید ، آغاز:

برابر نمونه ، نسخ ، محمد قاسم ، 1082ق ، رساله چهارم مجموعه ، «68-70» 3 برگ ، 19 سطر ، 9*16/5 [فهرست گوهرشاد: 1228/3].

1419 . خطبة درة التوحيد

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

نسخه ها:

8843 . قم ، مسجد اعظم: 3908 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، رقعی [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 645].

1420 . خطبة الرضا عليه السلام

(عربی)

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (202ق)

آغاز: روی معاویة بن حکیم قال خطب الرضا علیه السلام بهذه الخطبة ... الحمد لله الذی حمد فی الكتاب نفسه و افتتح بالحمد کتابه.

نسخه ها:

8844 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2859 ، عنوان معرفی: خطبة منسوب به امام رضا علیه السلام و احادیث منقول از غوالی اللثالی ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و دوم ، «ص 103 - 110» 4 برگ [فهرست مجلس: 200/10].

[200/10].

ص: 35

1421 . خطبة شفشقيه

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

نسخه ها:

1/8845 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4900 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله صد و بیست و نهم ، «326پ327ر» 2 برگ [فهرست مجلس: 113/14].

2/8846 . تهران ، دانشگاه تهران: 874 ، نسخ و تعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، 23 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 134/3].

3/8847 . یزد ، وزیری: 1778 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «128-194» 67 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1052/3].

1422 . الخطبة الشفشقية با ترجمه فارسی

(عربی و فارسی)

مترجم: ناشناخته

نسخه ها:

8848 . تهران ، دانشگاه تهران: 7065 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، ذی قعدہ 1030ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 443/16].

1423 . خطبة شفشقيه با ترجمه و شرح کوتاه

(عربی و فارسی)

مترجم و شارح: ناشناخته

نسخه ها:

8849 . تهران ، ملک: 2182 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هجدهم مجموعه [فهرست ملک: 445/5].

1424 . خطبة صلاة العيد

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

خطبه اول و دوم نماز عید است که از أمير المؤمنین علیه السلام نقل شده است.

ص:36

آغاز: هذه خطبة مؤلفة من فصوص يواقيت الكلام أعوذ بالله ... خطبة أول بعد از نماز عید بسملة الحمد لله المتطول على البرايا بجوده السابق على الوجود المتفرد بالعطايا بالباس الوجود على الموجود.

انجام: واغفر اللهم أمواتنا الماضين و سلم أحيانا الباقين واجعل اللهم عواقب امورنا خيراً بمحمد و آله الطيبين الطاهرين.

نسخه ها:

8850 . قم ، طبسى حائرى: 770 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، 14 سطر ، 12/5*20 [فهرست كتاب خانه طبسى].

1 خطبة العجماء

از: امام على بن ابى طالب ، أمير المؤمنين عليه السلام (40ق)

رجوع كنيد به: خطبة مهمله.

1425 . خطبة غدير حضرت پیامبر صلى الله عليه و آله

(عربى)

آغاز: الحمد لله الذى علا بتوحيده و دلى فى تفريده .

نسخه ها:

1/8851 . تهران ، ملى تهران: 1615ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، احمد مهندس ، 1263ق ، رساله اول مجموعه ، «ص1-22» 11 برگ [فهرست ملى تهران: 158/10].

2/8852 . تهران ، دانشگاه تهران: 4223 ، نستعليق ، حاجى سيد اسماعيل صدر الذاكرين قمى ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران:

3197/13].

1426 . خطبة فاطمة الزهراء عليها السلام (خطبة اللمة)

(عربى)

از: سيدة النساء العالمين فاطمة الزهراء عليها السلام (23ق)

آغاز: بسملة . من خط الشهيد عز الدين محمد بن على بن عبدالله بن عثيش رحمه

اللّٰه تعالیٰ و هی خطبة فاطمة الزهراء بنت محمد صلی اللّٰه علیه و آله و سلم ما لفظه:

نقلت من خط والدنا السيد الإمام العلامة فخر الدين عبداللّٰه بن الهادي بن أمير المؤمنين علي بن حمزة عليهم السلام ما لفظه: بسمله من خط الأمير حسين عن جابر بن عاصم بن عياض القضاعي أنه لما بلغ فاطمة عليها أفضل الصلاة والسلام فدكا قالت هذه أول غدرة .

[الذريعة: 204/7]

نسخه ها:

1/8853 . قم ، گلبایگانی: عکس 6136/32/46 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 15 برگ ، 21 سطر [فهرست گلبایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلبایگانی ، جدید].

1427 . خطبة الكشف به روایت امام رضا علیه السلام

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنين علیه السلام (40 ق)

نسخه ها:

1/8854 . تهران ، ملک: 3966 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 7ق ، رساله هشتم مجموعه [فهرست ملک: 122/7].

2/8855 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدای رهبری 1158 ، سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری ، بدون تاریخ کتابت ، رساله یازدهم مجموعه [فهرست اهدای رهبری: 349].

1 خطبة اللمة

از: فاطمة الزهراء علیها السلام

رجوع کنید به: خطبة فاطمة الزهراء علیها السلام .

ص: 38

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

آغاز: حمدت من عظمت منته و سبقت رحمته و تمت کلمته.

نسخه ها:

1/8856 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 1356 ، نسخ ، احمد نیریزی سلطانی ، جمادی الاول 1116ق ، به همراه خطبه بی نقطه ، «30ص» 15 برگ [فهرست سلطنتی ، دینی :

311 و ادبی و عرفانی : 365].

2/8857 . مشهد ، گوهرشاد: 650 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «58-63» 6 برگ [فهرست گوهرشاد: 761/2].

1429 . خطبة مهمله (خطبة بی نقطه ، خطبة العجماء) به روایت تمیمی

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

چاپ: قم ، در ضمن میراث حدیث شیعه ، دفتر دهم ، ص 19 ، با تحقیق سید محمد عمادی حایری .

آغاز: یقول علی بن محمد بن ابی الحسن بن عبد الصمد تمیمی سیزواری ...

بسمله الحمد لله الملك المحمود المالک الودود مصور کل مولود.

نسخه ها:

1/8858 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 1356 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، احمد نیریزی سلطانی ، 1116ق ، همراه با خطبه بی الف و رجز آن حضرت در جنگ صفین ، «30ص» 15 برگ [فهرست سلطنتی: دینی ص 311 و ادبی و عرفانی ص 365].

2/8859 . تبریز ، ملی تبریز: 2775 ، عنوان معرفی: خطبة العجماء ، آغاز: بسم الله الحمد و الصلاة و السلام علی محمد و آله الذین هم آل الله ، نسخ ، عبد المطلب ، 1258ق ، 11 برگ [فهرست ملی تبریز: 460/1].

3/8860 . همدان ، قاسم برنا: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، قرن 14ق ، رساله اول مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 377/5].

4/8861 . مشهد ، گوهرشاد: 650 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با ترجمه زیرنویس در قسمتی از خطبه ، رساله چهارم
مجموعه [فهرست گوهرشاد:

.761/2.

1430 . خطبة مهمله (بی نقطه) امام علی علیه السلام و ترجمه بی نقطه آن

(عربی و فارسی)

از: تبریزی ، میرزا

نسخه ها:

8862 . تهران ، دانشگاه تهران: 2415 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران:
1045/9].

1431 . خطبة وداع علی علیه السلام در هلاک امصار و نابودی شهرها

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40 ق)

خطبه ای که حضرت علی علیه السلام بعد از جنگ جمل ، زمانی که می خواست از بصره خارج شود ، انشا نموده اند.

نسخه ها:

8863 . مشهد ، گوهرشاد: 1291 ، علی بن تاج الدین بن فضل الله انصاری استرآبادی ، آخر شعبان 873 ق ، در بغداد ، سه برگ آخر
نسخه [فهرست گوهرشاد: 1901/4].

1432 . خطبة همام (خطبة المتقین)

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40 ق)

نسخه ها:

1/8864 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1087 ، محمد کریم بن صفی الله تنکابنی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم
مجموعه [فهرست اهدایی رهبری:

2/8865. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 770، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، برگ 56 متن و حاشیه، رساله سیزدهم مجموعه [فهرست مجلس]:

[61/23].

3/8866. تهران، ملی تهران: 2189ع، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله پانزدهم مجموعه، «95پ96» 2 برگ [فهرست ملی تهران: 471/11].

1433. خطبة همام علی علیه السلام با ترجمه فارسی

مترجم: ناشناخته

نسخه ها:

8867. تهران، مجلس شورای اسلامی: 12324، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هشتم مجموعه، «242 پ - 247 پ» 6 برگ [فهرست مجلس: 285/35].

1434. الخطبة الیتمة

(عربی)

از: امام علی بن ابی طالب، أمير المؤمنین علیه السلام (40 ق)

آغاز: الحمد لله حمد معترف بحمده مغترف من بحار مجده بلسان الثناء.

نسخه ها:

1/8868. تهران، ملی تهران: 755ع، آغاز: برابر نمونه، نسخ، عبد الرحیم بن ولی محمد اردبیلی، 1235ق، رساله هفتم مجموعه، «ص 153 - 155» 2 برگ [فهرست ملی تهران: 218/8].

2/8869. تهران، دانشگاه تهران: 9577، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، سید علی اصغر بن محمد قاسم طباطبایی زواره ای کچویبی، 1273ق، رساله ششم مجموعه، «67 پ - 68ر» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 410/17].

ص: 41

1435 . خلاصة البحار

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: قال المجلسی قدس الله روحه و نور ضریحه فی المجلد.

نسخه ها:

8870 . قم ، آستان معصومیه (س): 400 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 96 برگ [فهرست آستان معصومیه (س):

.380/1].

1436 . خلاصة اربعة

(عربی)

از: عباس بن زین العابدین منیری تفتی (قرن 14 ق)

گزیده اخبار صحیح از اصول و فروع کافی ثقة الاسلام کلینی است.

آغاز: الحمد لله المحمود لنعمته المعبود لقدرته المطاع فی سلطانه المرهوب بجلاله.

نسخه ها:

8871 . یزد ، وزیری: 244 ، نسخ ، عباس بن زین العابدین منیری تفتی (مؤلف) ، 1377ق ، 137 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: .242/1].

1437 . خلاصة الأحادیث

(عربی)

گویا از: حسن بن یوسف بن مطهر حلی (علامه حلی) (726 ق)

در این کتاب ، احادیث اخلاقی با حذف اسانید در چهل باب گردآوری شده که از باب اول در تهلیل و صلوات و فضایل اهل بیت علیهم السلام شروع و به باب چهلم در حکم متفرقه ختم می شود.

در نسخه کتابخانه آیه الله مرعشی این کتاب به علامه حلی نسبت داده شده است .

آغاز: إن أحسن حديث حدث به من المبدأ إلى المنتهى حمد منعم أنعم على الخلق برسالة من هو خاتم الرسل . . . اما بعد فهذه خلاصة الأحاديث التي رويتها عن

ص:42

العلماء الفحول وقرأتها على الجَمِّ الغفير من الثقاة و العدول . . . الباب الأول فى تهليل رب العالمين و صلاة سيد المرسلين و تفضيل عترته الطاهرين و شرف ذريته الأكرمين قال رسول الله ص يقول الله تع لاله الاالله و من دخل حصنى أمن عذابى و قال ص من قال لاإله إلاالله موقناً دخل الجنة .

انجام: يا أحمد لو صلى العبد صلاة أهل السماء و الأرض و يطوى الطعام مثل الملك و لبس لباس العارى ثم أرى فى قلبه من حب الدنيا ذرة أو سید معّتها أو رياستها أو حليها أو زينتها لا يجاورنى فى دارى و لأنزعنّ من قلبه محبتى و عليك سلامى و رحمتى و الحمد لله رب العالمين و الصلاة على محمد و آله .

نسخه ها:

1/8872 . قم ، مرعشى: 86 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، قرن 10ق ، رساله اول مجموعه ، «2 پ -32 ر» 31 برگ [فهرست مرعشى: 106/1].

2/8873 . تهران ، ملى تهران: 1427ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 12ق ، رساله اول مجموعه ، «ص1-177» 89 برگ [فهرست ملى تهران: 444/9].

1438 . خلاصة الترجمان فى تأويل خطبة البيان

(فارسى)

از: محمد بن محمود دهدار عياني شيرازى (1016 ق)

شرح و تأويل عرفانى است از خطبة البيان منسوب به على عليه السلام . شارح در مقدمه ، بعضى مصطلحات بكار رفته در شرح را توضيح داده و در پايان نيز قصيده اى به فارسى در مدح حضرت على عليه السلام درج نموده است . تأليف اين شرح در سال 1013ق صورت گرفته است.

[الذريعة: 219/7 و 219/3 ؛ منزوى 1138/2]

آغاز: الحمد لله الذى خلق الإنسان علمه البيان ... أما بعد.

نسخه ها:

1/8874 . قم ، گلبايگانى: 18/47 ، بدون نام كاتب ، قرن 10ق ، رساله سوم مجموعه ، 44 برگ [فهرست گلبايگانى ، قديم: 125/1].

ص: 43

- 2/8875. تهران، خانقاه نور بخش: 50، محمد صادق طباطبایی، 1095ق، رساله اول مجموعه، «ص2-84» 42 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 61/1].
- 3/8876. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1415، بدون نام کاتب، قرن 11ق، رساله سیزدهم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 369].
- 4/8877. تهران، ملی تهران: 221، نستعلیق، بدون نام کاتب، ذی حجه 1129ق، رساله سوم مجموعه، 34 برگ [فهرست ملی تهران: 194/1].
- 5/8878. قم، مرعشی: 8701، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، 107 برگ [فهرست مرعشی: 244/22].
- 6/8879. تهران، مجلس شورای اسلامی: 5372، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، «75ر151» 77 برگ [فهرست مجلس: 278/16].
- 7/8880. مشهد، دانشکده الهیات: 1179، آغاز: بسمله قال الإمام المتحقق فی مشاهده الذات البحت و الوجود المطلق، شکسته نستعلیق، شیخ محمد بن محمد علی رودباری، 1221ق، از خواجه محمد بن محمود شیرازی فانی دانسته شده، رساله اول مجموعه [فهرست الهیات مشهد: 308/2].
- 8/8881. قم، مدرسه حجتیه: 714، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1233ق، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه حجتیه: 123].
- 9/8882. تهران، خانقاه نور بخش: 281، یوسف گرگانی، 1268ق، رساله دوم مجموعه، «ص146-225» 40 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 26/2].
- 10/8883. تهران، دانشکده ادبیات: 128-د، نسخ و نستعلیق، محمود بن میرزا محمد علی گرگانی، 1271ق، رساله اول مجموعه، «2پ59» 58 برگ [فهرست ادبیات تهران: 224/1].
- 11/8884. مشهد، آستان قدس رضوی: 6023، آغاز: برابر نمونه، نسخ، زین العابدین نقیب بن عبد الله، 1284ق، 35 برگ [فهرست آستان قدس: 83/5].
- 12/8885. رشت، فرهنگ: 90 خ، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق [فهرست فرهنگ رشت: 37].
- 13/8886. شیراز، خانقاه احمدیه: 10، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 218/5].

14/8887 . قم ، گلپایگانی: 789/5/79 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسین بن محمد صادق حسینی حسینی خاتون آبادی ، جمعه 14 رجب 1308 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «104 پ - 160 پ» 57 برگ ، 14 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

15/8888 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2796 ، عنوان معرفی: خلاصه التبیان ، آغاز:

برابر نمونه ، نستعلیق تحریری ، محمد علی ، 1308 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «ص 41-133» 47 برگ [فهرست مجلس: 61/10].

16/8889 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1118 ، آغاز: برابر نمونه ، سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دهم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 343].

17/8890 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3323 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «ص 42 - 132» 46 برگ [فهرست مجلس: 1083/10].

18/8891 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 875 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «107 پ 138 پ» 32 برگ [فهرست مجلس: 159/23].

19/8892 . تهران ، دانشگاه تهران: 2326 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «71 پ 148 پ» 78 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.2710/7]

20/8893 . تهران ، دانشگاه تهران: 7488 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، نسخ در عربی و نستعلیق در فارسی ، عرب تربتی (ظاهراً وی شاگرد محمد دهدار بوده است) ، رساله اول مجموعه ، «ص 1-140» 70 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 590/16].

21/8894 . قم ، گلپایگانی: 1405/8/115 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: و مشهود عیان صورت سر وجود و مستطیع مرآت نمود و سرّ الأنبياء و حقیقت الاولیاء مطلوب کل طالب امیر المؤمنین ... و غلب یمانی پرسید که هل رأیت ربک و در ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح دارد ، 101 برگ ، 14

ص: 45

سطر ، 8/5*16 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

22/8895 . قم ، گلپایگانی: 906/5/196 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، رساله سوم مجموعه ، «136پ188پ» 52 برگ ، 16 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

23/8896 . تهران ، ملک: 1668 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «58پ124پ» 67 برگ [فهرست ملک: 326/5].

24/8897 . تهران ، ملک: 5845 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «36پ39پ» 4 برگ [فهرست ملک: 69/9].

25/8898 . یزد ، وزیری: 2810 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «140-180» 41 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری:

1435/4].

26/8899 . تهران ، خانقاه نور بخش: 8 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «ص28-79» 26 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 111/1].

27/8900 . کتاب خانه شخصی (دارای 230 نسخه): 8 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 107 برگ [مجله نور علم: 92/54].

28/8901 . عراق * ، نجف ، شیخ آقا بزرگ تهرانی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «103پ - 143پ» 41 برگ ، سابقه:

دانشگاه تهران: میکروفیلم 2986 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 751/1].

29/8902 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 618 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «12ر74ر» 63 برگ ، 19 سطر ، 12*21/5 [فهرست مؤید: 127/2].

1 خلاصه حلیة المتقین

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: آداب.

ص: 46

(فارسی)

از: احمد بن محمد علی قزوینی

شرح اربعین حدیث نبوی (1) است که شیخ صدوق در خصال (2) نقل نموده است .

مؤلف این شرح را به خواهش بعضی از خواص مؤمنین ، شرح نموده ، و در آن فقرات حدیث را در ابواب متعدد - هر باب در چند فصل - توضیح داده است.

آغاز: بسملة الحمد لولیه و الصلاة و السلام علی محمد صفيه ... و بعد چنین گوید أحقر عباد الله عملاً و أكثرهم زللاً حقیر فقیر احمد بن محمد علی القزوینی ... در بیان شرح این چهل حدیث ... رساله را بخلصة الرشاد فی الدلالة علی منهج العباد.

نسخه ها:

8903 . قم ، گلپایگانی: 776/5/68 ، از آغاز تا فقره چهارم ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، نسخه در حاشیه دارای علامات بلاغ و تصحیح است ، 32 برگ ، 27 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

1 خلاصة نهج البلاغة

از: محمد تقی بن امیر مؤمن حسینی قزوینی ، سید

رجوع کنید به: طرائف الحکمة و بدائع المعرفة.

1 خلاصة وسائل الشيعة

از: محمد بن حسن عاملی مشغری (شیخ حر عاملی)

رجوع کنید به: هداية الأمة إلى أحكام الأئمة.

ص: 47

1- (1) . این حدیث در حرف الف با عنوان «الأربعون حديثاً» از شیخ صدوق (381 ق) معرفی گردید .

2- (2) . خصال ، شیخ صدوق : ص 543 .

1440 . خلافت علی علیه السلام در غدیر خم

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله کوتاهی است حاوی 89 حدیث از طریق عامه در خصوص غدیر خم، که در آنها تصریح به خلافت حضرت علی علیه السلام شده است.

آغاز: بسمله . فی نص علی امیر المؤمنین علی بن ابی طالب من رسول الله فی غدیر خم .

نسخه ها:

8904 . مشهد ، گوهرشاد: 644 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 125 برگ [فهرست گوهرشاد: 756/2].

1441 . خلق الأشياء

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: الحمد لله... أما بعد اعلم إن الله خلق شجرة و لها أربعة.

نسخه ها:

8905 . قم ، گلپایگانی: 9/224 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، سابقه: حاج اسماعیل هدایتی [مجله تراثنا: 96/3].

1 الخمائیل

از: یعقوب بن ابراهیم بن بختیاری حویزی (1147 ق)

رجوع کنید به: الأربعون حدیثاً.

1442 . خواب نامه

منسوب به: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (202 ق)

ص: 48

نسخه ها:

8906 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 16807 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 23/15].

1443 . خواب نامه

منسوب به: ائمه معصومین علیهم السلام

نسخه ها:

8907 . تهران ، دانشگاه تهران: 7914 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هجدهم مجموعه ، «برگ 268 پ» 1 صفحه و به صورت جدول است . [فهرست دانشگاه تهران: 736/16].

1444 . خواب نامه منظوم

منسوب به: امام جعفر بن محمد صادق علیهما السلام (148 ق)

نسخه ها:

8908 . تهران ، ملک: 4441 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست ملک: 401/7].

1445 . خواص الفواکه

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

احادیثی است روایت شده از پیامبر اکرم و اهل بیت علیهم السلام در خواص بعضی از گیاهان و میوه ها که بدون نظم خاصی گردآوری شده است.

آغاز: الحمد لله الذی جعل للأشیاء خصائص یوجب حکمته و بعث الانبیاء بشرائع تقتضی رأفته .

ص: 49

نسخه ها:

1/8909 . قم ، مرعشی: 5358 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، فضل الله ، 882 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «76 ر - 83 پ» 7 برگ [فهرست مرعشی: 141/14].

2/8910 . قم ، مرعشی: 7935 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «176 پ - 187 ر» 10 برگ [فهرست مرعشی: 261/20].

1 دائرة الوجود

از: عبد الله بلیانی ، اوحد الدین

رجوع کنید به: عینة الوجود.

1446 . درّ ذمین (احادیث فصل الخطاب)

(عربی)

از: محمد حسینی شریف اصفهانی نجل محمد بن محمد ابراهیم کلباسی خراسانی (زنده در 1268 ق)

احادیث کتاب فصل الخطاب حاج محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق) را به ترتیب حروف تهجی ، مرتب ساخته و در جمعه هفتم شعبان 1268 از تألیف آن فارغ شده است.

آغاز: الحمد لله الذي أنشأ شجرة الوجود و ما يتفرع عليها من أصل العدم.

نسخه ها:

8911 . مشهد ، گوهرشاد: 803 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، چهارشنبه 25 رمضان 1286 ق ، 32 برگ [فهرست گوهرشاد: 1089/3].

1 الدر المکنون

از: فضل بن حسن بن فضل طبرسی ، امین الإسلام ابو علی

رجوع کنید به: نثر اللآلی.

ص: 50

(1)

(عربی)

گویا از: میثم بن علی بن میثم بحرانی، کمال الدین (زنده در 679 ق)

مختصری است از کلمات، مواعظ و حکمتهای امیر مؤمنان علیه السلام، با حذف اسانید آنها، در چند باب به ترتیب الفبایی. در این ترتیب الف و لام تعریف در باب الف گنجانیده شده است.

[الذریعة: 77/8؛ ایضاح المکنون: 450/1]

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لتوفيقه إلى جادة طريقه و فضّلنا بتوحيده على كافة عبيده... فهذه كلمات محذوفة الاسانيد مرتبة على حروف المعجم مروية عن...

ابی الحسن علی بن ابی طالب کرم الله وجهه حرف الالف الدین یعصم الدنیا تسلّم .

انجام: ینبغی لمن رضی بقضاء الله ان یتوکل علیه .

نسخه ها:

1/8912. تهران، ملک: 2194، آغاز و انجام: برابر نمونه، نسخ معرب، بدون نام کاتب، قرن 9ق، رساله اول مجموعه، 43 برگ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 961 [فهرست ملک: 211/1؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 187/3].

2/8913. تهران، ملک: 4250، آغاز: بسمله لا یؤمن أحدکم حتی یحب لأخیه ما یحب لنفسه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله چهارم مجموعه، «9پ10ر» 2 برگ [فهرست ملک: 294/7].

1448. الدر المنثور من الخبر المأثور و غیر المأثور

(عربی)

از: علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی جبل عاملی (1103 ق)

این کتاب، متضمن مطالب متنوع و بحثهای مختلفی به طور کَشکول که مؤلف در آن بسیاری از احادیث را شرح نموده است. او همچنین اشعار و حالات بعضی از بزرگان و دانشمندان خاندان خود را نگاشته و موضوعات ادبی و تاریخی را

1- (1). این عنوان مورد تردید است ، در اینکه ابن میثم اثری به این نام داشته باشد و اینکه نسخه های معرفی شده ، نسخه آن کتاب باشند . گویا نسخه های معرفی شده ، نسخه های غرر الحکم آمدی هستند .

می آورد. این کتاب منقسم به سه جزء می باشد و تألیف آن به سال 1073 ق پایان یافته است.

[الذریعة: 76/8 و 136/3 ؛ التراث العربی: 10/3 ؛ مشارع عربی: 347]

آغاز: الحمد لله ملهم الصواب و مذل الصعاب و مفیض فیضه .

نسخه ها:

1/8914 . تهران ، مجلس سنا: 227 ، نسخ ، محمد بن حسن حر عاملی ، 1072ق ، 240 برگ ، 17 سطر ، 14*19 [فهرست مجلس سنا: 106/1].

2/8915 . تهران ، ملی تهران: 1376ع ، آغاز: الحمد لله میز الحق و أهله و میز الباطل فرعه و أصله ، نسخ ، ابو طالب حسینی ، 1073ق ، 64 برگ [فهرست ملی تهران: 375/9].

3/8916 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13166 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد تقی بن احمد فیروز آبادی ، 1083ق ، 206 برگ [فهرست مجلس: 257/36].

4/8917 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5691 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد تقی سبزواری ، 1212ق ، 73 برگ [فهرست مرعشی: 84/5].

5/8918 . تهران ، سپهسالار: 5374 ، جزء دوم ، احمد بن عبد الوهاب اصفهانی ، 1284ق ، 193 برگ [فهرست سپهسالار: 415/4].

6/8919 . تهران ، سپهسالار: 1894 ، جلد دوم ، بدون نام کاتب ، 1286 ق ، رساله اول مجموعه ، 170 برگ [فهرست سپهسالار: 415/4 و 254/1].

7/8920 . تهران ، سپهسالار: 1893 ، جلد اول ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1286ق ، 222 برگ [فهرست سپهسالار: 254/1 و 415/4].

8/8921 . یزد ، وزیری: 2299 ، جلد اول ، نسخ ، ابو القاسم ، 1294ق ، 297 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1239/4].

9/8922 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3469 ، جلد اول و دوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، «364ص» 182 برگ [فهرست مجلس: 1429/10].

10/8923 . قم ، گلپایگانی: 6295/30/175 ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، در حاشیه تصحیح و نسخه بدل آورده شده است ، 193 برگ ، 18 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

11/8924 . تهران ، ملک: 1104 ، آغاز: بسمله و من ذلك كلمات منثورة نثرا و نظما كنت قد جمعتهما ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق [فهرست ملک: 207/1].

12/8925 . تهران ، دانشگاه تهران: 655 ، آغاز: بسمله ... قال ره بعد الخطبة في رواية هذا الكتاب فطريقي ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 254 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1302/5].

13/8926 . قم ، مسجد اعظم: 564 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 170].

14/8927 . همدان ، مدرسه غرب: 4672 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 122].

15/8928 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1881 ، بخشی از جلد اول ، از آخر افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 238 برگ [فهرست الهیات مشهد: 942/3].

1449 . الدر المنظوم من كلام المعصوم (شرح اصول الكافي)

(عربی)

از: علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی جبل عاملی (1103 ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله - قوله» بر اصول الکافی که فقط کتاب عقل و علم آن تألیف شده و با این که در پایان به حاشیه کتاب توحید در جلد دوم حواله می دهد ولی ظاهراً نوشته نشده است. تألیف این جلد در آخر ذی حجه 1061ق به پایان رسیده است.

[الذریعة: 79/8 و 183/6 ؛ التراث العربی: 11/3 و 12]

آغاز: أصح الأخبار سنداً و أعلاها و أحسن الآثار متناً و أعلاها.

نسخه ها:

1/8929 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2538 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمود بن فیاض حسینی کربلایی ، شنبه جمادی الاول 1071ق ، تصحیح شده ، به امر مؤلف کتابت شده و دارای حواشی مختصر به خط مؤلف و علامت بلاغ به خط وی در برگ آخر است ، 252 برگ ، 21 سطر [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

ص: 53

2/8930. خوانسار، فاضل خوانساری: 173، نسخ، علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی (مؤلف)، 1088ق، 85 برگ
[فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری:

.128/1]

3/8931. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4751، از اول افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 108 برگ [فهرست
مجلس: 138/13].

4/8932. قزوین، مدرسه امام صادق علیه السلام: 263، از ابتدا تا الرد إلى السند، از آخر افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون
نام کاتب، قرن 11ق، تصحیح شده، با حواشی «منه سلمه الله»، 140 برگ، 20 سطر [میراث اسلامی ایران: 597/10؛ فهرست
مدرسه امام صادق علیه السلام: 119/1].

5/8933. تهران، سپهسالار: 5487، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، 206 برگ [فهرست سپهسالار: 416/4].

6/8934. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2733، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، تصحیح شده، دارای دو حاشیه با عنوان «أبوعلی
عفی عنه»، 282 برگ، 15 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

7/8935. قم، مرعشی: 1647، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 118 برگ [فهرست مرعشی: 46/5].

8/8936. قم، مرعشی: 3574، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 111 برگ [فهرست مرعشی: 360/9].

9/8937. تهران، دانشگاه تهران: 926، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، 90 برگ
[فهرست دانشگاه تهران: 1305/5].

10/8938. قم، مسجد اعظم: 564، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، به ضمیمه الدر المنثور، 140 برگ
[فهرست مسجد اعظم، قدیم: 171].

1450. الدرّ النظیم فی مناقب الأئمة اللہامیم

(1)

(عربی)

از: یوسف بن حاتم شامی، جمال الدین (قرن 7ق)

مؤلف این کتاب را در دو جزء و پانزده باب و هر باب در چند فصل تنظیم نموده

ص: 54

1- (1). لهاميم جمع لهوم به معنى مردمان خوب . لهاميم العرب يعنى سادات آنها .

است:

الباب الأول: في ذكر رسول الله صلى الله عليه وآله ؛

الباب الثاني: في ذكر أمير المؤمنين علي بن أبي طالب عليه السلام ؛

الباب الثالث: في ذكر سيدة نساء العالمين عليها السلام ؛

الباب الرابع: في ذكر مولانا الحسن بن علي عليهما السلام ؛

الباب الخامس: في ذكر الحسين بن علي عليهما السلام ؛

الباب السادس: في ذكر أبي محمد علي بن الحسين زين العابدين عليهما السلام ؛

الباب السابع: في ذكر أبي جعفر محمد بن علي الباقر عليهما السلام ؛

الباب الثامن: في ذكر مولانا الصادق جعفر بن محمد عليهما السلام ؛

الباب التاسع: في ذكر مولانا موسى بن جعفر عليهما السلام ؛

الباب العاشر: في ذكر مولانا علي بن موسى الرضا عليهما السلام ؛

الباب الحادي عشر: في ذكر سيدنا أبي جعفر محمد بن علي الجواد عليهما السلام ؛

الباب الثاني عشر: في ذكر الامام أبي الحسن علي بن محمد الهادي عليهما السلام ؛

الباب الثالث عشر: في ذكر الامام أبي محمد الحسن بن علي العسكري عليهما السلام ؛

الباب الرابع عشر: في ذكر الحجة صاحب الزمان عليه السلام ؛

الباب الخامس عشر: في عدة فصول (چند فصل آن مربوط به اهل بيت عليهم السلام و چند فصل در ذكر بنی عبد المطلب و بنی هاشم) .

چاپ: قم ، انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ، 1420 ق/1380 ش.

[الذريعة: 86/8 ؛ فصلنامه علوم حدیث ، فارسی ، قم ، ش 8 ، تابستان 1377 ش ، ص 212 - 222]

آغاز: الحمد لله الذي جعل مشاهد أنبيائه قبلة العارفين.

نسخه ها:

1/8939 . ؟ ، میرزا محمد شریف عسکری طهرانی: بدون شماره ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: بادت امرأ حال ربی دونه * و الله

يدفع عن خراب المسجد ، نسخ ، بدون نام كاتب ، به احتمال قوی در 734 ق نوشته شده است ، تصحيح شده ، 250

ص:55

برگ، سابقه: مرعشی، عکس 38 و 39 [فهرست عکسی مرعشی: 43/1].

2/8940. خر مشهر، سید علی عدنانی: بدون شماره، از آخر افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، تصحیح شده، «348ص» 174 برگ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 346 [فهرست عکسی مرکز احیاء:

[406/1].

3/8941. همدان، مدرسه غرب: 1553، از آغاز افتادگی دارد، آغاز: لعبد الرحمن عوف الا ابرک بيشارة هی خير لك من التجارة، انجام: من شيعتنا خاصة تم الجزء الثالث من كتاب الدر النظيم، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 122].

1451. درر الأخبار و جواهر الآثار

(فارسی)

از: محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، ملا (1234 ق)

مؤلف در این رساله روایت های اخلاقی را از امامان شیعه بدون ذکر سند و مأخذ، جمع آوری و به فارسی ترجمه نموده است.

[الذریعة: 117/8]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد چنین گوید بنده خاطی محمد کاظم ... که این رساله.

نسخه ها:

1/8942. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4527، آغاز: برابر نمونه، نسخ، شیخ محمد ارومی، 1235ق، از برگ 199 تا پایان نسخه، رساله چهاردهم مجموعه [فهرست مجلس: 198/12].

2/8943. مشهد، آستان قدس رضوی: 8162، مختلف، بدون نام کاتب، 1262ق، نجف و کربلا [فهرست الفبایی آستان قدس: 247].

3/8944. تهران، مجلس شورای اسلامی: 13571، از اول افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله پنجم مجموعه، «131پ - 166ر» 36 برگ [فهرست مجلس: 84/37].

ص: 56

(عربی)

از: محمد تقی بن محمد خویی

آغاز: الحمد لله رب العالمین... فیقول... ابن محمد محمد تقی الخوئی لما رأیت أبناء.

نسخه ها:

8945 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5145 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، میرزا نصر الله ، 1272ق ، 191 برگ [فهرست مجلس: 214/15].

1453 . درر البحار المصطفی من کتاب بحار الأنوار (نور الأنوار)

(عربی)

از: محمد بن مرتضی کاشانی ، نورالدین (1115 ق)

این کتاب ، گزیده بحار الأنوار است که مؤلف در آن اسانید و مکررات بحار الأنوار را حذف کرده و اخبار صحیح و مورد اعتماد را در سه بخش تنظیم نموده است:

بخش اول: از آغاز کتاب عقل و جهل تا پایان مبدأ و معاد است که به سال 1100 ق تألیف شده است ؛

بخش دوم: در مناقب اصحاب کساء تا پایان باب رجعت و در بیان نبوت ؛

بخش سوم: در امامت.

چاپ: یک جلد از این کتاب چاپ شده است.

[الذریعة: 119/8 ؛ فهرست مجلس : 662/10]

آغاز: الحمد لله الذی فجر من قلوب أولیائه ینابیع الأسرار ثم صیرها بحاراً.

نسخه ها:

1/8946 . تهران ، دانشگاه تهران: 6721 ، کتاب النبوة در 96 باب ، با فهرست مطالب در آغاز ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، گویا نسخه اصل ، 293 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 345/16].

2/8947 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3104 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ،

بدون تاریخ کتابت، با فهرست ابواب کتاب، «302ص» 151 برگ [فهرست مجلس:

.661/10]

1 درر شاهوار (فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، علامه (1110 ق)

رجوع کنید به: رساله در رجعت .

1454. الدرر الصافية فی ترجمة بعض الكلمات القصار لأمیر المؤمنین علیه السلام (دره صافیه و

حکمت شافیه)

(فارسی)

از: محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی، ملا (1234 ق)

ترجمه ای از بعضی کلمات قصار امیر المؤمنین علیه السلام در مواعظ و حکم است که در سال 1226 ق (موافق با جمله «کد غریب») تألیف شده است.

[الذریعة: 127/8]

آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد چنین گوید بنده... که این رساله ای است.

نسخه ها:

1/8948. قم، مدرسه فیضیه: 1239، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، 1237 ق، رساله اول مجموعه، 72 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 72/2].

2/8949. مشهد، دانشکده الهیات: 1799، از اول افتادگی دارد، آغاز: و اعضا و جوارح آنها را عمل نمایند الحق که اکسیر نافع، نسخ، بدون نام کاتب، 1240 ق، رساله اول مجموعه، «1-142» 142 برگ [فهرست الهیات مشهد: 870/3].

3/8950. قم، طبسی حائری: 366، از انجام افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، در مجله نور علم در ردیف 389 آمده است، رساله ششم مجموعه، 16 برگ [مجله نور علم: 112/14؛ فهرست کتاب خانه طبسی].

4/8951. قم، طبسی حائری: 557، از انجام افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، وقفنامه ای با تاریخ 1246 ق در نسخه موجود می باشد، رساله سوم مجموعه، 12 برگ [فهرست کتاب خانه طبسی].

(عربی)

از: محمد بن علی بن ابی جمهور احسائی (زنده در 909 ق)

مؤلف چون کتاب غوالی الآلی را به پایان رسانید ، روایت های فقهی را در این کتاب گرد آورد. این کتاب به سید امیر عمادالدین استرآبادی در عصر سلطان احمد گورکی اهدا شده و مشتمل بر یک مقدمه و سه قسم و یک خاتمه می باشد.

کتاب نکاح آن در نهم ربیع الثانی 901ق و پایان کتاب به سال 909ق تألیف شده است. در خاتمه کتاب ، طرق اسناد روایتی و مشایخ مؤلف آمده است.

[الذریعة: 133/8 ؛ التراث العربی: 32/3]

آغاز: الحمد لله الذی أقام قواعد القوانین الفقهیة بتقویم الفقهاء و أسس أساس المبانی الدینیة .

نسخه ها:

1/8952 . تهران ، ملک: 609 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، محمد بن علی بن ابی جمهور احسائی (مؤلف) ، 901ق ، 399 برگ [فهرست ملک: 210/1].

2/8953 . قم ، مرعشی: 5516 ، بدون نام کاتب ، شنبه 14 شوال 1063ق ، 601 برگ [فهرست مرعشی: 289/14].

3/8954 . قم ، مرعشی: 267 ، جزء اول کتاب ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1063ق ، 460 برگ [فهرست مرعشی: 298/1].

4/8955 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2013 ، جلد دوم شامل قسم دوم و سوم و خاتمه است ، آغاز: بعد الحمد لمالک الحمد و الصلاة علی تاج ذروة المجد محمد و آله ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1063ق ، در خاتمه کتاب طرق اسناد روایتی و مشایخ مؤلف آمده است ، 459 برگ [فهرست آستان قدس: 83/5].

5/8956 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 44 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 319 برگ ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 5218 [فهرست مجلس: 20/2 ؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 143/3].

6/8957 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4618 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول و دوم مجموعه ، 136 برگ [فهرست مجلس: 9/13].

ص: 59

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

منتخبی است از بحار الأنوار علامه مجلسی بدون هیچ اضافات و توضیحی .

موضوع روایات آن ، حالات و زندگانی ائمه معصومین علیهم السلام می باشد.

آغاز: الحمد لله الذی إذا سأله (عبد) أعطاه و إذا أمله ما عنده بلغه مناه.

نسخه ها:

8958 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13760 ، جلد دوم از باب ما جاء فی تاریخ ولادة أمير المؤمنين علی علیه السلام تا آخر فضایل بارگاه امام حسین علیه السلام ، افتادگی دارد ، آغاز:

برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «66پ346ر» 281 برگ [فهرست مجلس: 298/37].

1 الدرر المنثورة و الحكمة الماثورة

از: میثم بن علی بن میثم بحرانی ، کمال الدین

رجوع کنید به: الدر المنثور.

1457 . الدرر و اللالی فی خلاصة الأمالی

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

مؤلف در این رساله دویست حدیث از احادیث الأمالی شیخ صدوق را با حذف سند گرد آورده و به تاریخ صفر 977 ق در قزوین به پایان رسانیده است.

نسخه ها:

8959 . تهران ، دانشگاه تهران: 1805 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، نیمه دوم سده 10 ق ، رساله اول مجموعه ، «3پ33پ» 31 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 390/8].

1458 . الدررة الباهرة من الأصداف الطاهرة

(عربی)

منسوب به: محمد بن مکی عاملی ، شهید اول (786ق)

کلمات قصار مروی از پیامبر اکرم و ائمه علیهم السلام است. در نسبت این رساله به شهید

ص:60

اول بحث است و به قطب الدين كيدري نيز نسبت داده شده است.

چاپ: نجف ، مطبعة حيدري ، 1388ق ، با تصحيح مرحوم محمد هادي اميني ؛ مشهد ، انتشارات آستان قدس رضوي ، 1365ش ، با تحقيق آقاي داود مير صابري ، وزيرى ، 50ص ؛ قم ، انتشارات زائر ، 1379ش ، با تحقيق و ترجمه فارسي شيخ عبدالهادي مسعودي ، وزيرى ، 58ص .

[الذريعة: 90/8]

آغاز: الحمد لوليه و الصلاة على نبيه محمد و آله ... قال النبي صلى الله عليه و آله العلم وديعة الله في ارضه و العلماء امنائه عليه .

نسخه ها:

1/8960 . تهران ، ملك: 604 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 857ق [فهرست كتابخانه ملك ، 5 / 105] .

2/8961 . يزد ، وزيرى: 2585 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعليق ، زين العابدين ، 1241ق ، رساله پنجم مجموعه ، «113-119» 7 برگ [فهرست كتاب خانه وزيرى: 4 / 1353] .

3/8962 . مشهد ، آستان قدس رضوي: 6763 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت [فهرست آستان قدس: 83/5] .

4/8963 . تهران ، مجلس شوراي اسلامي: 1918 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله ششم مجموعه ، «ص72 - 80» 5 برگ [فهرست مجلس: 599/9] .

[599/9] .

1459 . الدرّة البيضاء

(عربي)

از: ابو الحسن بن حيدر حسيني يزدي محمود آبادي اصفهاني (زنده در 1282 ق)

در ده باب كه در سال 1282 ق نگاشته است .

آغاز: الحمد لله الذي توحد بالوحدانية . . . اما بعد چنين . . . ابو الحسن بن حيدر الحسيني اليزدي الاصل الساكن في قرية محمود آباد البرخوار من بلوكات تسعة اصفهان .

ص: 61

نسخه ها:

8964. تهران، سپهسالار: 5381، آغاز: برابر نمونه، ابو الحسن بن حیدر حسینی یزدی محمود آبادی اصفهانی (مؤلف)، 1282ق، 340 برگ [فهرست سپهسالار: 419/4].

1460. درة البيضاء فی ترجمة حدیث الكساء

(فارسی)

از: محمد رضا بن محمد اسماعیل سیستانی قائمی (قرن 14 ق)

ترجمه و شرحی است بر حدیث کساء همراه با ذکر برخی ادعیه از جمله دعای توسل. مؤلف کتابش را در 27 لؤلؤ قرار داده و در آن فضایل و مناقب پنج تن آل عبا را ذکر نموده و به سال 1341 ق از تألیف آن فارغ شده است.

مؤلف پس از پایان کتاب، حدیث کساء را از روی نسخه سید رضا قوچانی در مشهد مقدس تحریر نموده و در روز چهاردهم ربیع الثانی 1346 ق به پایان رسانیده است.

آغاز: الحمد لله الواجب الوجود الملك العادل الودود الحاكم بالقسط.

نسخه ها:

8965. مشهد، آستان قدس رضوی: 8994، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد رضا بن محمد اسماعیل قائمی (مؤلف)، 1346ق، 439 برگ [فهرست آستان قدس:

.257/14].

1461. الدرّة البيضاء فی شرح خطبة فاطمة الزهراء علیها السلام

(عربی و فارسی)

از: محمد تقی بن اسحاق رضوی قمی، سید (1344 ق)

شرح مزجی مختصری است بر خطبه حضرت زهراء علیها السلام که در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله ایراد فرموده است. در این شرح، بیشتر، جنبه های لغوی و ادبی توضیح داده شده و ترجمه فارسی خطبه نیز بر فراز صفحه ها تحریر شده است. مؤلف این شرح را در 22 ربیع الثانی 1327 ق به پایان رسانده و سپس شرح خطبه صغرای حضرت زهرا علیها السلام را نیز به آخر آن الحاق نموده که تألیف آن در روز هفدهم جمادی الثانی

ص: 62

همان سال خاتمه یافته است .

[الذريعة: 93/8؛ مشارع عربی: 358؛ التراث العربی: 17/3 و 18]

آغاز: الحمد لله الذي خصّ اولياءه بغطاء الرزية وخبأهم دار ثوابه.

نسخه ها:

8966 . قم ، مرعشی: 5674 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد تقی بن اسحاق رضوی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، 151 برگ [فهرست مرعشی: 73/15].

1462 . درة السلطانی (شرح حدیث حقیقت)

(فارسی)

از: محمد بن محمد نصیر گیلانی (قرن 13 ق)

رساله ای است مشتمل بر اصول عقاید دینی و مسائل اسلامی در قالب ترجمه و شرح حدیث حقیقت که کمیل بن زیاد نخعی از علی علیه السلام روایت نموده است .

مؤلف این شرح را در سال 1251 ق به پایان رسانیده و به سلطان محمد شاه قاجار تقدیم نموده است.

آغاز: ثنای معهود و ذکر غیر محدود سزاوار معبودی است که عرصات افهام از ادراک ذات کامل الصفات او تنگ .

نسخه ها:

8967 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 1835 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق شکسته ، محمد بن محمد نصیر گیلانی (مؤلف) ، 1251 ق ، «79ص» 40 برگ [فهرست سلطنتی ، ادبی و عرفانی: 361].

1 دره صافی و حکمت شافیه

از: محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی ، ملا

رجوع کنید به: الدرر الصافیة فی ترجمة بعض الكلمات القصار لأمیر المؤمنین علیه السلام .

ص: 63

(فارسی)

از: محمد بن سعید نخجوانی بن ساوجی ، ابو المحاسن (ابن ساوجی) (قرن 8 ق)

نسخه ها:

8968 . ایرلند * ، دبلین ، چسترییتی: 308(72/3) ، نسخ ، ابن ساوجی (مؤلف) ، 5 ربیع الثانی 729 ق ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 3432 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 141/2 ؛ نشریه نسخه های خطی: 127/1].

1464 . الدرۃ النجفیة فی شرح نهج البلاغة الحیدریة

(عربی)

از: ابراهیم بن حسین دنبلی خوبی ، شهید (1325 ق)

شرح نسبتاً مختصری است بر نهج البلاغة ، با تحقیقات ممتاز و فوائدی چند و نقل گفته های ابن ابی الحدید و ابن میثم و سایر شارحین . نیمه اول این کتاب در دهه دوم صفر 1273 ق و نیمه دوم آن در جمادی الاول 1291 ق پایان یافته است.

مؤلف ابتدا در مقدمه هشت فصل آورده پس از آن ، اول مقدمه سید رضی و بعد از آن به ترتیب ، خطب ، نامه ها و کلمات قصار را شرح کرده است . او ابتدا قسمتی از متن را ذکر ، بعد لغت و سایر مطالب مربوط به آن را بیان می کند . عنوان فصول مقدمه چنین است:

الفصل الأول: فی قوله علیه السلام و مدة عمره ؛

الفصل الثانی: فی نسبه الشریف ؛

الفصل الثالث: فیما جاء فی کنیته ؛

الفصل الرابع: فی القابه ؛

الفصل الخامس: فی ما جاء فی صفته ؛

الفصل السادس: فی نبذ من کراماته ؛

الفصل السابع: فی بیان انه علیه السلام کان مستجمعاً للفضائل الانسانیة ؛

الفصل الثامن: فی حقیقة الخطاب و بیان نسب سید رضی .

چاپ: تبریز ، چاپ سنگی ، 1292 ق ، 394 ص .

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا السداد وساقنا الى مدارج الرشاد و سلک بنا سبيل محجة البيضاء .

نسخه ها:

1/8969 . خوی ، مدرسه نمازی: 294 ، نیمه اول ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، ابراهیم بن حسین دنبلی خویی (مؤلف) ، دهه دوم صفر 1273 ق [فهرست مدرسه نمازی ، جلد اول: 146].

2/8970 . کرمانشاه ، سید مرتضی نجومی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، دوشنبه 4 صفر 1280 ق ، این نسخه به دستور میرزا نصرالله کتابت شده است . [دلیل المخطوطات:

.231]

3/8971 . تهران ، ملی: 448ع ، نیمه اول کتاب ، آغاز برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1281 ق ، ، 257 برگ [فهرست ملی تهران: 379/7].

4/8972 . قم ، مرعشی: 4419 ، نیمه دوم کتاب است ، نستعلیق ، ابراهیم بن حسین دنبلی خویی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، 326 برگ [فهرست مرعشی: 18/12].

5/8973 . خوی ، مدرسه نمازی: 295 ، جلد اول ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با تقریظی از محمد رازی به نظم و نثر ، 216 برگ [فهرست مدرسه نمازی:

.147/1]

6/8974 . خوی ، مدرسه نمازی: 296 ، جلد اول ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه نمازی : 147/1].

1465 . دستور المؤمنین

(فارسی)

از: غصنفرالدین حسینی نیر التولیه ، سید

احادیثی است با ترجمه فارسی در اخلاق مذهبی برای راهنمایی مردم ایران.

آغاز: الحمد لله الذي أوضح بكلامه سبيل الهداية.

نسخه ها:

8975 . تهران ، دانشگاه تهران: 8677 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 13 و 14 ق ، 171 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 193/17].

(عربی - اسماعیلیه)

از: نعمان بن محمد بن منصور مغربی ، ابو حنیفه امامی ، قاضی نعمان (363 ق)

احادیثی فقهی است به نقل از ائمه علیهم السلام بدون ذکر سند و رجال حدیث . مؤلف در مقدمه گوید که چون بدعت ها فراوان شده و هر فرقه ای از اهل ضلال برای خود رئیسی انتخاب نموده اند ، بر آن شدم که کتاب مختصر جامعی در احکام اسلام از روایتهای صحیح ثابت گرد آورم. در ابتدای کتاب ، چند فصل در امور اعتقادی خصوصاً راجع به ائمه علیهم السلام آورده و پس از آن از کتاب الصلاة شروع و به کتاب ادب القضاء و القضاة ختم می نماید.

[الذریعة: 19/8؛ التراث العربی: 39/3]

آغاز: الحمد لله استفتاحاً بحمده و صلى الله على محمد رسوله و عبده و على الأئمة من أهل بيته.

نسخه ها:

1/8976 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1683 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1003 ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 251].

2/8977 . تهران ، دانشگاه تهران: 2082 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد مؤمن جرفادقانی ، 1059 ق ، رساله نهم مجموعه ، «61 پ 65» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.706/8]

3/8978 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1034 ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق [فهرست اهدایی رهبری: 124].

4/8979 . تبریز ، ملی تبریز: 3351 ، آغاز: الحمد لله استفتاحاً بحمده و صلى الله على محمد عبده و رسوله و على الأئمة الطاهرين ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1319 ق ، 131 برگ [فهرست ملی تبریز: 492/2].

5/8980 . قم ، مرعشی: 756 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 222 برگ [فهرست مرعشی: 362/2].

6/8981 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1682 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 251].

ص: 66

7/8982 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2014 ، افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 513 برگ [فهرست آستان قدس: 85/5].

1 دعوات

از: سعید بن هبة الله راوندی ، ابو حسین (قطب الدین)

رجوع کنید به: سلوة الحزین.

1467 . دلائل الإمامة

(عربی)

از: محمد بن جریر بن رستم طبری (قرن 5 ق)

در ادله امامت دوازده امام علیهم السلام و بعضی از معجزات و کرامات و فضایل آن حضرات است.

[الذریعة: 241/8 - 247 ؛ التراث العربی: 45/3 ؛ مشار عربی: 365]

آغاز: الحمد لله الذي نور قلوبنا بهداية محمد و شرح صدورنا بولاية علي صلى الله عليهما.

نسخه ها:

1/8983 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1923 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، حاج صادق ، 1262 ق ، 72 برگ [فهرست آستان قدس: 86/5].

2/8984 . قم ، مرعشی: 2974 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: القاضی أبو بكر محمد بن عمر الجعابی أخبرنا أبو عبد الله ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 160 برگ [فهرست مرعشی: 154/8].

3/8985 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7655 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 252].

4/8986 . تهران ، دانشگاه تهران: 523 ، عنوان معرفی: معجزات الائمة عليهم السلام ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن صالح غروی ، بدون تاریخ کتابت ، کامل ، 69 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1539/3].

ص: 67

1468 . الدلائل البرهانية في تصحيح الحضرة الغروية (تلخيص فرحة الغری)

(عربی)

از: حسن بن یوسف بن علی بن مطهر ، ابو منصور (علامه حلی) (726 ق)

تلخیص و گزیده ای است از فرحة الغری تألیف غیاث الدین عبد الکریم بن طاووس حلی (693 ق) ، در یک مقدمه و پانزده باب مانند اصل کتاب .

آغاز: الحمد لله مظهر الحق و مبدئه و مدحض الباطل و مزجیه . . . و بعد فانی و قفت علی کتاب السید النقیب . . . فاخترت منه معظمه بحذف أسانیده و مکرراته .

[الذریعة: 248/8 ؛ مكتبة العلامة الحلی: 129]

نسخه ها:

1/8987 . تهران ، سپهسالار: 5387 ، نسخ ، عنوان معرفی: فرحة الغری ، آغاز برابر نمونه ، محمد حسین خادم کتابدار ، 1090 ق ، 92 برگ ، [فهرست سپهسالار: 361/5].

2/8988 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1685 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 252].

3/8989 . تهران ، دانشگاه تهران: 1131 ، آغاز برابر نمونه ، رساله چهارم مجموعه ، [فهرست دانشگاه تهران: 1306/5].

1469 . دوحة الأخبار فی ذکر أخبار الأخیار و أخیار الأخیار

(عربی)

از: محمد شریف بن رضا شیروانی تبریزی (قرن 13 ق)

مؤلف در این کتاب اخبار و احادیثی را که از طریق اهل بیت علیهم السلام در سنن و آداب اسلامی و فضایل و رذایل اخلاقی روایت شده ، در 56 فصل با حذف اسانید گرد آورده و در رجب 1226 ق تألیف آن را به پایان رسانده است .

[الذریعة: 272/8]

آغاز: الحمد لله الذى أمرنا بمتابعة سنن سيد الأنبياء و ندبنا إلى .

نسخه ها:

1/8990 . تهران ، دانشگاه تهران: 522 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، احمد بن علی لباسانی ،

1226ق ، 91 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1313/5].

2/8991 . قم ، مرعشی: 10150 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، رمضان المبارک 1235ق ، 106 برگ [فهرست مرعشی: 111/26].

3/8992 . قم ، مرعشی: 10685 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 24 محرم 1280ق ، 65 برگ [فهرست مرعشی: 135/27].

1470 . ده خصلت صاحب فتوت به روایت از علی علیه السلام

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

8993 . آلمان * ، فرانکفورت ، دانشگاه فرانکفورت: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: عکس 7104 [فهرست میکروفیلیمهای دانشگاه تهران: 278/3].

1 دیات ظریف بن ناصح

رجوع کنید به: اصل عبد الله بن بحر.

1 دین الإمامیة

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام

رجوع کنید به: شرائع الدین.

1471 . دیوان الإمام علی علیه السلام (الأشعار المختلفة)

از: امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

در فهرست چنین معرفی شده: «دیوان حضرت است که بدون ترتیب مخصوص گرد آورده شده است» .

ص: 69

نسخه ها:

8994 . قم ، مرعشی: 3670 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، شاید از سده هفتم ، رساله هفتم مجموعه ، «199 ر 214 پ» 16 برگ [فهرست مرعشی: 62/10].

1 دیوان أمير المؤمنين عليه السلام

از: محمد بن حسین بن حسن کیدری بیهقی نیشابوری ، قطب الدین
رجوع کنید به: أنوار العقول من أشعار وصی الرسول عليه السلام .

1 دیوان أمير المؤمنين عليه السلام

از: علی بن احمد نیشابوری فنجگردی ، ابو الحسن
رجوع کنید به: تاج الأشعار.

1472 . دیوان السجاد عليه السلام

(عربی)

منسوب به: امام علی بن الحسین زین العابدین علیهما السلام

دیوان اشعاری است به ترتیب حروف قوافی و در هر حرف ، پنج بیت (جمعاً 28 قطعه 5 بیتی) . موضوع این اشعار آداب و سنن و اخلاق بوده و در انتساب آن اشعار به امام سجاد علیه السلام تردید است.

[الذریعة: 431/2/9 ؛ مدرس خیابانی تمامی این دیوان را در کتابش تحفه مهديه درج نموده است ؛ سزگین: 528/1 ؛ فهرست مجلس 378/26]

آغاز:

تبارک ذو العلی و الکبریاء تقرّد بالجلال و بالبقاء

نسخه ها:

1/8995 . قم ، مرعشی: 5557 ، عنوان معرفی: الخمسمات ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، غرة رجب 903 ق ، 20 برگ [فهرست مرعشی: 319/14].

2/8996 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3312 ، آغاز: و بعد قال الإمام زین العابدین علیه

السلام: تبارک ذوالعلی و الکبریاء * تقرد بالجلال و بالبقاء ، ثلث ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، «ص 30-59» 15 برگ [فهرست مجلس: 963/10].

3/8997 . تهران ، دانشگاه تهران: 1559 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق [فهرست دانشگاه تهران: 180/8].

4/8998 . تهران ، ملی تهران: 1566ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد رسول بن محمد حسین ، 1258ق ، رساله هفتم مجموعه ، «ص 463 - 468» 3 برگ [فهرست ملی تهران: 95/10].

5/8999 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه فیروز 135 ، آغاز: بسمله هذه درة لامعة وغرة ساطعة ولوية عليه مسحة من الحكم الإلهية ، نستعلیق ، محمد ایروانی ، 1266ق ، «ص 16» 8 برگ [فهرست مجلس: 86/21].

6/9000 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 364 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1266ق ، به همراه دیوان امام علی علیه السلام ، 88 برگ [فهرست مجلس].

7/9001 . قم ، دار الحدیث: 32 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: بعید عن سیل الشر سمحا * نقی الکف عن عیب و نایب / تلق موعظتی بقبول صدق * تفز بالیسیر عند حلول لای ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1275ق ، «ر 15 - 20» 5 برگ ، 15 سطر [فهرست دار الحدیث].

8/9002 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 8484 ، نسخ ، کاظم جزایری ، 1332ق ، تهران [فهرست الفبایی آستان قدس: 261].

9/9003 . قم ، مرعشی: 10109 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد کاظم بن احمد بن محمد جعفر موسوی جزایری ، 1360ق ، رساله سوم مجموعه ، «پ 59 - 65» 7 برگ [فهرست مرعشی: 76/26].

10/9004 . قم ، مرعشی: رساله سوم مجموعه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [مجله میراث شهاب: 18/20].

11/9005 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7898 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «پ 109ر» 6 برگ [فهرست مجلس: 378/26].

12/9006 . تهران ، سپهسالار: 7452 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست سپهسالار: 494/4].

13/9007 . تهران ، ملك: 3466 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت [فهرست ملك:

[437/6].

14/9008 . تهران ، ملك: 5434 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دهم مجموعه [فهرست ملك: 379/8].

1 ديوان امير المؤمنين عليه السلام

از: محمد بن حسين بن حسن كيدري بيهقي نيشابوري ، قطب الدين

رجوع كنيد به: الحديقة الأنيقة.

ذ

1473 . ذكر رموز و اشارات در تفسير حضرت امام صادق عليه السلام

(عربي)

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست چنين معرفي شده است: «در اين رساله به روايت از امام علي طبرسي با وسائلي از حضرت صادق عليه السلام رموز و اشارات موجود در قرآن چون حم و عسق و يا پاره اي از آيات شرح ميشود و نشان داده ميشوند كه حضرت مقاصد اين كلمات را چه مي دانسته است» .

آغاز: في رواية الإمام علي الطبرسي عن الأصحاب.

انجام: ألحق حتى تفصلوا مما دون الحق .

نسخه ها:

9009 . تهران ، ملي تهران: 1943/ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد مفيد حسيني ، 1085ق ، رساله هشتم مجموعه ، «39پ -

40پ» 2 برگ [فهرست ملي تهران:

[619/10].

1474 . الذهبية (طب الرضا عليه السلام ، الرسالة الذهبية)

(عربي)

از: امام علي بن موسى الرضا عليهما السلام (202ق)

رسالة معروفی است در پزشکی که گفته میشود امام رضا علیه السلام آن را به درخواست

ص: 72

مأمون عباسی نگاشته و چون به مأمون رسید ، دستور داد که آن را با طلا بنویسند و به همین جهت به ذهبیه و مذهبه معروف شده است .

ابن شهر آشوب در معالم العلماء (ص 92) این رساله را از تألیفات محمد بن حسن بن جمهور قمی بصری دانسته است.

[الذریعة: 46/10؛ مشار عربی: 623؛ مستدرک الوسائل: 335/3؛ التراث العربی: 105/3؛ كشف الظنون: 88/2]

آغاز: بسمله . أما بعد ، فإنه وصل إليّ كتاب أمير المؤمنين فيما أمرني من توقيفه على ما يحتاج إليه مما جربته و ما سمعته في الاطعمة و الاشربة و أخذ الادوية و الفصد و الحجامة و الحمام و النورة و الباه و غير ذلك مما يدبر استقامة أمر الجسد ، و قد فسرت له ما يحتاج إليه ، و شرحت له ما يعمل عليه ، من تدبير مطعمه و مشربه و أخذه الدواء و فصدّه و حجامة و باهه و غير ذلك مما يحتاج إليه من سياسة جسمه ، و بالله التوفيق . اعلم أن الله عزوجل لم يبتل الجسد بداء حتى جعل له دواء .

نسخه ها:

1/9010 . قم ، گلپایگانی: 4075/20/195 ، آغاز: بسمله الرسالة الذهبية في الطب التي بعث بها الإمام علي بن موسى الرضا عليه السلام المأمون العباسي في حفظ ... يا أمير المؤمنين إن الله تعالى لم يبتل العبد المؤمن ببلاء حتى جعل ، نسخ ، علاء الدين محمد بن محمود جهرمي ، 977ق ، کاتب نسخه را از روی نسخه ای به خط احمد بن سهرودی کتابت کرده است ، 46 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 85/2؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

2/9011 . شیراز ، ملی فارس: 248 ، عنوان معرفی: رسالة المذهبة في حفظ الصحة ، آغاز:

بسمله و به نستعين الرسالة المذهبة في حفظ الصحة و تدبير البدن لعلي بن موسى الرضا عليه السلام ، يحيى بن احمد عريف ، 981ق ، با حواشی ، رساله نهم مجموعه [فهرست ملی فارس: 225/1].

3/9012 . قم ، گلپایگانی: 25/103 ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، رساله اول مجموعه ، 20 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

4/9013 . تهران ، مجلس سنا: 360 ، نستعلیق ، ابو الحسن سالک الدین محمد حموی

ص: 73

انصاری، 1004ق، رساله اول مجموعه [فهرست مجلس سنا: 186/1].

5/9014. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1231، آغاز: بسملة الرسالة الذهبية فى الطب بعث بها الإمام ... إلى مأمون، انجام: فإن الله يعطى العافية لمن يشاء و يمنعها إياه و الحمد لله، شيخ محمد على بن محمود تبریزی، 1030 تا 1044ق، رساله سى و چهارم مجموعه، «94ب - 98ب» 5 برگ، 19*26 [فهرست مجلس: 825/23].

6/9015. تهران، سپهسالار: 6586، نسخ، عبد القادر رفاعى حسینی، 1054ق، رساله دوم مجموعه، «64پ 74پ» 11 برگ [فهرست سپهسالار: 560/4].

7/9016. مشهد، آستان قدس رضوی: 1651، نسخ، شریف قمی، 1059ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 273].

8/9017. مشهد، آستان قدس رضوی: 5189، آغاز: الرسالة الذهبية فى الطب التى بعثها الإمام الهمام على بن موسى الرضا عليه السلام، نستعليق، بدون نام کاتب، 1060ق [فهرست آستان قدس: 89/5].

9/9018. تهران، دانشگاه تهران: 149، آغاز: بسملة و به نستعين قال موسى بن على بن جابر السلامى أخبرنى الشيخ الأجل، نستعليق، بدون نام کاتب، جمادى الاول 1061ق، رساله پنجم مجموعه، 16 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1316/5].

10/9019. مراغه، عمومى مراغه: 94، آغاز: هذه الرسالة الذهبية فى الطب التى بعث بها الإمام الهمام، نستعليق، محمد حسين بن مقصود على طالقانى، 1065ق، رساله اول مجموعه [فهرست کتاب خانه عمومى مراغه: 186].

11/9020. قم، آستان معصوميه (س): 2: 16 - 5982، نسخ، محمد كاظم بن حاجى محمد معلم شهميزادى، 1066ق، رساله اول مجموعه [فهرست آستان معصوميه (س)، دانش پژوه: 189].

12/9021. قم، مرعشى: 9021، نسخ، نوروز على، 1069ق، رساله دوم مجموعه، «1پ 35پ» 35 برگ [فهرست مرعشى: 172/23].

13/9022. مشهد، آستان قدس رضوی: 7804، نسخ، احمد هزار جریبی، 1071ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 273].

14/9023. تهران، دانشکده ادبیات: 70 - د، نسخ، بدون نام کاتب، شوال 1073ق، رساله ششم مجموعه، «58پ 71پ» 14 برگ [فهرست ادبیات تهران: 279/1].

- 15/9024 . تهران ، ملی تهران: 3546 ، آغاز: بسملة الرسالة الذهبية فى الطب التى بعث بها ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، 1073ق ، رساله دوم مجموعه ، 17 برگ ، 18 سطر ، 12/5 * 21 [فهرست ملی تهران: 85/16].
- 16/9025 . تهران ، حسين مفتاح: 348 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1073ق ، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 234/7].
- 17/9026 . قم ، مرعشى: 6177 ، نسخ ، محمد محسن بن على رضا شيرازى ، 16 ذى حجه 1082ق ، رساله اول مجموعه [فهرست مرعشى: 176/16].
- 18/9027 . قم ، رضا استادى: 3 ، نسخ ، ابراهيم بن مظفر دماوندى ، 1082ق [فهرست يكصد و شصت نسخه خطی: 56].
- 19/9028 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 6341 ، نسخ ، خضر بن زياره بن فرج آل حسينى جزائرى اصفهانى ، 1084ق ، 12 برگ [فهرست آستان قدس: 90/5].
- 20/9029 . قم ، گلپايگانى: 1/155 ، آغاز: برابر نمونه ، محمد باقر حسينى ، 1088ق ، دار الامان كرمان ، در حاشيه تصحيح شده ، رساله ششم مجموعه ، «33پ45» 13 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپايگانى ، رايانه اى؛ فهرست گلپايگانى ، جديد].
- 21/9030 . تهران ، مدرسه مروى: 803 ، محمد حسين بن سيف الله اصفهانى ، 1098ق ، رساله يازدهم مجموعه [فهرست مدرسه مروى: 308].
- 22/9031 . قم ، مرعشى: 7935 ، افتادگى دارد ، نسخ و نستعليق ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، رساله چهارم مجموعه ، «173 پ 175 پ» 3 برگ [فهرست مرعشى: 260/20].
- 23/9032 . تهران ، مجلس شورى اسلامى: 3936 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، رساله پانزدهم مجموعه ، «ص337-355» 10 برگ [فهرست مجلس: 2053/10].
- 24/9033 . تهران ، دانشگاه تهران: 3693 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، 17 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2700/12].
- 25/9034 . تهران ، سپهسالار: 2916 ، بدون نام كاتب ، قرن 11 ، رساله هفتم مجموعه ، «47ر55پ» 9 برگ [فهرست سپهسالار: 72/4 و 559].
- 26/9035 . تهران ، ملك: 2810 ، افتادگى دارد ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، رساله هفتم مجموعه ، «191پ198پ» 8 برگ [فهرست ملك: 112/6].
- 27/9036 . تهران ، مجلس سنا: 603 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، رساله هشتم

مجموعه، «ص 338-370» 17 برگ [فهرست مجلس سنا: 390/1].

28/9037 . قم ، گلبایگانی: 4575/23/95 ، آغاز: هذه الرسالة الذهبية في الطب التي بعث بها الإمام موسى الرضا عليه السلام المأمون العباسي في حفظ ... اعلم يا أمير المؤمنين الله تعالى لم يبتل العبد المؤمن ببلاء حتى يجعل له ، نسخ ، بدون نام کاتب ، شنبه 23 صفر 1121ق ، رساله اول مجموعه ، 25 برگ [فهرست گلبایگانی ، قدیم: 214/2؛ فهرست گلبایگانی ، جدید].

29/9038 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5186 ، نسخ ، ابو القاسم سبزواری ، 1131ق ، 48 برگ [فهرست آستان قدس: 90/5].

30/9039 . تهران ، دانشگاه تهران: 2618 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 ق ، رساله بیستم مجموعه ، «257 - 252» 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1486/9].

31/9040 . تهران ، ملی تهران: 1603ع ، نسخ ، احمد بن حمدان جزائری ، قرن 12ق ، رساله پنجم مجموعه ، «ص 110-125» 8 برگ [فهرست ملی تهران: 140/10].

32/9041 . تهران ، ملی تهران: 1882ع ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله اول مجموعه ، «1-11» 11 برگ [فهرست ملی تهران: 523/10].

33/9042 . قم ، گلبایگانی: 15/66 ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 19 برگ [فهرست گلبایگانی ، رایانه ای].

34/9043 . قم ، گلبایگانی: 2670/14/120 ، آغاز: بسملة قال الإمام علی بن موسی الرضا علیه الصلاة و السلام اعلم يا أمير المؤمنين أن الله تعالى لم يبتل العبد المؤمن بلاء حتى جعل له دواء يعالج به ، نسخ ، ضیاء الدین گیلانی ، 1228ق ، کربلا ، بعد از پایان رساله در چند صفحه مطالبی درباره سند و صحت انتساب کتاب به امام رضا علیه السلام تحریر شده است ، رساله چهارم مجموعه ، «135ر - 147ر» 12 برگ ، 17 سطر ، 14*21 [فهرست گلبایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلبایگانی ، جدید].

35/9044 . مشهد ، گوهرشاد: 552 ، آغاز: الرسالة الذهبية في الطب الذي بعث بها الإمام ...

إن الله تعالى ، نستعلیق ، سید بشیر مولوی ، جمادی الثانی 1238ق ، رساله چهاردهم مجموعه [فهرست گوهرشاد: 661/2].

36/9045 . تهران ، دانشگاه تهران: 1984 ، نسخ ، محمد بن زین العابدین ، 1244ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 593/8].

- 37/9046 . مشهد ، عمومی امام هادی علیه السلام : 67 ، نستعلیق ، محمد حسین موسوی عاملی ، 1248ق ، رساله سوم مجموعه ، (54 - 65) برگ [فهرست کتاب خانه امام هادی علیه السلام : 51].
- 38/9047 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13514 ، نسخ ، علی ، 1253ق [فهرست الفبایی آستان قدس : 273].
- 39/9048 . قم ، مسجد اعظم: 506 ، آغاز: الرسالة الذهبية في الطب التي بعث فيها الإمام ، ابو القاسم بن ملا میرزا حسین خوانساری ، 1257ق ، رساله هشتم مجموعه ، 27 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 452؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 40/9049 . شیراز ، ملی فارس: 236 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1263ق ، رساله دوم مجموعه ، 11 برگ [فهرست ملی فارس: 209/1].
- 41/9050 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2082 ، آغاز: بسمله ... أما بعد فهذه رسالة ... قد استنسخها من المجلد الرابع عشر من كتاب البحار المسمى بكتاب السماء و العالم ...
- اعتصمت بالله أما بعد فإنه وصل ، نستعلیق ، محمد قدیر بن علی اصغر سمنانی ، 1272ق ، رساله دوم مجموعه ، (ص 37-79) 27 برگ [فهرست مجلس: 82 / 10].
- 42/9051 . تهران ، دانشکده الهیات: 764 ، نستعلیق ، محمد حسن بن محمد علی سمنانی ، 5 صفر 1279ق ، (72 پ 85 پ) 14 برگ [فهرست الهیات تهران: 388/1].
- 43/9052 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14220 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، به ضمیمه صحیفه الرضا علیه السلام [فهرست آستان قدس: 337/14].
- 44/9053 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 802 ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله اول مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 295].
- 45/9054 . تهران ، دانشکده ادبیات: حکمت 285 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست ادبیات تهران: 58/2 و 79].
- 46/9055 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 85 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله چهارم مجموعه [فهرست ادبیات تهران: 27/3].
- 47/9056 . قم ، گلپایگانی: 12/117 ، محمد بن عبد النبى ، قرن 13ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].
- 48/9057 . قم ، مسجد اعظم: 1921 ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، رساله پنجم

49/9058 . تهران ، ملك: 4439 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 13ق ، رساله اول مجموعه [فهرست ملك: 400/7].

50/9059 . تهران ، دانشگاه تهران: 7129 ، نسخ و نستعلیق ، محمد تقی بن محمد باقر شریف یزدی ، 1307ق ، 31 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 462/16].

51/9060 . قم ، گلیپایگانی: 2086/11/186 ، آغاز: بسمله و به نستعین هذه الرسالة الذهبية في الطب التي بعث بها الإمام علي بن موسى الرضا عليه السلام إلى المأمون العباسي في حفظ صحة المزاج و تدبيره بالأغذية و الأشرطة ، نستعلیق ، بدون نام كاتب ، پنجشنبه شعبان 1324ق ، رساله اول مجموعه ، «1-9» 9 برگ ، 21 سطر ، 11*5/17 [فهرست گلیپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی ، جدید].

52/9061 . قم ، گلیپایگانی: 2941/15/181 ، اندکی از آغاز نگاشته نشده است ، آغاز: قال الرضا مخاطباً للمأمون اعلم يا أمير المؤمنين أن الله تعالى لم يبتل العبد المؤمن ببلاء حتى جعل له دواء يعالج به و لكل صنف من الداء صنف من الدواء ، نسخ ، محمد حسن آغایی ، 1377ق ، رساله چهارم مجموعه ، «181پ194پ» 13 برگ ، 15 سطر ، 11*18 [فهرست گلیپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی ، جدید].

53/9062 . رشت ، فرهنگ: 189 ، بدون نام كاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 132].

54/9063 . قم ، مرعشی: 2761 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «147پ168پ» 22 برگ [فهرست مرعشی: 322/7].

55/9064 . قم ، مرعشی: 3733 ، نسخ ، صادق بن عبد الحکیم بن حیدر ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «76ر85ر» 10 برگ [فهرست مرعشی: 130/10].

56/9065 . قم ، مرعشی: 5549 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام كاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ6ر» 6 برگ [فهرست مرعشی: 312/14].

57/9066 . قم ، مرعشی: 7036 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام كاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست مرعشی: 197/18].

58/9067 . قم ، مرعشی: 990 ، الحمد لله... اعلم يا أمير المؤمنين أن الله تعالى ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «210پ217پ» 8 برگ

- 59/9068 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5084 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 273].
- 60/9069 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6029 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «ص 2-5» 2 برگ [فهرست آستان قدس: 90/5].
- 61/9070 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7803 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به ضمیمه طب الأئمة [فهرست آستان قدس: 440/14].
- 62/9071 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9596 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 273].
- 63/9072 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: تنکابنی 25907 ، علی بن عبد العالی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله یازدهم مجموعه ، «ص 357-381» 13 برگ ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 2296 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 670/1].
- 64/9073 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 505 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ 21» 21 برگ [فهرست مجلس: 190/22].
- 65/9074 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 640 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1ر 15» 15 برگ [فهرست مجلس: 34322].
- 66/9075 . تهران ، دانشگاه تهران: 1015 ، آغاز: بسمله ... هذه الرسالة الذهبية في الطب التي بعث بها ... الرضا ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی ام مجموعه ، 10 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 767/4].
- 67/9076 . تهران ، دانشگاه تهران: 1033 ، آغاز: پس از نام خدا و ستایش و درود قال الشيخ الكبير الحسن بن حسين بن بابويه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، 9 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 767/4].
- 68/9077 . تهران ، دانشگاه تهران: 1131 ، نیمی از ذهبیه است ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1318/5].
- 69/9078 . تهران ، دانشگاه تهران: 2839 ، نسخ ، محمد حسن بن محمد علی ، بدون تاریخ

کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، « 81 پ - 89 » 9 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

[1682/10]

70/9079 . تهران ، دانشگاه تهران: 5217 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هجدهم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 4161/15].

71/9080 . تهران ، دانشگاه تهران: 5923 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله یازدهم مجموعه ، «ص 340-358» 10 برگ ، سابقه: محقق طباطبایی: میکروفیلم 179 [فهرست دانشگاه تهران: 155/16؛ یادنامه محقق طباطبایی: 1530/3].

72/9081 . تهران ، دانشگاه تهران: 929 ، از آغاز تا «اما صلاح المسافر» ، آغاز: بسمله اعتصمت بالله أما بعد فإنه وصل إلى كتاب أمير ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 30 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 763/4].

73/9082 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 356 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست ادبیات تهران: 57/3].

74/9083 . قم ، گلیپایگانی: عکس 6133/32/43 ، آغاز: بسمله قال الإمام غرة وجه الأنام ...

علی بن موسی الرضا صلی الله علیه و آله وسلم إن الله لم یبتل العبد المؤمن ببلاء حتی جعل دواء یعالج به ، نسخ ، علی بن مهنا کربلایی احسایی بحرینی ، هشتم ذی قعدة ؟ ، ساری مازندران ، رساله سوم مجموعه [فهرست گلیپایگانی ، رایانه ای].

75/9084 . تهران ، سپهسالار: 4506 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «2پ9» 8 برگ [فهرست سپهسالار: 559/4].

76/9085 . خوی ، مدرسه نمازی: 534 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست مدرسه نمازی ، جلد اول: 273].

77/9086 . تهران ، ملک: 4444 ، افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست ملک: 402/7].

78/9087 . تهران ، ملک: 5853 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «12پ25» 14 برگ [فهرست ملک: 73/9].

79/9088 . تهران ، ملک: 6169 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله شانزدهم مجموعه ، «179پ187» 9 برگ [فهرست ملک: 211/9].

80/9089 . تهران ، ملک: 888 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم

مجموعه ، «118-126پ» 9 برگ [فهرست ملک: 213/5].

81/9090 . یزد ، وزیری: 1372 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «73-89» 17 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 941/3].

82/9091 . همدان ، مدرسه غرب: 773 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «ص106-126» 11 برگ [فهرست مدرسه غرب: 273].

83/9092 . تهران ، دانشکده الهیات: 25د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، نقل از بحار الأنوار مجلسی ، رساله نهم مجموعه ، «130پ - 155پ» 26 برگ [فهرست الهیات تهران: 220/1 و 552].

84/9093 . تهران ، دانشکده الهیات: 764د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه [فهرست الهیات تهران: 552/1].

85/9094 . قم ، محقق طباطبایی: 12 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه [یادنامه محقق طباطبایی: 1491/3].

86/9095 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 89 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست مدرسه امام عصر (عج): 90/1].

87/9096 . قم ، مدرسه حجازیها: 506 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 164 برگ [مجله نور علم: 286/52].

88/9097 . قم ، مدرسه حجازیها: 7947/54/37 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، 19 سطر [فهرست مدرسه حجازیها].

1475 . ذیل التوحید

(عربی)

از: سید هاشم بن مهدی بن حسین حسینی کاشانی تهرانی (1412 ق)

ذیلی است بر کتاب التوحید شیخ صدوق، که در سال 1386 ق تألیف شده است .

نسخه ها:

9098 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 15000 ، نسخ ، سید هاشم بن مهدی حسینی تهرانی ، 1386 ق ، تهران [فهرست الفبایی آستان قدس: 644].

ص: 81

1476 . راحة الروح في شرح حديث مثل أهل بيتي كمثل سفينة نوح

(فارسی)

از: علی اکبر بن حسین نهاوندی ، شیخ (1369 ق)

در شرح حدیث «مثل أهل بيتي كمثل سفينة نوح» است که مؤلف وجه شباهت آنها را در بیست وجه ذکر کرده و درباره هر یک توضیحات مفصلی آورده است .

تألیف این کتاب در 11 ذی قعدة 1341 ق به پایان رسیده است .

[الذريعة: 56/10 ؛ مشار فارسی: 2419/2]

نسخه ها:

9099 . قم ، مدرسه حجتیه: 523 ، علی اکبر بن حسین نهاوندی (مؤلف) ، 11 ذی قعدة 1341 ق [فهرست مدرسه حجتیه: 13].

1477 . رافعة التوهم

(فارسی)

از: محمد کاظم بن محمد شفیع هزار جریبی ، ملا (1234 ق)

رساله کوتاهی است در بیان چهار وجه در توجیه کلام علی علیه السلام آنجا که در خطبة البیان فرموده: من خلق می کنم ، من روزی می دهم

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ... اما بعد بدانکه آنچه مردم اسناد می دهند که .

نسخه ها:

9100 . قم ، طبسی حائری: 307 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، کربلایی محمد بن شیخ ارومیه ای ، شوال 1236 ق ، رساله هفتم مجموعه [فهرست کتاب خانه طبسی].

1478 . ربيع الشيعة

(عربی)

منسوب به: علی بن موسی بن جعفر بن طاووس حلی ، رضی الدین (664 ق)

در ذیل اعلام الوری طبرسی عنوان شد که ربیع الشیعه همان اعلام الوری است با تغییر اندک در خطبه آن . در ذیل یکی از نسخه هایی که ربیع الشیعه خوانده شده معرفی میشود .

آغاز: الحمد لله اللطيف الخبير السميع البصير الواحد الاحد الفرد الصمد الذي لم

ص: 82

یلد و لم یولد و لم یکن له کفواً احد .

[مجله میراث شهاب: ش 22، ص 20 - 22، مقاله مؤلف ربیع الشیعه از سید محمود مرعشی نجفی]

نسخه ها:

9101. قم، مرعشی: بدون شماره، آغاز: برابر نمونه، نسخ، محمد صادق بن احمد تونی، 12 جمادی الاول 1101ق، قطع وزیری [مجله میراث شهاب: 19/22].

1479. رجزهای امام حسین علیه السلام و برخی اصحاب آن حضرت

(عربی)

نسخه ها:

9102. تهران، ملک: 2842، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هشتم مجموعه، «69-72» 4 برگ [فهرست ملک: 132/6].

1 الرجعة و الرد علی اهل البدعة (عربی)

از: حسن بن سلیمان بن محمد بن خالد حلّی، عزالدین

رجوع کنید به: مختصر بصائر الدرجات .

1480. الرجعة و ظهور الحجة

(عربی)

از: محمد مؤمن بن دوست محمد حسینی استرآبادی، سید میرزا (1088 ق)

مؤلف در این کتاب احادیث و روایت هایی را که درباره رجعت ائمه علیهم السلام وارد شده، را بنا به درخواست دوستی، از کتب قدما گرد آورده است. او در آغاز، روایت هایی درباره تسلیم به اوامر ائمه علیهم السلام و رجوع به آنان ذکر نموده و تألیف کتاب را در اواخر رجب 1069 ق به پایان رسانده است.

[الذریعة: 163/10؛ التراث العربی: 85/3]

آغاز: الحمد لله على نعمائه و الشکر على آلائه و الصلاة و السلام على نبیه محمد و آله . . . و بعد فقد .

1/9103 . تهران ، دانشگاه تهران: 667 ، عنوان معرفی: إثبات الرجعة ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 25 ذی قعدة 1071ق ، 46 برگ [فهرست دانشگاه تهران]:

[1055/5].

2/9104 . قم ، مرعشی: 4762 ، نسخ ، حسین بن محمد بن مسلم ، 2 شعبان 1073ق ، 35 برگ [فهرست مرعشی: 323/12].

3/9105 . همدان ، مدرسه غرب: 4709 ، بدون نام کاتب ، 1073ق ، بر مؤلف خوانده شده ، رساله اول مجموعه ، «ص 2-153» 76 برگ [فهرست مدرسه غرب: 379].

4/9106 . قم ، مدرسه فیضیه: 1325 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، حسن بن علی بن سالم بن حسن احسائی ، رجب 1074ق ، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه فیضیه]:

[79/2].

5/9107 . تهران ، دانشگاه تهران: 1122 ، نستعلیق ، محمد موسوی ، محرم 1083ق ، رساله ششم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران]: [1318/5].

6/9108 . قم ، مدرسه حجازیها: 7782/52/122 ، انجام ، آغاز: قال الله عز و جل الذين آمنوا و عملوا الصالحات و اجتنبوا ، تحریری ، نعیم بن محمد طالقانی ، ش 41 برگ ، 16 سطر [مجله نور علم: 278/52 ؛ فهرست مدرسه حجازیها].

7/9109 . تهران ، ملی تهران: 2584 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد شریف خاتون آبادی ، 1131ق ، رساله سوم مجموعه ، «137پ - 183پ» 47 برگ [فهرست ملی تهران]:

[530/12].

8/9110 . قم ، مرعشی: 1485 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، سید حسن بن علوان بن علی شاعر شاخودی غریفی ، 1224ق ، 67 برگ [فهرست مرعشی: 282/4].

9/9111 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5424 ، نسخ ، محمد رضا بن محمد حسین یزدی ، 1263ق ، 76 برگ [فهرست مجلس: 330/16].

10/9112 . رشت ، فرهنگ: 7 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1270ق [فهرست فرهنگ رشت]:

[4].

11/9113 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11838 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان

قدس: 277].

ص: 84

12/9114 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1805 ، عنوان معرفی: منتخب رسالة الرجعة استرآبادی ، افتادگی دارد ، آغاز: روی عن أسد بن اسماعیل عن أبي عبد الله عليه السلام أنه قال حين سئل عن اليوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نود و پنجم مجموعه ، «ص 445 - 457» 7 برگ [فهرست مجلس: 378/9].

1481 . رد اعتراضات شارح الشرح

(عربی)

از: علی اصغر ، ملا (قرن 12 ق)

مؤلف در این رساله به اشکالاتی که صدر الدین محمد حسینی بر ملا خلیل در شرح حدیث «اتفق الجميع لا تمنع بينهم من جهة الرؤية» ، وارد نموده ، پاسخ داده است.

[التراث العربی: 88/3]

آغاز: الحمد لله... قوله أیده الله و أنت خیر بأن هذا ليس بلازم المشار إليه بهذا.

نسخه ها:

9115 . قم ، مرعشی: 6598 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، صدر الدین محمد حسینی ، 18 ربیع الاول 1109 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «167 ر - 279 ر» 13 برگ [فهرست مرعشی: 173/17].

1482 . رد رد اعتراضات شارح الشرح

(عربی)

از: محمد بن محمد صادق حسینی قزوینی ، صدرالدین (قرن 12 ق)

مؤلف در این رساله ، گفته های ملا علی اصغر را - در رساله ای که قبل از این رساله ذکر شد - با عناوین «قوله - قوله» رد کرده و گفته های خود را تقویت می کند. این رساله به تاریخ 18 ربیع الاول 1109 ق نگاشته شده است.

[التراث العربی: 88/3]

آغاز: قوله سلمه الله المشار إليه بهذا صرف الجميع المشار إليه كون المراد بالمعرفة.

ص: 85

9116 . قم ، مرعشی: 6598 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، صدر الدین محمد حسینی (مؤلف) ، 18 ربیع الاول 1109ق ، رساله پنجم مجموعه ، «279پ - 289پ» 11 برگ [فهرست مرعشی: 173/17].

1483 . رد الفضائل الموضوعة

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته مؤلف در این رساله روایاتی را که در فضایل بعضی از صحابه وارد شده و به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نسبت داده اند ، از طریق عقلی و نقلی رد کرده و بطلان آنها را اثبات نموده است.

[التراث العربی: 95/3]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فقد قال الذی دخلت علیهم الشبهة.

نسخه ها:

9117 . قم ، مرعشی: 3743 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی بن میر احمد حسینی ، 19 رجب 1031ق ، 46 برگ [فهرست مرعشی: 138/10].

1 رسالة الأغالیط التي أخذها السيد الداماد من مقالات الشيخ العاملي

از: محمد باقر بن محمد حسین حسینی استرآبادی (میر داماد)

رجوع کنید به: التصحيفات.

1484 . رسالة الرد على أهل الجبر و التفويض

(عربی)

از: امام علی بن محمد النقی الهادی علیهما السلام

رساله ایست منقول در کتاب تحف العقول از حضرت امام هادی علیه السلام ، در ردّ کسانی که قائل به جبر یا تفویض شده اند .

آغاز: فی رسالة مولانا علی الهادی صلوات الله علیه فی الرد علی اهل الجبر

ص: 86

و التفویض و إثبات العدل و المنزلة .

نسخه ها:

1/9118 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1803 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و دوم مجموعه ، «ص 264» 1 صفحه [فهرست مجلس:

.304/9]

2/9119 . قم ، مسجد اعظم: 768 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: واعلم أنى ظفرت برسالة لمولانا على الهادى عليه السلام فى الرد على ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 10 برگ ، 19 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1485 . رسالة الإمام الصادق عليه السلام إلى أصحابه

(عربی)

منسوب به: امام جعفر بن محمد صادق عليهما السلام (148 ق)

نامه ای که مرحوم کلینی در کافی (ج 8 ، ص 2) از حضرت امام صادق علیه السلام نقل نموده که آن حضرت خطاب به اصحاب خود نوشته است .

آغاز: هذه رسالة أبى عبد الله عليه السلام المروية فى الكافى قال قدس سره حدثنى على بن إبراهيم ... أنه كتب بهذه الرسالة.

نسخه ها:

1/9120 . قم ، گلپایگانی: 13/207 ، محمود بن محمد مهدى شريف موسى ، 1261ق ، رساله اول مجموعه ، 17 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

2/9121 . خوی ، مدرسه نمازی: 639 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، على محمد ضياء الدين ، 1285ق ، رساله پنجم مجموعه ، 11 برگ [فهرست مدرسه نمازی ، 346/1].

1486 . الرسالة الأهوازية

(عربی)

از: امام جعفر بن محمد صادق عليهما السلام (148 ق)

نامه امام صادق علیه السلام در پاسخ نجاشی ، حاکم اهواز ، است که ابن زهره آن را در اربعین و شهید ثانی در کشف الريبه نقل نموده اند . علامه مجلسی ، این نامه را

ترجمه نموده که در کتاب بیست و پنج رساله فارسی علامه مجلسی به چاپ رسیده است.

آغاز: بسمله حاظک الله بصنعه و لطف لک بمنه ... اما بعد فقد جاءنی رسولک بکتابک فقرأته و فهمت جمیع ما کتبت .

نسخه ها:

1/9122 . هند * ، رامپور ، رامپور: 7046 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، محرم 554ق ، رساله سوم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 5046 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 127/3].

2/9123 . قم ، گلپایگانی: 39/147 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، فضل بن محمد بن فضل عباسی ، 17 صفر 1021ق ، در آخر نسخه علامت تصحیح با نسخه اصل توسط فضل بن محمد بن فضل آمده است ، رساله دوم مجموعه ، 19 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

3/9124 . تهران ، ملی تهران: 123/ع ، آغاز: بسمله اوصیک أولا و ابدأ بنفس الجانیة و الخاطئة الآثمة بتقوی الله سبحانه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، عربی و فارسی است [فهرست ملی تهران: 108/7].

4/9125 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6831 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 77].

5/9126 . تهران ، ملی تهران: 2189 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و دوم ، «142 تا 144» 3 برگ [فهرست ملی تهران: 475/11].

1487 . رساله ای در اخبار مذهبی

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9127 . رشت ، فرهنگ: 59س ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «ص 428-485» 27 برگ ، رساله سوم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 114].

ص: 88

1488 . رساله ای در توضیح حدیثی در مورد ظهور حضرت مهدی علیه السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9128 . قم ، مسجد اعظم: 636 ، نسخ ، محمد بن پاینده احمد ساوه ای ، 979ق ، رساله هفتم مجموعه [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 466].

1489 . رساله توحید (شرح حدیث علوی من سأل عن التوحید فهو جاهل)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بسم الله والحمد لله ولا حول ولا قوة إلا بالله وصلى الله على محمد وآله وبعد يا أخى فى دینى وصدیقى .

نسخه ها:

9129 . همدان ، مدرسه غرب: 4787 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه غرب: 403].

1490 . رساله توحید و فرائض

(عربی)

منسوب به: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (203ق)

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة ... حدثنا أبو علی محمد بن حسن بن فضل .

نسخه ها:

9130 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1805 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و نهم مجموعه ، «ص 70-73» 2 برگ [فهرست مجلس:

.337/9]

1491 . رساله حقوق

(عربی)

از: امام علی بن الحسین زین العابدین علیهما السلام (94ق)

رسالة مشهوری است شامل پنجاه حق که بر گردن مسلمان است .

[الذریعة: 42/7؛ من لایحضره الفقیه : 618/2]

ص: 89

آغاز: روی إسماعیل بن الفضل عن ثابت بن دینار عن سید العابدین.

نسخه ها:

9131. قم ، مسجد اعظم: 1409 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1492 . الرسالة الحقوقية

(عربی)

از: یحیی بن حسین بن عشیره بحرانی (933 ق)

رساله کوتاهی است در بیان حقوقی که خداوند متعال بر انسان و بر هر عضو از اعضای وی قرار داده . این رساله در چند باب تنظیم شده ، که چهار باب اول آن در تنها نسخه شناخته شده موجود است:

الباب الاول: فی حقوق المؤمنین ؛

الباب الثانی: فی حقوق الخاصة ؛

الباب الثالث: رسالة الحقوق للإمام زين العابدين عليه السلام ؛

الباب الرابع: فی الفروض علی الجوارح .

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة فی بیان الحقوق و الفروض التي اوجب الله تعالى علی عبده .

نسخه ها:

9132. قم ، مرعشی: 2796 ، آغاز: برابر نمونه ، از انجام افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، تصحیح شده و اضافاتی به خط مؤلف دارد ، رساله هفتم مجموعه ، «171ر176پ» 5 برگ ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 235 [فهرست مرعشی: 364/7؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 268/1].

1493 . رسالة خير غدیر

(عربی)

از: ملا اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

آغاز: بسملة قد حکى فی وجه اشتهار الشيخ محمد بن النعمان.

نسخه ها:

9133. شیراز، شاه چراغ: 209، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، شماره ثبت: 262/3، «4ص» 2 برگ [فهرست شاه چراغ: 240/2].

1494. رساله در بیان حدیث الطینه

(عربی)

از: مصطفی ایروانی، مولا

رساله ای در کیفیت جمع بین احادیث طینت و اختیار انسان است.

آغاز: الحمد لله الملك المختار و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله الأطهار.

انجام: فالالتماس منک دعوة الخیر فی حق ذلك الغیر فانه قریب مجیب و السلام.

نسخه ها:

9134. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 829، آغاز: برابر نمونه، انجام: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، تملکی به تاریخ 1288 در برگ اول این رساله موجود است، رساله سوم مجموعه، 5 برگ، 10 * 15 [فهرست مؤید: 271/2].

1495. رساله در بیان حروف مقطعه قرآن

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، علامه (1110 ق)

رساله فارسی است در بیان حدیث ابولبید از امام باقر علیه السلام (1) در بیان حروف مقطعه قرآن، و استخراج بواطن آنها از طریق حروف ابجد مغربی. تألیف آن در سال 1078 ق صورت گرفته است.

آغاز: شیخ محمد بن مسعود عیاشی که از ثقات محدثین است در تفسیر خود روایت کرده است.

انجام: حق تعالی در این زودی دیده جمیع مؤمنان را به غبار موکب همایون آن حضرت منور بمحمد و آله الطاهرين.

ص: 91

1- (1). حدیثی که ابولبید مخزومی از امام باقر علیه السلام در باره حروف مقطعه قرآن کریم، نقل و عیاشی در تفسیر خود ذکر کرده است. علامه مجلسی این حدیث را به نقل از عیاشی در بحار الأنوار (ج 52، ص 106) نقل و به عربی شرح نموده است.

نسخه ها:

9135. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 826، آغاز: برابر نمونه، انجام: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دهم مجموعه، 9/5 * 15 [فهرست مؤید: 269/2].

1496. رساله در پاسخ بعضی اخبار مشکله

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست چنین معرفی شده: «رساله ایست بدون آغاز و انجام، چنین می نمایاند که سؤال کننده برخی از اخبار مشکله ای که سید کاظم رشتی متوفای 1259ق، در آثارش آورده ندانسته است و از یکی از شاگردان سید در زمان حیات سید از معنی آنها پرسیده است و او جواب داده».

نسخه ها:

9136. مشهد، دانشکده الهیات: 1790، از اول و آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، 30 برگ [فهرست الهیات مشهد: 864/3].

1497. رساله در حل اشکال از این که مدت سفر برای زیارت امام حسین علیه السلام ...

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله کوتاهی است در پاسخ برخی اشکالها بر روایت هایی که دلالت می کنند بر این که مدت سفر زائر حضرت امام حسین علیه السلام از عمر او حساب نمی شود.

آغاز: الحمد لله العلی الاعلی و سلام علی عباده.

نسخه ها:

9137. قم، مسجد اعظم: 994، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، 19 برگ، قطع رحلی [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 490].

1498. رساله در حل قسمت هفده شتر

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر بهاری همدانی (قرن 14 ق)

رسالة کوتاهی است در شرح حدیثی که علامه مجلسی در بحار الأنوار در تقسیم

ص: 92

هفده شتر بین سه نفر به نسبت نصف و ثلث و تسع، توسط علی علیه السلام، نقل نموده است. این رساله را مؤلف به درخواست یکی از برادران ایمانی نگاشته و در شب دوشنبه 18 جمادی الآخره 1285 ق به اتمام رسانده است.

آغاز: الحمد لله و السلام علی الذین اصطفی و بعد چنین گوید این بنده قاصر محمد باقر بن محمد جعفر که این چند کلمه ایست در جواب یکی از برادران ایمانی ... سؤال به عرض عالی می رساند که مرحوم مجلسی ... روزی سه نفر.

نسخه ها:

1/9138. تهران، ملک: 817، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، شمس الدین، 1216 ق (1)، رساله دوم مجموعه [فهرست ملک: 194/5].

2/9139. قم، گلپایگانی: 1043/6/133، آغاز: برابر نمونه، شکسته نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله سیزدهم مجموعه، 16 سطر [فهرست گلپایگانی، جدید].

1499. رساله در رحمت (اثبات الرجعة، ترجمه چهارده حدیث، درر شاهوار،

ظهوریه)

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، علامه (1110 ق)

در این رساله، دو حدیث که در آنها - بنا به گفته مجلسی - از ظهور و دوام دولت صفویه خبر داده شده و دوازده حدیث در احوال حضرت امام زمان علیه السلام، به نام شاه سلطان سلیمان صفوی (جلوس 1077 ق) ترجمه و شرح شده است.

[الذریعة: 90/1؛ مشار فارسی 158/1 و 2576/2]

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی أشرف الأنبياء ... چنین گوید فقیر خاکسار ... چون بر کافه ارباب فطنت و ذکا و عامه اصحاب بصیرت و اعتلاء ... اما بعد.

انجام: پس دست راست بر ران راست خود نهی و سه مرتبه می زنی و می گویی یا مولای العجل العجل العجل یا صاحب الزمان.

ص: 93

1- (1). در فهرست تاریخ کتابت نسخه 1216 ذکر شده ولی با توجه به تاریخ تألیف رساله، این تاریخ درست نیست.

- 1/9140 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 348 ، نستعلیق ، قوام الدین محمد حسینی قمی ، 1059 ق (1) ، 58 برگ [فهرست مدرسه امام عصر (عج): 4/1].
- 2/9141 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1530 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1080 ق [فهرست الهیات مشهد: 672/2].
- 3/9142 . تهران ، دانشکده ادبیات: حکمت 330 ، نستعلیق ، عباس بن مهدی قلی شیرازی ، جمادی الاول 1081 ق [فهرست ادبیات تهران: 22/2].
- 4/9143 . قم ، مسجد اعظم: 11 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1082 ق ، رساله چهارم مجموعه ، 29 برگ ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 428؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 5/9144 . تهران ، دانشگاه تهران: 4282 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 13 شوال 1088 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «89-164» 76 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3251/13].
- 6/9145 . قم ، مسجد اعظم: 3772 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد تقی بن حیدر شوشتری ، 1088 ق ، رساله اول مجموعه ، 18 برگ ، 19 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 120؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 7/9146 . یزد ، وزیری: 3868 ، نستعلیق ، ملا بیضاء ، 1088 ق ، 126 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1827/5].
- 8/9147 . قم ، قائنی: 153 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1089 ق [مجله تراثنا: 337/50 وج 51].
- 9/9148 . چالوس ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 583 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، ربیع الاول 1097 ق ، 40 برگ ، 15 سطر [فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام].
- 10/9149 . تهران ، دانشگاه تهران: 3822 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله دوم مجموعه ، 22 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2800/12].
- 11/9150 . تهران ، ملی تهران: 2077/ف ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، حکیم ، قرن 11 ق ، رساله سوم مجموعه ، «ص 32 - 161» 65 برگ [فهرست ملی تهران: 86/5].

- 12/9151 . تهران ، دانشگاه تهران: 5880 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1110ق ، رسالهٔ دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 120/16].
- 13/9152 . مشهد ، دانشکدهٔ الهیات: 126 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1115ق ، 77 برگ [فهرست الهیات مشهد: 126/1].
- 14/9153 . مشهد ، عبد الحمید مولوی: بدون شماره ، عنوان معرفی: ترجمهٔ دو حدیث یا رسالهٔ ظهور ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1115ق ، 77 برگ [نشریهٔ نسخه های خطی: 15/5].
- 15/9154 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 15237 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1121 ق ، با ضمیمهٔ ، 99 برگ [فهرست آستان قدس: 262/14].
- 16/9155 . مشهد ، گوهرشاد: 1023 ، آغاز: داشته باشم پس تو درین وقت برو به خدمت ، نستعلیق ، میر عزیز بن سید رضا حسینی ، 1121ق ، رسالهٔ اول مجموعه ، 52 برگ [فهرست گوهرشاد: 1395/3].
- 17/9156 . تهران ، دانشگاه تهران: 7133 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رسالهٔ اول مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/16].
- 18/9157 . تهران ، سپهسالار: 7540 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رسالهٔ چهارم مجموعه ، «85پ137پ» 53 برگ [فهرست سپهسالار: 407/3].
- 19/9158 . قم ، طبسی حائری: 493 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رسالهٔ اول مجموعه ، 91 برگ ، 15 سطر [فهرست کتاب خانهٔ طبسی].
- 20/9159 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 495 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رسالهٔ اول مجموعه [نشریهٔ نسخه های خطی: 119/2].
- 21/9160 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 850 ، بدون نام کاتب ، 1209ق ، رسالهٔ سوم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 303].
- 22/9161 . قم ، طبسی حائری: 332 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: امامت و ولایت خلیفهٔ احفاد سید المرسلین . . . شاه سلیمان الصفوی ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 9 ربیع الثانی 1225ق ، بلده جهانگیرنگر ، رسالهٔ اول مجموعه ، 36 برگ [فهرست کتابخانهٔ طبسی]

- 23/9162 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 16054 ، نسخ ، غلام علی بن محمد قاسم حوزشاهی ، 1234ق ، 17 برگ [فهرست آستان قدس: 262/14].
- 24/9163 . قم ، مسجد اعظم: 649 ، بدون نام کاتب ، 1234ق ، رساله اول مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 467].
- 25/9164 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11491 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، سبحان وردی بن عبد السلام ، 1236ق ، 140 برگ [فهرست آستان قدس: 261/14].
- 26/9165 . قم ، مدرسه فیضیه: 1238 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1250ق ، 52 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 6/2].
- 27/9166 . قم ، مدرسه حجازیها: 170 ، بدون نام کاتب ، 1255ق [مجله نور علم: 272/52].
- 28/9167 . مشهد ، گوهرشاد: 453 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1256ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست گوهرشاد: 557/2].
- 29/9168 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 21 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، رجب علی بن محمد خوانساری ، 1258ق ، رساله دوم مجموعه ، 31 برگ ، 19 سطر [فهرست مدرسه سلطانی ، جدید].
- 30/9169 . مشهد ، دانشکده هیات: 1817 ، نستعلیق ، علی بن عباس خبوشانی ، 1260ق ، رساله چهارم مجموعه ، «17-81» 65 برگ [فهرست هیات مشهد: 888/3].
- 31/9170 . قم ، دار الحدیث: 81 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، شنبه 3 ذی قعدہ 1262ق ، رساله دوم مجموعه ، «38پ93» 55 برگ ، 18 سطر ، 11*18 [فهرست دار الحدیث].
- 32/9171 . قم ، مدرسه حجازیها: 8450/57/120 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، عبد الله بن فتح الله سلماسی المسکن ، یکشنبه 3 ربیع الثانی 1266ق ، 55 برگ ، 15 سطر [فهرست مدرسه حجازیها].
- 33/9172 . قم ، گلپایگانی: 2941/15/181 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق و نسخ ، بدون نام کاتب ، سه شنبه شعبان 1275ق ، رساله دوم مجموعه ، «73 پ-136 ر» 64 ژبرگ ، 13 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].
- 34/9173 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 138 ، افتادگی دارد ،

نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رسالهٔ دوم مجموعه، «93-145» برگ [فهرست مجلس: 48/22].

35/9174. قم، گلپایگانی: 1906/11/6، عنوان معرفی: رجعت، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رسالهٔ دوم مجموعه، 20 برگ، 23 سطر [فهرست گلپایگانی، جدید].

36/9175. قم، مسجد اعظم: 1968، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رسالهٔ دوم مجموعه [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 533].

37/9176. مشهد، کاظم مدیر شانه چی: بدون شماره، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رسالهٔ سوم مجموعه [نشریهٔ نسخه های خطی: 604/5].

38/9177. همدان، قاسم برنا: بدون شماره، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 14 ق [نشریهٔ نسخه های خطی: 374/5].

39/9178. قم، مرعشی: 5328، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ دوم مجموعه، «9 پ 33» 25 برگ [فهرست مرعشی: 113/14].

40/9179. مشهد، آستان قدس رضوی: 1659، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 181].

41/9180. مشهد، آستان قدس رضوی: 2040، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 59 برگ [فهرست آستان قدس: 43/5].

42/9181. مشهد، آستان قدس رضوی: 6752، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 56 برگ [فهرست آستان قدس: 42/5].

43/9182. مشهد، آستان قدس رضوی: 7267، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، به ضمیمه فوائد دینی [فهرست آستان قدس: 386/14].

44/9183. تهران، مجلس شورای اسلامی: 13566، بخشی از رسالهٔ رجعت، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ سوم مجموعه، «77 پ 83» 7 برگ [فهرست مجلس: 60/37].

45/9184. تهران، دانشگاه تهران: 1120، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد ربیع، بدون تاریخ کتابت، 51 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1203/5].

46/9185. تهران، دانشگاه تهران: 1968، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ

کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، 36 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 581/8].

47/9186 . تهران ، دانشگاه تهران: 3367 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «2پ86پ» 85 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2367/11].

48/9187 . تهران ، دانشگاه تهران: 5416 ، نستعلیق ، ملا حسین بن حاجی محمد حاجی لری ، بدون تاریخ کتابت ، احادیث رجعت به نقل از رساله رجعت علامه مجلسی ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 4/16].

49/9188 . قم ، مسجد اعظم: 1199 ، عنوان معرفی: چهارده حدیث ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 64 برگ ، 15 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 500؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

50/9189 . قم ، مسجد اعظم: 3915 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 646].

51/9190 . قم ، مسجد اعظم: 871 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 23 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 484؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

52/9191 . تهران ، ملک: 1103 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 45 برگ [فهرست ملک: 403/3].

53/9192 . یزد ، وزیری: 3090 ، عنوان معرفی: رساله درباره دولت صفویه و احوالات حضرت ولی عصر ق ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «107-128» 22 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1529/5].

54/9193 . یزد ، وزیری: 809 ، از اول افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 687/2].

55/9194 . مشهد ، گوهرشاد: 172 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «346-393» 48 برگ [فهرست گوهرشاد: 145/1].

56/9195 . قم ، طبسی حائری: 400 ، از آغاز تا حدیث دهم ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز:

برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 86 برگ ، 11 سطر [فهرست کتاب خانه طبسی].

57/9196 . قم ، طبسی حائری: 47 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ جلی ،

بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 14 برگ ، 15 سطر ، 23*35 [فهرست کتاب خانهٔ طبسی].

58/9197 . قم ، مدرسهٔ حجازیها: 170 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 430 [مجلهٔ نور علم: 272/52].

59/9198 . قم ، مدرسهٔ حجازیها: 8285/56/135 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 36 برگ ، 13 سطر [فهرست مدرسهٔ حجازیها].

1500 . رساله در رد انتساب کتاب الفضائل و الروضه به فضل بن شاذان

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر بهاری همدانی (1333 ق)

نسخه ها:

9199 . قم ، مرعشی: بدون شماره ، نستعلیق ، محمد باقر بن محمد جعفر بهاری همدانی (مؤلف) ، 1320 ق [مجلهٔ میراث شهاب: 73/12].

1501 . رساله در شرح حدیث «لما خلق الله العقل استنطقه»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: أقول قیل إن تصدیر الروایة بجملة أخبرنا.

نسخه ها:

9200 . قم ، مدرسهٔ فیضیه: 1084 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، سدهٔ 13 و 14 ق ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 49 برگ [فهرست مدرسهٔ فیضیه: 53/2].

1502 . رساله در شرح حدیث «ما ألحق الله صبیاناً برجال کاملی العقول ...»

(عربی)

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

توضیح حدیث «ما ألحق الله صبیاناً برجال کاملی العقول إلا هؤلاء الأربعة ...» است . این حدیث را فیض کاشانی در تفسیر صافی ذیل آیهٔ 35 سورهٔ آل عمران و

آیه 15 سوره مریم از تفسیر امام عسکری علیه السلام نقل نموده است . این شرح در شب یکشنبه 10 جمادی الثانی 1263 ق پایان یافته است.

آغاز: ... إنه قد سألتني بعض الأجلة عن حديث عجيب مشكل أرسل إليه بعض الإخوان.

نسخه ها:

9201 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1521 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 93/5].

1503 . رساله در شرح سخن امام صادق علیه السلام در شریعت و طریقت و حقیقت

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9202 . تهران ، دانشگاه تهران: 5972 ، نستعلیق ، حسین بن حاج محمد ترشیزی ، 1094 ق ، رساله سوم مجموعه ، «ص 20 - 28» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 171/16].

1504 . رساله در فتوت

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: نقل است از امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه می فرماید.

نسخه ها:

9203 . تهران ، عبد العظیم قریب گرکانی: 59 ، نستعلیق ترکی ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله اول مجموعه ، 59 برگ [نشریه نسخه های خطی: 632/5].

1505 . رساله در فضایل امیر المؤمنین علی و سایر ائمه طاهرین علیهم السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: الحديث الأول في فضائل أمير المؤمنين سلام الله عليه العياشي في تفسيره عن محمد بن إسماعيل الرازي .

ص: 100

نسخه ها:

9204 . یزد ، وزیری: 3656 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «159 - 318» 160 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1739/5].

1506 . رساله در فضیلت فاطمین (فوائد)

(عربی)

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رساله ای در بیان فضیلت ذریه علوی فاطمی است که با استدلال به احادیث وارد شده از فریقین و به تأیید شریف مرتضی ، منتسبین به حضرت زهرا علیها السلام از طرف مادر را نیز از سادات دانسته است.

[فهرست آستان قدس رضوی: ج 5 (چاپ جدید) ، ص 158]

آغاز: الحمد لله الذی صیر قلوبنا مصفاة بمودة الذین جعل مودتهم أجراً للرسالة رسالة اشرف الرسل مرشد السبل علیه السلام .

نسخه ها:

9205 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2027 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1308 ق ، 21 برگ [فهرست آستان قدس: ج 5 (چاپ قدیم) ص 94 ، (چاپ جدید) ص 158].

1 رساله در کیفیت سلوک ولات عدل با کافه عباد

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه

رجوع کنید به: ترجمه عهدنامه مالک اشتر.

1507 . رساله درباره حدیث «علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل»

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

نسخه ها:

9206 . یزد ، وزیری: 3434 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، 1294 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1652/5].

ص: 101

1508 . رساله در توضیح حدیث «إن عیسی إذا نزل یصلی خلف المهدی علیه السلام»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: یسبه هذا ما بلغنی من بعض المنکرین أنه أنکر ما ورد من أن عیسی .

نسخه ها:

9207 . قم ، مسجد اعظم: 636 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن پاینده احمد ساوه ای ، رجب 979ق ، کاشان ، رساله دوم مجموعه ، 19 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 466؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1 الرسالة الذهبية

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام

رجوع کنید به: الذهبية.

1 رسالة الرضا عليه السلام إلى المأمون

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام

رجوع کنید به: شرائع الدين.

1509 . رساله رمل

(فارسی)

منسوب به: امام جعفر بن محمد صادق علیهما السلام (148 ق)

آغاز: چون اراده اشتغال این عمل کنی .

نسخه ها:

9208 . قم ، مسجد اعظم: 731 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 27 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 471].

1510 . رساله رؤیتیه

(فارسی)

از: عبد الرحیم بن کرم علی اصفهانی پاجناری (قرن 13 ق)

ص: 102

شرح ابیات منسوب به حضرت علی علیه السلام است که به حارث همدانی فرموده اند.

شارح این ابیات را با نقل احادیثی در فضایل و مناقب معصومین علیهم السلام شرح نموده است . مصرع آغاز این ابیات چنین است:

یا حار همدان من یمت یرنی .

[فهرست مرعشی: 242/14]

آغاز: الحمد لله الذی رزق عباده المؤمنین بأن یشاهدوا.

نسخه ها:

9209 . قم ، مرعشی: 5461 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «29پ - 42پ» 14 برگ [فهرست مرعشی: 242/14].

1511 . رساله سر حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بسمله رب وفق یا کریم قال النبی صلی الله علیه و آله من عرف ... وقد ظهر من سر هذا الحدیث ما یجب کشفه .

نسخه ها:

9210 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 213 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد بن یوسف بن علی بحرینی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست مدرسه امام عصر (عج): 99/1].

1512 . رساله سلمان فارسی

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

روایت گفتگوی سلمان است با یکی از ارواح در قبرستان .

آغاز: بسمله الحمد لله حمداً یضاهی عظیم جلاله ... منقول است از ابی ذر غفاری.

نسخه ها:

9211. قم، طبسی حائری: 460، از انجام افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون

ص: 103

نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله دوم مجموعه ، 14 سطر [فهرست کتاب خانه طبسی].

1513 . رساله عرشیه محمدیه

(فارسی)

از: علی بن محمد حسین استرآبادی (قرن 13 ق)

روزی سید قوام الدین رودباری قزوینی نزد محمد شاه قاجار می رود و شاه از او درباره حدیث «لیس العلم بکثرة التعليم و التعلم بل العلم نور یقذفه الله فی قلب من یشاء» سؤال می کند و از او می خواهد که درباره اصول دین به عقیده شیعیان مطلبی بنویسد و نیز از حال بزرگان قزوین از جمله علی بن محمد حسین استرآبادی (مؤلف کتاب حاضر) جو یا می گردد . چون مؤلف از احوال پرسشی شاه مطلع می شود در صدد پاسخ به پرسشهای شاه برآمده و این رساله را در شرح و تفسیر حدیث فوق و اصول دین شیعیان تألیف کرده و به محمد شاه قاجار تقدیم کرده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و العاقبة للمتقین و صلی الله علی خیر خلقه محمد و آله.

نسخه ها:

9212 . تهران ، ملی تهران: 653/6ف ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب (احتمالا به خط مؤلف) ، قرن 13ق ، 105 برگ [فهرست ملی تهران: 157/2].

1514 . الرسالة العلیة فی الأحادیث النبویة

(فارسی)

از: حسین بن علی واعظ کاشفی بیهقی سبزواری ، کمال الدین (910ق)

شرح چهل حدیث نبوی است در هشت اصل و هر اصل دارای پنج وصل ، که در هر وصل یک حدیث با استناد به آیات ، اخبار ، ابیات عرفانی ، امثال و حکایات شرح شده است . این کتاب به سید شمس الدین ابوالمعالی علی المختار النسابة العلوی یا العبدلی تقدیم شده و عنوان اصول آن چنین است:

اصل اول: در توحید و ایمان و اسلام و نعت پیامبر صلی الله علیه و آله ؛

ص: 104

اصل دوم: در عبادات و آنچه متعلق بدان است ؛

اصل سوم: در فضایل قرآن و دعوات و اذکار ؛

اصل چهارم: در مکارم اخلاق و فضایل انسانی ؛

اصل پنجم: در اوصاف ردیه و رذایل اخلاقی ؛

اصل ششم: در آداب اهل سلطنت و امارت ؛

اصل هفتم: در آنچه متعلق به ازمنه و امکانه و البسه و اطعمه و اشربه می باشد ؛

اصل هشتم: در احادیث متفرقه.

چاپ: تهران ، انتشارات علمی و فرهنگی ، 1365 ش .

[الذریعة: 211/11 ؛ فهرست مرعشی: 87/3 و 88 ؛ مشار فارسی: 2583/2]

آغاز: الحمد لله الذی زین سماء شرف السیادة بأنوار آثار السید السند.

نسخه ها:

1/9213 . قم ، مرعشی: 893 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی اکبر بن ابراهیم خیوقی شریف ، جمادی الثانی 934ق ، 188 برگ [فهرست مرعشی: 88/3].

2/9214 . تهران ، ملک: 465 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 955ق ، گلچین مصابیح القلوب حسن سبزواری ، 134 برگ [فهرست ملک: 407/3].

3/9215 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3555 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز:

مشمتمل بر پنج وصل هر اصل منظوی بر حدیثی و نکته ای چند و مؤید هر حدیث ، انجام: نکته می گوید غنیمت شمر جوانی پیش از پیری که وقت جوانی مشغله ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، تصحیح شده ، 375 برگ [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

4/9216 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 69 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، 187 برگ [فهرست دائرة المعارف:

120/1].

5/9217 . تهران ، سپهسالار: 7537 ، نستعلیق ، محمد علی کرمانشاهی ، 1018ق ، 210 برگ [فهرست سپهسالار: 20/5].

6/9218. قم، مرعشی: 5980، نسخ، محب علی بن ملا کاسبی شوشتری، 26 ذی قعدة

ص: 105

1025ق ، 220 برگ [فهرست مرعشی: 356/15].

7/9219 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5696 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1031ق ، «358ص» 179 برگ [فهرست مجلس: 152/17].

8/9220 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5856 ، نسخ ، جلال الدین حسن حسینی ، 1059ق ، «390ص» 195 برگ [فهرست مجلس: 264/17].

9/9221 . تهران ، دانشگاه تهران: 6392 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 253 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 257/16].

10/9222 . تهران ، سپهسالار: 5385 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 104 برگ [فهرست سپهسالار: 20/5].

11/9223 . قم ، گلپایگانی: 5/150 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: هر دهی به استخراج اربعینات اشتغال نموده اند ... و بواسطه این کتاب به مطالعه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 231 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

12/9224 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7428 ، حضرت سلطان احمد مازندرانی ، شعبان 1249ق ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 2572 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 106/1].

13/9225 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 16421 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین ... اما بعد مفاد این حدیث شریف معتبر و مضمون این حدیث ، نستعلیق ، حسن معلم ، 1254ق ، 177 برگ [فهرست آستان قدس: 263/14].

14/9226 . تهران ، دانشگاه تهران: 6312 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1254ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 240/16].

15/9227 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3210 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی بن یوسف هاشمی کرکی عاملی فراهانی ، 2 ذی قعدة 1255ق ، یزد ، 151 برگ [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

16/9228 . قم ، گلپایگانی: 4890/24/190 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: إلى الشجر نماید ... اصل اول در توحید و ایمان و اسلام و نعت و وصف اولیاء ، تحریری ، بدون نام کاتب ، 1267ق ، رساله سوم مجموعه ، 98 برگ ، 11 سطر [فهرست گلپایگانی ،

رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

17/9229 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 5883، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، «348ص» 174 برگ [فهرست مجلس: 279/17].

18/9230 . تهران، دانشکده الهیات: 52، از آخر افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، سده 12 و 13 ق [فهرست الهیات تهران: 705/1].

19/9231 . تهران، خانقاه نور بخش: 129، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1358 ق، «322صفحه» 161 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 153/1].

20/9232 . تهران، خانقاه نور بخش: 55، آغاز: برابر نمونه، مهرگان، قرن 14 ق، رساله سوم مجموعه، «ص241-280» 20 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 83/1].

21/9233 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 2036، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، تحریری، «267ص» 134 برگ [فهرست مجلس: 32/6].

22/9234 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 28، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 110 برگ [فهرست مجلس: 13/2].

23/9235 . تهران، دانشگاه تهران: 590، آغاز: والعدر عند کرام الناس مقبول و بواسطه آنها این کتاب، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، 139 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1328/3].

24/9236 . تهران، سلطنتی (کاخ گلستان): 904، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، «444ص» 222 برگ [فهرست سلطنتی، دینی: 563].

25/9237 . تهران، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 206، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله چهارم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 399/3].

26/9238 . تبریز، ملی تبریز: 837، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، 91 برگ [فهرست ملی تبریز: 854/2].

1515 . رساله غدیریہ

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بسمله بدانکه خداوند را دو ظهور است یکی ظهور بنفس.

نسخه ها:

1/9239 . شیراز ، شاه چراغ: 268 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، شماره ثبت: 617/11 ، «18صفحه» 9 برگ [فهرست شاه چراغ: 313/2].

2/9240 . شیراز ، شاه چراغ: 269 ، اسماعیل راثی ، بدون تاریخ کتابت ، شماره ثبت: 618 [فهرست شاه چراغ: 317/2].

1516 . رساله الفتن (رساله در باب امام زمان علیه السلام و علائم ظهور)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: فإن الله يبعث خليفة يخرج في آخر الزمان وقد امتلأت الارض جوراً وظلماً .

انجام: قال عليه السلام حاكياً عن ربه . . . ان لي جنوداً في المشرق سميتهم الترك هم فرسانی انتقم بهم لمن عصاني .

نسخه ها:

9241 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2729 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «ص 79 - 80» 2 برگ [فهرست مجلس:

64/9].

1517 . رساله في البداء

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله متوسطی است در ذکر احادیث وارده در «بداء» و گویا بخشی از یک کتاب است که در اینجا به صورت مستقل تحریر گردیده است .

آغاز: باب البداء وفيه سبعة عشر حديثاً الحديث الأول ... إن البداء من غوامض المسائل الإلهية وعويصات المعارف الربانية التي لا يعرفها إلا عارف موحد افنى عمره في علم .

نسخه ها:

9242 . چالوس ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 431 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با حاشیه ، رساله سوم مجموعه [فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام].

1518 . رساله في بيان الفرقة الناجية

(عربی)

از: محمد بن مرتضی کاشانی ، نورالدین (1115 ق)

رساله کوتاهی است در بیان اوصاف و مشخصات فرقه ناجیه .

آغاز: ... اعلم أنه قد ورد في الخبر النبوي ستفرق امتي على ثلاث و سبعين فرقة كلها في النار الا واحده .

نسخه ها:

9243 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 15728 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1116 ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست آستان قدس: 219/15].

1519 . رساله في بيان من كنت مولاه . . .

(عربی)

از: محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (شیخ مفید) (413 ق)

چاپ: قم ، مجموعه مصنفات شیخ مفید ، دفتر دوازدهم .

آغاز: قال الشيخ المفيد ... أنكر رجل من البهشمية ضمنا وإياه.

نسخه ها:

9244 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خویی 8 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله شانزدهم مجموعه ، «ص 185 - 201» 9 برگ [فهرست مجلس: 29/7].

1520 . رساله في بيان من كنت مولاه . . .

(عربی)

از: ابو جعفر محمد بن موسی

رساله ایست در پاسخ رئیس ابو ابراهیم در تفسیر حدیث غدیر .

[الذریعه 394/ : 20]

چاپ: در ضمن کتاب الغدیر فی التراث الاسلامی ، علامه سید عبد العزیز طباطبایی (ص 86 - 92) به چاپ رسیده است .

آغاز: قال الأديب السعيد أبو جعفر محمد بن موسى نور الله مصرعه : سألتني السيد

ص: 109

الرئيس ابو ابراهيم أدام الله رفعته في داره المعمورة ببقائه عن معنى قول الرسول الله عليه وآله : من كنت مولاه فعلى مولاه .

نسخه ها:

1/9245 . قم ، مرعشى: 255 ، نسخ ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله هشتم مجموعه [فهرست مرعشى: 283/1].

9246. تهران ، مجلس شورای اسلامى: مجموعه خويى 8 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «ص 28 - 29» 2 برگ [فهرست مجلس: 30/7].

1521 . رساله في تأويل حديث الترجيع (شرح حديث الترجيع)

(عربى)

از: محمد بن حسن عاملى مشغرى (شيخ حر عاملى) (1104 ق)

در فهرست كتابخانه ملك چنين معرفى شده است: «شرح حديث الترجيع از محمد بن حسن بن على حر عاملى ، در دوازده فصل» در فهرست آثار حر عاملى در روضات و ذريعه چيزى نيافتم .

آغاز: الحمد لله الذى ألهم العقول براهين ربوبيته . . . و بعد فيقول . . . محمد بن الحسن الحر العاملى .

انجام: فى ذلك ما يشفى العليل و يروى الغليل ، و الله الهادى إلى سواء السبيل و هو نعم الوكيل .

نسخه ها:

1/9247 . يزد ، وزيرى: 3152 ، نسخ ، حسن بن غلامعلى ، 1077ق ، 45 برگ [فهرست كتاب خانه وزيرى: 1551/5].

2/9248 . تهران ، ملك: 6095 ، عنوان معرفى: شرح حديث الترجيع ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، محمد كاظم بن ميرزا محمد ، 1259 ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ39» 39 برگ [فهرست ملك: 144/9].

ص: 110

1522 . رساله في حال التفسير المنسوب إلى العسكري عليه السلام

(عربی)

از: ابو المعالی بن محمد ابراهیم کلباسی (1315 ق)

دهمین رساله از الرسائل الرجالية مؤلف است که در بخش رجال معرفی گردید .

آغاز: فهذه كلمات في حال التفسير المشهور المنسوب إلى العسكري.

1523 . رساله في حقيقة الفدك

(عربی)

از: جعفر بن بکیر بن جعفر خیاط (قرن 3 ق)

رساله کوتاهی است در غصب فدک و خطبه حضرت زهراء عليها السلام در این رابطه .

[الذريعة: 129/16 ؛ معجم رجال الحديث ، خویی: 28/5]

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... قال العبد ... جعفر بن بکیر بن جعفر خیاط.

انجام: ونفاسها الاعظم والصلاة والسلام على سيدنا محمد . . . واوردنا حوضهم ، آمین آمین یا رب العالمین .

نسخه ها:

9249 . تهران ، دانشکده حقوق: 227 - ج ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت (قرن 13 ق) ، رساله چهارم مجموعه ، «138ر - 151ر» 14 برگ [فهرست حقوق تهران: 406].

1524 . رساله في حل حديث «أنا قاسم الجنة والنار»

(فارسی)

از: محمد زمان حسینی مشهدی (قرن 11 ق)

آغاز: الحديث قال رسول الله ... أنا قاسم الجنة والنار فقال رجل من ناحية المسجد بأعلى صوته يا قاسم الجنة والنار اجعلني من أهل النار ، فقال رسول الله صلى الله عليه وآله ، آنچه در حل این حدیث فقیر بی بضاعت محمد زمان حسینی را به خاطر میرسد .

نسخه ها:

1/9250 . تهران ، دانشگاه تهران: 9707 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1048ق ، رساله هفتاد و هشتم مجموعه ، «219پ -

2/9251 . تهران ، ملك: 6075 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله بيست و يكم مجموعه ، «59ر - 60ر»
2 برگ [فهرست ملك: 135/9].

1525 . رساله في حل حديث ورد في الصوت الحسن

(عربي)

از: حسين بن محمد ابراهيم حسيني قزويني ، سيد (1208 ق)

شرحی حدیثی است که شیخ صدوق در کتاب من لایحضره الفقیه بدین عبارت نقل نموده است: «أنه سأل رجل علی بن الحسین علیهما السلام عن شراء جاریة لها صوت ، فقال علیه السلام : ما علیک لو اشتريتها فدکرتک الجنة» (1). در ضمن مجموعه غنا و موسیقی ، (قم ، نشر مرصاد ، 1376ش) ج 1 ، ص 647-663 به چاپ رسیده است .

آغاز: بعد الحمد لله المنان و الصلاة و السلام علی المبعوث.

نسخه ها:

1/9252 . قم ، سيد احمد زنجانی: 76 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، باقر بن حاج امین کاشانی ، 1194 ق ، رساله هشتم مجموعه ، (166پ - 196پ) 31 برگ [آشنایی با چند نسخه خطی: 221].

2/9253 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2505 ، نستعلیق ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست آستان قدس رضوی: 118/2].

1526 . رساله في شرح حديث أعرابي من بني سليم

(عربي)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: الحمد لله... و بعد روى العلامة المجلسی.

نسخه ها:

9254 . تهران ، حسن علی معاون الدوله غفاری: 39 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دوم مجموعه [مجله نور علم: 104/16].

ص: 112

1527 . رساله فی شرح الحدیث النبوی «إن للقرآن ظهراً و بطناً و لبطنه ...»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9255 . ترکیه * ، شهید علی پاشا: 2703 ، نسخ ، عبد المجید سیفی ، 721ق ، رساله چهاردهم مجموعه ، «209پ - 211پ» 3 برگ ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 623 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 516/1].

1 رساله فی الطینة و شرح أخبارها

از: محمد علی بن احمد حافظ دزماری انصاری قراچه داغی

رجوع کنید به: أخبار الطینة.

1528 . رساله فی ظهور صاحب الزمان علیه السلام و علائمه و کیفیاته

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

[الذریعة: 203/15]

نسخه ها:

9256 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 204 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «49ر - 50ر» 2 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 154/1].

1529 . رساله فی فضائل أهل البيت عليهم السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله ای مختصر است در مناقب و فضایل امیر المؤمنین علیه السلام و اولاد بزرگوارش ، که در آن احادیث مروی از رسول اکرم صلی الله علیه و آله از طریق اهل سنت و شیعه جمع آوری شده است.

آغاز: الحمد لله المنعم المتفضل بالجود و النعماء المتفرد بالعرز و البقاء المتأزر بالعظمة و الکبرياء ... أما بعد فإن الله تعالى نصبه لعباده

علماً لا يضل من قصده و

ص: 113

یهندی.

نسخه ها:

9257. کاشان، مدرسه سلطانی: 159، کامل است، نسخ، سلیم بن عبد الله مغربی، سه شنبه 11 ربیع الثانی 1066ق، در مکه مشرفه، رساله اول مجموعه، 38 برگ، 19 سطر [فهرست مدرسه سلطانی، جدید].

1530. رساله فی فضل مسجد الکوفه و الصلاة فيه

(عربی)

از: محمد بن عبد الکریم بروجردی طباطبایی، سید (1212 ق)

رساله ای است در بیان فضیلت مسجد کوفه و خواندن نماز در آن با استفاده از روایات.

[الذریعة: 273/16]

نسخه ها:

9258. خوانسار، فاضل خوانساری: 194، نسخ، موسی خوانساری، 1323ق، رساله سوم مجموعه، «50پ52ر» 3 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 142/1].

1 رساله فی فضیلة قم

از: محمد مهدی قمی، سید

رجوع کنید به: البوارق.

1531. رساله فی فضیلة النجف

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله کوتاهی است در ذکر روایاتی که از اهل بیت علیهم السلام در فضیلت نجف اشرف، وارد شده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد فهذه مجموعة فی ذکر الأخبار الواردة عن أهل بیت العصمة صلوات الله عليهم المشتملة علی فضیلة النجف.

ص: 114

نسخه ها:

9259 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 209 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، «7پ11ر» 4 برگ [فهرست کتاب خانهٔ فاضل خوانساری: 161/1].

1532 . رساله فی القرعة

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله ای است که مؤلف در آن احادیث و اخبار جواز عمل به قرعه را از الکافی ، التهذیب ، أمان الأخطار و کتاب الأبواب الرافعة ابن بشیر قمی به اختصار نقل کرده است.

[الذریعة : 77-76 17]

آغاز: اعلم یا أخی ... أمر عظیم و خطب جلیل لا یکاد یعرف سره.

نسخه ها:

9260 . قم ، مسجد اعظم: 1418 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 9 برگ ، 17 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1 رساله فی الكبائر

از: حسن علی طهرانی ، شیخ

رجوع کنید به: کبائر.

1533 . رساله فی معنی «إن الله تعالى خلق عشرين عالماً أنتم آخرهم»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

نسخه ها:

9261 . تهران ، ملک: 2807 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، چهارشنبه 18 شوال 1236 ق ، رسالهٔ پنجم مجموعه ، «17 پ - 18 پ» 2 برگ [فهرست ملک: 110/6].

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

حدیث مفصلی است که علامه مجلسی در بحار الأنوار (1)، درباره طینت مؤمن و کافر و کیفیت جزا و پاداش اعمال آنها، از سدید سیرفی و او از ابا اسحاق لیشی از امام باقر علیه السلام، نقل نموده است .

آغاز: بسمله هذا حدیث مبسوط فی الطینیات تضمنه فوائد جمه و لا یضاحه مهمات هذا الباب و هو ما رواه بعض مشایخنا رحمه الله . . . یا ابن رسول الله أخبرنی عن المؤمن من شیعة امیر المؤمنین (صلی الله علیه و آله) اذا بلغ و کمل فی المعرفة هل یزنی .

انجام: ورد فی الحدیث ان کل من اهل الجنة و النار یخلدون فیما یخلدون علی نیاتهم و انما یعذب بعض السعدا حین خروجهم . . . هذا الحدیث المبسوط نقل من کتاب الکافی سیدنا ابراهیم الرضوی ادام الله عمره و ایام افادته لانه جامع للاکثر مقاصدها الطینیة لتضمنه فواید جمه و لا یضاحه لبعض مهمات هذا الباب و شرح معضلاته السید الجلیل . بعون الله تعالی تمت هذه الرسالة .

نسخه ها:

9262 . همدان ، مدرسه غرب: 4784 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «ص 357 - 360» 2 برگ [فهرست مدرسه غرب:

. [403

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث معروف: «إن الله یبعث لهذه الأمة علی رأس کل مئة سنة من یجدد لها دینها» . (2)

ص: 116

1- (1) . بحار الأنوار ج 64 ، ص 102 - 111 .

2- (2) . این حدیث در کتابهای روایی اهل سنت ، سنن ابی داود ج 2 ، ص 311 و [1] جامع الاصول 323/11 و کنز العمال 193/12 به نقل از ابی هریره ، از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده و پس از آن در کتابهای شیعه مانند خاتمه مستدرک الوسایل 311/2 و دیگر کتابها به نقل از مصادر اهل سنت ذکر شده است .

آغاز: و بعد فالحمد لولى الحمد و الصلاة على من بيده لواء الحمد قال رسول الله صلى عليه و آله . . . يبعث لهذه الامة على رأس كل مئة من يجدد لها . . . اذكر فى هذه الروحة الرواحة و الروضة القدسية .

انجام: قال عليه السلام بعثنى الله بين يدي قيام الساعة بالسيف و جعل رزقى تحت ظل رمحى .

نسخه ها:

9263 . تهران ، مجلس شورای اسلامى: 2729 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، 1239 ق ، رساله ششم مجموعه ، (ص 73-79) 4 برگ [فهرست مجلس: 64/9].

1536 . الرسالة القدسية فى أسرار النقطة الحسية (شرح حديث نقطه)

(عربى)

از: على بن شهاب الدين محمد سپاه پوش ، مير سيد (786 ق)

چاپ: دو بار چاپ شده؛ بار اول در مجموعه رسائل امير سيد على همدانى و بار ديگر همراه با مبدأ و معاد ملاصدرا.

[الذريعة: 56/2 با عنوان «اسرار نقطه» و 50/17]

آغاز: الحمد لله الذى اظهر بما شاء بمشيئة الازلية و استتر عن من شاء عزته السرمدية .

انجام: و نهاية درجات كمال العارفين المحققين و بها نختم الرسالة القدسية فى اسرار النقطة الحسية المشيرات الى اسرار الهوية الغيبية و الحمد لله وحده و السلام على من اتبع الهدى .

نسخه ها:

1/9264 . تهران ، ملك: 4250 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، ابوذر بن عبدالله سبزوارى ، 907 ق ، در خراسان ، رساله نهم مجموعه ، «56-68 پ» 12 برگ [فهرست ملك:

.295/7]

2/9265 . تهران ، ملك: 4274 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، قرن 11 ق ، رساله پانزدهم مجموعه ، «84 پ - 91 ر» 8 برگ [فهرست ملك: 318/7].

3/9266 . تهران ، دانشگاه تهران: 7969 ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، 1278 ق ، رساله سوم

ص: 117

مجموعه ، «صفحة 1 - 34» 17 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 752/16].

4/9267 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 8428 ، نستعلیق ، میرزا آقا سلماسی ، 1298ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 48].

1537 . رساله محمودیه (ترجمه و شرح رساله ذهبیه)

(فارسی)

از: ابو القاسم بن محمد کاظم شریف موسوی (قرن 13 ق)

ترجمه و شرح رساله ذهبیه منسوب به امام رضا علیه السلام است . که در یک مقدمه و 28 قانون و یک خاتمه و با رسم جدولهایی به شرح آن پرداخته و در روز دوشنبه 21 رجب 1263 ق به پایان رسانده است . شارح به دستود شاه به تهران آمده و در منزل محمود خان کلانتر تهران ساکن شده و این شرح را به نام کلانتر مذکور در خانه وی نگاشته است .

[فهرست نسخه های خطی فارسی ، منزوی : 1 / 595]

آغاز: حمد غیر محدود و ثناء نامعدود مر حکیمی را سزاست که مشت خاکی را به اشاره خلق الانسان ضعیفاً خلعت وجود بخشید .

نسخه ها:

9268 . تهران ، دانشگاه تهران: 2851 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محب علی بن کربلایی حسینعلی ، 25 ربیع الثانی 1264ق ، 50برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1695/10].

1538 . رساله منہیات

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: الحمد لله... ذکر جملة من مناهی النبی .

نسخه ها:

9269 . قم ، مسجد اعظم: 1409 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

ص: 118

(فارسی)

از: علی بن شهاب الدین محمد سپاه پوش ، میر سید (786 ق)

تأویل و تفسیر عرفانی چند حدیث است به نظم و نثر .

[الذریعة: 253/23]

آغاز: بسملة قال الله تعالى و من آیاته خلق السماوات و الأرض و اختلاف . . .

دوش که خدمت آن عزیز حاضر بود این آیه ماقبله در قرائت عشاء خوانده شده و آن عزیز گویی که هیچ از آن فهم نکرد .

نسخه ها:

1/9270 . تهران ، ملك: 4250 ، ابوذری بن عبد الله سبزواری ، 907 ق ، در خراسان ، رساله بیست و نهم مجموعه [فهرست ملك: 301/7].

2/9271 . تهران ، مجلس: 3660 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پانزدهم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 194/5].

1540 . رساله نجفیه (پاسخ ملا خلیل قزوینی به پرسش های علمای نجف)

(فارسی)

از: خلیل بن غازی رازی قزوینی ، ابوالمظفر (1089 ق)

پاسخ به اشکالاتی است که علمای نجف بر اثر وی الصافی فی شرح الکافی گرفته اند.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و بعد این رساله نجفیه مشتمل است بر مکتوبی متضمن به سؤالات.

نسخه ها:

1/9272 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 216 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، (75521) ، رساله سوم مجموعه [فهرست ادبیات تهران: 35/3].

2/9273 . بروجرد ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 8 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 1191 [مجله وقف میراث جاویدان: 126/21؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 477/3].

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام

رجوع کنید به: صحیفه الرضا علیه السلام .

1541 . رفع الإشکال عن الحدیث المنقول فی البصائر «لیس من الإمام إلا ...»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

توضیحی است درباره حدیث «لیس من الإمام إلا و اوتی الذی من بعده مثل ما اوتی و زیادة خمسة أجزاء».

آغاز: حمداً یرتقی به إلى رضا و یرتقی به الحامد إلى غاية ما یرتمناه.

نسخه ها:

9274 . تهران ، ملک: 817 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، شمس الدین ، 1216ق ، رساله اول مجموعه ، «19پ» 19 برگ [فهرست ملک: 194/5].

1542 . رفع القلم فی بعض الأعیاد

(عربی)

از: حسن بن عبد الرحیم مراغه ای (1300 ق) (1)

شرح و توضیح روایاتی است که در آنها عنوان شده در بعضی عیدهای اسلامی از گناهان مؤمنان ، رفع قلم می شود. مؤلف این روایت ها را به این نحو تفسیر می کند که چون در این روزها مؤمنان بیشتر به طاعات و ولایات ائمه علیهم السلام متوجه می شوند ، پس گناهی از آنها سر نمی زند تا چیزی در نامه عمل آنها نوشته شود. او همچنین مراتب و نعم بهشتی را به ولایت و عذابهای دوزخی را به دشمنی ائمه علیهم السلام تفسیر می کند.

[فهرست مرعشی: 77/3]

ص: 120

1- (1) . سه اثر از مؤلف در رد شیخیه همراه با شرح حال وی در سالنامه میراث اسلامی ایران ، دفتر ششم ، ص 652 - 668 ، چاپ شده است . همچنین اثر دیگر وی موسوم به تفسیر فاتحه الكتاب علی منهاج اولی الالباب ، در مجموعه تفاسیر سورة فاتحه (قم ، 1382ش) منتشر شده است .

آغاز: الحمد لله الجليل الجميل الحنان و الملك العزيز.

نسخه ها:

9275 . قم ، مرعشی: 884 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد علی بن احمد قراچی داغی ، 26 شعبان 1284ق ، رساله پنجم مجموعه ، «85 - 87ر» 3 برگ [فهرست مرعشی:

[77/3].

1543 . رمل نامه امیر عرب

(فارسی)

منسوب به: امام علی بن ابی طالب علیه السلام ، امیر المؤمنین (40ق)

آغاز: بدان که این رمل حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است که هر گاه مهمی پیش آید باید که این رمل را بگشاید و حکم نیک و بد بداند و طریق چنانست که نیت بکند و رمل کند اگر سؤال کند که در همه عمر .

نسخه ها:

1/9276 . قم ، گلپایگانی: 1759/10/69 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1248ق ، کاشان ، رساله سوم مجموعه ، 16 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

2/9277 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 264 ، آغاز: این رمل نامه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که هرگاه خواستی که کار صعب و دشواری در نظر آوری ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «17پ - 19ر» 3 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 241/1].

1544 . روایات

(فارسی و عربی)

از: مؤلف ناشناخته

روایتهای مختلفی که در لا به لای نسخه ها تحریر شده و در فهرس با عنوانهای متعدد معرفی شده است .

نسخه ها:

1/9278 . تهران ، دانشگاه تهران: 7468 ، عنوان معرفی: روایت شیعی طاووس و غسل به

ص: 121

فارسی، نستعلیق، بدون نام کاتب، 997 ق، رساله ششم مجموعه، «ص 204 - 205» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 581/16].

2/9279. مشهد، گوهرشاد: 793، عنوان معرفی: روایات، محمد طاهر بن نقد علی، 1064 ق، رساله چهارم مجموعه، مضمون کلماتی است که بر ابواب بهشت نگاشته شده و احادیثی در دستورات اخلاقی و دینی که این روایات در بیشتر کتب حدیث موجود است. [فهرست گوهرشاد: 904/2].

3/9280. قم، مسجد اعظم: 3772، عنوان معرفی: روایات داله بر امامت حضرت رضا علیه السلام، آغاز: در ذکر نصوص که بر امامت امام رضا علیه السلام و جمله ائمه، نستعلیق، محمد تقی بن حیدر شوشتری، 1081 ق، در پایان نسخه فائده ای درباره قصه اصحاب رس و فائده ای در احتجاج امام کاظم علیه السلام با هارون الرشید موجود است، رساله دوم مجموعه، 22 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 120؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].

4/9281. یزد، وزیری: 621، عنوان معرفی: روایات در اخلاق مذهبی، از اول و آخر افتادگی دارد، آغاز نسخه: فضولک و اقللت دخولک و قیل فضل النظر يدعو الی فضل القول... التجویز من جنایة اللسان، انجام نسخه: فضل العافیة و صحة الجسم قیل شیئان لا يعرف فضلهم الا من فقدهما الشباب و العافیة و قیل لا يعرف، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست کتاب خانه وزیری: 528/2].

5/9282. قم، مدرسه فیضیه: 1861، عنوان معرفی: روایتی به نقل از امیر مؤمنان از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، رساله سوم مجموعه [فهرست مدرسه فیضیه: 141/2].

6/9283. مشهد، گوهرشاد: 473، عنوان معرفی: روایت سؤال اعرابی از امام علی علیه السلام درباره اقسام نفس، شکسته نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رساله سوم مجموعه، «ص 1» برگ [فهرست گوهرشاد: 579/2].

7/9284. قم، مسجد اعظم: 2537، عنوان معرفی: روایت ابی ابن کعب در فضایل آیات قرآن، بدون نام کاتب، سده 13 و 14 ق، رساله پنجم مجموعه [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 566].

8/9285 . رشت ، فرهنگ: 176 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفدهم و هجدهم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 131].

9/9286 . تهران ، دانشگاه تهران: 2190 ، عنوان معرفی : روایتی از امام جعفر صادق علیه السلام با ترجمه فارسی ، نستعلیق ، گویا به خط کلهر ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 874/9].

10/9287 . تهران ، ملک: 3000 ، عنوان معرفی : روایتی از امام صادق علیه السلام درباره تقویت حافظه شکسته ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «19ر» 1 برگ [فهرست ملک: 185/6].

11/9288 . مشهد ، دانشکده الهیات: 684 ، عنوان معرفی : روایاتی در صفات مؤمن به نقل از مصباح الشریعه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، 10 برگ [فهرست الهیات مشهد: 511/1].

12/9289 . انگلستان * ، بادلیان: 246 فرازر 1299 ، روایت ادیب عبد الله بن عبد العزیز بستی درباره نامه نگاری علی علیه السلام و معاویه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 989 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 551/1].

1545 . روایاتی از تنویر الایمان کلینی

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست مسجد اعظم چنین معرفی شده است: «روایاتی از تنویر الایمان کلینی (؟) و عنوان الفوائد محمد بن صمد طبری راجع به اذان و شهادت ثلثه که گویا ساختگی باشد» .

نسخه ها:

9290 . قم ، مسجد اعظم: 3488 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، قطع خشتی ، 2 برگ [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 633].

ص: 123

(فارسی)

از: حسین بن علی نیشابوری رازی ، جمال الدین ، ابوالفتوح (زنده در 525 ق)

ترجمه و شرح نیکویی است بر شهاب الأخبار قاضی ابوعبد الله قضاعی شافعی .

[الذریعة: 261/11]

آغاز نسخه: (الدین) یعنی واجب دعا راست حضرت رسول ... فرماید که عظیم ترین.

نسخه ها:

9291 . تهران ، دانشگاه تهران: 127 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، نظر علی ، رجب 1060 ق ، 190 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.1333/5]

1547 . روضة الأنوار فی كشف الأسرار من أخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام

(فارسی)

از: حاج شیخ محمد یزدی حائری (قرن 14 ق) (1)

نسخه ها:

9292 . قم ، مرعشی: شماره موقت 8811 ، نستعلیق ، محمد یزدی حائری (مؤلف) ، اوائل سده 14 ق ، قطع رقعی [مجله میراث شهاب:

.25/21]

1548 . الروضة

(عربی و فارسی)

از: لطف علی امام جمعه بن احمد بن لطف علی خان مامقانی تبریزی (1365 ق)

مجموعه احادیثی است در مواعظ و اخلاق ، با عنوانها «روضه - روضه» . اصل کتاب به عربی بوده و گویا ناتمام مانده و برادرزاده مؤلف ادامه آن را به فارسی نگاشته است .

[الذریعة: 283/11]

ص: 124

1- (1). دانشمند گرانمایه جناب آقای دکتر سید محمود مرعشی نجفی متولی و سرپرست کتابخانه آیه الله مرعشی قدس سره، در پاورقی مجله میراث شهاب درباره دیگر آثار مؤلف چنین مرقوم نموده اند: «تعداد سیزده جلد دیگر از تألیفات ایشان که آنها نیز نسخه اصل می باشند، چندی پیش برای این کتابخانه خریداری گردید».

9293. قم ، مسجد اعظم: 3734 ، شامل قسمت اول و قسمت دوم که از برادر زاده مؤلف است ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، قسمت اول 84 برگ ، قسمت دوم حدود 150 برگ ، قطع وزیری [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 209].

1549 . روضة الأبرار

(فارسی)

از: علی بن حسن زواره ای اصفهانی ، مولی ابو الحسن (قرن 10 ق)

ترجمه و شرح مختصری است از کتاب نهج البلاغة ، که در آخر ماه شوال 947 ق به پایان رسیده است.

[الذريعة: 284/11 ؛ فهرست مرعشی: 357/3]

آغاز: الحمد لله على نعمائه والشكر على آلائه والصلاة على محمد . . . مخفی نیست که بعد از کلام حضرت رب العالمین و سید المرسلین .

نسخه ها:

1/9294 . تهران ، دانشگاه تهران: 9556 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 949ق ، 344 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 405/17].

2/9295 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: فیروز 199 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 953ق ، با حواشی ، «1018ص» 509 برگ [فهرست مجلس: 106/21].

3/9296 . تهران ، ملی تهران: 2994 ، از اول افتادگی دارد ، هدایت الله شیرازی ، ربیع الاول 1056 ق ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 1932 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 133/1].

4/9297 . تهران ، ملک: 1282 ، نسخ و نستعلیق ، حیدر بن محمد ، 1065ق ، 391 برگ [فهرست ملک: 417/3].

5/9298 . تهران ، ملک: 150 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1087ق ، 330 برگ [فهرست ملک: 417/3].

6/9299 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 216 ، آغاز: برابر نمونه ، ابن نظام الدین محمد زمان ، 1089ق ، «732ص» 366 برگ [فهرست سلطنتی ، دینی: 133].

7/9300 . تهران ، دانشگاه تهران: 1469 ، از ترجمه خطبه «احمد الله على ما قضى من امر» ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11 ق ،
159 برگ [فهرست دانشگاه تهران]:
[120/8].

8/9301 . تهران ، ملک: 1967 ، نسخ ، محمد تقی بن مهدی حسینی سمنانی ، قرن 11 ق ، 332 برگ [فهرست ملک: 417/3].

9/9302 . تهران ، مدرسه مروی: 117 ، آغاز: برابر نمونه ، سید یوسف ، 1256 ق ، 310 برگ [فهرست مدرسه مروی: 141].

10/9303 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 239 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، با چند اجازه و بلاغ که از روی نسخه
اصل نقل شده ، «206ص» 310 برگ [فهرست مجلس: 107/21].

11/9304 . تهران ، حسین مفتاح: 1264 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق [نشریه نسخه های خطی: 171/7].

12/9305 . قم ، مرعشی: 1188 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی بن ناصر گیلانی ملاطی ، بدون تاریخ کتابت ، متن نهج البلاغه معرب ،
474 برگ [فهرست مرعشی: 357/3].

13/9306 . مشهد ، مدرسه عباسقلی خان: بدون شماره ، حسن مؤمن ، بدون تاریخ کتابت ، از روی خط مؤلف [نشریه نسخه های
خطی: 767/7].

1550 . الروضة فی فضائل علی علیه السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته (قرن 7 ق)

رساله معروفی است در فضایل علی علیه السلام . این رساله در سده هفتم تألیف شده و با فضائل ابن شاذان (ابوالفضل بن شاذان بن
جبرئیل قمی) - که در حرف فاء معرفی میشود - مشابهت دارد و عنوان «فضایل» و «روضه» در حقیقت نام دو تحریر از یک کتاب است
که میان آنها نسبت عموم و خصوص من وجه است ، برخی مطالب ، ویژه یکی از آنهاست که در دیگری نیست و برخی مطالب عیناً در هر
در دو هست . کتاب الفضائل به ابن شاذان نسبت داده شده - که تردیدهای جدی در این نسبت هست - و به تبع آن نیز کتاب الروضه به
وی نسبت داده شده است .

ص: 126

عده ای نیز الروضه را به علامه حلی نسبه داده اند ولی این نسبت ثابت نشده است .

چاپ: در سال 1301ق همراه کتاب علل الشرایع در ایران به چاپ رسیده است .

[الذریعة: 282/11 و 301 و 250/16 ؛ معجم المطبوعات رفاعی: 402]

آغاز: کتاب الروضة، القربى هم صلى الله عليهم مع الكتاب و الكتاب معهم لا يفارقون حتى يردوا الحوض . . . قال جامع هذا الكتاب حضرت الجامع بواسط يوم الجمعة سابع شهر ذى القعدة سنة احدى و خمسين و ستمئة و تاج الدين نقيب الهاشميين يخطب بالناس على اعواده .

نسخه ها:

1/9307 . تهران ، دانشگاه تهران: 503 ، آغاز: برابر نمونه ، تعليق ، احمد بن عباد الله ساوى نجفى ، 11 شوال 1018ق ، در فهرست از علامه حلی دانسته شده ، رساله چهارم مجموعه ، 33 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 579/3].

2/9308 . قم ، مرعشى: 1302 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 23 رجب 1050ق ، بدون نام مؤلف ، 96 برگ [فهرست مرعشى: 94/4].

3/9309 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 2095 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، ملا نظر خان گیلانی ، 1069ق ، «68ص» 34 برگ [فهرست آستان قدس: 97/5].

4/9310 . قم ، مرعشى: 980 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، مؤمن بن عبد الجواد کاظمی ، دوشنبه غره شعبان 1086ق ، بدون نام مؤلف ، رساله سوم مجموعه ، «219پ - 299پ» 81 برگ [فهرست مرعشى: 173/3].

5/9311 . قم ، مرعشى: 2861 ، نسخ ، محمد حسین بن احمد شریف ، 18 رمضان المبارک 1098ق ، رساله اول مجموعه ، 66 برگ [فهرست مرعشى: 64/8].

6/9312 . خوی ، مدرسه نمازی: 343 ، آغاز: الحمد لله حمد العارفين به و صلى الله على المصطفى و آله الطاهرين فانی قد جمعت فى كتابى هذا الذى سميته الروضه ما يشتمل على فضائل اميرالمؤمنين على بن ابى طالب عليهما السلام ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت (با تملکى در سال 1182ق) ، بدون نام مؤلف ، «207ص» 104 برگ ، 16 سطر [فهرست مدرسه نمازی: 171/1].

7/9313 . تهران ، دانشگاه تهران: 692 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1282 ق ، بدون نام مؤلف ، رساله چهارم مجموعه ، 130 برگ [فهرست دانشگاه تهران:]

ص: 127

8/9314 . تهران ، دانشگاه تهران: 6915 ، نسخ ، محمد باقر بن سلطان علی کزازی ، 1282ق ، رساله دوم مجموعه ، رساله اول آن فضائل ابن شاذان است . [فهرست دانشگاه تهران: 399/16].

9/9315 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: (3812) 5880 (1) ، آغاز: الحمد لله الذي من علينا بسلوك سبل الهدى ... أما بعد فإني قد جمعت في كتابي هذا الذي سميته الروضة ما . .

يقول جامع هذا المختصر حضرت الجامع بواسط يوم الجمعة سابع شهر ذى القعدة سنة احدى و خمسين و تسعمئة و تاج الدين نقيب الهاشميين يخطب بالناس ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، بدون نام مؤلف ، «200ص» 100 برگ [فهرست مجلس: فهرست مجلس: 1828/10 و 2226 و 276/17].

10/9316 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2096 ، آغاز: برابر نمونه ، از انجام ناتمام مانده است ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 45 برگ [فهرست آستان قدس:

98 / 5 ؛ فهرست الفبایی آستان قدس 431].

11/9317 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6753 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 53 برگ [فهرست آستان قدس: 98/5].

12/9318 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13174 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، بدون نام مؤلف ، رساله اول مجموعه ، «1پ52پ» 52 برگ [فهرست مجلس: 265/36].

13/9319 . قم ، گلپایگانی: 1316/8/26 ، از انجام ناتمام مانده است ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح دارد ، رساله سوم مجموعه ، 16 برگ ، 27 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

14/9320 . تهران ، سپهسالار: 8168 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ

ص: 128

1- (1) . در فهرست مجلس (ج 10 ، ص 1828) این نسخه ذیل شماره 3812 معرفی گردیده ، ولی در (ج 10 ، ص 2227) عنوان شده که: «شماره این نسخه 5750 است و در جلد هفدهم معرفی گردیده است» . لکن در جلد هفدهم (صفحه 190) در ذیل شماره 5750 ، کتاب کشف الآیات معرفی گردیده ، و در صفحه 276 نسخه ای از روضه الفضائل با شماره 5880 معرفی گردیده ، که گویا همین نسخه است که قبلاً با شماره 3812 در جلد دهم معرفی شده است .

کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «123پ210پ» 88 برگ [فهرست سپهسالار:

[60/5].

1551 . روضة المتقين في شرح أخبار الأئمة المعصومين عليهم السلام

(عربی)

از: محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی ، مجلسی اول (1070 ق)

شرح مزجی مفصلی است بر کتاب من لایحضره الفقیه شیخ صدوق ، با اشاره به رجال سند احادیث و تعیین صحت و سقم آنها . این کتاب بنابر تقسیم مؤلف ، شامل شش جلد و جلد آخر آن شرح مشیخه شیخ صدوق است که در سال 1063ق به پایان رسیده و به نام رجال محمد تقی مجلسی نیز خوانده میشود (1).

چاپ: تهران ، مؤسسه فرهنگی محمد حسین کوشانپور ، با تصحیح و تحقیق حضرات آیات : حسین موسوی کرمانی و شیخ علی پناه اشتهاردی ، 1353-1370ش ، 14 جلد ، وزیری .

[الذریعة: 302/11 ؛ التراث العربی: 302/3 - 303]

آغاز: الحمد لله المتعالی بعزّ جلاله عن إدراك العالمین المنزه.

نسخه ها:

1/9321 . یزد ، وزیری: 299 ، نسخ ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1059ق ، 347 برگ [فهرست وزیری: 293/1].

2/9322 . شیراز ، شاه چراغ: 67 ، نسخ ، محمد زمان بن حاجی محمد علی ابهری ، 1062ق ، 293 برگ [فهرست شاه چراغ: 61/2].

3/9323 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1689 ، نسخ ، محمد باقر اصفهانی ، 1062ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 290].

4/9324 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11167 ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، احمد بن محمد نهاوندی ، 1064ق ، 387 برگ [فهرست آستان قدس: 267/14].

5/9325 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1687 ، نسخ ، ابراهیم اصفهانی ، 1065ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 290].

ص: 129

1- (1) . در جلد اول فهرستگان ، ص 331 ، با عنوان شرح مشیخه من لایحضره الفقیه معرفی شده است .

- 6/9326. قم، گلپایگانی: 20/20، عنوان معرفی: صلاة، علی قلی نظری، 1067ق، 252 برگ [فهرست گلپایگانی، رایانه ای].
- 7/9327. یزد، وزیری: 345، از اول افتادگی دارد، نسخ، محمد مقیم، 1072ق، 317 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 323/1].
- 8/9328. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 893، بخشی از ارث تا پایان فقیه، محمد صالح بن ملا مراد لیوانی استرآبادی، 1073ق [فهرست اهدایی رهبری: 133].
- 9/9329. مشهد، آستان قدس رضوی: 9319، جلد دوم از زکات تا باب الفروض علی الجوارح، نسخ، محمد مقیم بن محمد باقر اصفهانی، 1076ق، 476 برگ [فهرست آستان قدس: 268/14].
- 10/9330. یزد، وزیری: 2928، جلد دوم، نسخ، محمد مقیم بن محمد باقر اصفهانی، 1076ق، 306 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1476/4].
- 11/9331. تهران، ملک: 1895، شرح فهرست و اسانید مشیخه است، نسخ، حکیم بن محمد ابراهیم اصفهانی، 1077ق، 133 برگ [فهرست ملک: 250/1].
- 12/9332. اصفهان، عمومی اصفهان: 2919، باب ذکر جمل مناهی النبی تا آخر، نسخ، بدون نام کاتب، 1077ق، «911ص» 456 برگ [فهرست کتاب خانه عمومی اصفهان: 266/1].
- 13/9333. تهران، ملک: 1255، جلد اول، افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، 1082، 275 برگ [فهرست ملک: 250/1].
- 14/9334. تهران، ملک: 1912، نسخ، محمد مقیم بن محمد باقر اصفهانی، 1083ق، 367 برگ [فهرست ملک: 251/1].
- 15/9335. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 859، نکاح تا معرفة الکبائر وقضاء تا الأکل و الشرب فی آئیه الذهب و شرح مشیخه، بدون نام کاتب، 1084ق [فهرست اهدایی رهبری: 133].
- 16/9336. همدان، مدرسه غرب: 844، جلد اول و دوم، نسخ، محمد علی بن محمد مؤمن ابهری اصفهانی، 1084ق [فهرست مدرسه غرب: 134].
- 17/9337. قم، مرعشی: 2683، نکاح و طلاق، نسخ، جمعه حسینی، 1 ذی حجه 1086ق،

18/9338 . همدان ، مدرسه غرب: 846 ، جلد سوم و چهارم و پنجم و ششم که شرح مشیخه است ، نسخ ، محمد علی بن محمد مؤمن ابهری اصفهانی ، 1087ق ، با بلاغ عبد المجید طباطبایی [فهرست مدرسه غرب: 134].

19/9339 . اصفهان ، دانشگاه اصفهان: 360 (1141) ، نستعلیق ، محمد یوسف طیب لاهیجانی ، شعبان 1090ق ، گویا روضه المتقین ، مقابله شده در سال 1143ق [نشریه نسخه های خطی: 905/11].

20/9340 . قم ، مرعشی: 2630 ، نکاح تا پایان جلد سوم ، آغاز: باب بدر النکاح و أصله روی عن زرارة بن أعین فی الصحیح ، نسخ ، محمد طاهر بن علاء الدین محمد ابهری ، 1090ق ، 250 برگ [فهرست مرعشی: 204/7].

21/9341 . همدان ، مدرسه غرب: 10086 ، مناهی النبی تا آخر کتاب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1091ق [فهرست مدرسه غرب: 134].

22/9342 . یزد ، جواد مدرسی: بدون شماره ، نسخ ، ابو البقاء بن محمد حسین یزدی ، 1092ق ، 215 برگ [میراث اسلامی ایران: 439/8].

23/9343 . قم ، مدرسه فیضیه: 635 ، آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فیقول أحوج المفتاقین ، نسخ ، محمد هادی بن رفیع الدین حسینی ، 1096ق ، 74 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 120/1].

24/9344 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3487 ، از مناهی النبی شروع میشود ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1097ق ، «574ص» 287 برگ [فهرست مجلس: 1447/10].

25/9345 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17184 ، جلد دوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 500 برگ [فهرست آستان قدس: 268/14].

26/9346 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17302 ، جلد اول و دوم ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 536 برگ [فهرست آستان قدس: 269/14].

27/9347 . تهران ، دانشگاه تهران: 507 ، جلد 12 باب النوادر ، آغاز: بسمله باب النوادر و هو آخر أبواب الكتاب و هو كالختم بالمسک ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، نزدیک عصر مؤلف ، 140 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1344/5].

28/9348 . قم ، گلپایگانی: 6326/32/26 ، طهارت تا حج ، از وسط افتادگی دارد ، نسخ ،

بدون نام کاتب، قرن 11ق، در حاشیه اندکی تصحیح شده است، 527 برگ، 27 سطر [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

29/9349. قم، مسجد اعظم: 3523، از کتاب انفال تا باب الأيام والأوقات کتاب حج، از آغاز و انجام افتادگی دارد، آغاز: او ما عاملهم علیه ای من أرض الموات النصف أو الثلث، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 89 برگ، 24 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 214؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].

30/9350. تهران، ملک: 3058، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 298 برگ [فهرست ملک: 251/1].

31/9351. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2067، شرح مشیخه، آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد فیقول... لما وفق الله تبارک و تعالی، انجام: و لما کان هذا الكتاب من الفقه و الفروع لا یحتاج فیہ إلى ذکر هذه الأخبار، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، تصحیح شده و در اکثر صفحات علامت بلاغ مشهود است، 273 برگ، 27 سطر، 19/5*26 [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

32/9352. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2085، از ابتدا تا آخر کتاب صوم، از آخر افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، تصحیح شده و وقفنامه ای از «ابو محمد عباس بن محمد متخلص به ناسخ» در 28 ذی قعدة 1072ق در آخر آمده است، 296 برگ، 20*31 [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

33/9353. مشهد، اصغر زاده: بدون شماره، بدون نام کاتب، قرن 11ق، گویا روضه المتقین، با یادداشتی به خط مجلسی [نشریه نسخه های خطی: 7/770].

34/9354. مشهد، مدرسه میرزا جعفر: 7، جزء یکم تا اعتکاف و جزء دوم از حج تا زیارات، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق [فهرست چهار کتاب خانه مشهد: 36].

35/9355. اصفهان، دانشگاه اصفهان: 140(17199)، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق [نشریه نسخه های خطی: 900/11].

36/9356. شیراز، خانقاه احمدیه: 341، بدون نام کاتب، قرن 11ق [نشریه نسخه های خطی: 213/5].

37/9357. قم، گلپایگانی: 6385/32/85، از باب نکاح تا آخر شرح، آغاز: بسملة باب بدو النکاح و أصله روی عن زرارة بن أعین فی الصحيح یقولون استفهام إنکاری فیکون

ثلاث استفتاءات أو من باب أكلوني البراغيث، نسخ، مرتضى قلی بن محمد یوسف افشار، دوشنبه 19 جمادی الثاني 1105ق، قسمت اول در روز دوشنبه 19 جمادی الثاني 1105ق و قسمت آخر در ذی حجه 1201ق کتابت شده است، در حاشیه تصحیح شده است، 607 برگ، 25 سطر [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

38/9358. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3081، کتاب زکات تا پایان حدود، آغاز:

الحمد لله رب العالمین... أبواب الزکاة باب علة وجوب الزکاة قال الشيخ السعيد الفقيه أبو جعفر، نسخ، محمد نصیر بن محمد اشرف تبریزی نائینی، ربیع الثاني 1129ق، اصفهان، تصحیح شده، 393 برگ، 23 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

39/9359. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4727، آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله... و صلی الله علی محمد... باب ذکر جمل من مناهي النبي، نسخ، بدون نام کاتب، 1131ق، 334 برگ [فهرست مجلس: 108/13].

40/9360. قم، مرعشی: 10044، باب مناهي النبي تا پایان کتاب، نسخ، محمد باقر بن حسین علی قهپایی اصفهانی، پنجشنبه 16 جمادی الثاني 1132ق، 315 برگ [فهرست مرعشی: 34/26].

41/9361. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 391، زکات تا مزار، محمد باقر دود کرمی فارسی، 1132ق [فهرست اهدایی رهبری: 132].

42/9362. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2912، شرح مشیخه، نسخ، محمد باقر بن محمد، شنبه دهه اول جمادی الثاني سال 1133ق، تصحیح شده، 119 برگ، 23 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

43/9363. تهران، سپهسالار: 1888، جلد اول و چهارم، بدون نام کاتب، 1139ق، 470 برگ، 25 سطر [فهرست سپهسالار: 256/1 و 74/5].

44/9364. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4986، جزء سوم قضایا و احکام، نسخ، عبد الرحیم بن رمضان قنواتی بهبهانی، 1152ق، 259 برگ [فهرست مجلس: 278/14].

45/9365. قم، مرعشی: 10388، از باب مناهي النبي تا آخر مواريث، نسخ، بدون نام

کاتب، قرن 12ق، 236 برگ [فهرست مرعشی: 324/26].

46/9366. قم، مرعشی: 9158، نکاح و طلاق، از آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، نزدیک عصر مؤلف، با تملک میرزا عبد الله افندی، 85 برگ [فهرست مرعشی:

. [283/23]

47/9367. مشهد، آستان قدس رضوی: 15852، شرح مشیخه، افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، 60 برگ [فهرست آستان قدس: 269/14].

48/9368. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4486، جزء اول از باب میاه تا باب نوادر الصلاة، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، 209 برگ [فهرست مجلس: 164/12].

49/9369. تهران، سپهسالار: 1889، جلد دوم (زکات تا آخر حج)، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در سال 1124 ق با نسخه ای که با مؤلف مقابله شده مقابله گردیده است، 503 برگ، 21 سطر [فهرست سپهسالار: 256/1 و 74/5].

50/9370. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2253، از آخر افتادگی دارد، انجام: أنجز وعده و نصر عبده و أعزّ جنده و غلب الأحراب وحده فله الملك و له الحمد یحیی و یمیت، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، تصحیح شده با حواشی مختصر، 208 برگ، 23 سطر، 19*32 [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

51/9371. مشهد، اصغر زاده: بدون شماره، بدون نام کاتب، قرن 12ق، گویا روضه المتقین، با تصحیح مجلسی دوم [نشریه نسخه های خطی: 770/7].

52/9372. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 210، از اول نکاح تا آخر طلاق، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در داخل طبله نوشته ای به تاریخ 1138، 163 برگ، 25 سطر، 20/5*27/5 [فهرست مؤید: 202/1].

53/9373. قم، مرعشی: 11184، جلد آخر المناهی النبوی تا نوادر، آغاز: الحمد لله رب العالمین... باب ذکر جمل من مناهی النبوی صلی الله علیه و آله، نسخ، بدون نام کاتب، 1237، مقابله و تصحیح شده است، 254 برگ، 24 سطر، 10/5*16/5 [فهرست مرعشی: 263/28].

54/9374. مشهد، آستان قدس رضوی: 6591، عبد المطلب بن کربلایی علی کدکنی، 1238ق، 497 برگ [فهرست آستان قدس: 98/5].

55/9375 . تهران ، سپهسالار: 1891 ، جلد سوم ، میرزا کوچک اسدآبادی ، 1244 ق ، 251 برگ ، 22 سطر [فهرست سپهسالار: 257/1 و 74/5].

56/9376 . تهران ، ملک: 1906 ، شرح مشیخه ، نسخ ، عبد الرزاق بن حاج بابای اردکانی ، 1302 ق ، 15 برگ [فهرست ملک: 250/1].

57/9377 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 185 ، از اول کتاب القضاء تا اول عتق ، آغاز: أبواب القضايا و الأحكام تفسیر باب من يجوز التحاکم إليه و من لا يجوز ، انجام: و علی آى حال فيجوز . باب العتق و أحكامه قال رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، رساله اول مجموعه ، 80 برگ ، 15*21/5 [فهرست مؤید: 180/1].

58/9378 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4487 ، زکات تا صوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مجلس: 165/12].

59/9379 . تهران ، سپهسالار: 1890 ، جلد سوم ، محمد بن محمد هاشم ، بدون تاریخ کتابت ، 299 برگ ، 20 سطر [فهرست سپهسالار: 257/1 و 74/5].

60/9380 . تهران ، ملک: 1897 ، جلد دوم حج تا پایان ربع دوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 176 برگ [فهرست ملک: 250/1].

61/9381 . تهران ، محمود فرهاد معتمد: 27 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 467 برگ [نشریه نسخه های خطی: 186/3].

1552 . روضة الواعظین و بصيرة المتعظین

(عربی)

از: محمد بن حسن فتال نیشابوری ، ابن فارسی ، ابو علی ، شهید (قرن 6 ق)

کتاب مهم و معروفی است شامل مجالس و ابوابی در مواعظ و حکمتها و اصول اخلاقی که در آیات و روایات آمده است. مؤلف هر مجلس را ابتدا با آیات قرآن شروع می کند و سپس روایات را بدون ذکر سند می آورد .

[الذریعة: 305/11 ؛ مشار عربی: 499 ؛ التراث العربی: 148/3]

آغاز: الحمد لله استتماماً لنعمته و استسلاماً لربوبيته و استعصاماً من معصيته و صلى الله على محمد خيرته من بريته ... أما بعد فإنني كنت في عنفوان شبابي.

انجام: لکن لم أذكر معناه لئلا- يطول به الكتاب فينبغي أن لا يعتقد أحد أني كنت حشويّاً و مخلطاً فإني رجل محقق و الحمد لله رب العالمين تمت الكتاب.

نسخه ها:

1/9382 . قم ، گلپایگانی: 439/3/59 ، از باب الكلام في ماهية العلوم و فضلها تا آخر ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: حصن ذی العقل حصین فی ذری العزّ منیعة * فاز بالطوبی من العقل إلى الله شفیعة ... باب الكلام فی ماهية العلوم و فضلها قال الله تعالی فی سورة المجادلة یرفع الله الذین آمنوا منکم ، نستعلیق ، عیدی بن علی میرزا (کمره الاصل) ، غره محرم 999ق ، نسخه در حاشیه تصحیح و نسخه بدل آورده شده ، با علامت بلاغ مقابله در شهر قم ، 207 برگ ، 22-23 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

2/9383 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2954 ، نسخ ، حسن بن اسماعیل بن نعمت الله بن عبد الخالق بن نور الله خطیب واعظ حسینی ، جمعه 28 ربیع الاول 999ق ، تصحیح شده ، 156 برگ ، 23 سطر ، 18*24 [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

3/9384 . قم ، آستان معصومیه (س): 1-6-6074 ، نسخ ، مرتضی بن مصطفی قمی ، 1064ق ، 220 برگ [فهرست آستان معصومیه(س) ، دانش پژوه: 124].

4/9385 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9540 ، نسخ ، ابراهیم ، 1066ق ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 290].

5/9386 . قم ، مدرسه فیضیه: 881 ، نسخ ، احمد بن حاج اسد الله تبریزی ، 1068ق ، 230 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 120/1].

6/9387 . قزوین ، میر حسینا: بدون شماره ، نسخ ، بدون نام کاتب ، ذی قعده 1082ق [نشریه نسخه های خطی: 344/6].

7/9388 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 91 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، پنجشنبه 1 جمادی الاول 1084ق ، با حواشی و توضیحات ، 244 برگ ، 22 سطر ، 18*30 [فهرست مؤید: 105/1].

8/9389 . شیراز ، دانشکده پزشکی: بدون شماره ، از اول افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، 1095ق [میراث اسلامی ایران: 443/1].

9/9390 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3362 ، انجام: فی خطبة فإن الغایة أمامکم و إن ،

ص: 136

نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، دارای مهر کتاب خانه مجد الدین ، تصحیح شده ، 174 برگ ، 25 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

10/9391 . قم ، دار الحدیث: 185 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ ، زین العابدین ، قرن 11ق ، در اول نسخه یادداشتی از ریحان الله بن جعفر فاطمی درباره مؤلف کتاب ، 255 برگ ، 22 سطر ، 17*25 [فهرست دار الحدیث].

11/9392 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 95 ، آغاز: برابر نمونه ، محمد تقی بن ملا علی شاه محمد علی ، 1117ق ، رساله اول مجموعه ، با علامت بلاغ [میراث اسلامی ایران: 667/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 347/1].

12/9393 . تهران ، دانشگاه تهران: 624 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، جمادی الاول 1120ق ، 185 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1347/5].

13/9394 . قم ، حجت کوهکمری: 47 ، نسخ ، قربان علی بن محمد زمان اشکوری ، 1124ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست کتاب خانه حجت کوهکمری: 47].

14/9395 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 463 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 ق ، رساله اول مجموعه ، (75245) [فهرست ادبیات تهران: 62/3].

15/9396 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2336 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده با حواشی مختصر ، در بعضی از صفحات به وقف کتاب از طرف مرحوم ملا-علی محمد طهرانی اشاره شده است ، 347 برگ ، 17 سطر ، 15/5*25 [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

16/9397 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2938 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده ، 199 برگ ، 23 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

17/9398 . خوی ، مدرسه نمازی: 106 ، نسخ ، نصر الله بن حبیب الله ، 1239ق ، 206 برگ [فهرست مدرسه نمازی ، 63/1].

18/9399 . خوی ، مدرسه نمازی: 917 ، نسخ ، حسین بن ابراهیم ، 1263ق ، «449ص» 225 برگ [فهرست مدرسه نمازی ، 2/مخطوط].

19/9400 . قم ، گلپایگانی: 2362/13/42 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، احمد بن یوسف ، شنبه جمادی الاول 1292ق ، رساله اول مجموعه ، 290 برگ ، 14 سطر ، 15*21

[فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

20/9401 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 12869 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 53 برگ [فهرست آستان قدس: 269/14].

21/9402 . قم ، مرعشی: 3189 ، آغاز: مجلس فی ماهیة العقول و فضلها ، نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، قدیمی و نفیس ، 199 برگ [فهرست مرعشی: 410/8].

22/9403 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1691 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 290].

23/9404 . قم ، گلپایگانی: 1777/10/87 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: معاشر الناس و قد بینت لکم و أفهمتکم و هذا علی یفهمکم بعدی ألا و إن عند انقضاء خطبتی أدعوکم إلی مصافقتی علی بیعتہ ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، 223 برگ ، 21 سطر ، 16*21 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

24/9405 . قم ، مسجد اعظم: 3650 ، تا مجلس فی ذکر الامامة ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسین بن عبداللہ شریف حسنی اصفهانی ، بدون تاریخ کتابت ، 44 برگ ، 21 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 215؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

25/9406 . مشهد ، دانشکده الهیات: 822 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 259 برگ [فهرست الهیات مشهد: 12/2].

26/9407 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [دلیل المخطوطات: 110].

1553 . ریاض الأنوار لریاضة الأبرار

(عربی)

از: محمد جعفر حسینی سبزواری

کتاب متوسطی است مشتمل بر اخبار و احادیث در باب مناقب ، مواعظ ، حکم ، آداب و سنن ، که مؤلف از کتب مشهور و معتمد انتخاب نموده و جهت اختصار ،

ص: 138

سند آنها را حذف کرده است . عنوان بخشهای کتاب «روضه - روضه» است .

آغاز: الحمد لله الذي حباننا رياض أنواره و هदानا معرفة حقائق آثاره و أسراره .

نسخه ها:

9408 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 15858 ، آغاز: برابر نمونه ، از انجام ناقص است ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 89 برگ ، 20 سطر [فهرست آستان قدس: 273/14].

1554 . رياض الجنان

(عربی)

از: فضل الله بن محمود فارسی (قرن 5 ق)

رسالة مهمی است در مناقب و فضائل اهل بیت علیهم السلام ، این کتاب از مصادر بحار الأنوار بوده و علامه مجلسی در موارد متعدد از آن نقل نموده است . مؤلف اثر دیگری دارد موسوم به صفوة الأخبار که آن نیز از مصادر بحار الأنوار بوده است .

در فهرست مجلس سنا این کتاب چنین معرفی شده است: «رياض الجنان از فضل الله بن محمود فارسی شاگرد شیخ ابو عبدالله جعفر بن محمد بن احمد بن عباس فاخر دوریستی شاگرد مفید و مرتضی که مؤلف صفوة الاخبار هم هست .

او در آن از اصبغ بن نباته روایت کرده است . او مناظرة المؤلف و المخالف را از استاد دانشمند پارسای پزشک ابوالحسن علی بن محمد بن علی بن محمد بن حسن بن مرزبان در روز پنجشنبه 6 شعبان 478 روایت کرده است . در این نسخه هفت منقبت پراکنده و 12 معجزه و 13 حدیث و 4 فصل و یک روایت است و همان مناظره و خبر و حکایت و وصیت علی به حسن علیهما السلام است» .

[الذريعة: 48/15 ؛ الكنى و الألقاب: 408/3؛ بحار الأنوار: 135/1]

نسخه ها:

9409 . تهران ، مجلس سنا: 1114 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، نسخ کهنه ، بدون نام کاتب ، سده 8 و 9 ق ، 82 برگ ، 13 سطر [فهرست مجلس سنا: 121/2].

ص: 139

1555 . زاد السالكين في تهذيب الأربعين الغزالية

(عربی)

از: نوروز علی بن محمد واعظ تبریزی قزوینی

مؤلف در این کتاب ، اربعین ابوحامد غزالی را تهذیب نموده و خود نیز احادیثی از اهل بیت علیهم السلام ، به آن اضافه و در چهار قسم و هر قسم را در ده اصل و یک خاتمه تنظیم نموده است:

1 . فی جمل من أصول الدين ؛

2 . فی الأعمال الظاهرة ؛

3 . فی الأخلاق المذمومة ؛

4 . فی الأخلاق الممدوحة .

مؤلف ، خود این کتاب را به فارسی ترجمه نموده و الاکسیر (1) نامیده است .

[الذريعة: 3/12]

نسخه ها:

9410 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 10639 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 293].

1556 . زبدة الأحادیث

(عربی)

از: حبیب الله بن عبدالله آشتیانی قمی ، ملا (زنده در 1083 ق)

کتاب مفصلی است در احادیث متعلق به ایمان و کفر که مؤلف از کتب اربعه (الکافی ، التهذیب ، الاستبصار ، من لا یحضر الفقیه) انتخاب و در هشتاد باب تنظیم نموده است . تألیف این کتاب در آخر جمادی الاول 1083 ق پایان یافته است .

آغاز: الحمد لله و الصلاة على رسول الله ... و بعد فهذا زبدة الأحادیث الواردة في تفسير الإيمان . . . الباب الأول الإيمان أخص من الإسلام .

انجام: قد تم ابواب الايمان و الكفر و المنتخب من كتب الاربعة التي عليها المدار

فی هذه الاعصار اعنی الکافی و الفقیه و التهذیب و الاستبصار من احادیث الائمة الاطهار .

نسخه ها:

9411 . آشتیان ، مدرسه صاحب الامر (عج): 27 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، حبیب الله بن عبدالله آشتیانی (مؤلف) ، سلخ جمادی الاول 1083ق ، تحریری ، 98 برگ ، 20 سطر [میراث اسلامی ایران: 712/10].

1557 . زبدة الأحادیث

(فارسی)

از: علی بن ملا احمد اصفهانی (قرن 13 ق)

رساله مفصلی است که مؤلف در آن ، مطالب مختلف از تاریخ ائمه علیهم السلام ، اخلاق ، اعتقادات و حکایات را از مصادر و مأخذ مختلف نقل نموده است . او از خطبا و منبریان سده سیزدهم بوده و چون کتابی در دسترسش نبوده ، هر کجا به کتابی رسیده ، مطالبی از آن را در این جنگ ، درج نموده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین و لعنة الله على أعدائهم ... اما بعد نظر به آنکه این مقصر درگاه اله اشتیاقم به سرحد کمال بود بذکر آثار و اخبار حضرات ائمه اطهار سلام الله علیهم.

نسخه ها:

9412 . قم ، گلیپایگانی: 5380/27/50 ، آغاز: برابر نمونه ، تحریری ، علی بن ملا احمد اصفهانی (مؤلف) ، 1262ق ، 191 برگ ، 18 سطر [فهرست گلیپایگانی ، قدیم:

146/3؛ فهرست گلیپایگانی ، جدید].

1558 . زبدة الأخبار

(عربی)

از: عبد العظیم بن عبد الغنی حسینی ، سید

مؤلف در این کتاب اخباری که درباره حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام رسیده است را گرد آورده ، و بعد از بیشتر احادیث ذیل عنوان

ص: 141

«المعنى» مفردات لغوی را شرح می دهد. این کتاب از اخبار راجع به پیامبر صلی الله علیه و آله شروع و به حضرت حجت علیه السلام پایان یافته است.

[فهرست مرعشی: 327/2؛ التراث العربی: 159/3]

آغاز: الحمد لله الذي خلق نوع الإنسان و عدله و شرفه على كثير من مخلوقاته و فضله و دثره بنور الاسلام و زملة .

انجام: قال ابو بصير فوالله ما ذكرته الا سلى عتّى ما أنا فيه من همّ الدنيا .

نسخه ها:

9413 . قم ، مرعشی: 730 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن سید عنایت الله مشهور به علی نقی حسینی ، 4 ذی حجه 1155ق ، 226 برگ ، 20 سطر ، 18 * 21/5 سانتی متر [فهرست مرعشی: 327/2].

1559 . زبدة الأخبار من أحاديث السيد المختار

(فارسی)

از: عادل بن علی حافظ شیرازی خراسانی (قرن 10 ق)

عادل خراسانی چند رساله در نظم و ترجمه احادیث به پارسی سروده بدین اسامی:

1 . ستین عادل ؛

2 . نظم صد کلمه جاحظ ؛

3 . نظم اللثالی در ترجمه منظوم نثر اللثالی ؛

شرح منظوم قصیده نونیه ابوالفتح بستی ؛

4 . محیی الدین بدرالدین محمد بن محمد از عالمان اهل سنت ، سه چهل حدیث (مجموعاً 120 حدیث) از کلمات نبوی از صحیح مسلم انتخاب نموده ، و عادل هر سه اربعین را با شعر (هر حدیث با یک دو بیت) به فارسی بر گردانده ، و اربعین اول را زبدة الأخبار نامیده است .

چاپ: میراث حدیث شیعه ، دفتر اول ، 1376ش ، ص 202 - 213 ، زبدة الأخبار به همراه ستین عادل از همین ناظم ، با تحقیق ابو الفضل حافظیان و حسین گودرزی .

[الذریعة: 17/12؛ منزوی: 1597/2]

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم

این کتابی است زبده الاخبار از احادیث سید مختار

إنما الأعمال بالنیات. اصل اعمال نیت نیکوست

نسخه ها:

1/9414 . قم ، مرعشی: 1003 ، آغاز: نية المؤمن خیر من عمله/نیت نیک مرد مؤمن را * همچو طاعت بود همه یکسر ، نسخ ، حسین بن محمد حسینی قمصری (آفتاب) ، 1077 ق ، رساله یازدهم مجموعه ، « 119 پ - 122 پ » 4 برگ [فهرست مرعشی:

197/3].

2/9415 . تهران ، دانشگاه تهران: 164 ، آغاز: و من کلامه صلی الله علیه و آله إنما الأعمال بالنیات صدق رسول الله صلی الله علیه و آله ، نسخ و نستعلیق ، محمد افضل بن قیصر علی تفرشی ، 4 جمادی الاول 1098ق ، ظاهراً زبده الاخبار است ، فارسی [فهرست دانشگاه تهران: 136/2].

3/9416 . تهران ، ملک: 2540 ، آغاز: بسمله قال رسول الله ... «من حفظ من امتی أربعین حديثاً دخل الجنة ، إنما الأعمال بالنیات» ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست ملک: 39/6].

4/9417 . قم ، گلپایگانی: 7114/36/114 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1105ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، جدید].

5/9418 . تهران ، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 296 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله سوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 412/3].

6/9419 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7278 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1-14» 14 برگ [فهرست مجلس:

273/25].

7/9420 . تهران ، دانشگاه تهران: 2398 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هجدهم مجموعه ، «62-75» 14 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1004/9].

ص: 143

8/9421 . تهران ، سپهسالار: 5362 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «227پ228ر» 2 برگ [فهرست سپهسالار: 83/5].

9/9422 . تهران ، ملک: 2270 ، آغاز: هر که او چهل حدیث یاد گرفت * از احادیث مهتر عالم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست ملک: 456/5].

10/9423 . تهران ، ملک: 4275 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «20ر22ر» 3 برگ [فهرست ملک: 322/7].

11/9424 . تهران ، ملک: 4275 ، آغاز: قال النبی صلی اللہ علیہ و آلہ من حفظ من امتی أربعین . . . / هر که او چهل حدیث یاد گرفت * از احادیث مهتر عالم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «24ر24ر» 3 برگ [فهرست ملک: 3237].

12/9425 . تهران ، ملک: 4379 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «19ر21ر» 3 برگ [فهرست ملک: 367/7].

13/9426 . تهران ، ملک: 4379 ، آغاز: قال النبی صلی اللہ علیہ و آلہ من حفظ من امتی أربعین حدیثاً دخل الجنة ، هر که او چهل حدیث یاد گرفت * از احادیث مهتر عالم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «21پ23ر» 3 برگ [فهرست ملک: 367/7].

14/9427 . یزد ، وزیری: 3218 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «86 - 93» 8 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1576/5].

15/9428 . تهران ، مجلس سنا: 583 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی مشهدی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 8ر» 8 برگ [فهرست مجلس سنا: 373/1].

16/9429 . تبریز ، ملی تبریز: 3011 ، عنوان معرفی: زبدة الأبرار من أحادیث سید المختار ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 28 حدیث دارد [فهرست ملی تبریز: 373/1].

(عربي)

از: على قلى خان بن قرچغای خان خلجى قمى (قرن 11 ق)

رسالة مهمى است در دعا و مناجات و تشويق به آن به روش عرفانى . مؤلف كتابش را در يك مقدمه و چهار زبور و ويك خاتمه تنظيم نموده و تأليف را آن در سال 1069ق به پايان رسانده است:

المقدمة : فى الترغيب على الدعاء و طلب المحبوب و ما ينبغى أن يقول من الدعاء قبل المناجات الآتية و طلب القرب والوصول إلى مطلوب العالمين .

الزبور الأول: فى مناجات العارفين والعاشقين من الأئمة المعصومين صلوات الله عليهم أجمعين .

الزبور الثانى: الأحاديث القدسية و المعصومية و الآيات التنزيلية العظيمة فى بيان أحوال العارفين و العاشقين و أطف حبيبهم و كراماته عليهم حين حياتهم و عند موتهم و بعد موتهم .

الزبور الثالث: فى الأحاديث المعصومية فى بيان أحوال العارفين و العاشقين و صفاتهم و أخلاقهم فى حين حياتهم .

الزبور الرابع: فى المواعظ و الحكم الهادية إلى طريق الحق و اليقين و الموصلة إلى الغناء و الوك في إله الأولين و الآخرين .

خاتمة: فى بيان كيفية سلوك العارفين و إرادتهم القدسية على سبيل الإيجاز و الاختصار اللائق بهذا الكتاب .

چاپ: میراث حدیث شیعه ، دفتر یازدهم ، 1382ش ، ص 109 - 286 ، با تحقیق سرور گرامی على اوسط ناطقى .

[الذريعة: 327/20 و 307/26]

آغاز: الحمد لله رب العالمين و حبيب العارفين و إله العاشقين و الصلاة والسلام على ملائكته المقربين و أنبيائه المرسلين و أوليائه المنتجبين خصوصاً على حبيبه و محبوه محمد صلى الله عليه و آله الطاهرين و أشياعهم المخلصين أما بعد يقول العبد المذنب الراجى إلى الكريم المنان على قلى ابن قرچغای خان إن هذه رسالة شريفة روحية قدسية مهيجة لشوق المشتاقين و ملوعة للوعة المتعطشين مشتملة

على مناجات العارفين بالحقّ والعاشقين بالصدق الأئمة المعصومين صلوات الله عليهم أجمعين والأحاديث القدسيّة و المعصوميّة في بيان حال العارفين و العاشقين و الحكّامات الهاديّة إلى طريق الحقّ واليقين و الموصلة إلى الفناء و الوله في إله الأوّلين و الآخرين ألّفها لنفسى و لإخوانى الطالبين و السالكين و ربّتها على مقدّمة و أربعة زبور و خاتمة و سمّيتها بزبور العارفين و براق العاشقين .

نسخه ها:

1/9430 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدايى رهبرى 725 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، مراد تركمان ، 1070ق ، رساله اول مجموعه [فهرست اهدايى رهبرى : 290 ؛ الذريعة :

.307/26]

2/9431 . قم ، مركز مطالعات و تحقيقات اسلامى (پژوهشگاه): 757 ، آغاز: برابر نمونه ، ملا يار على ، 1247 ق ، 84برگ ، 20*14 [ميراث حديث شيعه ، دفتر يازدهم:

ص 112 ؛ فهرست مركز مطالعات: 2/مخطوط].

1561 . زلال العيون (شرح عيون أخبار الرضا عليه السلام)

(فارسی)

از: محمد شفيع بن محمد بن محمد شفيع شيخ الإسلام حسينى (زنده در 1172 ق)

شرحى فارسى است بر عيون أخبار الرضا عليه السلام . مؤلف در زمان كريم خان زند مى زيسته و در سال 1172ق از تأليف اين شرح فارغ شده است . او شاعر بوده و شعرهايش در اين كتاب ديده ميشود و در آن از مثنوى گهربار خود كه درباره داستان سلمان و ايسال سروده است ياد مى كند .

او در اين شرح از ستم هاى نادر و چگونگى پاره اى از شهرها مانند سپاهان و قزوين ياد مى نمايد و در پايان از مرآت الحقايق و مجلى الدقايق مير غياث الدين منصور و در ديباچه از جلاء العيون و بحار و عين الحيوه مجلسى و كتابهاى ديگر نام مى برد . نسخه موجود از اين شرح تا شرح گفتگوى امام رضا عليه السلام با هربد اكبر را دارد و او در پايان مى گويد كه مير سيد حسين نگذاردده است كه اسرار اين حديث شريف را (داستان هربد) را به فارسى بنويسم و به همين اندازه بس كردم .

آغاز: زلال سرچشمه سار ستايش بى منتها كه از عين دل جوشيده از آبشار زبان فروريزد .

ص: 146

انجام: به شرط حیات لوای وضوحش افراخت و الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام علی خیر خلقه محمد و آله الطیبین الطاهرین

نسخه ها:

9432. تهران، دانشگاه تهران: 2990، آغاز و انجام: برابر نمونه، نستعلیق، میرزا علی رضا شریف موسوی خویی، سده 12 و 13 ق، 60 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

[1915/10].

1562. الزواجر الإلهية و المواعظ الربانية

(عربی)

از: علی اکبر بن عبدالله تونی بشروی (قرن 12 ق)

رساله متوسطی است در پند و اندرز با استفاده از آیات و روایات در 12 باب و یک خاتمه، به شرح ذیل:

1. ابتدای آفرینش، 2. نکوهش دنیا، 3. حفظ و حراست از نعمتها، 4. تقوا و پرهیزکاری، 5. توبه، 6. پیروی از شیطان و برخی از داستانهای او، 7. شکیبایی و شکیبیا، 8. نیکی و ستم به مردم، 9. خود بینی و توابع آن، 10. بدترین چهارپایان، 11. احوال مردم در قیامت و بهشت و دوزخ، 12. فضیلت دعا و یاد خدا.

آغاز: الحمد لله الذی علا فی توحیده و دنا فی تفرده و جل فی سلطانه و عظم فی ارکانه .

نسخه ها:

9433. مشهد، آستان قدس رضوی: 17194، آغاز: كان المسيح عليه السلام يقول ان التارك شفاء المجروح من جرحه شريك لجارحة لا محالة، انجام: فازیده و اوسع علیه الا عبد مؤمن سقیم یسالنی ان اشفیه قبل طلوع الفجر فاعافیه الا عبد مومن محبوس مغموم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، از آغاز و انجام افتادگی دارد، 137 برگ [فهرست آستان قدس: 275/14].

9434. مشهد، آستان قدس رضوی: 8824، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت (قرن 13 ق)، از انجام افتادگی دارد، 54 برگ [فهرست الفبایی آستان قدس: 297؛ فهرست آستان قدس: 274/14].

ص: 147

1563 . سبب تسمية الأئمة بأمر الكتاب

(عربی)

از: حسن بن عبد الرحيم مراغه ای (1300 ق)

رسالة کوتاهی است در بیان بعضی از روایتها که در آنها ائمه طاهرین علیهم السلام «ام الكتاب» نامیده شده اند. در این رساله از سبب این نام و از جنبه شریعت و طریقت ، موضوع را شرح نموده است .

اثر دیگری از همین مؤلف قبل از این با نام رفع القلم فی بعض الأعیاد معرفی گردید .

[التراث العربی: 179/3]

آغاز: الحمد لله رب الأرباب و مسبب الأسباب الذي هو مبدع المبدأ و المعاد .

انجام: الصورة الانسانية اكبر حجة الله على خلقه و هي كتاب الذي كتبه بيده و الهيكل الذي بناه بحكمته .

نسخه ها:

9435 . قم ، مرعشی: 884 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد علی بن احمد قراچی داغی ، 26 شعبان 1284ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «109، 110پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 80/3].

1564 . السبع الشداد

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد حسین حسینی استرآبادی (میر داماد) (1040 ق)

پاسخ هفت پرسش مشکل در مسائل اصولی و فقهی است در هفت مقاله و یک خاتمه . مؤلف در خاتمه حدیث «نية المؤمن خير من عمله و نية الكافر شر من عمله» را شرح نموده و در سال 1023ق از تألیف آن فارغ شده است .

چاپ: تهران ، چاپ سنگی ، 1311ق .

[الذريعة: 128/12 ؛ فهرست مرعشی: 12/20 ؛ التراث العربی: 179/3 ؛ مشار عربی: 514]

آغاز: الحمد لله الملك المهيم الحق المبين رافع سماء العقل و ماهد مهاد اليقين . . . تختمة في الحديث من طريق العامة و الخاصة عن سيدنا رسول الله صلى

اللّه عليه وآله وسلم نية المؤمن خير من عمله ونية الكافر شر من عمله رواه بكلا جزئيه في الكافي بزيادة و كل عامل يعمل على نيته .

نسخه ها:

9436 . قم ، مرعشى: 7612 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1265ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 27پ» 27 برگ
[فهرست مرعشى: 12/20].

9437 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 6860 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، [فهرست الفبايى آستان قدس: ص303].

1565 . السبعين فى فضائل أمير المؤمنين عليه السلام

(عربى)

از: على بن شهاب الدين محمد سپاه پوش ، مير سيد (786 ق)

هفتاد حديث نبوى است در فضائل على بن ابى طالب عليه السلام كه مؤلف از مصادر اهل سنت ، نقل کرده و بعد از هر حديث ، موعظه
اى از موعظ حضرت على عليه السلام را ذكر نموده است . تمامى اين كتاب در ضمن ينابيع المودة قندوزى درج شده و در برخى مصادر
اين كتاب را از تأليفات على ثانى فرزند مير سيد على همدانى ، دانسته شده است .

چاپ: پاكستان ، مركز تحقيقات فارسى ايران و پاكستان ، سال 1370 ش ، در ضمن كتاب احوال و آثار و اشعار مير سيد على همدانى ؛
انتشارات نويد شيراز ، با ترجمه و شرح دكتور محمد يوسف نيرى ، وزيرى ، 209 صفحه .

[الذريعه : 132/12]

آغاز: الحمد لله الذى جعل ميامن آثار السيادة إلى سماء السعادة.

نسخه ها:

1/9438 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 10450 ، نسخ ، محمد تبريزى ، 999ق [فهرست الفبايى آستان قدس: 303].

2/9439 . خوانسار ، فاضل خوانسارى: 246 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 15پ» 15 برگ
[فهرست كتاب خانه فاضل خوانسارى:

[217/1].

ص: 149

3/9440 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 172 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله یازدهم مجموعه ، «53-58» 6 برگ [فهرست مجلس: 60/22].

4/9441 . یزد ، وزیری: 2323 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «62 - 78» 17 برگ [فهرست کتابخانه وزیری: 1250/4].

1566 . السبعة من القرآن و الأحادیث النبویة

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

در این رساله آیات و احادیثی که در آنها شماره «هفت» آمده یا به این شماره اشاره شده ، با تفسیر مختصر و شرح کوتاه ، گردآوری و تألیف آن در ماه شعبان 967ق به پایان رسیده است.

[التراث العربی: 181/3]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذه رسالة وجیزه فی ما یتعلق بالأعداد السبعة التي هی آخر الأعداد .

نسخه ها:

9442 . قم ، مرعشی: 2796 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «12 پ - 31» 20 برگ ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی:

عکس 235 [فهرست مرعشی: 361/7؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 265/1].

1567 . سبیل النجاة فی المواعظ المروية عن الهداة

(فارسی)

از: محمد هاشم بن نصر الله نوری کلانتر ، میرزا (1285 ق)

کتاب مفصلی است در دو باب و یک خاتمه (باب اول و دوم در ذکر وصایای پیامبر صلی الله علیه و آله و امام علی علیه السلام ، خاتمه در فضیلت اصحاب و تابعین) . تألیف آن در سال 1285 ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد لله الذي من علينا بمحمد نبيه صلى الله عليه و آله دون الأمم الماضية.

ص: 150

نسخه ها:

9443. مشهد، آستان قدس رضوی: 6561، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد هاشم نوری کلانتر (مؤلف)، 1285ق، 510 برگ
[فهرست آستان قدس: 98/5؛ فهرست الفبایی آستان قدس 303].

1568. ستین عادل

(فارسی)

از: عادل بن علی بن عادل شیرازی خراسانی (قرن 10 ق)

شصت حدیث نبوی در آداب و فضایل است با ترجمه فارسی هر کدام ابتدا به نثر و پس از آن به نظم و هر حدیث در یک یا دو بیت.

آغاز: قال النبی صلی الله علیه و آله إنما الأعمال بالنیات و إنما لكل امرئ ما نوى، درست نیست کارها مگر به نیتها و به درستی که هر
مردی راست آنچه نیت کرد؛

نیست اعمال جز به نیت مرد هر کسی راست آنچه نیت کرد

چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر اول، ص 214 - 230، با تحقیق آقای حسین گودرزی.

نسخه ها:

1/9444. قم، مرعشی: 1003، از اول افتادگی دارد، آغاز: لیک چون اختصار مطلوب است* در طبایع اقتصار مرغوب است، نسخ،
حسین بن محمد حسینی قمصری (آفتاب)، 1077ق، «116پ119پ» 5 برگ [فهرست مرعشی: 196/3].

2/9445. تهران، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 296، از اول افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله هفتم مجموعه
[نشریه نسخه های خطی: 413/3].

3/9446. تهران، مجلس شورای اسلامی: 14401، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله پنجم مجموعه،
«30پ - 34ر» 5 برگ [فهرست مجلس:

537/38].

1569. سراج المعرفة و منهاج الطريقة فی شرح مصباح الشریعة

(فارسی)

از: محمد صالح بن محمد باقر روغنی قزوینی (قرن 11 ق)

شرح و ترجمه ای است از کتاب مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة منسوب به امام

صادق علیه السلام، ولی به اعتقاد برخی از محققان این کتاب تألیف شقیق بلخی است.

[الذریعة: 128/14]

آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد بر ضمایر ارباب بصائر پوشیده نماند که کتاب مستطاب مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة منسوب به حضرت .

نسخه ها:

9447. تهران، سپهسالار: 5558، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد صالح بن محمد باقر روغنی قزوینی (مؤلف)، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، «92پ - 207پ» 116 برگ، 15 سطر [فهرست سپهسالار: 100/5].

1570. سرگذشت سلمان به روایت امام موسی بن جعفر علیهما السلام

نسخه ها:

9448. تهران، دانشگاه تهران: 7480، نستعلیق، فتحعلی بن حاج محمد حسن ایروانی، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، «ص 201 - 202» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 586/16].

1571. سرور الشیعة (الأربعون حديثاً فی الإمامة، سرور المؤمنین، اربعین در

امامت)

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، علامه (1110 ق) (1)

چهل حدیث نبوی است منقول از صحاح معتبره اهل سنت در باب امامت و خلافت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و در خاتمه حدیثی در فضیلت دوستان و ناشران فضایل خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام.

چاپ: تهران، سنگی، 1284 ق و 1303 ق با عنوان «سرور الشیعة ترجمه چهل حدیث» و 1313 ق.

[الذریعة: 174/12 و 411/1؛ مشار فارسی: 3006/3؛ نسخه های خطی فارسی، منزوی 956/2؛ زندگی نامه علامه مجلسی، مهدوی: 138/2 و 187، فهرست آستان قدس رضوی: 5 (چاپ قدیم) / 277]

ص: 152

1- (1). در فهرست نسخه های خطی دانشگاه تهران (907/9) و در نسخه چاپی سرور الشیعه نام مؤلف «محمد تقی بن محمد باقر مجلسی» ثبت شده، که ظاهراً درست نیست.

آغاز: لآلی حمد و جواهر ثنا تحفه بارگاه جلال کبریای حکیمی .

نسخه ها:

1/9449 . تهران ، دانشگاه تهران: 2251 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، میرزا عبد الکریم گرگانی ، قرن 14ق ، در پایان قصیده ای است به فارسی در ستایش علی علیه السلام ، در این نسخه نام مؤلف محمد تقی بن محمدباقر مجلسی ذکر شده است ، 55 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 907/9].

2/9450 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12389 ، آغاز: اما بعد فقیر حقیر اضعف عباد الله الغنی محمد باقر ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «1پ - 7ر» 7 برگ [فهرست مجلس: 344/35].

3/9451 . قم ، دار الحدیث: 57 ، از اول و آخر افتاده است ، آغاز: کلی نیست و الا واجب واجب نخواهد بود چنانکه گذشت و بار ثانی لازم می آید ترکیب واجب الوجود متعدد باشد باید که هر یک ، انجام: چون روز مؤاخاة رسول خدا علی را با کسی برادر نساخت و علی از سبب آن پرسید آن حضرت گفت إنما آخرتک لنفسی ألا یسرک أن تکون ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده ، 148 برگ ، 14 سطر ، 15*19 [فهرست دار الحدیث].

1572 . سرور الشیعة

(فارسی)

از: محمد تقی بن محمد باقر ، ملا

در فهرست چنین معرفی شده:

در مناقب و فضائل علی علیه السلام با استفاده از کتب اهل سنت و مشتمل بر چهل حدیث و خاتمه ای و نام کتبی که مؤلف از آنها استفاده کرده ، در مقدمه آمده است . مؤلف کتاب را نام به مقرب الخاقان محمود نگاشته و در ابتدا نص عربی روایات و سپس ترجمه تحت اللفظی آن را آورده و شرح مختصری کرده است .

آغاز: بهترین سخنی که لب تشنگان رحیق تحقیق را پیمانہ ماء معین پیماید و نیکوترین بیانی که سرگشتگان وادی حیرانی را به سر منزل معصود دلالت نماید .

ص: 153

نسخه ها:

9452. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2264، آغاز: برابر نمونه 2، نسخ، بدون نام کاتب، غره رجب 1113 ق، تصحیح شده، دارای حواشی بسیار، 67 برگ، 14 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

1573. سرور المؤمنین (ترجمه جلد یازدهم عوالم العلوم)

(فارسی)

از: احمد بن محمد حسینی اردکانی یزدی (زنده در 1238 ق)

ترجمه جلد یازدهم عوالم العلوم بحرانی است در احوال حضرت فاطمه زهرا علیها السلام.

آغاز: الحمد لله الذی افتتح کتاب أعمالنا بذكر فضائل فاطمة علیها السلام... أما بعد پس چنین گوید بنده امیدوار به شفاعت فاطمه و اولاد او ائمه اطهار.

[نسخه های خطی فارسی، منزوی: 4522/6؛ 956/2؛ الذریعة: 176/12]

نسخه ها:

9453. قم، گلپایگانی: 812/5/102، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، رمضان هزار و دویست و؟، رساله دوم مجموعه، (147 پ-247 ر) 101 برگ، 18-19 سطر [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

1 سرور المؤمنین

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، علامه

رجوع کنید به: سرور الشیعة.

1574. السعادة الإمامية

(فارسی)

از: علی بن محمد بن اسد الله حسینی عریضی امامی سپاهانی، سید (قرن 11 ق)

گزیده و ترجمه ای از الخصال شیخ صدوق است که در آن، سند روایات حذف شده و خود روایات به فارسی روان آمده است.

ص: 154

آغاز نسخه: و ایضا به خدای عزوجل به مواسات برادران تقرب جوید خدای تعالی بندگان را به چیزی سختتر از آن ابتلا نمی فرماید و ایضا به چیزی سختتر از اخراج دراهم ابتلا نمی فرماید و از مولای ما ابوجعفر مرویست .

انجام: مگر قبول کنند و گوسفند مؤمن است که پشم او نافع و استخوانش نافع است پس گوسفند میان شیر و گرگ و روباه و خوک و سگ چون کند . تمت .

نسخه ها:

9454 . قم ، دار الحدیث: 26 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ زیبا ، محمد نصیر بن علی رضا ، منتصف محرم 1091ق ، رساله اول مجموعه ، «1ر - 71پ» 71 برگ ، 20 سطر ، 16*23 [فهرست دار الحدیث].

1575 . سلاح الإیمان

(عربی)

از: محمد کاظم بن محمد علی سبزواری (زنده در 1103 ق) (1)

نسخه ها:

9455 . قم ، مرعشی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، 1103ق [مجله میراث شهاب: 93/12].

1576 . سلم درجات الجنة فی معرفة فضائل ابي الأئمة عليهم السلام

(فارسی)

از: محمد بن محمد رضا مشهدی قمی ، صاحب تفسیر کنز الدقائق (قرن 12 ق)

شرح و بیان چهل حدیث است که مؤلف بنام شاه سلطان حسین صفوی نگاشته است . مؤلف ابتدا حدیث را ذکر و پس از آن با عنوان «بیان» شرح می دهد .

[الذریعة: 220/12 ؛ نسخه های خطی فارسی ، منزوی: 4490/6]

آغاز: حمد و سپاس کسی را سزااست که به استحقاق غیر او احدی نیست محمود و شکر کسی را رواست که هیچ لغتی نیست .

ص: 155

1- (1) . در ذریعه (87/15) کتاب صلوح الایمان از تألیفات همین مؤلف ذکر شده و نسخه ای [1] از آن در کتابخانه آستان قدس رضوی به شماره 3474 (فهرست الفبایی آستان قدس : ص 385) نشان داده شده ، که گویا همین کتاب منظور است .

نسخه ها:

9456. تهران ، ملک: 5920 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، میرزا احمد تبریزی ، 1054ق (1) ، 86 برگ ، 14 سطر [فهرست ملک: 476/3].

1577 . سلوة الحزين (دعوات)

(عربی)

از: سعید بن هبة الله راوندی ، ابو حسین (قطب الدین) (573ق)

کتاب مشهوری است در ادعیه شیعی شامل چهار باب و هر باب دارای چند فصل بدین ترتیب:

1 - فضل الدعاء و کیفیت الدعاء و آدابه و اوقات استجابته ؛

2 - ذکر الصحة و حفظها و مایتعلق بها ؛

3 - ذکر المرض و منافعه العاجلة و الآجلة و ما یجری مجراها ؛

4 - أحوال الموت و أهواله .

ترجمه فارسی این کتاب توسط انتشارات نهاوندی در قم به سال 1380 ش به چاپ رسیده است .

چاپ: قم ، مدرسه امام مهدی علیه السلام ، 1407ق ، 298ص ، تصحیح با استفاده از نسخه کتاب خانه آیت الله مرعشی و نسخه کتاب خانه دانشگاه تهران . در پایان نیز مستدرکاتی از بحار الأنوار و مستدرک الوسائل ، اضافه شده است .

[الذریعه: 223/12 و 201/8؛ خاتمه مستدرک الوسائل: 573]

آغاز: دعوات الراوندی - علیهما و آلهما - ان الدعاء یرد القضاء المبرم بعد ما أبرم إبراماً .

انجام: فیبعث الله إلی ذلک المؤمن ملکاً من بطنان السماء بیشره .

نسخه ها:

1/9457 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1240 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، عباس قلی تهرانی ، 1319ق ، «432صفحه» 216 برگ [فهرست مجلس: 24/4].

2/9458 . تهران ، دانشگاه تهران: 502 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ،

ص: 156

1- (1). با توجه به اینکه مؤلف از شاگردان علامه مجلسی (م 1110 ق) بوده و کتابش را بنا به تصریح خود در مقدمه به شاه سلطان حسین صفوی (جلوس 1105 - مرگ 1135 ق) تقدیم نموده این تاریخ درست نیست.

بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 129 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.1355/5]

1 سلوة الشیعة

از: علی بن احمد نیشابوری فنجگردی ، ابو الحسن

رجوع کنید به: تاج الأشعار.

1578 . سلوة الغریب و مسامرة الحیب

(عربی)

از: علی اکبر بن محمد باقر عراقی (1371 ق)

احادیثی منتخب است از کتابهای الکافی ، من لایحضره الفقیه و جز اینها ، در موضوعات اخلاقی ، وظایف دینی و پاره ای از اعتقادات و بیان برخی دعاها . گویا مؤلف می خواسته این مطالب را برای تدوین کتابی آماده نماید ولی توفیق ترتیب آن را نیافته و این نسخه پیش نویس مؤلف است و تعدادی از برگهای آن سفید مانده ، و تألیف این بخش در سال 1341ق به پایان رسیده است.

[الذریعة: 225/12 ؛ التراث العربی: 205/3]

آغاز نسخه: و خلف فی امته کتاب الله و وصیه امیر المؤمنین و امام المتقین صلوات الله علیه صاحبین مؤتلفین .

نسخه ها:

9459 . قم ، مرعشی: 5023 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی اکبر بن محمد باقر عراقی (مؤلف) ، بدون تاریخ

کتابت ، 342 برگ [فهرست مرعشی:

.224/13]

1579 . سلوة المریدین فی فضائل ذکر رب العالمین

(عربی)

از: شرف بن مؤید بن ابی الفتح ، مجد الدین

اربعین حدیثی شامل چهل باب در بیان احادیث متعلق به فضایل ذکر است.

آغاز: الحمد لله الذی أحیا بنور ذکره قلوب الزاهدین و أمات بسطوة ذکره نفوس

العابدين ... أما بعد فإنني قد جمعت في هذه الأوراق أربعين باباً يتضمن بعض الاحاديث التي يتعلق بفضائل الذكر اقتداء بالمشايخ في جمعهم الأربعينيات للحديث المشهور .

انجام: حرم النار على من قال لا اله الا الله يتغنى بها وجه رسول الله .

نسخه ها:

9460 . تهران ، دانشگاه تهران: 6810 ، عنوان معرفی: احاديث كتاب الاربعين المعروف به سلوة المريدين في فضائل ذكر رب العالمين ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 10 ق ، رساله سوم مجموعه ، «32 پ - 50 پ» 19 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 365/16].

1580 . السنم في السنة المتفق على روايتها بين الأمة

(عربی - زيديه)

از: ابو القاسم بن محمد شقيفي يمى ، علم الدين (قرن 8 ق)

مؤلف قبل از تأليف اين كتاب ، روايتهاي را از سنن ابى داود كه موافق مذهب ائمه زيديه بود انتخاب نموده و آن را الجواهر و المنن المنتقى من كتاب السنن ناميده است . پس از آن در كتاب حاضر رواياتى كه خود مؤلف به طرق شيوخش نقل مى كند با حذف سند ، به ترتيب كتابهاى فقهى افزوده و در بيستر ابواب از روش التحرير سيد ابوطالب پيروي مى كند. مؤلف در اين كتاب آنچه به نظر مؤلف صحيح مى باشد ذكر نموده و در پايان كتاب ، بابي در فضائل اهل بيت افزوده شده تا حجت بر مخالفين كامل باشد.

آغاز: الحمد لله الذى ألهمنا الاعتصام بالسنة مع الكتاب.

نسخه ها:

9461 . قم ، مرعشى: 10735 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، رمضان المبارک 802 ق ، 329 برگ [فهرست مرعشى: 171/27].

1581 . سند صحيفة الرضا و برخی روايات آن

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

ص: 158

نسخه ها:

9462. تهران، مدرسه مروی: 803، حسن بن محمد خطاط، قرن 8ق، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه مروی: 309].

1582. سنن الإسلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست کتابخانه مرعشی چنین معرفی شده:

«در آداب و مستحبات مربوط به امور اعتقادی و فقهی چنانچه در احادیث اهل سنت از حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وارد شده، دارای ابواب مشتمل بر فصول و معلوم نشد از کیست».

[التراث العربی: 208/3]

آغاز: لا یؤمن أحدکم حتی یكون هوآه تبعآ لما جئت به .

انجام: و قال لا تسبوا الاموات فتؤذوا به الاحیاء .

نسخه ها:

9463. قم، مرعشی: 2750، از آغاز افتادگی دارد، آغاز و انجام: برابر نمونه، نسخ، عبد الرحمن بن محمد، پنج شنبه صفر 838ق، 170 برگ، 14 سطر [فهرست مرعشی: 305/7].

1583. سؤالات علما از امام جواد علیه السلام

(1)

(عربی)

آغاز: و مما سئل عن الإمام محمد الجواد ... لما توفي والده علی الرضا علیه السلام .

نسخه ها:

9464. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1227، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، پس از سؤالات علما از امام جواد علیه السلام چند حدیث در فضایل و حدیث

ص: 159

1- (1) . حدیثی است که طبرسی در احتجاج ص 443 و [1] اربلی در کشف الغمه 354/2 [2] نقل نموده و قسمتی از آن چنین است: « . . . فقال یحیی بن اکثم: ما تقول جعلت فداک فی محرم قتل صیداً؟ فقال أبو جعفر علیه السلام: قتله فی حل أو حرم عالما کان المحرم أو جاهلاً قتله عمداً أو خطأً حراً کان المحرم أو عبداً صغيراً کان أو كبيراً مبتدئاً بالقتل أو معيداً من ذوات الطیر کان الصيد ام من غيرها من صغار الصيد ام من كبارہ مصرراً علی ما فعل أو نادماً فی اللیل کان قتله للصيد ام بالنهار محرماً کان بالعمرة إذ قتله أو بالحج کان محرماً؟ فتحیر یحیی بن اکثم و بان فی وجهه العجز و الانتطاع و تلجلج حتی عرف جماعة اهل المجلس عجزه . . . » .

ابو حازم در حج نیز به چشم می خورد ، رساله ششم مجموعه ، 2 برگ ، 11*21/5 [فهرست مجلس: 800/23].

1584 . سؤالات امام صادق از طیب هندی و پاسخ امام به آنها (نوزده مسئله)

نوزده سؤالی است که امام صادق علیه السلام در مجلس منصور از طیب هندی پرسیده و او از پاسخ عاجز شده و خود حضرت به آنها پاسخ داده است .

گویا همان الاهلیجة فی التوحید است که قبل از این معرفی گردید .

[الخصال ، شیخ صدوق: 12 ؛ علل الشرایع ، شیخ صدوق: 99 ؛ بحار الأنوار:

205/10 و 307/58]

نسخه ها:

9465 . رشت ، فرهنگ: 2173 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «307 - 309» 3 برگ [فهرست فرهنگ رشت: 127].

1585 . سؤالات حضرت علی علیه السلام از امام حسن علیه السلام

(عربی)

سؤالاتی است که حضرت علی علیه السلام از فرزندش حسن علیه السلام پرسیده و آن حضرت پاسخ داده است .

[کشف الغمه ، اربلی: 191/2]

آغاز: نقل الحافظ أبو نعیم فی حلیته بسنده أن أمير المؤمنين سأل ابنه الحسن علیه السلام عن أشياء .

انجام: و فکرة علی استخراج الغوامض قادرة .

نسخه ها:

1/9466 . تهران ، ملک: 4275 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و هفتم مجموعه ، «177 پ - 178 ر» 2 برگ [فهرست ملک: 329/7].

2/9467 . تهران ، ملک: 4379 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و چهارم مجموعه ، «127 پ - 128 پ» 2 برگ [فهرست ملک: 375/7].

ص: 160

1586 . سؤال ابو يوسف و محمد بن الحسن از امام كاظم عليه السلام در مجلس هارون و پاسخ

آن حضرت

(فارسی)

آغاز: راویان اخبار چنین روایت آورده اند که در زمان هارون الرشید .

نسخه ها:

9468 . قم ، مسجد اعظم: 2391 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 555].

1 سؤال الخضر من ابي بكر

رجوع کنید به: حدیث الخضر.

1587 . سؤال و جواب در شرح حدیث «حَبِّ اِلٰی من دنیاکم ثلاث»

(فارسی)

از: صفی الدین اردبیلی ، شیخ (735 ق)

سؤالی است از شیخ صفی ، در باره وجه انحصار محبوب های پیامبر در سه چیز و وجه اضافه دنیا به دیگران در لفظ «دنیاکم» ، و پاسخ شیخ صفی به آن .

آغاز: فایده: سؤال کردند از شیخ صفی الدین قدس سره از حدیث حب الی من دنیاکم ثلاث الطیب و النساء و قره عینی فی الصلاة .

نسخه ها:

9469 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله شصتم مجموعه ، 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 732/23].

1588 . سیرة الملوك

(فارسی)

از: سید حکیم

رساله ای است در آداب سلطنت که مؤلف با استفاده از آیات قرآنی و احادیث نبوی در یک دیباچه و ده مقاله به نام معز الدوله ابوالمظفر

یعقوب سلطان ، نگاشته است . عنوان مقاله های آن عبارتند از: 1 - عدالت ، 2 - سخاوت ،

ص:161

3 - شجاعت، 4 - ترک امل، 5 - حلم و عفو، 6 - قناعت، 7 - علو همت، 8 - تقویض، 9 - کلام و سخن، 10 - توحید و اعتقاد.
نسخه ها:

9470 . یوگسلاوی* ، کتاب خانه شهر اسکوپیه P.I 11 : ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 1998 ، 148 برگ [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 634/1].

1589 . السيرة النبوية

(عربی)

منسوب به : امام علی بن ابی طالب ، أمير المؤمنین علیه السلام (40ق)

ارجوزه ای در بیش از دویست بیت است . این ارجوزه اولین ارجوزه جنة الاسماء (مشمول بر یک ارجوزه و دو قصیده) است که به علی علیه السلام نسبت داده شده است .

چاپ: قاهره ، مطبعة امیریه ، 1251 ق ، 88 ص.

[الذریعة: 281/12]

آغاز:

الحمد لله العلی الصادق الواحد الفرد العلیم الرازق

نسخه ها:

9471 . قم ، گلپایگانی: 24/97 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 38/3].

1590 . سيف منتضى در شرح حدیث عمران صابی

(فارسی)

از: محمد بن ابی القاسم خویی آذری ، میرزا (قرن 13 ق)

شرحی به عنوان «متن - شرح» بر حدیثی است که در آن عمران صابی سؤالاتی از امام رضا علیه السلام نموده و آن حضرت پاسخ فرموده است . مطالب این شرح از مجلس حاج میرزا آقاسی استفاده شده و به سلطان محمد شاه قاجار تقدیم گردیده و در نهم محرم 1260 ق به پایان رسیده است.

ص: 162

آغاز: بنده رو سیاه درگاه اله اواه گمراه تباه عاصی معاصی.

نسخه ها:

1/9472 . قم ، گلپایگانی: 18/114 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، میرزا محمد خویی (مؤلف) ، 1260ق ، رساله دوم مجموعه ، 54 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم:

.68/1]

2/9473 . شیراز ، خانقاه احمدیه: 24 ، میرزا محمد خویی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 219/5].

ش

1591 . شافی (حاشیه فروع کافی)

(1)

(عربی)

از: علی اکبر بن علی اصغر طامه ای (قرن 14 ق)

آغاز نسخه: من العقب الی رؤس الاصابع متساویة .

انجام: و المقید بنوع من ذلك النوع... و الحمد لله علی اتمامه و الصلاة علی محمد و آله .

نسخه ها:

9474 . یزد ، وزیری: 1831 ، جلد اول و دوم ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، علی اکبر بن حاج علی اصغر طامه ای (مؤلف) ، 1303ق ، رساله دوم مجموعه ، «39 - 454» 416 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1067/3].

1592 . الشافی فی شرح الکافی

(عربی)

از: خلیل بن غازی رازی قزوینی ، ابو المظفر (1089 ق)

شرح مزجی مفصلی بر الکافی ثقة الإسلام کلینی است که به دستور خلیفه سلطان حسینی مرعشی نگاشته است . شارح شرح کتاب التوحید را در آخر ماه ذی حجه 1057ق در مکه و شرح فروع را تا آخر کتاب الجنایز در روز یکشنبه 23 رجب

1- (1) . به احتمال بسیار زیاد این کتاب همان شافی ملا خلیل قزوینی است و در فهرست ، کاتب نسخه به جای مؤلف آن معرفی شده است .

1070 ق به پایان رسانده است. شرح فارسی ملا خلیل قزوینی بر الکافی موسوم به الصافی فی شرح الکافی در هند به چاپ رسیده است.

[الذریعة: 5/13 و 27/14؛ التراث العربی: 223/3]

آغاز: الحمد لله على ما وقفنا للتمسك بالثقلين و لم يجعلنا من الذين نسوا عترة نبيهم .

نسخه ها:

1/9475 . تهران ، دانشگاه تهران: 916 ، کتاب دوم ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين ...

فیقول ... خلیل بن ، نسخ ، جعفر بن غازی رازی ، شوال 1058 ق ، 210 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1359/5].

2/9476 . قم ، مرعشی: 485 ، جلد اول ، نستعلیق ، محمد ابراهیم رازی ، اوایل ربیع الثانی 1063 ق ، 235 برگ [فهرست مرعشی: 25/13].

3/9477 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2447 ، آغاز: الدهر ثم بیانهم علیهم السلام يعرف ، انجام: و علی الآخر بمعنی الذنب ، نسخ ، قوام الدین امیر حسین جوهرستانی لنجانی ، 10 رمضان المبارک 1064 ق ، 279 برگ [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

4/9478 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 902 ، کتاب العقل ، محسن بن نظام الدین محمد قرشی ، 1064 ق [فهرست اهدایی رهبری: 141].

5/9479 . تهران ، دانشکده علوم قرآنی: 7 ، جلد دوم و سوم ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، جمادی الاول 1067 ق [مجله وقف میراث جاویدان: 130/9].

6/9480 . تهران ، ملی تهران: 1467/ع ، کتاب عقل و جهل و کتاب حجت ، نسخ ، محمد صالح بن محمد سعید حسینی ، 1067 ق ، 293 برگ [فهرست ملی تهران: 493/9].

7/9481 . تهران ، ملی تهران: 1896/ع ، شرح اصول کافی (حاشیه خلیله) ، آغاز: فوجب القطع بأن العلم بعدم الإیمان مناف ، نستعلیق ، محمد حسین بن عبد المطلب حسینی جیلانی ، 1070 ق ، 69 برگ [فهرست ملی تهران: 547/10].

8/9482 . تهران ، مجلس سنا: 216 ، توحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1076 ق ، 237 برگ [فهرست مجلس سنا: 101/1].

9/9483 . قم ، گلپایگانی: 2376 ، کتاب ایمان و کفر ، بدون نام کاتب ، 1086 ق [فهرست

ص: 164

10/9484 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1405 ، کتاب العقل و التوحید ، بدون نام کاتب ، 1087ق [فهرست اهدایی رهبری: 141].

11/9485 . تهران ، دانشکده الهیات: 235ج ، کتاب الدعاء تا پایان العشرة از اصول کافی ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 25 ربیع الاول 1089ق ، 282 برگ [فهرست الهیات تهران: 565/1].

12/9486 . تهران ، ملی تهران: 2503ف ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین حمداً كثيراً و الصلاة ... ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1090ق ، 425 برگ [فهرست ملی تهران: 4/6].

13/9487 . تبریز ، تربیت: 108 ، کتاب العقل و الجهل ، از آخر افتادگی دارد ، علی اکبر ، 1091ق [فهرست کتاب خانه تربیت: 47].

14/9488 . قزوین ، فحول قزوینی: بدون شماره ، کتاب التوحید و العقل ، از اول و آخر افتادگی دارد ، محمد رضا تکابنی ، 1092ق ، عربی [مجله تراشنا: 76/2].

15/9489 . رشت ، فرهنگ: 58 ج ، کتاب العقل و التوحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1093ق [فهرست فرهنگ رشت: 56].

16/9490 . قم ، مرعشی: 6003 ، کتاب التوحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 26 محرم 1094ق ، 139 برگ [فهرست مرعشی: 6/16].

17/9491 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 6267 ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی رضا بن احمد طالقانی ، 20 شعبان 1094ق ، 361 برگ [فهرست مجلس: 264/25].

18/9492 . تهران ، ملی تهران: 1626ع ، از کتاب طهارت تا کتاب الجنایز ، آغاز: الحمد لله رب العالمین حمداً كثيراً و الصلاة علی سید الاولین ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد صادق عبد العظیمی ، 1095ق ، 182 برگ [فهرست ملی تهران: 183/10].

19/9493 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خوبی 133 ، کتاب التوحید ، آغاز:

الحمد لله رب العالمین ... اما بعد فیقول ... خلیل بن الغازی القزوینی قد شرعت فی شرح الكتاب التوحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 378 برگ [فهرست مجلس: 142/7].

20/9494 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5776 ، کتاب الحجّة ، آغاز: الحمد لله علی

حجته البالغة ... أما بعد فيقول ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، «520ص» 260 برگ [فهرست مجلس: 210/17].

21/9495 . تهران ، دانشگاه تهران: 915 ، کتاب اول ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، جعفر بن غازی رازی ، قرن 11ق ، 214 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1357/5].

22/9496 . تهران ، ملی تهران: 1294/ع ، ایمان و کفر - دعا ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 588 برگ [فهرست ملی تهران: 280/9].

23/9497 . مشهد ، کاظم مدیر شانه چی: بدون شماره ، باب توحید الصانع تا پایان حجت ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق [نشریه نسخه های خطی: 597/5].

24/9498 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، کتاب عقل و علم و بخشی از کتاب توحید ، نسخ ، جمال الدین ، قرن 11ق ، 285 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 21].

25/9499 . قم ، گلپایگانی: 6435/32/135 ، اصول (کتاب ایمان و کفر) ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: الثانی و الخمسون باب الحیاء الثالث و الخمسون باب العفو الرابع و الخمسون باب کظم الغیظ ... الباب الأول باب طینة المؤمن و الکافر فيه سبعة أحادیث ، نسخ ، محمد بن محمد علی بن لطف علی حسینی تبریزی ، قبل از 1110ق ، در حاشیه تصحیح شده و نسخه بدل دارد ، در آخر نسخه علامت بلاغ دارد و توسط کاتب مقابله شده است ، 264 برگ ، 29 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

26/9500 . تهران ، دانشکده حقوق: 48 - ج ، نستعلیق ، محمد تقی بن عبدالله ، 1111ق ، 186 برگ [فهرست حقوق تهران: 366].

27/9501 . قم ، مرعشی: 2334 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قد شرعت فی شرح کتاب التوحید من ، نسخ ، محمد قاسم بن نور الله حسینی طالقانی ، 8 صفر 1112ق [فهرست مرعشی: 313/6].

28/9502 . شیراز ، ملی فارس: 593 ، نسخ ، محمد باقر بن ملا علی رضا ، ذی حجه 1117ق ، 400 برگ [فهرست ملی فارس: 182/2].

29/9503 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، کتاب التوحید ، محمود بن حیدر حسینی طالقانی ، شنبه 7 ذی حجه 1120ق [دلیل المخطوطات: 111].

30/9504 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11439 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 197 برگ [فهرست آستان قدس: 278/14].

31/9505 . تهران ، ملک: 1907 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 311 برگ [فهرست ملک: 273/1].

32/9506 . تهران ، دانشکده الهیات: 213 ، کتاب عقل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 ق ، 145 برگ [فهرست الهیات تهران: 564/1].

33/9507 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 16 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 456 برگ ، 19 سطر ، 12 * 23 [فهرست مؤید: 550/3].

34/9508 . قم ، مرعشی: 10741 ، جلد اول تا پایان کتاب العقل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، عصر مؤلف ، 210 برگ [فهرست مرعشی: 175/27].

35/9509 . قم ، مرعشی: 3786 ، کتاب العقل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 225 برگ [فهرست مرعشی: 172/10].

36/9510 . قم ، مرعشی: 6002 ، کتاب العقل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 134 برگ [فهرست مرعشی: 5/16].

37/9511 . قم ، مرعشی: 9954 ، طهارت تا باب استبراء حائض ، نسخ ، بدون نام کاتب ، نزدیک عصر مؤلف ، 96 برگ [فهرست مرعشی: 230/25].

38/9512 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1714 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 317].

39/9513 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1715 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 317].

40/9514 . قم ، گلپایگانی: 7253/37/43 ، عنوان معرفی: شرح اصول کافی ، عقل ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: علی حق العبودیه... و مصابیح للظلام و مفاتیح لکلام... و دفعنا شاغبات المخالفین فی حواشی العدة أما بعد فقد فهمت یا أخی ما شکوت ما موصولة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با تصحیح و حواشی «شرح فارسی منه» ، 108 برگ ، 25 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

41/9515 . قزوین ، فحول قزوینی: بدون شماره ، کتاب العقل ، افتادگی دارد ، بدون نام

کاتب ، بدون تاریخ کتابت [مجله تراثنا: 76/2].

42/9516 . یزد ، وزیری: 3375 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 204 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1632/5].

43/9517 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1729 ، از ابواب التوحید تا باب 21 (الرد إلى الكتاب و السنة) ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الهیات مشهد: 821/3].

44/9518 . قم ، مدرسه فیضیه: 675 ، کتاب ایمان و کفر ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 305 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 130/1].

45/9519 . یزد ، جواد مدرسی: بدون شماره ، کتاب الطهارة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با مهری به تاریخ 1185 ق ، 125 برگ [میراث اسلامی ایران: 441/8].

46/9520 . قم ، مدرسه حجازیها: 461 ، نکاح و عقیقه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، ش 229 [مجله نور علم: 284/52].

1593 . الشافی المنتخب من الوافی

(عربی)

از: محسن بن مرتضی فیض کاشانی (1091 ق)

گزیده ای است از کتاب الوافی خود مؤلف ، با حذف مکررات و سند روایتها . او همچنین در نقل اصول و ارکان به محکّمات توجه می کند و آن گاه که به شرایع و احکام نظر دارد ، مباحث مهم آن را بیان می نماید. این کتاب مشتمل بر دو جزء (1 . عقائد و اخلاق ؛ 2 . شرائع و احکام) و هر جزء شامل دوازده کتاب و هر کتاب در چند باب تنظیم شده است .

چاپ: دو بار به صورت چاپ سنگی به چاپ رسیده است .

[الذریعة: 9/13 و 13/8 ؛ فهرست خود نوشت فیض کاشانی: 186 ؛ کشف الحجب و الأستار: 316]

آغاز: نحمدک اللهم یا من شرح صدورنا بنور الإسلام و هدانا لمعرفة أئمة .

نسخه ها:

1/9521 . قم ، مرعشی: 9129 ، بخش اول کتاب است ، نسخ ، محمد رضی بن محمد حسین چمن نظری ، 5 صفر 1091 ق ، 261 برگ [فهرست مرعشی: 265/23].

2/9522 . تهران ، دانشگاه تهران: 577 ، هر دو جزء ، نسخ ، علم الهدی محمد بن محمد

محسن فیض کاشانی، جمادی الاول 1084 تا 1094ق، 187 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1363/5].

3/9523. قم، گلپایگانی: 945/6/35، عنوان معرفی: الشافی المنتخب من الوافی، آغاز:

برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، نسخه را محمد شفیع بن محمد مقیم استکتاب نموده با مهر وی با تاریخ 1052ق، در حاشیه تصحیح شده، 319 برگ، 25 سطر، 18*28 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

4/9524. قزوین، مدرسه امام صادق علیه السلام: 380، آغاز: برابر نمونه، نسخ، مهدی بن عبد الرحیم، 135ق، 285 برگ، 27 سطر [فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام:

[148/1].

5/9525. مشهد، آستان قدس رضوی: 10869، جلد اول، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12ق، 200 برگ [فهرست آستان قدس: 278/14].

6/9526. مشهد، گوهرشاد: 112، نسخ، ابوطالب، قرن 12ق، 200 برگ، 27 سطر [فهرست گوهرشاد: 94/1].

7/9527. تهران، ملی تهران: 671/ع، جزء ثانی از صلاة تا موارث، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، 128 برگ [فهرست ملی تهران: 139/8].

8/9528. آران و بیدگل، امامزاده هلال بن محمد: 33، جزء اول، بدون نام کاتب، سده 12 و 13ق [مجله وقف میراث جاویدان: 62/3].

9/9529. آران و بیدگل، امامزاده هلال بن محمد: 113، از آغاز تا پایان کتاب الموت، آغاز:

برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، مهری با تاریخ 1172ق در نسخه موجود می باشد، 278 برگ، 19 سطر [فهرست امامزاده هلال].

10/9530. تهران، مدرسه چهل ستون: 112، تا فضل نبینا و اوصیانه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 85 برگ، وزیری [آشنایی با چند نسخه خطی: 324].

1594. شرائع الدین

(عربی)

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (202ق)

چهار صد حدیث است در توحید و بیان حلال و حرام و واجبات و مستحبات که امام رضا علیه السلام آن را به درخواست مأمون عباسی - که شرایع دین را به اختصار از

حضرت خواسته بود نگاشته اند.

این رساله به نامهای مختلف خوانده میشود که عبارتند از: شرائع الدین، دین الإمامیه، رساله الرضا علیه السلام إلى المأمون، جواب المأمون فی محض الإسلام، اصول الدین، حدیث أول الفرائض، تمام الشریعة المصطفویة، إتمام الشریعة، ما لا یسع المؤمن جهله و حدیث ذو الرئاستین .

[الذریعة: 51/13 و 191/2؛ التراث العربی 232/3؛ عیون أخبار الرضا علیه السلام: باب 24؛ بحار الأنوار: 372/4]

آغاز: بسمله . أول الفرائض شهادة أن لا إله إلا الله وحده لا شریک له.

نسخه ها:

1/9531 . تهران، ملی تهران: 3796، نسخ، بدون نام کاتب، 946ق، رساله سوم مجموعه، 19 - 22 سطر، 13 * 19 [فهرست ملی تهران: 452/16].

2/9532 . قم، مدرسه فیضیه: 1995، آغاز: برابر نمونه، حسن ظهیر بن فاضل ظهیر حسینی کور سرخی، 969ق، رساله سیزدهم مجموعه، 12 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 163/2].

3/9533 . تهران، دانشکده ادبیات: حکمت 120، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 10ق، رساله سیزدهم مجموعه [فهرست ادبیات تهران: 42/2 و 77].

4/9534 . قم، مرعشی: 7936، نسخ و نستعلیق، عبد الغفور، 24 رجب 1016ق، رساله سیزدهم مجموعه، «255پ 256پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 270/20].

5/9535 . تهران، سپهسالار: 2552، بدون نام کاتب، محمد حسین بن محمدی قزوینی، 1029ق، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، 8 برگ [فهرست سپهسالار: 249/1 و 9/5].

6/9536 . قم، مرعشی: 10209، نسخ و نستعلیق، محمد قاسم بن شجاع الدین نجفی، 1058ق، رساله سوم مجموعه، «105پ 112پ» 8 برگ [فهرست مرعشی: 173/26].

7/9537 . قم، مرعشی: 9021، نسخ، نوروز علی، 1069ق، رساله سوم مجموعه، «35پ - 48ر» 14 برگ [فهرست مرعشی: 173/23].

8/9538 . تهران ، دانشكده الهيات: 1443 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، قوام الدين بن

ص: 170

حبيب الله، 1070ق، رساله چهارم مجموعه [فهرست الهيات مشهد: 591/2].

9/9539. قم، مرعشى: 6884، نسخ، محمد طاهر بن سيد على ابو الوفائى حسينى شيرازى، 1085ق، اين نسخه در سند و بعضى از الفاظ دگرگونى هاى دارد، «7پ - 27پ» 21 برگ [فهرست مرعشى: 78/18].

10/9540. تهران، مجلس سنا: 285، آغاز: برابر نمونه، نسخ، محمد بن صفى الدين سيد محمد حسينى، 1089ق، رساله شانزدهم مجموعه، «182-195» 14 برگ [فهرست مجلس سنا: 145/1].

11/9541. تهران، دانشكده ادبيات: امام جمعه 261، بدون نام كاتب، صفر 1093ق، (75566)، رساله سوم مجموعه [فهرست ادبيات تهران: 41/3].

12/9542. تهران، دانشگاه تهران: 7100، نسخ، بدون نام كاتب، قرن 11ق، رساله پنجم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 454/16].

13/9543. تهران، ملي تهران: 3808ع، عنوان معرفى: اصول دين، آغاز: برابر نمونه، نسخ، زين العابدين بن محمد على نجفى، قرن 11ق، رساله سى و هفتم مجموعه، 18 سطر، 15 * 21 [فهرست ملي تهران: 35/17].

14/9544. قم، گلبايگانى: 19/156، بدون نام كاتب، قرن 11ق، رساله يازدهم مجموعه [فهرست گلبايگانى، رايانه اى].

15/9545. تهران، دانشكده حقوق: 10-د، نستعليق، بدون نام كاتب، قرن 11ق، رساله اول مجموعه [فهرست حقوق تهران: 355].

16/9546. تهران، دانشگاه تهران: 591، آغاز: برابر نمونه، نستعليق، محمد رضا حر، ذى حجه 1101ق، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1327/5].

17/9547. مشهد، آستان قدس رضوى: 6383، نسخ، بدون نام كاتب، 122ق [فهرست الفبايى آستان قدس: 319].

18/9548. مشهد، آستان قدس رضوى: اهداى رهبرى 629، بدون نام كاتب، 1131ق، رساله دوم مجموعه [فهرست اهداى رهبرى: 276].

19/9549. قم، مرعشى: 3733، آغاز: حدثنا عبد الواحد... قال سأل المأمون على بن موسى الرضا عليه السلام، نسخ، صادق بن عبد الحكيم بن حيدر، 1150ق، رساله سوم مجموعه [فهرست مرعشى: 129/10].

20/9550 . تهران ، ملک: 1600 ، نسخ و شکسته نستعلیق ، علی اکبر بن محمد مؤمن ، 1188ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست ملک: 303/5].

21/9551 . تهران ، ملی تهران: 2449 ، آغاز: حدثنا أبو علی الحسین بن الفضل ... فدعا الرضا علیه السلام بدوات و قرطاس ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1195ق ، رساله دوم مجموعه ، «52-58» 7 برگ [فهرست ملی تهران: 266/12].

22/9552 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5213 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی نبینا محمد و آله الطاهرین أما بعد حدثنا أبو علی محمد بن الحسن ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله سوم مجموعه ، «111پ116ر» 6 برگ [فهرست مجلس: 45/16].

23/9553 . تهران ، دانشگاه تهران: 2618 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 ق ، رساله نوزدهم مجموعه ، «ص 247 - 251» 3 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1486/9].

24/9554 . تهران ، حسین مفتاح: 244 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله سیزدهم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 231/7].

25/9555 . قم ، مرعشی: 2134 ، آغاز: حدثنا عبد الواحد بن محمد ... قال سأل المأمون علی بن موسی ، نستعلیق ، احمد علی ، 1265ق ، رساله اول مجموعه ، 100 برگ [فهرست مرعشی: 145/6].

26/9556 . قم ، گلپایگانی: 273/2/93 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، حواشی دارد ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 5ر» 5 برگ ، 17 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

27/9557 . قم ، گلپایگانی: 5846/29/186 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: العلم و مفترض الطاعة فدعا الرضا علیه السلام بدواة و قرطاس و كتب بسم الله الرحمن الرحيم أول الفرائض شهادة أن لا اله إلا الله وحده لا شريك له ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله دوم مجموعه ، 14 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 212/3؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

28/9558 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 224 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «7ر - 9پ» 3 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 176/1].

29/9559 . قم ، مرعشی: 2761 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم

- 30/9560 . قم ، مرعشی: 5112 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست مرعشی: 319/13].
- 31/9561 . قم ، مرعشی: 7036 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست مرعشی: 197/18].
- 32/9562 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2037 ، آغاز: حمد و الصلاة ... حدثنا أبو علی محمد بن الحسن بن الفضل قال ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «ص2» 1 برگ [فهرست آستان قدس: 100/5].
- 33/9563 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2859 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و چهارم مجموعه ، «ص118-126» 5 برگ [فهرست مجلس: 201/10].
- 34/9564 . تهران ، دانشگاه تهران: 1015 ، آغاز: نام خدا و ستایش او و درود بر پیامبر حدثنی أبو عبد الله الحسین ، تعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 615/3].
- 35/9565 . تهران ، دانشگاه تهران: 2097 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 724/8].
- 36/9566 . تهران ، دانشگاه تهران: 2105 ، نسخ ، عبد الوهاب جدید الإیمان ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 740/8].
- 37/9567 . تهران ، دانشگاه تهران: 2330 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 2715/7].
- 38/9568 . تهران ، دانشگاه تهران: 3598 ، نستعلیق ، محمد حسن بن محمد حسین خاتون آبادی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1ر6» 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 4241/15].
- 39/9569 . تهران ، ملی تهران: 2582 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست ملی تهران: 524/12].
- 40/9570 . تهران ، ملی تهران: 3796 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، 4 برگ [فهرست ملی تهران: 524/12].

41/9571 . شیراز ، دانشکده پزشکی: 586 ، آغاز: حمد و الصلاة ... حدثنا أبو علي محمد بن الحسن بن الفضل قال ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [میراث اسلامی ایران: 412/1].

42/9572 . تهران ، سپهسالار: 2911 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله شصت و یکم مجموعه ، «ص 167 - 169» 2 برگ [فهرست سپهسالار: 9/5].

43/9573 . تهران ، سپهسالار: 2916 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «55 پ - 59 پ» 5 برگ [فهرست سپهسالار: 9/5].

44/9574 . خوی ، مدرسه نمازی: 534 ، آغاز: قال حدثنا أبو علي محمد بن حسن بن فضل قال ... إن المأمون بعث إلي ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه [فهرست مدرسه نمازی : 273/1].

45/9575 . یزد ، وزیری: 802 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 674/2].

46/9576 . قم ، طبسی حائری: 445 ، آغاز: بسمله حدثنا عبد الواحد محمد بن عبدوس

النیشابوری ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 89 برگ [فهرست کتاب خانه طبسی].

47/9577 . قم ، مدرسه حجازیها: 8661/58/111 ، آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین ... حدثنا أبو علي محمد بن الحسن الفضل قال حدثني ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، 12 سطر [فهرست مدرسه حجازیها].

48/9578 . کرمانشاه ، سید مرتضی نجومی: بدون شماره ، محمد اسماعیل بن حسن حسینی حسنی رضوی ، بدون تاریخ کتابت [دلیل المخطوطات: 217].

1595 . شرب الدخان من نزغات الشيطان

(عربی)

از: شبر بن محمد بن ثنوان موسوی مشعشعی ، سید (زنده در 1186 ق)

مجموع چهارده روایت نبوی است در اثبات حرمت شرب توتون .

آغاز: الحمد لله على إفضاله ... إنه لما كتبت رسالة كبيرة في حرمة شرب التتن وجدت.

ص: 174

9579 . قم ، مسجد اعظم: 832 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در فهرست قدیم با عنوان «روایت درباره شرب دخان» آمده است ، رساله چهارم مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، قدیم : 481 ؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1596 . شرح الأحادیث (رسائل احسائی)

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

احسائی در پاسخ سؤالات شاگردانش احادیث زیادی را شرح نموده که هرکدام با عنوانهای خود در این کتاب معرفی شده اند و اغلب آنها در ضمن جوامع الرسائل احسائی چاپ شده ، که عنوان آنها چنین است:

- 1 . أجوبة مسائل الشيخ محمد القطيفي؛
- 2 . جواب الاحسائی لعلي بن صالح بن يوسف؛
- 3 . جواب بعض اهل اصفهان (شرح الاحادیث المشکلة)؛
- 4 . جواب سؤالات؛
- 5 . رسالة في معنى حديث «ان الله تعالى خلق عشرين عالما انتم آخرهم»؛
- 6 . شرح «كنت كنزا مخفيا»؛
- 7 . شرح الاحادیث؛
- 8 . شرح حديث خلق (حدوث) الاسماء؛
- 9 . شرح حديث الأصبعين؛
- 10 . شرح حديث «ان الله تجلى لعباده في كلامه»؛
- 11 . شرح حديث «ان الله عزوجل لما اراد ان يخلق آدم عليه السلام ...»؛
- 12 . شرح حديث «ان الزمان كهينة يوم خلق»؛
- 13 . شرح حديث «ان الشيطان لم يمكن له في الرؤيا ان يمثل نفسه ...»؛

14 . شرح حديث «بنا عرف الله»؛

15 . شرح حديث حقيقة؛

16 . شرح حديث رأس الجالوت؛

ص:175

- 17 . شرح حديث «العلم نقطة كثرها الجاهلون»؛
- 18 . شرح حديث علوي «من كان ظاهره في ولايتي اكثر من ناطقه خفت...»؛
- 19 . شرح حديث علة خلق الذر (شرح حديث اميرالمؤمنين عليه السلام)؛
- 20 . شرح حديث عمار الساباطي في بلى جسد الميت؛
- 21 . شرح حديث «كتب الله كتاباً قبل أن يخلق الخلق»؛
- 22 . شرح حديث «لولاك لما خلقت الافلاك»؛
- 23 . شرح حديث المسطور في منية الممارسين؛
- 24 . شرح حديث «من عرف نفسه فقد عرف ربه»؛
- 25 . شرح حديث نبوي «اللهم زدني فيك تحيرا و شرح حديث علوي...»؛
- 26 . شرح حديث نفس كميل؛
- 27 . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله»؛
- 28 . شرح حديث هل رأيت رجلا (شرح حديث أنا الطين)؛
- 29 . شرح حديثي از اختصاص مفيد؛
- 30 . شرح قول على عليه السلام «لو كشف الغطاء ما ازدت يقينا»؛
- 31 . معنى حديث «العبودية جوهره كنهها الربوبية و حديث بنا عرف...»؛
- 32 . جواب الاحسايى فى شرح احاديث ثلاثه؛
- 33 . حديث الامام الحجة عليه السلام مع الرجل الحائك؛
- 34 . شرح زيارة الوداع .

نسخه ها:

1/9580 . تهران ، دانشگاه تهران: 3622 ، عنوان معرفی: رسائل احسايى ، شامل 41 رساله از احسايى ، نسخ و نستعليق ، على بن محمد برغانى و حبيب الله بن استاد ابوطالب ، 1224 و 1233 ق ، 338 برگ ، 18 سطر [فهرست دانشگاه تهران: 2624/12].

2/9581 . تهران ، ملی تهران: 1498/ع ، شامل رساله از احسائی ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 142 برگ [فهرست ملی تهران:
535 - 515/9].

2/9582 . تهران ، دانشکده الهیات: 637د ، شامل رساله از احسائی ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 392 برگ [فهرست الهیات
تهران: 343/1].

ص:176

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

پاسخ شیخ احمد احسائی است به پرسش شاگردش ابو جعفر محمد حسین بافتی سرایانی در شرح تفسیر چند حدیث - در فهرست دانشگاه نوزده حدیث گفته شده ، ولی در فهرست گوهرشاد که عنوان تفصیلی حدیثها نیز آمده 16 حدیث است - ، بدین تفصیل:

- 1 . چرا شارب خمر تا چهل روز نمازش قبول نمیشود .
- 2 . حدیث نبوی در خصوص دجال .
- 3 . حدیث معصوم در مورد ثواب زیارت نیمه شعبان .
- 4 . حدیث «لو كان الموت یسری لاشتره اثنان» .
- 5 . حدیث «إن الله یكره البخیل فی حیرته» .
- 6 . حدیث «بین المرء و الحكمة نعمة العالم» .
- 7 . حدیث «لو علم ابوذر ...» .
- 8 . حدیث «لا ینقض الوضوء إلا حدث» .
- 9 . حدیث «لما اسرى صلی الله علیه و آله قال یا رب ما حال الموت» .
- 10 . حدیث «إن قلوب بنی آدم كلها بین اصبعین ...» .
- 11 . حدیث «أسلم أبو طالب بحساب . . .» .
- 12 . حدیث «ان عبداً مكث فی النار یناشد الله» .
- 13 . حدیث «ایاک و الریاسة» .
- 14 . خطبه حضرت علی علیه السلام «فما ذلك القرآن علیه من صفة فأنتم به . . .» .
- 15 . حدیث «الصلاة لها اربعة آلاف حد» .
- 16 . حدیث «نية المؤمن خیر من عمله و نية الكافر شر من عمله» .

نسخه ها:

1/9583 . مشهد ، گهرشاد: 717 ، عنوان معرفی: رساله در جواب آخوند ملا حسین بافقی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1237ق ، رساله
هشتم مجموعه [فهرست گهرشاد:

.[825/2

ص:177

2/9584 . تهران ، دانشگاه تهران: 1531 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله اول مجموعه ، «16ر1» 16 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 161/8].

1598 . شرح الأحادیث (رسائل خواجویی)

(عربی)

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجویی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

شرح و تفسیر احادیثی است در موضوعات مختلف فقهی . اغلب این شرحها خطبه مستقلی داشته و در برخی از نسخه ها به صورت رساله های مستقلی در آمده اند. عنوان احادیث شرح شده چنین است:

1 . شرح حدیث: «توضؤوا مما غیرت النار» ،

آغاز: الحمد لله الذی أباح لنا الوضوء مما غیرت النار.

2 . شرح حدیث: «لو علم أبوذر ما فی قلب سلمان لقتله» ،

آغاز: الحمد لله الذی منه تفیض العلوم علی العلماء.

3 . شرح حدیث: «أعلمکم بنفسه أعلمکم بربه» ،

آغاز: الحمد لله المعروف بآثار ذاته و صفاته و الصلاة علی.

4 . شرح حدیث «لا یموت لمؤمن ثلاثة من الأولاد فتمسه النار الا تحلة القسم...» ،

آغاز: الحمد لله العلیم الحکیم القدیم الکریم القادر الغفار.

5 . شرح حدیث اموات مروی از حضرت صادق علیه السلام درباره زیارت قبور که «إنهم یأسون بکم فإذا غبتم عنهم استوحشوا» .

آغاز: الحمد لله و الصلاة علیه و آله و بعد فانی لما.

6 . شرح حدیث: «النظر إلى الكعبة عبادة» ،

7 . تفسیر آیه خلع نعلی موسی ،

8 . شرح حدیث منقول از صفی الدین از کتاب منسوب به مجلسی ،

9 . در باره تعیین لیلۃ القدر ،

10 . شرح حديث معارض با استحقاق ثواب وعقاب .

11 . شرح حديث ابي هريره: «ما من أحد يدخله عمله الجنة وينجيه من النار» ،

ص:178

آغاز: الحمد لله الذي يدخل من يشاء من عباده الجنة.

12 . شرح حديث نبوي: «الطلاق بيد من أخذ بالساق»،

13 . شرح حديث مروى از امير المؤمنين عليه السلام: «انا لا نملك مع الله شيئاً ولا نملك الا ما ملكنا فمتى ملكنا ما هو املك به منا كلفنا و متى اخذه منا وضع تكليفه عنا»،

14 . شرح حديث نبوي منقول در معانى الاخبار: «ملعون من كره اعمى»،

15 . تفسير آية: «يا ايها الذين آمنوا انما المشركون نجس»،

16 . شرح حديث مروى از امام صادق عليه السلام: «كن نساء النبي اذا اغتسلن من الجنابة»،

17 . شرح حديث مروى از امام صادق عليه السلام: «كل من نظر الى حلالنا و حرامنا و عرف احكامنا فاتخذوه قاضياً»،

18 . شرح حديث مروى در باب حدود از كتاب تهذيب: «سألت ابا الحسن عليه السلام عن رجل تزوج امرأة لها زوج قال يفرق بينهما»،

19 . شرح حديثى از نوادر الكافي: «عن الرضا عليه السلام فى رجل يتزوج متعة و يملها من بلد الى بلد»،

20 . كيفية الصلاة على النبي عن قرب الاسناد للحميرى،

21 . شرح حديث علوى: «من احبنا اهل البيت فليعد للفقير جلباباً»،

22 . شرح حديث داود بن رزين من الكافي فى العلل و الامراض،

23 . شرح حديث نبوي: «لسان القاضى بين جمرتين من نار حتى يقضى بين الناس فاما الى الجنة و اما الى النار»،

24 . شرح حديث «لا يصيب أحداً من أهل التوحيد ألم فى النار إذا دخلوها و إنما تصيبهم الآلام عند الخروج منها...» .

25 . شرح حديثى كه شيخ طوسى در تهذيب الأحكام - در كتاب الحج - به نقل از حريز از امام صادق عليه السلام روايت نموده بدین عبارت: «فى رجل أعطى رجلاً حجة تحج بها عنه من الكوفة فحج من البصرة» .

نسخه ها:

1/9585 . قم ، مرعشى: 5565 ، شامل شرح احاديث ردیف 1 تا 5 و 9 نستعليق ، بخط مؤلف ، بدون تاريخ كتابت ، 225 برگ [فهرست مرعشى: 329/14].

2/9586 . تهران ، ملك: 1606 ، شامل شرح احاديث ردیف 1 تا 4 و 7 و 8 و 10 و 19 و 21 تا

26 و شرح چند حدیث و آیه و عبارت فقهی دیگر، نسخ، محمد کاظم بن میرزا محمد، 1247ق، در مدرسه جده اصفهان، 336 برگ [فهرست ملک: 306/5].

3/9587. تهران، دانشگاه تهران: 6475، شامل شرح 8 حدیث ردیفهای 2 و 6 تا 12، نستعلیق، ابوالقاسم بن ابی الحسن حسینی، ذی حجه 1268ق، 95 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 273/16].

4/9588. قم، مسجد اعظم: 2883، شرح حدیث 24، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله چهارم مجموعه، 18 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 596؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].

5/9589. مشهد، آستان قدس رضوی: 2041، شامل شرح احادیث ردیف 13 تا 18، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 35 برگ [فهرست آستان قدس: ج 5، چاپ اول، ص 104 و چاپ دوم، ص 176].

6/9590. مشهد، ادبیات مشهد: 338، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله های یازدهم و سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم و هجدهم مجموعه [فهرست ادبیات مشهد: 212].

1599. شرح الأحادیث

(عربی)

از: عبد الله بن محمد رضا شبر حسینی کاظمینی (1242 ق)

در فهرست، هیچ توضیحی ندارد. گویا بخشی از مصابیح الأنوار شبر است.

نسخه ها:

9591. تهران، مجلس سنا: 1134، از آخر افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله بیست و چهارم مجموعه، «381 - 586» 103 برگ [فهرست مجلس سنا: 129/2].

1600. شرح احادیث

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شروح احادیث، که مؤلف آنها شناخته نیست.

ص: 180

1/9592 . مشهد ، مدرسه نواب: 60 حکمت ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1069ق ، شرح بعض الروایات ، عربی ، رساله هجدهم
مجموعه [فهرست دو کتاب خانه مشهد:

.516]

2/9593 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 368 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، شرح احادیث
امامیه ، عربی [فهرست ادبیات تهران: 91/3].

3/9594 . تهران ، ملی تهران: 225/ف ، آغاز: بعد البسملة أخبرنی عدة من الأفاضل الكرام منهم والدی العلامة ، نستعلیق ، بدون نام
کاتب ، قرن 12ق ، رساله در شرح بعضی از احادیث ، فارسی ، رساله دوم مجموعه ، «ص 14 - 21» 4 برگ [فهرست ملی تهران:

.217/1]

4/9595 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 256 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله سوم مجموعه ، «56 - 60» 5 برگ
[فهرست مدرسه امام عصر (عج): 109/1].

5/9596 . تهران ، عبد العظیم قریب گرکانی: 133 ، بدون نام کاتب ، شعبان 1247ق ، شرح چند حدیث شیعی به فارسی از نور ، رساله
سوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی:

.644/5]

6/9597 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5500 ، از اول افتادگی دارد ، محمد بن شیخ رفیع ، 1255ق ، عربی ، رساله ششم مجموعه ،
«95 - 111ر» 17 برگ [فهرست مجلس: 401/16].

7/9598 . قم ، گلپایگانی: 10/62 ، بدون نام کاتب ، 1257ق ، فارسی و عربی ، رساله چهارم مجموعه ، 11 برگ [فهرست گلپایگانی ،
رایانه ای].

8/9599 . تهران ، ملک: 3563 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه [فهرست
ملک: 491/6].

9/9600 . تهران ، ملک: 5611 ، آغاز: ز شاه اولیا نقل صحیح است * خرد را صحت نقلش صریح است ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ
کتابت ، حدیث منظوم ، فارسی ، رساله سیزدهم مجموعه [فهرست ملک: 440/8].

10/9601 . تهران ، ملک: 5744 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، احادیث پراکنده با تفسیر و تأویلها با تعبیر «قال استادی» که
گویا احساسی باشد ، عربی ، رساله بیست و

یکم مجموعه ، «150 ر - 162 پ» 13 برگ [فهرست ملک: 14/9].

1601 . شرح الاحادیث

(عربی)

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

در ضمن مجموعه رسائل کرمانی که بین سالهای 1261 تا 1263 ق تألیف شده ، چندین رساله در شرح ادعیه و احادیث است بدین ترتیب:

1 . رساله بعضی اخوان در شرح احادیث ثلاثه ؛

2 . رساله در شرح روایت من الصافی ؛

3 . رساله شرح دعای صباح ؛

4 . رساله ابواب الجنان .

نسخه ها:

9602 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 1756 ، زین العابدین رضوی ، 1263 ق [فهرست سلطنتی ، ادبی و عرفانی: 388].

1602 . شرح احادیث

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح چند حدیث است (در نسخه تا پایان متن حدیث 23 است) . مؤلف نخست حدیثی را نقل و سپس یک یا چند سؤال درباره مضمون آن حدیث طرح میکند .

آغاز: بسمله . حدیث اول حدیثی است که در فقره دعای تحمید صحیفه سجادیه وارد گردیده و آن این است یولج کل واحد منهما فی صاحبه .

انجام: حدیث بیست و سوم روایت کرده است کلینی . . . ان الله خلق جبلاً محیطاً بالدنیا من زبرجد اخضر . . . و خلق خلقه خلقاً لم یفترض علیهم شیئاً . . . و کلهم یلعن رجلین من هذه الامة .

نسخه ها:

9603 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه 552 طباطبایی ، شرح احادیث (شاید

ص:182

شرح 40 حدیث)، آغاز و انجام: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله چهارم مجموعه، «49 پ - 60 پ» 12 برگ [فهرست مجلس: 255/22].

1603 . شرح الأحادیث

(عربی)

از: محمد بن حسن اصفهانی، بهاء الدین (فاضل هندی) (1137 ق)

شرح چند حدیث است که در آغاز آن از فواید فاضل هندی یاد شده و گویا بقیه نیز از هموست. شامل این احادیث:

1. شرح حدیث «من عمل بلا رياء بقى بلا عمل»،
2. شرح حدیث «الذكر ليس باللسان ولا الخطور بالبال بل الأول المذكور و الثاني الذاکر»،
3. شرح حدیث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية فما فقد في العبودية وجد في الربوبية»،
4. شرح حدیث علوی «يا عجباً اعصى و يطاع معاوية»،
5. شرح حدیث «الرياء شرك و تركه كفر».

در پایان نیز فایده ای از فاضل هندی درباره ممکن از نظر فلسفی ذکر شده است.

آغاز: من فوائد الفاضل الشهير بالهندي روى من عمل بلا رياء بقى بلا عمل يمكن أن يكون المراد من أراد أن يكون له عمل بلا رياء ففتش عن أعماله السابقة.

نسخه ها:

9604 . قم، گلپایگانی: 1668/9/218، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله پنجم مجموعه، 16 سطر [فهرست گلپایگانی، جدید].

1604 . شرح احادیث ثلاثه درباره ائمه عليهم السلام

(عربی)

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

شرح سه حدیث عرفانی است که کرمانی در پاسخ برخی از برادران نوشته، بدین تفصیل:

ص: 183

1 - شرح حدیث «إن لنا مع الله حالات ..»؛

2 - شرح حدیث «أمرنا سرّ مستتر ..»؛

3 - شرح حدیث «إن أمرنا هو الحق و حق الحق».

تألیف این شرح در روز چهارشنبه 14 محرم 1261ق به پایان رسیده است.

[فهرست کتب مشایخ عظام: 366]

آغاز: الحمد لله رب العالمین صلاة ... فقد أمرنی بعض الإخوان صانه الله.

نسخه ها:

1/9605 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 1756 ، نسخ ، زین العابدین بن محمد رضوی ، 1263ق [فهرست سلطنتی ، ادبی و عرفانی: 388 - 390].

2/9606 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 520 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن محمد باقر حسینی ، 1264ق ، رساله چهارم مجموعه ، «160پ - 168پ» 9 برگ [فهرست دائرة المعارف: 143/1 و 322].

3/9607 . قم ، مرعشی: 1442 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، 16 برگ [فهرست مرعشی: 229/4].

1 شرح الأحادیث الغامضة

از: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی

رجوع کنید به: حساب الأهله.

1 شرح الأحادیث المسلسلة بالآباء

از: علی خان مدنی دشتکی شیرازی ، سید صدرالدین

رجوع کنید به: الأخبار الخمسة.

1605 . شرح احادیث مشکله

(فارسی و عربی)

گویا از: نجفقلی انجدانی (قرن 13)

شرح 21 حدیث مشکل به صورت سؤال و جواب بدین ترتیب:

ص: 184

- 1 - نية المؤمن خير من عمله ؛
- 2 - من عرف نفسه فقد عرف ربه ؛
- 3 - قال رسول الله صلى الله عليه وآله ما قلت ولا قائلون قبلى مثل لا اله الا الله ؛
- 4 - كنت كنزاً مخفياً؛
- 5 - حديث نبوى لا يرى عورتى غير على الا كافر ؛
- 6 - حديث علوى أنا أصغر من ربي ... ؛
- 7 - حديث نبوى ان العبد ليعذب ببكاء اهله ؛
- 8 - حديث نبوى لو كان لى يداً ثالثاً... ؛
- 9 - حديث نبوى لولا تمردي عيني عن طاعة الله لكنت على دينه ؛
- 10 - حديثى از امام سجاد عليه السلام : ويل لمن غلب آحاده عشراة ؛
- 11 - حديثى از امام حسن بن على عليهما السلام : ونظر الحسن بن على عليهما السلام الى اناس فى يوم فطر يلعبون... ان الله جعل شهر رمضان مضمراً لخلقه ؛
- 12 - الشقى شقى فى بطن امه ؛
- 13 - عليكم بالحسنة بين السيئتين ؛
- 14 - خلقتكم من سبع ورزقتكم من سبع ؛
- 15 - الاغسال ستة ثلاثة مشترك . . . ؛
- 16 - حديثى از حضرت پیامبر در بارة تقوى ؛
- 17 - عبدى الى من تلتفت الى من هو خير ؛
- 18 - المؤمن واحده جماعة و .. ؛
- 19 - از احاديث ليلة الاسراء ؛
- 20 - حديثى از حضرت صادق عليه السلام در بارة خلق حواء ؛

آغاز: بسمله . احادیث مشکله : نية المؤمن خیر من عمله و نية الكافر شر من عمله ترجمه ظاهر حدیث آنست که نیت مؤمن بهتر از عمل اوست.

انجام: و مابین روح و بدن در نقص و کمال باید مناسبتی بوده باشد و این ارواح از جهت تنزل از مرتبه انسانیت قابل بدن انسانی نیستند . حرره الجانی نجفقلی الانجدانی .

نسخه ها:

9608. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3254، نسخ، نجفقلی انجدانی، 1245، رساله دوم مجموعه، «ص 200 - 228» 15 برگ [فهرست مجلس: 837/10].

1 شرح الأحادیث المشکلة

از: احمد بن زین الدین احسائی، شیخ

رجوع کنید به: جواب بعض اهل اصفهان

1606. شرح احادیث نبوی

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله کوتاهی است در سه فصل در شرح احادیث پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله.

آغاز: بسمله. فصل اول روی عن النبی... أنه قال خمس من کن فیہ.

انجام: ... و اکنون گورشان آنجا بود.

نسخه ها:

9609. تهران، ملک: 4044، عنوان معرفی: احادیث فارسی، آغاز و انجام: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله نوزدهم مجموعه [فهرست ملک: 165/7].

1607. شرح الاحتشام علی نهج بلاغة الإمام علیه الصلاة والسلام

(فارسی)

از: محمد جواد بن محرم علی طارمی زنجانی (1325 ق)

شرحی فارسی است بر نهج البلاغة سید رضی. این شرح را مؤلف به درخواست محمد تقی نجفی و به نام حاج محمودخان احتشام السلطنه امیر تومان، حاکم خمسه و زنجان نگاشته است. این شرح به صورت مزجی برگزار شده و مؤلف ابتدا خطبه را ذکر و سپس آن را به صورت مزجی شرح می کند.

[اعیان الشیعه: 182/17؛ معجم المؤلفین: 511/1؛ نقباء البشر: 339/1؛ علمای معاصرین: 89]

آغاز: الحمد لله المحمود على نعمه غير المعدود الذي أبداع الأركان والأصول... اما بعد چون در این زمان بهجت توأمان و اوان سعادت اقتران ایالت و حکمرانی خمسه .

انجام: پس فروتنی کند به وی هر فروتنی کننده و سعی در عجز و شکستگی کند هر عجز کننده بخشش می کنم ز پرورنده هر پرورده شده که هست پرورنده من و همه .

نسخه ها:

9610 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13810 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، علی بن محمد ابراهیم زنجانی ، یک شنبه غرة ربیع المولود 1312ق ، پایان نسخه در حضور مؤلف تحریر شده است ، 610 برگ ، 24 سطر ، 21*34 سانتی متر [فهرست مجلس: 359/37].

1608 . شرح اخبار طینت

(فارسی)

از: صالح بن عبد الرحیم ، سید (قرن 13 ق)

تحریری از رساله شرح احادیث طینت آقا حسین خوانساری است. مؤلف می گوید که چون نسخه این شرح ، در هم و مغلوط بود ، آن را تنظیم نموده و بعضی از عبارتها را تغییر داده است.

آغاز: بر هوشمندان خبیر و خردمندان بصیر مخفی نیست که بنا بر اقتضای حکم بالغه یزدانی

انجام: امیدوارم ان شاء الله تعالی هر کس از این رساله منتفع شود این عاصی قاصر را به استرحام یاد و مسرور فرماید.

نسخه ها:

9611 . قم ، مرعشی: 8264 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، سید صالح بن عبد الرحیم (مؤلف) ، قرن 13 ق ، رساله هشتم مجموعه ، «175ر - 183پ» 9 برگ [فهرست مرعشی: 223/21].

ص: 187

(عربی)

از: نعمان بن محمد بن منصور مغربی ، ابو حنیفه امامی ، قاضی نعمان (363ق) کتاب مفصلی است در احادیث مرویه در فضائل و مناقب امیر المؤمنین علیه السلام و صفات شیعیان اهل بیت علیهم السلام . مؤلف ابتدا احادیث را با ذکر اسانید در 16 جزء جمع آوری نموده و بر خلیفه فاطمی المعز لدین الله عرضه داشته و پس از آن ، آنچه را او اجازه روایت آن را داده ، در این کتاب ثبت نموده است . فهرست اجزای شانزده گانه کتاب این چنین است:

1 - فی حدیث «أنا مدينة العلم و علی بابها»؛

2 - فی سبق علی علیه السلام إلى الإسلام؛

3 - فی جهاد علی علیه السلام ؛

4 - فی جهاده مع الناکثین و القاسطین و المارقین؛

5 - فی بقیة أخبار القاسطین (اخبار صفین)؛

6 - فی تمام الاحتجاج المذكور؛

7 - مناقب علی و رد الحشویة؛

8 - فی بیان ما جاء من الأمر بطاعة علی علیه السلام ؛

9 - فی ما نزل من الوحی و القرآن فی علی علیه السلام ؛

10 - مصاب امیر المؤمنین علیه السلام ؛

11 - تمام ما جاء من الأخبار فی أهل بیته؛

12 - فضائل الحسن و الحسین علیهما السلام ؛

13 - فی ذکر من قتل مع الحسین علیه السلام ؛

14 - فی مولانا جعفر بن محمد و الأئمة المستورین؛

15 - فی ذکر معالم المهدی علیه السلام و بشاراته؛

16 - فی صفات شیعة علی علیه السلام .

چاپ: قم، مؤسسه نشر اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، 3 جلد، 1409 ق، با تحقیق و تصحیح محمد حسینی جلالی

آغاز: الحمد لله الأول بلا حدّ و الآخر بلا أمد ... قال القاضي.

ص: 188

1/9612 . قم ، مرعشی: عکس 651 ، مشتمل بر جزء نهم تا آخر جزء دوازدهم ، آغاز: قد ذكرت في باب من أبواب هذا الكتاب ما نزل من الوحي ، نسخ و ثلث ، بدون نام کاتب ، شعبان 1116 ق ، 257 برگ [فهرست عکسی مرعشی: 132/2].

2/9613 . قم ، مرعشی: عکس 650 ، مشتمل بر جزء اول تا پایان جزء هشتم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و ثلث ، عبد العلی اورنگ آبادی ، 9 ربیع الثانی 1260 ق ، 355 برگ [فهرست عکسی مرعشی: 131/2].

3/9614 . قم ، مرعشی: عکس 652 ، مشتمل بر جزء سیزدهم تا پایان جزء شانزدهم ، آغاز:

ذکر من قتل مع الحسين عليه السلام من أهل بيته ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 20 جمادی الثانی 1295 ق ، 142 برگ [فهرست عکسی مرعشی: 133/2].

4/9615 . قم ، مرعشی: 4202 ، جزء اول و دوم و چهارم و ششم ، نسخ ، محمد بن یوسف علی ، 7 جمادی الثانی 1315 ق ، 133 برگ [فهرست مرعشی: 204/11].

5/9616 . قم ، مرعشی: 3705 ، جزء هشتم کتاب ، آغاز: الدعشی یاسناده عن عبد الله بن وقيم الكناني قال قدمت ، نسخ ، علی حسین بن عبد العلی مبارکفوری اعظمی ، جمادی الثانی 1350 ق ، 89 برگ [فهرست مرعشی: 106/10].

6/9617 . قم ، مرعشی: 3731 ، جزء پنجم و ششم کتاب ، نسخ ، گویا به خط علی حسین بن عبد العلی مبارکفوری اعظمی ، بدون تاریخ کتابت ، 70 برگ [فهرست مرعشی: 10 / 127].

7/9618 . تهران ، دانشگاه تهران: 966 ، آغاز: حجة احتج به الطبری علی بعض من خالفه فی تفضیل علی ، نسخ کهن ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 152 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1365/3].

1610 . شرح الإخلاص إلى العيد الرضوية و كشف الاختصاص بالحضرة العلوية

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح چهل حدیث منتخب از عیون أخبار الرضا علیه السلام است. مؤلف این کتاب را در

ص: 189

یک مقدمه ، یک مقصد و یک خاتمه تنظیم و به شاه اسماعیل صفوی تقدیم نموده است. او در مقدمه سه مطلع با این عناوین آورده است:

مطلع اول: در بیان واجب الاتّباع بودن مذهب شیعه ؛

مطلع دوم: در فضایل امیر المؤمنین علیه السلام ؛

مطلع سوم: شرح حال شیخ صدوق قدس سره . [فهرست مجلس: 378/35]

آغاز: حمد و سپاس خداوندی را سزاست که قبه زرنگار بارگاه.

نسخه ها:

1/9619 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12422 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، اسماعیل بن حاجی دوست محمد ، 1048ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 129» 129 برگ [فهرست مجلس: 378/35].

2/9620 . قم ، گلپایگانی: 71/1/71 ، عنوان معرفی: منتخب عیون أخبار الرضا علیه السلام ، شامل بخشی از مطلع دوم از مقدمه تا حدیث 38 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: و هر گاه که بروند اهل بیت من از روی زمین خراب گردد زمین و هلاک شوند بندگان اشارت به آنکه تا صاحب الزمان علیه السلام بر روی زمین است دنیا خراب نخواهد شد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، در حاشیه تصحیح شده است ، 128 برگ ، 20 سطر ، 13*23 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

1 شرح اربعین

از: علی بن فتح الله شریف کاشانی مشهور به محمد رضا کاشانی

رجوع کنید به: بشارة الشیعه.

1 شرح الأربعین

از: محمد بن حسین عاملی ، بهاء الدین (شیخ بهایی)

رجوع کنید به: الأربعون حدیثاً.

ص: 190

1 شرح اربعین

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید قمی ، حکیم کوچک)

رجوع کنید به: الأربعون حديثاً.

1 شرح اربعین حدیث

از: محمد رفیع بن عبدالمحمد کزازی

رجوع کنید به: غنیة السالکین.

1611 . شرح اربعین شیخ بهایی

(فارسی)

از: رجب علی بن محمد صالح بن علی نقی طوسی اصفهانی (قرن 13 ق)

شرحی است بر اربعین شیخ بهایی . اثر دیگری قبلاً از همین مؤلف با عنوان اربعین حدیث معرفی گردید .

نسخه ها:

1/9621 . یزد ، وزیری: 3299 ، انجام: و مراد از شجر نفس است ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 60 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1606/5].

2/9622 . یزد ، وزیری: 3306 ، آغاز: وضوء النهار وضوء الأبصار والعقل والمعرفة ، انجام:

در جای خودش می شنود ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 77 برگ ، 15*11/5 [فهرست کتاب خانه وزیری: 1609/5].

1612 . شرح اربعین شیخ صدوق

(فارسی)

از: محمد بن اسماعیل

شرح مفصل حدیثی است ، که به اربعین شیخ صدوق مشهور گردیده (1) ، و حاوی چهل وظیفه مسلمانی است .

آغاز: حمد و ثنای نامعدود حضرت واجب الوجودی را سزاست که عقول ذریات آدم از ادراک کنه ذات او قاصر است ... اما بعد چنین گوید بنده عاجز ذلیل محمد

1- (1) . این حدیث قبل از این با عنوان الاربعون حدیثاً از شیخ صدوق معرفی گردید .

بن اسماعیل که چون بعضی از مقدسین... مسئلت نمودند که اربعین شیخ بزرگوار ابو جعفر بن بابویه علیه الرحمة را که به سند خود روایت کرده اند از حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) که جامع ترین احادیث است با اعتقادات و عملیات و معاملات و آداب و اخلاق و مواعظ و نصایح و غیر اینها که ترجمه ظاهر لفظ احادیث شریفه را با بعضی مؤیدات در حیز تحریر در آورد.

انجام:

ناگهان کردی ز کاخ دین غروب از تو ای خورشید خاور حیف حیف

نسخه ها:

9623 - مشهد ، آستان قدس رضوی: 17220 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، 395 برگ ، سابقه: مدرسه میرزا جعفر: 8
[فهرست آستان قدس : 139/14 ؛ فهرست چهار کتاب خانه مشهد: 28].

1613 . شرح استبصار

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9624 . مشهد ، حیدری: 21 ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، چند برگ [مجله اندیشه حوزه:
212/7].

1 شرح استبصار

از: محمد امین بن محمد شریف اخباری استرآبادی

رجوع کنید به: الفوائد المکیة.

1 شرح استبصار

از: نعمت الله بن عبد الله موسوی تستری جزایری ، سید

رجوع کنید به: کشف الأسرار فی شرح الاستبصار.

ص: 192

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر اشعار منسوب به امام حسین علیه السلام ، به ترتیب حروف تهجی قافیۀ اشعار .

آغاز: قافية الألف قال حسين بن علي رضي الله عنهما تبارك ذوالعالي والكبريا.

انجام: بمعنی أمن جاره من سواء كان ذلك الجار قريباً منه أو بعيداً يقال.

نسخه ها:

9625 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 5 ، از آخر افتاده است ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، مجموعه پنج رساله اول ، 42 برگ ، 13 * 18 [فهرست مؤید: 529/3].

1 شرح اصول کافی

از: محمد علی بن محمد حسن فاضل اردکانی

رجوع کنید به: تحفة الأولیاء.

1 شرح اصول کافی

از: علی بن محمد بن حسن بن شهید ثانی

رجوع کنید به: الدر المنظوم من کلام المعصوم.

1615 . شرح اصول کافی

(عربی)

از: محمد اسماعیل بن محمد باقر حسینی خاتون آبادی (1116ق)

شرح مفصلی است بر کافی کلینی ، و گویا ردی است بر شرح کافی ملا صدرای شیرازی . مؤلف جای جای عبارتهای او را می آورد و سخت از او خرده می گیرد ، و او را الشارح القدیم و در یکجا صدر الافاضل و از ملا محمد صالح مازندرانی با

ص: 193

عبارت شارح جدید یاد می کند . او باید این شرح را میان سالهای 1082 - 1104 ق ساخته باشد. او همچنین در بخشی از این شرح به رساله شیخ ابراهیم کردی شهرانی شهرزوری از علمای شافعی درباره دفاع از ابن عربی و عقیده به وحدت وجود یاد می کند و گوید که: «و قد كتبت جوابها في ذيل شرح شرح العقائد العضدى و بعثته اليه» .

مؤلف با عقاید ملا صدرا موافق نیست و توضیحات وی را ذیل برخی احادیث مساوی با انکار معاد جسمانی می داند و در نهایت گوید: «و الظاهر ابن ابی العوجاء مع افساده و الحاده ما افسد في الدين مثل افساد هذا الشارح و مع حيله و تزويره ما احتال و ما زور في افساد الدين و الشرع المبین مثل حيل هذا الشارح و تزويراته في افساد طريق الائمة الهادين و الائمة المعصومين» .

[الذريعة: 95/13؛ طبقات اعلام الشيعة، قرن 12 ص 60]

نسخه ها:

1/9626 . تهران ، دانشگاه تهران: 6993 ، مجلد سوم از باب 7 تا 14 توحيد ، آغاز: المجلد الثالث من شرح اصول الكافي من الباب السابع ، نسخ ، بدون نام کاتب ، جمادی الثاني 1104 ق ، 269 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 421/16].

2/9627 . قم ، مسجد اعظم: 2826 ، جلد پنجم ، آغاز: المجلد الخامس من شرح اصول الكافي ... من الحديث الثاني من باب جوامع التوحيد ، نسخ ، محمد اسماعیل خاتون آبادی اصفهانی (مؤلف) ، جمعه 25 شوال 1108 ق ، 255 برگ ، 20 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 258؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

3/9628 . قم ، گلپایگانی: 5442/27/112 ، جلد چهارم (از باب پانزدهم از کتاب توحيد باب حدوث الاسماء تا آخر کتاب توحيد) ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: بسملة المجلد الرابع من شرح اصول الكافي من الباب الخامس عشر من كتاب التوحيد منه لمحمد بن يعقوب الكليني رحمه الله حدوث الأسماء وفيه أربعة أحاديث ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 304 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 222/3؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

ص: 194

(عربی)

از: محمد بن ابراهیم بن یحیی قوامی شیرازی (ملا صدرا) (1050 ق)

شرح مفصل و مبسوط حکمی و فلسفی بر اصول الکافی کلینی است. این شرح، حاوی نکات حکمی و لطایف عرفانی و جهات رجالی است. ملا صدرا آن را به درخواست عده ای از فضلالی عصر خود تألیف و در سه جزء تنظیم و هر جزء را با خطبه ای آغاز نموده است. مؤلف این شرح را تاقدری از حدیث اول از باب یازدهم (باب أن الأئمة عليهم السلام ولاه أمر الله و خزنة علمه) از کتاب الحجّة تألیف و در 1044 ق به پایان رسانده است.

چاپ: تهران، 1282 ق، چاپ سنگی، رحلی؛ تهران، چاپ سنگی، بدون تاریخ، رحلی، چاپ مکتبه محمودی، 1391 ق، 661 صفحه، رحلی؛ تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تصحیح محمد خواجوی، 1368 ش - 1381 ش، که تا کنون سه جلد آن چاپ شده است.

[الذریعة: 99/13؛ مشار عربی 541؛ معجم المطبوعات العربیة فی ایران ص 300؛ التراث العربی: 381/3]

آغاز: بسملة الحمد لله الذي جل عن مطارح أضواء الفكر جلاله و ارتفع عن مواقع أنوار النظر كماله.

نسخه ها:

1/9629. قم، مرعشی: 4322، از اول افتادگی دارد، آغاز: قائمة و المروى عنهم معصومون عن الخطأ و النسيان، نسخ، ملا صدرا شیرازی (مؤلف)، بدون تاریخ کتابت، 255 برگ [فهرست مرعشی: 314/11].

2/9630. تبریز، ملی تبریز: 3096، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، ملا صدرا شیرازی (مؤلف)، 1044 ق، 100 برگ [فهرست ملی تبریز: 856/2].

3/9631. کاشان، حسن عاطفی: بدون شماره، شکسته نستعلیق، احسان بن جعفر کشمیری، 1044 ق [نشریه نسخه های خطی: 753/7].

4/9632. تهران، دکتر علی اصغر مهدوی: 764، توحید، نستعلیق، نعمت الله بن نظام الدین شولستانی، 1052 ق [نشریه نسخه های خطی: 158/2].

ص: 195

- 5/9633 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5772 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد الله بن سلام جنیدی شیرازی ، 1054 ، «658صفحه» 329 برگ [فهرست مجلس: 208/17].
- 6/9634 . تهران ، دانشکده ادبیات: 8 - ج ، کتاب عقل و علم از حدیث 1 تا 210 ، نسخ ، علی بن عبد الغالب فیروز آبادی ، 10 رمضان المبارک 1061ق ، از روی نسخه مؤلف با یک واسطه ، 315 برگ [فهرست ادبیات تهران: 341/1].
- 7/9635 . تهران ، دانشگاه تهران: 8506 ، نسخ ، محمد قاسم بن درویش شیرازی ، ربیع الثانی 1063ق ، 586 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 149/17].
- 8/9636 . یزد ، وزیری: 3534 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد رضا بن حاجی علی قلی ، 1072ق ، 462 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1687/5].
- 9/9637 . تهران ، دانشکده ادبیات: 9 - ج ، توحید و حجت از حدیث 211 تا 513 ، نستعلیق ، صالح بن شریف ، جمادی الثانی 1074ق ، 311 برگ [فهرست ادبیات تهران: 341/1].
- 10/9638 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 30 ، کتاب العقل و العلم ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی بن غالب فیروز آبادی ، 1084ق ، 245 برگ [فهرست مجلس: 14/2].
- 11/9639 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9610 ، جلد دوم ، نسخ ، محمد حسین لاهیجی ، 1095ق ، 344 برگ [فهرست آستان قدس: 294/14].
- 12/9640 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 14459 ، کتاب عقل و جهل و توحید ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، ابو الفتح بن سید محمد حسینی خوراسکانی ، 1098ق ، 274 برگ [فهرست مجلس: 604/38].
- 13/9641 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 6324 ، بخشی از شرح است درباره حدیثی از باب الهدایة ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1098ق ، رساله بیست و هفتم مجموعه ، «ص 176 - 179» 2 برگ [فهرست مجلس: 332/19].
- 14/9642 . قم ، مرعشی: 7747 ، کتاب العقل و العلم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، نزدیک عصر مؤلف ، 195 برگ [فهرست مرعشی: 122/20].
- 15/9643 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17807 ، جلد سوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، مذیل به شرح کافی ملا صالح مازندرانی ، 98 برگ [فهرست آستان قدس: 14

16/9644 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 8 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، حواشی «م س ی ف عفی عنه» ، (75281) [فهرست ادبیات تهران: 93/3].

17/9645 . تهران ، دانشگاه تهران: 6630 ، نسخ ، محمد اشرف بن محمد هادی ، 7 جمادی الاول 1105 ق ، 298 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 320/16].

18/9646 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 14075 ، شرح کتاب علم ، نستعلیق ، محمد محسن بن علم الهدی ، 1143 ق ، مقابله و تصحیح شده ، 139 برگ [فهرست مجلس: 97/38].

19/9647 . قم ، گلپایگانی: 7483/38/103 ، عقل و توحید ، آغاز: بسمله سبحانک اللهم بحمدک توحیدت فی ذاتک فحسر عن ادراکک إنسان کل عارف و لمعروفک ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، یکشنبه 21 محرم 1188 ق ، 234 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

20/9648 . قم ، مدرسه فیضیه: 124 ، نسخ ، میرزین العابدین بن سید باقر حسینی ، 1190 ق ، 245 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 137/1].

21/9649 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 31 ، از اول افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1194 ق ، 417 برگ [فهرست مجلس: 14/2].

22/9650 . قم ، گلپایگانی: 1708/10/18 ، اصول (کتاب توحید تا حجت) ، آغاز: بسمله کتاب التوحید سبحانک اللهم و بحمدک توحیدت فی ذاتک فحسر عن إدراکک انسان کل عارف و تفردت فی صفاتک فقصر عن نعتک لسان کل واصف ، نستعلیق ، ابن صفر علی ، 1199 ق ، همدان ، در حاشیه تصحیح اندکی دارد ، 163 برگ ، 31 سطر ، 32*22/5 ، سابقه: حاج اسماعیل هدایتی [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید؛ مجله تراثنا: 83/3].

23/9651 . تهران ، سپهسالار: 1695 ، مهدی بن عبد الوهاب ، 1199 ق ، 327 برگ ، 28 سطر [فهرست سپهسالار: 257/1 و 224/5].

24/9652 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 87 ، شرح کتاب العقل و التوحید و الحجة ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 174 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 65/1].

25/9653 . قم ، گلبایگانی: 2057/11/157 ، بخش اصول (کتاب عقل و جهل) ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: کتاب العقل و فضائل العلم و ارتفاع درجة أهله و علو قدرهم و نقص الجهل و خسارة أهله و سقوط منزلتهم إذ بیان لوحه تقدیمه علی سائر الکتاب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله دوم مجموعه ، «29ر56پ» 25 برگ ، 18 - 23 سطر ، 15*20 [فهرست گلبایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلبایگانی ، جدید].

26/9654 . تهران ، ملک: 891 ، کتاب العقل و العلم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 260 برگ [فهرست ملک: 316/1].

27/9655 . مشهد ، گوهرشاد: 1355 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، به انضمام یک برگ در اقسام حدیث [فهرست گوهرشاد: 1948/4].

28/9656 . مشهد ، مدرسه نواب: 117 اخبار ، شرح خطبه و پاره ای از مطالب کتاب ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 496].

29/9657 . تهران ، مدرسه مروی: 707 ، کتاب العقل و العلم ، عبد الصمد بن علی اصغر ، 1202ق [فهرست مدرسه مروی: 169].

30/9658 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9879 ، جلد اول (آغاز تا انتهای عقل و علم) ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد الله بن سلطان محمد مراغی ، 1206ق ، با حواشی ، 221 برگ [فهرست آستان قدس: 293/14].

31/9659 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1265 ، کتاب توحید ، افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1209ق ، با حواشی ملا علی نوری ، «540 صفحه» 270 برگ [فهرست مجلس: 43/4].

32/9660 . رامسر ، فرید تنکابنی: 46 ، نسخ و نستعلیق ، سید هادی بن محمد رضا حسینی تنکابنی ، 1210ق ، شرح نستعلیق [نشریه نسخه های خطی: 787/7].

33/9661 . تهران ، ملی تهران: 1459ع ، کتاب عقل و علم و جهل ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1212ق ، 130 برگ [فهرست ملی تهران: 487/9].

34/9662 . قم ، مرعشی: 8831 ، کتاب العقل و التوحید ، نستعلیق ، مهر علی ، ذی قعدہ 1214ق ، 407 برگ [فهرست مرعشی: 21/23].

35/9663 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 576 ، کتاب العقل و العلم ،

نستعلیق، بدون نام کاتب، 1214ق، رساله اول مجموعه [فهرست مجلس:

.267/22]

36/9664. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 743، جلد اول، نسخ، لطف الله بن زین العابدین، شوال 1215ق، با تصحیح و توضیح و بلاغ در حاشیه، 175 برگ، 25 سطر، 16 * 25/5 [فهرست مؤید: 221/2].

37/9665. قم، مرعشی: 11200، اصول کافی، آغاز: برابر نمونه، نسخ، محمد رضا بن آقا نجف دشتکی، ربیع الثانی 1219ق، مقابله و تصحیح شده و علامت بلاغ دارد، 259 برگ، 24 سطر، 5/9 * 19/5 [فهرست مرعشی: 289/28].

38/9666. تهران، ملی تهران: 825ع، کتاب توحید، نستعلیق، زین العابدین بن عبد الجبار شریف موسوی، 1219ق، 172 برگ [فهرست ملی تهران: 328/8].

38/9667. قم، رضا استادی: بدون شماره، نیمه نخست کتاب، نسخ، محمد رضا دشتکی، 1219ق، 258 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 21].

40/9668. تهران، مجلس شورای اسلامی: 7616، نستعلیق، خان بابا زنوزی، 1224ق، 262 برگ [فهرست مجلس: 116/26].

41/9669. تهران، ملی تهران: 560ع، شرح کتاب عقل و علم، آغاز: برابر نمونه، نسخ، محمد رفیع بن محمد حسن، 1229ق، 171 برگ [فهرست ملی تهران: 53/8].

42/9670. مشهد، آستان قدس رضوی: 1705، نسخ، زین العابدین، 1232ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

43/9671. تهران، مجلس شورای اسلامی: 32، نسخ، بدون نام کاتب، 1232ق، 195 برگ [فهرست مجلس: 14/2].

44/9672. تهران، دانشکده ادبیات: امام جمعه 429، نسخ، علی میرزا بن علی جان فتح آبادی، یکشنبه ربیع الثانی 1235ق [فهرست ادبیات تهران: 93/3].

45/9673. مشهد، دانشکده الهیات: 571، نسخ، بدون نام کاتب، ذی حجه 1241، رساله اول مجموعه [فهرست الهیات مشهد: 316/1].

46/9674. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2614، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1241ق، تصحیح شده، دارای حواشی مختصر با عنوان «نوری دام ظلّه»، 290 برگ، 26 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/منحطوط].

47/9675 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2576 ، کتاب عقل ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، سید ابو الحسین بن محمد حسینی برثی تنکابنی ، 26 محرم 1244ق ، تصحیح شده ، دارای حواشی با عنوان «لمحرره» ، رساله اول مجموعه ، 240 برگ ، 22 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

48/9676 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3330 ، کتاب التوحید و الحججه ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: فیحتاج إلى أصلین شریفین بل بحرین عظیمین من بحار علوم المکاشفة کل منهما ، نستعلیق ، سید ابو الحسن تنکابنی ، دهه سوم ربیع الاول 1244ق ، در طبرستان در قریه جوارده بیلاق جیلستان کتابت شده است ، تصحیح شده ، 307 برگ ، 22 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

49/9677 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 537 ، تحریری ، بدون نام کاتب ، 1248 ، رساله اول مجموعه ، «پ50» 50 برگ [فهرست دائرة المعارف: 324/1].

50/9678 . قم ، مسجد اعظم: 562 ، از اول تا کتاب التوحید ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد بن محمد محسن هزار جریبی ، 1254ق ، 401 برگ ، 28 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 258؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

51/9679 . قم ، مدرسه حجازیها: 7910/53/120 ، کتاب التوحید تا حدیث 319 ، آغاز:

سبحانک اللهم و بحمدک توحدت فی ذاتک ، لطف علی بن محمد رودباری ، 14 رمضان المبارک 1259ق ، لاهیجان ، 159 برگ ، 20 سطر [مجله نور علم: 284/52؛ فهرست مدرسه حجازیها].

52/9680 . شیراز ، ملی فارس: 508 ، توحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1259ق ، 253 برگ [فهرست ملی فارس: 104/2].

53/9681 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7596 ، کتاب توحید تا آخر شرح ، نسخ ، محمد رضا طباطبایی ، 1265ق ، 258 برگ [فهرست مجلس: 95/26].

54/9682 . تهران ، سپهسالار: 1696 ، میرزا ابو القاسم بن محمد علی ، 1269ق [فهرست سپهسالار: 224/5].

55/9683 . قم ، مسجد اعظم: 3484 ، کتاب الحججه ، آغاز: کتاب الحججه و هو الكتاب الثالث من الكتب الکافی للشیخ ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 5 رجب 1272ق ، 80 برگ ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 258؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

56/9684. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 305، کتاب عقل و علم، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد بن صفر علی بهمن آبادی، 1275ق، تصحیح در حاشیه، 266 برگ، 17 سطر، 17*22 [فهرست مؤید: 268/1].

57/9685. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 306، کتاب التوحید، از اول افتادگی دارد، آغاز:

الحديث الرابع محمد بن ابی عبد الله رفعه، انجام: و تفضل علينا بما هو أهله من العفو والغفران و التجاوز و الإحسان بمنه و كرمه و سعة رحمته و جوده، نستعلیق، محمد بن صفر علی بهمن آبادی، 1275ق، 160 برگ، 17 سطر، 17*22 [فهرست مؤید: 268/1].

58/9686. تهران، ملک: 2743، نسخ، احمد بن محمد جعفر ساغر، 1277ق، 334 برگ [فهرست ملک: 316/1].

59/9687. مشهد، مدرسه آیه الله خویی: 155، جلد اول، نسخ، میرزا حسین بن احمد گرجی فریدنی، 1281ق، 155 برگ [فهرست مدرسه آیه الله خویی: 103].

60/9688. تهران، سپهسالار: 5484، آغاز توحید تا پایان حجت، نسخ، بدون نام کاتب، 1293ق، 335 برگ [فهرست سپهسالار: 224/5].

61/9689. رشت، فرهنگ: 51، از آخر افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق [فهرست فرهنگ رشت: 61].

62/9690. مشهد، آستان قدس رضوی: 11369، جلد دوم کتاب التوحید، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، 243 برگ [فهرست آستان قدس: 294/14].

63/9691. مشهد، آستان قدس رضوی: 11911، جلد دوم (چند برگ از ابتداء را دارد)، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، 19 برگ [فهرست آستان قدس: 294/14].

64/9692. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 176، کتاب التوحید، بدون نام کاتب، سده 12 و 13ق [فهرست اهدایی رهبری: 144].

65/9693. تهران، دانشکده ادبیات: امام جمعه 386، کتاب توحید، از اول و آخر افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق [فهرست ادبیات تهران: 93/3].

66/9694. قم، گلپایگانی: 225/2/45، اصول (تا باب الاخذ بالسنة) و باب 21 کتاب العقل و العلم، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، در حاشیه تصحیح و نسخه بدل آورده شده، با حواشی، 148 برگ، 30 سطر، 17*25 [فهرست

گلیپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی، جدید].

67/9695. تهران، سپهسالار: 5485، آغاز کتاب تا حدیث هشتم باب صفة العلم و فضله، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، 134 برگ [فهرست سپهسالار: 224/5].

68/9696. قم، رضا استادی: بدون شماره، نیمه دوم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، 332 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 21].

69/9697. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4806، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد تقی منشی تویسرکانی، 1320 ق، 445 برگ [فهرست مجلس: 214/13].

70/9698. تهران، ملک: 1878، نسخ، محمد باقر رضوی، 1335 ق، 199 برگ [فهرست ملک: 316/1].

71/9699. مشهد، آستان قدس رضوی: 6817، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 517 برگ [فهرست آستان قدس: 108/5].

72/9700. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1263، جلد اول کتاب العقل و الجهل، آغاز:

برابر نمونه، عبد الرسول بن شیخ عبد القادر لاهوری جنابی، بدون تاریخ کتابت، 386 برگ [فهرست مجلس: 41/4].

73/9701. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1264، جلد دوم، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، «220 صفحه» 110 برگ [فهرست مجلس: 42/4].

74/9702. تهران، مجلس شورای اسلامی: 7206، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هشتم مجموعه، «108ر» 9 برگ [فهرست مجلس: 209/25].

75/9703. تهران، مجلس شورای اسلامی: 7412، از اول و آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 190 برگ [فهرست مجلس: 394/25].

76/9704. تهران، ملی تهران: 2479ع، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 234 برگ [فهرست ملی تهران: 335/12].

77/9705. تهران، ملی تهران: 3128ع، از آخر افتادگی دارد، آغاز: بسملة اللهم و بحمدک توحید فی ذاتک، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 111 برگ [فهرست ملی تهران: 246/14].

78/9706. قم، گلیپایگانی: 1707/10/17، بخشی از اصول (کتاب عقل و علم)، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در حاشیه تصحیح دارد، حواشی اندکی دارد، 202 برگ، 30 سطر، 32/5*21، سابقه: حاج اسماعیل هدایتی

[فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید؛ مجله تراشنا: 83/3].

79/9707. یزد، وزیری: 2876، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، «139-151» 13 برگ
[فهرست کتاب خانه وزیری: 1459/4].

80/9708. همدان، مدرسه غرب: 323، مبحث عقل و توحید و حجت، از آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ
کتابت [فهرست مدرسه غرب: 151].

81/9709. همدان، مدرسه غرب: 552، کتاب العقل تا حدیث دوم در باب صفت علما، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت
[فهرست مدرسه غرب: 151].

82/9710. تهران، دانشکده الهیات: 90 د، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله سوم مجموعه [فهرست الهیات تهران:
584/1].

83/9711. بابل، مدرسه صدر: 304، اول کتاب توحید تا اول کتاب حجت، آغاز: سبحانک اللهم و بحمدک توحیدت فی ذاتک،
نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 222 برگ [فهرست مدرسه صدر: 217].

84/9712. تهران، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 537، از آخر افتادگی دارد، آغاز: بسمله سبحانک اللهم و بحمدک توحیدت فی ذاتک
فحسر، محمد صادق بن محمد جعفر خراسانی، بدون تاریخ کتابت، تحریری آمیخته به شکسته، رساله اول مجموعه، «1پ50» 50
برگ [فهرست دائرة المعارف: 143/1].

1 شرح اصول کافی

از: قاضی بن کاشف الدین محمد اردکانی یزدی، میرزا

رجوع کنید به: کشف حقایق الأحادیث.

1617. شرح اصول کافی

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

ترجمه و شرح مختصری بر کتاب الکافی ثقة الإسلام کلینی است. در این شرح، ابتدا متن عربی با عنوان «حدیث» ذکر، پس از آن،
ترجمه تحت اللفظی با عنوان «ترجمه» و سپس شرح مختصر با عنوان «توضیح» آمده است. نسخه موجود، جزء سوم از مجلد اول کتاب
است و از «باب البر بالوالدین» شروع شده و به «باب

الإصرار على الذنب» ختم می گردد . گویا بخشی از صافی فی شرح الکافی ملا خلیل قزوینی است .

آغاز نسخه: باب البر بالوالدین این بابی است در بیان فضیلت نیکی.

نسخه ها:

9713 . قم ، گلپایگانی: 18/38 ، آغاز: برابر نمونه ، به خط مؤلف ، قرن 11 ق ، 110 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 122/1].

1618 . شرح الإهلیجة

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث اهللیجه که گویا از بحار الأنوار علامه مجلسی انتخاب و نقل شده است .

نسخه ها:

9714 . تهران ، دانشکده ادبیات: حکمت 285 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست ادبیات تهران: 58/2 و 79].

1619 . شرح بعضی از احادیث کافی

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9715 . قم ، گلپایگانی: 29/162 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 33 برگ ، جیبی [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 117/3].

1620 . شرح تعلیقه بر حدیث نبوی «إن أبابکر منی بمنزلة السمع ...»

(عربی)

از: علی بن جمشید نوری ، ملا (1246 ق)

مؤلف می گوید در حاشیه نسخه ای از معانی الأخبار تعلیقی از استادش آقا محمد

ص: 204

بید آبادی بر حدیثی دیده و این رساله را برای توضیح آن تعلیق پرداخته است .

حدیث مورد نظر چنین است: «حدثنا ابو القاسم على بن احمد ... الدقاق ... عن الحسن بن على عليهم السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله: ان ابابكر منى بمنزلة السمع و ان عمر منى بمنزلة البصر و ان عثمان بمنزلة الفؤاد . قال و لما كان من الغد دخلت عليه و عنده أمير المؤمنين عليه السلام و ابوبكر و عمر و عثمان .

فقلت: يا ابة هم السمع و البصر و الفؤاد ... ان الله تبارك و تعالى يقول: ان السمع و البصر و الفؤاد كل اولئك كان عنه مستولاً .

آغاز: الحمد لولى النعمة ... أما بعد فلما ظفرت بمطالعة نسخه معانى الأخبار تشرفت.

نسخه ها:

9716 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 1020 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، محمد رحیم بن محمد طالقانی ، 1220ق ، رساله دهم مجموعه ، 1 برگ [فهرست مجلس: 304/23].

9717 . بابل ، مدرسه صدر: 165 ، آغاز: برابر نمونه ، عبدالله بن محمد اشرفی ، 1235 ق ، [فهرست مدرسه صدر: 114].

1621 . شرح توحید الصدوق

(عربی)

از: محمد علی قمی ، امیر (قرن 11 ق)

شارح ، نایب الصدارة قم و از علمای قرن 11 ق است. این شرح شرحی کلامی - فلسفی ، نسبتاً مبسوط است ، با عناوین «متن - ش» و «م - ش» بر التوحید شیخ صدوق ، که مؤلف آن را به درخواست گروهی از مؤمنین از جمله حفیدش جمال الدین محمد نگاشته است. وی به جهت اختصار ، اکثر اسناد را حذف و از قواعد ادبی و نکات بدیعی جز در موارد ضروری ، صرف نظر نموده و در عین حال غوامض و مشکلات الفاظ و معانی را مفصل شرح کرده است.

[الذریعة: 154/13 رقم 523 ؛ التراث العربی: 272/3]

آغاز: الحمد لله المتفرد بالأزلیة و القدم و المتوحد بامتتاع الزوال .

ص: 205

انجام: و قلوبهم المتتكسة العادلة عن السداد بالامراض القلبية التي لا دواء لها .

نسخه ها:

1/9718 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9875 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، محمد حکیم بن محمد معصوم رضوی ، جمعه 27 رجب 1083ق ، 220 برگ ، 21 تا 23 سطر [فهرست آستان قدس: 281/14].

2/ 9719 . قم ، مرعشی: 1218 ، از آغاز افتادگی دارد ، انجام: برابر نمونه ، آغاز: علی نیف و ستین بابا و جعل الباب الاول فی ثواب الموحدين العارفين ترويحاً لمقاصد الكتاب ، نسخ ، خليل بن ركن الدين مسعود بن محمد تقی حسینی ، سه شنبه 24 ذی قعدة 1083ق ، در فهرست مجهول المؤلف معرفی شده است ، 149 برگ ، 24 سطر ، 25*21 سانتی متر [فهرست مرعشی: 13/4].

1622 . شرح توحيد الصدوق

(عربی)

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید قمی ، حکیم کوچک) (بعد از 1107ق)

شرح مبسوط فلسفی ، عرفانی بر التوحید شیخ صدوق است که در چهار جزء تنظیم شده و هر جزء مشتمل بر چند باب به شرح ذیل می باشد:

جلد اول: از ابتدای کتاب شروع و به انتهای «أسرار الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر» ختم می شود ؛

جلد دوم: از باب سوم «فی معنی الواحد و التوحید و الموحد» شروع و به باب بیست و پنجم «معنی کریمه و نفخت فیہ من روحی» پایان می پذیرد ؛

جلد سوم: از باب «نفی المكان و الزمان و السكون» آغاز و به باب «فی أنه عزّ و جلّ لا یعرف إلا به» انجام می یابد ؛

جلد چهارم: تاکنون نسخه ای از آن شناسایی نشده و گویا مؤلف موفق به تألیف آن نشده است.

مؤلف در این شرح ، بحث های رجالی ، نیز مطرح نموده و اقوال عارفان همچون ابن عربی و صدر الدین قونوی را آورده و در شرح احادیث ، سندها را حذف

ص: 206

نموده و با عنوان «الشرح» متن حدیث را گزارش می کند .

چاپ: تهران ، مؤسسه چاپ و نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ، تصحیح دکتر نجف قلی حبیبی ، 3 جلد ، 1415-1419 ق ، وزیری ، 877+919+711 صفحه ، به ضمیمه تعلیقات ملا علی نوری بر این شرح .

[الذریعة: 153/13]

آغاز: سبحانک و حنانیک یا سبح یا قدوس وقفنا اللهم کی نسبحک كثيراً و نذکرک كثيراً إنک کنت بنا بصیراً و أرنا اللهم حقائق الأشياء ... وصل اللهم علی سابق الأنوار لیدیک و قائد ... و بعد فهذا علق مضمون إلا عن عباد الله المخلصین و علم مکنون لا یحتمله إلا صدور الممتحنین ... الباب الأول من کتاب التوحید فی ثواب الموحدین و العارفين .

انجام جلد سوم: فهذا برهان شریف و طریق لطیف لإثبات الصانع تعالی و الحمد لله ولی الهدایة و الصلاة علی شارع الطریقة المستقیمة و علی أهل بیت الحکمة و الولاية قد اتفق الفراق ... حامداً مصلياً مستغفراً.

نسخه ها:

1/9720 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14386 ، نسخ ، محمد علی بن مظفر حسین ، 1099ق ، به ضمیمه «حقیقة الصلاة» یا «أسرار الصلاة» قاضی سعید ، 244 برگ [فهرست آستان قدس: 283/14].

2/9721 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4598 ، نسخ ، گویا به خط مؤلف ، 1099ق ، 176 برگ [فهرست مجلس: 297/12].

3/9722 . تهران ، ملی تهران: 1212ع ، نستعلیق ، محمد سعید بن محمد مفید قمی (مؤلف) ، 12 رمضان المبارک 1107ق ، 309 برگ [فهرست ملی تهران: 197/9].

4/9723 . تهران ، ملک: 913 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1128ق ، 346 برگ [فهرست ملک: 285 / 1].

5/9724 . کرمانشاه ، سید مرتضی نجومی: بدون شماره ، جزء سوم ، زین العابدین بن محمد حسین ، 1131ق ، از روی نسخه مؤلف کتابت شده و در صفحه آخر بلاغی از صدر الدین محمد شریف رضوی (فرزند مؤلف) است به تاریخ روز

ص: 207

6/9725 . قم ، مرعشی: 467 ، جزء اول کتاب ، نسخ ، محمد حسن اردھی ، اواخر شعبان 1143ق ، 211 برگ [فهرست مرعشی: 73/2].

7/9726 . قم ، مرعشی: 2277 ، جلد سوم کتاب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 17 شعبان 1196ق ، 142 برگ [فهرست مرعشی: 262/6].

8/9727 . قم ، مرعشی: 293 ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، در عصر مؤلف ، 160 برگ [فهرست مرعشی: 339/1].

9/9728 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 8129 ، جلد دوم ، افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، با حواشی ، 125 برگ [فهرست آستان قدس: 283/14].

10/9729 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4628 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 283 برگ [فهرست مجلس: 20/13].

11/9730 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4871 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، با حواشی ، 160 برگ [فهرست مجلس: 1/14].

12/9731 . تهران ، دانشگاه تهران: 1711 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 267 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 256/8].

13/9732 . تهران ، ملی تهران: 1933ع ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 188 برگ [فهرست ملی تهران: 604/10].

14/9733 . خوی ، مدرسه نمازی: 309 ، جلد اول ، شکسته نستعلیق ، محمد ابراهیم خویی ، 1202ق ، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه نمازی ، جلد اول: 151].

15/9734 . خوی ، مدرسه نمازی: 86 ، جزء سوم ، نسخ ، حسین زنوزی ، 1204ق ، مقابله و تصحیح شده [فهرست مدرسه نمازی ، جلد اول: 53].

16/9735 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 15121 ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، عبد الکریم بن حسین خان نوری ، 1222ق ، 164 برگ [فهرست آستان قدس: 282/14].

17/9736 . تهران ، ملک: 469 ، جلد اول ، نسخ ، حاج بابا سمنانی ، 1225ق ، 198 برگ [فهرست ملک: 284/1].

18/9737 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14423 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1227ق ، 180

19/9738 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7165 ، نسخ ، هادی بن محمد تقی ، 25 رمضان المبارک 1230ق ، 184 برگ [فهرست مجلس: 165/25].

20/9739 . تهران ، ملی تهران: 1369ع ، نسخ ، صالح ارداق دشتی ، 1231ق ، 221 برگ [فهرست ملی تهران: 369/9].

21/9740 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1110 ، جلد اول ، تقی حسینی ، 1240ق [فهرست اهدایی رهبری: 148].

22/9741 . تهران ، ملک: 470 ، نسخ ، تقی بن محمد علی حسینی ، 1240ق ، 211 برگ [فهرست ملک: 284/1].

23/9742 . مراغه ، عمومی مراغه: 149 ، جلد اول و دوم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد جعفر بن کربلایی آقا ، چهارشنبه 15 محرم 1241ق ، با حواشی سید هدایة اللہ مجتهد مراغی معروف به مجتهد آقا ، 361 برگ ، 26 سطر ، 17 * 28 [فهرست کتاب خانۀ عمومی مراغه: 78].

24/9743 . تهران ، ملک: 1457 ، محمد کاظم موسوی ، 1249ق ، رسالۀ اول مجموعه [فهرست ملک: 269/5].

25/9744 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، جزء سوم ، فتحعلی بن ملک محمد ، 2 رجب 1254ق ، رسالۀ پنجم [دلیل المخطوطات: 139].

26/9745 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3391 ، جزء دوم ، آغاز: الباب الثالث فی معنی الواحد و التوحید و الموحد أقول ذکره فی هذا الباب ، انجام: و أولاده الذین هم أنوار الحجب العلیا و ذلك فضل اللہ یؤتیه من یشاء فقد ساعدنا التوفیق باتمام ، نسخ ، بدون نام کاتب ، محرم 1258ق ، تصحیح شده ، دارای حواشی مختصر ، 268 برگ ، 22 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

27/9746 . تهران ، ملک: 1483 ، جلد سوم ، نسخ ، عبد المطلب شیرازی ، 1270ق ، 152 برگ [فهرست ملک: 285/1].

28/9747 . قم ، مرعشی: 5723 ، جزء اول کتاب ، نستعلیق ، حسین بن محمد تقی طسوجی ، 20 رمضان المبارک 1280ق ، رسالۀ دوم مجموعه ، 222 برگ [فهرست مرعشی: 121/15].

- 29/9748 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4495 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، سید کاظم طباطبایی ، 1283ق ، 434 برگ [فهرست مجلس: 172/12].
- 30/9749 . قم ، مرعشی: 5279 ، جلد دوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 190 برگ [فهرست مرعشی: 65/14].
- 31/9750 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9615 ، بخشی از جلد اول ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق [فهرست آستان قدس: 284/14].
- 32/9751 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3308 ، بخشی از کتاب ، نسخ و شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله دوم مجموعه ، «ص 101-231» 66 برگ [فهرست مجلس: 959/10].
- 33/9752 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3882 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، «ص 443» 222 برگ [فهرست مجلس: 1911/10].
- 34/9753 . تهران ، ملی تهران: 1892ع ، جلد دوم ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله دوم مجموعه ، «ص 86-133» 24 برگ [فهرست ملی تهران: 544/10].
- 35/9754 . قم ، مسجد اعظم: 2257 ، جلد اول ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله سوم مجموعه ، 102 برگ ، 18 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 546؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 36/9755 . مشهد ، حیدری: 48 ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق [مجله اندیشه حوزه: 215/7].
- 37/9756 . تبریز ، خادم حسینی: 12 ، از اول جلد دوم تا الباب السادس فی أنه عز و جل لیس بجسم ولا صورة ، از انجام ناتمام است ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، در اول نسخه تملک احمد بن زین الدین احسایی در 1215ق ، 61 برگ ، 22 سطر [فهرست کتابخانه خادم حسینی].
- 38/9757 . تهران ، دانشگاه تهران: 2702 ، نستعلیق ، محمد حسین ، 1310ق ، رساله دوم مجموعه ، «49پ - 316» 268 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1583/10].
- 39/9758 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، جزء اول ، احمد بن محمد رضا حسینی ، شوال 1314ق [دلیل المخطوطات: 113].
- 40/9759 . مشهد ، آستان قدس رضوی: هدایی رهبری 1096 ، جلد دوم و سوم ، سید احمد صفایی خوانساری ، 1320ق [فهرست هدایی رهبری: 148].

41/9760. تهران، ملک: 1508، جلد دوم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 14 ق، 138 برگ [فهرست ملک: 285/1].

42/9761. قم، مرعشی: 1506، جلد دوم، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 211 برگ [فهرست مرعشی: 310/4].

43/9762. قم، مرعشی: 28، قطعاتی متفرقه از شرح، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، «1پ46» برگ [فهرست مرعشی:

.39/1]

44/9763. قم، مرعشی: 3826، جلد اول، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 226 برگ [فهرست مرعشی: 206/10].

45/9764. تهران، مجلس شورای اسلامی: 5951، جلد اول، آغاز: از اول افتادگی دارد، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله چهارم مجموعه [فهرست مجلس:

.336/17]

46/9765. تهران، دانشگاه تهران: 8952، نسخ در متن و نستعلیق در شرح، ابو طالب بن محمد رضی، بدون تاریخ کتابت، 209 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 261/17].

47/9766. قم، گلپایگانی: 1996/11/96، شامل باب معنی جنب الله تا پایان همین باب، آغاز: باب معنی جنب الله عزو جل ذکر الشیخ ره فی هذا الباب حدیثین یاسناده عن عبد الرحمن بن کثیر عن ابي عبد الله علیه السلام قال إن أمير المؤمنین أنا علم الله أنا قلب الله الراعی و لسان الله الناطق، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، «34ر - 59ر» 25 برگ، 21 سطر، 15*22 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

48/9767. خوی، مدرسه نمازی: 87، جلد دوم، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه نمازی، 54/1].

49/9768. کرمانشاه، سید مرتضی نجومی: بدون شماره، جزء سوم، محمد سعید بن محمد جعفر طبسی کیلیکی، بدون تاریخ کتابت [دلیل المنخطوط: 237].

50/9769. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 85، جلد اول، آغاز: برابر نمونه، انجام: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 135 برگ، 27 سطر [فهرست مؤید 646/3].

ص: 211

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی فارسی بر التوحید صدوق از یکی از علمای خوانسار است.

آغاز نسخه: حدیث دوم خطبه حضرت رضا علیه السلام است و چون این خطبه شریفه در فصاحت .

نسخه ها:

9770 . قم ، سید احمد زنجانی: 96 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، گویابه خط مؤلف ، بدون تاریخ کتابت ، 196 برگ ، 17 سطر [آشنایی با چند نسخه خطی: 232].

1 شرح توحيد الصدوق

از: نعمت الله بن عبد الله موسوی تستری جزایری ، سید

رجوع کنید به: نور البراهین فی أخبار الطاهرين.

1 شرح توحيد الصدوق

از: حیدر علی بن محمد بن حسن شیروانی ، مولا

رجوع کنید به: شرح توحيد و حجت.

1624 . شرح توحيد مفضل

(عربی)

از: محمد بن محمد سعید لاهیجی ، بهاء الدین (قرن 11 ق)

شرحی است بر توحيد مفضل ، مؤلف این شرح را به نام مولانا کلیم نوشته و متن را با عنوان «مصباح» و شرح پس از آن با عنوان «اقول» می آورد و در پایان به پرسشی که درباره حجب از میرزا جعفر بن میرزا احمد نواب کرده اند ، پاسخ داده است.

[الذریعة:4/482]

آغاز: الحمد لله رب العالمين و . . . أما بعد فإن هذا الفقير إلى الله الوحيد بهاء الدين محمد بن محمد سعید اللاهيجی يرجو أن يكون من الحزب الذين استيقظوا من

رقدة الغفلات.... أقول بوساطة آل الرسول عليهم الصلاة والسلام من الله... أن السبب في التعويق.

نسخه ها:

9771. تهران، دانشگاه تهران: 3580، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد باقر (محمد باقر بن محمد جعفر همدانی)، 13 ذی قعدة 1295ق، رساله اول مجموعه، 38 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2597/12].

9772. قم، گلیپایگانی: 1043/6/133، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، ابراهیم بن علی اصغر، شنبه 5 ربیع الثانی 1296ق، از روی نسخه سابق تحریر شده است، رساله اول مجموعه، «1پ - 77ر» 77 برگ، 16 سطر، 11*18 [فهرست گلیپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی، جدید].

1625. شرح توحید المفضل

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

ترجمه و شرحی مزجی است بر توحید مفضل .

آغاز: بسمله . روی محمد بن سنان قال حدثنی مفضل بن عمر قال كنت ذات يوم بعد العصر ... یعنی روایت کرده است محمد بن سنان از مفضل بن عمر که گفت روزی نشسته بودم بعد از عصر در روضه مقدسه نبوی علی مشرفها الصلاة .

انجام: گفت مفضل که پس بر گشتم از نزد مولای خود... با چنین حالی .

نسخه ها:

9773. تهران، ملک: 6207، آغاز و انجام: برابر نمونه، نسخ، محمد علی بن محمد صادق قمی، 1177، رساله پنجم مجموعه [فهرست ملک: 264/9].

1626. شرح توحید و حجت (شرح توحید صدوق، شرح الکافی)

(عربی)

از: حیدر علی بن محمد بن حسن شیروانی، مولا (قرن 12 ق)

مؤلف در این کتاب، آنچه از اخبار محکم از اصول توحید و حجت و فروع آن

ص: 213

دو، در دو کتاب الکافی کلینی و التوحید صدوق و جز این دو آمده است، برگزیده و خبرهای مشابه در سند و متن را کنار گزارده و پس از هر خبری توضیح کوتاهی آورده است. در الذریعه عنوان شده که تألیف جلد دوم این کتاب در روز جمعه 1129 ق در نجف اشرف به پایان رسیده است.

[الذریعه: 182/4 با «عنوان الحاشیة علی الکافی» و 479/4 با «عنوان التوحید»]

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلواته و سلامه علی خیر خلقه محمد و آله الطاهرین و بعد فیقول فقیر عفو الله تعالی حیدر علی بن میرزا محمد شیروانی .

انجام: و اما ما ینسب الی بعض العلماء من استبعاد ذلك فهو زور . . . و الرسالة المتضمنة له لیست له مزورة مكذوبة علیه كما يظهر لمن نظر فی كلامه و الحمد لله . . .

نسخه ها:

1/9774 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5198 ، عنوان معرفی: التوحید و الحجة ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، گویا به خط مؤلف ، 12 رجب 1129 ق ، 205 برگ [فهرست مجلس: 28/16].

2/9775 . قم ، مرعشی: 984 ، عنوان معرفی: التوحید و الحجة ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز:

برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، نزدیک به عصر مؤلف ، 186 برگ [فهرست مرعشی: 176/3].

3/9776 . تهران ، سپهسالار: 1326 ، عنوان معرفی: شرح الکافی ، از اول تا باب الفاظ وارد در قرآن ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله دوم مجموعه ، «48 پ - 75 پ» 28 برگ [فهرست سپهسالار: 225/5].

4/9777 . تهران ، دانشگاه تهران: 1199 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 131 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2282/6].

1 شرح تهذیب الأحكام

از: نعمت الله بن عبد الله موسوی تستری جزایری ، سید

رجوع کنید به: کنز الطالب و وسیلة الراغب.

ص: 214

1 شرح تهذیب الأحكام شیخ طوسی

از: محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی ، مجلسی اول

رجوع کنید به: إحياء الأحاديث فی شرح تهذیب الحدیث.

1627 . شرح چند حدیث به روش عرفانی

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

چند رساله و یادداشت که در آنها احادیثی به روش عرفانی شرح شده است.

نسخه ها:

1/9778 . تهران ، دانشگاه تهران: 1679 ، عنوان معرفی: شرح چند حدیث به روش عرفانی شیعی ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 241/8].

2/9779 . تهران ، ملک: 5495 ، عنوان معرفی: شرح حدیث ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین ... الشریعة أقوالی و الطریقة أفعالی و الحقیقة أحوالی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1230 ق ، شرح احادیثی است به شیوه و روش عرفانی و از آن میان حدیث ما الحقیقه و حدیث کنت کنزا مخفیا فأحببت أن اعرف به عربی آغاز می شود و به فارسی میکشد و به یک مثنوی 25 بیتی فارسی می انجامد ، رساله اول مجموعه ، «1ر - 18ر» 18 برگ [فهرست ملک: 405/8].

3/9780 . تهران ، ملک: 4057 ، عنوان معرفی: حدیثی با شرح عرفانی آن به فارسی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله شصت و ششم مجموعه [فهرست ملک:

188/7].

4/9781 . تهران ، ملک: 4057 ، عنوان معرفی: معنی احادیث عرفانی و اطوار سبعة قلبیه و کلامی از دهدار در باره ذکر به فارسی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتاد و هفتم مجموعه ، «123ر - 125پ» 3 برگ [فهرست ملک: 190/7].

5/9782 . تهران ، ملک: 5028 ، عنوان معرفی: رساله عرفانی ، آغاز: روی عن النبی ... قال إنه حاکياً عن الله ... عجبتم لمن آمن بی کیف ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، چند حدیث عنوان میشود و ترجمه و شرح و مطالبی عرفانی در دنبال هر یک می آید با شعرهای فارسی ، رساله دوم مجموعه [فهرست ملک: 170/8].

ص: 215

1628 . شرح چهارده حدیث از کتاب التوحید اصول کافی

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

در این رساله ابتدا چهار حدیث از (باب بیست و یکم) کتاب التوحید اصول الکافی راجع به روح آمده و شرح شده و بعد هفت حدیث مختصر در بدا از (باب بیست و چهارم) کتاب توحید نقل گردیده است و بالاخره مطالبی از بابهای بیست و سوم و بیست و دوم آن بیان شده است .

آغاز: حدیث اول: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن الروح التي في آدم.

انجام: امام علیه السلام ذکر کرد مثل آنچه را که مذکور شد از آیت دال بر حفظ .

نسخه ها:

9783 . تهران ، ملی تهران: /2234ف ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «ص 201-227» 14 برگ [فهرست ملی تهران:

.354/5]

1629 . شرح چهل حدیث

(فارسی)

از: محمد رضا بن محمد نصیر خاتون آبادی اصفهانی (قرن 12)

در فهرست کتابخانه آیت الله مرعشی (ج 6 ، ص 275) نسخه ای از کتاب الأربعون حدیثاً ، تألیف محمد نصیر بن محمد صادق اصفهانی (1) ، اشتباهاً اثری از آن محمد رضا بن محمد نصیر خاتون آبادی اصفهانی معرفی شده ، که درست نیست .

1630 . شرح چهل حدیث

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

سه رساله جداگانه است در ترجمه و شرح چهل حدیث به فارسی که نام رساله ها و مؤلفین آنها شناخته نشده است .

ص: 216

1-1). این اثر در حرف الف معرفی شده است .

1/9784 . تهران ، دانشگاه تهران: 4543 ، عنوان معرفی: اربعین یا چهل حدیث ، آغاز:

الحمد لله رب العالمین... اما بعد این حدیثی است در فضائل دوازده امام و چهارده معصوم... هر آن بنده مؤمن که این حدیثها بخواند و بدین اعتقاد کند از محبان خاندان طیبین و طاهرین باشد ، انجام: یعنی اگر جمع شوند مردمان به دوستی علی بن ابی طالب خدای تعالی آتش دوزخ را نمی آفرید. تم الحدیث ، نسخ ، ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم مظاهری مازندرانی ، جمادی الثانی 934ق ، رساله پنجم مجموعه ، «199پ-217پ» 18 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3487/13].

2/9785 . یزد ، وزیری: 3150 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: و گفت ای محمد به درستی که خداوند بلند مرتبه که بلندتر است از همه چیز سلام می فرستد ترا ، انجام: فاستقم کما امرت یعنی مستقیم شو و بر پای دار اوامر را همچنانکه مأمور شده ای و ما علینا إلا البلاغ و الله أعلم بحقیقة الحال ، نستعلیق ، عبدالحسین ، شعبان 1175ق ، 89 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1550/5].

3/9786 . یزد ، وزیری: 2407 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: و حسن اولئک رفیقا فقال یا رسول الله ، انجام: و فروع این اصل بسیار است و هر کس را اهلیت باشد بقدر استعداد در هر جا متذکر میشود و لنختم الکلام بحمد الملهم العلام الحمد لله... و صلی الله علی محمد و آله ، نسخ و نستعلیق ، محمد سلیمان ، 1296ق ، رساله اول مجموعه ، «1 - 87» 87 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1283/4].

1 شرح چهل حدیث

از: احمد بن محمد ابراهیم اردکانی یزدی

رجوع کنید به: لمعات القدسیة.

1631 . شرح چهل حدیث به نظم و نثر

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست دانشگاه چنین توصیف شده: «شرح چهل حدیث به نثر و نظم

ص: 217

فارسی ، نسخه می رسد تا عنوان حدیث سی ام و نانوشتته مانده» .

آغاز: بسمله أشهد أن لا إله إلا الله ... چون همه مسلمان شدند.

نسخه ها:

9787 . تهران ، دانشگاه تهران: 7937 ، تا حدیث سی ام ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 744/16].

1632 . شرح حدیث

(فارسی)

از: فاضل قزوینی

در حدیث است که یهودیان به پیغمبر صلی الله علیه و آله گفتند: «انسب لنا ربك» و پس از سه روز سوره توحید نازل شد و پیغمبر ، آن سوره را در پاسخ یهود خواند. نسخه حاضر ، گفتاری است از فاضل قزوینی در تفسیر این حدیث .

آغاز: قال الفاضل القزوينی فی تفسیر أن اليهود سألوا رسول الله صلی الله علیه و آله فقال انسب لنا ربك فمكث ثلاثاً لا یجیبهم فنزل . . . عبارت از فاعل نفوس ناطقه و ما تحت فلک قمر است .

نسخه ها:

9788 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1842 ، آغاز: برابر نمونه ، جعفر میر بابای تبریزی ، قرن 13 ، رساله ششم مجموعه ، «ص 72» 1 برگ [فهرست مجلس: 512/9].

1633 . شرح حدیث أبی الأسود الدؤلی

(عربی)

از: محمد محسن بن محمد تقی حسینی (قرن 14 ق)

بحثی طولانی است درباره حدیث مروی از ابی الاسود دؤلی که طبق آن ، امام علی علیه السلام کلام را به سه قسم اسم ، فعل و حرف ، تقسیم کرده است. مؤلف ، اصول ادبی را با اصول عقلی ، خلط نموده و آن را از مباحث اصول فقه قرار داده است.

اتمام این رساله در 12 جمادی الثانی 1330 ق صورت گرفته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... إن هذا کتاب الأحكام یشبه أركان الإسلام و یجدد شریعة خیر الأنام .

انجام: و أما الخصوصیات فإنما هی ناشئة من الموارد هذه جملة من الفوائد الأصولية .

نسخه ها:

9789. زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، به خط مؤلف ، 12 جمادی الثاني 1330 ق [دلیل المخطوطات: 113].

1634 . شرح حدیث أبی رزین عقیلی (شرح حدیث عماء)

(فارسی)

از: حاج بابا قزوینی (صاحب مشکول) (قرن 11 ق)

شرح حدیث مشهوری است که در سنن ابن ماجه (64/1 ، باب سیزدهم ، حدیث 182) و مسند احمد ابن حنبل (11/4) نقل شده و به حدیث عماء مشهور است.

متن این حدیث چنین است: «عن أبی رزین عقیلی ، قال: قلت: یا رسول الله! این کان ربنا قبل أن یخلق الخلق؟ قال صلی الله علیه و آله کان فی عماء ما تحته هواء و ما فوکه هواء». بر این حدیث ، شروح متعددی نوشته شده که از جمله آنها شرح حاج بابای قزوینی است . این شرح کوتاه بوده و در ضمن کتاب مشکول مؤلف، مندرج است .

چاپ: فصلنامه علوم حدیث ، شماره 15 (بهار 1379 ش) ، ص 129 - 133 با عنوان رساله حاج بابا قزوینی در شرح یک حدیث نبوی ، به تصحیح محمد رضا بندرچی .

1 شرح حدیث أبی عبدالله علیه السلام فی زیارة القبور و انس أهله

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی) .

1635 . شرح حدیث أبی لبید مخزومی

(عربی)

از: محمد علی بن محمد حسن نوری ناظم الشریعه همدانی (قرن 14 ق)

شرح حدیثی است که ابولبید از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که در آن حضرت از مدت حکومت بنی العباس و اسرار حروف مقطعه آغاز سوره ها خبر می دهد و

ص: 219

قیام حضرت قائم علیه السلام را بازگو می کند . سر آغاز حدیث چنین است: «یا ابا لیبید إنه یملک من ولد العباس اثنا عشر». این رساله در 24 جمادی الثانی 1332ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... انی کنت کثیر الاشتیاق إلى حل مرموزات الخبر المروى عن أبی لیبید المخزومی عن مولانا الباقر علیه السلام .

انجام: قلذا أخبر الباقر علیه السلام أمر ولادته و قیامه بأمر الله علی نحو الرمز و الکنایة و الحمد لله رب العالمین .

نسخه ها:

9790 . قم ، مرعشی: 10325 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق و عبارتهای عربی نسخ ، یحیی بن احمد حسینی کبودرآهنگی ، شنبه 10 ربیع الثانی 1327ق ، رساله دوم مجموعه ، «12پ - 13پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 268/26].

1636 . شرح حدیث «اتفق الجميع لا تمنع بينهم من جهة الرؤية»

(عربی)

از: محمد بن محمد صادق حسینی قزوینی ، صدر الدین (قرن 12 ق) شرح حدیثی است که در کتاب الکافی «باب الرؤية» روایت شده و در آن حضرت امام رضا علیه السلام دیدن خدا را در دنیا و آخرت محال می شمارد . در این شرح مزجی ، گفته های ملا خلیل قزوینی در شرح الکافی نقل و سپس رد می شود .

بر این رساله عالمی به نام ملا علی اصغر رد نوشته و از ملا خلیل دفاع نموده و پس از آن نیز مؤلف گفته های وی را رد نموده است .

همین مؤلف ردیه دیگری بر بحث ارث از شرح کافی ملا خلیل دارد که با عنوان نقد کلام ملا خلیل معرفی خواهد شد .

[الذریعة: 277 / 24]

آغاز: بعد الحمد و الصلاة هذه کلمات سنحت لی فی حدیث الإمام الثامن مولانا علی بن موسی الرضا علیه السلام .

انجام: و بیان مفسدة الرؤية فی کل منهما لیظهر بطلان الرؤية علی جمیع الشقوق و التقادیر .

ص: 220

9791. قم، مرعشی: 6598، آغاز و انجام: برابر نمونه، نستعلیق، صدر الدین محمد حسینی (مؤلف)، 18 ربیع الاول 1109 ق، رساله سوم مجموعه، «259 پ - 267 ر» 9 برگ، بعد از این رساله ردیه ملا علی اصغر بر مؤلف و نیز رد مؤلف بر وی تحریر شده است. [فهرست مرعشی: 173/17].

1 شرح حدیث از امام صادق علیه السلام «کل من نظر إلى حلالنا و حرامنا...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1637. شرح حدیثی از کافی کلینی

از: احمد شبیری زنجانی، سید (1393 ق)

9792. قم، سید احمد زنجانی: بدون شماره، به خط مؤلف، 25 رجب 1360 ق، «صفحه 1 - 29»، 15 برگ [آشنایی با چند نسخه خطی: 175].

1638. شرح حدیث اشتراک وجود

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

قائلین به اشتراک معنوی وجود حدیث زیر را دلیل بر آن می آورند:

«عن الفتح بن یزید الجرجانی عن أبی الحسن علیه السلام قال : سمعته يقول عليه السلام : و هو اللطيف الخبير السميع البصير الواحد الاحد الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً أحد ، لو كان كما يقول المشبهة لم يعرف الخالق من المخلوق و لا المنشىء من المنشأ لكنه المنشىء ، فرق بين من جسمه و صورته و أنشأه إذ كان لا يشبهه شيء و لا يشبهه هو شيئاً . قلت : أجل جعلني الله فداك لكنك قلت : الاحد الصمد و قلت : لا يشبهه شيء و الله واحد و الانسان واحد أليس قد تشابهت الوجدانية قال : يا فتاح أحلت ثبتك الله إنما التشبيه في المعاني ، فأما في الاسماء فهي واحدة و هي دالة على المسمى و ذلك أن الانسان و إن قيل واحد فإنه يخبر أنه جثة واحدة

وليس باثنين و الإنسان نفسه ليس بواحد لأن أعضائه مختلفة و ألوانه مختلفة و من ألوانه مختلفة غير واحد و هو اجزاء مجزأة ليست بسواء دمه غير لحمه و لحمه غير دمه و عصبه غير عروقه و شعره غير بشره و سواده غير بياضه و كذلك سائر جميع الخلق ، فالإنسان واحد في الاسم و لا واحد في المعنى و الله جل جلاله هو واحد لا واحد غيره لا اختلاف فيه و لا تفاوت و لا زيادة و لا نقصان» (1).

شارح در این رساله مختصر استدلال آن عده را نمی پذیرد و این حدیث را رساننده مطلب آنان نمی داند.

آغاز: قوله عليه السلام ، ثبتك الله ، إنما التشبيه في المعاني فأما في الأسماء فهي واحدة دالة الى المسمى . نسخه ها:

1/9793 . تهران ، دانشگاه تهران: 874 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، کامل ، رساله ششم مجموعه ، «170 ر - 171 پ» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1374/5 و 134/3].

1639 . شرح حدیث الإصبعین

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

نسخه ها:

9794 . تهران ، دانشگاه تهران: 3622 ، نسخ و نستعلیق ، علی بن محمد برغانی ، 1233 ق ، رساله نوزدهم مجموعه ، «ص 195 - 196» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2625/12].

1640 . شرح حدیث «اعرفوا الله بالله و ...»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیث «اعرفوا الله بالله و الرسول بالرسالة و اولی الامر بالمعروف و العدل و الاحسان» (2) منقول از علی علیه السلام است به روش فلسفی و شیعی . مؤلف از شاگردان

ص: 222

1- (1) . الكافی: 118/1 . [1]

2- (2) . الهدایه ، شیخ صدوق: ص 15 و [2] التوحید ، شیخ صدوق: ص 286 ؛ الكافی: 85/1 . [3]

ملا محسن فیض کاشانی است و از وی چنین یاد می کند: «قال استادنا فی العلوم الحقیقیة دام فیضه العالی فی جامعه الکافی الوافی».

نسخه ها:

9795. تهران، دانشگاه تهران: 2909، نستعلیق، بدون نام کاتب، ذی قعدة 1264 ق در زمان فرمانروایی علی اشرف خان در خمسه، رساله نهم مجموعه، «ص 303 - 307» 3 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1756/10].

1 شرح حدیث «أعلمکم بنفسه أعلمکم برّبه»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1641. شرح حدیث «الأعمال ثلاثة أمور...»

(عربی)

از: محمد حسن بن ابراهیم عمروآبادی (1363 ق)

شرحی بسیار مختصر بر حدیثی است که از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نقل شده «الأعمال ثلاثة أمور: فرائض و فضائل و معاصی». در این شرح بیشتر مباحث توحیدی آمده است.

آغاز: الحمد لله المتفرد بالوحدانية الأزلی المتوحد بالفردانية... فی الحدیث الشریف دقائق لطيفة لا بد من البيانات الرشيقة».

نسخه ها:

9796. قم، مرعشی: 10458، ظاهرا ناتمام است، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد حسن عمروآبادی (مؤلف)، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم مجموعه، «13ر14پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 377/26].

1642. شرح حدیث «اقض ما فاتک كما فاتک»

(عربی)

ص: 223

از: حسین بن مرتضی زواره ای اصفهانی (قرن 13 ق)

در این رساله گفته های استاد مؤلف و بعض فقها پیرامون معنی این حدیث نقل شده و در مورد آنها گفت و گو می شود.

[فهرست مرعشی: 27 / 276]

آغاز: الحمد لله الذي أعطى عباده لأداء العبادات لذة.

نسخه ها:

9797 . قم ، مرعشی: 10855 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، حسین زواره ای (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پانزدهم مجموعه [فهرست مرعشی:

.276/27].

1643 . شرح حدیث «الإمام كلمة الله و حجة الله و وجه الله و ...»

(فارسی)

از: محمد یوسف بن عبد المجید (قرن 13 ق)

رساله کوتاهی در شرح و ترجمه روایتی که طارق بن شهاب از حضرت علی علیه السلام روایت نموده است: «یا طارق الامام كلمة الله و حجة الله و وجه الله و نور الله و حجاب الله و آية الله يختاره الله و يجعل فيه ما يشاء و يوجب له بذلك الطاعة و الولاية على جميع خلقه فهو وليه في سماواته و أرضه ، أخذ له بذلك العهد على جميع عباده ، فمن تقدم عليه كفر بالله من فوق عرشه ، فهو يفعل ما يشاء و إذا شاء الله شاء» . (1) آغاز: الحمد لله كما هو أهله و الصلاة على من هو حبيبه و نبيه و على من هو .

نسخه ها:

9798 . قم ، مسجد اعظم: 3500 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 26 رمضان المبارک 1319 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1644 . شرح حدیث «أما ترى الشمس و القمر ...»

(فارسی)

از: محمد بن ابراهیم بن یحیی قوامی شیرازی (ملا صدرا) (1050 ق)

گویا قسمتی از بخش توحید شرح اصول کافی ملاصدرا است .

نسخه ها:

9799. تهران، دانشگاه تهران: 6414، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، «205 - 210» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3547/14].

1645. شرح حدیث امام سجاد علیه السلام «ثلاثة يذهبن عن القلب الحزن...»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

مؤلف گوید: در حضور شاه، سخن از حدیث امام سجاد علیه السلام: «ثلاثة يذهبن عن القلب الحزن...» (1)، به میان آمد و چون شرح در آن مقام، میسور نبود، این رساله را در شرح حدیث مذکور نگاشت.

آغاز: بسمله و به نستعین حمد کثیر و سپاس بی نظیر حکیمی را سزااست.

نسخه ها:

9800. قم، طبسی حائری: 101، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله چهارم مجموعه، 19 سطر [فهرست کتاب خانه طبسی].

1 شرح حدیث امام صادق علیه السلام «كن نساء النبي إذا اغتسلن...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1646. شرح حدیث «أمر إبليس أن يسجد لآدم»

(فارسی)

از: ابو القاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (1231 ق)

شرحی است بر حدیث: «امر الله و لم يشأ و شاء و لم يأمر، أمر إبليس أن يسجد لآدم»

ص: 225

1- (1). این حدیث بدین نحو در مصادر ذکر نشده است. ولی در بحار الأنوار (ج 101، ص 45) از امام کاظم علیه السلام روایت شده که فرموده اند: «ثلاث يجلين البصر: النظر الى الخضرة و النظر الى الماء الجاري و النظر الى الوجه الحسن». و عجلونی در کشف الخفا

(324/1) بعد از نقل این حدیث از امام صادق علیه السلام از پدرانش از امام علی علیه السلام ، برای تأیید آن گوید: ما أحسن ما قيل في المقام: ثلاثة تذهب عنّا الحزن الماء والخضرة والشكل الحسن

و شاء أن لا يسجد و لو شاء لسجد و نهى آدم عن اكل الشجرة و شاء أن يأكل منها ولو لم يشأ لم يأكل» (1). مؤلف ، این حدیث را پس از طی چند مقدمه به درخواست بعضی از اصحاب ، شرح کرده و روز سه شنبه چهاردهم صفر 1216 ق در قم به پایان برده است.

آغاز: الحمد لله الذى جعل الكتاب و السنة منهاجاً لدينه . . . پس این چند کلمه حسب الخواش بعضی اصحاب که به مرتبة فطانت و شرافت آراسته .

انجام: الحال اکتفا می کنیم در این مقام به همین قدر به علت قلت فرصت

نسخه ها:

9801 . قم ، مرعشی: 10212 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله ششم مجموعه ، «62 پ - 88 پ» 27 برگ [فهرست مرعشی:

[179/26].

1 شرح حدیث امیر المؤمنین علیه السلام

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ

رجوع کنید به: شرح حدیث علة خلق الذرة .

1647 . شرح حدیث «إن أبابكر منى بمنزلة السمع و ...»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث نبوی ، که شیخ صدوق بدین تفصیل از امام رضا علیه السلام نقل نموده اند:

« . . . قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله : إن أبابكر منى بمنزلة السمع و إن عمر منى بمنزلة البصر و إن عثمان منى بمنزلة الفؤاد . قال: فلما كان من الغد دخلت إليه و عنده أمير المؤمنين عليه السلام و أبوبكر و عمر و عثمان فقلت له: يا أبت سمعتك تقول فى اصحابك هؤلاء قولاً فما هو؟ فقال صلى الله عليه وآله : نعم ثم أشار إليهم فقال: هم السمع و البصر و الفؤاد و سيسألون عن وصيى هذا و أشار إلى على بن أبى طالب عليه السلام ثم قال إن الله عز وجل يقول: إن السمع و البصر و الفؤاد كل اولئك كان عنه مسئولوا . ثم

ص: 226

قال عليه السلام : وعزة ربي أن جميع امتي لموقوفون يوم القيامة و مسئولون عن ولايته وذلك قول الله عز وجل: وقفوههم انهم مسئولون». .
(1)آغاز: حدثنا أبو القاسم علي بن أحمد بن موسى ... قال قال رسول الله يا بابر أنت مني بمنزلة السمع ... ترجمه این حدیث آن است که.

نسخه ها:

9802 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3254 ، عنوان معرفی: شرح حدیث در تفسیر آیه إن السمع و البصر و الفؤاد ... ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، نجف قلی انجدانی ، 1245ق ، رساله پنجم مجموعه ، «ص 240 - 244» 3 برگ [فهرست مجلس: 838/10].

1 شرح حدیث «إن أبابكر مني بمنزلة السمع وإن عمر...»

از: علی بن جمشید نوری ، ملا

رجوع کنید به: شرح تعلیقه بر حدیث إن أبابكر مني بمنزلة السمع ...

1648 . شرح حدیث «إن الله تجلی لعباده فی کلامه»

(عربی)

گویا از: احمد بن زین الدین احسائی / ظاهرا (1241 ق)

شرحی است بر حدیث: «إن الله تجلی لعباده فی کلامه و لكن لا يبصرون» (2) .

نسخه ها:

9803 . مشهد ، گوهرشاد: 717 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه [فهرست گوهرشاد: 824/2].

1649 . شرح حدیث «إن الله خلق آدم علی صورته»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیث: «إن الله خلق آدم علی صورته» (3) است در آن از غزالی نقل شده و گویا

ص: 227

1- (1) . عیون أخبار الرضا علیه السلام ، شیخ صدوق : 280 / 2 . [1]

2- (2) . این حدیث در مصادر کهن یافت نشد . ولی شیخ بهایی در مفتاح الفلاح (ص 292) و [2] مشرق الشمسین (ص 404) و

مشهدی در تفسیر کنز الدقایق (55/1)، [3] همه به لفظِ «روی عن الصادق علیه السلام»، آن را نقل کرده اند .
3- (3) . الكافی: 134/1 ؛ [4] عیون اخبار الرضا علیه السلام : 110/2 .

بخشی از یک کتاب است.

آغاز: بسمله . کلام فی قوله إن الله خلق آدم على صورته فصل إن قيل ما معنى إن الله خلق آدم على صورته قلنا الصورة .

انجام: فمهما طلع بالحقیقة على هذه الموازنة عرف معنى قوله ص خلق آدم على صورته و معرفة ترتیب افعال الله غامضة یحتاج فیہ إلى تحصیل علوم كثيرة .

نسخه ها:

9804 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1803 (1)، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و پنجم مجموعه ، «ص 273» 1 برگ [فهرست مجلس: 306/9].

1650 . شرح حدیث «إن الله عز و جل یبعث لهذه الأمة على رأس كل مئة ...»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث معروف: «إن الله یبعث لهذه الأمة على رأس كل مئة سنة من یجدد لها دینها» (2) .

نسخه ها:

9805 . قم ، گلپایگانی: 1218/7/18 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «136ر» 1 برگ [فهرست گلپایگانی ، جدید].

1651 . شرح حدیث «إن الله عزوجل لما أراد أن یخلق آدم علیه السلام ...»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرح کوتاهی است بر حدیث مروی از امام صادق علیه السلام : «إن الله عزوجل لما أراد أن

ص: 228

1- (1) . رساله شانزدهم این مجموعه نیز تفسیر همین حدیث است به فارسی در سه صفحه .

2- (2) . در باره این حدیث در ذیل عنوان رساله فی معنى حدیث: «مجدد رأس كل مئة» توضیح داده شد .

يخلق آدم عليه السلام بعث جبرئيل عليه السلام في أول ساعة من يوم الجمعة ، فقبض يمينه قبضة ، بلغت قبضته من السماء السابعة إلى السماء الدنيا ، وأخذ من كل سماء تربة و قبض قبضة اخرى من الارض السابعة العليا إلى الارض السابعة القصوى فأمر الله عز و جل كلمته فأمسك القبضة الاولى بيمينه و القبضة الاخرى بشماله ، ففلق الطين فلقطين فذرا من الارض ذروا و من السماوات ذروا فقال للذي بيمينه: منك الرسل و الانبياء و الاوصياء و الصديقون و المؤمنون و السعداء و من اريد كرامته فوجب لهم ما قال كما قال . و قال للذي بشماله: منك الجبارون و المشركون و الكافرون و الطواغيت و من اريد هوانه و شقوته ، فوجب لهم ما قال كما قال» (1).

آغاز: قال شيخنا الأحسائي رحمه الله في تأويل حديث مروى عن أبي عبد الله عليه السلام إن الله عزّ و جلّ لما أراد أن يخلق آدم بعث ... أقول يريد بأول ساعة من يوم الجمعة.

نسخه ها:

1/9806 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدايى رهبرى 1032 ، بدون نام كاتب ، 1267ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست اهدايى رهبرى: 327].

2/9807 . سمنان ، مدرسه صادقيه: 6 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «172پ» 1 برگ [مجله آينه پژوهش: 120/53؛ فهرست مدرسه صادقيه].

1652 . شرح حديث «إن المؤمنين يزورون الله من منازلهم في الجنة»

(عربى)

از: مؤلف ناشناخته

حديثى است كه از امام رضا عليه السلام معنى حديث : «إن المؤمنين يزورون الله من منازلهم في الجنة» (2) پرسیده شد و آن حضرت پاسخ فرمود.

آغاز: حدثنا أحمد بن زياد بن جعفر الهمداني بإسناده عن عبد السلام بن صالح الهروي قال قلت لعلى بن موسى الرضا عليه السلام.

نسخه ها:

9808 . تهران ، مجلس شورای اسلامى: 1202 ، عنوان معرفى: مقصود از دیدار بهشتیان

ص: 229

1- (1) . الكافي: 5/2 . [1]

2- (2) . الأمالى للصدوق ، ص 545 . [2]

خداوند رانستعلیق ، بدون نام کاتب ، ق 13 ، «4ص» 2 برگ [فهرست مجلس:

[733/23].

1653 . شرح حدیث «إن أولیاء الله سکتوا ...»

(عربی)

گویا از: زین العابدین گلپایگانی (1289 ق)

شرحی است بر حدیث نبوی: «من عرف الله وعظمه منع فاه من الكلام و بطنه من الطعام و عنى نفسه بالصيام و القيام. قالوا: بأبائنا و امهاتنا یا رسول الله ، هؤلاء أولیاء الله! قال: إن أولیاء الله سکتوا فكان سکوتهم فکرا و تکلموا فكان کلامهم ذکراً و نظروا فكان نظرهم عبرة و نطقوا فكان نطقهم حکمة...» (1).

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة و السلام على أشرف الأنبیاء ... روى الشيخ الصدوق ثقة الاسلام و المسلمین عن الإمام جعفر بن محمد الصادق ... قال قال رسول الله ص من عرف الله و عظمه منع فاه من الكلام.

نسخه ها:

9809 . قم ، گلپایگانی: 6672/34/42 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسین آقا زاده ، 1315 ق ، با حواشی «منه ره» ، رساله دوم مجموعه ، 18 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

1654 . شرح حدیث «إن الزمان كهیئة يوم خلق ...»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شیخ محمد مسعود بن شیخ مسعود از احسائی ، نه سؤال پرسیده و آخرین سؤال وی شرح حدیث نبوی: «إن الزمان كهیئة يوم خلق الله السماوات و الأرض» است.

چاپ: در جوامع الكلم چاپ شده است.

[فهرست کتب شیخ احمد احسائی: 298؛ موسوعة مؤلفی الإمامیة: 492/3 با عنوان «أجوبة مسائل الشيخ محمد مسعود بن الشيخ مسعود» پنج نسخه دیگر از آن نشان داده است]

ص: 230

آغاز: و أيضا يكتب لى معنى قوله صلى الله عليه و آله إن الزمان كهيئة ... لأنى رأيت.

نسخه ها:

9810. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 588، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله یازدهم مجموعه، «193 پ - 194 ر» 2 برگ [فهرست مجلس: 290/22].

1655. شرح حدیث «إن الشيطان لم يمكن له في الرؤيا أن يمثل نفسه...»

(بیان الرؤیا)

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسایی، شیخ (1241 ق)

این شرح در پاسخ پرسش یکی از بزرگان از شیخ احمد احسایی نوشته شده است.

نسخه ها:

9811. تهران، دانشگاه تهران: 3622، نسخ و نستعلیق، علی بن محمد برغانی، 1233ق، رساله بیست و دوم مجموعه، «227 - 231» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

2626/12].

1656. شرح حدیث «إن الغضب من الشيطان...»

(فارسی)

از: احمد بن علی مختار گلپایگانی (زنده در 1264 ق)

شرح مفصلی بر حدیث پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که فرموده: «إن الغضب من الشيطان و ان الشيطان خلق من النار و إنما يطفأ النار بالماء، فاذا غضب احدكم فليتوضأ» (1). این شرح، به نام یکی از شاهزادگان نگاشته شده و شب دوشنبه 23 جمادی الثانی 1243ق به پایان رسیده است. مؤلف این شرح را در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه قرار داده:

مقدمه: در فوایدی چند که دانستن آنها سودمند است؛

فصل اول: در معنی حدیث؛

ص: 231

فصل دوم: در معنی جمله «خلق من النار» ؛

فصل سوم: در معنی جمله «إنما يطفأ النار بالماء» ؛

فصل چهارم: در معنی جمله «فإذا غضب أحدكم فليتوضأ» ؛

خاتمه: در بیان پاره ای از فوائد.

آغاز: الحمد لله... چنین گوید کمینه خادم شریعت سید ابرار و چاکر طریقت ائمه اثنی عشر أطهار .

انجام: و مخالفی از اصحاب ما نیز بنظر نرسیده و لکن الله سبحانه و رسوله و أمناؤه اعلم بالصواب .

نسخه ها:

9812 . قم ، مرعشی: 3494 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، احمد گلپایگانی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «286 پ - 301 پ» 16 برگ [فهرست مرعشی: 294/9].

1657 . شرح حدیث «إن القرآن انزل على سبعة أحرف»

(عربی)

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

شرحی بر حدیث مشهور نبوی است که فرموده: «إن القرآن انزل على سبعة أحرف لكل منها ظهر و بطن و لكل حد و مطلع» (1). مؤلف گوید: این حدیث را در مصادر شیعه نیافته است.

آغاز: الحمد لله... و لعنة الله على أعدائهم أجمعين فيقول العبد الأثيم كريم بن إبراهيم غفره الله أنه قد أرسل إلى بعض الإخوان صانه الله عن طوارق الحدثان بحدیث مفصل من احادیث آل الله و آل الرسول.

نسخه ها:

9813 . قم ، گلپایگانی: 2616/14/66 ، آغاز: برابر نمونه ، تحریری ، محمد کریم بن ابراهیم قاجار کرمانی (مؤلف) ، سلخ جمادی الاولی 1260 ق ، رساله دوم مجموعه ، «39 - 41» 3 برگ ، 30 سطر ، 18*23 [فهرست گلپایگانی ، جدید].

ص: 232

1- (1) . المجازات النبوية ، شریف رضی: ص51 ، ولی در آن ذیل حدیث «و لكل حد و مطلع» نیامده است .

(عربی)

از: محمد بن ابراهیم بن یحیی قوامی شیرازی (ملا صدرا) (1050 ق)

شرحی است بر حدیث: «إِنَّ لِلَّهِ عِزًّا وَجَلًّا عَمُوداً مِنْ يَاقُوتِ حَمْرَاءِ رَأْسِهِ تَحْتَ الْعَرْشِ...» (1).

آغاز: روی صدوق الطایفه رضی الله عنه فی توحیده عن النبی.

نسخه ها:

9814 . تهران ، ملی تهران: 264/ع ، نسخ ، محمد صادق بن محمد جعفر خراسانی ، 1259ق ، رساله دوم مجموعه ، «ص 297 -

299» 2 برگ [فهرست ملی تهران:

.236/7]

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح کوتاهی است بر حدیثی که کلینی در کافی از امام صادق علیه السلام نقل نموده که «إِنَّ لِلَّهِ عِلْمِينَ عِلْمٌ مَكْنُونٌ مَخْزُونٌ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ ذَلِكَ يَكُونُ الْبَدَاءُ وَعِلْمٌ عِلْمُهُ مَلَائِكَةٌ وَرَسُولُهُ وَأَنْبِيَاءٌ فَنَحْنُ نَعْلَمُهُ» (2). این شرح در پاسخ به سؤال کسی نگاشته شده است .

آغاز: بسمله سؤال عرضه داشت مخلص صمیمی و ارادت کیش قدیمی به حضور باهر النور آن کعبه حقیقی که قبله اهل علم... که کشف حجاب و رفع نقاب فرمایند از حدیث .

نسخه ها:

9815 . قم ، گلپایگانی: 1074/6/164 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، ضمیمه دوم ، «11 پ -

20» 10 برگ ، 13 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

ص: 233

1- (1) . التوحید ، شیخ صدوق: ص 23 .

2- (2) . الکافی: 148/1 . [1]

1660 . شرح حدیث «إن المهر ما تراضيا عليه الناس»

(عربی)

از: محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (شیخ مفید) (413 ق)

شرح مختصری بر حدیث مروی از امام صادق علیه السلام است که فرمود: «إن المهر ما تراضيا عليه الناس» (1).

آغاز: ذکرت إعجابک أيها الأخ الفاضل بجواب ذلك الشيخ الفاضل.

انجام: و فیما بیناه و شرحناه کفایة لمن ترک الهوی و أنصف من نفسه .

نسخه ها:

9816 . قم ، مرعشی: 255 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، عبد الحمید بن محمد مقیم خطیب عبد العظیمی ، 17 ربیع الثانی 1056 ق ، رساله اول مجموعه ، «2پ - 7پ» 6 برگ [فهرست مرعشی: 281/1].

1661 . شرح حدیث «إن یهودياً جاء إلى رسول الله ...»

(عربی)

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید قمی ، حکیم کوچک) (بعد از 1107 ق)

آغاز: روی شیخنا الطبرسی فی کتاب الاحتجاج (2) یاسناده عن ثوبان أنه قال إن یهودياً جاء إلى رسول الله.

نسخه ها:

9817 . یزد ، وزیری: 3006 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «119 - 123» 5 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1503/5].

1662 . شرح حدیث «أنا ابن الذبیحین»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

تفسیر حدیث منقول از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است که:

شرح و تفسیر این حدیث نبوی است: «أنا ابن الذبیحین» (3) . که امام رضا علیه السلام

-
- 1- (1) . الكافي: 378/5 و [1] تهذيب الاحكام ، شيخ طوسي: 361/7 .
- 2- (2) . الاحتجاج ، طبرسي: 59/1 . [2]
- 3- (3) . من لا يحضره الفقيه ، شيخ صدوق: 91/3 ؛ بحار الأنوار ، مجلسي: 123/12 .

فرموده اند منظور حضرت، اسماعیل بن ابراهیم علیهما السلام و عبدالله بن عبدالمطلب، بوده است.

نسخه ها:

9818. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1202، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رساله بیست و چهارم مجموعه، «2ص» 1 برگ [فهرست مجلس: 722/23].

1663. شرح حدیث «أنا أصغر من ربي بستین»

(فارسی)

از: محمد جعفر بن صفر خان کبوترآهنگی (مجدوب علی شاه) (1239 ق)

شرح حدیث منسوب به أمير المؤمنین علیه السلام است به مشرب حکمای الهی و عرفانی ربانی در یک مقدمه و یک مصباح دارای سه نور، که مؤلف آن را بنا به درخواست یکی از احبا شرح نموده است.

[فهرست مرعشی: 146/25]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... که در بعضی از مجالس یکی از احبا سؤال نمود از این خاکسار معنی حدیثی را که مروی است.

نسخه ها:

1/9819. قم، مرعشی: 9818، آغاز: برابر نمونه، نسخ، علینقی کیودر آهنگی، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، «1پ7پ» 7 برگ [فهرست مرعشی: 145/25].

2/9820. مشهد، آستان قدس رضوی: 6809، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 92/5].

3/9821. تهران، ملک: 4779، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هفتم مجموعه، «22ر25پ» 4 برگ [فهرست ملک: 84/8].

1664. شرح حدیث «أنا الله لا إله إلا أنا ...»

(فارسی)

از: محمد مؤمن بن قوام الدین محمد حسینی (قرن 12 ق)

ص: 235

شرح مختصری بر حدیث قدسی «أنا الله لا إله إلا أنا خلقت الخلق و خلقت الخیر و أجریته علی یدی من أحببته ...» (1) است که بنا به درخواست جمعی از متدینین تقلیس نوشته شده و در آن از خلق افعال، سخن رفته و به آیات، احادیث و گفته های دانشمندان فلسفه و کلام استشهاد شده است.

چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر سوم، ص 161 - 182، با تحقیق آقای علی فرخ.

آغاز: حمد بی حد و ثنای بیرون از عد حضرت قادر مختار و جناب عادل جباری را سزاست که در مملکت هر وجودی پادشاه.

نسخه ها:

9822. قم، مرعشی: 1833، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هفتم مجموعه، «100پ - 103پ» 3 برگ [فهرست مرعشی:

.220/5]

1 شرح حدیث «أنا الطین»

از: احمد بن زین الدین احسائی، شیخ

رجوع کنید به: شرح حدیث هل رایت رجلاً.

1 شرح حدیث «إنا لا نملك مع الله شيئاً و...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1665. شرح حدیث «أنا مدينة العلم و علی بابها»

(عربی)

از: محمد هاشم بن زین العابدین موسوی خوانساری چهارسوقی، سید (1318 ق)

طریحی در مجمع البحرین روایت «أنا مدينة العلم و علی بابها، فمن أراد العلم فلیأت الباب» را نقل نموده و در شأن نزول آن گفته: «نقل أن سبب الحدیث أن

ص: 236

أعربياً أتى النبي صلى الله عليه وآله فقال له : طمش طاح فغادر شبلا لمن النشب؟ فقال صلى الله عليه وآله : للشبل مميطا . فدخل على عليه السلام فذكر له النبي صلى الله عليه وآله لفظ الاعرابي . فأجاب بما أجاب به النبي صلى الله عليه وآله . فقال صلى الله عليه وآله : أنا مدينة العلم و علي بابها» (1).

شخصی از مؤلف این رساله معنی کلمات اعرابی را پرسیده و مؤلف در جواب وی رساله حاضر را نوشته است .

آغاز: حل إشكال و رفع عضال قد سألتني بعض الأفاضل الأجلاء عن معنى الخبر حكاه في مجمع البحرين.

نسخه ها:

9823 . قم ، مرعشی: 11279 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، جمال الدين بن محمد هاشم موسوی (فرزند مؤلف) ، ربيع الثاني 1330ق ، 7 ، برگ ، 10 سطر ، 7*14 [فهرست مرعشی: 420/28].

1666 . شرح حديث «أنا النقطة تحت الباء»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث «أنا النقطة تحت الباء» (2) که از علی علیه السلام روایت شده است .

نسخه ها:

9824 . اصفهان ، دانشگاه اصفهان: 505(1289) ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 4040 [فهرست میکروفیلیمهای دانشگاه تهران: 7/3].

1667 . شرح حديث «أنت مني بمنزلة هارون من موسى»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث «أنت مني بمنزلة هارون من موسى» (3) ، که حضرت پیامبر صلی الله علیه وآله در باره علی علیه السلام ، فرموده است .

ص: 237

1- (1) . مجمع البحرين: 263/1 . [1]

2- (2) . شرح الأسماء الحسنی ، سبزواری: 5/1 ؛ نور البراهین ، سید نعمة الله جزایزی: 4/2 .

3- (3). الهداية، شيخ صدوق: ص 143؛ الغدير، امينى: 39/1.

نسخه ها:

9825 . قم ، گلپایگانی: 18/40 ، نسخ ، محمد بن رفیع الدین ، 1131ق ، «1پ - 9ر» 9 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 136/1].

1668 . شرح حدیث «إنما الأعمال بالنیات»

از: محمد باقر بن محمد حسین حسینی استرآبادی (میر داماد) (1040 ق)

[فهرست ادبیات تهران : 164/1]

آغاز: الحمد لله الذی طهر قلوب أولیائه بصفاء نوریته.

نسخه ها:

9826 . تهران ، دانشکده ادبیات: 78 - ج ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پانزدهم مجموعه ، «175پ -

176پ» 2 برگ [فهرست ادبیات تهران:

164/1].

1669 . شرح حدیث «إنما الأعمال بالنیات»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9827 . قم ، آستان معصومیه (س): 4/3: 120-5957 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق [فهرست آستان معصومیه (س) ، دانش پژوه:

216].

1 شرح حدیث «إنهم یأسون بکم...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی) .

1670 . شرح حدیث «أول ما خلق الله...»

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

نسخه ها:

9828 . تهران ، حسین مفتاح: 1261 ، نستعلیق ، علی بن احمد موسوی همدانی ، 1268ق ، رساله دوازدهم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 275/7].

ص: 238

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست مجلس چنین معرفی شده: «شرح حديث أول ما خلق الله تعالى القلم . . . و حديث لما خلق الله العقل استنطقه ثم قال له اقبل ، با حواشی با نشان میرزا» .

نسخه ها:

9829 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 705 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «ص 427-428» 2 برگ [فهرست مجلس: 19/23].

1 شرح حديث «أهل التوحيد في جهنم لا يصيبهم ألم النار...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی) .

1672 . شرح حديث الإهليلجة

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حديث معروف به اهليلجه (1) است باعنوانهای «متن» ، «شرح» و «اقول» .

آغاز: بسملة حدثني محرز بن سعيد النحوي ... فكتب أبو عبدالله ، بسملة اما بعد وفقنا الله و اياك .

انجام: ولعل المراد بما في عنان السماء ما يطير في الهواء . تم الحديث .

ص: 239

1- (1) . بحار الأنوار: 3 / 152 « [1] الخبر المروي عن المفضل بن عمر في التوحيد [2] المشتهر بالإهليلجة . حدثني محرز بن سعيد النحوي بدمشق قال : حدثني محمد بن أبي مسهر بالرملة ، عن أبيه ، عن جده قال : كتب المفضل بن عمر الجعفي إلى أبي عبد الله جعفر بن محمد الصادق عليه السلام يعلمه أن أقواما ظهروا من أهل هذه الملة يجحدون الربوبية ، و يجادلون على ذلك ، و يسأله أن يرد عليهم قولهم ، و يحتج عليهم فيما ادعوا بحسب ما احتج به على غيرهم . فكتب أبو عبد الله عليه السلام : بسم الله الرحمن الرحيم أما بعد وفقنا الله و اياك لطاعته ، و أوجب لنا بذلك رضوانه برحمته ، وصل كتابك تذكر فيه ما ظهر في ملتنا ، و ذلك من قوم من أهل الالحاد بالربوبية قد كثرت عدتهم و اشتدت خصومتهم ، و تسأل أن أصنع للرد عليهم و النقض لما في أيديهم كتابا . . . الحديث» .

نسخه ها:

9830. تهران، ملک: 6207، آغاز و انجام: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله ششم مجموعه [فهرست ملک: 264/9].

1 ترجمه و شرح حدیث اهللیجه

از: محمد بن حسن طوسی مشهدی

رجوع کنید به: گل جعفری.

1673 . شرح حدیث «ایتونی بکتاب اکتب لکم کتاباً لن تضلوا بعدها أبداً»

(عربی)

از: محمد علی بن خلیل الله نور بخشی

در این رساله حدیث «ایتونی بکتاب اکتب لکم کتاباً لن تضلوا بعدها أبداً» (1) که از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله روایت شده را شرح می نماید و گفته های دانشمندان اهل سنت راجع به این روایت را پاسخ می گوید.

آغاز: اللهم أرنا الحق حقاً و أرزقنا اتباعه و أرنا الباطل باطلا و أرزقنا اجتنابه.

نسخه ها:

9831. قم، مرعشی: 487، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، به خط مؤلف، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، «1پ - 12پ» 12 برگ [فهرست مرعشی: 95/2].

1674 . شرح حدیث «الأئمة من بعدی بعدد نقباء بنی اسرائیل»

(عربی)

از: محمد بن پاینده ساوه ای (قرن 10 ق)

توضیح کوتاهی است درباره حدیث معروف «الأئمة من بعدی بعدد نقباء بنی اسرائیل» (2) تحت عناوین «اعلم - اعلم» .

آغاز: الحمد لله العالم العليم العادل الحكيم الذي يفعل ما يشاء و يحكم.

ص: 240

نسخه ها:

9832 . قم ، مسجد اعظم: 636 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن پاینده احمد ساوه ای (مؤلف) ، 979ق ، رساله پنجم مجموعه ، 2 برگ ، 20 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 466؛ 3 فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1 شرح حدیث البداء

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: شرح حدیث إن لله علمین علم.

1675 . شرح حدیث البداء

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: قال العلامة المجلسی رحمه الله فی البحار (1): اعلم ان البداء ممّا ظن الامامیه قد تقدّرت به .

انجام نسخه: بشی أفضل من إقرار بأن له الخلق والأمر و التقديم و التأخیر .

نسخه ها:

9833 . قم ، مرعشی: 11327 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله هفدهم مجموعه ، «68-70» 3 برگ ، 21 سطر ، 14/5*9/5 [فهرست مرعشی: 529/28].

1676 . شرح حدیث «بنا عرف الله»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

این شرح را مؤلف به درخواست شیخ مهدی ، نوشته است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... قد أرسل إلى جناب ... مسائل اراد كشف النقاب عن وجوهها.

ص: 241

نسخه ها:

9834 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3497 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: و المراد بالعبودية الأثر و الربوبية المؤثر و لذلك مثال مثل صورتک فی المرأة فإنها هی العبودية ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، تصحیح شده ، رساله هشتم مجموعه [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

1677 . شرح حدیث «بوروا اولادکم بحب علی بن ابي طالب علیه السلام»

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد حسین حسینی استرآبادی (میر داماد) (1040 ق)

شرح است بر حدیث نبوی: «بوروا اولادکم بحب علی بن ابي طالب فمن أحبه فاعلموا أنه لرشده و من أبغضه فاعلموا أنه لغيه». این حدیث را مؤلف در روایح السماویه (ص 82) و مجلسی در بحار الأنوار (ج 27 ، 156) نقل نموده و این شرح از مقدمه تقویم الإیمان مؤلف بر گرفته شده است.

آغاز: بسمله و الاعتصام بالعزیز العلیم فی الحدیث من طرق العامة و الخاصة.

نسخه ها:

9835 . تهران ، دانشگاه تهران: 8852 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 236/17].

1678 . شرح حدیث البیضة

(فارسی)

از: رضی الدین بن حسین خوانساری (1113 ق)

شرح حدیث معروف به حدیث البیضة است که هشام بن حکم از امام صادق علیه السلام نقل نموده است . «إن عبد الله الديصاني سأل هشام بن الحكم فقال له: ألك رب؟ فقال: بلى، قال: أقادر هو؟ قال: نعم قادر قاهر. قال: يقدر أن يدخل الدنيا كلها البيضة لا تكبر البيضة ولا تصغر الدنيا؟ قال هشام: النظر. فقال له: قد أنظرتك حولاً. ثم خرج عنه فركب هشام إلى أبي عبد الله عليه السلام فاستأذن عليه فأذن له فقال له:

يا ابن رسول الله أتاني عبد الله الديصاني بمسألة ليس المعول فيها إلا على الله و

ص: 242

علیک . . . الحدیث» (1).

این شرح را خوانساری به نام شاه سلطان حسین صفوی تألیف نموده است .

چاپ: در ضمن مائده سماویه (قم ، کنگره آقا حسین خوانساری ، 1378 ش) ، ص 347 - 378 ، با تحقیق از روی نسخه ذیل ، چاپ شده است .

[الذریعة: 193/13]

آغاز: جامع سعادت جاودانی حمد و ثنای قادر توانائست که .

نسخه ها:

9836 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 560 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: اما بعد داعی بر نگارش این صحیفه ، شیخ حسین بن محمد تقی ساروی ، 1109ق ، رساله چهارم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 266].

1679 . شرح حدیث البیضة

(عربی)

از: محمد زمان بن محمد معصوم

شرحی است بر حدیث «وقیل لجعفر بن محمد الصادق علیه السلام: بم عرفت ربک؟ قال:

انی لما رأیت حصناً مزلقاً أملس لا فرج فیه ، ولا خلل ظاهره من فضة مایعة و باطنه من ذهبه مایعة انفلق منه طاووس و غراب و نسر و عصفور ، فعلمت ان للخلق صناعاً» (2) ، مشهور به «حدیث بیضه» . مؤلف این حدیث را به سبک فلسفی - عرفانی شرح نموده و در آن وحدت وجود را اثبات کرده است.

[الذریعة: 193/13]

آغاز: سبحان من أظهر من حصن نور علمه الأحدیة الإطلاق وحدة الموجود فظهر من عنقا العدم الی عرصة الوجود .

نسخه ها:

9837 . بابل ، مدرسه صدر: 312 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، جزء کشکول ، رساله دوم مجموعه ، «10 ص» 5 برگ [فهرست مدرسه صدر: 221].

ص: 243

1- (1). الكافي: 79/1 . [1]

2- (2). روضة الواعظين ، فتال نيشابورى: ص 31 . [2]

(عربی)

از: محمد بن حسن عاملی مشغری (شیخ حر عاملی) (1104 ق)

شرح حدیث مشهوری است از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله بدین عبارت: «حلال بین و حرام بین و شبهات بین ذلك فمن ترك الشبهات نجا من المحرمات و من أخذ بالشبهات ارتكب المحرمات و هلک من حیث لا یعلم» (1). این شرح را شیخ حر در جواب اعتراض شیخ ابراهیم حسنا بر حدیث تثلیث نوشته و محمد رحیم بن محمد هراتی - شاگرد شیخ حر - نیز پاسخی بر جواب شیخ حر نگاشته که به نام جواب الجواب در الذریعة (179/5 رقم 778) معرفی شده است.

آغاز: هذا سؤال الشيخ إبراهيم رحمه الله بسملة الحمد لله رب العالمين ... فإن قال قائل أيها السالكون في طرق العمل بدلالة الحديث ... على أساس التثليث.

نسخه ها:

9838 . تهران ، ملی تهران: 3808 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نوزدهم مجموعه ، 20 سطر ، 15 * 21 [فهرست ملی تهران: 23/17].

1681 . شرح حديث تمثيل أمير المؤمنين عليه السلام بسورة التوحيد

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد حسین حسینی استرآبادی (میر داماد) (1041 ق)

رساله موجزی است در بیان حدیث نبوی «یا علی مثلک فی امتی مثل قل هو الله أحد فمن أحبك بقلبه فكأنما قرأ ثلث القرآن ، و من أحبك بقلبه و أعانك بلسانه فكأنما قرأ ثلثي القرآن ، و من أحبك بقلبه و أعانك بلسانه و نصرک بيده فكأنما قرأ القرآن كله» . (2)

[معجم مؤلفی الشيعة: ص 407 ؛ الذریعة: 194/13]

ص: 244

1- (1) . الكافي: 68/1 . [1]

2- (2) . الخصال ، شيخ صدوق: 573 و 580 ؛ این حدیث را شیخ صدوق را در الامالی (ص 86) [2] با اختلافی این چنین نقل کرده است: « یا أبا الحسن ، مثلک فی امتی مثل سورة التوحيد فمن قرأها مرة فقد قرأ ثلث القرآن ، و من قرأها مرتين فقد قرأ ثلثي القرآن ، و من قرأها ثلاثا فقد ختم القرآن ، فمن أحبك بلسانه فقد كمل له ثلث الايمان ، و من أحبك بلسانه و قلبه فقد كمل له ثلثا الايمان ، و من أحبك بلسانه و قلبه و نصرک بيده فقد استكمل الايمان ، و الذي بعثنى بالحق يا علی ، لو أحبك أهل الارض كمحبة أهل السماء لك لما عذب أحد بالنار» .

آغاز: الحمد كله لصانع الوجود كله و الصلاة أفضلها على أفضل الرسل و آله.

انجام: و التمسك بأهل بيته الأطهرين صلوات الله عليه و عليهم أجمعين.

نسخه ها:

1/9839 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6162 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، شیخ محمد خراسانی ، 1022ق [فهرست آستان قدس: 101/5].

2/9840 . قم ، مرعشی: 7036 ، نسخ و نستعلیق ، محمد کاظم حسینی ، 1125ق ، رساله شصت و دوم مجموعه ، «402پ403پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 211/18].

3/9841 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 556 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، حسن بن علی الکورمی ، 1206ق ، اصفهان ، رساله نهم مجموعه ، 12 * 20 [فهرست مؤید: 59/2].

4/9842 . قم ، مرعشی: 5143 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسین قزوینی ، 25 ربيع الاول 1286ق ، رساله دوم مجموعه ، «58،57» 2 برگ [فهرست مرعشی: 13 / 348].

5/9843 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1709 ، نسخ ، بهاء الدین ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 333].

6/9844 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2026 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 102/5].

7/9845 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3323 ، آغاز: بسمله و منک الاستیفاء یا کریم هذه رساله فی تحقیق حدیث شریف ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «ص 353-356» 2 برگ [فهرست مجلس: 1093/10].

8/9846 . تهران ، دانشگاه تهران: عکس 6473 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه [فهرست میکروفیلیمهای دانشگاه تهران: 257/3].

1 شرح حدیث «توضؤوا مما غیرت النار و مما سخنته الشمس» (عربی)

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

ص: 245

(عربی)

از: محمد بن احمد حسینی لاهیجانی ، سید (قرن 12 ق)

شرح دو حدیث است که شیخ صدوق در کتاب الخصال نقل کرده بدین عبارت:

«عن أبي عبد الله عليه السلام قال : ثلاثة لا أدري أيهم أعظم جرماً: الذي يمشى خلف جنازة في مصيبة غيره بغير رداء ، أو الذي يضرب يده على فخذه عند المصيبة ، أو الذي يقول: ارفقوا به و ترحموا عليه يرحمكم الله» و «قال رسول الله صلى الله عليه وآله : ثلاثة لا أدري أيهم أعظم جرماً الذي يمشى مع الجنازة بغير رداء ، و الذي يقول: ارفقوا به ، و الذي يقول: استغفروا له غفر الله لكم» (1).

شارح این دو حدیث را طی هفت موضوع شرح کرده است .

آغاز: الحمد لله العالم بخفيات الصدور و معضلات الأمور و صلى الله على محمد و آله عدد الليالي و الدهور.

نسخه ها:

9847 . قم ، مرعشی: 7099 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، مفید بن ابو سعید بن قطب الدین محمد لاهیجی ، 1105ق ، رساله سوم مجموعه ، «124پ - 133ر» 10 برگ [فهرست مرعشی: 253/18].

1683 . شرح حدیث جابلقا و جابلسا

از: زین العابدین کرمانی (قرن 14 ق)

روایت هایی است درباره دو شهر افسانه ای - یکی در خاور و یکی در باختر - و مردمان افسانه ای آن دو شهر که ابلیس را نمی شناختند. این رساله در پاسخ شیخ محمد بن امام الله بهبهانی - که از بهبهان به خدمت شیخ رسیده بود - نوشته شده و در روز جمعه 7 رجب 1344 ق پایان یافته است.

[فهرست کتب مشایخ عظام: 582]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ، صلاة ... و بعد يقول العبد المسکین.

ص: 246

نسخه ها:

9848. تهران، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 517، نسخ، عبد الحسين بن عبد الكريم، ذی قعدة 1342ق، رسالهٔ دوم مجموعه، «73 پ - 88 پ» 16 برگ [فهرست دائرة المعارف: 322/1 و 147].

1684. شرح حديث الجبر و الاختيار من الكافي

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9849. تهران، دانشگاه تهران: 6905، نستعليق، محمد تقی بن محمد باقر قاضی زاده، 1133ق، رسالهٔ هفتم مجموعه، «174 پ - 175 پ» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 393/16].

1685. شرح حديث جسد الميت و أنه يبلى إلا طيبته

(عربی)

از: احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی، ملا (1245 ق)

نسخه ها:

9850. خوانسار، فاضل خوانساری: 152، در اول این رساله به ملا مهدی نراقی نسبت داده شده است، نسخ، سید ابو القاسم موسوی اصفهانی، 1323ق، رسالهٔ نهم مجموعه، «62 پ - 66 ر» 5 برگ [فهرست کتاب خانۀ فاضل خوانساری: 113/1].

1686. شرح حديث «حبنا أهل البيت يكفر الذنوب»

(عربی)

از: علی بن عبد الله بن علی بحرانی (1319 ق)

شرح حدیث نبوی است که بدین عبارت حضرت امام رضا علیه السلام از پدرانش از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله روایت نموده اند: «حَبْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَكْفُرُ الذَّنُوبَ وَيَضَاعَفُ الْحَسَنَاتَ وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيَتَحَمَّلُ عَنْ مَحَبِّينَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ إِلَّا

ص: 247

ما كان منهم فيها على اصرار و ظلم للمؤمنين» (1). شارح با استفاده از ادله عقلی و کلامی این حدیث را به صورت استدلالی شرح و در 2 ربیع الثانی 1317ق به پایان رسانده است.

چاپ: مجله تراثنا شماره 57 با تحقیق مشتاق مظفر؛ میراث حدیث شیعه، دفتر ششم، ص 372 - 385، با تحقیق سید صادق حسینی اشکوری.

آغاز: الحمد لله الذی وعد من أطاعه بجزیل الثواب و أوعد من عصاه بألیم العقاب.

نسخه ها:

9851. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 146، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله بیست و یکم مجموعه، (129 پ - 136 ر) 8 برگ [فهرست مرکز احیاء: 208/1].

1 شرح حدیث حریر عن الصادق علیه السلام: «فی رجل أعطی رجلاً تحج بها..»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1687. شرح حدیث الحسن و الحسین علیهما السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9852. مشهد، آستان قدس رضوی: 9922، نسخ، ابو الحسن، 1262ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 333].

1 شرح حدیث حضرت رضا علیه السلام

از: عبد الرحیم بن محمد یونس دماوندی، ملا

رجوع کنید به: حل رموز رضویه.

ص: 248

(عربی)

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

شرحی است بر حدیثی که امام صادق علیه السلام از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله بدین عبارت روایت نموده است: «قال علیه السلام: قال رسول الله صلی الله علیه و آله: حقیق علی الله ان یدخل الضلال الجنة. فقال زرارہ: کیف ذلك جعلت فداک؟ قال علیه السلام: یموت الناطق ولا ینطق الصامت، فیموت المرء بینهما فیدخله الله الجنة» (1). تفسیر این حدیث را حاج محمد حسن خان سردار از کرمانی درخواست نموده و این درخواست توسط میرزا محمد شفیع صاحب دیوان به کرمانی تقدیم شده است. کرمانی نیز با استفاده از آیات و روایات به شرح این حدیث پرداخته و در روز چهارشنبه هشتم ربیع الاول 1271 ق از تألیف آن فراغت یافته است.

آغاز: الحمد لله الذی أنزل القرآن و علمنا البیان و الصلاة علی سید الإنس.

نسخه ها:

9853 . قم ، مرعشی: 8064 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، جعفر بن علی اکبر شیرازی ، 1272 ق ، رساله پنجم مجموعه ، 12 برگ [فهرست مرعشی: 66/21].

1 شرح حدیث حقیقت

از: عبد الله مدرس زنوزی

رجوع کنید به: الأنوار جلیه در کشف حقایق اسرار علویه.

1689 . شرح حدیث حقیقت

(فارسی)

از: ابن همام شیرازی شیعی (قرن 10 ق)

منظومه ای فارسی در شرح حدیث حقیقت است که جناب کمیل از امیر المؤمنین علیه السلام روایت نموده (2) است.

ص: 249

1- (1) . الغیبة ، شیخ طوسی: 460 ؛ بحار الأنوار: 290/5 و 143/52 . [1]

2- (2) . متن این حدیث و مصادر آن در معرفی کتاب الأنوار جلیه در کشف حقایق اسرار علویه ، ذکر گردید .

چاپ: میراث حدیث شیعه ، دفتر پنجم ، ص 207 - 246 ، با تحقیق سید محمد عمادی حائری .

نسخه ها:

9854 . تهران ، دانشگاه تهران: 2654 ، افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، رساله بیست و دوم مجموعه ، «10 - 22»
12 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

[1524/10].

1690 . شرح حدیث حقیقت

(عربی)

از: ابو الحسن بن اسماعیل شریف اصطهباناتی لاری ، محقق (1338 ق)

شرح فلسفی کوتاهی است با عناوین «قوله - قوله» بر حدیث حقیقت .

آغاز: الحمد لله الذی خلق الإنسان و کرمه بتعلیم البیان و الصلاة و السلام .

نسخه ها:

1/9855 . شیراز ، ملی فارس: 277 ، ابو الحسن شریف اصطهباناتی (مؤلف) ، 1302 ق ، رساله دوم مجموعه ، 11 برگ [فهرست ملی
فارس: 258/1].

2/9856 . اصفهان ، کشفی: بدون شماره ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، رمضان 1309 ، رساله دوم مجموعه [دلیل المخطوطات:
51].

1691 . شرح حدیث حقیقت

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

نسخه ها:

9857 . یزد ، وزیری: 507 ، نسخ ، ابو الحسن حسینی ، 1268 ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 443/2].

1692 . شرح حدیث حقیقت

(عربی)

از: حسین بن معین الدین میبدی، کمال الدین، قاضی (904 یا 911 ق)

توضیح کوتاهی است درباره حدیث حقیقت .

آغاز: سأل کمیل بن زیاد عنه علیه السلام فقال ما الحقیقة.

نسخه ها:

1/9858 . قم، مرعشی: 10882، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، زین العابدین بن شاه محمد استرآبادی، 1006ق، رساله اول مجموعه، «1» 1 برگ [فهرست مرعشی:

.301/27]

2/9859 . تهران، دانشگاه تهران: 1038، آغاز: برابر نمونه، شکسته نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله یازدهم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران:

.464/3]

1693 . شرح حدیث حقیقت

(عربی)

منسوب به: حسن بن یوسف بن علی، جمال الدین (علامه حلی) (726 ق)

شرح مختصری بر حدیث حقیقت است. در انتساب این شرح به علامه حلی تردید هست و عده ای احتمال داده اند که از آثار جلال الدین دوانی باشد.

چاپ: در ضمن کلمات المحققین چاپ شده؛ میراث حدیث شیعه، دفتر سوم، ص 183 - 198، با تحقیق مهدی مهریزی .

[الذریعة: 345/9 و 196/13]

آغاز: الحمد لله الذي بطن ذاته بصفاته و حجب صفاته.

نسخه ها:

1/9860 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 6112، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، رساله سوم مجموعه، «ص 24 - 28» 3 برگ [فهرست مجلس: 99/19].

2/9861 . تهران، ملی تهران: 2700، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، ابو القاسم، 1287ق، رساله نوزدهم مجموعه، «80 - 82» 3 برگ [فهرست ملی تهران: 150/13].

3/9862 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 226 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1333ق ، از روی نسخه آستان قدس ، رساله ششم
مجموعه ، «برگ 64 و 65» 2 برگ

ص: 251

[فهرست مدرسه امام عصر (عج): 102/1].

4/9863 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1494 ، آغاز: برابر نمونه ، سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری ، 1341ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 383].

5/9864 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1805 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «ص 145-147» 2 برگ [فهرست مجلس: 345/9].

6/9865 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4900 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و دوم مجموعه ، «74,75» 2 برگ [فهرست مجلس: 67/14].

7/9866 . تهران ، دانشگاه تهران: 1036 ، آغاز: برابر نمونه ، تعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 460/3].

8/9867 . تهران ، دانشکده حقوق: 30 - د ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «54,58» 5 برگ [فهرست حقوق تهران: 373].

1694 . شرح حدیث حقیقت

(عربی)

از: حسن بن عبد الرحیم مراغی ، میرزا (1300 ق)

شرح مزجی بسیار مختصری بر حدیث حقیقت است.

آغاز: بسمله سأل کمیل بن زیاد عن أمير المؤمنين عليه السلام فقال ما الحقيقة و أراد مطلق الحقيقة من دون اعتبار شی معها أصلا.

نسخه ها:

9868 . قم ، گلپایگانی: 6700/34/70 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1259ق ، رساله اول مجموعه ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

ص: 252

(فارسی)

از: محمد بن محمود دهدار عیانی شیرازی (1016 ق)

شرح مختصری به نظم و نثر فارسی بر حدیث حقیقت است.

چاپ: میراث حدیث شیعه ، دفتر دوم ، ص 187-210 با تحقیق مهدی مهریزی .

[الذریعة : 140/18]

آغاز: باسمه سبحانه نوبتی داعی مسکین قدم قلم ... روان کرده بود که در جواب کمیل.

نسخه ها:

1/9869 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 259 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1073ق ، رساله ششم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 98/2].

2/9870 . تهران ، دانشگاه تهران: 2594 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، میر محمد مؤمن حسینی ، 1081ق ، رساله دوم مجموعه ، «9-15» برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.14349]

3/9871 . قم ، مسجد اعظم: 2364 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، در فهرست قدیم با عنوان «رساله کمیلیه» آمده است ، رساله هفتم مجموعه ، 13 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 552؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

4/9872 . تهران ، ملک: 4027 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «99ر103ر» 5 برگ [فهرست ملک: 151/7].

(فارسی)

گویا از: محمد بن حسین عاملی ، بهاء الدین (شیخ بهایی) (1030 ق)

بخشی است که از کشکول شیخ بهایی نقل شده است .

آغاز: بسمله آورده اند که کمیل بن زیاد از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام سؤال کرد که ما الحقیقة یعنی حقیقت چیست و کمیل از اصحاب قبول و مستکشف اسرار غیوب بود .

انجام: چون قلم اینجا رسیده شد شکست اینست بیان اجمال کلمات امیر المؤمنین علیه السلام و تمامی کتاب مثنوی با شرحش بلکه مؤلفات اولین و آخرین از خواص حضرت رب العالمین این کلماتست تا معلوم شود و الحمد

نسخه ها:

9873. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1803، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله سی و چهارم مجموعه، (ص 365-370) 3 برگ [فهرست مجلس: 313/9].

1697. شرح حدیث حقیقت

(فارسی)

از: مقیم کاشانی

شرحی عرفانی بر حدیث حقیقت است.

آغاز: بسمله باعث بر تسوید این کلمات قدسی سمات آن که چون پیوسته از راه راستی طبع و درستی فهم و سعادت خداداد .

نسخه ها:

9874. تهران، ملک: 4779، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، 1264 ق، رساله دهم مجموعه، «30 پ - 36 پ» 7 برگ [فهرست ملک: 85/8].

1698. شرح حدیث حقیقت به نظم (کمیلیه)

(فارسی)

از: شاه نعمت الله بن عبد الله ولی کرمانی (834 ق)

شرحی است به نظم بر حدیث حقیقت .

[منزوی: 1332]

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة ... اما بعد روایت است که کمیل بن زیاد قدس سره سؤال کرد از.

نسخه ها:

1/9875. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3067، آغاز: برابر نمونه، شکسته نستعلیق،

ص: 254

بدون نام کاتب، 1265ق، رسالهٔ چهل و نهم مجموعه، «ص 179-182» 2 برگ [فهرست مجلس: 598/10].

2/9876. تهران، خانقاه نور بخش: 562، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رسالهٔ ششم مجموعه، «ص 188 - 194» 4 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 210/2].

3/9877. قم، مرعشی: 4781، آغاز: حمد حق واجب است بر عاقل خوش حمد او همیشه بدل، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ دوم مجموعه [فهرست مرعشی: 345/12].

4/9878. تهران، ملک: 1668، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ پنجم مجموعه [فهرست ملک: 326/5].

5/9879. تهران، ملک: 4189، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ ششم مجموعه، «35 پ 41» 8 برگ [فهرست ملک: 237/7].

6/9880. تهران، ملک: 518، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ پنجم مجموعه، «41-46» 6 برگ [فهرست ملک: 52/5].

7/9881. تهران، ملک: 5298، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رسالهٔ سیزدهم مجموعه، «105 پ 109» 5 برگ [فهرست ملک: 269/8].

1699. شرح حدیث حقیقت

(عربی و فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شروح مختلفی بر حدیث حقیقت، که مؤلفین آنها شناخته نشده است.

نسخه ها:

1/9882. قم، مرعشی: 4650، آغاز: هذا ما سأل کمیل بن زیاد امیر المؤمنین علیاً... تفسیر هذه الكلمات، نستعلیق، احمد بن محمود مططب، 866ق، رسالهٔ بیست و ششم مجموعه، عربی، «213 پ - 215 پ» 3 برگ [فهرست مرعشی: 231/12].

2/9883. قم، مرعشی: 7498، آغاز: حمد بی حد و غایت و ثنای بی حد و نهایت حضرت پادشاهی را، نستعلیق، کمال الدین حسین، شعبان 1070ق، فارسی، رسالهٔ چهارم

ص: 255

مجموعه ، «(2017ر)» 4 برگ [فهرست مرعشی: 293/19].

3/9884 . تهران ، دانشگاه تهران: 3367 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، ذی حجه 1085 ق ، رسالهٔ دوم مجموعه ، «(9187ر)» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2367/11].

4/9885 . تهران ، ملی تهران: 2116 ، نسخ و نستعلیق ، نعمت الله آصف حسینی ، 1110 ق ، رسالهٔ پانزدهم مجموعه ، «(496-501)» 6 برگ [فهرست ملی تهران: 149/5].

5/9886 . تهران ، ملک: 1597 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، فارسی ، رسالهٔ دوم مجموعه [فهرست ملک: 302/5].

6/9887 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 556 ، آغاز: الحمد لله الذی تجلی لقلوب العارفين لیروا آثار جلاله فی کل شیء ، انجام: فجعلهم قائد أصحاب العرفان و المکاشفة و العیان ، نستعلیق ، حسن بن علی کورمی ، 1206 ق ، اصفهان ، رسالهٔ هشتم مجموعه ، 12*20 [فهرست مؤید: 58/2].

7/9888 . تهران ، دانشگاه تهران: 8299 ، نسخ ، عبد الله بن محمد خوانساری ، جمادی الثانی 1267 ق ، عربی ، رسالهٔ سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 101/17].

8/9889 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 631 ، آغاز: حمد جلال احدیت نه حد زبان هر کس است ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1268 ق ، فارسی ، رسالهٔ دوازدهم و سیزدهم مجموعه [فهرست مجلس: 393/2].

9/9890 . شیراز ، خانقاه احمدیه: 10 ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رسالهٔ سوم مجموعه [نشریهٔ نسخه های خطی: 218/5].

10/9891 . رشت ، فرهنگ: 312 ج ، ابو القاسم بن علی اکبر گیلانی ، 1306 ق ، رسالهٔ دوم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 135].

11/9892 . تهران ، دانشگاه تهران: 2831 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 13 و 14 ق ، رسالهٔ سیزدهم مجموعه ، «(229-235)» 7 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1672/10].

12/9893 . رشت ، فرهنگ: 598 م ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ هشتم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 140].

13/9894 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5924 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 103/5].

14/9895 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5963 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در

صدر رساله نوشته شده: «الرسالة الكميلية من تحقیقات مولانا محمد محسن» [فهرست آستان قدس: 103/5].

15/9896 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 1020 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین ... و بعد فهذا شرح
سؤالات کمیل بن زیاد رضی الله عنه أمير المؤمنين ... ما الحقيقة ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عربی ، رساله سوم مجموعه ، 12
برگ [فهرست مجلس: 301/23].

16/9897 . تهران ، دانشگاه تهران: 1169 ، آغاز: از جمله حدیث مرویه از مولی الموالی آقای مؤمنان ، شکسته نستعلیق ، بدون نام
کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 2333/6].

17/9898 . تهران ، ملک: 1668 ، آغاز: حمد بی حد و ثنای بی حد حضرت احد قدیم و خداوند کریم است ، نستعلیق ، بدون نام کاتب
، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه ، «142ر145پ» 4 برگ [فهرست ملک: 326/5].

18/9899 . تهران ، ملک: 4858 ، آغاز: این شنیدستی که شه مولی علی * سر خود با چه بگفت از پردلی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ
کتابت ، فارسی ، شرح حدیث حقیقت به نظم در ضمن أسرار الولاية ، رساله اول مجموعه [فهرست ملک: 109/1].

1 شرح حدیث حقیقت

از: محمد نصیر بن محمد نصیر گیلانی

رجوع کنید به: درة السلطانی.

1700 . شرح حدیث حقیقت (کمیلیه)

(فارسی)

از: عبد الرزاق بن ابی الغنائم کاشانی ، کمال الدین (735 یا 736 ق)

شرح معروفی است بر حدیث حقیقت . این شرح را مؤلف به درخواست حسن افتخار بن نصر الله نگاشته است . مؤلف شرحی به عربی
نیز بر این حدیث نوشته است.

[نسخه های خطی فارسی منزوی: 1331/2؛ الذریعة: 196/13 و 140/18؛ فهرست دانشگاه تهران: 2882/12]

ص: 257

آغاز: الحمد لله على ما عرفنا حقيقة ذاته ووقفنا للاتصاف بعموم صفاته ... اما بعد اين رساله مشتمل بر تحقيق حقيقت كه أمير المؤمنين ... در جواب كمیل ... فرموده و شيخ الإسلام ... عبدالرزاق.

نسخه ها:

1/9900 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13465 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1094ق ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 471].

2/9901 . قم ، مرعشی: 2010 ، آغاز: سال كمیل بن زیاد ... حاصل مفاد این حدیث شریف با این بیان لطیف آنکه كمیل بن زیاد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1256ق ، در استدرکات فهرست مرعشی از عز الدین محمود کاشانی دانسته شده است ، فارسی ، رساله دوم مجموعه [فهرست مرعشی: 13/6].

3/9902 . قم ، گلپایگانی: 1051/6/141 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «62 - 65 پ» 5 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

1 شرح حدیث حقیقت

از: محمد بن سلیمان تنکابنی ، صاحب قصص العلماء

رجوع کنید به: ضیاء الأبصار فی معرفة حقیقة الملك الجبار.

1 شرح حدیث حقیقت

از: ابو القاسم بن محمد نبی راز شیرازی (میرزا بابا ذهبی)

رجوع کنید به: طباشیر الحکمة.

1701 . شرح حدیث الحقیقة

(عربی)

از: عبد الرزاق بن ابی الغنائم کاشانی ، کمال الدین (735 یا 736 ق)

شرحی است به عربی بر حدیث حقیقت ، شرح فارسی مؤلف بر این حدیث قبل از این معرفی گردید .

[الذریعة: 196/13 ؛ التراث العربی: 285/3]

ص: 258

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... وبعد فهذا مما أملاً الشيخ.

نسخه ها:

- 1/9903 . قم ، مرعشی: 1994 ، نسخ ، محمود بن محمد آشتیانی اصفهانی ، 4 رجب 748 ق ، رساله دوم مجموعه ، «130 پ - 132 ر» 3 برگ [فهرست مرعشی: 365/5].
- 2/9904 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 150 ، تعلیق ، یوسف بن حسن جاستی ، قرن 8 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «188 - 191» 4 برگ [فهرست مجلس: 36/22].
- 3/9905 . تهران ، دانشگاه تهران: 1015 ، تعلیق ، بدون نام کاتب ، نزدیک 913 ق ، فارسی و عربی ، رساله اول مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].
- 4/9906 . قم ، مرعشی: 8460 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق [فهرست مرعشی: 48 / 22].
- 5/9907 . تهران ، دانشگاه تهران: 881 ، نسخ ، محمد بن فتح الله بسطامی ، 1 ربیع الاول 1004 ق ، فارسی و عربی ، رساله دهم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].
- 6/9908 . تهران ، ملک: 1920 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1080 ق ، رساله نوزدهم مجموعه ، «151 پ-155 ر» 5 برگ [فهرست ملک: 398/5].
- 7/9909 . تهران ، دانشگاه تهران: 2594 ، نستعلیق ، میر محمد مؤمن حسینی ، 1081 ق ، فارسی ، رساله اول مجموعه ، «9-1» 9 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1434/9].
- 8/9910 . تهران ، دانشگاه تهران: 6710 ، نستعلیق ، نصیر الدین محمد رضوی (شاگرد آقا حسین خوانساری) ، 1064 و 1096 ق ، رساله سی و هفتم مجموعه ، «105 پ» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 341/16].
- 9/9911 . تهران ، دانشگاه تهران: 1035 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، شهاب الدین حسینی ، شعبان 1098 ق ، رساله سی و سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].
- 10/9912 . تهران ، دانشگاه تهران: 1940 ، نستعلیق چلیپا ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «26 پ - 28 پ» 3 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 557/8].
- 11/9913 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 22].

ص: 259

12/9914 . اصفهان ، دانشگاه اصفهان: 133 (17178) ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله اول مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 928/11].

13/9915 . قم ، مرعشی: 8945 ، نسخ و نستعلیق ، محمد یوسف بن محمد علی ، 1105 و 1106 ق ، رساله هشتم مجموعه [فهرست مرعشی: 116/23].

14/9916 . قم ، مرعشی: 4353 ، نسخ و نستعلیق ، محمد مهدی بن علی نقی حسینی قمی ، 1084 و 1107 ق ، رساله هجدهم مجموعه ، «50 - 51 پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 340/11].

15/9917 . تهران ، دانشگاه تهران: 252 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، نور الدین محمد بن مرتضی ، نزدیک 1115 ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].

16/9918 . قم ، مرعشی: 188 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1182 ق ، رساله دوم مجموعه ، «50 - 52 پ» 3 برگ [فهرست مرعشی: 218/1].

17/9919 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3577 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله دوم مجموعه ، «ص 137 - 143» 4 برگ [فهرست مجلس: 1545/10].

18/9920 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 26 ، آغاز: الحقیقه هنا هو الشیء الثابت الواجب بذاته ، انجام: وقت الاستواء و عند الابتلاج لا يحتاج إلى السراج ، نسخ ، طه بن یحیی بن سلیمان بن محمد کردی خوشناری ، قرن 12 ق ، دمشق ، رساله چهارم مجموعه ، 21 سطر ، 16 * 21 [فهرست مؤید: 565/3].

19/9921 . تهران ، دانشگاه تهران: 4650 ، نسخ ، علی اصغر شاه کوهی ، 1226 ق ، رساله هفتم مجموعه ، «104-114» 11 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3594/14].

20/9922 . تهران ، ملک: 1236 ، نستعلیق ، محمد علی بن عبد الکریم مروزی ، 1236 ق ، رساله هفتم مجموعه [فهرست ملک: 250/5].

21/9923 . قم ، مرعشی: 3445 ، نستعلیق ، مهر علی تبریزی ، شعبان 1251 ق ، رساله چهاردهم مجموعه ، «263-264 پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 237/9].

22/9924 . تهران ، دانشگاه تهران: 9577 ، نسخ و نستعلیق ، سید علی اصغر بن محمد قاسم طباطبایی زواره ای کچویی ، 1254 ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «279-279 پ» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 410/17].

23/9925 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، خلخالی ، 1255 ق ، رساله پانزدهم

مجموعه [دلیل المخطوطات: 151].

- 24/9926. قم، مرعشی: 1015، نسخ، بدون نام کاتب، 9 رجب 1279ق، رساله یازدهم مجموعه [فهرست مرعشی: 210/3].
- 25/9927. تهران، دانشگاه تهران: 3894، نستعلیق، نصر الله بن احمد نراقی، 1294ق، رساله دوازدهم مجموعه، «194-200» 7 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2882/12].
- 26/9928. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1100، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله چهارم مجموعه، «3صفحه» 2 برگ [فهرست اهدایی رهبری: 338].
- 27/9929. تهران، دانشگاه تهران: 3322، نستعلیق، محمد قاسم فاضل خلخالی، قرن 12 و 13ق، رساله اول مجموعه، «1-9» 9 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2305/11].
- 28/9930. تهران، دانشکده ادبیات: امام جمعه 234، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق [فهرست ادبیات تهران: 37/3].
- 29/9931. تهران، دانشکده حقوق: 87 - ج، نستعلیق چلیپا، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله اول مجموعه، «5پ6پ» 2 برگ [فهرست حقوق تهران: 373].
- 30/9932. تهران، دانشگاه تهران: 871، آغاز: برابر نمونه، تعلیق، محمد علی، نزدیک 1301ق، رساله هفتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].
- 31/9933. مشهد، آستان قدس رضوی: 6164، نستعلیق، محمد حسین، 1304ق [فهرست آستان قدس: 108/5].
- 32/9934. تهران، ملی تهران: 1996/ع، عنایت الله بن عبد الله روزبه، 1330ق، رساله شانزدهم مجموعه، «178ر197ر» 20 برگ [فهرست ملی تهران: 38/11 و 54].
- 33/9935. مشهد، آستان قدس رضوی: 6163، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 102/5].
- 34/9936. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1822، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله نهم مجموعه، «128-133» 3 برگ [فهرست مجلس: 421/9].
- 35/9937. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1822، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دهم مجموعه، «128-133» 6 برگ [فهرست مجلس: 240/5].

- 36/9938 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2859 ، آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلوات الزاكيات على محمد و آله الطاهرين ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و هفتم مجموعه ، «ص 84-89» 3 برگ [فهرست مجلس: 198/10].
- 37/9939 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7753 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1-6» 6 برگ [فهرست مجلس: 240/26].
- 38/9940 . تهران ، دانشگاه تهران: 1113 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلوات الزاكيات على محمد و آله ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی و عربی ، رساله دوازدهم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1377/5].
- 39/9941 . تهران ، دانشگاه تهران: 2401 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پانزدهم مجموعه ، «183-186» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1014/9].
- 40/9942 . تهران ، ملی تهران: 1996/ع ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «141 پ 143 ر» 3 برگ [فهرست ملی تهران: 37/11].
- 41/9943 . قم ، گلپایگانی: 1356/8/66 ، آغاز: سأل كميل بن زياد أمير المؤمنين عليا عليه السلام فقال ما الحقيقة؟ فقال كميل أو لست صاحب سرک ... و لما كان كميل قدس الله وجهه من اصحاب القلوب ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «31 - 32 پ» 2 برگ ، چلیپایی ، سابقه: حاج اسماعیل هدایتی [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید؛ مجله تراثنا: 124/4].
- 42/9944 . قم ، مسجد اعظم: 1354 ، سأل كميل بن زياد (رض) أمير المؤمنين علياً ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، 17 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 511؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 43/9945 . تهران ، ملک: 1668 ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «125 پ 129 پ» 5 برگ [فهرست ملک: 326/5].
- 44/9946 . تهران ، ملک: 4027 ، آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة الزاكيات على محمد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سیزدهم مجموعه [فهرست ملک: 150/7].
- 45/9947 . تهران ، ملک: 4645 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست ملک: 448/7].

46/9948 . تهران ، ملك: 5824 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست ملك: 57/9].

47/9949 . همدان ، مدرسه غرب: 646 ، شكسته نستعليق ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله سى و يكم ، «ص 736-738» برگ [فهرست مدرسه غرب: 260].

48/9950 . مشهد ، ادبيات مشهد: 335 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دهم مجموعه [فهرست ادبيات مشهد: 204].

49/9951 . تهران ، مجلس سنا: 281 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «283-289» برگ [فهرست مجلس سنا: 140/1].

50/9952 . رى ، آستان عبد العظيم: 376 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله پنجم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 451/3].

51/9953 . شيراز ، خانقاه احمدیه: بدون شماره ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله سیزدهم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 225/5].

52/9954 . عراق * ، نجف ، شيخ آقا بزرگ تهرانی: بدون شماره ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله بیست و دوم ، «192 پ 197 پ» برگ ، سابقه: دانشگاه تهران:

میکروفيلم 2986 [فهرست میکروفيلمهای دانشگاه تهران: 752/1].

53/9955 . قم ، آستان معصومیه (س): 478 ، آغاز: الحقيقة ههنا هو الشيء الثابت الواجب ، اسد الله بن نظر على خان تنكابنى ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دهم مجموعه [فهرست آستان معصومیه (س): 90/2].

1702 . شرح حديث الحقيقة

(فارسی)

از: محمد تقی بن محمد کاظم نعمة اللهی کرمانی (مظفر علیشاه) (1215 ق)

شرح منظومی است بر شرح حدیث حقیقت ، این منظومه بخشی از مثنوی بحر الأسرار مؤلف است.

آغاز:

مرتضی آن پادشاه پاک ذیل ریخته فیض حقیقت بر کمیل

[الذریعة: 197/13]

ص: 263

نسخه ها:

1/9956 . قم ، مرعشی: 7341 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، رستم بن بیجن ، 1256ق ، رساله سیزدهم مجموعه ، «173 پ - 180 پ» 8 برگ [فهرست مرعشی:

[138/19].

2/9957 . تهران ، ملک: 5181 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، خانلر بن احمد مازندرانی ، 1270ق ، 19 برگ [فهرست ملک: 499/3].

1703 . شرح حدیث الحقیقة

(عربی)

از: محمود بن علی بن ابی طاهر نطنزی کاشانی ، عز الدین (735 ق)

شرح عرفانی مختصری بر حدیث حقیقت است.

[الذریعة: 197/13 و 223/11]

آغاز: قال الشيخ العارف المحقق عز الملة و الدين محمود بن علی بن طاهر کاشانی.

نسخه ها:

1/9958 . قم ، مرعشی: 10120 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 8ق ، رساله دوم مجموعه ، «6ر - 7ر» 2 برگ [فهرست مرعشی: 86/26].

2/9959 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 150 ، آغاز: قال الشيخ العالم... فی تفسیر سؤال کمیل بن زیاد اعلم أن الحقیقة فعلیة ، تعلیق ، یوسف بن حسن جاستی ، قرن 8ق ، رساله هشتم مجموعه ، «193 - 194» 2 برگ [فهرست مجلس: 37/22].

3/9960 . تهران ، ملی تهران: 727/ف ، آغاز: الحمد لله وحده و الصلاة على نبيه محمد وآله و بعد هذا ما سأل کمیل بن زیاد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «ص 280 - 283» 2 برگ [فهرست ملی تهران: 238/2].

4/9961 . تهران ، دانشگاه تهران: 6710 ، نستعلیق ، نصیر الدین محمد رضوی (شاگرد آقا حسین خوانساری) ، 1064 و 1096ق ، رساله سی و هشتم مجموعه ، «هامش 105پ» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 341/16].

ص: 264

- 5/9962 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 172 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله هفتم مجموعه ، «37-39» برگ [فهرست مجلس: 59/22].
- 6/9963 . تهران ، دانشگاه تهران: 1036 ، آغاز: برابر نمونه ، تعلیق ، بدون نام کاتب ، 1116ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].
- 7/9964 . تهران ، دانشگاه تهران: 3864 ، نسخ و شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله نهم مجموعه ، «149-150» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2843/12].
- 8/9965 . قم ، مرعشی: 8373 ، نسخ و تعلیق ، ابو طالب عبد الواسع بن محمد هادی فارسی ، 1222ق ، رساله سوم مجموعه ، «4» 1 برگ [فهرست مرعشی: 339/21].
- 9/9966 . تهران ، دانشگاه تهران: 379 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1270ق ، رساله اول مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 462/3].
- 10/9967 . تهران ، دانشگاه تهران: 3894 ، نستعلیق ، نصر الله بن احمد نراقی ، 1294ق ، رساله پنجم مجموعه ، «166-168» 3 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2880/12].
- 11/9968 . تهران ، دانشگاه تهران: 3322 ، نستعلیق ، محمد قاسم فاضل خلخالی ، قرن 12 و 13 ق ، رساله دوم مجموعه ، «9-12» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3322/11].
- 12/9969 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6163 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 102/5].
- 13/9970 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، بدون نام کاتب ، ق 13 ، رساله سی و پنجم مجموعه ، «2ص» 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 725/23].
- 14/9971 . تهران ، دانشگاه تهران: 1925 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 537/8].
- 15/9972 . تهران ، ملی تهران: 1996ع ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفدهم مجموعه ، «179 ر و پ» 1 برگ [فهرست ملی تهران: 38/11 و 54].
- 16/9973 . مشهد ، ادبیات مشهد: 335 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله یازدهم مجموعه [فهرست ادبیات مشهد: 204].

1- (1). شرح حدیث حقیقت، از: محمد باقر بن مرتضی بن احمد طباطبایی یزدی (م 1298 ق)، مؤلف از این رساله در پایان کتابش
لوائح اللوحین نام برده است.

1 شرح حدیث «حلال محمد حلال إلى يوم القيامة»

از: محمد باقر بن محمد جعفر همدانی

رجوع کنید به: جواب سؤال از حدیث شریف «حلال محمد حلال إلى يوم القيامة».

1704 . شرح حدیث حلیة الرسول

(فارسی)

از: محمد بن محمد صادق حسینی قزوینی ، صدر الدین (قرن 12 ق)

شرحی است بر حدیث معروف حلیة الرسول صلی الله علیه و آله که حضرت امام حسن مجتبی از خاله اش هند بن ابی هاله نقل نموده است . (1) آغاز: الحمد لله الذی خلق الإنسان فی أحسن تقویم و الصلاة علی حبیبه.

نسخه ها:

9974 . قزوین ، فحول قزوینی: مجموعه 1 ، صدر الدین محمد حسینی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت [مجله تراثنا: 88/2].

1705 . شرح حدیث الحوت و قرن الثور

(عربی)

از: علی بن جمشید نوری اصفهانی (1246 ق) شرح حدیثی است که مرحوم کلینی در الکافی بدین عبارت نقل نموده است:

« . . . أبان بن تغلب ، عن أبی عبد الله علیه السلام قال: سألته عن الأرض علی أي شیء هی؟ قال: هی علی حوت . قلت: فالحوت علی أي شیء هو؟ قال: علی الماء . قلت:

فالماء علی أي شیء هو؟ قال: علی صخرة . قلت: فعلی أي شیء الصخرة؟ قال:

علی قرن ثور أملس . قلت: فعلی أي شیء الثور؟ قال: علی الثری . قلت: فعلی أي شیء الثری؟ فقال: هیهات عند ذلك ضلّ علم العلماء» . (2) آغاز: بسمله یقول النوری ... قال سألت عن الأرض علی أي .

ص: 266

1- (1) . این حدیث را شیخ صدوق در عیون اخبار الرضا علیه السلام (282/2) و [1] معانی الاخبار (ص 80) و علامه مجلسی در بحار الأنوار (148/16) ذکر نموده اند .

2- (2) . الکافی: 89/8 . [2]

نسخه ها:

9975. تهران، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 534/1، تحریری، محمد صادق بن محمد جعفر خراسانی، 1248ق، رساله چهارم مجموعه، «28پ - 29پ» 2 برگ، تحریری [فهرست دائرة المعارف: 147/1 و 323].

1 شرح حدیث «خاطب بنی ربی بلسان علی علیه السلام» (عربی)

از: علی خان مدنی دشتکی شیرازی، سید صدر الدین (1120 ق)

رجوع کنید به: الأخبار الخمسة.

1706 . شرح حدیث خضر

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی، علامه (1110 ق)

شرح مختصری است بر حدیثی که در علل الشرائع و عیون اخبار الرضا علیه السلام نقل شده است. طبق این حدیث حضرت خضر علیه السلام از امیر المؤمنین علیه السلام چند سؤال نموده و حضرت آنها را پاسخ گفته است. این شرح در ماه ربیع الثانی 1102 ق به پایان رسیده است.

چاپ: اصفهان، 1409ق، به همراه الاعتقادات.

[کتابشناسی مجلسی: 255]

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده... أخبر عدة من الأفاضل الكرام.

نسخه ها:

9976. قم، مرعشی: 187، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، 1125ق، رساله بیست و چهارم مجموعه، «269ر272ر» 4 برگ [فهرست مرعشی: 215/1].

1707 . شرح حدیث خلق (حدوث) الأسماء

(عربی)

از: محمد بن عبد النبي اخباری، ابو محمد (متخلص به سیل) (1232 ق)

شرح مختصری است بر حدیثی که بدین عبارت از امام صادق علیه السلام در خلق اسمای

«إن الله تبارك وتعالى خلق اسماً بالحروف غير متصوت، وباللفظ غير منطوق وبالشخص غير مجسد والتشبيه غير موصوف وباللون غير مصبوغ، منفى عنه الأقطار، مبعده عنه الحدود، محبوب عنه حس كل متوهم، مستتر غير مستور فجعله كلمة تامة على أربعة أجزاء معاً ليس منها واحد قبل آخر، فأظهر منها ثلاثة أسماء لفاقة الخلق إليها وحجب منها واحداً وهو الاسم المكنون المخزون، فهذه الأسماء التي ظهرت، فالظاهر هو الله تبارك وتعالى، وسخر سبحانه لكل اسم من هذه الأسماء أربعة أركان، فذلك اثنا عشر ركناً، ثم خلق لكل ركن منها ثلاثين اسماً فعلاً منسوباً إليها فهو الرحمن، الرحيم، الملك، القدوس، الخالق البارئ، المصور، الحي القيوم لا تأخذه سنة ولا نوم، العليم، الخبير، السميع، البصير، الحكيم، العزيز، الجبار، المتكبر، العلي، العظيم، المقتدر القادر، السلام، المؤمن، المهيمن (البارئ)، المنشئ، البديع، الرفيع، الجليل، الكريم، الرازق، المحيي، المميت، الباعث، الوارث، فهذه الأسماء وما كان من الأسماء الحسنى حتى تتم ثلاث مائة وستين اسماً فهي نسبة لهذه الأسماء الثلاثة وهذه الأسماء الثلاثة أركان، وحجب الاسم الواحد المكنون المخزون بهذه الأسماء الثلاثة وذلك قوله تعالى: قل ادعوا الله أو ادعوا الرحمن أيّاً ما تدعوا فله الأسماء الحسنى».

(1) آغاز: قال أبو عبد الله عليه السلام إن الله تبارك وتعالى خلق أسماء بالحروف.

نسخه ها:

9977 . تهران ، دانشگاه تهران: 922 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1677/5].

1708 . شرح حدیث «خلق الله الأشياء بالمشية و المشية بنفسها» به نظم

(فارسی)

از: محمد هاشم بن محمد اسماعیل ذهبی شیرازی ، درویش (1199 ق)

شرح منظوم و مختصری است بر حدیثی که بدین عبارت از امام صادق علیه السلام روایت شده است: «خلق الله المشية بنفسها ثم خلق الاشياء بالمشية» . (2)

ص: 268

1- (1) . الكافي: 112/1 . [1]

2- (2) . التوحيد ، شيخ صدوق : ص 148 و 339 .

نسخه ها:

9978. تهران، ملک: 5690، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، ضمن دیوان درویش، رساله سوم مجموعه، «147پ - 149پ» 3 برگ [فهرست ملک: 467/8].

1709. شرح حدیث «خلق الله الأشياء بالمشية...»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9979. مشهد، آستان قدس رضوی: 12810، ابو القاسم خونساری، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 333].

1710. شرح حدیث «خلق الله الأشياء بالمشية...»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بسمله. قال أطل الله بقاه... ما معنى قول مولينا الصادق عليه السلام المروي في الكافي خلق الله الأشياء بالمشية و خلق المشية بنفسها أقول أراد الإمام عليه الصلوات و السلام.

نسخه ها:

9980. قم، گلپایگانی: 1074/6/164، آغاز: برابر نمونه، نسخ، گویا به خط مؤلف، بدون تاریخ کتابت، در حاشیه تصحیح و متن خط خوردگی دارد، رساله اول مجموعه، «1پ - 10ر» 10 برگ، 11 سطر، 11*17/5 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

1711. شرح حدیث خلقه العلويات (شرح حدیث عالم علوی)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

ص: 269

مؤلف شاگرد فیض کاشانی است و این شرح را به روش اشراقی و عرفانی نگاشته است.

نسخه ها:

9981. مشهد، کاظم مدیر شانه چی: بدون شماره، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی: 597/5].

1712. شرح حدیث «خمرت طینه آدم...»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث قدسی که در مجامع روایی بدین عبارت نقل شده است:

«خمرت طینه آدم بیدی أربعین صباحاً». (1) نسخه ها:

9982. تهران، ملک: 554، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دهم مجموعه [فهرست ملک: 75/5].

1713. شرح حدیث «خیر الصفوف فی الصلاة المقدم»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیثی است که در کافی بدین عبارت نقل شده است: «خیر الصفوف فی الصلاة المقدم و خیر الصفوف للنساء فی الجنائز المؤخر . قیل یا رسول الله و لم؟ قال: صار سترة للنساء». (2) آغاز: قال (صلی الله علیه و آله) خیر الصفوف فی الصلاة المقدم و خیر الصفوف للنساء .

نسخه ها:

9983. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3150، آغاز: برابر نمونه، نسخ، شمس الدین گیلانی، قرن 13 ق، رساله سوم مجموعه، «صفحه 120» 1 برگ [فهرست مجلس:

.730/10]

ص: 270

1- (1). عوالی اللثالی، ابن ابی جمهور احسائی: 98/4؛ [1] شرح الأسماء الحسنی، ملا هادی سبزواری: 81/1 و 92؛ الدر المنثور، جلال الدین سیوطی: 15/2 .

1 شرح حديث داود بن رزين من الكافي في العلل و الأمراض

از: اسماعيل بن محمد حسين خواجهي اصفهاني مازندراني (1173 ق)

رجوع كنيد به: شرح الأحاديث (رسائل خواجهي).

1714 . شرح حديث در تلو آية إن الله يبشرك

(عربی)

از: محمد كريم خان بن ابراهيم کرمانی (1288 ق)

نسخه ها:

9984 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1521 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1263ق [فهرست القبای آستان قدس: 333].

1715 . شرح حديث در ستایش حمیری (دو حديث)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9985 . تهران ، ملک: 792 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست ملک: 177/5].

1716 . شرح حديث «الدنيا مزرعة الآخرة»

(عربی)

از: زين الدين بن علي بن احمد شامي عاملی (شهيد ثانی) (965 ق)

شرح متوسطی است بر حديث نبوی بدین عبارت: «الدنيا مزرعة الآخرة». (1) چاپ: رسائل الشهيد الثاني ، الجزء الثاني: ص 820 - 832 .

[الذريعة: 198/13]

آغاز: الحمد لله حق حمده و الصلاة على محمد نبيه و عبده و على آله.

انجام: فما ظنك بترك الزرع أصلاً فهذا مجمل القول في سر قول النبي صلى الله عليه و آله الدنيا مزرعة الآخرة . تمت .

1- (1). عوالى اللئالى ، ابن ابى جمهور احسايى: 267/1 ؛ [1] كشف الخفا و مزيل الالباس: 495/1 .

1/9986 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 8889 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی بن شجاع کرکی ، 989ق [فهرست آستان قدس: 286/14].

2/9987 . قم ، گلپایگانی: 4062/20/182 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله سوم مجموعه ، 17 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 255/2؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

3/9988 . تهران ، دانشکده الهیات: 561 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1281ق ، رساله ششم مجموعه ، «96پ - 102ر» 7 برگ [فهرست الهیات تهران: 329/1 و 573].

4/9989 . چالوس ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 507 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1293ق ، رساله سوم مجموعه ، 11 * 17 [فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام].

5/9990 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1231 ، آغاز و انجام : برابر نمونه ، شیخ محمد علی بن محمود تبریز ، 1030 تا 1044ق ، رساله پنجاه و پنجم مجموعه ، «154ب - 155الف» 1 برگ ، 26 * 19 [فهرست مجلس: 836/23].

6/9991 . قم ، گلپایگانی: 6958/35/138 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، رساله دوم مجموعه ، 12 برگ ، 14 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

1717 . شرح حدیث «دولتنا فی آخر الزمان»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر شعری که از امام صادق علیه السلام روایت شده بدین عبارت:

لکل اناس دولة یرقبونها و دولتنا فی آخر الدهر تظهر (1)

مؤلف این حدیث را بر دولت صفوی تطبیق داده و برای این موضوع ، دوازده دلیل آورده است. این رساله به شاه طهماسب صفوی (974ق) تقدیم شده است .

علامه مجلسی نیز رساله ای در شرح همین حدیث و تطبیق آن با دولت صفویه دارد که با عنوان رساله در رجعت یا ترجمه چهارده حدیث ، قبل از این معرفی گردید .

ص: 272

آغاز: استفتاح ابواب فیض واهب متعال در افتتاح هر مقال میمون فال و استجلاب.

نسخه ها:

9992. قم، مرعشی: 1381، آغاز: برابر نمونه، نسخ زیبا، بدون نام کاتب، 1017ق، 32 برگ [فهرست مرعشی: 154/4].

1718. شرح حدیث دیصانی و مسئله بداء و شرح حدیث مشمشه

(1)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

9993. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1132، سید محمد صادق طباطبایی (م 1300ق)، قرن 13، رساله سوم مجموعه، «98 الف - 102 ب» 4 برگ، 11/5 * 17/5 [فهرست مجلس: 597/23].

1719. شرح حدیث رأس الجالوت

(عربی)

از: ابو القاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (1231 ق)

شرح فلسفی مختصری است بر حدیث رأس الجالوت. این حدیث مناظره ای است بین امام رضا علیه السلام با رهبر دینی یهودیان که رأس الجالوت نامیده می شد. طبق این روایت رأس الجالوت از امام پرسش هایی نموده که اولش چنین است: «ما الکفر و ما الإیمان و ما الکفر و ما الشیطان؟». این شرح در سال 1200ق نگاشته شده است.

آغاز: الحمد لله و کفی و الصلاة علی عباده الذین اصطفی محمد و آله الطاهرين.

نسخه ها:

1/9994. قم، مدرسه فیضیه: 818، بدون نام کاتب، 1200ق، رساله دوازدهم مجموعه [فهرست مدرسه فیضیه: 67/1].

ص: 273

1- (1). گویا منظور عبارت «ما جعل الله المشمشة ممشة بل اوجدها» است که از حکما نقل شده و حدیث نیست.

2/9995 . قم ، مرعشی: 1259 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، غلام رضا بن محمد حسین اصفهانی ، 14 جمادی الاول 1255ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست مرعشی]:

[61/4].

3/9996 . قم ، گلپایگانی: 6745/34/115 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی رضا بن ازهیر قمی ، 11 محرم 1261ق ، در حاشیه تصحیح شده است ، رساله پنجم مجموعه ، 20 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

4/9997 . قم ، مرعشی: 11378 ، آغاز: برابر نمونه ، تحریری ، محمد رضا بن محمد تهرانی ، قرن 13ق ، رساله چهارم مجموعه ، «81-88» برگ ، 17 سطر ، 16*10 [فهرست مرعشی: 637/28].

5/9998 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6164 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسین ، 1304ق [فهرست آستان قدس: 107/5؛ فهرست الفبایی آستان قدس: 333].

6/9999 . قم ، مرعشی: 10212 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «4پ8» برگ 5 برگ [فهرست مرعشی: 177/26].

7/10000 . قم ، مرعشی: 5328 ، نسخ ، محمد مهدی بن الله قلی همدانی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «2پ5» برگ 4 برگ [فهرست مرعشی: 113/14].

8/10001 . تهران ، دانشگاه تهران: 1020 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق شکسته ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، 23 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1193/5].

9/10002 . آران و بیدگل ، امامزاده هلال بن محمد: 161 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، ابو طالب بن محمد حسن آرانی ، بدون تاریخ کتابت ، در مجله وقف میراث جاویدان با شماره 37 معرفی شده ، رساله هفتم مجموعه ، «ص 544 - 555» برگ 6 ، سابقه:

مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 262 [فهرست عکسی مرکز احیاء: 303/1؛ فهرست امامزاده هلال].

1720 . شرح حدیث رأس الجالوت

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسایی ، شیخ (1241 ق)

تألیف این شرح در سال 1225 ق صورت گرفته است.

ص: 274

چاپ: تبریز، 1276ق، در ضمن جلد دوم جوامع الكلم.

[موسوعة مؤلفی الإمامية: 536/3؛ فهرست مشایخ عظام: 225]

آغاز: الحمد لله و صلى الله على محمد و آله أجمعين أما بعد فيقول العبد المسكين أحمد بن زين الدين الأحسائي.

نسخه ها:

1/10003 . تهران ، ملی تهران: 755ع ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، عبد الرحيم بن ولي محمد اردبیلی ، 1235ق ، رساله سی و چهارم مجموعه ، «ص372-374» 2 برگ [فهرست ملی تهران: 241/8].

2/10004 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 12804 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، شیر علی همدانی ، 1244ق [فهرست آستان قدس: 287/14].

3/10005 . قم ، مرعشی: 10358 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، جمعه ربيع الثاني 1263ق ، رساله ششم مجموعه ، «84ر» 11 برگ [فهرست مرعشی: 299/26].

4/10006 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 453 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، هدايت الله ، 7 شوال 1297ق ، رساله سوم مجموعه ، «26پ32» 7 برگ [فهرست دائرة المعارف: 147/1 و 316].

5/10007 . یزد ، وزیری: 1341 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «103 - 108» 6 برگ [فهرست کتابخانه وزیری: 934/3].

1721 . شرح حدیث رأس الجالوت

(فارسی)

از: عبد الرحيم بن محمد یونس دماوندی ، ملا (1160 ق)

شرح مختصر عرفانی است بر حدیث رأس الجالوت ، که به درخواست بعضی از برادران ایمانی نگاشته و در آن ، رموز حدیث را بنا بر گفته های بزرگان تصوف شرح می نماید.

[فهرست مرعشی: 270/17]

آغاز: بسم الله و الصلاة على محمد و آله الطاهرين أما بعد.

نسخه ها:

1/10008 . یزد ، وزیری: 3194 ، از آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، مهر علی ، 1232ق ، رساله

اول مجموعه، «(24-25)» 2 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1566/5].

2/10009 . قم، مرعشی: 6713، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد سعید خلخالی، بدون تاریخ کتابت، رساله چهارم مجموعه، «104 پ 105 پ» 2 برگ [فهرست مرعشی:

[270/17].

1722 . شرح حدیث رأس الجالوت

(عربی)

از: محمد عبد الصاحب بن احمد بن مهدی نراقی کاشانی (1297 ق)

جدّ شارح - ملا مهدی نراقی - در آخر کتاب مشکلات العلوم، شرح کوتاهی بر حدیث رأس الجالوت، نگاشته بود، مؤلف در رساله حاضر شرح جدّش را تکمیل نموده است. این شرح مختصر با عناوین «قوله - قوله» برگزار شده و مؤلف آن را به درخواست یکی از دوستان نگاشته است.

چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر دوم، ص 233 - 254، با تحقیق سید محمد رضا حسینی .

[الذریعة: 199/13؛ مشار عربی: 545]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد فیقول الراجی إلى رحمة ربه الباری.

نسخه ها:

1/10010 . قم، مرعشی: 5893، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، 18 جمادی الاول 1279 ق [فهرست مرعشی: 272/15].

2/10011 . قم، مرعشی: 8175، نسخ، عبد الباقي بن محمد تقی طباطبایی بیدگلی، 1283 ق، رساله چهارم مجموعه، «104 پ 107 پ» 4 برگ [فهرست مرعشی: 157/21].

1723 . شرح حدیث رأس الجالوت

از: محمد اسماعیل بن محمد جعفر اصفهانی (1)

نسخه ها:

10012 . تهران، دکتر علی اصغر مهدوی: 283، رقاع و شکسته، عباس قلی بن محمد زکی

ص: 276

1- (1). گویا مؤلف همان اسماعیل بن جعفر قائنی اصفهانی است که در ذریعه (224/24) از آثار وی کتاب نظم اللالی که در سال 1251 ق تألیف نموده، معرفی شده است.

خان نوری (سردار فارس و کرمان و شاگرد مؤلف)، 1280ق، رساله سوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 107/2].

1724 . شرح حدیث رأس الجالوت

(عربی)

از: محمد حسن بن احمد نظری

آغاز: ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و أنت خیر الفاتحین.

نسخه ها:

10013 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9056 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، شوال 1295 ق ، 9 برگ [فهرست آستان قدس: 286/14؛ فهرست الفبایی آستان قدس: 333].

1725 . شرح حدیث رأس الجالوت

(فارسی)

از: محمد حسین بن عبد الله اصفهانی (قرن 13 ق)

شرح مزجی است بر حدیث رأس الجالوت . مؤلف این کتاب را برای حاج میرزا آقاسی صدر اعظم محمد شاه قاجار در صفر 1265ق نوشته است.

آغاز: بسمله . بعد الحمد و الثنا چنین گوید عبد ذلیل دو جهانی ابن عبد الله.

نسخه ها:

1/10014 . مشهد ، دانشکده الهیات: 582 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، 13 برگ [فهرست الهیات مشهد: 332].

2/10015 . مشهد ، عبد الحمید مولوی: 556 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 86/5].

1726 . شرح حدیث رأس الجالوت

(عربی)

از: نجف قلی انجدانی (قرن 13 ق)

شرح مختصری است بر حدیث رأس الجالوت .

ص: 277

آغاز: حدیث سأل رأس الجالوت عن الرضا عليه السلام وقال يا مولاي ما الكفر.

نسخه ها:

10016 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3254 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، نجف قلی انجدانی (مؤلف) ، 1245ق ، رساله سوم مجموعه ، «232 - 238» 7 برگ [فهرست مجلس:

.838/10]

1727 . شرح حدیث رأس الجالوت

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیث رأس الجالوت است به روش عرفان شیعی . در آن دارد: «قال العارف أبو الخیر الآن كما كان» ، و ابیات «از جمادی مردم و نامی شدم ...» از مثنوی معنوی مولوی در آن آمده است.

آغاز: سأل رأس الجالوت عن الرضا فقال يا مولاي ما الكفر.

نسخه ها:

10017 . تهران ، دانشگاه تهران: 661 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 1374/5].

1 شرح حدیث رأس الجالوت

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید قمی ، حکیم کوچک)

رجوع کنید به: الفوائد الرضویة.

1728 . شرح حدیث الرحمة

(عربی)

از: عبد الرزاق بن ابی الغنائم کاشانی ، کمال الدین (730 ق)

شرح مختصری است بر حدیث نبوی: «الراحمون یترحمهم الرحمن یوم القیامة ، ارحموا من فی الأرض یرحمکم من فی السماء» . (1)

ص: 278

آغاز: ايضاً من إفاداته عليه الرحمة في بيان قول النبي صلى الله عليه وآله:

الراحمون يترحمهم الرحمن ارحموا من في الأرض.

نسخه ها:

10018 . تهران ، دانشگاه تهران: 3894 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، نصر الله بن احمد نراقي ، 1294ق ، رسالته نهم مجموعه ، «179-184» 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

[2881/12].

1729 . شرح حديث الرضا عليه السلام «النهار قبل ام الليل؟ ..»

از: عبد الرحيم بن محمد شريف

شرح حديثي است كه از امام رضا عليه السلام بدين عبارت نقل شده است:

« . . . عن الأشعث بن حاتم ، قال: كنت بخراسان حيث اجتمع الرضا عليه السلام و الفضل بن سهل و المأمون في الإيوان الحيري بمرور ، فوضعت المائدة ، فقال الرضا عليه السلام : إن رجلاً من بني إسرائيل سألني بالمدينة فقال: النهار خلق قبل أم الليل؟ فما عندكم؟ فأداروا الكلام و لم يكن عندهم في ذلك شيء . فقال الفضل للرضا عليه السلام : أخبرنا بها أصلحك الله . قال: نعم ، من القرآن أم من الحساب ، قال له الفضل: من جهة الحساب . فقال: قد علمت يا فضل أن طالع الدنيا السرطان و الكواكب في مواضع شرفها ، فزحل في الميزان ، و المشتري في السرطان ، و الشمس في الحمل ، و القمر في الثور ، و ذلك يدل على كينونة الشمس في الحمل من العاشر من الطالع في وسط السماء ، فالنهار خلق قبل الليل ، و أما في القرآن فهو في قوله تعالى : لا الشمس ينبغي لها أن تدرك القمر و لا الليل سابق النهار ، أى قد سبقه النهار . (1)آغاز: الحمد لله الذى خلق السماوات و الأرضين فى ستة أيام بقدرته . . . فيقول عبد الرحيم بن محمد شريف الشريف . . . قد التمس منى الولد الموفق . . . الشيخ محمد على بن بشاره أن اشرح له ما ورد عن الإمام . . . الرضا صلوات الله و سلامه عليه . . .

رواه العياشى . . . فقال الرضا ان رجلاً من بني اسرائيل سألنى بالمدينة فقال النهار

ص: 279

قبل ام اللیل؟...

نسخه ها: 10019. شیراز، دانشکده پزشکی: بدون شماره، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، 1204ق [میراث اسلامی ایران: 436/1].

1730. شرح حدیث الرضا علیه السلام «بسم الله... أقرب إلى الاسم الأعظم من سواد»

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیثی است در باره فضل بسمله، که از امام رضا علیه السلام نقل شده است:

«بسم الله الرحمن الرحيم أقرب إلى اسم الله الأعظم من سواد العين إلى بياضها» (1).

نسخه ها:

10020. تهران، دانشکده ادبیات: امام جمعه 358، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله چهاردهم مجموعه، (75666) [فهرست ادبیات تهران: 58/3].

1731. شرح حدیث رفع

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10021. مشهد، آستان قدس رضوی: 13485، شکسته نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 333].

1732. شرح حدیث رؤیت

(عربی)

از: محمد رضا بن محمد رشید نائینی (قرن 12 ق)

شرح حدیثی است از امام هادی علیه السلام که شیخ صدوق در کتاب التوحید نقل نموده است: «... عن أحمد بن إسحاق، قال: كتبت إلى أبي الحسن الثالث عليه السلام أسأله عن الرؤية وما فيه الناس. فكتب عليه السلام: لا يجوز الرؤية ما لم يكن بين الرائي والمرئي

ص: 280

هواء ينفذه البصر، فإذا انقطع الهواء و عدم الضياء بين الرائي والمرئي لم تصح الرؤية و كان في ذلك الاشتباه لأن الرائي متى ساوى المرئي في السبب الموجب بينهما في الرؤية و جب الاشتباه و كان في ذلك التشبيه، لأن الأسباب لا بد من اتصالها بالمسببات». (1) آغاز: بسملة روى الشيخ الصدوق... في كتاب التوحيد في باب الرؤية... فكتب عليه السلام لا يجوز الرؤية.

نسخه ها:

10022. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 1032، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله بیست و سوم مجموعه، «32 پ 33 پ» 2 برگ [فهرست مجلس: 329/23].

1733. شرح حدیث الرؤیة من کتاب الکافی عن الإمام الرضا علیه السلام

(عربی)

از: محمد بن محمد صادق حسینی قزوینی، صدر الدین (زنده در 1109 ق)

نسخه ها:

10023. قم، قائمی: بدون شماره، صدر الدین محمد حسینی، 1109 ق [مجله تراثنا:

.354/50].

1734. معنی «حدیث الریاء شرک و ترکہ کفر»

(عربی)

از: علی بن عبد الله بن علی بحرانی (1319 ق)

پاسخ سؤالی است درباره حدیث «الریاء شرک و ترکہ کفر» و در ضمن پاسخ، درباره حدیث «من ترک الریاء بقی بلا عمل» بحث شده است. در این رساله شواهدی از آیات و احادیث معصومین علیهم السلام به چشم می خورد و در هفتم جمادی الاول 1302 ق نگاشته شده است.

[فهرست مرکز احیاء: 203 / 1]

ص: 281

آغاز: الحمد لله... و بعد فقد ورد على سؤال من بعض الأصدقاء.

نسخه ها:

10024 - قم ، مركز احياء ميراث اسلامي: 146 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دهم مجموعه ، «75 پ - 77 پ» 3 برگ [فهرست مركز احياء:

[2031].

1735 . شرح حديث زينب العطاره

(عربی و فارسی)

از: علی بن جمشید نوری ، ملا (1246 ق)

شرح حديث زينب عطاره است كه مرحوم كليني در كافي نقل نموده است:

«جاءت زينب العطاره الحولاء إلى نساء النبي صلى الله عليه وآله و بناته و كانت تبيع منهن العطر فجاء النبي صلى الله عليه وآله و هي عندهن فقال: إذا أتيتنا طابت بيوتنا . فقالت: بيوتك بريحك أطيب يا رسول الله ، قال إذا بعث فأحسني و لا تغشني فإنه أتقى و أبقى للمال ، فقالت:

يا رسول الله ما أتيت بشيء من بيعي و إنما أتيت أسألك عن عظمة الله عز و جل ، فقال: جل جلال الله سأحدثك عن بعض ذلك ، ثم قال: إن هذه الأرض بمن عليها عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة قى و هاتان بمن فيهما و من عليهما عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة قى و الثالثة حتى إنتهى إلى السابعة و تلا هذه الآية " خلق سبع سماوات و من الأرض مثلهن ، و السبع الارضين بمن فيهن و من عليهن على ظهر الديك كحلقة ملقاة في فلاة قى و . . . الحديث» (1).

در این شرح بندهایی از پاسخ پیامبر صلى الله عليه وآله به فارسی نیز ترجمه شده است.

آغاز: الحمد لله الذى ما فى السماوات و ما فى الأرض و ما بينهما و ما تحت الثرى.

نسخه ها:

1/10025 . تهران ، دانشگاه تهران: 3092 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام كاتب ، ذى حجه 1242 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «227 - 330» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2038/11].

ص: 282

2/10026 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامى: 534 ، آغاز: برابر نمونه ، تحریرى ، محمد صادق خراسانى (شاگرد مؤلف) ، 1248ق ، رساله اول مجموعه ، «1ر22پ» 22 برگ [فهرست دائرة المعارف: 147/1 و 323].

3/10027 . قم ، مرعشى: 2010 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1256ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 78پ» 78 برگ [فهرست مرعشى: 13/6].

4/10028 . تهران ، مجلس شورای اسلامى: 1934 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله اول مجموعه ، «ص1 - 46» 23 برگ [فهرست مجلس: 434/5 و 634/9].

1736 . شرح حديث زينب العطاره

(عربى)

از: محمد بن ابراهيم بن يحيى قوامى شيرازى (ملا صدرا) (1050 ق)

آغاز: فى الكافى و توحيد الصدوق ياسنادهما عن أبى عبد الله قال جاءت.

نسخه ها:

10029 . تهران ، ملى تهران: 264ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد صادق خراسانى ، 1259ق ، رساله پنجم مجموعه ، «ص443 - 449» 4 برگ [فهرست ملى تهران:

238/7].

1737 . شرح حديث «سبعة يظلمهم الله فى ظله»

(فارسى)

از: مؤلف شناخته

شرح حديث نبوى است بدين عبارت: «سبعة يظلمهم الله فى ظله يوم لا ظل إلا ظله:

إمام عادل ، و شاب نشأ فى عبادة الله عزوجل ، و رجل قلبه متعلق بالمسجد إذا خرج منه حتى يعود إليه ، و رجلان كانا فى طاعة الله عز و جل فاجتمعا على ذلك و تفرقا ، و رجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه ، و رجل دعت امرأه ذات حسب و جمال فقالت: إني أخاف الله ، و رجل تصدق بصدقة فأخفاها حتى لا تعلم شماله ما يتصدق بيمينه» . (1)

ص: 283

نسخه ها:

10030 . تهران ، ملی تهران: 836/ف ، نسخ ، ابو القاسم بن میرزا جان منجم ، قرن 11 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست ملی تهران: 371/2].

1738 . شرح حدیث سبق نور محمد

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر

نسخه ها:

10031 . همدان ، مدرسه غرب: 4784 ، نستعلیق ، ابراهیم بن عبد الله رضوی ، پنجشنبه 3 رجب ، رساله دوم مجموعه ، «ص 240-302» 32 برگ [فهرست مدرسه غرب: 401].

1739 . شرح حدیث «ستة أشياء ليس للعباد فيها صنع»

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه (1110 ق)

شرحی است به نظم و نثر بر حدیث منقول از امام صادق علیه السلام : «ستة أشياء ليس للعباد فيها صنع: المعرفة ، و الجهل ، و الرضا ، و الغضب ، و النوم ، و اليقظة» (1).

این رساله ضمن رسائل اعتقادی علامه مجلسی با تصحیح سید مهدی رجایی به چاپ رسیده است.

[الذريعة: 199/13 و 96/4 ؛ کتابشناسی مجلسی: 183 ؛ منزوی: 1227/2]

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على محمد و آله الطيبين الطاهرين أما بعد محمد بن يعقوب الكليني رضی الله عنه روایت کرده است از محمد بن ابی عبد الله که .

انجام : و از ائمه هدی نهی از تفکر در فروع مسأله قضا و قدر که این از جمله

ص: 284

آنهاست وارد شده لهذا به همین قدر اکتفا نمود هدانا الله . . . الى الصراط المستقیم .

نسخه ها:

1/10032 . قم ، مرعشی: 187 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1125ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «75 پ - 77 ر» 3 برگ [فهرست مرعشی: 209/1].

2/10033 . تهران ، دانشگاه تهران: 4453 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد باقر ، محرم 1126ق ، رساله هشتم مجموعه ، «51 پ - 56 ر» 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3409/13].

3/10034 . تهران ، ملک: 4658 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوازدهم مجموعه ، «83 ر - 90 پ» 8 برگ [فهرست ملک: 483/7].

1740 . شرح حدیث «سته اشیاء لیس للعباد فیها صنع»

(فارسی)

از: محمد بن حسن شیروانی ، میرزا (1099 ق)

[الذریعة: 200/13؛ منزوی: 1227/2]

آغاز: الحمد لله... محمد بن یعقوب کلینی رضی الله عنه روایت کرده است از محمد بن ابی عبد الله .

انجام : و حمل آنها بر دقایق گوناگون ناچار و ضرور افتاده آن استبعاد زایل و مضمحل گردد .

نسخه ها:

1/10035 . قم ، مرعشی: 4130 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، محمد زکی بن ملا محمد جعفر همدانی ، شوال 119 (؟) ، رساله سوم مجموعه ، «82 پ - 89 پ» 8 برگ [فهرست مرعشی: 148/11].

2/10036 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2019 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 93/5].

3/10037 . تهران ، دانشگاه تهران: 7191 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، رساله هشتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 480/16].

4/10038 . قم ، مدرسه فیضیه: 1665 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوازدهم مجموعه [فهرست مدرسه فیضیه: 113/2].

5/10039 . یزد ، شیخ علی علومی: 613 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 2489 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 702/1].

1741 . شرح حدیث «سته أشياء لیس للعباد فیها صنع»

از: مؤلف ناشناخته

دو نسخه شرح بر حدیث مذکور است که معلوم نیست شرح مجلسی است یا شیروانی .

[منزوی: 1227/2]

نسخه ها:

1/10040 . تهران ، دانشگاه تهران: 4333 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، فارسی ، رساله هفتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 3292/13].

2/10041 . تهران ، دانشگاه تهران: 7008 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، رساله یازدهم مجموعه ، «29پ39» 11 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.426/16].

1742 . شرح حدیث «السعيد سعيد في بطن امه ...»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث نبوی: «السعيد من سعد في بطن امه و الشقی من شقی فی بطن امه و السعيد من وعظ بغيره و اکیس الکیس التقی وأحمق الحمق الفجور الحدیث» (1) .

نسخه ها:

10042 . تهران ، ملک: 1597 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله چهارم مجموعه [فهرست ملک: 302/5].

ص: 286

(عربی)

از: قوام الدين بن حبيب الله موسوی خلخالی

آغاز: الحمد لله رب العالمين... قد أمرني طهماسب ميرزا... أن أكتب شرحاً للحديث.

نسخه ها:

1/10043 . تهران ، مجلس سنا: 715 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله سیزدهم ، «288 - 295» 8 برگ [فهرست مجلس سنا: 42/2].

2/10044 . تهران ، حسین مفتاح: 875 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سیزدهم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 261/7].

1744 . شرح حديث شرح الصدر (الاستعداد للموت)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله مختصری در شرح حدیث نبوی است که از آن حضرت درباره شرح صدر سؤال شده: «سئل النبی صلی الله علیه و آله عن هذه الآية: فمن یرد الله أن یهدیه یشرح صدره للإسلام . قالوا: کیف یشرح صدره یا رسول الله؟ قال: نور یقذف فیہ فیشرح له و یفسح . قالوا: فهل لذلك من أمانة یعرف بها؟ قال: الإنابة إلى دار الخلود و التجافی عن دار الغرور و الاستعداد للموت قبل لقاء الموت» . (1) این رساله در پاسخ کسی که از استعداد ، شروط و اسباب آن سؤال نموده ، نگاشته شده ، و مؤلف آن را در سه رکن و هر رکن شامل چند قسم ، تنظیم نموده است:

رکن اول: فی إعداد الزاد للطریق ؛

رکن دوم: فی قطع العلائق المانعة له عن الانتهاض ؛

رکن سوم: التحفة المقربة إلى الله تعالی .

آغاز: الحمد لله و الصلاة و السلام على رسول الله و آله و أصحابه أجمعين قال الله تعالى أفمن شرح الله صدره للإسلام فهو على نور من ربه و سئل رسول الله صلی الله علیه و آله عن شرح الصدر فقال هو نور .

ص: 287

1- (1). تفسير القرآن ، عبدالرزاق الصنعاني: 217/2 . [1]

نسخه ها:

10045 . قم ، گلپایگانی: 1030/6/120 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله دوم مجموعه ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

1745 . شرح حدیث «الشريعة أقوالی و الطريقة أفعالی ...»

از: مؤلف ناشناخته

سه شرح ناشناخته است بر حدیث نبوی: «الشريعة أقوالی و الطريقة أفعالی والحقیقة أحوالی» (1).

نسخه ها:

1/10046 . قم ، مرعشی: 3119 ، آغاز: قال النبی صلی الله علیه و آله الشريعة اقوالی ...

می فرماید که شریعت ، نستعلیق ، اسد الله افشار ، 1263 ق ، فارسی ، رساله سوم مجموعه ، «5پ - 13پ» 9 برگ [فهرست مرعشی: 347/8].

2/10047 . قم ، گلپایگانی: 24/72 ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 149/3].

3/10048 . انگلستان * ، بادلیان: آکسفورد 94 والکر 1298 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و چهارم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 1142 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 568/1].

1746 . شرح حدیث «الصبغة معرفة أمير المؤمنين بالولاية في الميثاق»

(2)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیثی از امام صادق علیه السلام که در تفسیر آیه «صبغة الله و من أحسن من الله صبغة» فرموده اند: «الصبغة معرفة أمير المؤمنين بالولاية في الميثاق» . (3)

ص: 288

1- (1) . عوالی اللئالی ، ابن ابی جمهور احسائی: 124/4 . [1]

2- (2) . در فهرست سنا به جای «الصبغة» «الصنعة» نوشته شده که درست نیست .

3- (3) . تفسیر العیاشی ، محمد بن مسعود عیاشی: 62/1 . [2]

نسخه ها:

10049 . تهران ، مجلس سنا: 284 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله نهم مجموعه ، «288 - 305» 18 برگ [فهرست مجلس سنا: 143/1].

1 شرح حدیث «الصلاة معراج المؤمن»

از: عبد الجواد بن محمد جعفر

رجوع کنید به: تشریح الصلاة.

1747 . شرح حدیث «صورته عاریه عن المواد» (شرح حدیث عالم علوی)

(عربی)

از: عبد الرحیم بن محمد یونس دماوندی ، ملا (1160 ق)

شرحی فلسفی بر حدیثی که از علی علیه السلام در باره عالم علوی نقل شده است:

«و سئل علیه السلام عن العالم العلوی فقال: صور عاریة عن المواد عالیة عن القوة و الاستعداد تجلی لها فأشرق و طالعتها فتألأت و ألقى فی هویتها مثاله فأظهر عنها افعاله و خلق الانسان ذا نفس ناطقة ان زكاها بالعلم فقد شابته جواهر اوائل عللها و إذا اعتدل مزاجها و فارقت الأضداد فقد شارك بها السبع الشداد». (1) این شرح را دماوندی به خواهش سید حسن بن محمد امین موسوی حائری در کربلا نگاشته است.

[التراث العربی: 288/3]

آغاز: الحمد لله مبدع العقول و باری النفوس و خالق الأجسام و المؤلف بینهما حتی ترتقی النفوس إلى کمالاتها اللانقطة بها.

نسخه ها:

1/10050 . قم ، مرعشی: 1952 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسن حسینی خویی

ص: 289

زنوزی، 1 شوال 1206ق، طهران، رساله هشتم مجموعه، «70 ر - 80 ر» 11 برگ [فهرست مرعشی: 321/5].

2/10051 . یزد، وزیری: 3194، نستعلیق، مهر علی، 1232ق، رساله چهارم مجموعه، «27-34» 8 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1566/5].

3/10052 . قم، مدرسه فیضیه: 1164، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1229 تا 1234ق، رساله دوم مجموعه، 12 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 63/2].

4/10053 . تهران، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 371، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، 1281ق، رساله دوم مجموعه، «17پ26ر» 10 برگ [فهرست دائرة المعارف: 148/1 و 310].

5/10054 . قم، مرعشی: 6713، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد سعید خلخالی، بدون تاریخ کتابت، رساله سوم مجموعه، «100ر104پ» 5 برگ [فهرست مرعشی: 27017].

6/10055 . قم، گلپایگانی: 1668/9/218، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در حاشیه تصحیح شده، رساله چهارم مجموعه، 10 برگ، 16 سطر، سابقه: حاج اسماعیل هدایتی [فهرست گلپایگانی، جدید؛ مجله تراثنا: 93/3].

1748 . شرح حدیث «صورته عاریة عن المواد...»

(فارسی)

از: محمد صالح بن محمد سعید خلخالی (1175 ق)

[الذریعة: 202/13]

آغاز: الحمد لله الذي أبدع العقل إبداعاً عظيماً و اخترع.

نسخه ها:

1/10056 . قم، مرعشی: 6713، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، محمد سعید خلخالی، جمادی الاول 1190ق، رساله هفتم مجموعه، «112پ121پ» 10 برگ [فهرست مرعشی: 271/17].

2/10057 . یزد، وزیری: 3194، نستعلیق، مهر علی، 1232ق، رساله پنجم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 1566/5].

3/10058 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6165 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، علی اکبر بن

ص: 290

محمد کریم سالیانی ، 1258ق ، 13 برگ [فهرست آستان قدس: 103/5].

4/10059 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1803 ، آغاز: سئل علیه السلام عن العالم العلوی فقال صورته عاریة عن المواد عالیة ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، بخشی از رساله است ، رساله پانزدهم مجموعه ، «ص 243 - 244» 2 برگ [فهرست مجلس:

[301/9].

1749 . شرح حدیث «الصورة الإنسانية أكبر حجة الله»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیث امام صادق علیه السلام است که فرموده: «الصورة الإنسانية أكبر حجة الله على خلقه و هي الكتاب المبين». (1) آغاز: فرمود صورت انسانیت بزرگترین حجت خدا است.

نسخه ها:

10060 . تهران ، ملک: 1765 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «ب 6 - 8 ر» 3 برگ [فهرست ملک: [359/5].

1 شرح حدیث «الطلاق بيد من أخذ بالساق»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1 شرح حدیث طلب العلم

از: محسن بن مرتضی فیض کاشانی

رجوع کنید به: منهاج النجاة.

ص: 291

1- (1) . التفسیر الصافی ، فیض کاشانی: 92/1 ، و [1] در آن چنین آمده: «وقال الصادق علیه السلام: الصورة الإنسانية هي أكبر حجة الله على خلقه و هي الكتاب الذي كتبه الله بيده» .

1 شرح حدیث الطین

از: ابو القاسم بن حسن گیلانی قمی

رجوع کنید به: شرح حدیث هل رأیت رجلاً.

1 شرح حدیث الطین

از: محمد جعفر بن صفر خان قراگزلو کبوترآهنگی همدانی (مجدوب علی شاه)

رجوع کنید به: شرح حدیث هل رأیت رجلاً.

1750 . شرح حدیث طینت

(عربی)

از: هادی بن مهدی سبزواری ، ملا (1289 ق)

پاسخی است که سبزواری در شرح سؤالات شیخ محمد ابراهیم واعظ تهرانی نگاشته است . اولین پرسش تهرانی در باره حدیث طینت است و به همین دلیل این رساله ، شرح حدیث طینت نام گرفته است .

چاپ: مجموعه رسایل فیلسوف کبیر حاج ملا هادی سبزواری ، تصحیح سید جلال الدین آشتیانی ، رساله سوم ، 44ص .

آغاز: الحمد لله الذی خلق الإنسان علمه البیان و لقنه البرهان و خلق طینة الکامل منه من الروح و الريحان .

نسخه ها:

10061 . تهران ، سپهسالار: 7532 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد علی کرمانشاهی ، قرن 13 ق ، رساله اول مجموعه ، «24پ31» 8 برگ [فهرست سپهسالار: 276/3].

1751 . شرح حدیث طینت

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیثی مفصل است در باب جبر و اختیار که از امام محمد باقر علیه السلام در کافی

ص: 292

نقل شده است. نویسنده، نخست سخنان فیض کاشانی را در شرح این حدیث از وافى و سپس سخنان محقق خوانساری را در حاشیه یاد کرده است.

آغاز: بسملة تعالى قال صاحب الوافى فيه وقد اطلعت على حدیث مبسوط فى الطینات و بدء الخلائق جامعاً لأكثر مقاصد مما تأبى نفسى إلا إیراده .

انجام: و الماء العذب عما له فى طینته من إفاضات عالم الجبروت .

نسخه ها:

1/10062 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3323 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نوزدهم مجموعه ، (ص 369 - 382) 7 برگ [فهرست مجلس:

[1096/10].

2/10063 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3512 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «ص 61 - 64» 2 برگ [فهرست مجلس:

[1466/10].

1 شرح حدیث عالم علوی (عربی)

از: عبد الرحیم بن محمد یونس دماوندی ، ملا (1160 ق)

رجوع کنید به: شرح حدیث صور عاریة عن المواد

1752 . معنی حدیث «العبودية جوهرة . . .» و حدیث «بنا عرف الله»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (م 1241ق)

پاسخ های شیخ احمد احسائی به ده سؤال ملا محمد مهدی بن محمد شفیع استرآبادی است. در نسخه حاضر تنها چهار سؤال و جواب بدون رعایت ترتیب اصلی آمده است با این عناوین:

1. معنی حدیث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية»؛

2. معنی حدیث «بنا عرف الله» و «لولا الله ما عرفنا»؛

3. در بیان آیه «و اللیل إذا یسر» چرا یاء بدون جازم حذف شده است؛

4. معنی قول علما که: کلمه لا إله إلا الله، منطبق بر جمیع مراتب توحید است و کیفیت ترکیب نحوی کلمه.

[فهرست مجلس: 68/22، فهرست مشایخ: 82/2]

آغاز: قال الشيخ محمد مهدی قد روى عن الصادق عليه السلام العبودية.

نسخه ها:

10064. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبائی 194، آغاز: برابر نمونه، شکسته نستعلیق، اسماعیل حکیم، 1265ق، رساله سوم مجموعه، «10 - 17» 8 برگ [فهرست مجلس: 68/22].

1753. شرح حدیث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية»

(فارسی)

از: خلیل بن محمد زمان قزوینی (قرن 12 ق)

شرح حدیث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية» که از امام صادق علیه السلام در مصباح الشریعة نقل شده است. این شرح در سال 1144ق نگاشته شده است.

آغاز: ربوبیت مصدر وصف تربیت است و عبودیت مصدر وصف عبادت و تربیت عبارتست از اعطاء.

نسخه ها:

10065. تهران، ملی تهران: 225/ف، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، خلیل بن محمد زمان (مؤلف)، 1144ق، رساله سیزدهم مجموعه [فهرست ملی تهران: 225/1].

1754. شرح حدیث «العبودية جوهرة كنهها الربوبية»

(عربی)

از: صدر الدین رضوی، سید (قرن 12 ق)

شرح دیگری است بر حدیث مذکور، که در سال 1152ق تألیف شده است.

[الذریعة: 202/13]

آغاز: فی مصباح الشریعة عن الصادق عليه السلام العبودية جوهرة ... أقول المراد بالكنه.

ص: 294

نسخه ها:

10066 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1822 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوازدهم مجموعه ، «ص 143» 1 برگ [فهرست مجلس:

[423/9].

1755 . شرح حدیث «العبودية جوهره کنهها الربوبية»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10067 . خوی ، مدرسه نمازی: 711 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «3ص» 2 برگ [فهرست مدرسه نمازی: 384/1].

1756 . شرح حدیث علل جعل الأحكام

(عربی)

از: محمد بن احمد لاهیجانی حسینی (زنده در 1124 ق)

شرحی است بر روایت مفصلی که امام رضا علیه السلام در پاسخ محمد بن سنان در علل احکام بیان فرموده اند. این روایت را شیخ صدوق (1) نقل نموده و مؤلف به درخواست عده ای از بزرگان ، آن را شرح و در 29 ذی حجه 1104 ق به پایان رسانیده است .

مؤلف اثری دیگری در فقه تالیف نموده که به نظم اللالی موسوم است .

آغاز: الحمد لله الذی لم یكلف عباده إلا دون القدرة و سلام علی أشرف خلقه.

نسخه ها:

10068 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 186 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، محمد بن احمد حسینی لاهیجانی (مؤلف) ، صفر 1110 ق ، رساله دوم مجموعه ، 11 برگ [میراث اسلامی ایران: 685/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 382/1].

ص: 295

1- (1). عيون اخبار الرضا عليه السلام ، شيخ صدوق: 95/1 . [1]

(عربی)

منسوب به: محمد بن محمد طوسی ، خواجه نصیرالدین (672ق)

شرح کوتاهی است بر حدیثی که از علی علیه السلام نقل شده است: «العلم نقطة كثرة الجاهلون» (1). در ابتدای آن شارح عنوان نموده که به آستان علی علیه السلام رفته و چیزها در آنجا در باره این حدیث علوی بر من ظاهر شد . سپس به روش فلسفی و عرفانی آن را شرح کرده است .

مرحوم دانش پژوه در فهرست دانشگاه ، مؤلف این رساله را محمد بن محمد بن محمد طوسی الهی ذکر نموده است .

[کشف الحجب و الأستار: ص 588 ؛ الذریعة: 293/24 ؛ احوال و آثار خواجه نصیر الدین طوسی ، محمد تقی مدرس رضوی : ص 584]

آغاز: بسملة شرق نور الإلهية فتجلى لأعيان الماهية و ألسها.

نسخه ها:

1/10069 . تهران ، دانشگاه تهران: 938 ، آغاز: برابر نمونه ، تعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 465/3].

2/10070 . کتاب خانه شخصی (دارای 230 نسخه): 131 ، عنوان معرفی: رساله در شرح حدیث العلم نقطة ، آغاز: مشرق نور الهداية لأعيان الماهية ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، نسخه قدیمی و کهن [مجله نور علم: 96/54].

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرحی است بر حدیث مذکور که در محرم 1214 ق تألیف شده است .

نسخه ها:

10071 . تهران ، دانشکده الهیات: 637د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «112ر - 119ر» 8 برگ [فهرست الهیات تهران: 343/1].

ص: 296

1- (1) . سبيل السلام ، ابن حجر عسقلانى: 178/4 ؛ عوالى اللئالى ، ابن ابى جمهور احساىى: 129/4 ؛ شرح الأسماء الحسنى ، ملا هادى سبزوارى: 136/1 .

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10072 . تهران ، دانشگاه تهران: 7365 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، رساله دهم مجموعه ، «1 - 12 هامش» 12 برگ
[فهرست دانشگاه تهران: 523/16].

1760 . شرح حديث «العلماء ثلاثة»

(1)

(عربی)

از: حسین بن ابراهیم تنکابنی متخلص به مغفور (1105 ق)

شرحی است کوتاه بر این عبارت مشهور:

«العلماء ثلاثة: عالم بالله غير عالم بامر الله وعالم بامر الله غير عالم بالله وعالم بهما جميعاً» .

این عبارت حدیث نیست بلکه گفته سفیان ثوری است ولی در فهرست با عنوان شرح حدیث العلماء ثلاثة معرفی شده است . شهید ثانی در منیة المرید این عبارت را با عنوان قال بعض المحققین نقل نموده است . ولی در مصادر اهل سنت تصریح شده که این عبارت از سفیان ثوری است . (2) [ریاض العلماء: 114/3؛ طبقات اعلام الشیعة، قرن 12: ص 191]

آغاز: بسمله نقل الشيخ الفاضل العامل ناهج مسالك الورع واليقين قدوة المجتهدون زين الملة والدين العاملی طاب ثراه فی بعض رسائله عن بعض المحققين أنه قال : العلماء ثلاثة: عالم بالله .

انجام: . . . فمثل العالم بالله وأمر الله كمثل الشمس لا يزيد ولا ينقص و مثل العالم بالله فقط كمثل القمر يزيد تارة و ينقص اخرى و مثل العالم بأمر الله كمثل السراج يحترق نفسه و يضيء غيره . انتهى .

ص: 297

1- (1) . این عبارت حدیث نیست بلکه گفته سفیان ثوری است ولی در فهرست با عنوان شرح حدیث العلماء ثلاثة معرفی شده است .

2- (2) . منیة المرید ، شهید ثانی: 124 ؛ [1] سنن الدارمی: 102/1 ؛ تفسیر ابن کثیر: 561/3 .

10073 . تهران ، ملی تهران: 2207/ع ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «207 - 207پ»
1 برگ [فهرست ملی تهران: 528/11].

1 شرح حدیث علوی در بدایع خلق انسان

از: حسین زاهد گیلانی

رجوع کنید به: صفات العشاق

1761 . شرح حدیث علة خلق الذر

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرح حدیثی است که شیخ صدوق در علل الشرائع از حضرت علی علیه السلام در باره علت خلق الذر (غبار) نقل نموده است (1). این شرح را احسائی در پاسخ به سؤال سید محمد بن عبد النبى بن عبد علی قاری در جمادی الثانی سال 1206 ق نگاشته است.

[فهرست مشایخ: 25/2 ؛ موسوعة مؤلفی الإمامية: 537/3] آغاز: الحمد لله رب العالمین ... إنه قد التمس منی السید السند ... بیان ما رواه الصدوق فی العلل.

انجام: و تغتذى من الهواء و الممزوج بالماء... فإني كتبها ليلة أتاني أمركم بعد ما مضى كثير من الليل على غير صحة و فراغ مع نعاس .
والسلام.

نسخه ها:

1/10074 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3322 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون

ص: 298

1- (1) . گویا همان حدیثی که شیخ صدوق در علل الشرائع ([1] 497/2 باب علة خلق الذر) بدین عبارت نقل نموده است: « . . . انه سئل مما خلق الله الذر الذي يدخل في كوة البيت؟ فقال: إن موسى عليه السلام لما قال ربى أرني أنظر إليك ، قال الله تعالى: إن استقر الجبل لنورى فإنك ستقوى على أن تنظر إلى و إن لم يستقر فلا تطيق أبصارى لضعفك ، فلما تجلى الله - تبارك و تعالى - للجبل تقطع ثلاث قطع ، قطعة ارتفعت في السماء ، و قطعة غاصت تحت الأرض ، و قطعة تفتت فهذا الذر من ذلك الغبار ، غبار الجبل» .

نام کاتب، 1242ق، حائر حسینی، 23 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

2/10075. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1282 (1241)، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست مجلس: 57/4].

3/10076. یزد، وزیری: 23، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هشتم مجموعه، «215 - 216» 2 برگ [فهرست کتابخانه وزیری: 39/1].

4/10077. یزد، وزیری: 2647، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله پنجم مجموعه، «107 - 111» 5 برگ [فهرست کتابخانه وزیری: 1375/4].

5/10078. همدان، مدرسه غرب: 10186، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله پنجم مجموعه، «341 - 342» 1 برگ [فهرست مدرسه غرب: 442].

1762. شرح حدیث «علی علیه السلام باطن الانبیاء» (الحملیه، جواب المسائل)

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی، سید (1259 ق)

یکی از علما از مؤلف در خصوص ظواهر روایات و زیاراتی که اشاره بدین معنی دارد که امیر المؤمنین علی علیه السلام باطن انبیای الهی است، سؤال نموده و سید کاظم رشتی پس از بیان چند زیارت و چند حدیث همچون احادیث «أنا آدم و أنا نوح و أنا ابراهیم و أنا موسی و أنا عیسی و أنا محمد... و من رأنی فقد رأهم» (1) و «كنت مع جميع الأنبياء سرّاً و مع محمد (صلی الله علیه و آله) جهرّاً» (2) به شرح و تأویل آن پرداخته است.

آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خير خلقه... فيقول العبد الفاني... إن بعض السادة الأجلاء و الأذكیاء العلماء أیده الله بصنوف الآلاء و النعماء.

انجام: لكل ناظر إذا تفهم ما نقول و الله ولی التوفیق و صلى الله على محمد و آله الطاهرين.

نسخه ها:

1/10079. قم، گلیپگانی: 36/85، علی بن زین العابدین، 1260ق، 14 برگ [فهرست گلیپگانی، رایانه ای].

ص: 299

1- (1). این عبارت در متون حدیثی یافت نشد.

2- (2). این عبارت در متون حدیثی یافت نشد.

2/10080 . تهران ، ملی تهران: 3777 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد العلی بن محمد صالح مراغی ، 1263ق ، با تصحیح در حاشیه ، رساله هفتم مجموعه ، 10 برگ ، 25 سطر ، 19*30 [فهرست ملی تهران: 422/16].

1763 . شرح حدیث عماء

گویا از: محمد ابراهیم سمنانی

آغاز: قد سأل سائل هو أبو رزین العقیلی عن نبینا محمد صلی الله علیه و آله و سلم أن من قبلنا أي من قبل خلقنا أين مقام ربنا قال علیه السلام فی جواب السائل بأن مقام ربنا عماء الذی ...

نسخه ها:

10081 . سمنان ، عمومی سمنان: 22 ، آغاز: برابر نمونه ، متن نسخ و شرح نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «(33ر36)» 4 برگ ، 21 سطر [فهرست کتاب خانه عمومی سمنان].

1764 . شرح حدیث عماء

(فارسی)

از: علی بن محمد بن محمد ترکه اصفهانی ، صائن الدین (ابن ترکه) (835 ق)

شرح حدیثی که از حضرت پیامبر علیه السلام نقل شده و به حدیث عماء و حدیث ابی رزین عقیلی مشهور است: «... عن أبی رزین عقیلی ، قال: قلت: یا رسول الله! این کان ربنا قبل أن یخلق الخلق؟ قال صلی الله علیه و آله کان فی عماء ما تحته هواء و ما فوکه هواء» .

(1)[منزوی: 1228/2]

چاپ: ضمن چهارده رساله فارسی از ابن ترکه ، به تصحیح دکتر سید علی بهبهانی و سید ابراهیم دیباجی ، تهران ، فردوسی ، 1351 ش ، ص 283 .

آغاز: سئل رسول الله صلی الله علیه و آله ... ظاهر این حدیث.

ص: 300

1- (1) . سنن ابن ماجه: 64/1 ؛ مسند احمد ابن حنبل: 11/4 ؛ [1] فصلنامه علوم حدیث ، شماره 15 (بهار 1379) ، ص 129 - 133 ؛ شرح دیگری بر این حدیث قبل از این با عنوان شرح حدیث ابی رزین عقیلی معرفی گردید .

نسخه ها:

1/10082 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، 823ق [فهرست نسخه های خطی فارسی: 1228/2].

2/10083 . قم ، مرعشی: 3035 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد صالح اصفهانی ، 17 جمادی الثانی 1084ق ، رساله ششم مجموعه ، «43پ44» 2 برگ [فهرست مرعشی: 229/8].

1765 . شرح حدیث العماء

(عربی)

از: محمد نور بخش بن محمد بن عبدالله موسوی ، سید (869ق)

آغاز: بسمله سنل رسول الله صلی الله علیه و آله این کان ربنا قبل أن یخلق الخلق فقال صلی الله علیه و آله فی عماء ما فوقه هواء ... ترجمه این حدیث آنست که از حضرت.

نسخه ها:

1/10084 . تهران ، دانشگاه تهران: 3654 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی عسکر بن مؤمن تولمی ، 1222-1224ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «30پ» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2663/12].

2/10085 . تهران ، ملک: 4190 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «74پ75ر» 2 برگ [فهرست ملک: 239/7].

1766 . شرح حدیث عماء

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شرح حدیث عماء است که شارحان آنها مشخص نیست.

نسخه ها:

1/10086 . تهران ، دانشگاه تهران: 7598 ، نستعلیق چلیپا ، بدون نام کاتب ، 1092ق ، رساله بیستم مجموعه ، «95» 1 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 648/16].

ص: 301

2/10087 . انگلستان * ، بادلیان: اکسفورد 94 والکر 1298 ، عنوان معرفی: شرح حدیث النبی در سؤال ابی رزین عقیلی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و هشتم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 1142 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 568/1].

3/10088 . انگلستان * ، بادلیان: 2692 وینفیلد 74 ، عنوان معرفی: شرح خبر ابوذر عقیلی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران:

میکروفیلم 2933 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 743/1].

4/10089 . تهران ، افشار شیرازی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، رساله پانزدهم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 2603 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 719/1].

1 شرح حدیث عماء

از: حاج بابا قزوینی

رجوع کنید به: شرح حدیث ابو رزین عقیلی.

1767 . شرح حدیث عمار الساباطی «إن جسد الميت یبلی إلا طینته ..»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرح حدیث مروی از امام صادق علیه السلام است که: «إن جسد الميت یبلی إلا طینته فستبقى مستدیرة...» (1).

[موسوعة مؤلفی الامامیة: 534/3 و 535]

نسخه ها:

1/10090 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 203 ، نستعلیق ، حسین کرمانی ، 1237ق ، رساله سیزدهم مجموعه ، (75504) [فهرست ادبیات تهران: 34/3].

2/10091 . قم ، قائنی: 155 ، ابو القاسم واعظ حسینی یزدی ، 1253ق [مجله تراثا: 338/50].

ص: 302

3/10092 . تهران ، ملك: 595 ، نسخ ، محمد بن محمد نصير هزارجریبی ، قرن 13 ق ، رساله هفتم مجموعه [فهرست ملك: 101/5].

4/10093 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 231 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دوم مجموعه ، «31ر31پ» 1 برگ [فهرست كتاب خانه فاضل خوانساری:

.189/1].

5/10094 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 588 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله پنجم مجموعه ، 140 برگ [فهرست مجلس: 288/22].

6/10095 . تهران ، ملك: 633 ، شكسته نستعلیق ، میرزا بابا سواد كوهی ، بدون تاريخ كتابت ، رساله پانزدهم مجموعه [فهرست ملك: 121/5].

1 شرح حدیث عمران صابی

از: اسماعیل حسینی مدرس خاتون آبادی

رجوع کنید به: التحفة الرضویة.

1768 . شرح حدیث عمران صابی

(عربی)

از: محمد بن محمد باقر حسینی مختاری اصفهانی ، بهاء الدین (قرن 12 ق)

عمران صابی یکی از دانشمندانی بود که در جلسه مناظره امام رضا علیه السلام با علمای نصاری و یهود در نزد مأمون شرکت داشت و از آن حضرت سؤال کرد:

« . . . فقال عمران الصابی: أخبرنی عن الكائن الاول و عما خلق ، قال علیه السلام : سألت فافهم ، أما الواحد فلم یزل واحداً کائناً لا شیء معه بلا حدود و لا أعراض و لا یزال كذلك ، ثم خلق خلقاً مبتدعاً مختلفاً بأعراض و حدود مختلفة لا فی شیء أقامه و لا فی شیء حده و لا علی شیء حذاه و لا مثله له فجعل من بعد ذلك الخلق صفوة و غیر صفوة و اختلافاً و اتلافاً و ألواناً و ذوقاً و طعماً لا لحاجة كانت منه إلى ذلك و لا لفضل منزلة لم یبلغها إلا به ، و لا رأى لنفسه فیما خلق زیادة و لا نقصاناً ، تعقل هذا یا عمران . قال: نعم و الله یا سیدی . قال علیه السلام : و اعلم یا عمران أنه لو كان خلق ما

ص: 303

خلق لحاجة لم يخلق إلا من يستعين به على حاجته و لكان ينبغي أن يخلق أضعاف ما خلق لان الاعوان كلما كثروا كان صاحبهم أقوى ، و الحاجة يا عمران لا يسعها لانه لم يحدث من الخلق شيئاً إلا حدثت فيه حاجة اخرى و لذلك أقول: لم يخلق الخلق لحاجة ، و لكن نقل بالخلق الحوائج بعضهم إلى بعض و فضل بعضهم على بعض بلا حاجة منه إلى من فضل و لا نقمة منه على من أذل ، فلهذا خلق . قال عمران : يا سيدى هل كان الكائن معلوماً فى نفسه عند نفسه قال الرضا عليه السلام : إنما تكون المعلمة بالشيء لئفى خلافه و ليكون الشيء نفسه بما نفى عنه موجوداً . . .

الحديث» . (1) علامه مجلسى در باره حديث عمران صابى مى گويد: اين سؤال و جواب ، بسيار مبهم و پيچيده است و چهار وجه در حل آن به نظر مى رسد كه هيچ يك خالى از اشكال نيست (2) . مختارى در شرح حاضر به وجوه بيان شده توسط مجلسى ايراد گرفته و به آنها مشروحاً پاسخ مى دهد.

چاپ: ميراث حديث شيعه ، دفتر هفتم ، با تصحيح آقاى عليرضا هزار .

آغاز: بسملة فى حديث طويل فى باب مناظرة الرضا عليه السلام مع أرباب الملل.

نسخه ها:

10096 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 7934 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بهاء الدين محمد حسيني (مؤلف) ، 1109 ق ، «3ص» 2 برگ [فهرست آستان قدس: 287/14].

1769 . شرح حديث عمران صابى

(فارسى)

از: محمد جعفر بن محمد تقى برغانى (1306 ق)

شرح عباراتى از حديث عمران صابى است آنجا كه امام رضا عليه السلام مى فرمايد:

«العبارات كلها من الله» . در اين رساله ، سخن از سکون ارض و ركن رابع ، مفصلاً به ميان آمده و روز جمعه سلخ ماه شوال 1282 ق به پايان رسيده است.

آغاز: الحمد لله خالق البريات و مبدع الذوات و الصفات.

ص: 304

1- (1) . التوحيد ، شيخ صدوق: 430 . [1]

2- (2) . بحار الأنوار: 320/10 .

نسخه ها:

10097 . قم ، مرعشی: 2935 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، ابو طالب بن محمد تقی (میرزا آقا) ، 1273ق ، رساله هفتم مجموعه ، «225پ - 258پ» 34 برگ [فهرست مرعشی: 132/8].

1770 . شرح حدیث عمران صابی

(عربی)

از: خلیل بن محمد اشرف قاینی اصفهانی قزوینی (1136ق)

شارح می نویسد: این شرح را به امر کسی که اطاعتش بر من واجب بود نگاشته و رموز ، مشکلات و غوامض آن را توضیح داده و آشکار ساختم. تاریخ پایان تألیف چهارشنبه 21 محرم 1123 ق است.

[الذریعة: 203/13 و 54/3]

آغاز: الحمد لله الذی هو نور کل شیء و حیوة کل شیء المتفرد الأحد.

انجام: لا فی صفة الذات تعالی عن ذلك هذا ما تيسر لی من تنقیح هذا المطلب العظيم ... لتلا یورث الکلال لأولی الأرباب و الحمد لله رب العالمین .

نسخه ها:

1/10098 . تهران ، ملک: 1203 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد خلیل بن اشرف قاینی (مؤلف) ، قرن 11ق ، 70 برگ [فهرست ملک: 287/1].

2/10099 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9094 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد مهدی بن حسن علی خراسانی محولاتی ، 1132ق ، با حواشی «منه مد ظله العالی» ، 49 برگ [فهرست آستان قدس: 288/14].

3/10100 . تهران ، دانشگاه تهران: 6905 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، محمد تقی بن محمد باقر قاضی زاده ، محرم 1133ق ، رساله ششم مجموعه ، «129ر174ر» 46 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 392/16].

4/10101 . قم ، دار الحدیث: 360 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: القول لیس إلا أن المهیة مجردة عن الوجود العینی متحققه فی الجملة بنوع من الإیجاد ، انجام: برابر نمونه نسخ ، بدون نام کاتب ، اواخر رمضان 1137ق ، 127 برگ ، 10 سطر ، 11*15 [فهرست دار الحدیث].

ص: 305

5/10102 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3577 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله اول مجموعه ، (ص2-136) 68 برگ [فهرست مجلس: 10 / 1545].

6/10103 . مشهد ، دانشکده الهیات: 977 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد حسین زنوزی ، 1203ق ، رساله اول مجموعه ، 48 برگ [فهرست الهیات تهران: 2/130].

7/10104 . قم ، مرعشی: 3339 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 91 برگ [فهرست مرعشی: 115/9].

8/10105 . قم ، مرعشی: 4691 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 82 برگ [فهرست مرعشی: 12/277].

9/10106 . قم ، مرعشی: 5351 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، عصر مؤلف ، رساله اول مجموعه ، «3پ101پ» 99 برگ [فهرست مرعشی: 14/135].

10/10107 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 9995 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، (ص191-302) 56 برگ [فهرست مجلس: 9/702].

11/10108 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 170 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، (75445) [فهرست ادبیات تهران: 3/31].

1771 . شرح حدیث عمران صابی

(عربی)

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید قمی ، حکیم کوچک) (بعد از 1107 ق)

شرح فلسفی و عرفانی مفصلی است بر حدیث عمران صابی ، مشتمل بر هفت شارق . مؤلف این رساله را ، شرح حدیث دوازدهم از کتاب شرح الاربعین خود قرار داده است .

چاپ: شرح الاربعین ، قاضی سعید قمی ، با تصحیح نجفقلی حبیبی ، تهران ، مرکز نشر میراث مکتوب ، 1379ش ، ص 261-345 .

آغاز: بسمله ما روی الشیخ الأجل صدوق الطائفة فی کتاب عیون الاخبار الرضا علیه السلام

ص: 306

و کتاب التوحید .

نسخه ها:

1/10109 . قم ، مرعشی: 4763 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله سوم مجموعه ، «104ر145پ» 42 برگ [فهرست مرعشی: 324/12].

2/10110 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7726 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، امیر عبد الهدی بن سید رضا ، 1250 ق ، 49 برگ [فهرست آستان قدس: 289/14].

3/10111 . قم ، مرعشی: 3445 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، مهر علی تبریزی ، شعبان 1251 ق ، رساله دوازدهم مجموعه ، «189ر210ر» 22 برگ [فهرست مرعشی: 2379].

4/10112 . قم ، مرعشی: 5005 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1ر - 26ر» 26 برگ [فهرست مرعشی: 202/13].

1772 . شرح حدیث عمران صابی

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

شارح ، این شرح را به خواهش میرزا زین العابدین تألیف نموده و در روز دوشنبه 7 شوال 1241 ق به پایان رسانده است.

[الذریعة: 204/13؛ مشار عربی: 565]

آغاز: الحمد لله رب العالمین أما بعد فيقول العبد الجاني والأسير الفاني كاظم بن قاسم الحسيني ... إن جناب الأكرم الأجد ... و اقتصر في شرح الحديث.

نسخه ها:

1/10113 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2737 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1241 ق ، رساله اول مجموعه ، «ص1-254» 127 برگ [فهرست مجلس: 79/9 و 1101/10].

2/10114 . رشت ، فرهنگ: 18ر ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1256 ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 109].

3/10115 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2042 ، نسخ ، محمد جعفر ، 1256 ق ، 135 برگ

4/10116 . تهران ، ملک: 724 ، بدون نام کاتب ، 1262ق ، رساله پنجم مجموعه ، «69ر - 213ر» 145 برگ [فهرست ملک: 160/5].

5/10117 . تهران ، دانشگاه تهران: 9577 ، نسخ و نستعلیق ، سید علی اصغر بن محمد قاسم طباطبایی زواره ای کچویی ، 1265ق ، رساله سیزدهم مجموعه ، «284پ - 323» 40 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 411/17].

6/10118 . یزد ، وزیری: 805 ، نسخ ، ابو الحسن حسینی ، 1267ق ، رساله اول مجموعه ، 85 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 680/2].

7/10119 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خویی 25 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «ص99-231» 67 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 155/7].

8/10120 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 255 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ138» 138 برگ [فهرست مرکز احیاء: 353/1].

9/10121 . یزد ، وزیری: 760 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «160-275» 116 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 643/2].

1 شرح حدیث عن النبی فی الثواب و العقاب المنافی ظاهراً استحقاق ...

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1773 . شرح حدیث «عینان لاتمسّه النار . . .»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح عرفانی مختصری است بر حدیث نبوی: «عینان لاتمسّه النار: عین بکت فی جوف اللیل و عین باتت تحرس فی سبیل اللّه» . (1)

ص: 308

آغاز: باسمه سبحانه قال النبي صلى الله ... عينان لاتمسسه النار ... یعنی دو چشم است که.

نسخه ها:

10122 . تهران ، ملک: 525 ، شکسته نستعلیق ، محمد کاظم اصفهانی ، 1060ق ، رسالهٔ دوم مجموعه ، «ص 73 - 80» 4 برگ
[فهرست ملک: 57/5].

1774 . شرح حدیث غمامه و بساط

(فارسی)

از: حیدر بن محمد خوانساری ، مولی (زنده در 1023 ق)

شرح دو حدیث است بدین تفصیل:

حدیث اول: حدیث غمامه یا سحابه یا حدیث قاف ، این حدیث یکی از معجزات حضرت علی علیه السلام است که سلمان فارسی نقل نموده و طبق آن ، علی علیه السلام تعدادی از نزدیکان خود را از جمله سلمان ، سوار بر غمامه (ابری) نموده و کوه قاف و سد یا جوج و مأجوج و حضرت سلیمان را به آنها نشان داده است . این حدیث را حسن بن سلیمان حلی در کتاب المحتضر ، نقل نموده است بدین عبارت:

« . . . ما آورده بعض علمائنا الإمامية فی کتاب له سماه منهج التحقيق إلى سواء الطريق قال فيه :

روی عن سلمان الفارسی قال : كنا جلوساً مع أمير المؤمنين علی بن أبي طالب (ع) بمنزله ، كنت أنا و الحسن و الحسين و محمد بن الحنفية و محمد بن أبي بكر و عمار بن ياسر و المقداد بن الأسود الكندی فقال له ابنه الحسن علیه السلام : يا أمير المؤمنين ، إن سليمان بن داود سأل ربه ملكاً لا ينبغي لأحد من بعده فأعطاه ذلك ، فهل ملكت ما ملك سليمان بن داود ؟

فقال علیه السلام : و الذي فلق الحبة و برأ النسمة إن سليمان سأل ربه - تبارک و تعالی - الملك فأعطاه ، و إن أباک ملک ما لم يملكه بعد جدک رسول الله صلى الله علیه و آله و سلم أحد قبله و لا يملكه أحد بعده .

فقال له الحسن (ع): نريد أن ترينا ممّا فضلك الله عزوجل به من الكرامة .

ص: 309

فقال عليه السلام: افعل ان شاء الله. فقام أمير المؤمنين عليه السلام وتوضّأ وصلى ركعتين، ودعا الله عز وجل بدعوات لم نفهمها، ثم أومى بيده إلى جهة المغرب فما كان بأسرع من أن جاءت سحابة فوقفت على الدار وإلى جانبها سحابة أخرى فقال أمير المؤمنين (ع): ايتها السحابة، اهبطي بإذن الله. فهبطت وهي تقول أشهد أن لا إله إلا الله... الحديث» (1).

حديث دوم: حديث بساط، كه بدين عبارت نقل شده است:

«... عن أنس بن مالك قال: اهدى لرسول الله صلى الله عليه وآله بساط من خندف. فقال لي: يا أنس ابسطه، فبسطته، ثم قال: ادع العشرة، فدعوتهم فلما دخلوا أمرهم بالجلوس على البساط، ثم دعا علياً عليه السلام فناجاه طويلاً، ثم رجع على فجلس على البساط، ثم قال: يا ريح احملينا، فحملتنا الريح.

قال: فإذا البساط يدف بنا دفاً. ثم قال: يا ريح ضعينا، ثم قال: تدرين في أي مكان أنتم؟ قلنا: لا، قال: هذا موضع أصحاب الكهف والرقيم، قوموا فسلموا على إخوانكم، قال: فقمنا رجل رجل فسلمنا عليهم فلم يردوا علينا، فقام علي بن أبي طالب عليه السلام فقال: السلام عليكم معاشر الصديقين والشهداء. قال: فقالوا: و عليك السلام ورحمة الله وبركاته، قال: فقلت: ما بالهم ردوا عليك ولم يردوا علينا. قال: فقال لهم على عليه السلام: ما بالكم لم تردوا على إخواني؟

فقالوا: إنا معاشر الصديقين والشهداء لا نكلم بعد الموت إلا نبياً أو وصياً. قال: يا ريح احملينا، فحملتنا تدف بنا دفاً، ثم قال: يا ريح ضعينا، فوضعتنا فإذا نحن بالحرّة، قال: فقال علي عليه السلام ندرک النبي صلى الله عليه وآله في آخر ركعة فطوبينا و آتينا وإذا النبي صلى الله عليه وآله يقرأ في آخر ركعة: أم حسبت أن أصحاب الكهف والرقيم كانوا من آياتنا عجباً». (2) نسخه ها:

10123. تهران، ملك: 792، نسخ، بدون نام كاتب، بدون تاريخ كتابت، رساله چهارم مجموعه [فهرست ملك: 178/5].

ص: 310

1- (1). المحتضر، حلی: 71؛ [1] بحار الأنوار، مجلسی: 34/27. [2]

2- (2). العمده، ابن بطریق: 372.

(فارسی)

از: فخر الدین ماوراء النهری ترکستانی (قرن 11 ق)

شرحی دیگری است بر حدیث غمامه همراه با دو حدیث دیگر . در این شرح ، شارح فقره ای از فقرات حدیث را آورده و به ترجمه و شرح آن می پردازد . او این شرح را به نام شاه عباس دوم صفوی تألیف و در هفتم ماه رجب 1069 ق در روضه مطهره قم به پایان برده است . احادیثی که در این کتاب در سه فصل شرح شده چنین است :

فصل اول : حدیث غمامه و کوه قاف .

فصل دوم : حدیث اسحاق بن ابراهیم (دیک الجن) ه گفت و گوی دیک الجن با هارون الرشید است .

فصل سوم : ترجمه حدیثی از سعد بن عبد الله اشعری که در احتجاج طبرسی و کمال الدین شیخ صدوق ذکر شده و ترجمه حدیثی که علامه حلی در منهاج الکرامه (منهج چهارم) آورده و مشعر به ظهور دولت صفویه است .

[الذریعة: 191/3]

آغاز: ثنای نامحدود و شکر نامعدود معبودی را سزااست که انعام لا یحصی و افضال بی منتهی .

نسخه ها:

1/10124 . قم ، مرعشی: 9534 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، نزدیک عصر مؤلف ، 104 برگ [فهرست مرعشی: 283/24].

2/10125 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1940 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 18 برگ [فهرست آستان قدس: جلد 5 ، چاپ اول ص 45 ، چاپ دوم ص 75].

(عربی)

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید قمی ، حکیم کوچک) (بعد از 1107 ق)

ص: 311

قاضی سعید این شرح را در سال 1099ق در اصفهان شروع و در سنه 1100 ق به پایان رسانده است. این شرح ، رساله یازدهم از اربعینات قاضی سعید قمی است.

[الذریعة: 190/13 و 341/16 ؛ التراث العربی: 290/3]

آغاز: الحمد لله مدير الأدوار و معيد الأكوar طبقاً عن طبق و عالماً بعد عالم.

نسخه ها:

1/10126 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14670 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، به ضمیمه کتب دیگر ، 210 برگ [فهرست آستان قدس: 290/14].

2/10127 . قم ، مرعشی: 4763 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ102پ» 102 برگ [فهرست ادبیات مشهد: 324/12].

3/10128 . قم ، مدرسه فیضیه: 1787 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 و 12 ق ، 152 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 143/1].

4/10129 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 556 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، حسن بن علی الکورمی ، 1206 ق ، اصفهان ، رساله اول مجموعه ، 35 برگ ، 12 * 20 [فهرست مؤید: 56/2].

5/10130 . تهران ، دانشگاه تهران: 6901 ، نسخ ، علی اکبر بن ابراهیم خان دشتی ، 1220 ق ، رساله اول مجموعه ، 205 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 392/16].

6/10131 . قم ، گلپایگانی: 6184/31/64 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، اسد الله ، یکشنبه 15 جمادی الثانی 1237 ق ، در حاشیه تصحیح شده است ، 147 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

7/10132 . تهران ، ملی تهران: 831/ع ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، غیاث الدین بن سید صدر الدین بارفروشی ، 1240 ق ، رساله دوم مجموعه ، «ص105-209» 53 برگ [فهرست ملی تهران: 333/8].

8/10133 . تهران ، دانشکده الهیات: 626د ، نسخ ، محمد کهنلو ، 17 ربیع الثانی 1241 ق ، رساله اول مجموعه ، «2پ74ر» 73 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 342/1].

9/10134 . قم ، مرعشی: 1456 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 20 شوال 1242 ق ، رساله دوم مجموعه ، «22پ55پ» 34 برگ [فهرست مرعشی: 244/4].

ص: 312

- 10/10135 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7725 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، امیر عبد الهدی بن سید رضا ، 1250ق ، 127 برگ [فهرست آستان قدس: 289/14].
- 11/10136 . قم ، مرعشی: 3445 ، نستعلیق ، مهر علی تبریزی ، شعبان 1251ق ، رساله سیزدهم مجموعه ، «212پ262پ» 51 برگ [فهرست مرعشی: 237/9].
- 12/10137 . قم ، مرعشی: 5659 ، نسخ ، محمد بن علی مدد ، 24 صفر 1261ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ102» 102 برگ [فهرست مرعشی: 60/15].
- 13/10138 . تهران ، دانشگاه تهران: 403 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد حسین بن حاج محمد ابراهیم سپاهانی ، 1263ق ، 119 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 454/3].
- 14/10139 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3452 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، پنجشنبه اواخر محرم 1264ق ، تصحیح شده ، رساله اول مجموعه ، 103 برگ ، 18 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].
- 15/10140 . قم ، مرعشی: 7351 ، از آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، ملا آقا بزرگ نصیر بن میرزا باقر رشتی ، 1265ق ، رساله پنجم مجموعه ، «79پ102ر» 24 برگ [فهرست مرعشی: 151/19].
- 16/10141 . تهران ، ملی تهران: 1934ع ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1265ق ، 114 برگ [فهرست ملی تهران: 604/10].
- 17/10142 . تهران ، ملک: 2856 ، شکسته ، محمد قاضی ، 1265ق ، رساله دوم مجموعه ، «132پ202ر» 71 برگ [فهرست ملک: 142/6].
- 18/10143 . قم ، مرعشی: 8553 ، نستعلیق ، محمد حسین بن محمد تقی طسوجی ، 1268 تا 1269ق ، رساله اول مجموعه ، «3پ55پ» 52 برگ [فهرست مرعشی: 127/22].
- 19/10144 . خوی ، مدرسه نمازی: 888 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، الله قلی بن محمد آقا بیگ ، 1269ق ، رساله دوم مجموعه ، «153پ236پ» 84 برگ [فهرست مدرسه نمازی ، جلد دوم].
- 20/10145 . خوی ، جواد شریف: 43 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، چهارشنبه 15 صفر 1270ق ، 56 برگ ، 21 سطر [فهرست کتاب خانه شریف خویی].
- 21/10146 . تهران ، ملی تهران: 1527ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ،

1278ق، 106 برگ [فهرست ملی تهران: 22/10].

22/10147. قم، مرعشی: 2256، نسخ، ابو القاسم بن حسن، 17 ربیع الثانی 1281ق، 100 برگ [فهرست مرعشی: 241/6].

23/10148. قم، مرعشی: 3707، نسخ، حاج اسماعیل، 1285ق، 131 برگ [فهرست مرعشی: 107/10].

24/10149. تهران، دکتر علی اصغر مهدوی: 691، نسخ، اسماعیل، 1286ق [نشریه نسخه های خطی: 157/2].

25/10150. مراغه، عمومی مراغه: 50، آغاز: برابر نمونه، نسخ، محمد شریف رضوی حسینی، 18 جمادی الثانی 1287ق، 146 برگ، 17 سطر، 13 * 21 [فهرست کتاب خانه عمومی مراغه: 81].

26/10151. تهران، مجلس شورای اسلامی: 12566، آغاز: برابر نمونه، نسخ، ابو القاسم خوانساری، 1287ق، رساله هفتم مجموعه [فهرست مجلس: 102/36].

27/10152. قم، مرعشی: 8943، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله اول مجموعه [مجله میراث شهاب: 23/21].

28/10153. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3740، نسخ، علی اصغر نجف آبادی، قرن 13ق، «ص 133 - 337» 103 برگ [فهرست مجلس: 1724/10].

29/10154. تهران، مجلس شورای اسلامی: 5500، آغاز: بسمله و بعد فیقول کاسد رأس المال ... محمد یدعی سعید، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، رساله پنجم مجموعه [فهرست مجلس: 401/16].

30/10155. قم، گلپایگانی: 4531/23/51، آغاز: برابر نمونه، نسخ، زین العابدین، قرن 13ق، 71 برگ، 19 سطر [فهرست گلپایگانی، قدیم: 111/2؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

31/10156. تهران، ملک: 879، از آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، 175 برگ [فهرست ملک: 287/1].

32/10157. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2423، آغاز: برابر نمونه، انجام: من هفوات اللسان و ترهات أهل الشک، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، از روی نسخه به خط مؤلف نگاشته شده است، تصحیح شده با حواشی مختصر، 187 برگ،

11*17/5 [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

33/10158 . تهران ، ملی تهران: 1604/ع ، عنوان معرفی: سر خفی ، نسخ ، علی اکبر حاجی محمد صالح ، 1305ق ، «ص35-236» 101 برگ [فهرست ملی تهران: 141/10].

34/10159 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1158 ، سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری ، 1315ق [فهرست اهدایی رهبری: 349].

35/10160 . قم ، مرعشی: 5005 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 52 برگ [فهرست مرعشی: 202/13].

36/10161 . قم ، مرعشی: 5081 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ پنجم مجموعه ، «46ر113ر» 68 برگ [فهرست مرعشی: 273/13].

37/10162 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5500 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ هشتم مجموعه ، «115پ175پ» 61 برگ [فهرست مجلس: 402/16].

38/10163 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5951 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ اول مجموعه ، «ص1-115» 58 برگ [فهرست مجلس: 335/17].

39/10164 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعهٔ طباطبایی 842 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ اول مجموعه ، «1پ44ر» 44 برگ [فهرست مجلس: 135/23].

40/10165 . تهران ، دانشگاه تهران: 2702 ، نستعلیق ، محمد حسین ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ چهارم مجموعه ، «334پ373پ» 40 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1583/10].

41/10166 . همدان ، مدرسهٔ غرب: 646 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، «ص57-142» 44 برگ [فهرست مدرسهٔ غرب: 252].

1777 . شرح حدیث «فإن قال: فلم جعل صوم السنة؟»

(عربی)

از: محمد بن احمد حسینی لاهیجانی ، سید (قرن 12 ق)

شرح قطعه ای از روایتی است که شیخ صدوق از حضرت امام رضا علیه السلام، در بیان

ص: 315

علل احكام و تكاليف ، نقل کرده است . (1) این شرح با عناوین «قوله - قوله» برگزار شده و به درخواست بعضی از اجلا نوشته شده است .

آغاز: الحمد لله الذى لم يكلف عباده إلا دون القدرة و سلام على أشرف.

نسخه ها:

10167 . قم ، مرعشى: 7099 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، مفيد بن ابو سعيد بن قطب الدين محمد لاهيجى ، 1105ق ، رساله دوم مجموعه ، 15 برگ [فهرست مرعشى:

.252/18]

1778 . شرح حديث فرجه

(عربى)

از: خليل بن محمد زمان قزوینی (قرن 12ق)

شرح حدیثی است در اثبات توحید که از امام صادق علیه السلام نقل شده و به حدیث فرجه مشهور است:

«كان من قول أبى عبد الله عليه السلام : لا يخلو قولك : إنهما اثنان من أن يكونا قديمين قويين أو يكونا ضعيفين أو يكون أحدهما قوياً و الآخر ضعيفاً ، فإن كانا قويين فلم لا يدفع كل واحد منهما صاحبه و يتفرد بالتدبير و إن زعمت أن أحدهما قوى و الآخر ضعيف ثبت أنه واحد كما نقول ، للعجز الظاهر فى الثانى ، فإن قلت : إنهما اثنان ، لم يخل من أن يكونا متفقين من كل جهة أو مفترقين من كل جهة فلما رأينا الخلق منتظماً ، و الفلك جارياً ، و التدبير واحداً و الليل و النهار و الشمس و القمر دل صحة الأمر و التدبير و ائتلاف الأمر على أن المدبر واحد . ثم يلزمك إن ادعيت اثنين فرجة ما بينهما حتى يكونا اثنين فصارت الفرجة ثالثاً بينهما قديماً معهما فيلزمك ثلاثة . . . الحديث» . (2) این شرح به صورت فلسفی برگزار شده و در 1137ق به پایان رسیده است .

[الذريعة: 204/13 و 205]

آغاز: الله أحمد على ما فرج لى فى حل حديث الفرجة بعد ما مضى على عدم انحلاله قرب ألف سنين .

ص: 316

1- (1) . عيون اخبار الرضا عليه السلام ، شيخ صدوق: 125 . [1]

2- (2) . الكافي ، كليني: 80 / 1 . [2]

1/10168 . تهران ، دانشگاه تهران: میکروفیلم 2986 ، شیخ آقا بزرگ محمد محسن تهرانی ، 1365ق ، از روی نسخه مورخ 1197
تحریر شده ، رساله اول مجموعه ، «3ر - 12ار» 10 برگ [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 750/1].

2/10169 . قم ، مرعشی: 10212 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در فهرست به قاضی
محمد سعید بن محمد مفید قمی نسبت داده شده است ، رساله دوم مجموعه ، «11ر - 19پ» 8 برگ [فهرست مرعشی:
177/26].

3/10170 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1862 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ،
«113 - 156» 44 برگ [فهرست مجلس:
535/9].

4/10171 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1866 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «ص72-90» 9
برگ [فهرست مجلس: 543/9].

1779 . شرح حدیث فرجه (شرح حدیث مناظره زندیق با امام صادق علیه السلام)

از: اسماعیل بن محمد باقر خاتون آبادی (1116ق)

شرح حدیث مناظره زندیق با امام صادق علیه السلام معروف به حدیث فرجه (1) است .

شارح نخست این حدیث را از کتاب منهاج الیقین ، به سند روایتی خود نقل کرده و پس از آن به بیان سند و متن حدیث پرداخته و درباره
تفسیر صحیح واژه زندیق و درباره هشام بن حکم تحقیق کرده است.

10172 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3453 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست مجلس:
1327/10 و 1330].

1- (1) . الکافی : 1 / 80 : « . . . [1] عن هشام بن الحكم في حديث الزنديق الذي أتى أبا عبد الله عليه السلام وكان من قول أبي عبد الله
عليه السلام : لا يخلو قولك : إنهما اثنان من أن يكونا قديمين قويين أو يكونا ضعيفين أو يكون أحدهما قويا والآخر ضعيفا . . . » .

(عربی)

از: سلیمان بن عبد الله ماحوزی بحرانی (1121 ق)

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی فضلت علی آدم بخصلتین کانت زوجته عوناً له علی المعصية.

نسخه ها:

10173 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 194 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «20 برگ - 21 پ» 2 برگ [فهرست مرکز احیاء:

.273 / 1]

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح و تأویل حدیث: «فضلت علی آدم بخصلتین: کان شیطانی کافراً فأعانتی الله علیه حتی أسلم ، و کنّ أزواجی عوناً لی ، و کان شیطان آدم کافراً ، و کانت زوجته عوناً علی خطیئته» . (1) مؤلف در این رساله با رد قول فخر رازی ، می گوید: این حدیث ، دلالت بر تزکیه همسران پیامبر صلی الله علیه و آله نمی کند. او در ادامه کلام ، حدیث را تأویل عرفانی می نماید و در پایان از تأویل خود ، عدول نموده و حمل بر ظاهر را ترجیح می دهد. مؤلف به واسطه جدّ و پدر خود از محجه نقل می کند: «جدی عن أبي عن المحجة» .

آغاز: قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فضلت علی آدم لخصلتین . . . کانت زوجته عوناً له علی المعصية.

نسخه ها:

10174 . قم ، مرعشی: 11253 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله دوم مجموعه ، «111 - 115» 5 برگ ، 14 سطر ، 7*14 [فهرست مرعشی: 369/28].

ص: 318

1782 . شرح حدیث «الفقر سواد الوجه فی الدارین و الفقر فخری»

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث «الفقر یسود الوجه فی الدارین» (1) و «الفقر فخری» (2) .

نسخه ها:

1/10175 . تهران ، ملک: 6075 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه ، 1 برگ [فهرست ملک: 134/9].

2/10176 . انگلستان * ، بادلیان: آکسفورد ش 94 والکر w kdr (ش 1298) ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و ششم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران:

میکروفیلم 1142 [فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران: 569/1].

1783 . شرح حدیث القاف (غمامه)

(فارسی)

از : مؤلف ناشناخته

حدیث قاف ، همان حدیث غمامه است که قبل از این توضیح داده شد . شارح در این شرح بعد از ذکر مقداری از روایت ، آن را ترجمه می کند و سپس وقایع تاریخی و اشعار مناسب می آورد.

[الذریعة: 205/13]

نسخه ها:

10177 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 204 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و یکم مجموعه ، «116ر - 128ر» 13 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 156/1].

1784 . شرح حدیث القدر

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

شرحی است بر حدیث علوی:

« ألا إن القدر سرّ من سرّ الله و ستر من ستر الله

-
- 1- (1) . بحار الأنوار ، مجلسی: 30/69 و [1] شرح اسماء الحسنی ، سبزواری: 66/1 در هر دو مصدر با این عبارت: «الفقر سواد الوجه فی الدارين» .
- 2- (2) . مصدر سابق .

وحرز من حرز الله مرفوع في حجاب الله مطوى عن خلق الله مختوم بخاتم الله سابق في علم الله وضع الله العباد عن علمه ورفع فوق شهاداتهم و مبلغ عقولهم لانهم لا ينالونه بحقيقة الربانية و لا بقدره الصمدانية و لا بعظمة النورانية و لا بعزة الوجدانية لأنه بحر زاخر خالص لله عز و جل عمقه ما بين السماء و الارض عرضه ما بين المشرق و المغرب أسود كالليل الدامس كثير الحيات و الحيتان يعلو مرة و يسفل اخرى في قعره شمس تضي لا ينبغي أن يطلع إليها إلا الله الواحد الفرد فمن تطلع إليها فقد ضاد الله في حكمه و نازعه في سلطانه و كشف عن سره و ستره و باء بغضب من الله و مأواه جهنم و بس المصير . (1)

[فهرست كتب مشايخ عظام: 292]

آغاز: بسمله ... في بيان الحديث الشريف المروي عن مولانا أمير المؤمنين ... إن القدر سرّ من سرّ الله و ستر من ستر الله ... أقول اعلم أن أمر الله قسمين أمر فعلى.

نسخه ها:

10178 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامي: 269 ، نسخ ، عبد الصمد بن على اصغر تبريزي ، 9 صفر 1286ق ، رساله چهارم مجموعه ، «91پ100پ» 10 برگ [فهرست دائرة المعارف: 148/1 و 304].

1 شرح حديث «القَدَر سرّ الله فلا تظهِروا سرّ الله»

از: حسين بن عبدالله (ابو على سينا ، ابن سينا ، شيخ الرئيس)

رجوع كنيد به: سر القدر.

1785 . شرح حديث «قلوب العارفين لها عيون ...» به نظم

(عربی)

از: شيخ حسين نجفی (زنده در 1232 ق)

منظومه ای است در 65 بیت در شرح حديث على عليه السلام: «قلوب العارفين لها عيون

ص: 320

1- (1) . مختصر بصائر الدرجات ، حسن بن سليمان حلی: 136 .

تری ما لا یراه الناظر و...» (1). نظم این منظومه در 14 محرم 1232 ق به پایان رسیده است.

نسخه ها:

10179 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 196 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [میراث اسلامی ایران: 684/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 380/1].

1786 . شرح حدیث «کاد الفقر أن یكون کفراً»

(2)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10180 . تهران ، افشار شیرازی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفدهم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 2603 [فهرست میکروفیلیمهای دانشگاه تهران: 719/1].

1787 . شرح حدیث «کتب الله کتاباً قبل أن یخلق الخلق»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرحی است بر حدیث نبوی: «سهل بن سعد الأنصاری قال سألت رسول الله صلى الله عليه وآله عن قول الله عز وجل: و ما كنت بجانب الطور إذ نادينا ، قال كتب الله عز وجل کتاباً قبل أن یخلق الخلق بألفی عام فی ورق آس أنبتہ ثم وضعها علی العرش ثم نادى یا أمة محمد إن رحمتی سبقت غضبى أعطیتکم قبل أن تسألونی و غفرت لکم قبل أن تستغفرونی فمن لقینى منکم یشهد أن لا إله إلا أنا و أن محمدا عبدي و رسولی أدخلته الجنة برحمتی » . (3)

ص: 321

1- (1) . این حدیث در مصادر روایی یافت نشد .

2- (2) . بحار الأنوار ، مجلسی: ج 69 / ص 47 . و در آن چنین آمده: «لولا رحمة ربی علی الفقراء کاد الفقر أن یكون کفراً» .

3- (3) . ثواب الأعمال ، شیخ صدوق: 10 . [1]

این شرح را احسایی در پاسخ پرسش میرزا محمد علی بن سید محمد نگاشته است .

آغاز: الحمد لله رب العالمين . . . أما بعد فيقول العبد المسكين.

نسخه ها:

10181 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی : 534/1 ، تحریری ، محمد صادق بن محمد جعفر خراسانی ، 1248ق ، رساله هشتم مجموعه ، «39ر41» 3 برگ ، تحریری [فهرست دائرة المعارف : 148/1].

1788 . شرح حدیث کلاله در ارث

(فارسی)

از: جلیل ، آخوند ملا

آغاز: أصل وإن ترك أخا لأم وابن أخ لأب فلأخ للأم السدس وما بقي فلا ين الأخ للأب و الأم.

نسخه ها:

10182 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 186 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، صدر الدین محمد حسینی نائب الصدارة ، 7 شوال 1103ق ، در قزوین ، رساله پنجم مجموعه [میراث اسلامی ایران: 686/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 383/1].

1789 . شرح حدیث «کم کان طول آدم حین هبط به إلى الأرض»

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه (1110 ق)

شرحی است بر حدیثی که از امام صادق علیه السلام روایت شده بدین عبارت: « . . . مقاتل بن سلیمان قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام كم كان طول آدم عليه السلام حيث هبط به إلى الأرض و كم كان طول حواء؟ قال: وجدنا في كتاب علي بن أبي طالب عليه السلام أن الله عز وجل لما أهبط آدم وزوجته حواء عليهما السلام إلى الأرض كانت رجلاه بثنية الصفا ورأسه دون أفق السماء وإنه شكأ إلى الله ما يصيبه من حر الشمس فأوحى الله عز وجل إلى

ص: 322

جبرئیل علیه السلام آن آدم قد شکا ما یصیبه من حر الشمس فأغمزه غمزة و صیر طولہ سبعین ذراعاً بذراعه و أغمز حواء غمزة فیصیر طولها خمسة و ثلاثین ذراعاً بذراعها» . (1) علامه مجلسی پس از ذکر دو سند خود بر این روایت ، به شرح و تفسیر این حدیث و رفع مشکلات آن پرداخته است .

[کتابشناسی مجلسی: 215؛ الذریعة: 201/13؛ کشف الحجب: 257]

آغاز: الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی محمد و آله خیرة الوری.

نسخه ها:

1/10183 . تهران ، ملک: 1690 ، نسخ ، عنوان معرفی: حل حدیث کم کان طول آدم حین هبط به إلى الأرض ، بدون نام کاتب ، 1267ق ، رساله سوم مجموعه ، «124ر142ر» 19 برگ [فهرست ملک: 337/5].

2/10184 . تهران ، ملک: 4267 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1276ق ، رساله اول مجموعه [فهرست ملک: 310/7].

3/10185 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1674 ، بدون نام کاتب ، 1206ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 219].

1790 . شرح حدیث کمیل

از: باقر بن محمد جعفر شریف طباطبایی قمی

نسخه ها:

10186 . یزد ، وزیری: 3862 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1284ق ، رساله هفتم مجموعه ، «237 - 243» 7 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1825/5].

1 شرح حدیث کمیل

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: نفائس التحقیق و جواهر التدقیق.

ص: 323

(فارسی)

از: ناصر خسرو بن ابی الحارث ، ابو المعین ، سید (قرن 5 ق)

شرحی است بر حدیث نبوی: «لا تسبوا الدهر فان الدهر هو الله» (1). مؤلف در متن رساله از کتاب بستان العقول نام برده ، و در پایان رساله چنین آمده: «و این کتاب را ابو المعین سید اعلم ناصر خسرو بن ابی الحارث الیمکانی قدس سره به نام امیر بدخشان علی بن الاسد ساخت ، اندر سال 422ق از هجرت پیامبر صلی الله علیه و آله » .

آغاز: قال النبی صلی الله علیه و آله لا تسبوا الدهر .

نسخه ها: 10187. قم ، مسجد اعظم: 1354 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، 29 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 511؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1792 . شرح حدیث «لا یسأل فی القبر إلا من محض الإیمان»

(عربی)

از: مراد ، ملا

شرح کوتاهی است بر حدیث «لا یسأل فی القبر إلا من محض الإیمان» ، گویا بخشی از التعليقة السجادية (حاشیه بر من لا یحضره الفقیه شیخ صدوق) اثر ملا مراد تفرشی است .

آغاز: قال الصادق علیه السلام لا یسأل فی القبر ... قوله و الباقون أى ما .

انجام: كما دلت علیه الأحادیث السابقة الواردة فی التلقین لملا مراد .

نسخه ها:

10188 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، ق 13 ، رساله سی و چهارم مجموعه است ، «2ص» 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 747/23].

ص: 324

1 شرح حدیث «لا یموت لمؤمن ثلاثة من الأولاد فتمسه النار الا تحلة القسم...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1793 . شرح حدیث «لانتعاد الصلاة»

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد مهدی زنجانی ، میرزا (م 1395 ق)

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... هذه شطر مما كتبه أثناء بحثي عن الخلل الواقع في الصلاة.

نسخه ها:

10189 - کرمانشاه ، سید مرتضی نجومی: بدون شماره ، مرتضی بن جواد بن اسماعیل نجومی ، 28 صفر 1373 ق ، رساله دوم مجموعه [دلیل المخطوطات: 250].

1 شرح حدیث «لسان القاضی بین جمرتین من نار ...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1794 . شرح حدیث «لو اجتمع الناس علی حبّ علی ...»

(عربی)

از: زین العابدین گلپایگانی ، مولی (1289 ق)

شرح مختصری بر حدیث «لو اجتمع الناس علی حب علی بن ابی طالب لما خلق الله النار» (1) است.

چاپ: در ضمن أنوار الولاية مؤلف به چاپ رسیده است.

[معجم المطبوعات ، رفاعی : 130]

ص: 325

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على أشرف الأنبياء و المرسلين و على ابن عمه و كاشف غمه على و أهل بيته ... قال النبي ص لو اجتمع الناس على حب علي ... بيان ما لعله يحتاج إلى البيان في هذا الحديث.

نسخه ها:

10190 . قم ، گلیپایگانی: 6672/34/42 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده ، رساله سوم مجموعه ، 18 سطر ، 16*22 [فهرست گلیپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی ، جدید].

1795 . شرح حدیث «لو أن الغياض أقلام ...»

(عربی)

از: محمد شفیع بن محمد علی استرآبادی (قرن 11 ق)

شرح حدیث نبوی است که در فضایل علی علیه السلام روایت شده:

«لو أن الغياض أقلام و البحر مداد ... ما أحصوا فضائل علی بن أبی طالب» (1).

این رساله به درخواست میرزا لطف الله تألیف شده و مؤلف ، حفید محمد تقی مجلسی است.

آغاز: أما بعد حمد الله على إفضاله ... فقد سألتني بعض أصدقائي.

نسخه ها:

10191 . قم ، مرعشی: 4131 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد هادی بن میر محمد باقر موسوی همدانی ، 1111ق ، رساله هشتم مجموعه ، «121پ125ر» 5 برگ [فهرست مرعشی: 150/11].

1 شرح حدیث «لو علم أبوذر ما فی قلب سلمان لقتله» (عربی)

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

ص: 326

1- (1) . مناقب امیر المؤمنین علیه السلام ، کوفی: 557/1 . [1]

1796 . شرح حدیث «لو علم أبودر ما فی قلب سلمان لقتله»

(1)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10192 . تهران ، ملک: 1597 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست ملک: 302/5].

1797 . شرح حدیث لوح

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: روایت است که اول چیزی که حق تعالی از نور محمد آفرید قلم بود.

نسخه ها:

10193 . مشهد ، دانشکده الهیات: 684 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست الهیات مشهد: 508].

1 شرح حدیث «لو كشف الغطاء ما ازددت یقیناً»

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

رجوع کنید به: شرح حدیث نبوی «اللهم زدنی فیک تحیراً»

1798 . شرح حدیث «لولاک لما خلقت الأفلاک»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته (قرن 13 ق)

شرح حدیث قدسی: «لولاک لما خلقت الأفلاک» (2) ، است که باری تعالی به حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله خطاب نموده است . مؤلف در مقدمه این شرح کوتاه گفته که این مطالب را از شیخ احمد احسائی و او از وحید بهبهانی و او از پدرش شیخ محمد اکمل از مشایخ خودش شنیده است .

-
- 1- (1) . الكافي ، كليني: 401/1 . [1]
2- (2) . بحار الأنوار ، مجلسي: 15/28 .

آغاز: الحمد لله رب العالمين أما بعد سمعت مشافهة عن الشيخ أحمد بن زين الدين الأحسائي ناقلاً عن قطب العلماء آقا باقر بهبهاني.
انجام: لأن النبي من غير معجزة ليس بنبي أصلاً وهذا ما وصل إليه فكري القاصر عجلة لدلالة سادتنا و هدايتهم و لتعلم من شيعتهم ...
صلى الله عليه وآله تمت.

نسخه ها:

10194 . قم ، دار الحديث: 310 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله دوم مجموعه ،
«66ر66پ» 1 برگ ، 36 سطر [فهرست دار الحديث].

1799 . شرح حدیث «لولاک لما خلقت الأفلاک»

(عربی)

از: احمد بن زين الدين احسايي ، شيخ (1241 ق)

شرح مختصری است بر حدیث مذکور که در پاسخ به سؤال سید مال الله بن محمد خطی در سال 1240 ق نگاشته شده است.

چاپ: تبریز ، 1276 ق ، ضمن جلد دوم جوامع الكلم.

[موسوعة مؤلفی الإمامية: 537/3]

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة على محمد ... و بعد فيقول .. أحمد بن زين الدين الأحسائي.

نسخه ها:

1/10195 . تهران ، سپهسالار: 1994 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، 1231 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «80 پ -
82ر» 3 برگ [فهرست سپهسالار: 481/3].

2/10196 . تهران ، ملک: 742 ، نستعليق ، محمد قلی بن عوض قراچه داغی ، 1237 ق ، رساله دهم مجموعه ، «50 ر - 51ر» 2 برگ
[فهرست ملک: 163/5].

3/10197 . قم ، مدرسه فیضیه: 949 ، بدون نام کاتب ، 1255 ق ، رساله چهاردهم مجموعه [فهرست مدرسه فیضیه: 42/2].

4/10198 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 362 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ تحریری پخته ، شیخ علی بن ملا محمد حسینی ، شوال
1257 ق ، رساله دوم مجموعه ، «30 ر

ص: 328

- 31) 2 برگ [فهرست دائرة المعارف: 309/1].

5/10199 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 362 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ تحریری ، بدون نام کاتب ، 1257ق ، رساله دوم مجموعه ، «30- 31» 2 برگ [فهرست دائرة المعارف: 148/1].

6/10200 . قم ، مرعشی: 8871 ، آغاز: الحمد لله رب العالمين ... قد سألني السيد الأواه ... عن الحديث ، نسخ ، محمد رحيم خويي ، 1268ق ، رساله يازدهم مجموعه ، 41 برگ [فهرست مرعشی: 58/23].

7/10201 . تهران ، دانشگاه تهران: 9577 ، عنوان معرفی: السيد مال الله بن محمد الخطي في خبر «لولاك لما خلقت الأفلاك» ، نسخ و نستعليق ، سيد علي اصغر بن محمد قاسم طباطبائي زواره ای کچويی ، 1273ق ، رساله بيست و هشتم مجموعه ، «213پ216ر» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 412/17].

8/10202 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایي رهبری 1111 ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله دهم مجموعه [فهرست اهدایي رهبری: 341].

9/10203 . تهران ، دانشگاه تهران: 2870 ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، «168-171» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1715/10].

10/10204 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3497 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله پنجم مجموعه ، 23 سطر ، 15*21 [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

11/10205 . تهران ، مجلس سنا: 110 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله هجدهم مجموعه ، «265-269» 5 برگ [فهرست مجلس سنا: 57/1].

12/10206 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5903 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «3صفحه» 2 برگ [فهرست آستان قدس: 105/5].

13/10207 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 203 ، نسخ و نستعليق ، حسین کرمانی ، بدون تاریخ کتابت ، (75504) ، رساله دوازدهم مجموعه [فهرست ادبیات تهران:

34 / 3].

14/10208 . تهران ، دانشکده الهیات: 637د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بيست و سوم مجموعه ، «227ر228پ» 2 برگ [فهرست الهیات تهران: 343/1].

ص: 329

15/10209 . قم ، مدرسه فیضیه: 1732 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «61-63» 3 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 123/2].

16/10210 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 163 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، تملکی با مهر «ابو تراب بن علینقی الحسنی الحسینی الطباطبایی 1342» ، رساله پنجم مجموعه ، 15/5 * 21/5 [فهرست مؤید: 154/1].

1800 . شرح حدیث «اللهم زدنی فیک تحیراً» و شرح حدیث علوی «لو كشف الغطاء

ما ازددت یقیناً

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرح حدیث نبوی «اللهم زدنی فیک تحیراً» (1) و شرح حدیث علوی «لو كشف الغطاء ما ازددت یقیناً» (2) است.

آغاز: قال المسألة الخامسة قول رسول الله صلى الله عليه وآله اللهم زدنی فیک تحیراً مع علو مقامه و قول علی علیه السلام لو كشف الغطاء.

نسخه ها:

10211 . تهران ، ملک: 633 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «3پ - 32پ» 30 برگ [فهرست ملک: 119/5].

1801 . شرح حدیث «لیت شعری أیتکن صاحبة الجمل الأرب»

(عربی)

از: علی بن عبد الله بن علی بحرانی (1319 ق)

شرحی است بر حدیث نبوی «لیت شعری أیتکن صاحبة الجمل الأرب تخرج فتبجها كلاب الحواب» (3) . بحرانی از دید ادبی ، حدیثی و تاریخی ، در باره این حدیث بحث نموده و نظر ابن ابی الحدید را در شرح نهج البلاغة (4) ، در باره این حدیث رد نموده است . این رساله به تاریخ 28 شوال 1315 ق پایان یافته است.

ص: 330

1- (1) . شرح الأسماء الحسنی ، ملا هادی سبزواری: 198/1.

2- (2) . بحار الأنوار ، مجلسی: 321/64 .

3- (3) . بحار الأنوار ، مجلسی: 113/18 .

آغاز: الحمد لله... فهذه مناظرة مع الشيخ عز الدين عبد الحميد بن أبي الحديد المعتزلي.

نسخه ها:

10212 . قم ، مركز احياء ميراث اسلامي: 146 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله نوزدهم مجموعه ، «119ر126پ» 8 برگ [فهرست مركز احياء: 207/1].

1 شرح حديث «ليس من إمام يمضى...»

از: يحيى بن محسن موسوى

رجوع كنيد به: غفوريه.

1 شرح حديث «ما من أحد يدخله عمله الجنة وينجيه من النار»

از: اسماعيل بن محمد حسين خواجهي اصفهاني مازندراني (1173 ق)

رجوع كنيد به: شرح الأحاديث (رسائل خواجهي).

1802 . شرح حديث «ما بين حوضي و منبري روضة من رياض الجنة»

(عربي)

از: حكيم شرف الدين جووندي

شرحی عرفانی کوتاهی است در 35 سطر بر این حديث نبوی: «ما بين حوضي و منبري روضة من رياض الجنة» (1).

آغاز: رب أنعمت فزد و لا تنقص نقل عن خاتم الأنبياء و إمام الأنبياء محمد العربي الأبطحي .

نسخه ها:

10213 . مشهد ، آستان قدس رضوي: 7064 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 8 ق [فهرست آستان قدس: 180/5].

ص: 331

1- (1) . الكافي ، كليني: 553/4 . و [1] در آن چنین آمده: «ما بين منبري و بيتي روضة من رياض الجنة» .

(عربی)

از: محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (شیخ مفید) (413 ق)

شرحی است بر حدیث معروف به خبر ماریه قبطیه (1).

چاپ: لبنان، بیروت، دار المفید، 1414ق، 32ص؛ مصنفات شیخ مفید، 1413، جلد سوم، رساله سوم، 32ص.

آغاز: سألتني أطال الله بقاءه السيد الشريف الفاضل رجل من المعتزلة عن الخبر المروي عن النبي في قضية مارية القبطية.

انجام: ولا ينبغي للعاقل أن يظلم نفسه بمكابرة الحق واللجاج.

نسخه ها:

10214 . تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خویی 8، آغاز: برابر نمونه، انجام: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله بیست و هفتم مجموعه، «ص 341 - 345» 3 برگ [فهرست مجلس: 105/7].

1 شرح حدیث محمد بن یحیی عن الرضا علیه السلام فی رجل یتزوج متعة و ...

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173 ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1804 . شرح حدیث المسطور فی منیة الممارسین

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی، شیخ (1241 ق)

در بیان و تفسیر حدیثی که سماهیجی در منیة الممارسین در پاسخ شیخ یاسین بحرانی به نقل از الکافی و ابن بابویه، ذکر کرده است.

آغاز: بسمله من کتاب منیة الممارسین فی جواب مسائل الشیخ یاسین.

نسخه ها:

10215 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 5443، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله بیست و دوم مجموعه، «180ر» 1 برگ [فهرست مجلس: 353/16].

1- (1). بحار الأنوار، مجلسي: 107/76.

1805 . شرح حدیث مشکل فی باب الزکاة

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیثی مشکل در باب زکات به نقل از کافی کلینی است و در آن آمده است:

«قال استادی مولانا محمد باقر دام ظلّه العالی فی شرح الإرشاد... قال... صاحب المنتقی».

نسخه ها:

10216 . تهران ، دانشگاه تهران: 7550 ، نستعلیق راسته و چلیپا ، محمد بن ابی الفتح تنکابنی ، قرن 11 ق ، رساله دوم مجموعه ، «ص 2 - 4» برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.623/16]

1806 . شرح حدیث معانقة الموج مع الإمام الصادق علیه السلام

از: احمد بن زین الدین احسایی ، شیخ (1241 ق)

بخشی از رساله ای است که احسایی در پاسخ به سؤالات شیخ محمد قطیفی در سوال 1208 ق نوشته است. یکی از سؤالات ، درباره حدیث «معانقة الموج مع الإمام الصادق علیه السلام» است.

نسخه ها:

10217 . تهران ، دانشکده هیات: 637د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفدهم مجموعه ، «171ر - 179پ» 9 برگ [فهرست هیات تهران: 343/1].

1807 . شرح حدیث «معرفتی بالنورانية»

(عربی)

از: علی بن جمشید نوری ، ملا (1246 ق)

شرحی مزجی است بر حدیث منسوب به علی علیه السلام ، معروف به حدیث نورانیت ، که سلمان و ابوذر از آن حضرت در باره معرفت آن حضرت به نورانیت سؤال نموده و آن حضرت پاسخ داده: «معرفتی بالنورانية معرفة الله عز و جل و معرفة الله

ص: 333

عز و جل معرفتی بالنورانية و هو الدين الخالص» (1). این شرح به صورت فلسفی - عرفانی برگزار شده است.

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا... و الله يقول الحق و هو ولي الإفاضة في بحار الأنوار باب النادر في معرفتهم عليهم السلام بالنورانية.

نسخه ها:

1/10218 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11287 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه [فهرست آستان قدس: 303/15].

2/10219 . قم ، آستان معصومیه (س): 703 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، سید یعقوب لاریجانی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 14 برگ [فهرست آستان معصومیه (س): 344/2].

1808 . شرح حدیث «معرفتی بالنورانية»

(فارسی)

از: محمد حسینی نیریزی ذهبی شیرازی ، قطب الدین (سید محمد قطب) (1173 ق)

شرحی عرفانی است به نظم و نثر بر حدیث مذکور .

آغاز: بسمله باب معرفة على عليه السلام بالنورانية فمن كفر بما فيه أو شك.

به بسم الله کردم نامه آغاز که نامش آورد جان را به پرواز

ص: 334

1- (1) . بحار الأنوار: ج 26 ، ص 1: « [1] أقول: ذكر والدي رحمه الله أنه رأى في كتاب عتيق جمعه بعض محدثي أصحابنا في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام هذا الخبر ، و وجدته أيضاً في كتاب عتيق مشتمل على أخبار كثيرة . قال: روى عن محمد بن صدقة أنه قال: سأل أبو ذر الغفاري سلمان الفارسي رضي الله عنهما يا أبا عبد الله ما معرفة الإمام أمير المؤمنين عليه السلام بالنورانية . قال: يا جندب فامض بنا حتى نسأله عن ذلك ، قال: فأتيناه فلم نجده . قال: فانتظرناه حتى جاء . قال صلوات الله عليه: ما جاء بكما . قال: جئناك يا أمير المؤمنين نسألك عن معرفتك بالنورانية . قال صلوات الله عليه: مرحباً بكما من وليين متعاهدين لدينه لستما بمقصرين ، لعمري أن ذلك الواجب على كل مؤمن و مؤمنة ، ثم قال صلوات الله عليه: يا سلمان و يا جندب قال: لبيك يا أمير المؤمنين ، قال عليه السلام: إنه لا يستكمل أحد الإيمان حتى يعرفني كنه معرفتي بالنورانية فإذا عرفني بهذه المعرفة فقد امتحن الله قلبه للإيمان و شرح صدره للإسلام و صار عارفاً مستبصراً ، و من قصر عن معرفة ذلك فهو شاك و مرتاب ، يا سلمان و يا جندب قال: لبيك يا أمير المؤمنين ، قال عليه السلام: معرفتي بالنورانية معرفة الله عز و جل و معرفة الله عز و جل معرفتي بالنورانية و هو الدين الخالص . . . الحديث» .

1/10220 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5155 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، حسن بن ملا حسن علی خوشنویس اردبیلی ، 1337ق ، رساله سوم مجموعه ، «70 پ - 84 پ» 15 برگ [فهرست مجلس: 232/15].

2/10221 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4079 ، آغاز: باب معرفة علی علیه السلام بالنورانية فمن كفر بما فيه أو شك و أنكر ، نسخ و نستعلیق ، حاج محسن عماد مدرسی ، 1359 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «95 - 110» 16 برگ [فهرست مجلس: 78/11].

3/10222 . تهران ، خانقاه نور بخش: 602 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، رساله اول مجموعه ، «ص 2 - 11» 5 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 244/2].

1809 . شرح حدیث «معرفتی بالنورانية»

(عربی)

از: هادی بن مهدی سبزواری ، ملا (1289 ق)

شرح مفصلی است بر حدیثی که از امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده و به حدیث نورانیت معروف است . این حدیث را سلمان و ابوذر در باره معرفت آن حضرت به نورانیت از امام پرسیده اند و امام معرفت خود را به نورانیت توضیح داده است .

این حدیث را علامه مجلسی به نقل از پدرش نقل نموده است . ذوالفقار بن علی اکبر خان بسطامی نادری طی نامه ای به سبزواری تقاضای شرح این حدیث را نموده و سبزواری در جوابش شرح حاضر را نگاشته است.

چاپ: چاپ شده در ضمن مجموعه رسائل فیلسوف کبیر ملا هادی سبزواری ، به تصحیح سید جلال الدین آشتیانی ، ص 371 - 487.

[الذریعة: 207/13 و 80/20]

آغاز سؤال: الحمد لله الذی خلقنا لوصول عرفانه ثم رزقنا لوصول امتنانه.

آغاز جواب: الحمد لله الذی أراد تعریف ذاته فتجلی فی صور أسمائه و صفاته و هی قلوب أنبیائه و أولیائه .

1/10223 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3803 ، آغاز: برابر نمونه ، ابو الحسن بن محمد حسینی شیروانی ، 1280ق ، رساله اول و دوم مجموعه ، «ص 1 - 38» 19 برگ [فهرست مجلس: 1810/10].

2/10224 . قم ، مرعشی: 10371 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، قربان علی بدشی ، 1284ق ، 68 برگ [فهرست مرعشی: 312/26].

3/10225 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12657 ، نسخ ، قربان علی بدشی ، 1290ق ، 67 برگ [فهرست مجلس: 225/36].

4/10226 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2025 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 72 برگ [فهرست آستان قدس: 104/5].

1810 . شرح حدیث «معرفتی بالنورانیة»

(عربی)

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

شرح مفصلی است بر حدیث مذکور . شارح ، فرازهایی از متن را نقل نموده و به روش شیخیه گزارش کرده است . او این شرح را به درخواست میرزا محمد رضا فرزند حاج محمد باقر آهویی قمی نخعی نگاشته و در روز چهارم شوال 1282ق به پایان رسانده است .

آغاز: الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطیبین ... این زماناً قبل ذلک اتانی کتاب و خطاب.

انجام: و قد قدر الإتیان بذلک علی حسب المیسور.

نسخه ها:

1/10227 . قم ، مرعشی: 5654 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی بن محمد کرمانی (مؤذن) ، 1284ق ، رساله اول مجموعه ، 140 برگ [فهرست مرعشی: 51/15].

2/10228 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1285 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 15 شعبان 1285ق ، تهران ، با توضیحات و علامات بلاغ در حاشیه ، 224 برگ ، 14 سطر ، 16 * 22 [فهرست مؤید: 203/2].

ص: 336

3/10229 . تهران ، دانشکده الهیات: 439د ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 132 برگ [فهرست الهیات تهران: 573/1].

1811 . شرح حدیث «معرفتی بالنورانية»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10230 . قم ، مدرسه حجازیها: 8495/57/165 ، نسخ ، حاج محمد حسین رشتی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست مدرسه حجازیها].

1812 . شرح حدیث مفضل

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10231 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 12843 ، نستعلیق ، یوسف شریف ، 1308ق ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 334].

1813 . شرح حدیث «ملعون ملعون من کمه أعمی ملعون ملعون من عبد الدینار و الدرهم ، ملعون ملعون من نکح بهیمة» (1)

الدینار)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

چند شرح بر حدیث نبوی: «ملعون ملعون من کمه أعمی ، ملعون ملعون من عبد الدینار و الدرهم ، ملعون ملعون من نکح بهیمة» (1) است که مؤلف آنها شناخته نشده است .

نسخه ها:

1/10232 . تهران ، دانشگاه تهران: 7008 ، عنوان معرفی: تفسیر و تأویل روایت ملعون

ص: 337

1- (1). الكافي، كليني: 270/2؛ [1] بحار الأنوار، مجلسي: 221/69. [2]

ملعون من كمة أعمى ... ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رسالة نهم مجموعه ، «21 پ - 22ر» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 426/16].

2/10233 . تهران ، دانشگاه تهران: 7191 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رسالة هفتم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 480/16].

3/10234 . قم ، مدرسه فيضيه: 1665 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رسالة دهم مجموعه [فهرست مدرسه فيضيه: 113/2].

1814 . شرح حديث «ملعون ملعون من كمة أعمى ملعون ملعون من عبد

الدينار»

(عربی)

از: محمد بن حسن شیروانی ، مدقق (1099 ق)

[الذريعة: 209/13]

نسخه ها:

10235 . تهران ، دانشگاه تهران: میکروفيلم 2489 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رسالة هفتم مجموعه ، عكس از كتابخانه على علومى ، يزد [فهرست ميكروفيلمهاى دانشگاه تهران: 702/1].

1 شرح حديث «ملعون ملعون من كمة أعمى ملعون ملعون من عبد الدينار»

از: اسماعيل بن محمد حسين خواجهي اصفهاني مازندراني (1173 ق)

رجوع كنيد به: شرح الأحاديث (رسائل خواجهي) .

1815 . شرح حديث «من أحبنا أهل البيت فليعد للفقير جلباباً»

(عربی)

از: اسماعيل بن محمد حسين خواجهي اصفهاني مازندراني (1173 ق)

شرحی است بر حدیث علوی: «من أحبنا أهل البيت فليعد للفقير جلباباً» (1) شارح در

1- (1). نهج البلاغه ، سيد رضی: کلمة قصار 112 و [1] در آن به جای «فلیعد» «فلیستعد» آمده است ؛ بحار الأنوار ، مجلسی: 15/25 .

[2]

شرح درباره حب و دوستی اهل بیت علیهم السلام و معنی فقر توضیحاتی آورده و به روایت های بسیاری استشهد می نماید.

آغاز: بعد الحمد و الصلاة أقول و أنا العبد الفاتر خاطراً.

نسخه ها:

1/10236 . قم ، مرعشی: 4973 ، نستعلیق ، لطف الله کویایی ، 1175ق ، رساله دوم مجموعه ، «106پ - 111پ» 6 برگ [فهرست مرعشی: 169/13].

2/10237 . تهران ، ملک: 3523 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله دوم مجموعه ، «85پ - 88پ» 4 برگ [فهرست ملک: 463/6].

3/10238 . تهران ، ملک: 1606 ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد مؤمن ، 1247ق ، رساله سی و چهارم مجموعه ، «326ر - 333پ» 8 برگ [فهرست ملک: 307/5].

4/10239 . قم ، مرعشی: 3112 ، آغاز: بعد الحمد و الصلاة لما كان هذا الخبر من غریب الأخبار اختلف ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه [فهرست مرعشی: 337/8].

1816 . شرح حدیث «من أخرجه الله عن ذل المعاصی ...»

از: احمد شبیری زنجانی ، سید (1393 ق)

شرحی است بر حدیث «من أخرجه الله عن ذل المعاصی ...» ، که از امام صادق علیه السلام روایت شده است . (1) آغاز: من أخرجه الله عن ذل المعاصی إلى عز التقوی أغناه الله بلا مال و أعزه بلا عشیره و آنسه من غیر بشر .

نسخه ها:

10240 . قم ، سید احمد زنجانی: بدون شماره ، عنوان معرفی: شرح حدیثی از من لا یحضره الفقیه ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 4 شعبان 1360ق ، «ص31-37» 4 برگ [آشنایی با چند نسخه خطی: 176].

ص: 339

(1)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بعد حمد الله و الصلاة ... إذ قد هدانی قائد التوفیق الربانی إلى التشریف یأدرک ملاحظة.

نسخه ها:

10241 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 312 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1273ق ، به نقل از خط ملا حسین کاشفی ، رساله دهم مجموعه [میراث اسلامی ایران: 651/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 314/1].

1 شرح حدیث «من سمانی باسمی فقد کفر»

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: جواز التسمیة فی زمان الغیبة.

1818 . شرح حدیث «من سؤد اسمه فی دیوان ولد سابع حشره الله يوم القيامة

خنزیراً»

(2)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

نسخه ها:

10242 . همدان ، قاسم برنا: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، قرن 14ق ، رساله پنجم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 377/5].

1 شرح حدیث علوی «من سئل عن التوحید فهو جاهل...»

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: رساله توحید .

ص: 340

- 1- (1). الكافي، كليني: 49/1؛ [1]بحار الأنوار، مجلسي: 153/2 . [2]
- 2- (2). وسائل الشيعة، شيخ حر عاملي: 135/12؛ [3]بحار الأنوار، مجلسي: 372/2 . [4]

(1)

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر بهاری همدانی

رساله ای است که به درخواست یکی از برادران دینی در شرح حدیث «من سأل عن التوحید فهو جاهل و من أجاب فهو مشرک و من يعرف فهو ملحد و من لا يعرف فهو کافر»، نگاشته است.

آغاز: الحمد لله و السلام علی الذین اصطفی و بعد این چند کلمه را در جواب یکی از برادران دینی که به اشاره یکی از اعیان عظام سؤال نموده ... عرض می شود که از برای این عبارت معنی.

نسخه ها:

10243 . قم ، گلیپایگانی: 1043/6/133 ، آغاز: برابر نمونه ، غلام حسین شریف ، 24 شوال 1284ق ، رساله هجدهم مجموعه ، 16 سطر [فهرست گلیپایگانی ، جدید].

1820 . شرح حدیث «من عرف الحق لم یعبد الحق»

(عربی)

از: محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (1209ق)

بخشی از کتاب مشکلات العلوم نراقی است در شرح حدیث: «من عرف الحق لم یعبد الحق» . نراقی در شرح و تفسیر این حدیث 72 وجه بیان نموده است .

چاپ: مشکلات العلوم ، ملا محمد مهدی نراقی ، تهران ، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی ، 1367ش ، به کوشش حسن نراقی ، ص 125 - 129 .

آغاز: روی عن رسول الله صلی الله علیه و آله أنه قال من عرف ... أقول یمکن توجیه هذا الحدیث بوجوه الأول أن یكون .

انجام: فهذه اثتان و سبعون وجهاً استخرجناها من هذا الحدیث و یمکن أن یمکن أن یستخرج منه وجوه آخر ترکناها مخافة الإطناب .

نسخه ها:

10244 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1822 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ،

ص: 341

1-1) این حدیث در مصادر روایی یافت نشد.

بدون تاریخ کتابت، رساله سی و سوم مجموعه، «ص 268 - 282» 7 برگ [فهرست مجلس: 241/5 و 433/9].

1821. شرح حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه»

از: مؤلف ناشناخته

چند شرح بر حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» (1) است که مؤلف آنها شناخته نشده است.

نسخه ها:

1/10245. تهران، ملک: 1666، آغاز: الحمد لله الذی لم یکن قبل وحدانیته قبل إلا و القبل هو، نستعلیق، اسماعیل بن محمد اقسری، 1058ق، رساله بیست و دوم مجموعه، «287ر289» 3 برگ [فهرست ملک: 325/5].

2/10246. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 634، نستعلیق، محمد حسن بن محمد ربیع اشتهاردی، 1233ق، به نقل از بحار الأنوار و ده وجه از نویسنده، رساله دوم مجموعه، «148پ149ر» 2 برگ [فهرست مجلس: 340/22].

3/10247. تهران، سپهسالار: 7502، محمد علی کرمانشاهی، قرن 14ق، فارسی، رساله هفتم مجموعه، «213ر213پ» 1 برگ [فهرست سپهسالار: 482/13].

4/10248. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1822، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، فارسی، رساله بیست و پنجم مجموعه، «217-221» 5 برگ [فهرست مجلس: 240/5].

5/10249. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خویی 3، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله یازدهم مجموعه، «ص 283» 1 برگ [فهرست مجلس: 264/7].

6/10250. تهران، سپهسالار: 1088، آغاز: بسمله امیر کرم الله وجهه فرمود که من عرف نفسه فقد عرف ربه آن که نفس گفته میشود کدام است، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، فارسی، رساله دوم مجموعه، «95پ97ر» 3 برگ [فهرست سپهسالار: 481/3].

ص: 342

7/10251 . همدان ، قاسم برنا: بدون شماره ، شکسته نستعلیق ، سید محمد حسینی ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، رسالهٔ دوم مجموعه
[نشریهٔ نسخه های خطی: 378/5].

1822 . شرح حدیث «من عرف نفسه ...»

(عربی)

از: ملا احمد بن محمد مقدس اردبیلی (993ق)

شرحی است بر حدیث «من عرف نفسه ...» که از رسالهٔ اثبات الواجب مقدس اردبیلی نقل شده است.

آغاز: ذکر الفاضل المقدس الأردبیلی فی رسالهٔ إثبات الواجب للحدیث المشهور من عرف نفسه . . . معانی اربعة .

انجام: الحادی عشر أنه من باب تعليق المحال على المحال یعنی كما لا يعرف حقيقة النفس لا يعرف حقيقة الرب .

نسخه ها:

10252 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رسالهٔ بیست و هفتم مجموعه ، «35ب» 1 برگ ، 17 *
22 [فهرست مجلس: 723/23].

1 شرح حدیث «من عرف نفسه ...»

از: محمد حسن بن محمد واعظ سمنانی

رجوع کنید به: جام جم.

1823 . شرح حدیث «من عرف نفسه ...»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: قيل إن قول علی علیه السلام من عرف نفسه ... له وجوه الأول إن الروح واحدة.

نسخه ها:

10253 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4900 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ نود و نهم مجموعه ،
«247ر» 1 برگ [فهرست مجلس:

.100/14]

1 شرح حدیث «من عرف نفسه...»

از: عبد الله بلیانی ، اوحد الدین

رجوع کنید به: عینة الوجود.

1824 . شرح حدیث «من عرف نفسه...»

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

این شرح را احسائی در پاسخ به سؤال محمد مهدی بن محمد شفیع استرآبادی به سال 1235 ق تألیف نموده است.

چاپ: تبریز ، 1273 ق ، ضمن جلد اول جوامع الكلم ؛ تبریز ، 1276 ق ، ضمن جلد دوم جوامع الكلم.

[الذریعة: 208/13؛ فهرست کتب مشایخ: 15؛ موسوعة مؤلفی الإمامیة: 496/3 با عنوان «أجوبة مسائل محمد مهدی بن محمد شفیع الاسترآبادی» و 538]

آغاز: الحمد لله رب العالمین ، وصلى الله ... أما بعد فيقول العبد المسكين أحمد بن زین الدین الأحسائی.

نسخه ها:

1/10254 . تهران ، ملی تهران: 755/ع ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، عبد الرحیم بن ولی محمد اردبیلی ، 1235 ق ، رساله چهل و چهارم مجموعه ، «ص 399-401» 2 برگ [فهرست ملی تهران: 252/8].

2/10255 . تهران ، ملک: 742 ، نستعلیق ، محمد قلی بن عوض قراچه داغی ، 1237 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «19ر21پ» 3 برگ [فهرست ملک: 163/5].

3/10256 . تهران ، ملی تهران: 1498/ع ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله بیست و چهارم مجموعه [فهرست ملی تهران: 533-515/9].

4/10257 . قم ، گلیایگانی: 21/101 ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست گلیایگانی ، رایانه ای].

5/10258 . قم ، گلیایگانی: 714/ع ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق [فهرست گلیایگانی ، قدیم: 204 / 2].

ص: 344

6/10259 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3497 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله هفتم مجموعه ، 21*15 [فهرست مرکز احیاء:

9/مخطوط].

1825 . شرح حدیث «من عرف نفسه...»

(فارسی)

از: محمد باقر کاشف دزفولی ، سید صدر الدین (1258 ق)

شرح فلسفی کوتاهی بر حدیث معرفت است با استفاده از سخنان غزالی .

[الذریعة: 208/13]

آغاز: قال أمير المؤمنين وإمام المتقين اسد الله الغالب ... حاصل کلام امام علیه السلام.

نسخه ها:

10260 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1822 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و پنجم مجموعه ، «ص 217-221» 3 برگ [فهرست مجلس: 430/9].

1826 . شرح حدیث «من عرف نفسه...»

از: عبد الرحیم اصفهانی (قرن 13 ق)

در پاسخ به ملا ابو طالب در سال 1266 ق نوشته شده است.

نسخه ها:

10261 . تهران ، دانشگاه تهران: 4703 ، نستعلیق ، گویا به خط مؤلف ، 1266 ق ، رساله هشتم مجموعه ، «389 - 393» 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3649/14].

1827 . شرح حدیث «من عرف نفسه...»

(عربی)

از: سید محمد بن محمد نور بخش قانتی (869 ق)

شارح در این شرح به توحید باری تعالی و اثبات وحدت وجود بر پایه های

تصوف و عرفان پرداخته است.

آغاز: الحمد لله الذي جعل وجود الإنسان الكامل مظهر الهوية الغيبية .

نسخه ها:

1/10262 . تهران ، ملك: 4057 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، عربى ، رسالهٔ صد و هفتاد و دوم مجموعه ، «310پ» 1 برگ [فهرست ملك:

.197/7]

2/10263 . قم ، مركز احياء ميراث اسلامى: 93 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رسالهٔ هشتم مجموعه ، «147پ148ر» 2 برگ [فهرست مركز احياء:

.134/1]

3/10264 . قم ، مسجد اعظم: 2811 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، حسن بن سيد كاظم طباطبائى ، قرن 13 ق ، عربى ، رسالهٔ هفتم مجموعه ، 16 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قديم: 589؛ فهرست مسجد اعظم ، جديد].

1828 . شرح حديث «من عرف نفسه...»

(عربى)

از: محمد مهدى بن محمد جعفر موسوى تنكابنى ، سيد (زنده در 1268 ق)

شارح هفده معنى براى حديث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» نموده و به مناسبت مقام ، بعضى از احاديث و گفته هاى بزرگان را نقل مى كند. اين رساله در ماه رجب 1268 ق نگاشته شده است.

چاپ: ميراث حديث شيعه ، دفتر اول ، ص 143 - 172 ، با تحقيق مهدى مهريزى .

آغاز: الحمد لله الذى عرفنا نفسه بمعرفة نفوسنا و عرف رسوله كذلك.

انجام: يذكرة على الدوام فى جميع الأيام بكل الألسنة والأوهام.

نسخه ها:

1/10265 . قم ، مرعشى: 5695 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد مهدى موسوى تنكابنى (مؤلف) ، بدون تاريخ كتابت ، رسالهٔ چهارم مجموعه ، «71پ78» 8 برگ [فهرست مرعشى: 94/15].

2/10266 . قم ، شيخ حيدر على مؤيد: 613 ، عنوان معرفى: رسالهٔ فى بيان من عرف نفسه

فقد عرف ربّه، آغاز: برابر نمونه، انجام: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله سوم مجموعه، «27ر22پ» 6 برگ، 14/5*10 [فهرست مؤید:

.121/2]

1 شرح حدیث «من عرف نفسه...»

از: محمود چشتی، شیخ

رجوع کنید به: معرفة السلوك.

1829 . شرح حدیث «من عرف نفسه...» (المعارف الإلهية)

(عربی)

از: احمد بن زین العابدین علوی عاملی، نظام الدین (قرن 11 ق)

شارح در این رساله، مطالب سید ماجد بحرانی را - که در شرح خود بر حدیث «من عرف نفسه فقد عرف ربه» بیان نموده - رد کرده، پس از آن مطالب خود را آورده است.

[موسوعة مؤلفی الإمامية: 574/3]

چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر دوازدهم، ص 143 - 172، با تحقیق مهدی مهریزی.

آغاز: الحمد لله الذي جعل الإنسان مظهرًا لما في الأكوان و الصلاة على رسوله المبعوث إلى الإنس.

انجام: والرازق والمرزوق مناسبة رأساً فكيف يحكم الحاكم بالقسط بقوله من عرف نفسه عرف نفسه.

نسخه ها:

1/10267 . قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2993، آغاز: برابر نمونه، انجام: برابر نمونه، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، تصحیح شده، با حواشی مختصر، رساله سوم مجموعه، «142ر146پ» 5 برگ، 13*19 [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

2/10268 . یزد، شیخ علی علومی: 62، از انجام افتادگی دارد، احمد بن زین العابدین علوی (مؤلف)، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی: 447/4].

ص: 347

1 شرح حدیث «من عرف نفسه...»

از: عماد الدین بن یونس پنجهازاری مازندرانی

رجوع کنید به: اصول من عرف.

1 شرح حدیث «من عرف نفسه...»

از: حبیب الله بن علی مدد شریف کاشانی

رجوع کنید به: قیس المقتبس.

1 شرح حدیث «من عرف نفسه...»

از: علی بن شهاب الدین محمد سپاه پوش ، میر سید

رجوع کنید به: العوالم الخمس الكلية.

1830 . شرح حدیث «من قرأ سورة الزمر»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10269 - تهران ، ملک: 2568 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه [فهرست ملک: 49/6].

1831 . شرح حدیث «من كان ظاهره في ولايته أكثر من ناطقه خفت موازينه»

(1)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

نسخه ها:

10270 . رشت ، فرهنگ: 2173 ، عنوان معرفی : شرح حدیث علوی «من كان ظاهره في ولايته أكثر من ناطقه خفت موازينه» ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «ص 194-203» 5 برگ [فهرست فرهنگ رشت: 127].

ص: 348

1-1). این حدیث در مصادر روایی یافت نشد.

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10271 . تهران ، ملک: 2182 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هجدهم مجموعه [فهرست ملک: 445/5].

1833 . شرح حدیث «مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ»

(عربی)

از: احمد بن صالح بن طوق بحرانی (قرن 13ق)

شرح حدیث: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى جَعَلَ لِأَدَمَ فِي ذُرِّيَّتِهِ مِنْ هَمٍّ بِحَسَنَةٍ وَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ وَمِنْ هَمٍّ بِحَسَنَةٍ وَعَمَلْهَا كَتَبَتْ لَهُ بِهَا عَشْرًا وَمِنْ هَمٍّ بِسَيِّئَةٍ وَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تَكْتَبْ عَلَيْهِ وَمِنْ هَمٍّ بِهَا وَعَمَلْهَا كَتَبَتْ عَلَيْهِ سَيِّئَةٌ» (1) ، است که شارح بنا به درخواست شیخ محمد بن مبارک بن علی نگاشته است. او در نیمه دوم این رساله گفته های ملا صالح مازندرانی را درباره حدیث می آورد و از آنها با عناوین «قال - اقول» خرده می گیرد. به روز 21 شوال 1243 ق این رساله به پایان رسیده است.

آغاز: ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم... قد سألتني سلالة العلماء.

نسخه ها:

10272 . قم ، مرعشی: 2358 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، زرع بن محمد علی بن حسین بن زرع خطی بحرانی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «45پ - 57پ» 13 برگ [فهرست مرعشی: 334/6].

1 حدیث مناظره زندیق با امام صادق علیه السلام

از: اسماعیل بن محمد باقر خاتون آبادی

رجوع کنید به : شرح حدیث فرجه .

ص: 349

1834 . شرح حدیث منافات قتل و مرگ

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله ای در فرق های بین قتل ، مرگ و خواب است که عیاشی از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده است. مؤلف ، این رساله را به درخواست حاجی محمد ولی میرزا نوشته است .

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... چون همواره خاطر خطیر و ضمیر منیر.

نسخه ها:

10273 . قم ، مسجد اعظم: 1454 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 64 برگ ، 11 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1835 . شرح حدیث منزلت

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10274 . قم ، گلبایگانی: 18/40 ، بدون نام کاتب ، 1131ق ، رساله اول مجموعه [فهرست گلبایگانی ، رایانه ای].

1836 . شرح حدیث منظوم در فضایل علی علیه السلام

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10275 . تهران ، ملک: 5422 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهل و پنجم مجموعه [فهرست ملک: 370/8].

1837 . شرح حدیث مهر نبوت از امیر المؤمنین علیه السلام

از: مؤلف ناشناخته

ص: 350

نسخه ها:

10276 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12504 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «ص 414-416» 2 برگ [فهرست مجلس: 8/36].

1838 . شرح حدیث المهلكات و المنجیات

(فارسی)

از: عبد الرزاق بن ابی الغنائم کاشانی ، کمال الدین (730 ق)

رساله مختصری است در شرح حدیث نبوی: «ثلاث مهلكات و ثلاث منجیات ، فالمهلكات: شح مطاع و هوی متبع و إعجاب المرء بنفسه و الثلاث المنجیات:

خشية الله في السرِّ و العلانية و القصد في الفقر و الغنى و العدل في الغضب و الرضا» (1).

[الذريعة: 195/13]

آغاز: أيضاً من فوائده في تفسير حدیث النبی صلی الله علیه و آله .. حصر خصال ...

هر یک از این سه قسم به.

نسخه ها:

1/10277 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 150 ، تعلیق ، یوسف بن حسن جاستی ، قرن 8 ق ، رساله ششم مجموعه ، «191 - 193» 3 برگ [فهرست مجلس: 36/22].

10278 . تهران ، دانشگاه تهران: 3894 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، نصر الله بن احمد نراقی ، 1294 ق ، رساله هفتم مجموعه ، «172 - 175» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

[2881 / 12].

1 شرح حدیث «الناس کلهم هالکون إلا العالمون»

از: عبد الخالق بن عبد الرحیم یزدی ، ملا

رجوع کنید به: تعریف تحصیل العلم.

ص: 351

1- (1). من لا يحضره الفقيه، شيخ صدوق: 361/4؛ بحار الأنوار، مجلسي: 6/67. [1]

1839 . شرح حديث «الناس معادن كمعادن الذهب و الفضة»

(عربی)

از: محمد بن ابراهيم بن يحيى قوامى شيرازى (ملا صدرا) (1050 ق)

گفتاری است از ملا صدرا و گویا ملقط از یکی از تفاسیر او، در توحید و شرح حدیث «الناس معادن كمعادن الذهب و الفضة فمن كان له في الجاهلية أصل فله في الإسلام أصل» (1).

آغاز: و اعلم أن الأعيان و المهيئات متنوعة.

نسخه ها:

10279 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1842 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «ص 76» 1 برگ [فهرست مجلس: 513/9].

1840 . شرح حديث «الناس نيام إذا ماتوا انتبهوا»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح حدیث: «الناس نيام إذا ماتوا انتبهوا» (2) است که با عنوان های: عالم روحانی ، عالم جسمانی ، فی حقیقة النوم ، حقیقت موت ، موت و حیات برگزار شده است.

آغاز: بسمله اعلم أنه لا ريب عند من اشتغل بتحقيق العلوم و انفتح من خلدته.

نسخه ها:

10280 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4168 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «188ر203پ» 16 برگ [فهرست مجلس:

.175/11].

1841 . شرح حديث «نحن معاشر الأنبياء لانورث»

(عربی)

از: محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (شیخ مفید) (413 ق)

شرح و تفسیری است بر حدیث نبوی: «نحن معاشر الأنبياء لانورث» (3). شیخ مفید این حدیث را به چند وجه معنی می کند و به گفته های اهل سنت در باره آن پاسخ

ص: 352

1- (1) . الكافي ، كليني: 428/3 . [1]

2- (2) . بحار الأنوار ، مجلسي: 39/70 .

3- (3) . المسائل الصغانية ، شيخ مفيد: 99 . [2]

می گوید.

آغاز: قال رضی الله عنه إذا سلم للخصوم ما ادعوه على النبي من قوله نحن معاشر.

نسخه ها:

1/10281 . قم ، مرعشی: 255 ، نسخ ، عبد الحمید بن محمد مقیم خطیب عبد العظیمی ، 17 ربیع الثانی 1056ق ، رساله بیستم مجموعه [فهرست مرعشی: 286/1].

2/10282 . قم ، مرعشی: 78 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله چهاردهم مجموعه ، «3ص» 2 برگ [فهرست مرعشی: 94/1].

3/10283 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خویی 8 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و سوم مجموعه ، «ص310-312» 2 برگ [فهرست مجلس: 105/7].

1 شرح حدیث «النظر إلى وجه العالم عبادة كالنظر إلى الكعبة و...»

از: اسماعیل بن محمد حسین خواجهی اصفهانی مازندرانی (1173ق)

رجوع کنید به: شرح الأحادیث (رسائل خواجهی).

1842 . شرح حدیث نفس

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10284 . قم ، مسجد اعظم: 1748 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 359].

1843 . شرح حدیث کمیل

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241ق)

نسخه ها:

10285 . تهران ، ملی تهران: 755ع ، نستعلیق ، عبد الرحیم بن ولی محمد اردبیلی ، 1235ق ،

ص: 353

1844 . شرح حديث نفس كميل

(فارسی)

از: علی عسکر حسینی ، ابو القاسم

شرحی است بر حدیث مروی از علی علیه السلام ، که کمیل نقل نموده و به حدیث نفس کمیل معروف است: «عن کمیل بن زیاد أنه قال: سألت مولانا أمير المؤمنين علياً عليه السلام فقلت: يا أمير المؤمنين اريد أن تعرفني نفسي . قال: يا كميل! وأى الأنفس تريد أن اعرفك . قلت: يا مولاي هل هي إنا نفس واحدة . قال: يا كميل إنما هي أربعة: النامية النباتية ، والحسية الحيوانية ، والناطقة القدسية ، والكلية الالهية ، ولكل واحدة من هذه خمس قوى وخصيتان ، فالنامية النباتية لها خمس قوى: ماسكة ، وجاذبة ، وهاضمة ، ودافعة ، و مربية ، و لها خصيتان: الزيادة و النقصان ، و انبعاثها من الكبد .

و الحسية الحيوانية لها خمس قوى: سمع ، وبصر ، وشم ، وذوق ، ولمس ، و لها خصيتان: الرضا و الغضب ، و انبعاثها من القلب . و الناطقة القدسية لها خمس قوى: فكر ، و ذكر ، و علم ، و حلم ، و نباهة ، و ليس لها انبعاث ، و هي أشبه الأشياء بالنفوس الفلكية ، و لها خصيتان: النزاهة و الحكمة . و الكلية الإلهية لها خمس قوى: بهاء في فناء ، و نعيم في شقاء ، و عز في ذل ، و فقر في غناء ، و صبر في بلاء ، و لها خصيتان: الرضا و التسليم ، و هذه التي مبدؤها من الله و إليه تعود ، قال الله تعالى: و نفخت فيه من روحي . و قال تعالى: يا أيها النفس المطمئنة ارجعي إلى ربك راضية . و العقل في وسط الكل» . (1) آغاز: نحمدك يا من له الملك و الملكوت .

نسخه ها:

10286 . قم ، مدرسه فيضيه: 2022 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاريخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، 77 برگ [فهرست مدرسه فيضيه: 167/2].

ص: 354

1- (1) . بحار الأنوار ، مجلسی: 84/61 ؛ [1] مجمع البحرين ، طريحي: 348/4 ؛ [2] تفسير صافي ، فيض كاشاني: 111/3 ؛ [3] شرح الأسماء الحسنی ، ملا هادی سبزواری: 44/2 .

1 شرح حدیث نقطه

از: مؤلف ناشناخته

رجوع کنید به: الکهف الرقیم فی شرح بسم الله الرحمن الرحیم.

1845 . شرح حدیث نقطه

(فارسی)

از: علی بن محمد بن محمد ترکه اصفهانی ، صائن الدین (ابن ترکه) (835 ق)

شرحی بر حدیث: «أنا النقطة التي تحت الباء» (1)، که به حدیث نقطه معروف و به علی علیه السلام نسبت داده شده است .

چاپ: میراث حدیث شیعه ، دفتر اول ، ص 173 - 201 ، با تحقیق علی فرخ ؛ جاویدان خرد (جشن نامه استاد سید جلال الدین آشتیانی) ، 1377 ش ، ص 311 - 323 .

[الذریعة: 293/24 ، فهرست نسخه های خطی فارسی ، منزوی: 1467]

آغاز: الحمد لله مفیض الحكم و الصلاة علی محمد و آله وسلم ، دی ناگاه از عراق وفاق و سرحد بسط.

نسخه ها:

1/10287 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: بدون شماره ، عنوان معرفی: رساله نقطه ، بدون نام کاتب ، 16 رمضان المبارک 828 ق ، اصلاحات وافزودگی هایی از خود مؤلف دارد [فرهنگ ایران زمین: 309/6].

2/10288 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 8387 ، بدون نام کاتب ، 3 محرم 904 ق ، مسعودیه یزد [فهرست نسخه های خطی فارسی: 1467/2].

3/10289 . تهران ، دانشگاه تهران: 1021 ، عنوان معرفی: گزارش أنا النقطة تحت الباء ، آغاز:

برابر نمونه ، نستعلیق ، علی بن مسافر قاضی ، 939 ق ، رساله چهاردهم مجموعه ، « 112 ب - 116 ب » 5 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2247/6].

ص: 355

1- (1) . جامع الأسرار ، سید حیدر آملی: 411 و 563 و 406 ؛ المجلی ، ابن ابی جمهور احسائی: 405 - 406 ؛ مشارق أنوار الیقین ، حافظ رجب برسی: 21 ؛ ینایع المودة ، قندوزی: 69 . [1]

- 4/10290 . تهران ، ملك: 4196 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، 1016ق ، احمد آباد گجرات ، رساله بيستم مجموعه ، «218 پ - 221 پ» 4 برگ [فهرست ملك: 261/7].
- 5/10291 . تهران ، دانشگاه تهران: 5858 ، عنوان معرفي: رساله در تحقيق انا نقطة تحت الباء ، نستعليق ، مرتضى بن حسين بن مرتضى حسيني ، 1048ق ، رساله چهارم مجموعه ، «189-200» 12 برگ ، سابقه: سعيد نفيسى: 360 ، دانشگاه تهران: ميكروفيلم 2814 [فهرست دانشگاه تهران: 109/16؛ فهرست ميكروفيلمهاى دانشگاه تهران: 734/1].
- 6/10292 . قم ، مرعشى: 3035 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، محمد صالح اصفهاني ، 17 جمادى الثانى 1084ق ، رساله دوازدهم مجموعه ، «108 پ 113 پ» 6 برگ [فهرست مرعشى: 232/8].
- 7/10293 . تهران ، دانشكده ادبيات: امام جمعه 326 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، 1088ق ، (75631) ، رساله چهارم مجموعه [فهرست ادبيات تهران: 50/3].
- 8/10294 . قزوین ، مدرسه امام صادق عليه السلام : 312 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، 5 ربيع الثانى 1272ق ، رساله هشتم مجموعه [فهرست مدرسه امام صادق عليه السلام : 313/1 و ميراث اسلامى ايران: 651/10].
- 9/10295 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 8184 ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت [فهرست الفبايى آستان قدس: 333].
- 10/10296 . تهران ، ملك: 4029 ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست ملك: 153/7].

1 شرح حديث نقطه

از: على بن شهاب الدين محمد سياه پوش ، مير سيد

رجوع كنيد به: الرسالة القدسية فى أسرار النقطة.

1846 . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله»

(عربي)

از: سليمان بن عبد الله ماحوزي بحراني (1121 ق)

[الذريعة: 209/13؛ التراث العربي: 61/3]

آغاز: بسملة مسألة روى الخاصة و العامة عن النبي.

نسخه ها:

10297 . تهران ، دانشگاه تهران: 2115 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد علي بن محمد شريف بن محمد شفيع نوابي ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 891/9].

1847 . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله»

(عربي)

از: احمد بن زين الدين احسايي ، شيخ (1241 ق)

پاسخ به سؤالی است درباره حديث: «نية المؤمن خير من عمله و نية الكافر شر من عمله» و «أفضل الأعمال أحمرها» و رفع تنافي بين حديث مذكور با حديث:

«لا مؤاخذه على النيات و قصد الخير يكتب حسنة و قصد الشر لا يكتب» .

آغاز: قد سئل عن الشيخ المعاصر أحمد بن زين الدين الأحسائي أنه اشتهر نية المؤمن خير من عمله.

نسخه ها:

10298 . سمنان ، مدرسه صادقيه: 6 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله ششم مجموعه ، «172پ» 1 برگ [مجله آينه پژوهش:

120/53؛ فهرست مدرسه صادقيه].

1848 . شرح حديث «نية المؤمن خير من عمله»

(عربي)

از: مؤلف ناشناخته

درباره این حدیث دو پرسش شده و بیست پاسخ داده شده است.

آغاز: بسملة قال النبى نية المؤمن ... فان قلت ما تقول فى السؤالين الواردین.

ص: 357

نسخه ها:

10299 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1044 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، احمد بن ملا عبد الرحيم قزنجایی اندری ، 1304ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست الهیات مشهد: 211/2].

1849 . شرح حدیث هشام و معانی العقل

از: محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (1050ق)

بخشی از شرح الکافی ملا صدراى شیرازی با عنوان «مقاله فی تحقیق العرش و الكرسي» است.

نسخه ها:

10300 . همدان ، مدرسه غرب: 188 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم و چهاردهم مجموعه [فهرست مدرسه غرب: 223].

1850 . شرح حدیث «هل رأيت ربك»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح عرفانی حدیثی است که حضرت علی علیه السلام در پاسخ اعرابی فرموده است: «و من کلام له علیه السلام و قد سأله ذعلب الیمانی ، فقال: هل رأيت ربك يا أمير المؤمنين؟ فقال عليه السلام: أفأعبد ما لا أرى؟! فقال: و كيف تراه؟ فقال: لا تراه العيون بمشاهدة العيان ، و لكن تدركه القلوب بحقائق الإيمان ، قريب من الأشياء غير ملامس ، بعيد منها غير مباین ، متكلم لا بروية ، مرید لا بهمة ، صانع لا بجارحة ، لطيف لا يوصف بالخفاء ، كبير لا يوصف بالجفاء ، بصير لا يوصف بالحاسة ، رحيم لا يوصف بالرقه ، تعنو الوجوه لعظمته ، و تجب القلوب من مخافته»^[1] . آغاز: بسملة حدثنا علی بن احمد بن محمد بن عمران الدقاق.

نسخه ها:

10301 . تهران ، ملک: 4655 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «126ر - 126پ» 1 برگ [فهرست ملک: 458/7].

ص: 358

1851 . شرح حديث «هل رایت رجلاً» (شرح حديث أنا الطين)

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

شرحی است بر حدیث منسوب به علی علیه السلام ، که به حدیث هل رایت رجلاً و حدیث أنا الطین و حدیث الطین مشهور و متن آن چنین است:

«سئل علیه السلام : هل رأيت رجلاً؟ قال عليه السلام : رأيت رجلاً وأنا إلى الآن أسأل عنه ، فقلت له:

مَنْ أنت؟ قال أنا الطين . فقلت: مَنْ أين؟ قال: من الطين . فقلتُ: إلى أين؟ قال: إلى الطين . فقلتُ: مَنْ أنا؟ قال: أنت أبو تراب . قلت: فأنا أنت؟! قال: حاشاك حاشاك ، هذا من الدّين في الدّين . أنا أنا ، أنا أنا ، أنا ذات الذوات و الذاتُ في الذوات للذات .

قال: عرفت؟ قلت: نعم! فقال: فأمسك» . (1) نسخه ها:

10302 . تهران ، دانشگاه تهران: 3622 ، نسخ و نستعلیق ، علی بن محمد برغانی ، 1233ق ، رساله هفدهم مجموعه ، «180-181» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2625/12].

1852 . شرح حديث هل رایت رجلاً (شرح حديث أنا الطين)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على أهل بيت النبوة ... و بعد لما كان من الأحاديث المعضلة الغامضة .

انجام: أما أبوذر فلما لم يكن في أول الأمر في هذا المقام فلو علم من أسرار سلمان . . . لقتله و كفره لعدم الطاقة و الصبر له و إن صار بعد هو أيضاً من أهل السر .

قد تم شرح الحديث .

نسخه ها:

10303 . تهران ، ملی تهران: /1996ع ، عنوان معرفی: شرح حدیث أنا الطین ، آغاز و انجام:

برابر نمونه ، عنایت الله حسینی هرآبادی در بادکوبه ، 1297ق ، رساله چهاردهم مجموعه ، «163 ر - 167 ر» 5 برگ [فهرست ملی تهران: 38/11 و 52].

1853 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً» (شرح حدیث أنا الطین)

(عربی)

از: محمد جعفر بن صفر خان قراگزلو کبوترآهنگی (مجدوب علیشاه) (1239 ق)

آغاز: الحمد لله الذی کتب علی نفسه الرحمة و أثبت علی ذاته العلم و الحکمة ... و بعد فیقول العبد ... فی توضیح ما روی عن سید الوصیین.

انجام: فتمسنى النار يوم العرض الأكبر الحمد لله أولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً سرّاً و علانية و جهراً و إخفاتاً سراً و ضراً.

نسخه ها:

1/10304 . کاشان ، جعفری کاشان: 77 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 16 * 21 [فهرست کتاب خانه جعفری].

2/10305 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7571 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «ص 45 - 58» 7 برگ [فهرست مجلس]:

[62/26].

3/10306 . همدان ، مدرسه غرب: 646 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «ص 143-150» 4 برگ [فهرست مدرسه غرب: 252].

4/10307 . تهران ، ملک: 4779 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «17 - 21 پ» 5 برگ [فهرست ملک: 84/8].

1854 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً» (شرح حدیث أنا الطین)

(عربی)

از: ابو القاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (1231 ق)

چاپ: در آخر کتاب غنائم الأيام مؤلف به چاپ رسیده است .

[الذریعة: 209/13 و 197/5]

آغاز: الحمد لله باعث الوسائل و معطى النوائل و الصلاة و السلام على نبيه المبعوث بأظهر المعجزات.

انجام: أمسك هذا أى لا تقش هذا السرّ بغير أهله و كن به ضنيناً إلا عن أهله هذا ما

اقتضاه الحال خاطر وبادر به الفكر الكاسر... مع ضيق المجال ولبلب البال فرج الله عنا المنعام المفضام بحق محمد وآله وأصحابه خير صحب وآل.

نسخه ها:

1/10308 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6799 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1215ق ، بدون نام مؤلف ، با حواشی «جعفر» [فهرست آستان قدس: 92/5].

2/10309 . قم ، مرعشی: 8373 ، نسخ و نستعلیق ، ابو طالب عبد الواسع بن محمد هادی فارسی ، 1222-1228ق ، رساله نهم مجموعه ، «55 پ - 58 ر» 4 برگ [فهرست مرعشی: 341/21].

3/10310 . تهران ، دانشگاه تهران: 2252 ، عنوان معرفی: حل کلام ملغز و مرام مرمز علی علیه السلام ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 907/9].

4/10311 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 282 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله نهم مجموعه [میراث اسلامی ایران: 674/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 358/1].

5/10312 . قم ، مرعشی: 7297 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، یحیی بن میرزا علی محمد حسینی لاریجانی سید الحکما بقایی ، 1307 - 1309ق ، بدون نام مؤلف ، رساله پنجم مجموعه ، 139 برگ [فهرست مرعشی: 85/19].

6/10313 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، رساله یازدهم مجموعه ، «4ص» 2 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 716/23].

7/10314 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1230 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1223 ، رساله سوم مجموعه است ، «115ب - 122» 8 برگ ، 14 و 17 سطر ، 10/5*15/5 [فهرست مجلس: 809/23].

8/10315 . تهران ، دانشگاه تهران: 7507 ، عنوان معرفی: رساله توجیه در شرح حدیث هل رأیت رجلا ، نستعلیق ، میرزا ابو القاسم مدرس ، صدر الدین موسوی شاهان دشتی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «ص1-8» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.599/16]

9/10316 . همدان ، حمید سیرلو: بدون شماره ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون

ص: 361

تاریخ کتابت، رساله فی حل کلام ملغز و مرام مرمز و حدیث هل رأیت رجلاً و بلاء جسد المیت و أنا النقطة، بدون نام مؤلف، رساله شانزدهم مجموعه، «109ر - 123پ» 15 برگ [فهرست کتابخانه های رشت و همدان: 1711 و 1712].

10/10317 . چالوس، مدرسه امام صادق علیه السلام: 540، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله سوم مجموعه [فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام].

1855 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً» (شرح حدیث أنا الطین)

(عربی)

از: اسماعیل بن قربان علی اسفراینی (عارف اسفراینی) (قرن 13ق)

آغاز: روی عن امیر المؤمنین علیه السلام... أنه سئل هل رأیت... فیقول العبد... إن هذا الحدیث الشریف من المتشابهات التي لا یعلم تأویلہ إلا الله ورسوله و الراسخون فی العلم و لكن نحن بقدر.

نسخه ها:

10318 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 14428، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله هفتم مجموعه، «14پ» 1 برگ [فهرست مجلس: 566/38].

1856 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً» (شرح حدیث أنا الطین)

(عربی)

از: علی بن جمشید نوری، ملا (1246ق)

ملا علی نوری دو شرح بر این حدیث نوشته که هر دو در میراث حدیث شیعه به چاپ رسیده است.

چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر سوم، ص 141 - 160، با تحقیق حامد ناجی اصفهانی، با عنوان «شرحان لحدیث هل رأیت رجلاً».

[الذریعة: 209/13]

آغاز شرح اول: بسمله رب اشرح لی صدری... و لندکر قبل الخوض فی شرح الحدیث الشریف معانی بعض الالفاظ.

انجام شرح اول: فمعنی الفقرات الشریفه يظهر بالتأمل فاستقم كما امرت... انتهى

ص: 362

آغاز شرح دوم : مما اشتهر فى الألسنة أنه قد روى عن مولى العارفين . . . سئل عليه السلام هل رأيت رجلاً قال عليه السلام وإلى الآن أسأل .

انجام شرح دوم : وردّ عليهم ائمتنا و سادتنا معادن العلم و الحكمة عليهم صلوات الله تعالى و سلامه الاوفى . و السلام .

نسخه ها:

1/10319 . تهران ، مجلس شورای اسلامی : مجموعه طباطبایى 842 ، آغاز: برابر نمونه اول ، بدون نام کاتب ، 1272ق ، رساله دوم مجموعه ، «44 - 45» 2 برگ [فهرست مجلس: 136/23].

2/10320 . قم ، مرعشى: 3840 ، آغاز: برابر نمونه اول ، نستعلیق ، ابو الحسن بن حسین بن تقى گیلانى ، 1303 ق ، رساله ششم مجموعه ، «93ر96ر» 4 برگ [فهرست مرعشى: 224/10].

3/10321 . قم ، مرعشى: 7297 ، نستعلیق ، یحیی بن میرزا على محمد حسینی لاریجانى سید الحکما بقایى ، 1307 - 1309 ق ، رساله هفتم مجموعه ، «48پ51ر» 4 برگ [فهرست مرعشى: 86/19].

4/10322 . قم ، مسجد اعظم: 904 ، آغاز: برابر نمونه دوم ، نستعلیق ، سید حسن حسینی برغانى ، ذى حجه 1324ق ، رساله سوم مجموعه ، «5ص» 3 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 486؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

5/10323 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1719 ، آغاز: برابر نمونه دوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «335 - 336» 1 برگ [فهرست مجلس: 260/1].

6/10324 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 909 ، آغاز: برابر نمونه دوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «325 - 326» 2 برگ [فهرست عکسى مرکز احیاء: 115/3].

7/10325 . قم ، مدرسه فیضیه: 1570 ، آغاز: برابر نمونه دوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «36-43» 8 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 102/2].

8/10326 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 505 ، آغاز: برابر نمونه اول ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، 13 * 18 [فهرست مؤید: 8/2].

1857 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً»

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

این شرح را رشتی بنابر سؤال شیخ جواد برکت نگاشته و روز دوشنبه نهم جمادی الثانی 1258 ق به پایان برده است .
آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة والسلام علی خیر خلقه و مظهر لطفه محمد و آله ... ان الأخ الأمجد الأنجد .
انجام: و لو اردنا شرح جمیع ما أعرف من معانیه لاقتضی مجلداً كبيراً و أنا فی شغل عن ذلك ...

نسخه ها:

1/10327 . قم ، مرعشی: 9041 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد طاهر بن نجف علی (یا محمد علی) همدانی ، 1259-
1261 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «112 پ 118 پ» 7 برگ [فهرست مرعشی: 197/23].

2/10328 . تهران ، ملی تهران: 3777 ، نسخ ، عبد العلی بن محمد صالح مراغی ، 1262 ق ، با تصحیح در حاشیه ، رساله ششم
مجموعه ، 25 سطر ، 19*30 [فهرست ملی تهران:

.421/16]

1858 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً»

(عربی)

از: مصطفی قمشه ای (قرن 13 ق) (1)

آغاز: بسمله ورد عن مولانا امیر المؤمنین سئل هل رأیت فی الدنیا رجلاً فقال رأیت رجلاً و أنا الان اسأل عنه شرح ما خطر بالبال فی شرح
هذا المقال ... ان المراد

ص: 364

1- (1) . او از فلسفه دانان در قرن 12 - 13 ق و استاد مولی احمد اردکانی شیرازی (متوفای بعد از 1225 ق) است و اردکانی در یکی از
مؤلفات خویش با نام نور البصائر در حاشیه مشاعر با ستایش بسیار از او یاد می کند . «فهرست مجلس: 302/23» .

بالرجل فى السؤال الإنسان الكامل... فكان السائل قال هل رأيت إنساناً كاملاً فى الانسانية.

انجام: لان كل عين يشتمل على جميع ما تحته وعلى كل من المعنيين... لما هو معلوله و تحته .

نسخه ها:

1/10329 . قم ، مرعشى: 8373 ، نسخ و نستعليق ، ابو طالب عبد الواسع بن محمد هادى فارسى ، 1228 ق ، رساله هجدهم مجموعه ، «133ر - 133پ» 1 برگ [فهرست مرعشى: 344/21].

2/10330 . قم ، مرعشى: 7297 ، آغاز: ما خطر بالبال فى شرح هذا المقال الذى صدر من صدر الكمال و ظهر من ظهر الجمال و الجلال ، انجام: هذا ما وصل إليه فهمى و من الله السداد ، نستعليق ، يحيى بن ميرزا على محمد حسينى لاريجانى سيد الحكما بقايبى ، 1307 - 1309 ق ، رساله هفتم مجموعه ، «47ر48پ» 2 برگ [فهرست مرعشى: 85/19].

3/10331 . تهران ، مجلس شورى اسلامى: مجموعه طباطبايى 1020 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله ششم مجموعه ، «34پ35پ» 2 برگ [فهرست مجلس: 302/23].

4/10332 . تهران ، مجلس شورى اسلامى: 1212 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: و إذا رأيتنى و عرفتنى فأمسك عما سوى الله... هذا ما وصل إليه فهمى و من الله السداد و الله ولى الرشاد... قد جئت ببضاعة مزجاة و أوف لنا الكيل و تصدق على بالعفو عن الزلل و الخطاء إن الله يجزى المتصدقين ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دوازدهم ، «2ص» 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 717/23].

5/10333 . تهران ، خانقاه نور بخش: 606 ، آغاز: ما خطر بالبال فى شرح هذا المقال ، بدون نام كاتب ، بدون تاريخ كتابت ، رساله دوم مجموعه ، «132-133» 1 برگ [فهرست خانقاه نور بخش: 249/2].

ص: 365

1859 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

دو شرح پارسی است از دو مؤلف ناشناخته بر حدیث مذکور .

نسخه ها:

1/10334 . تهران ، مجلس سنا: 1127 ، نسخ و نستعلیق ، سردار کابلی ، 1310ق ، رساله نوزدهم مجموعه ، «ص 380 - 382» 2 برگ [فهرست مجلس سنا: 126/2].

2/10335 . تهران ، مجلس سنا: 1127 ، نسخ و نستعلیق ، سردار کابلی ، 10 شعبان 1310ق ، رساله بیستم مجموعه ، «ص 383 - 384» 1 برگ [فهرست مجلس سنا: 126/2].

1860 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً»

(عربی)

از: محمد مهدی بن ابی ذر نراقی ، مولی (1209ق)

بخشی از کتاب مشکلات العلوم نراقی است در شرح حدیث: «هل رأیت رجلاً» .

چاپ: مشکلات العلوم ، ملا محمد مهدی نراقی ، تهران ، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی ، 1367ش ، به کوشش حسن نراقی ، ص 213 - 215 .

نسخه ها:

4/10336 . تهران ، خانقاه نور بخش: 606 ، آغاز: ما ذکره علیه السلام من مخاطبة سره الملكوتی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «ص 133 - 134» 1 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 249/2].

1861 . شرح حدیث «هل رأیت رجلاً»

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر حدیث «هل رأیت رجلاً» .

نسخه ها:

1/10337 . قم ، شيخ حيدر على مؤيد: 603 ، آغاز: خير مشكل منسوب إلى أمير المؤمنين عليه السلام ، انجام: ويحتمل أن يكون انا
من الناسخ ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، قرن

ص: 366

13ق، رساله دوم مجموعه، 16 سطر، 10 * 15 [فهرست مؤید: 112/2].

2/10338. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 850، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله چهاردهم مجموعه، 15 * 21 [فهرست مؤید: 288/2].

1862. شرح حدیث «یا ثار الله و ابن ثاره»

(فارسی)

از: علی اکبر بن محمد امین لاری (قرن 13ق)

شرحی است بر قطعه «السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره» (1) در زیارة عاشورا. در سال 1284 ق در محفلی در نجف اشرف گفت و گویی درباره قطعه مذکور پیش آمده و ضمن آن شخصی مدعی نجاست خون امامان می گردد. مؤلف رساله حاضر را در پاسخ آن شخص نگاشته و در آن ضمن اثبات طهارت خون ائمه علیه السلام، با بحثهایی درباره اثبات عصمت و نفی سهو و جز اینها، در یک مقدمه و شش فصل و یک خاتمه، شرح را تنظیم نموده است:

مقدمه: در وجوب تعلیم اعتقادات؛

فصل اول: در خلقت و سائط بین خدا و مردم؛

فصل دوم: در صفات آن و سائط؛

فصل سوم: در عصمت ائمه علیهم السلام؛

فصل چهارم: در ادله این مسأله؛

فصل پنجم: در اخبار جواز سهو بر نبی و پاسخ آن؛

فصل ششم: درباره آیه تطهیر؛

خاتمه: در خلاصه بحث.

آغاز: الحمد لله الذی طهر رجس الذنوب ... چنین گوید اقل ناس عملاً.

نسخه ها:

10339. قم، مرعشی: 4086، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، علی اکبر لاری (مؤلف)، بدون تاریخ کتابت، رساله اول مجموعه، «1پ35» 35 برگ [فهرست مرعشی:

[991/1].

1- (1) . در مشکلات العلوم نراقی (ص 300) ، نیز درباره این فقرة زیارت عاشورا شرح کوتاهی درج شده است .

1863 . شرح حديث الحر و البرد (شرح الكافي)

(عربی)

از: محمد شفیع بن بهاء الدین محمد حسینی (قرن 12 ق)

شرحی است بر حدیثی در باره سرما و گرما ، بدین عبارت: « . . . قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام ، عن الحر و البرد مما يكونان؟ فقال لي: يا أبا أيوب إن المريخ كوكب حار و زحل كوكب بارد فإذا بدأ المريخ في الارتفاع انحط زحل و ذلك في الربيع فلا يزالان كذلك كلما ارتفع المريخ درجة انحط زحل درجة ثلاثة أشهر حتى ينتهي المريخ في الارتفاع . . . الحديث» . (1) شارح این شرح را در سال 1115 ق نگاشته است.

آغاز: يا نور النور لك الحمد و الثناء يا جلي الظهور أنت المبدء و المنتهى . . . إني لما تشرفت بمباحثة كتاب روضة الكافي .

نسخه ها:

10340 . تهران ، ملك: 5708 ، عنوان معرفی: شرح الكافي ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد شفیع حسینی (مؤلف) ، 1115 ق ، 35 برگ [فهرست ملك: 314/1].

1864 . شرح حدیثی از اختصاص مفید

(عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی ، شیخ (1241 ق)

نسخه ها:

10341 . رشت ، فرهنگ: 2173 ، نسخ ، محمد بن یزدی ، بدون تاریخ کتابت ، «1 صفحه» 1 برگ [فهرست فرهنگ رشت: 127].

1865 . شرح حدیثین

(عربی)

از: علی بن عبد الله بن علی بحرانی (1319 ق)

شرح دو حدیث نبوی با این عبارتها:

1 . قال رسول الله صلى الله عليه و آله : إن علي بن أبي طالب عليه السلام إمام أمتي و خليفتي عليها من بعدى ، و من ولده القائم المنتظر الذي يملأ الله به الأرض عدلاً و قسطاً كما ملئت جوراً و

ص: 368

ظلماً، و الذي بعثنى بالحق بشيراً إن الثابتين على القول به في زمان غيبته لأعز من الكبريت الأحمر . . . الحديث . (1)

2 . قال رسول الله صلى الله عليه وآله : إن أول ما عصى الله عز وجل به ست: حب الدنيا، و حب الرئاسة و حب الطعام، و حب النوم، و حب الراحة، و حب النساء . (2) این شرح که استدلالی نگارش یافته، در هفتم شعبان 1302ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد لله ملهم الصواب... و بعد فقد سألتني بعض الإخوان عن معنى كلامين مرويين عن النبي.

نسخه ها:

10342 . قم، مركز احياء ميراث اسلامي: 146، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاريخ کتابت، رساله يازدهم مجموعه، «77پ - 82پ» 8 برگ [فهرست مرکز احياء:

[204/1].

1866 . شرح حوقله (لا حول و لا قوة الا بالله)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: الحمد لله و سلام على آل الله و اللعنة الدائمة.

نسخه ها:

10343 . قم، مسجد اعظم: 3450، آغاز: برابر نمونه، نسخ جلی، بدون نام کاتب، 30 شوال 1294ق، 29 برگ، 19 سطر [فهرست مسجد اعظم، جدید].

1867 . شرح خبر البداء في إمامة إسماعيل

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

پرسشی است که ملا محمد علی خلیجی نموده و دانشمندان رشت بدان پاسخ گفته اند.

ص: 369

1- (1) . کمال الدین و تمام النعمة، شیخ صدوق: 287؛ [1] بحار الأنوار، مجلسی: 126/38 . [2]

2- (2) . الکافی، کلینی: 289/2؛ [3] بحار الأنوار، مجلسی: 313/63 . [4]

نسخه ها:

10344 . تهران ، دانشکده الهیات: 663د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه ، «82 پ - 85 ر» 4 برگ
[فهرست الهیات تهران: 353/1 و 572].

1868 . شرح خبر غامض فی خلق العرش

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه (1110 ق)

شرح حدیثی است در باره خلقت عرش و انوار مختلفه آن ، که در کافی روایت شده است:

« . . . فقال امیر المؤمنین علیه السلام : ان العرش خلقه الله تعالی من أنوار أربعة: نور أحمر منه احمرت الحمرة ونور أخضر منه اخضرت الخضرة ونور أصفر منه اصفرت الصفرة ونور أبيض منه ابيض البياض وهو العلم الذي حمله الله الحملة . . .

الحديث» (1).

مؤلف بعد از نقل حدیث در شرح آن چنین می نویسد: «أحسن ما سمعته فی هذا المقام ما استفدته من الوالد العلامة . . . وهو مما ظهر له من أنوار الكشف و اليقين عند طی مقامات السالكين فأذكر منه على الإجمال ما يناسب فهم أواسط الرجال...» (2).

آغاز: هذا كلام يشتمل على تحقيق غريب اعلم أنه قد ورد خبر غامض.

نسخه ها:

10345 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 634 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم
مجموعه ، «برگ 164» 1 برگ [فهرست مجلس: 341/22].

1869 . شرح خطبة «أول الديانة معرفته و كمال معرفته ...»

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح خطبة امیر المؤمنین علی علیه السلام با آغاز: «أول الديانة معرفته و كمال معرفته ...» (3) است و گویا در ربیع الثانی 1226 ق تألیف شده است.

ص: 370

1- (1). الكافي، كليني: 129/1؛ [1] بحار الأنوار، مجلسي: 9/55. [2]

2- (2). بحار الأنوار: 11/55. [3]

3- (3). نهج السعادة في مستدرک نهج البلاغة، محمودي: 39/3. [4]

نسخه ها:

10346 . تهران ، دانشکده الهیات: 195 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 6 ربیع الثانی 1226ق ، رساله دوم مجموعه ، «52پ - 63پ»
12 برگ [فهرست الهیات تهران: 707/1 و 730].

1 شرح خطبة البیان

از: محمد علی بن فیض علیشاه خراسانی ، نور اصفهانی ، (نور علیشاه)

رجوع کنید به: ترجمه منظوم خطبة البیان .

1 شرح خطبة البیان

از: محمد کریم بن محمد حسین موسوی

رجوع کنید به: حدیقه الإسلام.

1870 . شرح خطبة البیان

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله های مختلفی هستند در شرح خطبة البیان که نام کتاب و شارحین آنها معلوم نیست.

نسخه ها:

1/10347 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13572 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین ... اما بعد این ذکر است در شرح خطبة البیان
... أنا الذی عنده مفاتیح الغیب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 48 برگ [فهرست آستان قدس : 136/14].

2/10348 . تهران ، دانشگاه تهران: 2398 ، آغاز: روایت است از ابن عبدالفتاح (رض) که او از محبان ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب
، بدون تاریخ کتابت ، رساله سی و سوم مجموعه ، «379 - 399» 21 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1008/9].

3/10349 . تهران ، ملک: 4379 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و پنجم مجموعه ، «85پ - 92پ» 8
برگ [فهرست ملک: 372/7].

ص: 371

1 شرح خطبة البيان

از: ابو القاسم بن محمد نبی راز شیرازی (میرزا بابا ذهبی)

رجوع کنید به: معالم التأویل و التبیان فی شرح خطبة البيان.

1871 . شرح خطبة البيان

(فارسی)

از: ابو القاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (1231 ق)

شرحی بر خطبة البيان (1) منسوب به علی علیه السلام است که میرزای قمی در پاسخ سؤال ملا علی اصغر، نگاشته و در روز پنجشنبه 8 رمضان 1213 ق، به پایان رسانده است.

چاپ: در پایان جامع الشتات - اثر دیگر مؤلف - به چاپ رسیده است .

آغاز: سبحان من دانت له السماوات و الأرض بالعبودية.

نسخه ها:

1/10350 . تهران ، دانشگاه تهران: 1682 ، عنوان معرفی: پاسخ به پرسش ملا علی اصغر درباره خطبة بيان ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 243/8].

2/10351 . تهران ، دانشگاه تهران: 1020 ، عنوان معرفی: پاسخهای قمی درباره صحت استناد خطبة البيان به علی علیه السلام ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، «91 - 108» 18 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1193/5].

1872 . شرح خطبة البيان

(ترکی)

از: حسن ، میر سید

شرحی ترکی بر خطبة البيان منسوب به امیر المؤمنین علیه السلام است. مؤلف ، این خطبه را در هفتاد بخش شرح کرده و هر قسمت از خطبه را یک «کلمه» نامیده است.

[کشف الظنون: 715/1 ؛ فهرست مرعشی: 349/13 ؛ فهرست تربیت تبریز: 13]

ص: 372

1-1) . در باره این خطبه قبل از این در ذیل عنوان خطبة الیّان توضیح داده شد .

آغاز: حمد بی حد وستایش بی عد الذی لم یلد و لم یولد... اما بعد ای طالب اگر بیلیمک دیلر سنگ که کیمیدر اول شاه.

نسخه ها:

1/10352 . قم ، گلپایگانی: 1041/6/131 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، جمادی الاول 985ق ، در حاشیه تصحیح شده ، 141 برگ ، 12 سطر ، 18/5*12/5 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

2/10353 . قم ، مرعشی: 5144 ، آغاز: نه بحر ایدی آنک کونکلی عجب کیم سوزینک هریری پر کوهر ایدی ، نسخ ، ولی الله بن ملا فدا ، 1146ق ، در فهرست نام مؤلف ذکر نشده است ، 91 برگ [فهرست مرعشی: 349/20].

3/10354 . تبریز ، تربیت: 14 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست کتاب خانه تربیت: 13].

1873 . شرح خطبة الیابان

(فارسی)

گویا از: میر سید شریف جرجانی (816ق)

در انتساب این شرح به سید شریف تردید است و احتمال دارد از آثار سید شریف ، نگارنده ذره نامه ، یا سید شریف نقطوی از بزرگان حروفیه باشد .

[فهرست دانشگاه تهران: 199/1 و 114/2 ؛ الذریعة: 210/13 و 218؛ منزوی:

1231/2]

آغاز شرح: سپاس نامحصور و ستایش موفور نثار ذات علی عظیمی است که خطبه بیان معنی بدیع او بر منابر وجود .

نسخه ها:

1/10355 . تهران ، دانشگاه تهران: 1105 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد بن سعد الله ، 913ق [فهرست دانشگاه تهران: 108/2].

2/10356 . تهران ، دانشکده حقوق: 46 - ج ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، شماره 2 دفتر ، «14پ - 17پ» 4 برگ [فهرست حقوق تهران: 146].

3/10357 . تهران ، دانشگاه تهران: 2896 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، احمد بن محمد

ص: 373

طاهر ، ذی قعدہ 1217ق ، بدون نام مؤلف ، رساله نهم مجموعه ، «152 - 157» 6 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1744/10].

4/10358 . قم ، مرعشی: 2291 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 7 محرم 1294ق ، رساله دوم مجموعه ، «9پ - 17ر» 9 برگ [فهرست مرعشی: 275/6].

5/10359 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12612 ، آغاز: حمد شریف و شکر لطیف که باشرف بیان و الطف تبیان مؤدی گردد و سپاس نامحضور نثار ذات علی عظیم است ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، «ص 86 - 139» 27 برگ [فهرست مجلس: 170/36].

6/10360 . تهران ، ملک: 547 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و سوم مجموعه ، «ص 556 - 565» 5 برگ [فهرست ملک: 70/5].

1874 . شرح خطبة البيان

(فارسی)

از: محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی ، مجلسی اول (1070 ق)

شرح فارسی نسبتاً مبسوطی بر خطبة البيان است که مؤلف به نام شاه عباس صفوی ساخته است.

آغاز: سبحان من تقدس بجلال عظمته.

انجام : و این مقام گنجایش آنها را ندارد تمام شد به توفیق الله تعالی .

نسخه ها:

10361 . تهران ، ملک: 1573 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 125 برگ [فهرست ملک: 501/3].

1875 . شرح خطبة البيان

(عربی و فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شروع خطبة البيان است که مؤلفین آنها مشخص نیست.

نسخه ها:

1/10362 . تهران ، ملک: 2058 ، آغاز: الحمد لله رب العالمين هذا خطبة البيان عن

أمیر المؤمنین ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 885 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «82 پ86 ر» 5 برگ [فهرست ملک: 417/5].

2/10363 . تهران ، دانشگاه تهران: 2021 ، آغاز: هذا شرح لخطبة البيان و هي خطبة لعلی علیه السلام إذ طلب معاوية علیه اللعنة ، نستعلیق ، محمد بن احمد گیلانی ، 1077 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «148 - 157 ر» 10 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 639 / 8].

3/10364 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1918 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «53 - 99» 47 برگ [فهرست مجلس: 410/5].

4/10365 . تهران ، دانشگاه تهران: 1067 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عربی ، 25 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 703/2].

5/10366 . تهران ، ملک: 5445 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله نهم مجموعه [فهرست ملک: 383/8].

6/10367 . تهران ، ملک: 5445 ، آغاز: بسمله من کلام أكرم الأولياء و أفضل الأوصياء و الأنام المرتضى الأفضل ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، رساله سی و ششم مجموعه [فهرست ملک: 385/8].

7/10368 . قم ، مدرسه حجازیه: 8665/58/115 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: و منه حسبك الله و من اتبعك أي من هو كافيک ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و چهارم مجموعه ، 10 برگ ، 12 سطر [فهرست مدرسه حجازیه].

1876 . شرح خطبة تطنجيه (ارشاد المسترشدين)

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

شرحی مفصلی بر الخطبة التطنجية (1) منسوب به امام علی علیه السلام است این خطبه را حافظ رجب برسی در مشارق أنوار اليقين نقل نموده است .

[الذريعة: 201/7 و 219/13 ؛ فهرست احسای: 91/2 ؛ مشارع عربی: 546 ؛ مشار فارسی: 3228/3]

ص: 375

1- (1) . درباره این خطبه قبل این در ذیل خطبه تطنجیه توضیح داده شده است .

آغاز: الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خير خلقه محمد وآله.

نسخه ها:

1/10369 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1095 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1225ق ، رساله پنجم مجموعه [فهرست الهیات مشهد: 238/2].

2/10370 . قم ، مدرسه حجازیها: 425 ، بدون نام کاتب ، 1249ق [مجله نور علم: 283/52].

3/10371 . تهران ، ملی تهران: 434ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1253ق ، 223 برگ [فهرست ملی تهران: 368/7].

4/10372 . تبریز ، ملی تبریز: 3092 ، آغاز: الحمد لله رب العالمين ... مقدمة اعلم أن العلماء ، نسخ ، عبد العلی بن محمد صالح ، 1258ق ، 363 برگ [فهرست ملی تبریز: 864/2].

5/10373 . قم ، مدرسه حجازیها: 8135/55/105 ، جزء اول و دوم ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: لتبیه و إرشاد المسترشدين مقدمة واعلم أن العلماء ، نسخ ، مهدی بن محمد ولی خویی ، جمعه 24 جمادی الثاني 1259ق ، 327 برگ ، 24 سطر [فهرست مدرسه حجازیها].

6/10374 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 335 ، جزء دوم ، نسخ ، محمد حسین قائمی شاهدختی ، 1259ق ، 136 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 42/2].

7/10375 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 354 ، جزء اول ، نسخ ، محمد حسین قائمی شاهدختی ، 1259ق ، 243 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 52/2].

8/10376 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 225 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد کاظم بن محمد قاسم ، 24 صفر 1260ق ، 175 برگ [فهرست دائرة المعارف: 149/1].

9/10377 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 8866 ، جلد دوم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد تقی ، 1260ق ، 216 برگ [فهرست آستان قدس: 291/14].

10/10378 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 283 ، نسخ ، علی رضا بن حسن ، ربیع الثاني 1264ق ، (75588) [فهرست ادبیات تهران: 92/3].

11/10379 . قم ، مسجد اعظم: 167 ، جزء اول و دوم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد الله بن ابراهیم تبریزی ، شوال 1265ق ، 338 برگ ، 25 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 244؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

12/10380 . تبریز ، تربیت: 175 ، نسخ ، علی اصغر بن عبد الجبار دهنوی ، 1266ق ، در دو جزء (جزء اول 406ص و جزء دوم 207ص) ، 307 برگ [فهرست کتاب خانه تربیت: 81].

13/10381 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2044 ، نسخ ، محمد مهدی اصطهباناتی شیرازی ، 1275ق ، 244 برگ [فهرست آستان قدس: 107/5].

14/10382 . تهران ، دانشکده ادبیات: امام جمعه 313 ، جلد دوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، (75618) [فهرست ادبیات تهران: 92/3].

15/10383 . مشهد ، گوهرشاد: 1217 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق [فهرست گوهرشاد: 1857/4].

16/10384 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 12 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 190 برگ [فهرست مدرسه امام عصر (عج): 56/1].

17/10385 . اصفهان ، مهدی نجفی: بدون شماره ، جلد دوم ، عبد الله بن محمد حسین کدکنی خراسانی ، عصر مؤلف [فهرست مکتبه النجفی: 233].

18/10386 . همدان ، مدرسه غرب: 1279 ، نسخ و شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 143].

19/10387 . تبریز ، ثقة الإسلام تبریزی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی: 535/7].

1877 . شرح خطبه تطنجیه

از: محمد کریم خان بن ابراهیم کرمانی (1288 ق)

نسخه ها:

10388 . تهران ، سپهسالار: 6557 ، نسخ ، محمد شفیع ارموی ، 1299ق [فهرست سپهسالار: 45/5].

1878 . شرح خطبه تطنجیه

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح کوتاهی بر خطبه تطنجیه منسوب به امام علی علیه السلام است .

10389 . تهران ، دانشگاه تهران: 1067 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 14 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 703/2].

1879 . شرح خطبة توحيد امام رضا عليه السلام در ولايت عهدي

از: مؤلف ناشناخته

خطبة توحيد امام رضا عليه السلام يا خطبة الرضا عليه السلام ، خطبه ای است که چون مأمون خواست امام رضا عليه السلام را به ولايت عهدي برگزیند و از ایشان خواست بر منبر رود ، حضرت آن را انشا نموده است . (1) نسخه ها:

10390 . رشت ، فرهنگ: 598م ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 140].

1880 . شرح خطبة توحيد امام رضا عليه السلام

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10391 . تهران ، دانشگاه تهران: 4333 ، شکسته نستعلیق ، محمد علی بن محمد کاظم ، قرن 11 ق ، رساله نهم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 3292/13].

1881 . شرح خطبة توحيد امام رضا عليه السلام

(عربی)

از: یحیی بن محمد رضا ساروی مازندرانی (زنده در 1207 ق)

مؤلف این شرح را به شیوه فیلسوفان و متکلمان نگاشته و در ظهر روز دوشنبه پنجم شعبان 1207 ق به پایان رسانده و در آغاز کتاب تمام متن خطبه را با سند آورده است.

[الذریعة: 212/13]

ص: 378

آغاز: بحمدك اللهم يا من ضلت لطائف الأوهام.

نسخه ها:

10392 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1995 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه ، «ص 306 - 430» 63 برگ [فهرست مجلس:

[703/9].

1882 . شرح خطبه حضرت زهرا عليها السلام

از: ابو القاسم بن حسن حسینی موسوی ، میر

آغاز: بسمله ... و بعد فيقول فقير إسعاد الله الوفي الولي.

نسخه ها:

10393 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 567 ، نسخه ناقص است ، آغاز: برابر نمونه ، سید احمد صفایی خوانساری ، 1316ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 267].

1883 . شرح خطبة حضرت علي عليه السلام

(فارسی)

از: عبد الله بن محمد بهبهانی (زنده در 1323 ق)

شرح خطبه ای است که شیخ طوسی در کتاب مصباح المتهجد نقل کرده که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در روزهای عید غدیر و جمعه بیان می فرموده ، با این سر آغاز: «الحمد لله الذي جعل الحمد من غير حاجة منه إلى حامديه طريقاً من طرق الاعتراف بلاهوتيته و صمدانيتها و ربانيتها و فردانيتها و سبباً إلى المزيد من رحمته و محبة للطلاب من فضله و كمن في إبطان اللفظ حقيقة الاعتراف له بأنه المنعم على كل حمد باللفظ و إن عظم ، و أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له شهادة نزع عن إخلاص الطوى و نطق اللسان بها عبارة عن صدق خفي أنه الخالق البارئ المصور له الأسماء الحسنى ليس كمثله شيء إذ كان الشيء من مشيئته فكان لا يشبهه مكونه ، و أشهد أن محمدا عبده و رسوله استخلصه في القدم على

ص: 379

سائر الأمام علی علم منه انفراد عن التماثل و التماثل من أبناء الجنس». (1) این شرح به روش شیخ احمد احسائی و سید کاظم رشتی نوشته شده و در آن روایات بسیاری نقل شده است .

آغاز: روی الشیخ الطوسی فی مصباح متهجده ... أشهد أن محمداً عبده.

نسخه ها:

10394 . قم ، مرعشی: 5192 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد الله بهبهانی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، 11 برگ [فهرست مرعشی: 398/13].

1 شرح خطبة شعبانیه

از: زین العابدین گلپایگانی ، حجة الإسلام

رجوع کنید به: إيضاح الجوامع فی شرح الخطبة النبوية.

1884 . شرح خطبة شقشقیه

(فارسی)

گویا از: محمد طاهر بن محمد حسین شیرازی قمی (1098ق)

آغاز: بسمله و به نستعین و من خطبة له علیه السلام و هی معروفة بالشقشقیة.

نسخه ها:

10395 . تهران ، دانشگاه تهران: 2479 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، متن عربی به نسخ ، رساله سوم مجموعه ، «(697 - 710)» 14 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1248/9].

1885 . شرح خطبة شقشقیه

(فارسی)

از: ابراهیم بن محمد حسن گرگانی

شرح و ترجمه فارسی است بر خطبة شقشقیه (2) امام علی علیه السلام با مقدمه ای درباره صحت استناد این خطبه . شارح پس از شرح خطبه ، هشت پرسش مرد اعرابی را ،

ص: 380

1- (1). مصباح المتهدء ، شيوخ طوسى : 752 . [1]

2- (2). نهج البلاغه ، سيد رضى : 31 .

که در هنگام ایراد خطبه، به دست امام علی علیه السلام داد و سبب شد که حضرت، سخن خود را قطع نماید، ذکر نموده است. شارح در این شرح از شرح نهج البلاغه کیدری، تحفة الأبرار طبرسی، تجرید الاعتقاد خواجه نصیر طوسی و کنز اللغه یاد کرده است.

آغاز: یا من دلّ علی ذاته بذاته شکر و سپاس واجب الوجودی را.

نسخه ها:

10396. تهران، دانشگاه تهران: 3238، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، شفیع بن عبد المجید، بدون تاریخ کتابت، رساله یازدهم مجموعه، «(141 - 177)» 37 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2198/11].

1886. شرح خطبه ششقیه

(فارسی)

از: شریف بن نور الله حسینی، سید (1)

ترجمه و شرح کوتاه خطبه ششقیه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است. نیمه دوم این رساله، هفت مقاله و یک خاتمه در اثبات امامت امیر المؤمنین علیه السلام و رد امامت دیگران است.

آغاز: بلیغ ترین کلامی که ناهجان نهج بلاغت و سالکان منهاج براعت و فصیح ترین مقالی که مالکان خطه سخن وری... زبان به تقریر و بیان آن گشایند تحیت و درود رسالت پناهی است... در این اوقات... این فقیر حقیر به اشاره من لزم له علی الاطاعة بعد از استخاره... قدم جرات بر بساط ترجمانی نهاده و به قدر فهم قاصر... ادای معانی.

انجام: آن حضرت فرمود به خدا سوگند که او محبوب تر است نزد من از امارت شما. تمت.

نسخه ها:

1/10397. قم، مرعشی: 3008، آغاز: برابر نمونه، نسخ، ابو الحسن بهاری، صفر 1045ق، رساله نوزدهم مجموعه، «263پ - 275پ» 13 برگ [فهرست مرعشی: 193/8].

ص: 381

1- (1). گویا مؤلف همان شریف الدین فرزند قاضی نورالله شوشتری است.

10398/2. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبائی 1032، آغاز: برابر نمونه، محمد رضا بن محمد رشید نائینی، 1134ق
، رساله سی و پنجم مجموعه، «61پ - 67پ» 7 برگ [فهرست مجلس: 334/23].

1887. شرح خطبة ششقیه

(عربی)

از: فتح الله بن شکر الله شریف کاشانی (988ق)

این شرح همان است که مؤلف در شرح نهج البلاغه آورده است.

نسخه ها:

10399. تهران، دانشگاه تهران: 2021، نستعلیق، محمد بن احمد گیلانی، 1077ق، رساله ششم مجموعه، 12 برگ [فهرست
دانشگاه تهران: 640/8].

1888. شرح الخطبة الششقیة (شرح نهج البلاغة)

(عربی)

از: ابو المعالی بن محمد ابراهیم کلباسی (1315ق)

شرح کوتاه و مزجی است بر خطبة ششقیه از نهج البلاغه با استفاده از شرح ابن ابی الحدید و ابن میثم بحرانی، که بیشتر به جنبه های
ادبی می پردازد. تألیف این شرح روز 23 رمضان المبارک 1286 ق به پایان رسیده است.

[الذریعة: 214/13]

آغاز: بسمله . أما والله لقد تمصها فإن قوله عليه السلام أما بالفتح والتخفيف حرف التنبيه نحو ألا والمعربون يعبرون عنها على ما يظهر
من المعنى بحرف الاستفتاح ويكثر قبل القسم .

انجام: وربما حكى ابن ميثم عن جماعة من الشيعة دعوى تواتر هذه الخطبة بل غيرها مما اشتمل عليه نهج البلاغة وليس في محله ... إنه
جواد كريم لا يخيب لديه الأمان والحمد لله على كل حال .

نسخه ها:

1/10400. قم، گلپایگانی: 4042/20/162، آغاز: برابر نمونه، نسخ، گویا به خط مؤلف، 1286ق، 50 برگ، 11 سطر [فهرست
گلپایگانی، قدیم: 19/1؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

ص: 382

10401/2. قم، گلپایگانی: 1078/6/168، آغاز و انجام: برابر نمونه، نستعلیق، گویا به خط مؤلف، 1286ق، در حاشیه تصحیح دارد، با حواشی «منه عفی عنه» و خط خوردگی در متن، 43 برگ، 9 و 10 سطر، 11*17/5 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

1889. شرح خطبه ششقیه

(عربی)

از: محمد صادق رضوی، سید (قرن 13 ق)

مؤلف قبل از این منظومه ای در عقل و جهل سروده بود. او در رساله حاضر با استناد به آثار و اخبار اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، آن منظومه را شرح نموده و در ضمن آن، خطبه ششقیه را نیز شرح نموده است.

آغاز: الحمد لله كما هو أهله في عز جلاله و الصلاة على خير خلقه محمد و آله.

نسخه ها:

10402. مشهد، آستان قدس رضوی: 1868، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، 47 برگ [فهرست آستان قدس: 303/14].

1890. شرح خطبه ششقیه

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شروح مختلف خطبه ششقیه که شارحان آنها شناخته نشده است.

نسخه ها:

1/10403. مشهد، آستان قدس رضوی: 7734، نسخ، یوسف بن محمد بن ابراهیم یوسف میثی، 855ق، به ضمیمه شرح مئة کلمه ابن میثم [فهرست آستان قدس: 303/14].

2/10404. تهران، ملک: 6175، آغاز: و من خطبة له عليه السلام از جمله خطبه ای است که مر آن حضرت، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 ق، فارسی، رساله اول مجموعه، «13پ» 13 برگ [فهرست ملک: 216/9].

3/10405. قم، مرعشی: 8354، آغاز: سید رضی رضی الله عنه در کتاب نهج البلاغة به طریق روایت خود، نسخ، بدون نام کاتب، 23 صفر 1235ق، فارسی، 37 برگ [فهرست

ص: 383

4/10406 . تهران ، ملی تهران: 356/ع ، آغاز: بسمله أما والله لقد ... فلان وإنه ليعلم أن ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 172 برگ [فهرست ملی تهران: 315/7].

5/10407 . تهران ، ملی تهران: 503/ع ، آغاز: أما والله لقد تقمصها فلان وإنه ليعلم أن محلی منها محل القطب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 134 برگ [فهرست ملی تهران: 3/8].

1891 . شرح خطبة ششقيه

(فارسی)

از: محمد تقی بن امیر مؤمن حسینی (قرن 13 ق)

شرح و تفسیر خطبة ششقيه است به نظم .

آغاز: الحمد لله كما هو أهله و الصلاة و السلام ... چون تحصیل نور ایمان و تطهیر قلب از ظلمات نفاق در ایام مهلت.

نسخه ها:

10408 . قم ، مرعشی: 11294 ، آغاز: برابر نمونه ، تحریری ، محمد باقر مغاضی ، مدرسه سپهسالار تهران ، رساله نهم مجموعه ، «43 - 47» 5 برگ ، 18 سطر ، 16*9/5 [فهرست مرعشی: 448/28].

1 شرح خطبة طتنجیه

رجوع کنید به: شرح خطبة طتنجیه

1892 . شرح خطبة علی علیه السلام «من الايمان ما يكون ثابتاً . . .»

(عربی)

از: علی بن عبد الله بن علی بحرانی (1319 ق)

شرحی نسبتاً مفصلی است در چند مقام بر خطبة حضرت امیر المؤمنین علیه السلام: «من الإیمان ما یكون ثابتاً مستقراً فی القلوب» (1) . مؤلف گفته های ابن ابی الحدید در شرح نهج البلاغة (2) ، در باره این خطبه را نقل و رد نموده است .

آغاز: الحمد لله الخالق الرازق الذی دحی الأرض .

1- (1). نهج البلاغه ، سيد رضی: خطبة 189 . [1]

2- (2). شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحديد: 101/13 . [2]

نسخه ها:

10409 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 146 ، انجام ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله بیست و دوم مجموعه ، «136 پ - 151 پ» 16 برگ [فهرست مرکز احیاء: 209/1].

1893 . شرح خطبه همام

(فارسی)

از: محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی ، مجلسی اول (1070 ق)

شرحی مختصری است بر خطبه همام (1) ، که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در آن ، اوصاف متقین را برای همام بازگو نموده است . در آغاز این شرح ، تمام خطبه به عربی آمده ، سپس جمله جمله به فارسی گزارش شده و در ماه جمادی الآخر 1069 ق به پایان رسیده است.

[الذریعة: 226/13]

آغاز: الحمد لله... و بعد فقد حدثنی و أخبرنی مشایخی معنعناً.

نسخه ها:

1/10410 . قم ، مرعشی: 9763 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد رضا ، 1073 ق ، رساله دوم مجموعه ، 46 برگ [فهرست مرعشی: 106/25].

2/10411 . قم ، رضا استادی: 2 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1257 ق ، 39 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 68].

3/10412 . اصفهان ، مهدی نجفی: بدون شماره ، عنوان معرفی: شرح حدیث همام ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه [فهرست مکتبه النجفی: 239].

1 شرح دعای عرفه

از: علی اکبر بن نصر الله شیرازی (متخلص به مولوی)

رجوع کنید به: کنوز المعرفة.

ص: 385

1894 . شرح دو بیت از دیوان امیر المؤمنین علیه السلام

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح دو بیت است از دیوان منسوب به امیر المؤمنین علیه السلام .

آغاز: من دیوان علی علیه السلام در بیان آن که شربت مراد کشیدن موقوف است به زهر محنت چشیدن:

لا يبلغ المرء بأحجام همته حتى يواصل من نفسه بتعزير

نرسد مرد به واپس شدن به همت خود .

نسخه ها:

10413 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رسالهٔ چهل و نهم ، «ص 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 729/23].

1895 . شرح دو حدیث

(فارسی)

از: علی بن محمد بن محمد ترکه اصفهانی ، صائن الدین (ابن ترکه) (835 ق)

پاسخ از پرسشی پیرامون دو حدیث است که از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله روایت شده: «إن لكل شیء قلباً و قلب القرآن یس» (1) و «أنزل القرآن علی سبعة أحرف» (2) و دربارهٔ معنی قلب و چگونگی انزال قرآن و اینکه قرآن دلالت بر سایر عوالم دارد می باشد.

چاپ: ضمن چهارده رسالهٔ فارسی از ابن ترکه ، به تصحیح دکتر سید علی بهبهانی و سید ابراهیم دیباجی ، تهران ، فردوسی ، 1351 .

آغاز: بعد از سپاس و ستایش و صلاة برگزیده عالم آمیزش و آرایش.

نسخه ها:

10414 . قم ، مرعشی: 3035 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد صالح اصفهانی ، 17 جمادی الثانی 1084ق ، رسالهٔ هفتم مجموعه ، «45 - 46 پ» 2 برگ [فهرست مرعشی: 230/8].

ص: 386

1- (1). ثواب الأعمال ، شيخ صدوق: 111 ؛ [1]بحار الأنوار ، مجلسى: 288/89 . [2]

2- (2). بحار الأنوار ، مجلسى: 207/31 . [3]

(عربی)

از: کاظم بن قاسم حسینی رشتی ، سید (1259 ق)

شرح دو حدیث زیر است:

1 - قوله عليه السلام : « ليس الذكر قولاً باللسان ولا إخطاراً بالبال والأول للذكر والثاني للمذكور » (1).

2 - قوله عليه السلام : « . . . أخبرني عن وصي محمد كم يعيش من بعد و هل يموت او يقتل؟ قال أمير المؤمنين عليه السلام يا هاروني يعيش بعد ثلاثين سنة لا يزيد يوماً ولا ينقص يوماً ثم يضرب ضربة هيهنا يعني على قرنه فتخضب هذه من هذا » (2).

رشتی این دو حدیث را در پاسخ سؤال کسی شرح نموده است .

آغاز: الحمد لله رب العالمين و صلى الله على خير خلقه محمد و آله.

نسخه ها:

10415 . تهران ، ملی تهران: 755/ع ، نستعلیق ، عبد الرحيم بن ولي محمد اردبیلی ، 1235ق ، رساله بیستم مجموعه ، «ص 269 - 272» 3 برگ [فهرست ملی تهران: 228/8].

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

رساله ای در شرح دو حدیث است:

1 - حدیث محمد بن مسلم از امام محمد باقر علیه السلام در کافی راجع به خلقت عقل که در چهار موضع بحث می کند:

اول: مفردات الفاظ حدیث؛

دوم: اسرار و فوایدی که از حدیث استفاده می شود که تا هشت فایده می آورد؛

سوم: دفع شبهه و جمع بین این حدیث و احادیث دیگر؛

ص: 387

- 1- (1). این حدیث در مصادر حدیثی یافت نشد. قبل از این در ذیل شرح احادیث فاضل هندی نیز شرح دیگری بر این حدیث ذکر گردید که در آنجا عبارت حدیث چنین است: «الذکر لیس باللسان ولا الخطور بالبال بل الأول المذکور و الثانی الذاکر».
- 2- (2). الکافی، کلینی: 530/1. [1]

چهارم: چرا عقل اشرف کمالات بلکه اشرف مخلوقات شد؟

2 - در شرح حدیث ابی سعید خدری از پیامبر صلی الله علیه و آله در فضیلت لا اله الا الله که نخست مفردات الفاظ حدیث را معنی کرده و سپس حدیث را در هشت مقام و یک خاتمه شرح نموده است:

مقام اول: در تحقیق لفظ الله؛

مقام دوم: در ترکیب و افاده توحید؛

مقام سوم: در سر کلمه توحید؛

مقام چهارم: در این که لا اله الا الله با فضیلت ترین ذکرها است؛

مقام پنجم: ترتیب ثواب بر لا اله الا الله مشروط به شروطی است؛

مقام ششم: از جمله شروط اخلاص است؛

مقام هفتم: از جمله شروط ولایت است؛

مقام هشتم: از جمله شروط بر توحید مردن است؛

خاتمه: در ذکر آنچه برای مؤلف در باب توحید (هنگام مجاورت مکه) پیش آمده است.

نسخه ها:

10416 . قم ، آستان معصومیه (س): 96 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 31 برگ [فهرست آستان معصومیه(س): 118/1].

1898 . شرح دو حدیث

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح دو حدیث است:

1 . حدیث قرب النوافل: « . . . و انه لیتقرب إلى بالنافلة حتى أحبه فاذا أحببته كنت سمعه الذی یسمع به . . . الحدیث» . (1) . قوله علیه السلام : «من قرأ قل هو الله أحد حين يأخذ مضجعه غفر الله له عز و جل ذنوب خمسين سنة» (2) . شارح در ضمن شرح این حدیث به تفسیر سوره توحید نیز

-
- 1- (1) . كافي ، كليني: 352/2 ؛ [1]بحار الأنوار ، مجلسي: 22/67 . [2]
2- (2) . بحار الأنوار ، مجلسي: 193/13 . [3]

پرداخته است.

آغاز: روی عن أحمد بن خالد عن إسماعيل بن مهران ... لما أسرى النبي.

نسخه ها:

10417 . قم ، گلپایگانی: 30/65 ، آغاز: برابر نمونه ، تحریری ، به خط مؤلف ، بدون تاریخ کتابت [فهرست گلپایگانی ، جدید].

1899 . شرح دیباچه شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید

(فارسی)

از: محمد حسین ادیب گرمرودی آذربایجانی (قرن 13 ق)

شرحی بر دیباچه شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، که مؤلف آن را در سال 1276ق به دستور ناصر الدین شاه نگاشته است .

نسخه ها:

10418 . تهران ، دانشگاه تهران: 4099 ، از دیباچه افتادگی دارد ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 14ق ، رساله شانزدهم مجموعه ، «47 - 65» 19 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3078/13].

1900 . شرح دیباچه نهج البلاغه

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح فارسی دیباچه نهج البلاغه «اما بعد حمد الله الذي جعل الحمد ثمناً لنعمائه» است ، که سید رضی انشاء نموده است .

انجام: غرض از تألیف این احادیث شریفه آن بود که کافه خلائق از او انتفاع یابند .

نسخه ها:

10419 . تهران ، دانشگاه تهران: 9521 ، انجام: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، رساله چهارم مجموعه ، «41 پ - 43 پ» 3 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

ص: 389

1901 . شرح دیوان امام علی علیه السلام

(فارسی)

از: حسین بن معین الدین میبدی، کمال الدین، قاضی (904ق یا 911ق)

شرح مفصلی است بر دیوان امیر المؤمنین علیه السلام، موسوم به أنوار العقول که قطب الدین کیدری جمع آوری نموده است. شارح در آغاز، مقدمه مفصلی در هفت فاتحه (1). فی بیان الصراط المستقیم 2. فی بیان ذات الله تعالی 3. فی أسمائه و صفاته 4. الإنسان الكبير 5. الإنسان الصغير 6. النبوة و الولاية 7. مناقب الامیر و سیرته علیه السلام) آورده که به فواتح سبعة معروف است. تألیف این شرح در 890ق به انجام رسیده است.

چاپ: تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، 1380 ش.

[الذریعة: 84/22 و 266/13؛ نسخه های خطی فارسی منزوی: 1303/2 و 3505/5]

آغاز فواتح سبعة: سپاس سعادت اساس و شکر عبادت لباس معبودی را که اعلام نبوت و ولایت در میدان فتوت و هدایت برافراشت.

نسخه ها:

1/10420. تهران، مجلس شورای اسلامی: 14202، نسخ، شیر علی بن قاسم بن شیخ حاجی الهروی، 890ق، با حواشی، تصحیح شده، 291 برگ [فهرست مجلس: 283 / 38].

2/10421. تهران، ملک: 486، نسخ، شهاب بن محمد بیضاوی، 893ق، 244 برگ [فهرست ملک: 507/3].

3/10422. قم، مسجد اعظم: 2336، مقدمه شرح دیوان (هفت فاتحه)، آغاز: برابر نمونه، نسخ جلی، بدون نام کاتب، آخر ربیع الاول 909ق، 62 برگ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 384؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].

4/10423. قم، مرعشی: 9350، نستعلیق، احمد بن محمد حافظ کاتب، نیمه ربیع الثانی 918ق، 289 برگ [فهرست مرعشی: 143/24].

5/10424. قم، مرعشی: 9036، نسخ، محمود بن محمد بن امیر قلعلی سبزواری، ذی قعدة 952ق، 402 برگ [فهرست مرعشی: 193/23].

ص: 390

- 6/10425 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 208 ، نسخ ، جار الله بن جار الله ، 959ق [نشریه نسخه های خطی: 85/2].
- 7/10426 . تهران ، خانقاه نور بخش: 382 ، نستعلیق ، داود بن حاجی ، 961ق ، همراه با فواتح سبعة ، «25ص» 13 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 99/2].
- 8/10427 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3366 ، آغاز: المطلب الأول فی النبی و الولی و عرفان أحوالهما ... متکلمان گویند ، نستعلیق ترکی ، بدون نام کاتب ، 962ق ، رساله هشتم مجموعه ، «ص 247-269» 12 برگ [فهرست مجلس: 1206/10].
- 9/10428 . تبریز ، ملی تبریز: 3832 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 980ق ، 392 برگ [فهرست ملی تبریز: 878/2].
- 10/10429 . تهران ، حسین مفتاح: 126 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 980ق [نشریه نسخه های خطی: 183/7].
- 11/10430 . قم ، مرعشی: 9411 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: هر نفس ناطقه که به زیور حکمت آراسته گشت در سلک فرشته ، نسخ ، احمد ، صفر 988ق ، رساله اول مجموعه ، «1ر276پ» 276 برگ [فهرست مرعشی: 184/24].
- 12/10431 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 14100 ، از اول افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 997ق ، 354 برگ [فهرست مجلس: 129/38].
- 13/10432 . قم ، مرعشی: 9602 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، همراه با نسخه شماره 9603 یک نسخه است که در دو جلد قرار گرفته ، 414 برگ [فهرست مرعشی: 4/25].
- 14/10433 . قم ، مرعشی: 9603 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، ادامه نسخه شماره 9602 است و با آن نسخه کاملی از شرح دیوان می شود ، 414 برگ [فهرست مرعشی: 4/25].
- 15/10434 . تهران ، ملک: 4726 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، 338 برگ [فهرست ملک: 507/3].
- 16/10435 . تهران ، دانشکده حقوق: 83 - ب ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، 330 برگ [فهرست حقوق تهران: 149].
- 17/10436 . تهران ، دانشکده حقوق: 171 - ج ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10ق ، 513 برگ

[فهرست حقوق تهران: 149].

18/10437 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 234 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق و نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، نستعلیق در فارسی و نسخ در عربی ، 144 برگ [فهرست دائرة المعارف: 150/1].

19/10438 . تهران ، حسین مفتاح: 37 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق [نشریه نسخه های خطی: 183/7].

20/10439 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4734 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد باقر بن محمد قاسم خراسانی ، 1005 ق ، 308 برگ [فهرست مجلس: 115/13].

21/10440 . شیراز ، شاه چراغ: 1348 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1012 ق ، شماره ثبت 53 ، با حواشی ، 200 برگ [فهرست شاه چراغ: 309/1].

22/10441 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4297 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، وجیه الدین بن اسماعیل ، 1018 ق ، 349 برگ [فهرست مجلس: 308/11].

23/10442 . شیراز ، دانشکده پزشکی: 961 ، محمد بن قاضی عماد الدین مسعود شریف قاضی ، 1034 ق [میراث اسلامی ایران: 429/1].

24/10443 . تهران ، ملک: 764 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1034 ق [فهرست ملک:

507/3].

25/10444 . قم ، مرعشی: 9499 ، فقط فواتح سبعة را دارد ، نستعلیق ، احمد ، 1035 ق ، 127 برگ [فهرست مرعشی: 254/24].

26/10445 . قم ، گلپایگانی: 6716/34/86 ، آغاز: می فرماید به درستی که من می گویم مرتضی خود را و حال آن که او ... بیان آنکه فرح لازم شرح ... إذا اشتملت علی الیأس القلوب * و ضاق لما به القدر الرحیب ، اشعار فارسی به نستعلیق و اشعار عربی نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، شنبه 28 ربیع الاول 1048 ق ، در حاشیه تصحیح شده است ، 210 برگ ، 20 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

27/10446 . تهران ، ملی تهران: 2557/ف ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1048 ق ، رساله اول مجموعه ، «1 - 266» 266 برگ [فهرست ملی تهران: 74/6].

28/10447 . تهران ، دانشکده هیات: 297 ج ، نستعلیق و نسخ ، حاجی محمد بن کرم الله

ص: 392

سیاف شوشتری، 1050ق، 212 برگ [فهرست الهیات تهران: 83/1].

29/10448 . قم، مرعشی: 11341، آغاز: برابر نمونه، نسخ، عبد الرشید بن عبد الواحد شوشتری، جمعه 23 شعبان 1053ق، 297 برگ، 20 سطر، 17/5*8/5 [فهرست مرعشی: 580/28].

30/10449 . قم، مرعشی: 3997، نستعلیق، بدون نام کاتب، سلخ رمضان المبارک 1054ق، عبارات عربی نسخ، 264 برگ [فهرست مرعشی: 372/10].

31/10450 . تهران، ملی تهران: 2569/ف، آغاز: برابر نمونه، نسخ، عبد الرشید بن عبد الواحد شوشتری، 1055ق، 230 برگ [فهرست ملی تهران: 88/6].

32/10451 . تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه فیروز 11، فواتح سبعة، نستعلیق، محمد رضا فیروز آبادی، 1061ق، «27ص» 14 برگ [فهرست مجلس: 126/21].

33/10452 . تهران، سلطنتی (کاخ گلستان): 219، آغاز: برابر نمونه، محمد سعید، 1065ق، «524ص» 262 برگ [فهرست سلطنتی، دینی: 670].

34/10453 . قم، مرعشی: 7417، نسخ، محمد مظفر بن محمد حکیم، شنبه 15 شوال 1080ق، ابیات دیوان به خط ثلث، 179 برگ [فهرست مرعشی: 231/19].

35/10454 . تهران، ملی تهران: 296/ف، نسخ، بدون نام کاتب، 1083ق، 375 برگ [فهرست ملی تهران: 290/1].

36/10455 . تهران، مجلس سنا: 369، نستعلیق، عین علی، 1083ق، رساله اول مجموعه، «1-130» 130 برگ [فهرست مجلس سنا: 202/1].

37/10456 . تهران، سلطنتی (کاخ گلستان): 220، عنوان معرفی: مفاتیح سبعة میبیدی، فقط مقدمه را دارد، نستعلیق، مجنون بهبهانی، 1087ق، «462صفحه» 231 برگ [فهرست سلطنتی، دینی: 954].

38/10457 . قم، مرعشی: 8654، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 410 برگ [فهرست مرعشی: 211/22].

39/10458 . تهران، دانشگاه تهران: 4587، از اول و آخر افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 113 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3519/14].

40/10459 . تهران، دانشکده ادبیات: امام جمعه 252، فقط مقدمه، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، (75557) [فهرست ادبیات تهران: 20/3].

41/10460 . تهران ، ملی تهران: 1011/ف ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 و 13 ق ، 383 برگ [فهرست ملی تهران: 12/3].

42/10461 . قم ، گلپایگانی: 177/1/177 ، فقط مقدمه (الفواتح السبعة) را شامل است ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 54 برگ ، 21 سطر ، 12*18 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

43/10462 . قم ، مسجد اعظم: 2000 ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 534].

44/10463 . تهران ، دانشکده الهیات: 16 ج ، آغاز: از اول افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 108 برگ [فهرست الهیات تهران: 83/1].

45/10464 . تهران ، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 277 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11 ق [نشریه نسخه های خطی: 397/3].

46/10465 . تهران ، مجلس سنا: 212 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله پنجم مجموعه ، «156-396» 241 برگ [فهرست مجلس سنا: 99/1].

47/10466 . تهران ، محمود فرهاد معتمد: 184 ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد شریف ، ربیع الثانی 129 ق [نشریه نسخه های خطی: 188/3].

48/10467 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1212 ، شامل مقدمه است ، محمد جعفر غیرت ، 1185 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست آستان قدس: 35/6].

49/10468 . تهران ، ملی تهران: 21/ف ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 287 برگ [فهرست ملی تهران: 15/1].

50/10469 . تهران ، ملی تهران: 2208/ف ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 538 برگ [فهرست ملی تهران: 302/5].

51/10470 . قم ، گلپایگانی: 25/159 ، از آخر افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 438 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی 101/3].

52/10471 . تهران ، ملک: 4040 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست ملک: 159/7].

53/10472 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 414 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1221 ق ، 218

- 54/10473. تهران، ملی تهران: 143/ف، نسخ، حسین آقا میرزا محمد حسین، 1238ق، 337 برگ [فهرست ملی تهران: 138/1].
- 55/10474. مشهد، آستان قدس رضوی: 4838، نسخ، بدون نام کاتب، 1248ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 339].
- 56/10475. تهران، دانشکده الهیات: 530 د، شکسته نستعلیق، محمد مهدی اصفهانی، 1253ق، 137 برگ [فهرست الهیات تهران: 83/1].
- 57/10476. اصفهان، دانشگاه اصفهان: 420 (1201)، نسخ، محمد ابراهیم، ذی قعدة 1259ق [نشریه نسخه های خطی: 904/11].
- 58/10477. شیراز، مدرسه امام عصر (عج): 177، نسخ، میرزا جواد بن ملا عبد الکریم، 1266ق، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه امام عصر (عج): 96/1].
- 59/10478. تهران، دکتر علی اصغر مهدوی: 268، شامل مقدمه شرح، نسخ، مسیح کمره ای، 1294ق، رساله ششم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 100/2].
- 60/10479. قم، مرعشی: 5216، فاقد خطبه کتاب و فاتحه های آغاز، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 13ق، ابیات اصل نسخ است، 176 برگ [فهرست مرعشی: 16/14].
- 61/10480. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3756، نستعلیق، حبیب الله بن علی اکبر تاجر کاشانی، قرن 13ق، «818ص» 409 برگ [فهرست مجلس: 1740/10].
- 62/10481. تهران، دانشکده ادبیات: حکمت 178، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 14ق [فهرست ادبیات تهران: 25/2].
- 63/10482. رشت، فرهنگ: 196 ک، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، رساله دوم و سوم مجموعه [فهرست فرهنگ رشت: 132].
- 64/10483. قم، مرعشی: 5431، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 236 برگ [فهرست مرعشی: 215/14].
- 65/10484. مشهد، آستان قدس رضوی: 10817، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 339].
- 66/10485. مشهد، آستان قدس رضوی: 12317، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 548].

67/10486 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 12360 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 339].

68/10487 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 921 ، شامل مقدمه شرح ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 548].

69/10488 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خوبی 14 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «228ص» 114 برگ [فهرست مجلس: 157/7].

70/10489 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2845 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مجلس: 172/10].

71/10490 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 413 ، نستعلیق و نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 297 برگ [فهرست مجلس: 240/2].

72/10491 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 511 ، شامل مقدمه شرح ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوازدهم مجموعه ، «84پ - 151پ» 68 برگ [فهرست مجلس: 211/22].

73/10492 . تهران ، دانشگاه تهران: میکروفیلم 1805 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 131/1].

74/10493 . تهران ، دانشگاه تهران: 97 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 241 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 116/2].

75/10494 . تهران ، ملی تهران: 120ف ، افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 323 برگ [فهرست ملی تهران: 113/1].

76/10495 . قم ، گلپایگانی: 1034/6/124 ، شامل مقدمه شرح ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز:

وقل لی هی الخمر ولا تسقی سراً إذا أمکن الجهر و من اسم من أهوی و دعنی عن الکنی ... جمعی پندارند که دانش منحصر در علوم رسمیه است ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح و نسخه بدل آورده شده است ، حواشی دارد ، 122 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

77/10496 . قم ، گلپایگانی: 1276/7/176 ، همراه با فواتح سبعة ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز:

برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 313 برگ ، 19 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

78/10497 . قم ، گلپایگانی: 736/5/26 ، از اول تا شرح: «و أنا المسقى كاساً لذة الأنفس فيها* هبة الله فمن مثلى فى الدنيا شبيهاً ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و اشعار عربی معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، 399 برگ ، 19 سطر ، 19*29 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

79/10498 . یزد ، وزیری: 3880 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 379 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1831/5].

80/10499 . همدان ، مدرسه غرب: 4772 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 32].

81/10500 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1570 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الهیات مشهد: 706/2].

82/10501 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 218 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «588ص» 294 برگ [فهرست سلطنتی ، دینی: 672].

83/10502 . تبریز ، ثقة الإسلام تبریزی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، نسخه گرانها ، زرانود و با خط بسیار زیبا و سر لوح ، همراه با فواتح سبعة [نشریه نسخه های خطی: 536/7].

84/10503 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 511 ، جلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 195 برگ [فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 1561].

85/10504 . تهران ، خانقاه نور بخش: 491 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «658ص» 329 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 167/2].

86/10505 . مشهد ، فرخ: 253 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی: 94/3].

87/10506 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 307 ، دیباچه را ندارد ، از آخر افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی:

110/2].

88/10507 . قم ، مدرسه رضویه: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [آشنایی با چند نسخه خطی: 62].

ص: 397

89/10508 . تهران ، معارف: 137 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 401 برگ [فهرست معارف: 171/1].

1902 . شرح دیوان امام علی علیه السلام

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شروح فارسی دیوان امام علی علیه السلام است که شارحان آنها مشخص نیست.

نسخه ها:

1/10509 . تهران ، ملک: 5735 ، افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، 76 برگ [فهرست ملک: 508/3].

2/10510 . یزد ، وزیری: 3728 ، عنوان معرفی: شرح بعض اشعار امیر المؤمنین علیه السلام ، نستعلیق ، محمود بن هدایت الله شریف ، 1016 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 1766/5].

3/10511 . قم ، مرعشی: 8577 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: از ثانی و حذف خبر عیسی در بیت ثانی برای اشعار به اطلاع حق تعالی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 7 ربیع الثانی 1057 ق ، 128 برگ [فهرست مرعشی: 153/22].

4/10512 . تهران ، دانشگاه تهران: 4411 ، آغاز: بسمله انتخابت هذه الأبیات من دیوان ...

امیر المؤمنین ، نستعلیق و نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 71 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3374/13].

5/10513 . تهران ، دانشگاه تهران: 4251 ، آغاز: قوله علیه السلام الناس من جهة التمثال اه انسان که ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، تألیف یکی از متأخران ، عبارتی هم از سید جعفر کشفی آمده ، 84 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 3222/13].

1903 . شرح دیوان امیر المؤمنین علیه السلام

(فارسی)

از: حسین بن اسماعیل حسینی ، میر (قرن 10 ق)

شرح دیگری است بر دیوان امام علی علیه السلام . مؤلف به «حسینی» تخلص می کند و در

ص: 398

این شرح از کتابهای: محیی الدین عربی، سهروردی، احیاء العلوم غزالی، اخلاق ناصری، و از اشعار: مولوی، حافظ، قاسم انوار و جامی نقل نموده است. وی پیش از شروع به شرح دیوان به عنوان مقدمه، حدیث حقیقت کمیل و حدیث «أنا النقطة التي تحت الباء» را شرح کرده است. وی پس از آن یک یا چند بیت را نقل کرده و به ترجمه فارسی آن پرداخته و پس از آن همان معنی و مراد بیت را در یک رباعی فارسی انشا نموده و در ذیل آن، با عنوان «اشراق» به شرح عرفانی آن بیت یا بیتها پرداخته است. او در این شرح بسیاری از ابیات خود را نیز آورده است.

[منزوی: 3468/5]

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا ما أرسلنا من قبله من الرسل... رباعیه:

پیدا و نمان و غایب و حاضر اوست

نسخه ها:

1/10514. قم، مرعشی: 9411، عنوان معرفی: شرح حدیث حقیقت، از آخر افتادگی دارد، آغاز: برابر نمونه، نسخ، احمد، قرن 10 ق، رساله دوم مجموعه، «281 پ 337 پ» 57 برگ [فهرست مرعشی: 184/24].

2/10515. تهران، مجلس شورای اسلامی: 1114، آغاز: ما من دابة إلا هو آخذ بناصيتها إن ربي على صراط مستقيم... اما بعد بنده کمترین، نستعلیق، یار محمد سرنندی، 1027 ق، 83+101 برگ [فهرست مجلس: 361/3].

3/10516. قم، مرعشی: 9797، عنوان معرفی: شرح حدیث حقیقت، آغاز برابر نمونه، نستعلیق، شیخ محمد، 27 رجب 1089 ق، 84 برگ [فهرست مرعشی: 128/25].

4/10517. قم، سید مهدی لاجوردی: بدون شماره، آغاز: برابر نمونه، نستعلیق، شیخ محمد، 27 رجب 1089 ق [آشنایی با چند نسخه خطی: 115].

5/10518. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 206، آغاز: برابر نمونه، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در آغاز شرح حدیث کمیل و حدیث «أنا النقطة»

ص: 399

التي تحت الباء» را آورده ، رسالهٔ دهم مجموعه ، «91 - 220» 30 برگ [فهرست مجلس: 75/22].

1904 . شرح دیوان امیر المؤمنین علیه السلام

(ترکی)

از: سعد الدین سلیمان مستقیم زاده (قرن 12ق)

شرح ترکی دیوان منسوب به امیر المؤمنین علیه السلام است که در 1186ق به پایان رسیده است.

آغاز: حمد سعادت اساس و شکر فضیلت لباس.

انجام: اللهم صل علی محمد و آل محمد بعدد کل حرف . . . و علی کل حال و نعمة .

نسخه ها:

10519 . قم ، مدرسهٔ حجتیه: 515 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1278ق ، با صورت تقریظ 9 نفر از دانشمندان معاصر مؤلف ، 220 برگ ، 29 سطر ، قطع رحلی [فهرست مدرسهٔ حجتیه: 98].

1905 . شرح دیوان حضرت علی علیه السلام

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست دانشگاه این کتاب چنین معرفی شده:

«شرحی است به فارسی بر دیوان منسوب به علی علیه السلام از یکی از شاگردان نظام الدین عبدالحق و به نام سرکار قاین و قهستان امیر علاء الدین سید علی . او چندین بار همین دیوان را نزد همین نظام الدین گذرانده و با ترجمهٔ روشن او این شرح را نوشته و از شرح قاضی میبیدی بهره برده است . عنوانها فارسی است و پس از هر بندی با عنوان «میفرماید» . ترجمهٔ فارسی است گویا از همان عبدالحق و آنگاه پس از عنوان «رباعیه» یک رباعی فارسی است گویا از همان میبیدی یزدی» . (1)

ص: 400

آغاز: الحمد لله العلي الكبير المبین العالی المتعالی الذی أعلى مراتب العباد . . .

مجامع محامد و ثنا .

انجام: ایشان اهل محبت و دوستند مادام که خشنود داری ایشان را از خود چیزی .

نسخه ها:

1/10520 . مشهد ، ادبیات مشهد: 204 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، میر حسین حسینی ، 1127ق ، 288 برگ [فهرست ادبیات مشهد: 112].

2/10521 . تهران ، دانشگاه تهران: 3649 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12ق ، شارح را از شاگردان نظام الدین عبد الحق معرفی کرده است ، 100 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2652/12].

3/10522 . قم ، گلپایگانی: 7247/37/37 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و ترجمه به نثر فارسی مشکی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 172 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

4/10523 . قم ، مدرسه فیضیه: 634 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بهاء الدین محمد بن ابی محمد ، بدون تاریخ کتابت ، در این فهرست مؤلف کتاب محمد علی ملقب به مداح معاصر شاه سلطان حسین صفوی ذکر شده است ، 227 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 75/2].

1906 . شرح دیوان حضرت سجاد علیه السلام

(عربی)

از: محمد بن حاجی نبی حمیدی ، ابو عبد الله (مشهور به کوسج) (قرن 10)

شرحی است بر دیوان امام سجاد علیه السلام . شارح ابتدا بیتی از شعر را نقل و سپس از لحاظ اعرابی و دستوری آن را تجزیه و تحلیل کرده و در پایان شعر را معنی نموده است.

آغاز: الحمد لله الذی هو بالحمد جدير و الصلاة على سيدنا محمد البشير النذير .

انجام: فی آیه اخری ببذل الله سیئاتهم حسنات الحمد لله علی الإتمام و علی رسوله محمد أفضل الصلاة و أتم السلام و علی آله الکریم و أصحابه العظام .

[فهرست مجلس: 87/21 ؛ التراث العربی ، فؤاد سزگین: 528/1 ؛ الذریعه:

431/9]

ص: 401

نسخه ها:

10524 . تهران ، ملی تهران: 1837ع ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 932ق ، این نسخه از روی نسخه مؤلف تحریر و با آن مقابله شده است ، 73 برگ ، 19 سطر [فهرست ملی تهران: 417/10].

1907 . شرح دیوان السجاد علیه السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی بر دیوان منسوب به امام سجاد علیه السلام است که به جنبه های ادبی دیوان پرداخته است.

[الذریعة: 431/9]

آغاز: بعد از خطبه / قافیه الألف

تبارک ذو العلی و الکبریاء تقرد بالجلال و البقاء

تبارک تفاعل من البركة و هی ثبوت الخیر التي فی شیء و سمی بذلك لثبوت الخیر .

انجام نسخه:

و موبق نفسه کسلاً و جهلاً و موردها مخوفات الهلاک

و ذلك ان القائل إذا قال أخاف أن تقع أمر كذا كأنه يقول أعلم و انما يخاف لعلمه بوقوعه فاستعمل الخوف فی العلم قال تعالی و أنذر به الذین یخافون .

نسخه ها:

10525 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13795 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، مقابله و تصحیح شده ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 34پ» 34 برگ [فهرست مجلس: 342/37].

1908 . شرح ذهبیه

(فارسی)

از: محمد هاشم بن محمد طاهر طبیب تهرانی (قرن 12ق)

ترجمه و شرحی است بر الرسالة الذهبیة منسوب به امام رضا علیه السلام که مؤلف ، آن را

به نام شاه سلیمان صفوی نگاشته است.

[الذریعة: 364/13]

آغاز: سپاس بی قیاس و ستایش بی آرایش.

نسخه ها:

1/10526 . قم ، مسجد اعظم: 3264 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1199ق ، 91 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم 84].

2/10527 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1228 ، افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق [فهرست اهدایی رهبری: 73].

3/10528 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3193 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده ، در چند برگ اول چند دعا از صحیفه سجادیه و ادعیه متفرقه آمده است ، رساله دوم مجموعه ، 45 برگ [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

1909 . شرح ذهبیه

(فارسی)

از: حسن کلاتی ، زین الدین

[فهرستواره کتابهای فارسی ، منزوی: 3474/5]

نسخه ها:

10529 . اصفهان ، دانشگاه اصفهان: 408 (1189) ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 4546 [نشریه نسخه های خطی: 904/11؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 73/3].

1910 . شرح ذهبیه

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد حسین مشهور به غلام مکنون

شرح فارسی الرسالة الذهبیة (1) مشهور به طب الرضا علیه السلام است که امام رضا علیه السلام برای مأمون نوشته اند. این شرح را شارح به نام محمد مؤمن خان اعتماد الدوله ساخته است.

ص: 403

1-1). درباره این رساله در ذیل عنوان الرسالة الذهبية توضیح داده شده است .

[فهرستواره کتابهای فارسی منزوی: 3511/5؛ نسخه های خطی فارسی منزوی: 552/1]

آغاز: الحمد لله الذي من علينا بخير النبيين و تفضل بنا بآله.

نسخه ها:

10530 . تهران ، دانشکده الهیات: 550د ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 79 برگ [فهرست الهیات تهران: 83/1].

1911 . شرح ذهبیه

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10531 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 5159 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 94 برگ [فهرست آستان قدس: 108/5].

1 شرح ذهبیه

از: محمد بن حسن طوسی مشهدی

رجوع کنید به: الفوائد الرضوية.

1912 . شرح الرسالة الذهبية

(عربی)

از: ابو الحسن طباطبایی رضوی (قرن 13 ق)

شرح مختصری است بر الرسالة الذهبية . این شرح را شارح در هنگامی که قصد داشته در اصفهان به حضور سید اسد الله فرزند حجة الإسلام شفتی برسد برای تقدیم به وی نگاشته و در ربیع الثانی 1284ق تألیف نموده است . او کتابش را در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه قرار داده بدین تفصیل:

المقدمة: فی الأخبار الواردة فی فضل الطب؛

الباب الأول: فی الأمور التي قدمها الإمام علی المقصود؛

الباب الثانی: فی حفظ صحۃ الجسد؛

الباب الثالث: فی کیفیۃ خلق الأبدان و حقیقۃ النفس الناطقۃ؛

الخاتمة: فی حفظ صحۃ الإنسان و دفع مرضه .

آغاز:

اعتصام الوری بمغفرتک

انجام: اطال الله بقاءک و بلغک آمالک بمحمد و آله . قد تشرفت بإتمامها جمعاً و کتباً . . .

نسخه ها:

10532 . قم ، مرعشی: 3051 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، ابو الحسن طباطبایی رضوی (مؤلف) ، 1284ق ، 99 برگ ، 11 سطر
[فهرست مرعشی: 270/8].

1913 . شرح رسالۃ ذهبیه

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه (1110 ق)

شرحی که علامه مجلسی در بحار الأنوار در شرح رسالۃ ذهبیه آورده ، و در نسخه حاضر به صورت مستقل تحریر شده است .
(1)[الذریعة: 103/4 ؛ کشف الحجب: 115 با عنوان «ترجمه رسالۃ ذهبیه»]

آغاز: و لنوضح بعض ما اشتبه علی الناظر فیها قوله علی مثال الملك بالضم.

نسخه ها:

10533 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 640 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالۃ دوم مجموعه ، «15 ر - 33 پ» 19 برگ [فهرست مجلس: 344/22].

1914 . شرح روایات اصول عقائد

از: مؤلف ناشناخته

در فهرست چنین معرفی شده است: « شرح روایات اصول عقائد ، ظاهراً بخشی از یک کتاب است که مؤلف آن از سده 12 و 13 ق بوده است» .

1- (1). بحار الأنوار، مجلسي: 328/59 - تا آخر جلد 59.

نسخه ها:

10534 . قم ، مسجد اعظم: 1161 ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13ق ، خشتی ، رساله دوم مجموعه [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 499].

1915 . شرح سند حدیث کساء

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10535 . قم ، مرعشی: 8769 ، بدون نام کاتب ، 9 ربیع الاول 1359ق [مجله میراث شهاب: 20/21].

1916 . شرح سؤالات کمیل

نسخه ها:

10536 . رشت ، فرهنگ: 675 الف ، عنوان معرفی: رساله در شرح سؤالات کمیل بن زیاد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه ، «363-370» 8 برگ [فهرست فرهنگ رشت: 144].

1 شرح شهاب الأخبار

از: فضل الله حسینی راوندی ، سید ضیاء الدین ، ابو الرضا

رجوع کنید به: ضوء الشهاب فی شرح الشهاب.

1917 . شرح الشهاب فی الحكم و الآداب

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح پارسی است بر شهاب الأخبار قاضی قضاعی ، که مؤلف آن شناخته نشده است .

چاپ: تهران ، انتشارات علمی و فرهنگی ، 1342ش ، با تحقیق و تصحیح مرحوم میرجلال الدین محدث ارموی از روی همین نسخه - که در کتابخانه وی بوده - و

دو نسخه دیگر .

آغاز: حمد و سپاس بیرون از حد و قیاس یگانه معبودی را سزااست که نوع انسان را.

نسخه ها:

10537 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2874 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: که مراد بدین جماعت آل رسول است علیهم السلام یعنی هر که از پس ایشان برود برحمت خدای رسد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، تملک حیدرقلی بن نور محمد خان کابلی در سال 1356ق بر نسخه موجود است ، 169 برگ ، 14 سطر [فهرست مرکز احیاء: /8مخطوط].

1918 . شرح صد کلمه امیر المؤمنین علیه السلام

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

صد کلمه از کلمات حضرت علی علیه السلام است با نظم فارسی هر کلمه در یک رباعی .

[الذریعة: 359/13]

آغاز: صد کلمه از کلام حضرت امیر المؤمنین امام المتقین و یعسوب الدین .

انجام:

تا حدیثش به دل بنشیند بر زبان آن حدیث نگهدارد

نسخه ها:

10538 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1169 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 14ق ، رساله سوم مجموعه ، 14 برگ ، 12 * 20 [فهرست مؤید: 147/3].

1 شرح صد کلمه جاحظ

از: رشید الدین وطواط بلخی

رجوع کنید به: مطلوب کل طالب من کلمات علی بن ابی طالب علیه السلام .

ص: 407

1 شرح طب النبى و طب الأئمة عليهم السلام

از: محمد شريف بن محمد صادق خاتون آبادى

رجوع كنيد به: تحفة الأبرار.

1919 . شرح طرائف الحكمة و بدائع المعرفة

(عربى)

از: محمد تقى بن امير مؤمن حسينى قزوينى ، سيد (1270 ق)

شرحى مزجى و عرفانى است بر كتاب طرائف الحكمة و بدائع المعرفة خود مؤلف . او كتاب طرائف را از نهج البلاغة شريف رضى انتخاب و در چند «منهج» و هر منهج در چند طريفه تنظيم نموده است.

آغاز: الحمد لله و هو اهل الحمد كله و الصلاة على خير خلقه محمد و آله و بعد فهذه تعليقة اعتلقت بطرائف الحكمة .

انجام: فشد الله من هذا أركانه و أعطاه يوم القيامة أمانه و رواه بسند آخر .

نسخه ها:

1/10539 . قم ، مرعشى: 134 ، شامل منهج اول و پنج طريفه از منهج دوم ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، سيد محمد تقى قزوينى (مؤلف) ، شنبه 19 صفر 1240 ق در كربلاء ، 95 برگ ، 13 سطر [فهرست مرعشى: 154/1].

2/10540 . تهران ، دانشگاه تهران: 321 ، عنوان معرفى: تعليقة طرائف الحكمة ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، صفر 1240 ق ، جزء يكم ، «228ص» 114 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1226/5].

1 شرح عهدنامه مالک اشتر

از: محمد رفيع حسنى حسينى تبريزى ، نظام العلماء

رجوع كنيد به: آداب الملوك.

1 شرح عهدنامه مالک اشتر

از: على بن محمد جيلانى

رجوع كنيد به: بيعة الأفاخم.

1 شرح عهد نامه مالک اشتر

از: ماجد بن محمد حسینی بحرانی

رجوع کنید به: تحفه سلیمانیه.

1920 . شرح عهد نامه مالک اشتر

(فارسی)

از: علی رضا (قرن 12 ق)

در فهرست چنین معرفی شده: «ترجمه و شرح عهد اشتر از علی رضا بنام شاه سلیمان و شیخ علیخان . نام مترجم در دیباچه آمده است . یک دیباچه فارسی است و متن عهد با ترجمه آن زیر سطرها» .

آغاز: لله الحمد که مآثر سلطنت جاوید طراز پادشاه جهان صاحب دوران حامی ایمان ماحی عدوان.

نسخه ها:

10541 - تهران ، دانشگاه تهران: 2465 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1104ق ، «13 - 34» 22 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1214/9].

1921 . شرح عهد نامه مالک اشتر

(فارسی)

از: جعفر بن محمد قاضی مشهدی (قرن 12 ق)

شرح فارسی بر عهد نامه امام علی علیه السلام به مالک اشتر نخعی است که مؤلف در سال 1106ق به نام عماد الدوله محمد مؤمن خان - ایشیک آقاسی باشی دیوان اعلی - ساخته است.

آغاز: طراز خطبه ایمان و امتیاز بنی نوع انسان.

نسخه ها:

10542 . تهران ، دانشگاه تهران: 7837 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1276ق ، 144 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 717/16].

ص: 409

(فارسی)

از: حسین بن محمد بن ابی الرضا حسینی علوی آوی (قرن 8 ق)

ترجمه و شرحی است بر عهدنامه مالک اشتر در یک مقدمه ، دو مقاله و یک خاتمه . آوی این اثر را به نام شرف الدوله تاج الإسلام علی فامینی وزیر نگاشته است.

چاپ: تهران ، بنیاد نهج البلاغه ، 1359 ش ، با عنوان «فرمان اشتر» ، با مقدمه و تصحیح محمد تقی دانش پژوه .

نسخه ها:

10543 . ایرلند * ، دبلین ، چستربیتی: 367 ، درویش حسن رومی ، 729ق ، رساله پنجم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم
3432 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 92/3].

1923 . شرح عهدنامه مالک اشتر

از: مؤلف ناشناخته

شارح و مترجم این اثر - که ناشناخته است - آن را برای ابوالفتح سلطان ابراهیم میرزا تدوین نموده است . او ابتدا یک بند از عهد نامه را ذکر و به ترجمه و شرح و توضیح آن پرداخته و سپس به بند بعدی می پردازد .

آغاز: حمد بی انتها حاکمی را سزد که معموری شهرستان کاینات به موجب فرمان لازم الاذعان اوست و شکر بیرون از حیز احصا عادل را شاید .

انجام: و این کمینه در حق نواب شاهزاده و عالمیان لازال ملکه مزیناً بالعدل و الاحسان یمن دعاء حضرت را که بی شک قرین اجابت است خاتمه سخن می گرداند و الحمد لله رب العالمین .

نسخه ها:

10544 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: فیروز 170 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، «82ص» 41 برگ [فهرست مجلس:

. [128/21]

ص: 410

1 شرح عهدنامه مالک اشتر

از: ابوالحسن بن محمد طاهر فتونی شریف عاملی سپاهانی غروی

رجوع کنید به: نصاب الملوك و آداب السلوك

1 شرح عهدنامه مالک اشتر

از: محمد حسین بن علی نقی همدانی

رجوع کنید به: هدیات (هدایات) الحسام فی عجائب الهدایات للحکام.

1 شرح عهدنامه مالک اشتر

از: محمد صالح بن محمد باقر روغنی قزوینی

رجوع کنید به: تحفه.

1924 . شرح عهدنامه مالک اشتر

(فارسی)

از: اصفهانی

در فهرست قدیم کتابخانه آیه الله گلپایگانی (ج 2 ، ص 115) نسخه شماره 23/162 - که شرح عهدنامه مالک اشتر از محمد صالح قزوینی - است به نام شرح عهدنامه مالک اشتر از اصفهانی معرفی شده، که صحیح نیست .

1 شرح عیون أخبار الرضا علیه السلام

از: محمد شفیع بن بهاء الدین محمد بن میرزا محمد شفیع شیخ الإسلام حسینی

رجوع کنید به: زلال العیون.

1925 . شرح الکافی (شرح کتاب التوحید من الکافی)

از: احمد شریف بن مولی کمال شیرازی (قرن 12 ق)

شرحی است بر کتاب الکافی کلینی ، این شرح بر بخش توحید کافی و به نام شاه

ص: 411

سلطان حسین صفوی در روز سه شنبه دهه اول ربیع الاول نگاشته شده است.

آغاز: الحمد لله الذی جل عن مطارح أضواء الفکر جلاله.

نسخه ها:

10545 . تهران ، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 179 ، کتاب التوحید ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی بن علی شوشتری ، 22 صفر 1122ق
[نشریه نسخه های خطی: 55/3].

1926 . شرح کافی

(فارسی)

از: حسین ، میر

ترجمه و شرحی است بر الکافی کلینی ، در آغاز آن نام مترجم میر حسین (1) ذکر شده است . در فهرست مجلس درباره این شرح چنین آمده:

«با ملاحظه دیباچه و سبک نگارش به نظر میرسد که این کتاب خود شرحی است مستقل به فارسی نه ترجمه شرحی دیگر» .

آغاز: کتاب الحجة این جزو ثانیست که کتاب چهارم است از کتب کافی بعد کتاب عقل و علم و توحید تصنیف ابی جعفر محمد بن یعقوب کلینی قدس سرهما بترجمه میر حسین احسن الله الیهما و اتی کتابهما بيمينهما در بیان احتیاج بسوی حجت ظاهره از انبیاء و اوصیا و در این کتاب هفتاد و هشت بابست مشتمل بر یک هزار و چهل و یک حدیث .

انجام: او بری است از آنچه او را انداخته اند بآن .

نسخه ها:

10546 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2037 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، شامل شرح جزء

ص: 412

1- (1) . چند نفر از دانشمندان بنام میر حسین معروفند ولی روشن نیست که مؤلف مذکور یکی از آنهاست یا غیر از آنها: 1 . امیر حسین بن عالم هروی متخلص به حسینی صاحب نزهة الارواح ، 2 . قاضی حسین بن معین الدین میبیدی شارح دیوان امیر المؤمنین علیه السلام ، 3 . حسین بن اسماعیل حسینی از عالمان سده دهم که او نیز شرحی بر دیوان علی علیه السلام نگاشته است ، 4 . حاج محمد حسین بن محمد حسن شیرازی متخلص به حسینی (1184-1249ق) . «فهرست مجلس شورای اسلامی: 34/6»

دوم از فروع کافی در 78 باب تا مبحث غیبت ، تحریری ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، « 295 ص » 148 برگ [فهرست مجلس: 34/6].

1927 . شرح کافی

(عربی)

از: عبد العزیز ترک لنکرانی (قرن 14 ق) (1)

نسخه ها:

1/10547 . تهران ، ملک: 1633 ، اصول کافی ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، عبد العزیز لنکرانی (مؤلف) ، قرن 14 ق ، 431 برگ [فهرست ملک: 316/1].

2/10548 . تهران ، ملک: 2548 ، از باب 22 کتاب التوحید تا باب دهم کتاب الحجة حدیث 499 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، 302 برگ [فهرست ملک:

316/1].

1928 . شرح کافی

(عربی)

از: محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی ، مجلسی اول (1070 ق)

در فهرست مجلس (2) نسخه شماره 4286 که نسخه ای از شرح ملا صالح مازندرانی بر اصول کافی است به ملا محمد تقی مجلسی نسبت داده شده که درست نیست .

1929 . شرح کافی (حاشیه علی کافی)

(عربی)

از: محمد حسین بن یحیی نوری (3) (زنده در 1127 ق)

شرحی است بر کافی کلینی ، مؤلف شرح بخش روضه کافی را در شب 20 صفر 1096 ق به پایان رسانده است . اثر دیگر مؤلف به نام حاشیه بر توحید شیخ

ص: 413

- 1- (1). شارح ، مجاور بقعہ متبرکہ مشہد بودہ و در آنجا مدفون است .
- 2- (2). فہرست مجلس ، ج 11 ، ص 373 .
- 3- (3). شاگرد علامہ مجلسی و گزین کنندہ کتاب صلاۃ بحار در 1127ق .

صدوق قبلاً با عنوان حاشیه التوحید معرفی گردید .

[الذریعة: 182/6 با عنوان «الحاشیه علی الکافی» (1) و 96/13]

آغاز بخش روضه: الحمد لله رب العالمین و الصلاة والسلام علی أشرف المقربین محمد و آله الطیبین .

انجام: حتی یبعث الله رجلاً منا و هو المهدی المنتظر الموجود عندنا و بوجوده قامت الدنيا جعلنا الله من أنصاره و أعوانه . . . و الحمد لله رب العالمین . تم شرح الروضة بعون الله و توفيقه .

نسخه ها:

1/10549 . تبریز ، کتابخانه میرزا باقر قاضی: بدون شماره ، کتاب التوحید تا آخر باب الهدایة من الله ، نسخ ، محمد حسین بن یحیی نوری (مؤلف) ، قرن 12 ق [الذریعة الی تصانیف الشیعة: 182/6].

2/10550 . تهران ، دانشکده الهیات: 30 ، کتاب الروضة ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق [فهرست الهیات تهران: 781/1].

1 شرح الکافی

از: محمد شفیع بن بهاء الدین محمد حسینی

رجوع کنید به: شرح حدیث الحر و البرد .

1930 . شرح الکافی

(عربی)

از: محمد صالح بن احمد مازندرانی ، حسام الدین (1086 ق)

شرحی مفصل و مبسوطی است بر الکافی کلینی . این شرح به صورت مزجی برگزار شده و شارح در آن ایراد و اعتراضات زیادی بر ملاصدرا دارد. تألیف بخش اصول از ابتدا تا آخر کتاب عقل و فضل علم ، در 14 صفر 1063 ق به پایان

ص: 414

1- (1) . در ذریعه عنوان شده که نوری فقط بر بخش اصول کافی شرح نوشته ، ولی نسخه ای که در فوق معرفی شده حاوی شرح بخش روضه کافی است .

رسیده است. شارح، شرح بخش اصول و روضه را به پایان رسانده ولی از بخش فروع فقط کتابهای زکات و صوم و خمس را شرح کرده و بقیه فروع را فرزندش ملا هادی مازندرانی شرح نموده است.

چاپ: تهران، اسلامیه، 12 جلد، با تصحیح علی اکبر غفاری و مقدمه ابوالحسن شعرانی.

[الذریعة: 97/13 و 27/14؛ مشارعربی: 550؛ التراث العربی: 381/3]

آغاز: نحمدک یا مروح عقول العارفين بمظاهر کمالک لیلاً و نهراً و نشکرک یا مفرح قلوب السالکین بزواهر جلالک.

نسخه ها:

1/10551. مشهد، آستان قدس رضوی: 9954، نسخ، محمد حسن ابردهی، 1022ق (1)، 196 برگ [فهرست آستان قدس: 300/14].

2/10552. تهران، ملک: 2756، از آغاز تا توحید، نسخ، بدون نام کاتب، 1025ق (2)، 416 برگ [فهرست ملک: 317/1].

3/10553. تهران، ملک: 1918، از آغاز تا پایان کتاب العقل، نسخ، احمد بن کمال بن احمد، 1063ق، مقابله شده با نسخه شارح با گواهی پسر شارح در 1086ق، 239 برگ [فهرست ملک: 317/1].

4/10554. قم، مسجد اعظم: 309، کتاب التوحید، آغاز: کتاب التوحید یبین فیه وجود الصانع و وحدته و صفاته الذاتیة، نسخ، بدون نام کاتب، 1064ق، 166 برگ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 258؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].

5/10555. قم، قاننی: 187، کتاب التوحید، محمد قاسم بن اسماعیل مازندرانی، 1064ق، با بلاغ و مقابله [مجله تراثنا: 350/50].

6/10556. تهران، دانشگاه تهران: 3784، کتاب التوحید، نستعلیق، محمد هادی مازندرانی (فرزند مؤلف)، 1073ق، رساله دوم مجموعه، «ص 309-539» 116 برگ [فهرست

ص: 415

1- (1). در فهرست آستان قدس تاریخ تحریر نسخه چنان است که ذکر گردید که درست نیست. همین کاتب نسخه ای از هدایة الامة شیخ حر عاملی را در 1110 ق و نسخه ای از وافی فیض را در 1128 ق تحریر نموده است بنابر این تاریخ این نسخه به احتمال زیاد، 1122 ق درست است.

2- (2). در فهرست ملک تاریخ نسخه 1025ق ذکر شده ولی درست نیست.

7/10557 . مشهد، گوهرشاد: 214 ، آغاز: یا صبعه المسجد لا إله إلا الله محمد رسول الله فإن عقد الخنصر و البنصر و عقد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1073ق ، رساله پنجم مجموعه ، 37 برگ [فهرست گوهرشاد: 185/1].

8/10558 . تهران ، دانشگاه تهران: 3784 ، کتاب العقل و فضل العلم ، نستعلیق ، محمد هادی مازندرانی (فرزند مؤلف) ، محرم 1074ق ، «ص 1-307» 154 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2772/12].

9/10559 . قم ، مدرسه حجتیه: 132 ، کتاب العقل ، نسخ ، طالب بن خواجه علی قهپایی ، 1075ق [فهرست مدرسه حجتیه: 61].

10/10560 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4808 ، ایمان و کفر تا روضه ، نسخ ، سلطان محمد بن ربیع الدین ، 1081ق ، 42 برگ [فهرست مجلس: 217/13].

11/10561 . تهران ، دانشکده الهیات: 86ب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 2 ربیع الثانی 1082ق ، 499 برگ [فهرست الهیات تهران: 585/1].

12/10562 . مشهد ، گوهرشاد: 216 ، جلد اول ، آغاز: بسمله کتاب التوحید بین فيه وجود الصانع و وحدته و صفاته الذاتیه ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد قاسم سبزواری ، 1082ق ، 179 برگ [فهرست گوهرشاد: 186/1].

13/10563 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 875 ، کتاب دعا و قرآن و عشرت ، کمال الدین حسین بن محمد اشرف مازیانی ، 1083ق ، مقابله شده [فهرست اهدایی رهبری: 145].

14/10564 . قم ، مرعشی: 5495 ، از آغاز شرح تا پایان شرح کتاب العقل و فضل العلم ، نسخ ، محمد هاشم بن محمد ابراهیم حسینی سمنانی ، 5 صفر 1084ق ، 258 برگ [فهرست مرعشی: 274/14].

15/10565 . تهران ، سپهسالار: 8404 ، کتاب العلم و العقل ، نستعلیق ، عبد الظهیر بن معصوم کره رودی ، 1084ق ، در فهرست به ملا صالح قزوینی نسبت داده شده! ، رساله دوم مجموعه [فهرست سپهسالار: 224/5].

16/10566 . تهران ، مدرسه مروی: 47 ، تا پایان کتاب العشرة ، احمد بن کمال بن احمد ، 1084ق [فهرست مدرسه مروی: 168].

- 17/10567 . تهران ، دانشکده حقوق: 21/3- ج ، از ایمان و کفر تا پایان کتاب العشرة ، نسخ ، محمد هاشم بن ابراهیم حسینی سمنانی ، 24 ربیع الاول 1085ق ، مقابله از محمد ابراهیم حسینی در سال 1122ق ، 371 برگ ، سابقه: دانشگاه تهران:
- میکروفیلم 1599 [فهرست حقوق تهران: 381؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 346/1].
- 18/10568 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، شرح کتاب الروضة ، محمد علی بن عباس تویسرکانی ، سه شنبه 16 ذی قعدة 1085ق [دلیل المخطوطات: 112].
- 19/10569 . قم ، مسجد اعظم: 318 ، کتاب الحجة ، آغاز: یا عالم السرائر و الدقائق و یا ملهم الحقائق علی الضمائر ، نسخ ، احمد بن کمال بن احمد ، 1085ق ، 248 برگ ، 24 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 259؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 20/10570 . قم ، مسجد اعظم: 305 ، شرح روضه ، آغاز: الحمد لله رب العالمین ... کتاب الروضة الروضة و هی فی اللغة ، نستعلیق ، محمد هاشم حسینی سمنانی ، 1086ق ، 286 برگ ، 21 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 259؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 21/10571 . قم ، مرعشی: 8681 ، کتاب الدعواتا پایان العشرة و کتاب الروضة ، نسخ ، سلطان محمد بن رفیع الدین محمد اصفهانی ، سلخ ذیحجه 1087ق ، 268 برگ [فهرست مرعشی: 231/22].
- 22/10572 . تهران ، دانشگاه تهران: 5208 ، کتاب الإیمان و الکفر ، آغاز: قوله کتاب الإیمان و الکفر قدم الإیمان لأنه الأصل و الأهم ، نسخ ، ابو الفتح بن محمد حسینی خوراسکانی ، 1 ربیع الاول 1088ق [فهرست دانشگاه تهران: 4152/15].
- 23/10573 . قم ، مرعشی: 3242 ، کتاب الحجة تا پایان کتاب العشرة ، نسخ ، محمد هاشم بن محمد کاظم اصفهانی ، 9 ذی قعدة 1088ق ، 364 برگ [فهرست مرعشی: 37/9].
- 24/10574 . تهران ، ملی تهران: 2620ع ، آغاز: یا عالم الدقائق و السرائر و یا ملهم الحقائق علی ، نستعلیق ، محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی ، 1088 ق ، با حواشی مختصری از فرزند مؤلف ، 212 برگ [فهرست ملی تهران: 34/13].
- 25/10575 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9809 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1088ق ، تصحیح و مقابله شده با نسخه اصل ، 290 برگ [فهرست آستان قدس: 300/14].

- 26/10576 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 436 ، کتاب الحجّة ، بدون نام کاتب ، 1090ق [فهرست اهدایی رهبری: 145].
- 27/10577 . تهران ، مدرسهٔ چهل ستون: 123 ، کتاب ایمان و کفر ، نسخ ، محمد زمان بن محمد تقی اصفهانی ، 1090ق [آشنایی با چند نسخه خطی: 327].
- 28/10578 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3407 ، کتاب الدعاء تا پایان کتاب العشرة و کتاب الروضة ، آغاز: کتاب الدعاء الدعاء بالضم و المد الرغبة إلى الله تعالى ، انجام:
- سیوجد فی آخر الزمان تم کتاب الروضة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، تصحیح شده ، در اول نسخه تملکی به سال 1091ق ، 277 برگ ، 32 سطر [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].
- 29/10579 . قم ، مدرسهٔ حجّتیّه: 150 ، کتاب توحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1091ق [فهرست مدرسهٔ حجّتیّه: 61].
- 30/10580 . یزد ، وزیری: 422 ، نسخ ، محمد بن خواجه علی الیوری قهپایی ، 1092ق ، 297 برگ [فهرست کتاب خانۀ وزیری: 378/1].
- 31/10581 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 89 ، کتاب الإیمان و الکفر ، آغاز: کتاب الإیمان و الکفر قدم الإیمان لأنه الأصل و الأهم و المقصد ، انجام: بل الخیریه و عدمها باعتبار المغفرة و عدم القبول هذا آخر ما أردنا ، نسخ ، رمضان علی بن محمد علی ، دوشنبه 5 شعبان 1093ق ، 214 برگ ، 27 سطر ، 18*28 [فهرست مؤید: 104/1].
- 32/10582 . مشهد ، گوهرشاد: 856 ، عنوان معرفی: شرح اصول کافی ، آغاز: أدركته و أحاطت به فهو منزّه عنه و إن السبیل إلى معرفة كنه عظمته ، شكسته نستعلیق ، ابراهیم کشمیری ، 1093ق ، 172 برگ [فهرست گوهرشاد: 1161/3].
- 33/10583 . بابل ، مدرسهٔ صدر: 305 ، کتاب التوحید (از باب حدوث عالم تا اول کتاب الحجّة) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1094ق [فهرست مدرسهٔ صدر: 217].
- 34/10584 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11313 ، از ابتدا تا انتهای توحید ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، ابو الفتح بن محمد حسینی خوراسکانی ، قاسم بن امیر محمد خوانساری ، 1095ق ، تصحیح شده ، 276 برگ [فهرست آستان قدس: 295/14].
- 35/10585 . تهران ، ملی تهران: 3029ع ، عقل و جهل و دعا و فضل قرآن و عشرت ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1095ق ، 329 برگ [فهرست ملی تهران: 154/14].

36/10586 . قم ، مسجد اعظم: 319 ، كتاب التوحيد و العقل ، آغاز: كتاب التوحيد يبين فيه وجود الصانع و وحدته و صفاته الذاتية ، بدون نام كاتب ، 1095ق ، 256 برگ ، 25 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قديم: 259؛ فهرست مسجد اعظم ، جديد].

37/10587 . قم ، دار الحديث: 153 ، بخشى از كتاب توحيد و كتاب حجت ، از آغاز و انجام افتادگى دارد ، آغاز: آن يراد بأحدهما البعث فى القيامة و بالآخر البعث فى القبر و إلا- إن المراد بكليهما هو الأول قوله و أن الوعد حق أى الوعد بالبعث و الثواب و العقاب ، انجام: لمشهور و جوب الخمس فى جميع المكاسب من تجارة و صناعة و زراعة و غرس و من ذلك استيجار الإنسان نفسه لعمل كالحج و ما شابهه لكن بعد إخراج مؤنة السنة له و لعياله الواجبي النفقة ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 12 صفر 1096ق ، در حاشيه تصحيح شده ، در پايان نسخه تاريخ اتمام تأليف كتاب توحيد در روز جمعه 4 شعبان 1076ق ذكر شده است ، 89 برگ ، 31 سطر ، 18*28 [فهرست دار الحديث].

38/10588 . تهران ، دانشگاه تهران: 1492 ، شرح كتاب عقل و جهل ، نستعليق ، محمد بن كاظم بن محمد على سبزوارى ، 2 ربيع الاول 1096ق ، 225 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 140/8].

39/10589 . تهران ، ملي تهران: 3038ع ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1096ق ، 271 برگ [فهرست ملي تهران: 153/14].

40/10590 . قم ، مركز احياء ميراث اسلامى: 2607 ، از آغاز كتاب تا پايان كتاب عقل و فضل علم ، نستعليق ، بهاء الدين عبد الكريم ، 1096ق ، تصحيح شده ، داراى حواشى ، 211 برگ ، 27 سطر [فهرست مركز احياء: 8/مخطوط].

41/10591 . يزد ، وزيرى: 285 ، نسخ ، عبد الله كشميرى ، 1096ق ، 814 برگ [فهرست كتاب خانه وزيرى: 287/1].

42/10592 . تبريز ، خادم حسيني: 2 ، جلد پنجم (كتاب الروضة) ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين أما بعد ... إني بعد ما فرغت من شرح الكافي ، نسخ ، بدون نام كاتب ، سه شنبه 15 ربيع الاول 1097ق ، اصفهان ، 250 برگ ، 24 سطر [فهرست كتاب خانه خادم حسيني].

43/10593 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهداى رهبرى 448 ، كتاب عقل ، عبد الرحيم

طالقانی، 1097ق [فهرست هدایای رهبری: 145].

44/10594. مشهد، آستان قدس رضوی: 1017، کتاب توحید، بدون نام کاتب، 1099ق [فهرست هدایای رهبری: 146].

45/10595. تهران، ملک: 1309، کتاب الحجّة، نسخ، محمد هادی بن علی رضا تنکابنی، 1099ق، 218 برگ [فهرست ملک: 317/1].

46/10596. کاشان، مدرسه سلطانی: 1/155، روضه، نسخ، بدون نام کاتب، 1099ق [فهرست مدرسه سلطانی، قدیم: 25].

47/10597. قم، مرعشی: 9629، الروضه، نسخ، بدون نام کاتب، نزدیک عصر مؤلف، 524 برگ [فهرست مرعشی: 24/25].

48/10598. مشهد، آستان قدس رضوی: هدایای رهبری 249، کتاب عقل و توحید، بدون نام کاتب، قرن 11ق [فهرست هدایای رهبری: 145].

49/10599. مشهد، آستان قدس رضوی: هدایای رهبری 437، کتاب ایمان و کفر، بدون نام کاتب، قرن 11ق [فهرست هدایای رهبری: 145].

50/10600. مشهد، آستان قدس رضوی: هدایای رهبری 677، روضه، افتادگی دارد، بدون نام کاتب، قرن 11ق [فهرست هدایای رهبری: 145].

51/10601. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3784، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، «922 صفحه» 461 برگ [فهرست مجلس: 1772/10].

52/10602. تهران، مجلس شورای اسلامی: 3822، روضه، نستعلیق، محمد زکریا کاتب، قرن 11ق، «659 صفحه» 330 برگ [فهرست مجلس: 1861/10].

53/10603. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4853، آغاز: بسمله کتاب التوحید بین فيه وجود الصانع و وحدته، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، کتابت خاتمه کتاب حج در سال 1067ق، 421 برگ [فهرست مجلس: 290/13].

54/10604. تهران، دانشگاه تهران: 7336، الإیمان و الکفر، از اول نسخه یک صفحه و از آخر در «الزهد عشرة أجزاء» افتادگی دارد، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 115 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 515/16].

55/10605. تهران، دانشگاه تهران: 9997، کتاب الدعاء با آغاز افتاده و فضل القرآن و کتاب العشرة، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، رساله اول مجموعه، «1ر 5پ» 51 برگ

56/10606 . قم ، گلپایگانی: 5372/27/42 ، کتاب ایمان و کفر ، آغاز: بسمله کتاب الإيمان و الکفر قدم الإيمان لأنه الأصل و الأهم و المقصود أو لأنه وجودی و الکفر عدمی كما قيل ، نستعليق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 257 برگ ، 21 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 136/3؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

57/10607 . تهران ، سپهسالار: 5388 ، از میانه باب مولد النبی تا پایان حجت ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 59 برگ [فهرست سپهسالار: 223/5].

58/10608 . خوی ، مدرسه نمازی: 223 ، کتاب جنائز تا باب 97 کتاب الحجة ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، با حواشی «منه سلمه الله» [فهرست مدرسه نمازی ، جلد اول: 114].

59/10609 . تهران ، ملک: 1953 ، جلد اول ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 404 برگ [فهرست ملک: 317/1].

60/10610 . تهران ، ملک: 2210 ، کتاب الحجة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 274 برگ [فهرست ملک: 317/1].

61/10611 . مشهد ، دانشکده الهیات: 864 ، نسخ ، بدر الدین حسینی جزایری ، قرن 11 ق ، 271 برگ [فهرست الهیات مشهد: 37/2].

62/10612 . تهران ، دانشکده الهیات: 215 ، توحید تا اواخر باب الخیر و الشر ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 136 برگ [فهرست الهیات تهران: 585 / 1].

63/10613 . تهران ، دانشکده الهیات: 1898 ، از آغاز تا آخر کتاب العقل و التوحید ، آغاز:

برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 273 برگ [فهرست الهیات مشهد: 951 / 3].

64/10614 . تهران ، دانشکده الهیات: 37 ج ، کتاب حجت ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 251 برگ [فهرست الهیات تهران: 585/1].

65/10615 . تبریز ، ثقة الإسلام تبریزی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، مقابله شده توسط هادی پسر مؤلف با خط مؤلف [نشریه نسخه های خطی: 536/7].

66/10616 . قم ، مدرسه فیضیه: 614 ، کتاب عقل و علم ، نسخ ، دختر مؤلف ، قرن 11 ق ،

67/10617 . قم ، مدرسه حجّتیّه: 127 ، کتاب الإیمان و الکفر ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق [فهرست مدرسه حجّتیّه: 61].

68/10618 . تهران ، حسین مفتاح: 42 ، العقل و توحید (از حدیث فرجه شروع شده و انجام در استطاعت افتاده) ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق [نشریه نسخه های خطی:

[184/7].

69/10619 . یزد ، وزیری: 412 ، شرح کتاب ایمان و کفر ، آغاز: بسمله قوله کتاب الإیمان و الکفر قدّم الإیمان لأنه الأصل و الأهم و المقصود او لأنه وجودی و الکفر عدمی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، بدون نام مؤلف ، 285 برگ [فهرست کتاب خانّه وزیری: 373/1].

70/10620 . تهران ، مینوی: 125 ، از کتاب ایمان و کفر تا پایان روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، صفر 1101 ق [فهرستواره مینوی: 30].

71/10621 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 10106 ، کتاب دعا و فضل القرآن و عشرت ، نسخ ، نبی الله بن ولی الله موسوی قائنی ، 1101 ق ، مقابله شده با نسخه اصل ، 91 برگ [فهرست آستان قدس: 300/14].

72/10622 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2046 ، کتاب الحجّة تا آخر کتاب العشرة ، نسخ ، فضل الله بن عنایت الله دشت بیاضی قائنی ، 1101 ق ، 397 برگ [فهرست آستان قدس: 110/5].

73/10623 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 8449 ، کتاب الإیمان و الکفر ، نسخ ، ابو الفتح بن شاهمیر حسینی تونی ، 1101 ق ، 215 برگ [فهرست آستان قدس: 299/14].

74/10624 . قم ، مسجد اعظم: 320 ، کتاب العقل ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، نبی الله قائنی ، 1101 ق ، مشهد مقدس ، 210 برگ ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

75/10625 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2105 ، از اول کتاب تا پایان کتاب العقل و التوحید ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: و تدبر فی معانیه و وفقنی لفهم أسرارہ ، نسخ ، بدون نام کاتب ، محرم 1102 ق ، تصحیح شده و در پایان امضای بلاغی مشهود است ، 250 برگ ، 35 سطر ، 19 * 30 [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

76/10626 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17729 ، نسخ ، محمد علی بن شاه مراد تنکابنی ، 1102ق ، 201 برگ [فهرست آستان قدس: 297/14].

77/10627 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13748 ، از اصول تا آخر روضه ، نسخ ، عبد الله بن غلامعلی کشمیری ، 1102ق ، مقابله و تصحیح شده توسط نوه مؤلف ، 582 برگ [فهرست مجلس: 283/37].

78/10628 . مشهد ، مدرسه خیرات خان: 26 ، از توحید به بعد ، نسخ ، اسماعیل بن ابراهیم عامری ، رجب 1104ق ، 258 برگ [فهرست کتابخانه های رشت و همدان: 1747].

79/10629 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4774 ، ایمان و کفر ، نسخ ، محمد حسین بن محمد صالح مازندرانی ، 1104ق ، 236 برگ [فهرست مجلس: 171/13].

80/10630 . قم ، گلپایگانی: 7408/38/28 ، ایمان و کفر تا روضه ، آغاز: بسمله قوله کتاب الإيمان و الکفر قدم الإيمان لأنه الأصل و الأهم و المقصود أو لأنه وجودی و الکفر عدمی كما قيل و لم يذكر واسطة مع ذکرها فی ما بعد إما لأنه ، نسخ ، شاه قلی بن محمد یوسف افشار ، پنجشنبه 15 محرم 1105ق ، با تصحیح و بلاغ مقابله در حاشیه ، با حواشی «ه ی دام ظله العالی» ، 380 برگ ، 36 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

81/10631 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 511 ، روضه ، بدون نام کاتب ، 1106ق [فهرست اهدایی رهبری: 145].

82/10632 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 10101 ، نسخ ، نبی الله بن ولی الله قاینی ، 1107ق ، تصحیح و مقابله شده با نسخه اصل ، 227 برگ [فهرست آستان قدس: 298 / 14].

83/10633 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 871 ، ایمان و کفر تا آخر کتاب القرآن ، آغاز: کتاب الإيمان و الکفر و قدم الإيمان لأنه الأصل و الأهم ، انجام: لمن تأمل فی کتب الأحادیث من اولها إلى آخرها تم الكتاب ، نسخ ، بدون نام کاتب ، جمادی الاول 1108ق ، با تصحیحات ، بلاغات و تعلیقات از ابو تراب موسوی ، 186 برگ ، 28 سطر ، 16 * 32 [فهرست مؤید: 309/2].

84/10634 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 90 ، کتاب الدعاء و فضل القرآن ، نسخ ، عبد الله بن عبد الرحمان کشمیری ، 30 ذی قعدة 1108ق ، 205 برگ ، 35 سطر ، 18*30 [فهرست مؤید: 105/1].

85/10635 . قم ، مسجد اعظم: 316 ، كتاب العقل و التوحيد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1111ق ، 452 برگ ، 22 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 259؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

86/10636 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2049 ، از اول کتاب تا اواخر باب اختلاف حدیث ، نسخ ، بدون نام کاتب ، وقف در سال 1112ق ، 171 برگ [فهرست آستان قدس:

.110/5]

87/10637 . تهران ، سپهسالار: 1699 ، كتاب عقل و توحيد ، احمد بن نصر الله ، 1112 ق ، 218 برگ ، 24 سطر [فهرست سپهسالار: 222/5 و 260/1].

88/10638 . تهران ، سپهسالار: 8403 ، شرح كتاب العقل و التوحيد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1112ق ، در فهرست از ملا-صالح قزوینی دانسته شده است ، 348 برگ [فهرست سپهسالار: 224/5].

89/10639 . قم ، مدرسه حجازیها: 7558/51/18 ، از باب «أن الأئمة ورثوا علم النبی» تا آخر كتاب الحجة ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: قوله ونحن المخصوصون بالمدح و القرابة أو الإمامة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، دهه آخر جمادی الاول 1113ق ، 397 برگ ، 40 سطر [فهرست مدرسه حجازیها].

90/10640 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7749 ، نسخ ، میر محمد قاسم بن میر تیمور داد یا سرابی ، 1114ق ، 333 برگ [فهرست آستان قدس: 301/14].

91/10641 . تهران ، سپهسالار: 4272 ، نسخ و نستعلیق ، محمد صادق قوشخانه ای ، 1115ق ، 208 برگ [فهرست سپهسالار: 223/5].

92/10642 . تهران ، دانشکده حقوق: 21/2-ج ، آغاز حجت تا پایان ایمان و کفر ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1115ق ، 465 برگ [فهرست حقوق تهران: 381].

93/10643 . قم ، مسجد اعظم: 3203 ، كتاب الدعاء و العشرة ، آغاز: بسملة كتاب الدعاء بالضم و المد الرغبة إلى الله تعالى ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 12 ذی قعدة 1116ق ، 107 برگ ، 27 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 259؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

94/10644 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13818 ، از باب کراهية التوقيت تا كتاب الحجة ، نسخ ، علی اصغر بن محمد جعفر سبزواری ، 1116ق ، 87 برگ ، سابقه: مشهد ،

ص: 424

مدرسه فاضلیه، ش 42 [فهرست آستان قدس: 299/14؛ فهرست فاضلیه: 71].

95/10645. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4286، از کتاب الإیمان و الکفر تا پایان کتاب العشرة، آغاز: بسمله قوله کتاب الإیمان و الکفر قدّم الإیمان لأنه الأصل و الأهم و المقصود أو لأنه وجودی و الکفر عدمی، انجام: من الأسباب المحو التي فيها ذكرنا بعضها تم کتاب العشرة و يتلوها کتاب الطهارة، در فهرست به محمد تقی مجلسی نسبت داده شده است، نسخ، رجب علی اصفهانی، 1116ق، 358 برگ [فهرست مجلس: 299/11].

96/10646. مشهد، مدرسه نواب: 32، اصول (از باب کراهیه التوقیت تا دل علیه ظاهراً علی من أحل الحلما)، نسخ، علی اصغر سبزواری، 1116ق، 87 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].

97/10647. تهران، مدرسه مروی: 328، کتاب التوحید، محمد فصیح طالقانی، 1116ق [فهرست مدرسه مروی: 168].

98/10648. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2906، نسخ، محمد حسن بن درویش علی بن ملا-درویش محمد، 14 رمضان المبارک 1117ق، تصحیح شده، 196 برگ، 23 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

99/10649. مشهد، آستان قدس رضوی: 6832، از اول کتاب الحجة، از وسط افتادگی دارد، آغاز: یا عالم الدقائق و السرائر و یا ملهم الحقائق علی الضمائر لک الحمد، نستعلیق، محمد رفیع بن ملک محمد فیوزنی، 1121ق، 228 برگ [فهرست آستان قدس: 110/5].

100/10650. تهران، دانشگاه تهران: 6727، کتاب الحجة و الإیمان و الکفر، نسخ، کاظم بن محمد مهدی، جمادی الاول 1122ق، 281 برگ [فهرست دانشگاه تهران]:

[346/16].

101/10651. تهران، سپهسالار: 1873، عبد الله بن راشد رازی، 1124ق، 228 برگ [فهرست سپهسالار: 223/5].

102/10652. تهران، سپهسالار: 3907، عبد الله بن مرشد، 1124ق، 193 برگ، 33 سطر [فهرست سپهسالار: 223/5].

103/10653. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2638، کتاب روضه، آغاز: الحمد لله رب

ص: 425

- العالمين ... إني بعد ما فرغت من شرح اصول الكافي و أردت الشروع في الفروع بالترجيح مع كمال ، نسخ ، غلام محمد بن عطاء الله دهخوارقاني ، دوشنبه 12 صفر 1127ق ، تصحيح شده ، 263 برگ ، 25 سطر [فهرست مركز احياء: 8/مخطوط].
- 104/10654 . قم ، گلپایگانی: 19/47 ، ایمان و کفر ، قاسم بن سید علی سبزواری ، 1128ق ، 267 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 108/2].
- 105/10655 . قم ، مدرسه فیضیه: 1129 ، روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 30 ربیع الاول 1134ق ، 432 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 156/1].
- 106/10656 . قم ، مرعشی: 4017 ، شرح روضه ، نسخ ، محمد علی بن عبد اللطیف رازی ، 27 جمادی الثاني 1149ق ، 153 برگ [فهرست مرعشی: 21/11].
- 107/10657 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14235 ، حجت ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 265 برگ [فهرست آستان قدس: 297/14].
- 108/10658 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 16895 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده ، 249 برگ [فهرست آستان قدس: 297/14].
- 109/10659 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17096 ، حجت و ایمان و کفر ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، جلال الدین محمد بن عماد الدین محمود لاهیجی ، قرن 12ق ، 244 برگ [فهرست آستان قدس: 298/14].
- 110/10660 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 203 ، کتاب العقل تا آخر کتاب الإیمان و الکفر ، مهدی اصفهانی ، قرن 12ق [فهرست اهدایی رهبری: 145].
- 111/10661 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 244 ، روضه ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12ق [فهرست اهدایی رهبری: 145].
- 112/10662 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7750 ، روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، مقابله و تصحیح شده ، 245 برگ [فهرست آستان قدس: 301/14].
- 113/10663 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 8 ، کتاب الحجّة تا کتاب العشرة ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق [فهرست اهدایی رهبری: 145].
- 114/10664 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9797 ، توحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 174 برگ [فهرست آستان قدس: 296/14].
- 115/10665 . تهران ، دانشگاه تهران: 2037 ، شرح کتاب عقل و توحید ، نسخ ، بدون نام

کاتب، سده 11 و 12 ق، 273 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 656/8].

116/10666 . تهران، دانشگاه تهران: 2316، کتاب الحجة تا کتاب الإیمان و کفر، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 339 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 746/9].

117/10667 . تهران، دانشگاه تهران: 2317، از آغاز تا شرح کتاب العقل، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 198 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 947/9].

118/10668 . تهران، ملی تهران: 791ع، کتاب العقل، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 265 برگ [فهرست ملی تهران: 293/8].

119/10669 . مشهد، گوهرشاد: 291، کتاب التوحید (باب حدوث العالم تا باب الهدایة)، از آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 180 برگ [فهرست گوهرشاد:

[249/1].

120/10670 . قم، گلپایگانی: 32/39، عقل، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 248 برگ [فهرست گلپایگانی، رایانه ای].

121/10671 . قم، گلپایگانی: 4715/24/15، روضه، از اول و آخر افتادگی دارد، آغاز: قال تعالی کتب الله لأغلبن أنا ورسلی إن الله قوی عزیز إلى هاهنا رواية القاسم بن الربیع و باقی الحديث رواية حفص المؤذن و إسماعیل بن جابر و إنما لم یقل إلى هاهنا، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 155 برگ، 32 سطر [فهرست گلپایگانی، قدیم: 24/3؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

122/10672 . قم، گلپایگانی: 5582/28/2، از کراهیة التوقیت تا آخر الإیمان و الکفر، آغاز:

بسمله کراهیة التوقیت أی کراهة تعیین الوقت لظهور هذا الأمر و صاحبه و حمل الکراهة علی الظاهر ظاهر و علی التحريم محتمل، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، در اول نسخه عنوان شده که این نسخه از موقوفات میر محمد (پیشنماز مسجد جدید عباسی) در سال 1122 ق است، 234 برگ، 29 سطر [فهرست گلپایگانی، قدیم: 107/2؛ فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

123/10673 . قم، گلپایگانی: 5715/29/55، کتاب ایمان و کفر، از آخر افتادگی دارد، آغاز:

بسمله کتاب الإیمان و الکفر قدم الإیمان لأنه الأصل و الأهم و المقصود أو لأنه وجودی و الکفر عدمی، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، در اول نسخه تملکی به

ص: 427

تاریخ 1160ق ، 152 برگ ، 21 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 169/3؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

124/10674 . تهران ، سپهسالار: 4271 ، افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق [فهرست سپهسالار: 223/5].

125/10675 . تهران ، سپهسالار: 4273 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 301 برگ [فهرست سپهسالار: 223/5].

126/10676 . تهران ، ملک: 1218 ، ایمان و کفر تا عشرت ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 446 برگ [فهرست ملک: 317/1].

127/10677 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1690 ، اصول ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، با حواشی مرتضی فرهنگ ، 315 برگ [فهرست الهیات مشهد: 799 / 3].

128/10678 . تهران ، دانشکده حقوق: 21/1-ج ، آغاز تا پایان توحید ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 413 برگ [فهرست حقوق تهران: 380].

129/10679 . مشهد ، گوهرشاد: 1324 ، کتاب العقل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده ، 115 برگ [فهرست گوهرشاد: 1923/4].

130/10680 . تهران ، دانشکده الهیات: 84 ب ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 657 برگ [فهرست الهیات تهران: 585/1].

131/10681 . تهران ، دانشکده الهیات: 55 ، حجت تا پایان عشرت ، نسخ ، عبدالمجید طباطبایی ، سده 11 و 12ق [فهرست الهیات تهران: 782/1].

132/10682 . مشهد ، مدرسه نواب: 110 ، کتاب الدعاء تا پایان روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].

133/10683 . مشهد ، مدرسه نواب: 33 ، نیمه دوم اصول و کل روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 153 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].

134/10684 . تهران ، مدرسه مروی: 375 ، کتاب العقل و العلم ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12ق [فهرست مدرسه مروی: 168].

135/10685 . تهران ، مدرسه مروی: 765 ، کتاب الحجة و الروضة ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12ق [فهرست مدرسه مروی: 168].

136/10686 . دامغان ، حسینیه قمر بنی هاشم: 60 ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: یجتمع فیها الماء فیصیر ملحاً فقال هذا المعدن فیہ الخمس فقلت فالكبریت ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده ، 232 برگ ، 24 سطر ، 17*29 [فهرست کتاب خانه قمر بنی هاشم].

137/10687 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 1/166 ، کتاب عقل و جهل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1222ق [فهرست مدرسه سلطانی ، قدیم: 36].

138/10688 . قم ، علامه محمد حسین طباطبایی: بدون شماره ، اصول و روضه ، مهر علی ، 1224ق [مجله تراثنا: 153/7].

139/10689 . تهران ، دانشکده الهیات: 49د ، کتاب عقل و توحید ، نسخ ، محسن بن شیخ علی شراره عاملی ، 15 ربیع الثانی 1226ق ، 181 برگ [فهرست الهیات تهران: 586/1].

140/10690 . قم ، گلپایگانی: 627/4/97 ، اصول (از ابتدا تا آخر کتاب عقل و فضل علم) ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، کاظم بن صفر علی اصفهانی ، 27 رجب 1227ق ، در حاشیه تصحیح شده است ، 256 برگ ، 23-24 سطر ، 15*21 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

141/10691 . تهران ، ملک: 1726 ، کتاب العقل و التوحید ، نسخ ، علی بن محمد خاری ، 1230ق ، 373 برگ [فهرست ملک: 317/1].

142/10692 . بروجرد ، مدرسه امام صادق علیه السلام: 97 ، علی نقی بن حسین همدانی ، جمادی الاول 1240ق [مجله وقف میراث جاویدان: 126/21].

143/10693 . تهران ، دانشگاه تهران: 6624 ، شرح روضه ، نسخ ، محمد تقی بن ملا محمد صالح کاشانی اصفهانی ، 26 رجب 1263ق ، 170 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 319 / 16].

144/10694 . تهران ، دانشگاه تهران: 9678 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 6 جمادی الثانی 1268ق ، 182 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 449/17].

145/10695 . تهران ، مدرسه مروی: 215 ، کتاب العقل و العلم ، بدون نام کاتب ، 1285ق [فهرست مدرسه مروی: 168].

146/10696 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 211 ، کتاب ایمان و کفر ، بدون

نام کاتب، سده 12 و 13 ق [فهرست اهدایی رهبری: 145].

147/10697 . قم، گلپایگانی: 30/32، از وسط و انجام ناقص و ناتمام است، آغاز: یا عالم الدقائق و السرائر و یا ملهم الحقائق علی الضمائر، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، 171 برگ، 30 سطر [فهرست گلپایگانی، قدیم: 12/3؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

148/10698 . قم، گلپایگانی: 346/2/166، جلد پنجم (کتاب دعا و کتاب فضل القرآن)، آغاز: کتاب الدعاء بالضم و المد الرغبة إلى الله تعالى و منه دعوت فلاناً ناديته و هو علی أربعة أقسام الأول ما يتعلق بالتحمید و التمجید و التسبیح و التهلیل الثانی ما يتعلق، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، 274 برگ، 15 سطر، 18/5*12/5 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

149/10699 . تهران، سپهسالار: 5490، اصول، از آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، 179 برگ [فهرست سپهسالار: 224/5].

150/10700 . خوی، مدرسه نمازی: 220، کتاب عقل و جهل و کتاب توحید، صفحه اول افتادگی دارد، نسخ، عبد الحسین کازرونی، قرن 13 ق، به ضمیمه اجازه ملا محمد تقی مجلسی به شارح [فهرست مدرسه نمازی، جلد اول: 113].

151/10701 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 5795، کتاب العقل تا پایان کتاب الحجة، آغاز: برابر نمونه، نسخ، شیر علی بن ذوالفقار علی اصطهباناتی، 1300 ق، «932 صفحه» 466 برگ [فهرست مجلس: 226/17].

152/10702 . شیراز، شاه چراغ: 43، عنوان معرفی: حاشیه بر کافی، آغاز: بسمله یا عالم الدقائق و السرائر و یا ملهم الحقائق علی، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، شماره ثبت: 439، 482 برگ [فهرست شاه چراغ: 41/2].

153/10703 . قم، مرعشی: 2724، آغاز: یا عالم الدقائق و السرائر یا ملهم الحقائق علی الضمائر، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 425 برگ [فهرست مرعشی: 288 / 7].

154/10704 . قم، مرعشی: 7939، قطعه ای از کتاب الحجة پس از آن مقداری از جلد ششم بحار و پس از آن قطعه ای از کتاب العقل و التوحید، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 222 برگ [فهرست مرعشی: 280/20].

155/10705 . مشهد، مدرسه فاضلیه: 43، اصول و روضه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون

تاریخ کتابت ، 153 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 71].

156/10706 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11287 ، باب العرش و الكرسي ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه [فهرست آستان قدس: 303/15].

157/10707 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13816 ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

158/10708 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1694 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

159/10709 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1695 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

160/10710 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1696 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

161/10711 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1697 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

162/10712 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1698 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 355].

163/10713 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 17807 ، از کتاب الإیمان و الکفر تا اول باب التوحید ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به ضمیمه شرح ملا صدرا [فهرست آستان قدس: 295/14].

164/10714 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2047 ، عقل و توحید ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 265 برگ [فهرست آستان قدس: 109/5].

165/10715 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2048 ، کتاب الدعاء و کتاب فضل القرآن و کتاب العشرة و کتاب الروضة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 400 برگ [فهرست آستان قدس: 110/5].

166/10716 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خوبی 147 ، کتاب العقل و الجهل ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «263صفحه» 132 برگ [فهرست مجلس: 168/7].

167/10717 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7122 ، ثلث ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ

کتابت ، 210 برگ [فهرست مجلس: 134/25].

168/10718 . قم ، گلپایگانی: 6399/32/99 ، روضه ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على أشرف المقربين محمد و آله الطيبين الطاهرين أما بعد فيقول المحتاج ... محمد بن صالح بن أحمد المازندراني إني بعد ما فرغت من شرح اصول الكافي ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 55 برگ ، 27 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

169/10719 . قم ، گلپایگانی: 7039/36/39 ، عقل و جهل ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با تصحیح و نسخه بدل و حواشی مختصر ، در اول و آخر نسخه تملک زین العابدین بن محمد یوسف حسنی به تاریخ 1172ق که شجره نامه اش را نیز آورده است ، 248 برگ ، 25 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

170/10720 . تهران ، سپهسالار: 7534/2 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در فهرست به ملا صالح قزوینی نسبت داده شده ، رساله دوم مجموعه [فهرست سپهسالار:

.224/5]

171/10721 . قم ، مسجد اعظم: 317 ، کتاب ایمان و کفر ، آغاز: قوله كتاب الإيمان و الكفر قدم الإيمان لأنه الأصل و الأهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 303 برگ ، 22 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 259؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

172/10722 . قم ، مسجد اعظم: 330 ، کتاب العقل ، تقی بن محمد صادق موسوی ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 259].

173/10723 . خوی ، مدرسه نمازی: 206 ، کتاب عقل و جهل ، از آغاز افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه نمازی: 105/1].

174/10724 . تهران ، ملک: 6143 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 291 برگ [فهرست ملک: 317/1].

175/10725 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2522 ، از آغاز تا پایان کتاب العشرة ، آغاز: يا عالم الدقائق و السرائر و يا ملهم الحقائق على الضمائر لك الحمد على ما أعطيتنا ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 516 برگ ، 29 سطر [فهرست مرکز احیاء:

7/مخطوط].

ص: 432

- 176/10726 . یزد ، وزیری: 45 ، کتاب التوحید ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 56/1].
- 177/10727 . همدان ، مدرسه غرب: 1157 ، جلد 2 باب الاضطرار إلى الحجّة تا پایان کتاب دعا و نیز زکات و خمس از فروع و تمام روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 151].
- 178/10728 . همدان ، مدرسه غرب: 318 ، روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، مقابله شده [فهرست مدرسه غرب: 151].
- 179/10729 . بابل ، مدرسه صدر: 300 ، از اول تا آخر کتاب توحید ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، مقابله و تصحیح شده ، 295 برگ [فهرست مدرسه صدر: 213].
- 180/10730 . تبریز ، سید محمد علی قاضی طباطبایی: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی: 516/7].
- 181/10731 . مشهد ، مدرسه خیرات خان: 28 ، کتاب الدعاء تا آخر روضه ، نسخ ، اسماعیل بن ابراهیم عامری ، بدون تاریخ کتابت ، 314 برگ [فهرست کتابخانه های رشت و همدان: 1748].
- 182/10732 . قم ، قائمی: 188 ، کتاب التوحید و باب حدوث العالم تا آخر کتاب الحجّة ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [مجله تراثنا: 351/50].
- 183/10733 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 101 ، از اول کتاب تا آخر عقل و جهل ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، تملکی با مهر «و ما محمد الا رسول 1141» در اول و آخر نسخه ، 305 برگ ، 22 سطر [فهرست مدرسه سلطانی ، جدید].
- 184/10734 . قم ، مدرسه حجازیها: 460 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [مجله نور علم: 284/52].
- 185/10735 . کرمانشاه ، سید مرتضی نجومی: بدون شماره ، از اول کتاب تا باب «الهدایة أنها من الله» ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، ناقص الطرفین [دلیل المخطوطات: 235].

186/10736 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 380 ، کتاب دعا و فضل قرآن و عشرة و روضه کافی ، نسخ ، ابوالفضل بن سید محمد حسینی خوراسکانی ، بدون تاریخ کتابت ، با تصحیح در حاشیه و در برگ اول تملکی به تاریخ 1223 ق وجود دارد ، 261 برگ ، 34 سطر ، 18/5 * 31/5 [فهرست مؤید: 315/1].

187/10737 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 671 ، عنوان معرفی: کتاب فی شرح الأحادیث ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز: قلوبهم و أبدانهم بیان اوبدل ، انجام: و بالشیء الاول العمل القییح و بالشیء ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با علامت بلاغ در حاشیه ، 412 برگ ، 19 سطر ، 15 * 21/5 [فهرست مؤید: 178/2].

188/10738 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 872 ، از اول کتاب تا آخر کتاب التوحید ، آغاز:

برابر نمونه ، انجام: و لم یبلغ حد الجبر لأن الجبر عندنا منفی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با تصحیح و بلاغات در حاشیه ، 200 برگ ، 32 سطر ، 17 * 30 [فهرست مؤید: 310/2].

1931 . شرح کافی

(فارسی)

از: محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی (قرن 12 ق)

شرحی بر کتاب الکافی است که مؤلف آن را در اوائل شوال سال 1064 ق به پایان رسانده است.

آغاز: الحمد لله جامع الشتات مؤلف المتفرقات ... و بعد فیقول.

انجام: به انجام رسید کتاب الروضه و سپاس الله راست . . .

نسخه ها:

10739 . تهران ، ملک: 1946 ، شامل بخش روضه ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 2 ربیع الثانی 1084 ق ، توسط محمد حسین بن افضل بیک در 19 شوال 1124 ق مقابله شده است ، 582 برگ [فهرست ملک: 515/3].

1932 . شرح الکافی

(عربی)

از: محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی (1120 ق)

شرح مفصلی است بر بخش فروع کافی . ملاهادی این شرح را در تکمیل شرح

پدرش بر کافی نگاشته ، که بخش فروع آن ناتمام مانده بود . شارح شرح کتاب طهارت را در 11 ربیع الاول 1090 ق و شرح کتاب الزیارات را در سه شنبه رمضان المبارک 1106 ق به پایان رسانده است .

[الذریعة: 380/13 با عنوان «شرح فروع الکافی» و 28/14]

آغاز: بسمله کتاب الطهارة الكتاب فعال من الكتب و هو الجمع .

نسخه ها:

1/10740 . تهران ، دانشگاه تهران: 5230 ، شامل کتاب الحج و الزیارات ، آغاز: بسمله الحج بفتح الحاء و کسرهما و کذا الحجة فی اللغة القصد ، نستعلیق ، به خط مؤلف ، سه شنبه رمضان المبارک 1106 ق ، 124 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 4166/15].

2/10741 . تهران ، دانشگاه تهران: 1840 ، شامل کتاب طهارت و جنائز ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، به خط مؤلف ، 1114 ق ، 200 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

[438/8].

3/10742 . مشهد ، گوهرشاد: 942 ، شرح فروع ، آغاز: بسمله المخصوصة لاشتمالها علی المسائل المتکثرة و هو أيضاً مصدر فرید ، نسخ ، محمد جعفر بن حاجی محمد قلی ، 1131 ق ، 291 برگ [فهرست گوهرشاد: 1294/3].

4/10743 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 165 ، زکات و صوم و حج ، نسخ ، ناصر بن احمد بن علی بن جعفر بحرانی زنوزی ، 1134 ق ، تصحیح شده ، 264 برگ ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 969 [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 123/1؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 214/3].

5/10744 . تهران ، ملک: 1352 ، از کتاب طهارت تا نیمه صلاة المسافر ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 245 برگ [فهرست ملک: 314/1].

1933 . شرح الکافی

(عربی)

از: سید هاشم نجفی

شرحی است بر کافی کلینی . شارح در این شرح در ذیل عنوان «السند» و «اللغة» به شرح حدیث پرداخته و در ذیل «المتن» گفته های بزرگان محدثین و فقها را درباره

ص: 435

آن حدیث، نقل و گاهی نیز به رد و ایراد آنها پرداخته است.

نسخه‌ها:

10745 . قم، مرعشی: 8541، قطعه‌ای از کتاب طهارت، از اول و آخر افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 140 برگ [فهرست مرعشی: 118/22].

1934 . شرح الکافی

از: یعقوب بن ابراهیم بن جمال الدین بن ابراهیم بختیاری حویزی (1147 ق)

شرحی است بر کتاب کافی که تنها نسخه‌ای از شرح فروع آن شناسایی شده است. این بخش در سال‌های 1117 و 1118 ق تألیف شده است.

در ذریعه نسخه دیگری از این کتاب، شامل شرح ابواب زکات تا اواخر اطعمه و اشربه، در کتاب خانه مدرسه آیت الله بروجردی در نجف، گزارش شده است.

[الذریعة: 28/14]

نسخه‌ها:

10746 . اصفهان، عمومی اصفهان: 2778، فروع (کتاب طهارت و صلاة)، نستعلیق، یعقوب بن ابراهیم بختیاری (مؤلف)، 1118 ق «331 صفحه» 166 برگ [فهرست کتاب خانه عمومی اصفهان: 265/1].

1935 . شرح الکافی

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح مفصلی است با عناوین «قوله - قوله» بر کافی. شارح در آغاز، حدیثی نقل نموده و از جنبه سندی بحث می‌کند و بعد از جنبه دلالت، بررسی می‌نماید و گاهی در استدلال‌ها به فلاسفه و صوفیه می‌تازد. شارح چنانچه از سر آغاز شرح بر می‌آید فقط بنا داشته بخش اصول را شرح کند.

[فهرست مرعشی: 132/7]

آغاز: الحمد لله الذی جوده حدیث کل ناطق و إحسانه فتق آثار کل عمل راتق.

ص: 436

نسخه ها:

10747 . قم ، مرعشی: 2549 ، نسخه حاضر جلد اول و دوم و سوم تا باب نهم از کتاب توحید (باب فی إبطال الرؤية) را دارد و در نوشتن ناتمام مانده است ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، احمد حسینی ، 10 محرم 1311ق ، 266 برگ [فهرست مرعشی: 132/7].

1936 . شرح الكافي

(عربی)

از: شاه محمد بن محمد دارابی اصطهباناتی شیرازی (1130 ق)

شرحی بر بخش اصول از کتاب کافی کلینی است که مؤلف به نام شاه سلطان حسین صفوی نگاشته است.

آغاز: الحمد لله القديم ذاته و الحديث سماته والشكر للمنع العليم الذي صفاته عين ذاته.

نسخه ها:

1/10748 . تهران ، ملک: 1931 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 353 برگ [فهرست ملک: 433/1].

2/10749 . تهران ، دانشگاه تهران: 633 ، از آغاز تا باب «المستأكل بعلمه» ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: إنما المستأكل بعلمه الذي يفتي بغير علم و لا هدى من الله عز و جل ليبتل به الحقوق طمعاً في حطام الدنيا ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 194 برگ ، 15 سطر ، 18*19 [فهرست دانشگاه تهران: 1490/5].

1937 . شرح الكافي

(عربی)

از: محمد رفیع بن فرج جیلانی مشهدی (ملا رفیعا) (بعد از 1106 ق)

شرحی است بر کافی کلینی . شارح در مقدمه در باره آن گفته: «شرح احادیث به حدیث است با نقل کلمات بزرگان و بیان بعضی لغات مشکل و شرح روات احادیث و ...». او همچنین در اثنای مطالب اشعاری از خود درج و از مثنوی نان و پنیر خود یاد کرده است . در ذریعه عنوان شده که این شرح از ابتدای بخش اصول

ص: 437

تا آخر کتاب الجهاد و بخش اندکی از کتاب المعیشة نگاشته شده و شارح ، مطالب خود را به صورت حاشیه بر نسخه ای از کافی - که در تملک داشته - نوشته است .

[الذریعة: 28/14]

آغاز: الحمد لله الحفی الکافی العالم بالجلی و الخافی و الصلاة علی النبی الصفی الصافی و الولی الوصی الوافی.

نسخه ها:

10750 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2094 ، از ابتدا تا پایان کتاب العشرة ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، تصحیح شده و در بعضی صفحات دو نوع امضای بلاغ مشهود است ، دارای حاشیه ای به عنوان «منه مد ظله العالی» ، 213 برگ ، 26 سطر ، 20*29 [فهرست مرکز احیاء: 7/مخطوط].

1938 . شرح الکافی

(عربی)

از: ملا نظر علی بن محسن گیلانی (1217 ق)

شرحی است بر کتاب توحید از اصول الکافی . شارح در استفاده از مبانی کلامی و فلسفی ، حد وسط را انتخاب نموده و از ملا صدرا به عنوان «صدر الحکماء» یاد می کند و گاهی هم متعرض بحث های رجال حدیث می شود .

آغاز: فنقول قال المصنف طاب ثراه کتاب التوحید اعلم أنك ستعلم أن للتوحید معان متعددة.

نسخه ها:

10751 . قم ، مرعشی: 11144 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1206ق ، تصحیح و مقابله شده است ، 187 برگ ، 24 سطر ، 5/9*18 [فهرست مرعشی: 28/209].

1939 . شرح الکافی (بخش اصول)

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

ص: 438

نسخه ها:

10752 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 15395 ، از آغاز افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، در زمان حیات شارح [فهرست الفبایی آستان قدس: 652].

1 شرح الکافی

از: حیدر علی بن محمد بن حسن شیروانی ، مولا

رجوع کنید به: شرح توحید و حجت.

1 شرح کتاب التوحید من الکافی

از: احمد شریف بن مولی کمال شیرازی

رجوع کنید به: شرح الکافی.

1940 . شرح کلمات قصار

(فارسی)

از: فاضلی

نسخه ها:

10753 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 2/166 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1099ق [فهرست مدرسه سلطانی ، قدیم: 28].

1941 . شرح کلمات قصار امام علی علیه السلام

(عربی)

از: ابو الحسن حسینی دستغیب

آغاز: الحمد لله الذی شرح صدورنا بالكلمات التامات .

نسخه ها:

10754 . شیراز ، ملی فارس: 494 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 132 برگ [فهرست ملی فارس: 91/2].

از: مؤلف ناشناخته

چند نسخه از شروح مختلف کلمات قصار حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله که شارح و مترجم آنها شناخته نشده است .

نسخه ها:

1/10755 . قم ، مرعشی: 6574 ، عنوان معرفی: شرح کلمات النبی ، آغاز: من أیقن بالخلف جاد بالعطية شرح بینا أن ، نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، عربی ، رساله اول مجموعه ، «116ر1پ» 116 برگ [فهرست مرعشی: 152/17].

2/10756 . تهران ، ملی تهران: 2364/ف ، آغاز: إذا تم العقل نقص الكلام ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 10 ق ، حاوی 18 مرقع حدیثی از پیامبر صلی الله علیه و آله با ترجمه منظوم فارسی [فهرست دانشگاه تهران: 486/5].

3/10757 . تهران ، دانشگاه تهران: 10036 ، از آخر و وسط افتادگی دارد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 14 ق ، کلمات و خطب رسول خدا صلی الله علیه و آله ، نسخ و ترجمه فارسی به نستعلیق ، 17 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 530/17].

1943 . شرح الکلمات المنة

(عربی)

از: نعمت الله بن احمد بن د عقل حویزی

آغاز نسخه: وقال آخرون هی امتناع الثانی لامتناع الأول.

نسخه ها:

10758 . یزد ، وزیری: 3286 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «2 - 92» 91 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1602/5].

1 شرح المنة كلمة للجاحظ

از: رشید الدین وطواط بلخی

رجوع کنید به: مطلوب کل طالب من کلمات علی بن ابی طالب علیه السلام .

ص: 440

1 شرح المئة كلمة

از: میثم بن علی بن میثم بحرانی

رجوع کنید به: منهاج العارفين في شرح كلام أمير المؤمنين عليه السلام .

1 شرح مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقة

از: یحیی بن محسن بن حسن بن جعفر بن صالح موسوی

رجوع کنید به: ضیاء المصباح.

1 شرح مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقة

از: اسماعیل بن محمد علی رضوی

رجوع کنید به: ضیاء المصباح.

1 شرح مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقة

از: حسین زاهدی ، شیخ

رجوع کنید به: بیان الأسرار .

1944 . شرح مصباح الشريعة و مفتاح الحقيقة

(فارسی)

از: عبد الرزاق لاهیجی گیلانی شیرازی (قرن 11 ق)

شرح مزجی مفصلی است بر کتاب مصباح الشريعة که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است. در این شرح پس از ترجمه فارسی جمله ها ، توضیحاتی عرفانی و اخلاقی بیان شده است.

چاپ: تهران ، انتشارات دانشگاه تهران ، 1343 ش ، وزیری ، دو جلد ، با تصحیح و تحقیق دکتر سید جلال الدین محدث ارموی ، همراه با رساله نیت آقا جمال الدین محمد خوانساری .

[الذريعة: 111/21 ؛ مشار فارسی: 3253/3 ؛ نسخه های خطی فارسی ، منزوی:

آغاز: الحمد لله رب العالمين ... این رساله ای است مشتمل بر احادیث.

نسخه ها:

1/10759 . قم ، گلپایگانی: 30/156 ، عبد الوهاب یزدی ، 1087ق ، 182 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

2/10760 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 3533 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، گویا به خط مؤلف ، 1087 ق ، تصحیح شده ، 159 برگ [فهرست مرکز احیاء: 9/مخطوط].

3/10761 . تهران ، دانشکده الهیات: 3د ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12ق ، 194 برگ [فهرست الهیات تهران: 86/1].

4/10762 . قم ، مرعشی: 6437 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد و میرزا محمد هادی طیب ، قرن 13ق ، 154 برگ [فهرست مرعشی: 46/17].

5/10763 . یزد ، وزیری: 1 ، آغاز: بسمله الحمد لله رب العالمین صلوات اما بعد پس می گوید ... عبد الرزاق گیلانی ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 189 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1/1].

1 شرح مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة

از: احمد بن عبد الواحد کرمانی (نظام علی شاه)

رجوع کنید به: جنات الوصال.

1945 . شرح مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر مصباح الشریعة در یک مقدمه و چند قسم و هر قسم در چند باب . نسخه موجود از این کتاب شامل «قسم اول در احادیث عبادات» و دارای شش باب است .

نسخه ها:

10764 . اصفهان ، سید محمد علی روضاتی: بدون شماره ، از اول تا باب نخستین از شش

ص: 442

باب عبادات ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هفتم مجموعه ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 2712 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران:

[723 / 1].

1946 . شرح معما منسوب به امیر مؤمنان علیه السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر معمایی که به امام علی علیه السلام نسبت داده شده است .

آغاز: الحمد لله باعث الرسل و معطى النوائل.

نسخه ها:

10765 . قم ، مسجد اعظم: 3908 ، محمد باقر بن محمد کاظم قائینی ، 1264ق ، رساله سوم

1 شرح منتخب نهج البلاغه

از: محمد صالح بن محمد باقر روغنی قزوینی (قرن 11 ق)

رجوع کنید به: الإمامة .

1947 . شرح من لا يحضره الفقيه

(فارسی)

از: محمد بن زین الدین شیرازی ، صدرالدین (قرن 12 ق)

مؤلف ، این کتاب را برای سلطان حسین صفوی نگاشته است.

آغاز: بسمله ترجمه کتاب حدیث فقیه و مقدمه خطاب خطیب نبیه شرف اندوز حسن و بهاء و چهره افروز لطف و صفا از زیور حمد و سپاس و زینت شکر و ثنای واجب الوجودیست .

انجام نسخه: گفت مصنف این کتاب ابن بابویه رحمه الله که هرگاه آن کس که حقی بر ذمه اش بوده و قسم خورده که حق بر ذمه من نیست توبه کند و پیشیمان شود از انکار حق و اتیان به قسم .

نسخه ها:

10766 . تهران ، دانشکده الهیات: 182د ، شامل چند باب از جلد دوم ، از آخر افتادگی دارد ،

ص:443

آغاز و انجام: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، با حواشی با امضاء «منه نقل بخط ح دام عزه و فضله»، با تملکی در 1131 ق، 85 برگ [فهرست هیات تهران: 85/1]. 1 شرح من لا يحضره الفقيه

از: محمد هادی بن محمد مهدی

رجوع کنید به: بهجة الصفا .

1 شرح من لا يحضره الفقيه

از: محمد تقی بن مقصود علی اصفهانی، مجلسی اول

رجوع کنید به: روضة المتقين فی شرح أخبار الأئمة المعصومین علیهم السلام .

1948 . شرح مناظرة امام صادق عليه السلام با زندیق

(عربی)

گویا از: محمد بن عبد الله بن علی بن حسن بحرانی (زنده در 1173 ق)

شرحی بر حدیث مناظرة امام صادق علیه السلام با زندیق است که هشام بن حکم روایت نموده است . (1) آغاز: الحمد لله کاشف أستار الشبه عن وجوه أخبار الراسخين فی العلم و ناسف اطواد اطوار الاشکال المشتبه .

انجام: بانکشاف غوامض الاسرار فی اخبار اولیائه الاطهار و الحمد لله وحده و صلی الله علی محمد و آله الابرار .

ص: 444

1- (1) . گویا این حدیث منظور است: «عن هشام بن الحكم قال: قال أبو شاکر الديرسانی: إن فی القرآن آية هی قولنا . قلت: ما هی . فقال: و هو الذی فی السماء إله و فی الأرض إله . فلم أدر بما أجیبه فحججت فخبرت أبا عبد الله علیه السلام فقال: هذا کلام زندیق خبیث إذا رجعت إليه فقل له: ما اسمک بالكوفة فإنه یقول: فلأن . فقل له: ما اسمک بالبصرة فإنه یقول: فلان . فقل: كذلك الله ربنا فی السماء إله و فی الأرض إله و فی البحار [1] إله و فی القفار إله و فی کل مکان إله . قال: فقدمت فأتیت أبا شاکر فأخبرته . فقال: هذه نقلت من الحجاز . «الکافی، کلینی: 129/9 ؛ [2] بحار الأنوار، مجلسی: 323/3» [3]

10767 . مشهد ، دانشکده الهیات: 666 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، 1173 ق ، رساله دوم مجموعه ، 6 برگ [فهرست الهیات مشهد: 463/1].

1949 . شرح نامه امام عسکری علیه السلام به اهل اهواز (شرح رساله الرد علی اهل الجبر و

التفویض ؛ شرح حدیث الجبر و التفویض)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

ترجمه و شرح مختصری است از نامه مفصلی که امام دهم علی بن حسن عسکری الهادی علیهما السلام است که به اهل اهواز نوشته و در آن درباره مسائل اعتقادی گفت و گو کرده است تا شیعیان ، اعتقادات صحیح را دریابند و از اعتقادات غیر صحیح بپرهیزد. که آغاز آن چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحيم ، من علی بن محمد ، سلام علیکم و علی من اتبع الهدی و رحمة الله و برکاته ، فإنه ورد علی کتابکم و فهمت ما ذکرتم من اختلافکم فی دینکم و خوضکم فی القدر و مقالة من یقول منکم بالجبر و من یقول بالتفویض و تفرقکم فی ذلک و تقاطعکم و ما ظهر من العداوة بینکم ، ثم سألتمونی عنه و بیانه لکم و فهمت ذلک کله . اعلّموا رحمکم الله أنا نظرنا فی الآثار و کثرة ما جاءت به الأخبار فوجدناها عند جمیع من ینتحل الإسلام ممّن یعقل عن الله جل و عز لا تخلو من معینین: إما حق فیتبع و إما باطل فیتجنب . . . و ققنا الله و ایاکم إلى القول و العمل لما یحب و یرضی و جنبنا و ایاکم معاصیه بمنه و فضله و الحمد لله کثیراً کما هو اهلہ و صلی الله علی محمد و آله الطیبین و حسبنا الله و نعم الوکیل» . (1) شارح ، از شاگردان علامه محمد باقر مجلسی است.

نسخه ها:

10768 . قم ، مرعشی: 8528 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: که امام حسن عسکری صلوات الله و

ص: 445

سلامه عليه در جواب كتابت اهل اهواز به خدمت آن حضرت نوشته بودند ، نستعليق ، محمد طاهر حسيني طالقاني ، سال 120 (؟) ، 41 برگ ، 19 سطر [فهرست مرعشي: 108/22]. 1 شرح نثر اللاآلى

از: محمد بن محمد باقر موسوى دزفولى ، صدر الدين

رجوع كنيد به: نظم المعالى.

1 شرح نهج البلاغة

از: محمد بن شاه ابو تراب محمد على حسيني گلستانه اصفهاني ، علاء الدين

رجوع كنيد به: بهجة الحدائق.

1 شرح نهج البلاغة

از: فتح الله بن شكر الله كاشاني

رجوع كنيد به: تنبيه الغافلين و تذكرة العارفين.

1 شرح نهج البلاغة

از: محمد بن حسين بن حسن بيهقي نيشابورى كيدرى ، قطب الدين ابو الحسن

رجوع كنيد به: حدائق الحقائق فى تفسير دقائق أفصح الخلائق.

1 شرح نهج البلاغة

از: محمد بن شاه ابو تراب محمد على حسنى ، علاء الدين گلستانه

رجوع كنيد به: حدائق الحقائق فى شرح كلمات كلام الله الناطق.

1 شرح نهج البلاغة

از: على بن زيد بن حاكم بيهقى فرید خراسان ، ابو الحسن (ابن فندق)

رجوع كنيد به: معارج نهج البلاغة.

ص: 446

1 شرح نهج البلاغه (عربی)

از: ابوالمعالی بن محمد ابراهیم کلباسی

رجوع کنید به: شرح الخطبة الشقشقية .

1950 . شرح نهج البلاغه (ترجمه نهج البلاغه)

(فارسی)

از: عزالدین بن جعفر بن شمس الدین آملی (قرن 10 ق)

شرح و ترجمه کوتاهی است از نهج البلاغه . مصنف بنا به اظهارش در دیباچه ، به شرح ابن میثم نظر داشته و در حقیقت او ، شرح ابن میثم را با اضافات و تصرفاتی ، به پارسی برگردانده است . تألیف این کتاب در سال 944 ق پایان یافته است .

آغاز: بسمله راجیاً منک الإعانة یا کریم عز من علم الإنسان ... اما بعد این کتابی است مشتمل بر .

چاپ: مشهد ، انتشارات آستان قدس رضوی ، 1355 ش ، با تحقیق تقی بینش .

[الذریعة: 135/14]

نسخه ها:

1/10769 . تهران ، دانشگاه تهران: 175 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، حسین بن اسماعیل مازندرانی ، رمضان المبارک 1035 ق ، 322 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.151/2]

2/10770 . قم ، مسجد اعظم: 1791 ، آغاز: بواسطه آنکه دست به منزله علت فاعلیه از برای نعمت است ، نستعلیق ، ابوعلی محمد هادی دامغانی ، 1051 ق ، 352 برگ ، 19 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 269].

3/10771 . تهران ، دانشکده حقوق: 72- ج ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 171 برگ [فهرست حقوق تهران: 155].

4/10772 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1646 ، نستعلیق ، ابراهیم بن ذکریا جمارودی زرگر ، دارای وقف نامه به تاریخ 1145 ق ، تحریر از نسخه 972 ق ، 103 برگ ، 15 سطر [فهرست الفبایی آستان قدس: 594 ؛ فهرست آستان قدس: 140/5].

5/10773 . قم ، دار الحدیث: 25 ، از آغاز تا ترجمه نیمه خطبه «و من کلام له علیه السلام و

ص: 447

لئن أمهل الله الظالم فلن يفوت أخذه» را شامل است، از اول و وسط و آخر افتادگی دارد، آغاز: نوع انسانی را ممکن باشد... شانزدهم از فضایل آن حضرت آن است که جمیع علوم مسند به آن حضرت است، انجام: و من کلام له علیه السلام و لئن أمهل الله الظالم فلن يفوت أخذه این کلام مشتمل است بر تهدید ظالمان... قد باتوا سجداً و قیاماً صفت دوم آنکه صحابه شب را به روز می آوردند به سجود و رکوع و قیام و قعود و نماز و طاعت و احیای شب، متن نسخ معرب و شرح نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 12 ق، 222 برگ، 21 سطر، 18*23 [فهرست دار الحدیث].

6/10774. تهران، سپهسالار: 3093، آغاز: برابر نمونه، متن نسخ و شرح نستعلیق، بدون نام کاتب، در سال 1046 مقابله شده، 347 برگ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 6089 [فهرست سپهسالار: 246/5؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران:

[97/3].

1951. شرح نهج البلاغة

(عربی)

از: حسن بن یوسف بن علی بن مطهر، جمال الدین (علامه حلی) (726 ق)

این که علامه حلی شرحی بر نهج البلاغه نوشته باشد به اثبات نرسیده است. در ذریعه عنوان شده که در برخی نسخه های خلاصه الأقوال، از آثار علامه «کتاب مختصر شرح نهج البلاغه» یاد شده است؛ ولی نسخه ای از آن شناخته نشده است. (1) عده ای از محققان بر آنند که نسخه ای که در ذیل معرفی میگردد بخشی از شرح علامه حلی است؛ ولی آقای عطاردی که آن را تصحیح و منتشر نموده این عقیده را رد نموده است.

چاپ: تهران، بنیاد نهج البلاغه و انتشارات عطارد، 1375 ش، وزیری، 530 ص، با عنوان «شرح نهج البلاغه لشارح محقق من اعلام القرن الثامن»، با تحقیق شیخ عزیزالله عطاردی، از روی نسخه کتابخانه دکتر علی اصغر مهدوی.

[الذریعة: 124/14]

نسخه ها:

10775. تهران، دکتر علی اصغر مهدوی: 795، شامل شرح خطبة شقشقیه تا خطبة «ألا و إن

ص: 448

1- (1). الذریعة إلى تصانیف الشیعة: 124/14. [1]

الدنيا قد تصرمت» ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 8 و 9ق ، 271 برگ ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 1545 ، کتابخانه مرعشی: عکس ش 96 [نشریه نسخه های خطی: 158/2؛ فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 348/1؛ فهرست نسخه های عکسی مرعشی: 99/1].

1952 . شرح نهج البلاغه

از: میبدی

در فهرست مجلس (1) رسالهٔ چهل و پنجم از مجموعه شماره 5138 - که دو برگ بیشتر نیست - با عنوان «قسمتی از شرح نهج البلاغهٔ میبدی» معرفی شده است .

ولی به نظر می رسد که این دو برگ ، قسمتی از شرح دیوان امیر المؤمنین علیه السلام قاضی کمال الدین حسین بن معین الدین میبدی (متوفای 904 یا 911ق) است .

نسخه ها:

10776 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 5138 ، عنوان معرفی: قسمتی از شرح نهج البلاغهٔ میبدی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ چهل و پنجم مجموعه ، «181 - 183» 2 برگ [فهرست مجلس: 152/15].

1953 . شرح نهج البلاغه

(عربی)

از: عبد الحمید بن هبة الله مدائنی معتزلی (ابن ابی الحدید) (655ق)

شرح مفصل و معروفی است در بیست جزء بر نهج البلاغه . شارح در آن بیشتر به جنبه های ادبی و تاریخی پرداخته و در امور اعتقادی ، عقاید معتزله را تقویت نموده است . ابن ابی الحدید این شرح را به نام مؤید الدین ابن العلقمی وزیر المستعصم بالله عباسی (متوفی 656 ق) ، از رجب 646 تا صفر 649 ق ، تألیف نموده است .

[الذریعة: 158/14 ؛ مشار عربی: 569 ؛ كشف الظنون: 1991/2 ؛ التراث العربی:

[423/3

آغاز: الحمد لله الذی تفرد بالکمال فکل کامل سواه منقوص.

ص: 449

1/10777 . قم ، مرعشی: 11212 ، از آغاز کتاب تا جلد ششم (از چاپ مصر) ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: مراسم المولی الوزير الأعظم صاحب الصدر الكبير المعظم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 7 ق ، مقابله و تصحیح شده است ، 297 برگ ، 30 سطر ، 21*13 [فهرست مرعشی: 301/28].

2/10778 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13814 ، جلد نهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 8 ق ، تصحیح و مقابله شده ، 112 برگ [فهرست آستان قدس: 309/14].

3/10779 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13819 ، جلد دوازدهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 8 ق ، 101 برگ [فهرست آستان قدس: 310/14].

4/10780 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13820 ، جلد سوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 8 ق ، تصحیح شده ، 121 برگ [فهرست آستان قدس: 308/14].

5/10781 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13823 ، جلد سیزدهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 8 ق ، 115 برگ [فهرست آستان قدس: 310/14].

6/10782 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14070 ، جلد دهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 8 ق ، مقابله و تصحیح شده ، 202 برگ [فهرست آستان قدس: 310/14].

7/10783 . یزد ، وزیری: 1928 ، تا جزء پانزدهم مجموعه ، نسخ ، احمد بن حسن صالح ، 965 ق ، 135 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1097/3].

8/10784 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 8 ، جلد پنجم ، نسخ ، محمد بن ناصر نجفی ، 967 ق ، 84 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 11/1].

9/10785 . شیراز ، نورالدین هاشمی حسینی: بدون شماره ، جزء پنجم تا دهم ، حسن بن جعفر اوالی نیفی ، محرم 983 ق [نشریه نسخه های خطی: 286/5].

10/10786 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13822 ، جزء سیزدهم تا پانزدهم ، نسخ ، داود بن شمس بن داود بن احمد بن حسن بن ابی احمد فقیه شیبانی بحرانی ، 989 ق ، 240 برگ [فهرست آستان قدس: 311/14].

11/10787 . مشهد ، مدرسه نواب: 24 اخبار ، جزء سیزدهم تا پانزدهم ، نسخ ، داود شیبانی ، 989 ق ، 240 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].

12/10788 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 3027 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1029 ق

13/10789 . اصفهان ، عمومی اصفهان: 3114 ، جزء ششم تا آخر جزء دهم ، نسخ شکسته ، عبد العلی بن محمد علی بن حماد ، 1044 ق ، «480 صفحه» 240 برگ [فهرست کتاب خانه عمومی اصفهان: 267/1].

14/10790 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4643 ، تا جزء شانزدهم ، نسخ ، عبد السمیع ، دارای بلاغ در 1046 ق ، 412 برگ [فهرست مجلس: 32/13].

15/10791 . تهران ، دانشگاه تهران: 2047 ، نستعلیق ، عبد الحلیم بن ابی الخیر احمد بن شیخ عبد الرحمن قاری ، 1054 ق ، 375 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 679/8].

16/10792 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7787 ، جلد دوم ، نسخ ، ابراهیم اصفهانی ، 1057 ق ، 408 برگ [فهرست مجلس: 269/26].

17/10793 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خوبی 149 ، از اول تا آخر جزء دوازدهم ، نسخ ، پیر محمد مقیم بن پیر نور الدین ، 1062 ق ، «856 صفحه» 428 برگ [فهرست مجلس: 169/7].

18/10794 . شیراز ، مدرسه امام عصر (عج): 13 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، قوام الدین محمد کازرونی ، 1064 ق ، مقابله توسط جمال بن شاه محمد فسوی در 1066 ق ، 300 برگ [فهرست مدرسه امام عصر (عج): 61/1].

19/10795 . قم ، مرعشی: 10772 ، جزء اول تا ششم ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1065 ق ، 398 برگ [فهرست مرعشی: 195/27].

20/10796 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 37 اخبار ، جزء سوم ، نسخ ، بخش نو نویس به خط محمد مؤمن بن حافظ محمد تقی ، وقف در سال 1065 ق ، 121 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 69].

21/10797 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 39 اخبار ، جزء دهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، وقف در سال 1065 ق ، 102 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 70].

22/10798 . قم ، گلپایگانی: 47/1/47 ، بخشی از نامه ها تا آخر کلمات قصار (تا آخر جزء بیستم) ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: حتی نخوض إليه الباطل خوفاً... الأصل و من کتاب له علیه السلام إلى معاوية فاتق الله في ما لديك و انظر في حقه عليك... الشرح قوله و غاية مطلبه أي ، نسخ خوب ، بدون نام کاتب ، 10 ربیع الاول 1066 ق ، نسخه

در حاشیه دارای علامات بلاغ و تصحیح می باشد، 337 برگ، 22 سطر، 19*24 [فهرست گلبایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلبایگانی، جدید].

23/10799. قم، مدرسه حجازیه: 47، جزء شانزدهم تا بیستم، بدون نام کاتب، 1066ق [مجله نور علم: 301/52].

24/10800. تبریز، سید محمد علی قاضی طباطبایی: بدون شماره، جزء ششم تا دهم، بدون نام کاتب، 1069ق [نشریه نسخه های خطی: 516/7].

25/10801. مشهد، دانشکده الهیات: 568، بدون نام کاتب، 20 ربیع الاول 1072ق، رساله اول مجموعه، «1-146» 146 برگ [فهرست الهیات مشهد: 313].

26/10802. تهران، سپهسالار: 7050، پنج جزء اول، ابدال بن درویش خادم، 1076ق، 284 برگ [فهرست سپهسالار: 244/5].

27/10803. مشهد، دانشکده الهیات: 123ب، جزء ششم مجموعه، نسخ، کلب علی بن نعمت الله کفرانی، جمادی الاول 1078ق، 520 برگ [فهرست الهیات مشهد: 595/1].

28/10804. قم، مرعشی: 6510، جلد اول و دوم، نسخ، محمد علی بن محمد امین بن محمد علی یزدی، 7 محرم 1081ق، 167 برگ [فهرست مرعشی: 96/17].

29/10805. قم، شیخ حیدر علی مؤید: 234، پنج جلد اول، نسخ، علی یحیی علی حیدری حسینی، 18 رمضان المبارک 1083ق، با تصحیح در حاشیه، 297 برگ، 29 سطر، 21 * 30/5 [فهرست مؤید: 217/1].

30/10806. کاشان، حسن عاطفی: بدون شماره، جزء چهاردهم تا بیستم، بدون نام کاتب، جمادی الاول 1084ق [نشریه نسخه های خطی: 738/7].

31/10807. قم، مرعشی: 1846، آغاز: سبحان من حسرت بصر البصائر من کنه معرفته وقصرت الألسن، نسخ، محمد تقی بن میر حاج سمنانی، 6 ذی قعد 1087ق، 253 برگ [فهرست مرعشی: 232/5].

32/10808. خوی، مدرسه نمازی: 120، از اول تا جلد ششم، نسخ، بدون نام کاتب، 1087ق [فهرست مدرسه نمازی، 70/1].

33/10809. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4935، نسخ، علی صدر الدین بن احمد نظام الدین حسینی حسینی، 1090ق، 720 برگ [فهرست مجلس: 165/14].

34/10810 . قم ، گلپایگانی: 726/5/16 ، جلد چهارم (شامل پنج جزء آخر نامه ها و کلمات قصار) ، آغاز: بسملة الحمد لله الواحد العدل الأصل و من كتابه له عليه السلام إلى أهل البصرة وقد كان من انتشار جبلکم و شفاقکم ، نسخ ، درویش حسن ، دوشنبه 12 رجب 1092ق ، 216 برگ ، 31 سطر ، 30*20/5 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

35/10811 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1701 ، نسخ ، عباس نجفی ، 1092ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 367].

36/10812 . قم ، گلپایگانی: 4295/22/15 ، از آغاز تا پایان جزء پنجم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، درویش علی بن شمس الدین کاظمی ، سه شنبه 21 جمادی الاول 1093ق ، 322 برگ ، 29 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 121/2؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

37/10813 . قم ، مسجد اعظم: 3124 ، مجلد اول ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، خلف بن یوسف مشهدی نجفی ، 27 ذی قعدة 1095ق ، 352 برگ ، 25 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 269؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

38/10814 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1702 ، نسخ ، عبد الائمه ، 1095ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 367].

39/10815 . قم ، مرعشی: 11199 ، ده جزء اول از بیست جزء ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن نعمت الله طبسی گیلکی ، بین 1098 تا 1100ق ، مقابله و تصحیح شده ، 486 برگ ، 32 سطر ، 19/5*11/5 [فهرست مرعشی: 288/28].

40/10816 . قم ، مرعشی: 4286 ، جزء هجدهم تا بیستم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 305 برگ [فهرست مرعشی: 284/11].

41/10817 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 29 اخبار ، جزء سیزدهم تا پانزدهم مجموعه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، وقف در قرن 11ق ، 240 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه:

[65].

42/10818 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 30 اخبار ، جزء چهاردهم تا هفدهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، وقف در قرن 11ق ، 243 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 66].

43/10819 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 31 اخبار ، جزء سیزدهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن

11ق، وقف در قرن 11ق، 115 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 66].

44/10820. مشهد، مدرسه فاضلیه: 33 اخبار، جزء یازدهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، وقف در قرن 11ق، 100 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 67].

45/10821. مشهد، مدرسه فاضلیه: 34 اخبار، جزء سوم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، وقف در قرن 11ق، 320 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 68].

46/10822. مشهد، مدرسه فاضلیه: 38 اخبار، جزء نهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، وقف در قرن 11ق، 112 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 69].

47/10823. مشهد، مدرسه فاضلیه: 40 اخبار، جزء دوازدهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، وقف در قرن 11ق، 101 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 70].

48/10824. مشهد، آستان قدس رضوی: 11276، جلد اول تا پنجم، آغاز: برابر نمونه، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 381 برگ [فهرست آستان قدس: 308/14].

49/10825. مشهد، آستان قدس رضوی: 13821، جزء چهاردهم تا هفدهم، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 243 برگ [فهرست آستان قدس: 311/14].

50/10826. تهران، ملی تهران: 588ع، جزء یازدهم تا پانزدهم، نسخ، محمد بن عبد الرضا جزایری، قرن 11ق، 358 برگ [فهرست ملی تهران: 76/8].

51/10827. تهران، ملی تهران: 676ع، جلد اول و دوم شامل ده جزء، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 297 برگ [فهرست ملی تهران: 144/8].

52/10828. تهران، سپهسالار: 3077، جزء چهاردهم تا آخر، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 253 برگ [فهرست سپهسالار: 243/5 و 49/2].

53/10829. تهران، سپهسالار: 7052، جزء دهم تا سیزدهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 317 برگ [فهرست سپهسالار: 244/5].

54/10830. تهران، ملک: 1390، از آغاز تا جزء دهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 315 برگ [فهرست ملک: 331/1].

55/10831. مشهد، مدرسه نواب: 25 اخبار، جزء چهاردهم تا هفدهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 243 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].

56/10832. تهران، مدرسه مروی: 131، جزء نوزدهم و بیستم، بدون نام کاتب، قرن 11ق

[فهرست مدرسه مروی: 176].

57/10833 . تهران ، مدرسه مروی: 221 ، جزء اول تا چهارم ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق [فهرست مدرسه مروی: 176].

58/10834 . تهران ، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 163 ، از میانه تا جزء دهم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11ق [نشریه نسخه های خطی: 56/3].

59/10835 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1703 ، نسخ ، محمد ، 1103ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 367].

60/10836 . تهران ، ملک: 6127 ، شرح باب المختار من حکم أمير المؤمنين عليه السلام ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1104ق ، 310 برگ [فهرست ملک: 332/1].

61/10837 . تهران ، مدرسه مروی: 91 ، جزء چهاردهم تا شانزدهم ، حسن بن یحیی اعرجی حسینی ، 1104ق [فهرست مدرسه مروی: 176].

62/10838 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1394 ، جزء اول تا پنجم ، نسخ ، درویش علی بن شمس الدین ، 1112ق [فهرست الهیات مشهد: 542/2].

63/10839 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 7 ، از آغاز تا اواسط جزء هفتم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد باقر بن سلطان محمود ، 6 رمضان المبارک 1126ق ، شماره نسخه در فهرست قدیم 1/106 است ، 266 برگ ، 35 سطر [فهرست مدرسه سلطانی ، قدیم: 25؛ فهرست مدرسه سلطانی ، جدید].

64/10840 . خوی ، مدرسه نمازی: 122 ، جزء اول ، نسخ ، نور الدین محمد سمنانی ، 1129ق [فهرست مدرسه نمازی: 71/1].

65/10841 . قم ، مدرسه فیضیه: 1171 ، نسخ ، علی بن حاج محمد ، شوال 1160ق ، 185 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 164/1].

66/10842 . تهران ، سپهسالار: 7051 ، پنج جزء اول ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 332 برگ [فهرست سپهسالار: 244/5].

67/10843 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2909 ، جلد پانزدهم و شانزدهم ، آغاز: القول من اسماء الذین تعاهدوا من قریش علی قتل رسول الله صلی الله علیه و آله ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، 169 برگ ، 21 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

68/10844 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1418 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق [فهرست

69/10845 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 110 ، جزء یازدهم تا بیستم ، محمد علی بن ابراهیم ، 1218ق [فهرست اهدایی رهبری: 165].

70/10846 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 24 ، جزء اول تا پنجم ، محمد علی بن ابراهیم ، 1219ق [فهرست اهدایی رهبری: 164].

71/10847 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 113 ، جزء ششم تا دهم ، محمد علی بن ابراهیم ، 1220ق [فهرست اهدایی رهبری: 165].

72/10848 . تهران ، مدرسه مروی: 99 ، جزء هفدهم ، بدون نام کاتب ، 1220ق [فهرست مدرسه مروی: 176].

73/10849 . قم ، گلپایگانی: 922/6/12 ، از اول جزء سیزدهم تا آخر جزء بیستم (آخر کتاب) ، آغاز: بسملة الحمد لله الواحد العدل الأصل و من کلام له علیه السلام فی وصف بیعة بالخلافة و قد تقدّم مثله بألفاظ مختلفة ، نسخ ، محمد جعفر بن ملا زین العابدین ، 1230ق ، دارای علامات بلاغ و تصحیح و نسخه بدل در حاشیه می باشد ، 311 برگ ، 35 و 36 سطر ، 21*32 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

74/10850 . تهران ، ملی تهران: 587ع ، جزء چهارم و پنجم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1231ق ، 250 برگ [فهرست ملی تهران: 76/8].

75/10851 . شیراز ، شاه چراغ: 1203 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1243ق ، شماره ثبت: 520 ، 253 برگ [فهرست شاه چراغ: 212/1].

76/10852 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1699 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، محمد اشرف ، 1243ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 367].

77/10853 . تهران ، سپهسالار: 3079 ، از ابتدا تا آخر شرح کلام علی علیه السلام در جنگ صفین ، نسخ ، عبد الکریم بن معصوم ، 1255ق ، 292 برگ [فهرست سپهسالار: 243/5].

78/10854 . قم ، مدرسه فیضیه: 1173 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1262ق ، 200 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 164/1].

79/10855 . قم ، مدرسه فیضیه: 1174 ، جزء چهارم تا ششم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1262ق ، 140 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 164/1].

80/10856 . قم ، آستان معصومیه (س): 724 ، جزء اول تا چهارم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، کاظم حسینی مازندرانی ، 1263ق ، 300 برگ [فهرست آستان معصومیه(س):

[359/2].

81/10857 . تهران ، سپهسالار: 7054 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1266ق ، 205 برگ [فهرست سپهسالار: 245/5].

82/10858 . تهران ، سپهسالار: 7053 ، شش جزء نخست ، نسخ ، محمد باقر اصطهباناتی ، 1269ق ، 241 برگ [فهرست سپهسالار: 245/5].

83/10859 . تهران ، دانشگاه تهران: 3680 ، جزء هجدهم تا بیستم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1271ق ، 236 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2686/12].

84/10860 . تهران ، دانشکده ادبیات: حکمت 74 ، جزء اول تا دهم ، نسخ ، حاج محمد بن باقر اصطهباناتی ، 1272ق [فهرست ادبیات تهران: 80/2].

85/10861 . تهران ، دانشکده ادبیات: حکمت 75 ، جزء یازدهم تا آخر ، نسخ ، محمد باقر اصطهباناتی ، 1274ق [فهرست ادبیات تهران: 80/2].

86/10862 . تهران ، دانشکده الهیات: 8 ب ، محمد بن عبد الحسین اصفهانی ، 1276ق ، عربی و فارسی ، نسخ در متن و ترجمه به نستعلیق در زیر سطور ، رساله دوم مجموعه ، 471 برگ [فهرست الهیات تهران: 595/1].

87/10863 . تهران ، ملی تهران: 586ع ، جزء اول تا سوم ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 341 برگ [فهرست ملی تهران: 75/8].

88/10864 . تهران ، ملک: 6035 ، آغاز تا جزء دهم ، نسخ ، زین العابدین محلاتی ، میرزا محمد حسین تبریزی ، 1300ق ، 290 برگ [فهرست ملک: 332/1].

89/10865 . تهران ، ملک: 6036 ، نسخ ، زین العابدین بن محمد علی محلاتی ، 1311ق ، 309 برگ [فهرست ملک: 332/1].

90/10866 . قم ، مرعشی: 2539 ، جزء سیزدهم تا پانزدهم ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز:

الأصل و من کلام له علیه السلام فی وصف بیعتة بالخلافة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 228 برگ [فهرست مرعشی: 123/7].

91/10867 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 36 اخبار ، جلد اول ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 263 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 69].

92/10868 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1700 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 367].

93/10869 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1704 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 367].

94/10870 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2057 ، جزء یازدهم تا پانزدهم ، نسخ قدیم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، شاید عصر شارح ، 330 برگ [فهرست آستان قدس:

[112/5].

95/10871 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2058 ، جزء یازدهم ، نسخ قدیمی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، مقابله شده ، 240 برگ [فهرست آستان قدس: 114/5].

96/10872 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9484 ، جزء ششم تا دهم ، نسخ ، محمود بن احمد ولی جدیدی ، بدون تاریخ کتابت ، 306 برگ [فهرست آستان قدس: 309/14].

97/10873 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1131 ، عنوان معرفی: پاسخ امیرالمؤمنین علیه السلام به این سؤال: کیف دفعکم عن هذا المقام ، نسخ ، سید محمد صادق طباطبایی سنگلجی ، قرن 13 ق ، رساله سوم مجموعه ، «4ص» 2 برگ ، 11 * 18 [فهرست مجلس: 575/23].

98/10874 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 14175 ، افتادگی دارد ، جزء اول و دوم زین العابدین عاملی در سال 1104ق و جزء آخر حسن اعرجی حسینی ، مقابله شده ، با حواشی از کاتبان و علی نقی حیرت ، 569 برگ [فهرست مجلس: 218/38].

99/10875 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7786 ، جلد اول شامل جزء اول تا دهم ، آغاز:

برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 431 برگ [فهرست مجلس:

[268/26].

100/10876 . تهران ، دانشگاه تهران: میکروفیلم 2121 و 2131 و 2136 و 2137 ، ، شامل جزءهای دهم و نهم و سوم و دوازدهم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عکس از نسخه های 37 و 38 و 39 و 40 مدرسه فاضلیه مشهد [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 347/1].

101/10877 . تهران ، دانشگاه تهران: 2266 ، آغاز تا شرح خطبه ایها الناس المتجمعة أبدانکم المختلفة أهواؤکم ، نسخ ، محمد مؤمن بن حاجی درویش محمد

ص: 458

شهمیرزادی ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ دوم مجموعه ، 30 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 917/9].

102/10878 . تهران ، دانشگاه تهران: 7312 ، بندی از شرح است ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رسالهٔ پنجم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران:

.510/16]

103/10879 . تهران ، ملی تهران: 1125/ع ، جزء اول تا آخر جزء بیستم ، نسخ ، محمد بن نعمت الله طیبسی گیلکی ، بدون تاریخ کتابت ، 440 برگ [فهرست ملی تهران:

.117/9]

104/10880 . قم ، گلپایگانی: 1176/7/76 ، جزء سیزدهم ، آغاز: بسمله الحمد لله الواحد العدل الاصل و من كلامه عليه السلام في وصف بيعته بالخلافة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، با حواشی «م ه عفی عنه» ، 64 برگ ، 22 - 27 سطر ، 23/5*17/5 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

105/10881 . قم ، گلپایگانی: 1461/9/11 ، شرح نامه های نهج البلاغه ، آغاز: باب المختار من كتب أمير المؤمنين علي عليه السلام و رسائله ... الشرح لما فرغ من إيراد المختار من خطب أمير المؤمنين عليه السلام و كلامه الجاری مجرى الخطب ، نسخ ناخوانا و متن معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح و نسخه بدلها ذکر شده ، با علامت بلاغ ، 314 برگ ، 25 سطر ، 32/5*18 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

106/10882 . تهران ، سپهسالار: 3076 ، ده جزء نخست ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت (شامل یادداشتی که در 1033 تحریر شده) ، 697 برگ [فهرست سپهسالار:

.48/2 و 242/5].

107/10883 . تهران ، سپهسالار: 3078 ، جزء شانزدهم تا آخر ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، تصحیح در 1164 ق ، 400 برگ [فهرست سپهسالار: 243/5].

108/10884 . مشهد ، دانشکده الهیات: 363 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 188 برگ [فهرست الهیات مشهد: 181/1].

109/10885 . مشهد ، دانشکده الهیات: 929 ، جزء شانزدهم تا بیستم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 238 برگ [فهرست الهیات مشهد: 82/2].

ص: 459

- 110/10886 . تهران ، دانشکده الهیات: 8ب ، آغاز تا شرح خطبه الحمد لله الذى لا تدركه الشواهد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عربی و فارسی ، رساله اول مجموعه ، «2پ - 8ر» 7 برگ [فهرست الهیات تهران: 594/1].
- 111/10887 . مشهد ، مدرسه نواب: 126 اخبار ، جزء سیزدهم ، نسخ معرب کهن ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 115 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].
- 112/10888 . مشهد ، مدرسه نواب: 128 اخبار ، جزء سوم ، نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 121 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 489].
- 113/10889 . مشهد ، مدرسه نواب: 29 اخبار ، جزء نهم ، نسخ کهن معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 112 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 490].
- 114/10890 . مشهد ، مدرسه نواب: 30 اخبار ، جزء دهم ، نسخ کهن معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 102 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 490].
- 115/10891 . مشهد ، مدرسه نواب: 31 اخبار ، جزء دوازدهم ، نسخ کهن معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 101 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 490].
- 116/10892 . مشهد ، عبد الحمید مولوی: 319 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی: 41/5].
- 117/10893 . مشهد ، عبد الحمید مولوی: 558 ، بخش نامه ها ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 87/5].
- 118/10894 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 76 ، آغاز : برابر نمونه ، انجام: بعد فراغه من صفین و انقضاء ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 75 برگ ، 26 سطر ، 19 * 28 [فهرست مؤید: 97/1].
- 119/10895 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 77 ، جزء ثانی (از قصه بصر بن ارطاة) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 177 برگ ، 26 سطر ، 19 * 26 [فهرست مؤید: 98/1].

1954 . شرح نهج البلاغه

(عربی)

از: عبد الرحمن بن محمد حلی ، کمال الدین (ابن عتایقی) (788 ق)

شرح مفصلی است بر نهج البلاغه . ابن عتایقی شرح خود را در چهار جلد نوشته

که جلد سوم آن را در سال 786 ق به پایان رسانیده است. او شرحش را از سه شرح ابن میثم و ابن ابی الحدید و قطب الدین کیدری برگزیده و در مواردی نظریه های ابن ابی الحدید را نقد کرده است. از شرح ابن عتایقی تنها جلد نخست و سوم باقی مانده است که از سوی بنیاد نهج البلاغه در حال تحقیق و انتشار است. اما از جلد دوم و چهارم تاکنون نسخه ای شناسایی نشده است.

[ریاض العلماء: 106/3 ؛ الذریعة: 132/14 ؛ فهرست سپهسالار: 128-126/2 ؛ مجله وقف میراث جاویدان، ش 26 و 25، ص 96-94؛ مجله آینه پژوهش، ش 48 (آذر و دی 1376)، ص 104 - 98.]

نسخه ها:

10896 . خوی ، مدرسه نمازی: 381 ، جلد سوم ، آغاز: و من کلام له علیه السلام و قد شاوره عمر فی الخروج إلى غزوة الروم ، نسخ ، علی بن محمد بن محمد بن علی ، جمادی الاول 786 ق ، مقابله و تصحیح شده در نزد شارح ، «364صفحه» 182 برگ ، سابقه:

قم ، مرعشی: عکس 475 ، محقق طباطبایی: عکس 130 و 199 و میکروفیلم 169 [فهرست مدرسه نمازی: 194/1 ؛ فهرست عکسی مرعشی: 422/1 ؛ یادنامه محقق طباطبایی: 1463/3 و 1480 و 1528].

10897 . قم ، مرعشی: 11721 ، جلد سوم ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: ... و الأشرار و الجهال لعدم معرفتهم بوضع الأشياء فی مواضعها التي هي مقتضى العقل ... و من خطبة له علیه السلام فی الاستسقاء .. . انجام: بالحاء المهملة أيضاً و لم يذكر الذل و الخزی و معناه أباح دمه تم بعون الله و حسن توفيقه ، شرح نستعلیق و متن نسخ ، عبدالله بن عبدالغفار ، 27 ذیحجه ... (سده 11 ق) ، 123 برگ ، 35 سطر [نسخه های خطی و کهن و نفیس نهج البلاغه در کتابخانه آیه الله مرعشی: ص 99 - 101].

1955 . شرح نهج البلاغه

(فارسی)

از: حکیم علی صوفی اصفهانی

شرح و ترجمه ای است از نهج البلاغه ، که تألیف آن قبل از سال 1004 ق صورت گرفته است . این شرح جز انوار الفصاحة و اسرار البلاغه حکیم نظام الدین علی ابن حسن نظام الدین گیلانی است ، چه آن شرح در 1036 ق به انجام رسیده

ص: 461

وگزیده ای از شرح ابن میثم و به عربی است .

آغاز: بسمله بعد از حمد خداوند جهان و درود بر پیغمبر آخر الزمان بنده علی موسوم به حکیم صوفی را به جهت ذلت روز معاد این سعادت دست داد که خطب و مکتوبات... امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب را که به امیران شهرهای خود و شریران خود نوشته و سید رضی الدین در کتاب نهج البلاغه جمع کرده بفارسی مترجم گردد... افتتاح به خطبه اول کتاب کرده شد ... رباعی:

یا رب چو از این گریوه بالا برسم

انجام: این است آنچه توفیق توضیح در او یافت و بالله التوفیق .

نسخه ها:

10898 . تهران ، مجلس سنا: 756 ، آغاز برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 11 ربیع الثانی 1004ق ، 567 برگ ، 17 سطر ، سابقه: تهران ، حسین مفتاح: 120 [فهرست مجلس سنا: 53/2 ؛ نشریه نسخه های خطی: 187/7].

1956 . شرح نهج البلاغه

(عربی)

از: محمد (زنده در 1225 ق)

ترجمه تحت اللفظی و شرح بسیار مختصر توضیحی است بر کتاب نهج البلاغه ، تقدیم شده به فتحعلی شاه قاجار که نیمه اول آن در غره رمضان 1225 ق به پایان رسیده است . متأسفانه نام کامل مؤلف -در تنها نسخه موجود از این شرح- از بین رفته است .

آغاز: ... مخصوص پروردگاری است که مستور است از غایت ظهور ... توحید در ذات بیرون است .

نسخه ها:

10899 . قم ، مرعشی: 4966 ، آغاز: برابر نمونه ، ترجمه نستعلیق و متن نسخ معرب ، محمد تقی بن... ، 1245ق ، 258 برگ [فهرست مرعشی: 164/13].

ص: 462

(عربی)

از: محمد بن باقر خوئی (قرن 13 ق)

در فهرست مجلس چنین معرفی شده:

«این نسخه شرحی است بر تعدادی از خطب نهج البلاغه استخراج شده از شروح مختلف و از آن جمله شرح ابن ابی الحدید که مؤلف از آن استفاده بسیار برده و در باره اسامی اماکن و اشخاصی که در متن یا در یکی از شروح یاد شده است، توضیح کافی میدهد» .

آغاز: و من کلام له علیه السلام فی ما رده للمسلمین من قطائع عثمان ... قد کان اقطع عثمان کثیراً من بنی امیه و غیرهم من اولیائه و اصحابه .

انجام: روی انه لما فتح عمرو بن العاص مصر اصیب محمد بن حذیفه بن عتبة . . .

فبعث به الی معاویه فجاء حتی استخرجه و کره ان یصیر الی معاویه فیخلی سبيله فضرب عنقه .

نسخه ها:

10900 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 491 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 117پ» 117 برگ [فهرست مجلس: 184/22].

(فارسی)

از: میر محمد مهدی بن مرتضی حسینی (امام جمعه تهران) (قرن 13 ق)

در فهرست سپهسالار چنین معرفی شده:

«این شرح ناقص و فقط بر سه چهار خطبه از اول و اواسط نهج البلاغه بیش نیست و شارح در موقع نوشتن این شرح بیشتر به شرح ابن میثم و ابن ابی الحدید مراجعه می نموده و در صفحات آن ترجمه عین عبارات آن دو کتاب دیده می شود و در قسمت های تاریخی از کتب تواریخ خصوصاً تاریخ طبری بسیار نقل نموده

ص: 463

و در بین شرح و بسط با اشعار فارسی و عربی و آیات و اخبار تمثیل جسته اند». (1) [فهرست سپهسالار: 55/2 - 57 و 134 ؛ فهرست دانشگاه: 725/2 - 727]

آغاز: بر ضمای صافیہ اخوان الصفاۃ خلان ایمانی و خواطر زاکیه نکتہ سرایان رموز بیان و معانی .

نسخه ها:

1/10901 . تهران ، سپهسالار: 3070 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: و ما به چشم خود دیدیم و بدیده تعجب بر آن امور غرابت آثار و ظهور چنان حکایات عجائب دثار که وعده آن را از کلام؛ نستعلیق ، گویا به خط مؤلف ، 1270 ق، 97 برگ ، 21 سطر [فهرست سپهسالار: 55/2 و 245/5].

2/10902 . تهران ، دانشگاه تهران: 1050 ، شامل بندهای 16 تا 50 و بندهای 167 تا 169 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، 346 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 725/2].

3/10903 . تهران ، دانشگاه تهران: 1049 ، بندهای 78 تا 103 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، 300 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 726/2].

4/10904 . تهران ، دانشگاه تهران: 1048 ، شامل بندهای 104 تا 125 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، 200 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 726/2].

5/10905 . تهران ، دانشگاه تهران: 1051 ، بند 127 تا 147 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، 300 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 726/2].

6/10906 . تهران ، دانشگاه تهران: 1052 ، بند 148 تا 166 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، فارسی ، 300 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 726/2].

1959 . شرح نهج البلاغه

(عربی و فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه هایی از شروع مختلف که مؤلف آنها شناخته نشده است.

ص: 464

1- (1) . در پنج نسخه دانشگاه تهران ، در خود نسخه ها نامی از شارح نیست و شارح خود را از احفاد علامه مجلسی معرفی می کند . مرحوم ابن یوسف شیرازی با توجه به قرینه مذکور و مطابقت آنها با نسخه سپهسالار ، معتقدند که این پنج نسخه ادامه شرح نهج البلاغه

امام جمعه تهران و از آن وی هستند. «فهرست سپهسالار: 134/2».

1/10907 . قم ، مرعشی: 624 (1)، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: و من خطبته عليه السلام بعد انصرافه من صفین استتماماً ای طلب لتمام النعمة فی الآخرة... ، انجام: باب المنتزع من حکم امیر المؤمنین علیه السلام... کابن اللبون: ابن اللبون هو الفصیل الذی به ستان .. ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 8 ق، عربی ، 234 برگ [فهرست مرعشی: 226/2].

2/10908 . یزد ، وزیری: 2332 ، نستعلیق ، علی بن عبد الکریم طبسی ، 981ق ، عربی ، رساله پنجم مجموعه ، «113 - 133» 21 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1254/4].

3/10909 . قم ، مرعشی: 8319 ، عنوان معرفی: شرح کلمات امیر المؤمنین علیه السلام در نهج البلاغه ، آغاز: ما ادعی مع ذلک اننی احیط بأقطار جمیع کلامه علیه السلام ، نسخ ، حسین بن محمد رضوی متخلص به قدری ، ربیع الاول 1056ق ، عربی ، رساله دوم مجموعه ، «26پ - 74پ» 49 برگ [فهرست مرعشی: 281/21].

4/10910 . تهران ، عبد العظیم قریب گرکانی: 82 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نسخ و نستعلیق ، محمد حسین بن مظفر سمنانی مشهدی ، جمادی الاول 1057ق و ربیع الثانی 1057ق [نشریه نسخه های خطی: 633/5].

5/10911 . کاشان ، مدرسه سلطانی: 1/208 ، نسخ ، فرج الله قادری ، 1057ق ، عربی [فهرست مدرسه سلطانی ، قدیم: 30].

6/10912 . تهران ، دانشگاه تهران: 9521 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، با عنوانهای «رمز ، قس ، خص» ، رساله نهم مجموعه ، «108پ 161پ» 54 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 392/17].

7/10913 . تهران ، ملی تهران: 1388ع ، قسمتی از شرح ، آغاز: بسملة الباب فی الکتب و الوصایا و العهود روی نوف البکائی ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، عربی ، 255 برگ [فهرست ملی تهران: 397/9].

8/10914 . قم ، گلپایگانی: 18/37 ، خطبه 1 تا 178 ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، فارسی ، 207

1- (1) . این نسخه یکی از شرحهای مهم نهج البلاغه است و نسخه موجود از آن متعلق به قرن هشتم بوده و به اعتقاد برخی به خط شارح آن است . این نسخه به نحو نسبتاً مفصل در کتاب نسخه های خطی کهن و نفیس نهج البلاغه در کتابخانه آیه الله مرعشی ص 90 - 93 معرفی شده است .

برگ [فهرست گلپایگانی، رایانه ای].

9/10915. تهران، ملک: 6481، متن نسخ، شرح و ترجمه نستعلیق، بدون نام کاتب، سده 11 و 12 ق، نسخ ترجمه و شرح نستعلیق، فارسی، 120 برگ [فهرست ملک]:

[518/3].

10/10916. ری، آستان عبد العظیم: 370، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 12 ق [نشریه نسخه های خطی: 470/3].

11/10917. قم، مرعشی: 10339، شرح الفاظ نهج البلاغه، آغاز: فی نهج البلاغه قيمة کل امرئ ما یحسنه، نسخ، بدون نام کاتب، 1270 ق، عربی، رساله اول مجموعه، «2پ - 32ر» 31 برگ [فهرست مرعشی: 281/26].

12/10918. تهران، ملی تهران: 399/3، شرح نهج البلاغه دیباچه و چند خطبه دیگر، افتادگی دارد، آغاز: اللّٰه أحمد علی مرائی أسرار أنوار توحیده و إیاه أشکر علی مناظر، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13 ق، رساله هشتم مجموعه، «ص 88 - 145» 29 برگ [فهرست ملی تهران: 385/1].

13/10919. تهران، دکتر علی اصغر مهدوی: 527، از اول و آخر افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، سده 12 و 13 ق، عربی با عبارات فارسی در آن [نشریه نسخه های خطی: 159/2].

14/10920. تهران، مجلس شورای اسلامی: 2764، شرح خطبه اول، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، از یکی از تلامذه میرداماد، عربی، رساله اول مجموعه، «ص 1-22» 11 برگ [فهرست مجلس: 167/9].

15/10921. قم، گلپایگانی: 18/37، از اول و آخر افتادگی دارد، آغاز: إذ لا منظور إلیه من خلقه... و کسی که به سوی او، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، متن معرب، شرح فارسی، 207 برگ [فهرست گلپایگانی، قدیم: 133/1].

16/10922. یزد، وزیری: 3759، شرح بعض اخبار و بعض خطبه های نهج البلاغه، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، عربی، 200 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری]:

[1785/5].

17/10923. یزد، وزیری: 912، عنوان معرفی: شرح کلمات حضرت علی علیه السلام، آغاز: من کتاب له علیه السلام إلی سلمان الفارسی قبل خلافتة أما بعد فإن مثل الدنيا، بدون نام

ص: 466

کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عربی ، رساله چهارم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 752/2].

18/10924 . یزد ، وزیری: 97 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «137 - 161» 25 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 126/1].

19/10925 . همدان ، مدرسه غرب: 507 ، عنوان معرفی: شرح مختصری از نهج البلاغه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست مدرسه غرب: 246].

20/10926 . تهران ، دانشکده الهیات: 744 د ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست الهیات تهران: 87/1].

21/10927 . قم ، مدرسه فیضیه: 1093 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عربی و فارسی ، 212 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 77/2].

1960 . شرح و ترجمه اربعین شهید اول

(فارسی)

از: علی بن حسن زواره ای اصفهانی ، ابو الحسن (قرن 10 ق)

ترجمه و شرحی است بر الأربعون حديثاً شهيد اول . زواره ای ، این اربعین را نزد استادش - محقق کرکی - خوانده و در 6 جمادی الاول 939ق از او اجازه روایت دریافت نموده است . پس از وفات کرکی ، زواره ای اربعین را ترجمه نموده و در 19 ذی قعدة 943ق از ترجمه فراغت یافته است .

[الذریعة: 427/1 و 315/5]

آغاز: حمد بی حد و شکر بلا عد متکلمی را سزد که اکمل نوع انسان را باحسن حدیث.

نسخه ها:

1/10928 . تبریز ، ملی تبریز: 3182 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 969ق ، 56 برگ [فهرست ملی تبریز: 855/2].

2/10929 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4213 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عماد الدین حسن حسینی ، 985ق ، رساله سوم مجموعه ، «82 - 191» 110 برگ [فهرست

ص: 467

3/10930 . تهران ، ملک: 1617 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 30 برگ [فهرست ملک: 127/2].

1961 . شرح و ترجمه اربعین شهید اول

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح و ترجمه ای فارسی است از اربعون حدیثاً شهید اول که مترجم آن شناخته نشد.

نسخه ها:

10931 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 9384 ، علی بن مجد الدین حسینی ، قرن 11 ق ، رساله ششم از بخش دوم میکروفیلم ، (142 پ200ر) 59 برگ ، سابقه: دانشگاه تهران: میکروفیلم 4202 [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 31/3].

1962 . شرح و ترجمه امالی صدوق

(فارسی)

از: علی رضا خراسانی یزدی (1256 ق)

شرح و ترجمه ای بر امالی شیخ صدوق است که به نام محمد ولی میرزا سامان یافته است.

نسخه ها:

10932 . یزد ، مدرسه خان بزرگ: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، رمضان المبارک 1241 ق ، از روی نسخه اصل [نشریه نسخه های خطی: 434/4].

1963 . شرح و ترجمه حدیث رؤیت (إن الله لا یری بالعبین إذ العین ..)

(فارسی)

از: محمد مسیحا فسایی متخلص به معنی (1127 ق)

ترجمه و شرح حدیثی است که امام رضا علیه السلام در جواب کسی که از رؤیت سؤال نموده بود نوشته اند: «اتفق الجميع لا تمنع بينهم أن المعرفة من جهة الرؤية»

ص: 468

ضرورة، فإذا جاز أن يرى الله عزوجل بالعين وقعت المعرفة ضرورة، ثم لم تخل تلك المعرفة من أن تكون إيماناً أو ليست بإيمان فإن كانت تلك المعرفة من جهة الرؤية إيماناً فالمعرفة التي في دار الدنيا من جهة الاكتساب ليست بإيمان، لأنها ضده فلا يكون في الدنيا أحد مؤمناً، لأنهم لم يروا الله عزوجل، وإن لم تكن تلك المعرفة التي من جهة الرؤية إيماناً لم تخل هذه المعرفة التي من جهة الاكتساب أن تزول أو لا تزال في المعاد، فهذا دليل على أن الله عزوجل لا يرى بالعين إذ العين يؤدي إلى ما وصفناه». (1) آغاز: قال عليه السلام اتفق الجميع يعنى اتفاق نمودند.

نسخه ها:

10933 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبائی 975 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «125 پ» 1 برگ [فهرست مجلس: 255/23].

1964 . شرح و ترجمه حدیث «لوعلم الناس ...»

از: محمد شفیع اصفهانی (قرن 14 ق)

نسخه ها:

10934 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4486 ، محمد شفیع اصفهانی (مؤلف) ، 1302 ق ، 1 برگ [فهرست مجلس: 165/12].

1965 . شرح و ترجمه خطبة طاووسية نهج البلاغه

(فارسی)

از: عبدالمطلب ادیب کاشانی (قرن 14 ق)

رساله ای متوسطی است در ترجمه و شرح خطبة امیر المؤمنین علیه السلام که در وصف خلقت طاووس بیان فرموده اند. کاشانی این شرح را از روی شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید (2) به نام ناصر الدین شاه ، به فارسی ترجمه نموده و به وزیر اعظم

ص: 469

1- (1) . التوحید ، شیخ صدوق: 110 ؛ بحار الأنوار ، مجلسی: 56/4 . [1]

2- (2) . شرح نهج البلاغه ، ابن ابی الحدید: 266/9 .

میرزا حسین خان صدر با قصیده ای در تجلیل از او، به وی تقدیم نموده است .

این ترجمه در 1282 ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد لله الذى لقانا السرور والراحة ووقانا الشرور والفضاحة.

نسخه ها:

1/10935 . قم ، مسجد اعظم: 3429 ، آغاز: ترجمه الأصل و من خطبة له عليه السلام... و از خطبه از آن حضرت ، متن نسخ و ترجمه نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 4 شعبان 1282ق ، دارای تصحیح و تحشیه از مترجم ، 41 برگ ، 10 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 244؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

2/10936 . قم ، مسجد اعظم: 2623 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1289ق ، 60 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 244؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1 شرح و ترجمه عهد نامه مالک اشتر

از: محمد حسین بن احمد بن سمیع یزدی

رجوع کنید به: تحفة الولی .

1 شرح و ترجمه ...

رجوع کنید به: ترجمه و شرح ...

1966 . شرح و ترجمه کنایات و استعارات شرح نهج البلاغة

(فارسی)

از: حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی ، کمال الدین (م 950ق)

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس بدیع الاساسی که سخنوران میدان نهج بلاغت و فصاحت .

نسخه ها:

1/10937 . تهران ، ملک: 4379 ، آغاز : برابر نمونه ، محمد تقی بن حسین خاتون آبادی ،

ص: 470

1056 ق ، رساله هفدهم و سی و پنجم مجموعه (دوبار تحریر شده) ، «38ر44» و «127پ - 128ر» 8 برگ [فهرست ملک: 369/7 و 375].

10938/ . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7662 ، آغاز برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دهم مجموعه ، چند برگ و در حاشیه [فهرست مجلس]:
[162/26].

1967 . شرح و توضیح دو بیت منسوب به جناب امیر علیه السلام

(عربی)

از: محمد باقر بن محمد حسین حسینی استرآبادی ، میر داماد (م 1040 ق)

شرحی است بر دو بیت منسوب به امام علی علیه السلام که از مقام الفضل کرمانشاهی نقل شده است . این دو بیت را میرداماد (1041 ق) در آغاز کتابش جذوات ذکر نموده است . عینان عینان لم یکتبها قلم

آغاز: قیل فی حله: العینان عین الإبداع و عین الاختراع .

نسخه ها:

10939 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1202 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، ق 13 ، رساله هفتم مجموعه ، «2ص» 1 برگ ، 17 * 22 [فهرست مجلس: 714/23].

1968 . شرح و فضیلت حدیث کساء به بحر طویل

(فارسی)

از: رضا ذاکر بروجردی متخلص به ناطق (قرن 13 ق)

شرح و ترجمه منظومی از حدیث کساء است . مؤلف این حدیث را به فارسی در وزن بحر طویل ترجمه نموده و در پایان ، قصیده ای در مدح ائمه علیهم السلام آورده است .

آغاز: حمد بی حد به خدای ملک الملک حقیقی که بسی داده فضیلت .

نسخه ها:

1/10940 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13942 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، رضا بروجردی (مؤلف) ، قرن 13 ق [فهرست مجلس: 534/37].

2/10941 . تهران ، ملی تهران: /2190ف ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، بدون نام مؤلف [فهرست ملی تهران: 271/5].

1969 . شرح الوافی

(عربی)

از: سید محمد جواد بن محمد حسینی اعرجی عاملی شقرانی نجفی (1226 ق)

شرح مفصلی است بر وافی فیض کاشانی . مطالب این شرح را مؤلف از درس استادش - سید محمد مهدی بحر العلوم - تقریر نموده و در مواردی که نتوانسته از استادش مطالبی ضبط کند خود شرح و توضیح داده است . او ذیل هر حدیث مانند سبک استادش با عنوان «السند» در رجال و با عنوان «المتن» در مشکلات لفظی و ادبی و با عنوان «الدلالة» در برداشتهای فقهی از آن حدیث ، بحث نموده است .

[الذریعة: 165/14 ؛ التراث العربی: 425/3 ؛ فهرست های خودنوشت فیض کاشانی: 297]

آغاز: الحمد لله كما هو اهله رب العالمين ... اما بعد فلما منّ الله علينا بالعلامة النحرير الماهر و المحقق المقدس الطيب الطاهر .

نسخه ها:

1/10942 . قم ، مركز احیاء میراث اسلامی: 2329 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد المجید بن محمد جواد ، جمعه 9 ربیع الاول 1305ق ، تصحیح شده ، 223 برگ ، 20 سطر ، 22*15/5 [فهرست مرکز احیاء: /6مخطوط].

2/10943 . قم ، مرعشی: 7569 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 195پ» 195 برگ [فهرست مرعشی:

.373/19]

1970 . شرح الوافی

(عربی)

از: محمد رضی بن محمد نبی قزوینی (بعد از 1136 ق)

شرحی است بر کتاب وافی فیض کاشانی . مؤلف شرح جزء چهارم (کتاب

ص: 472

الطهارة و التزین) را در اواخر شعبان 1133ق به پایان رسانده است.

نسخه ها:

10944 . قم ، مدرسه فیضیه: 1674 ، کتاب الطهارة و التزین ، آغاز: ... اقول لابد هاهنا من تحقیق مسألة اصولیة هی أنه هل يجوز الاستدلال بظاهر آية من آیات القرآن المحتملة للنسخ ، بدون نام کاتب ، اواخر شعبان 1133ق ، نسخه اصل با خط خوردگی و اصلاحات از مؤلف ، 204 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 165/1].

1 شرح وسائل الشیعة

از: محمد بن حسن عاملی مشغری (شیخ حر عاملی)

رجوع کنید به: تحریر وسائل الشیعة و تحبیر مسائل الشریعة.

1 شرح وسایل الشیعة

از: محمد بن علی بن عبد النبی بن محمد بن سلیمان مقابی بحرانی

رجوع کنید به: مجمع الأحكام فی معرفة مسائل الحلال و الحرام.

1971 . شرح وسائل الشیعة

(عربی)

از: شیخ محمد حسن

شرحی است بر وسائل الشیعة شیخ حر عاملی . این شرح در لابلاى سطور نسخه ای از وسایل الشیعه - که از ابتدای کتاب تجارت تا پایان وصیت را در بر داشته - تحریر شده و شارح تا باب «أن من دفع إليه مال یفرقه فی المحاويع» را شرح داده و بقیه نسخه فاقد شرح است .

[الذریعة: 170/14 ؛ دلیل المخطوطات: 72]

آغاز: کتاب التجارة فهرست أنواع الأبواب إجمالاً ... باب استحبابها و اختیارها .

نسخه ها:

10945 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7781 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 233 برگ [فهرست آستان قدس: 312/14].

ص: 473

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

شرح چند وصیت حضرت علی علیه السلام است: وصیت آن حضرت به کمیل ، وصیت آن حضرت به محمد بن ابی بکر ، وصیت آن حضرت به حضرت مجتبی علیه السلام و خطبه آن حضرت خطاب به همام .

آغاز: وصیة علی علیه السلام لکمیل بن زیاد سمّ کل یوم باسم اللّٰه .

نسخه ها:

10946 . قم ، مسجد اعظم: 516 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، 11 برگ ، 18 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

1 شرح وصایای پیامبر صلی الله علیه و آله به ابوذر

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه

رجوع کنید به: عین الحیاة.

1973 . شرح وصیة الإمام أبي الحسن الرضا عليه السلام

(عربی)

از: محمد بن سلیمان تنکابنی ، صاحب قصص العلماء (1302 ق)

شرحی است بر وصیت امام رضا علیه السلام که هنگام شهادت به ابوالصلت هروی فرموده و در آن نشانی قبر خود را بیان کرده است: «عن أبي الصلت الهروي ، قال:

بینا أنا واقف بین یدی ابي الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام إذ قال لی: یا ابا الصلت ادخل هذه القبة التي فيها قبر هارون و ائنتنی بتراب من أربعة جوانبها . قال: فمضيت فأتيت به فلما مثلت بین یدیہ فقال لی: ناولنی هذا التراب و هو من عند الباب فناولته فاخذه و شمه ثم رمى به ، ثم قال سيحفر لي هيهنا فتظهر صخرة لو جمع عليها كل معول بخراسان لم يتهيأ قلعتها ثم قال في الذي عند الرجل و الذي عند الرأس مثل ذلك ، ثم قال : ناولنی هذا التراب فهو من تربتی» . (1)

ص: 474

این رساله را مؤلف، به درخواست ملا هاشم طالقانی و پس از تألیف کتاب أسرار المصائب نوشته شده است.

[الذریعة: 170/14]

آغاز: الحمد لله على نواله ... إن كتابی الفارسی المسمى بأسرار المصائب قد حاز.

نسخه ها:

10947 . قم ، مرعشی: 3840 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، ابو الحسن بن حسین بن نقی گیلانی ، 1303ق ، رساله پنجم مجموعه ، «72 پ - 76 پ» 5 برگ [فهرست مرعشی:

.223/10]

1974 . شرح یکی از کلمات امام علی علیه السلام

از: عبد النبى بن محمد تقى قزوینى (قرن 12 ق)

نسخه ها:

10948 . مشهد ، گوهرشاد: 149 ، عبد النبى قزوینى (مؤلف) ، جمعه 5 شعبان 1163 ، 1 برگ [فهرست گوهرشاد: 125/1].

1975 . شصت و دو کلمه (ترجمه منظوم کلمات قصار علی علیه السلام)

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

10949 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11909 ، نسخ ، علی ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 373].

1976 . شعرهای امام رضا علیه السلام

(عربی)

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (203ق)

نسخه ها:

ص: 475

10950 . تهران ، دانشگاه تهران: 7411 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، رساله نهم مجموعه ، «ص 139-140» 1 برگ
[فهرست دانشگاه تهران: 549/16].

1977 . شعرهای از: علی علیه السلام ، فاطمه علیها السلام و سید مرتضی ...

(عربی)

نسخه ها:

10951 . تهران ، دانشگاه تهران: 6463 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله ششم مجموعه [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه
تهران: 256/3].

1978 . الشفا فی أخبار آل مصطفی علیهم السلام

(عربی)

از: محمد رضا بن عبد المطلب تبریزی (قاضی عسکر) (1208 ق)

دایرة المعارف حدیثی است که در چند جلد تنظیم شده و مشتمل بر احادیث کتابهای: الوافی ، بحار الأنوار ، وسائل الشیعة و دیگر مصادر
حدیثی شیعه است .

تبریزی این کتاب را به شیوه بحار الأنوار تألیف نموده و در مقدمه ، اسامی کتبی که از آنها استفاده نموده با شرح حال کوتاهی از مؤلفین ،
ذکر کرده است . او احادیث را از کتابهای روایی شیعه به صورت موضوعی گرد آوری و در آغاز هر حدیث ، نام کتابی که حدیث را از آن
نقل نموده می آورد. پس از آن نوع سند حدیث (مرفوع ، مسند ، مرسل و ...) و بعد از نام هر راوی ، ثقه ، حسن ، ضعیف ، مجهول و ...
بودن وی را با علائمی تذکر می دهد.

این کتاب متجاوز از پانزده جلد بوده و آنچه تاکنون از مجلدات آن شناسایی شده عبارت است از:

- 1 . جلد اول ، کتاب طهارت ، اتمام تألیف در روز جمعه 5 جمادی الثانی 1178 ق ؛
- 2 . جلد دوم ، کتاب الصلاة ، اتمام تألیف روز جمعه 3 صفر 1178 ق در نجف ؛
- 3 . نصف دوم از جلد سوم ، از صلاة اللیل تا آخر کتاب دعا ، اتمام تألیف در روز جمعه 24 شعبان 1178 ق در نجف ؛
- 4 . جلد هشتم ، کتاب تجارت تا آخر وصایا ، اتمام تألیف جمعه 7 شوال 1178 ق در نجف ؛
- 5 . جلد نهم ، کتاب نکاح و طلاق ، اتمام تألیف جمعه 5 ذی قعدة 1178 ق .

[الذریعة: 199/14 ؛ یادنامه میرزا جعفر سلطان القرایی (تبریز ، انتشارات دانشگاه تبریز ، 1370ش) ص 404-413]

آغاز: حمداً لك يا من اسمه شفاء و شكراً لك اللهم يا من ذكره دواء.

نسخه ها:

1/10952 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13656 ، نصف دوم از جلد سوم (از صلاة اللیل تا آخر کتاب دعا) ، از اول افتادگی دارد ، آغاز: عن محمد بن عبدالله بن جعفر الحمیری عن ابيه و هارون بن مسلم ، نسخ ، محمد رضا بن عبد المطلب تبریزی (مؤلف) ، جمعه 24 شعبان 1178 ق در نجف ، 229 برگ ، 20*31 ، 25 سطر [فهرست مجلس: 183/37].

2/10953 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13827 ، جلد نهم: کتاب نکاح و طلاق ، آغاز:

نحمدک یا من اسمه شفاء و ذکره دواء و نصلی و نسلم علیک یا رسول اللہ یا محمد بن عبد اللہ و علیک یا وصی رسول اللہ . . . و بعد هذا هو المجلد التاسع من مجلدات کتاب الشفا ، نسخ ، محمد رضا بن عبد المطلب تبریزی (مؤلف) ، 1178 ق ، 208 برگ ، 21*33 ، 25 سطر [فهرست مجلس: 379/37].

3/10954 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7786 (1) ، کتاب طهارت ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد رضا تبریزی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، با تقریظ شیخ عبدالنبی قزوینی ، 302 برگ ، 20*30 ، 25 سطر [فهرست آستان قدس: 314/14].

1979 . شفاء الأوام فی التمییز بین الحلال و الحرام

(عربی - زیدیه)

از: حسین بن محمد بن احمد بن یحیی زیدی یمانی (662 ق)

مؤلف که مذهب زیدی دارد ، احادیث فقهی را با حذف سند به ترتیب ابواب فقه ، گرد آورده و در دو جلد مشتمل بر چهار باب ، تنظیم نموده است.

[مؤلفات الزیدیه: 207/2]

آغاز: الحمد لله الذی ألهمنا رشدہ بالطافہ الخفیة و هدانا سبیل النجاة بعوارفه السنیة.

نسخه ها:

10955 . قم ، مرعشی: عکس 834 ، جزء اول ، نسخ قدیم ، ابراهیم بن علی بن مرتضی ، ربیع الاول 763 ق ، 151 برگ [فهرست عکسی مرعشی: 311/2].

ص: 477

1- (1) . گویا همان نسخه ای است که صاحب الذریعة در نجف اشرف در نزد مرحوم سید ابوالحسن اصفهانی رؤیت نموده و در ذریعه (199/14) [1] یاد کرده است .

(فارسی)

از: اسد الله بن محمد ابراهیم قزوینی ، میرزا (زنده در 1306 ق)

ترجمه و شرح مختصری است بر وصایای حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به ابوذری ، که در آن یکصد و پنجاه موضوع اخلاقی را بیان فرموده اند . در این رساله از کتاب عین الحیة علامه مجلسی استفاده شده و در ماه رجب 1306 ق به پایان رسیده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... و بعد مستمد و مستعد فیوضات.

نسخه ها:

10956 . قم ، گلیپایگانی: 18/139 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، میرزا اسد الله قزوینی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، «277 پ 347 پ» 71 برگ [فهرست گلیپایگانی ، قدیم: 99/1].

1981 . شواهد الإسلام

(عربی و فارسی)

از: محمد رفیع بن فرج گیلانی مشهدی (ملا رفیعا) (بعد از 1106 ق)

شرحی است بر برخی روایات به فارسی و عربی که مؤلف به عنوان شواهدی برای بیان حقانیت اسلام تألیف نموده است . احادیثی که وی شرح نموده چنین است:

توحید مفضل و حدیث اهللیجه که ابتدا متن عربی آنها را ذکر و با عنوان «قوله - قوله» شرح کرده است ؛ وصیت امام موسی بن جعفر علیهما السلام به هشام بن حکم ؛ قنوت امام کاظم علیه السلام و قنوت امام محمد تقی علیه السلام و قنوت امام علی النقی علیه السلام ؛ زیارت جامعه و حقیقت وجود صاحب الامر علیه السلام .

مؤلف در خاتمه کتاب شرح حال تعدادی از بزرگان شیعه را در صدر اسلام و بعد از آن از کتب معتبره و اغلب از مجالس المؤمنین آورده و پس از آن تعدادی از علمای معاصر خود را فقط نام برده است .

این کتاب در برخی مصادر و کتابشناسی ها (فهرست مرعشی: 385/4 و 258/9 ،

ص: 478

فهرست مجلس: 371/5 ، یکصد و شصت نسخه خطی: 25 و فهرست مدرسه فیضیه: 172/1) با حاشیه کافی اثر رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی نائینی طباطبایی مشهور به ملا رفیعا (م 1082ق) خلط شده و تعدادی از نسخه های حاشیه کافی در مصادر مذکور به نام شواهد الاسلام معرفی شده است - در حالی که از شواهد تاکنون تنها یک نسخه شناسایی شده است . این اشتباه از ذریعه بدان مصادر راه یافته زیرا در ذریعه در ذیل شواهد الاسلام آغاز کتاب حاشیه کافی نقل شده است . شایان ذکر است که مؤلف در شواهد الاسلام از اثر دیگر خود بنام حاشیه کافی یاد می کند که جز حاشیه کافی ملا رفیعا نائینی است و در این فهرستگان با عنوان شرح کافی نسخه ای از آن معرفی شده است .

[الذریعة: 242/14 و 182/6 و 96/13 ؛ فهرست مجلس 476/26]

آغاز نسخه: بین القبر و المنبر و أنا مفکر فی ما خص الله به سیدنا محمد صلی علیه و آله من الشرف الفضائل .

انجام: چنانکه در باب مجوس فرموده اند سنّوا بهم سنة اهل الكتاب . الحمد لله الذي هدانا للاسلام و جعلنا من الموفين بعهدہ الينا و میثاقه الذي واثقنا به و لم يجعلنا من الضالين بيوم الدين .

نسخه ها:

10957 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7991 ، از اول افتادگی دارد ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، عربی و فارسی ، 221 برگ [فهرست مجلس: 476/26].

1982 . شهاب الاحتراق فی طرد الراغبین عن الميثاق

(عربی)

از: محمد حسینی زنجانی ، عزالدین ابوالمکارم (قرن 13 ق)

مجموعه ای است مشتمل بر روایات فضایل ، اثبات امامت و برخی اقوال کوتاه حضرت علی علیه السلام در سه کتاب:

1 - چهل حدیث در مناقب حضرت علی علیه السلام ؛

2 - دلایل امامت و اثبات رجعت ؛

ص: 479

3 - حکمت هایی از حضرت علی علیه السلام .

کتاب اخیر در شعبان 1273 ق تمام شده است.

آغاز: بسم الله البديع النور بسم الله المعيد الرفيع النور.

نسخه ها:

10958 . زنجان ، سيد عز الدين حسيني زنجاني: بدون شماره ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاريخ کتابت ، تصحيح شده ، با حواشی از مؤلف و ديگران ، 58 برگ ، سابقه: مرکز احیاء ميراث اسلامی: عکس 128 [فهرست عکسی مرکز احیاء:

[147/1].

1983 . الشهاب في الحكم و الآداب

(عربی)

از: يحيى بن حسين بن عشيبة بحراني (933 ق)

مؤلف در این کتاب هزار حدیث کوتاه نبوی را که صحت آنها در نزد وی به اثبات رسیده در موضوعات اخلاقی و آداب و حکم جمع آوری نموده است . او سند احادیث را حذف و مصدر را ذکر نموده و کتابش را در سی باب به ترتیب حروف الفبا تنظیم کرده است . این کتاب غیر از شهاب الاخبار قاضی قضای است .

چاپ: ایران ، چاپ سنگی ، 1322 ق.

[الذريعة: 247/14 ؛ مشارع: 578]

آغاز: الحمد لله جامع الشتات ليوم النشور و باعث الاموات من الاجداث و القبور .

نسخه ها:

1/10959 . قم ، مرکز احیاء ميراث اسلامی: 2838 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، فضل الله بن مسعود ، پنجشنبه 15 جمادی الثاني 1054 ق ، تصحيح شده و دارای حواشی بسیار ، رساله دوم مجموعه ، 33 برگ ، 16 سطر ، 20*12/5 [فهرست مرکز احیاء:

8/مخطوط].

2/10960 . قم ، آستان معصومیه (س): 238 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عبد الواسع مهماندوستی ، ذی قعدة 1155 ق ، رساله دوم مجموعه ، 60 برگ [فهرست آستان معصومیه (س): 243/1].

ص: 480

3/10961 . قم ، گلپایگانی: 611/4/81 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، علی رضا قمی ، 22 شوال 1262ق ، رساله دوم مجموعه ، (101پ119ر) ، 19 برگ ، 21 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

ص

1984 . الماحب

(عربی)

از: عبد الجواد بن عبد الرحیم کوهکلویه

کتاب مفصلی است در سه جلد ، که مؤلف در آن احادیث مربوط به امام زمان علیه السلام را جمع آوری و تنظیم نموده شده است.

نسخه ها:

1/10962 . قم ، مسجد اعظم: 248 ، بدون نام کاتب ، عبد الجواد بن عبد الرحیم کوهکلویه (مؤلف) ، 320 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 275].

2/10963 . قم ، مسجد اعظم: 249 ، جلد دوم مجموعه ، عبد الجواد بن عبد الرحیم کوهکلویه (مؤلف) ، 258 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 275].

3/10964 . قم ، مسجد اعظم: 250 ، جلد اول ، عبد الجواد بن عبد الرحیم کوهکلویه (مؤلف) ، 474 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 275].

1985 . المافی فی شرح الکافی

(فارسی)

از: خلیل بن غازی رازی قزوینی ، ابو المظفر (1089 ق)

شرح مفصلی است بر کتاب کافی کلینی . قزوینی پس از نوشتن مقداری از شرح عربی خود با عنوان الشافی فی شرح الکافی بدان پرداخته است و کتاب را به شاه عباس دوم صفوی تقدیم نموده است. او متن روایت ها را به عربی به عنوان «اصل» آورده و به فارسی به عنوان «شرح» گزارش می دهد و در شرح به خصوصیات لغوی الفاظ ، ضبط و اعراب آنها نیز می پردازد. تألیف کتاب را در سال 1064ق در محله دیلمیه قزوین شروع نموده و در سال 1084 ق از آن فراغت یافته است.

ص: 481

آغاز: فتح گنجینه شاهی شرح کافی احادیث رازداران الهی . . . حمد بی شریکیست تعالی شأنه که .

نسخه ها:

1/10965 . تهران ، دانشکده حقوق: 97ب ، از نیمه باب دوم باب 33 کتاب ایمان و کفر تا نیمه نخست باب 60 کتاب الدعاء ، افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، 1009ق (؟) ، رساله اول مجموعه ، 374 برگ [فهرست حقوق تهران: 156].

2/10966 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1126 ، توحید تا باب الهدایه من الله ، آغاز: أصل کتاب التوحید شرح کتاب دوم از سی کتاب که جزء کتاب کافی است ، انجام: او را در تصدیق به امانت ما خوانند . . . از آن به استحقاق اشارت به توفیق است ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1029 ق (؟) ، 217 برگ ، 23 سطر [فهرست مؤید: 192/3].

3/10967 . قم ، مسجد اعظم: 2071 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد صالح مازندرانی ، 1 رمضان المبارک 1064ق ، با نسخه اصل مقابله شده است ، 403 برگ ، 21 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

4/10968 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11548 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1066ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 378].

5/10969 . قم ، گلپایگانی: 26/86 ، کتاب اول و دوم (شرح عقل و توحید) ، جعفر بن غازی (برادر مؤلف) ، 1066ق ، مقابله شده ، 237 برگ [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 59/3].

6/10970 . یزد ، وزیری: 413 ، کتاب عقل و توحید ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1066ق ، 229 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 373/1].

7/10971 . تهران ، دانشگاه تهران: میکروفیلم 1946 ، کتاب الحجة ، بدون نام کاتب ، 27 محرم 1067ق ، عکس از روی نسخه ش 1904 کتابخانه ملی [فهرست میکروفیلمهای دانشگاه تهران: 136/1].

8/10972 . قم ، گلپایگانی: 1371/8/81 ، عقل و توحید ، آغاز: برابر نمونه ، متن کافی نسخ معرب و شرح فارسی نستعلیق ، محمد قاسم لاهیجی ، پنجشنبه 21 جمادی الثانی 1067ق ، در حاشیه تصحیح و نسخه بدل ذکر شده است ، در پایان اختتامیه ای

درباره تألیف کتاب برای صفی قلی بیگ در 1067ق و نامگذاری کتاب به گنجینه شاهی درج شده است، 338 برگ، 23 سطر، 14*23/5، سابقه: حاج اسماعیل هدایتی [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید؛ مجله تراثنا: 86/3].

9/10973. قم، مسجد اعظم: 1707، کتاب توحید، از آغاز افتادگی دارد، آغاز: باب البیان و التعریف و لزوم الحجة سی و سوم، نستعلیق، محمد قاسم لاهیجی، پنجشنبه 21 جمادی الثانی 1067ق، 184 برگ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 276؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].

10/10974. تهران، مجلس شورای اسلامی: 4509، کراهیه التوقیت، نسخ، بدون نام کاتب، 1067ق، 213 برگ [فهرست مجلس: 181/12].

11/10975. تهران، دانشگاه تهران: 680، جزء دوم کتاب الحجة، آغاز: بسمله و به تقی الحمد لله رب العالمین و الصلاة علی محمد و آله، نسخ و نستعلیق، خلیل قزوینی (مؤلف)، 1067ق، متن نسخ، 600 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1388/5].

12/10976. تهران، ملی تهران: 2097/ف، کتاب عقل و توحید، نستعلیق، علی افضل بن اکبر قزوینی، 1067ق، 344 برگ [فهرست ملی تهران: 110/5].

13/10977. همدان، مدرسه غرب: 1083، جلد دوم، نسخ، بدون نام کاتب، 1067ق، توسط ابوذری (فرزند مؤلف) نزد مؤلف در سال 1068 ق قرائت و تصحیح شده، «605ص» 303 برگ [فهرست مدرسه غرب: 34].

14/10978. تهران، دانشکده علوم قرآنی: 8، نستعلیق، محمد بن میر حاج، جمادی الاول 1068ق، با بلاغ [مجله وقف میراث جاویدان: 130/9].

15/10979. تهران، مجلس شورای اسلامی: 13534، کتاب عقل و توحید، نستعلیق، محمد شفیع بن مولی محمد حسین استرآبادی، 1068ق، مقابله و تصحیح شده، 373 برگ [فهرست مجلس: 35/37].

16/10980. تهران، ملی تهران: 2030/ف، شرح کتاب دعا و عشرت و طهارت و ایمان و کفر و طاعات، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1068ق، 296 برگ [فهرست ملی تهران: 27/5].

17/10981 . تهران ، ملی تهران: 2263/2ف ، جلد دوم کتاب ایمان و کفر ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1068ق ، 335 برگ [فهرست ملی تهران: 383/5].

18/10982 . تهران ، ملک: 5497 ، نستعلیق ، مرتضی بن حسین بن مرتضی حسینی ، 1068ق ، 292 برگ [فهرست ملک: 530/3].

19/10983 . تهران ، ملک: 974 ، جلد دوم ایمان و کفر ، نستعلیق ، لطف الله بن درویش اشرف نوری ، 1068ق [فهرست ملک: 529/3].

20/10984 . تهران ، دانشگاه تهران: 8508 ، جلد دوم تا عشرت ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، جمادی الثانی 1069ق ، 573 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 149/17].

21/10985 . تهران ، سپهسالار: 41 صدر ، جزء یکم: کتاب عقل و توحید ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، رمضان 1069 ق ، با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده ، 205 برگ [فهرست سپهسالار: 163/5].

22/10986 . قم ، گلپایگانی: 6503/33/53 ، بخشی از اصول (از باب فضل الدعاء و الحث علیه تا آخر کتاب عشرت) ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: چهلم باب من قال أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك ... باب اول أصل باب فضل الدعاء و الحث علیه ... شرح این باب ... فضیلت دعا است و بیان اینکه الله تعالی تحریض کرده ، شرح نسخ و متن احادیث نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، 1069ق ، در حاشیه تصحیح شده و متن خط خوردگی دارد ، یادداشت مقابله ای در 1069ق دارد ، 260 برگ ، 23 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

23/10987 . قم ، آستان معصومیه (س): 3: 10 - 6066 ، طهارت تا حیض ، بدون نام کاتب ، صفر 1070ق ، 23 رجب 1070 ، 321 برگ [فهرست آستان معصومیه(س) ، دانش پژوه: 138].

24/10988 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9501 ، جلد اول و دوم ، نسخ ، محمد طاهر بن حسن کاتب تبریزی ، 1070ق ، تصحیح شده ، 306 برگ [فهرست آستان قدس:

[320 / 14

25/10989 . تهران ، سپهسالار: 1724 ، ایمان و کفر ، نستعلیق ، محمد بن میر حاج ، 1070 ق ، 467 برگ ، 21 سطر [فهرست سپهسالار: 267/1 و 164/5].

26/10990 . قم ، مسجد اعظم: 1799 ، کتاب عقل ، آغاز: پیروی احادیث و آثار ایشان

- بنمایند، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در سال 1070 ق سه بار مقابله شده است، 273 برگ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 277؛ فهرست مسجد اعظم، جدید].
- 27/10991. مشهد، آستان قدس رضوی: 9505، جزء دوم و پنجم، افتادگی دارد، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1071 ق، 168 برگ [فهرست آستان قدس: 322/14].
- 28/10992. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 298، جزء سوم (کتاب الحجّة)، محمد بن غیاث الدین، 1072 ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].
- 29/10993. قم، مرعشی: 7651، جزء سیزدهم (کتاب صوم)، نسخ، اسحاق بن تاری قلی قاجار، اواخر رمضان 1073 ق، 164 برگ [فهرست مرعشی: 50/20].
- 30/10994. تهران، دانشگاه تهران: 6733، کتاب عقل و جهل تا توحید، نسخ، شجاع بن شاه ویردی قاجار، 1065 ق تا 1073 ق، 394 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 347/16].
- 31/10995. تهران، سپهسالار: 1727، صلاة، نستعلیق، آقا علی، 1073 ق، 194 برگ، 25 سطر [فهرست سپهسالار: 268/1 و 164/5].
- 32/10996. تهران، سپهسالار: 42 صدر، کتاب دعا و فضل قرآن و عترت، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، 1073 ق، 363 برگ [فهرست سپهسالار: 164/5].
- 33/10997. تهران، ملک: 2755، نسخ، بدون نام کاتب، شوال 1074 ق، 328 برگ [فهرست ملک: 529/3].
- 34/10998. تهران، ملک: 5588، کتاب الحجّة، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1074 ق، 210 برگ [فهرست ملک: 531/3].
- 35/10999. قم، مدرسه حجّتیّه: 64، کتاب عقل و توحید، بدون نام کاتب، 1074 ق [فهرست مدرسه حجّتیّه: 19].
- 36/11000. قم، مرعشی: 4605، کتاب حج، نسخ، محمد زمان ترکمان، 22 جمادی الثانی 1075 ق، 442 برگ [فهرست مرعشی: 172/12].
- 37/11001. تهران، دانشگاه تهران: 679، جزء یکم (عقل و توحید)، آغاز: برابر نمونه، نسخ، محمد باقر بن هدایت حسینی، رجب 1075 ق، 282 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1385/5].

38/11002 . مشهد ، مدرسه نواب: 34 ، ایمان و کفر ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بین 1067 - 1075 ق ، تصحیح و مقابله توسط شارح ، 459 برگ [فهرست دو کتاب خانه مشهد:

[490].

39/11003 . مشهد ، مدرسه فاضلیه: 44 ، ایمان و کفر ، از آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قبل از 1075 ق ، وقف در سال 1075 ق ، 459 برگ [فهرست مدرسه فاضلیه: 71].

40/11004 . قم ، مسجد اعظم: 106 ، عقل و توحید ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1076 ق ، 346 برگ ، 19 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 276؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

41/11005 . یزد ، وزیری: 615 ، کتاب هفدهم از سی و سه کتاب کافی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1076 ق ، 246 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 525/2].

42/11006 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1879 ، عقل و توحید ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، غفار بن ملا محمد صالح سلیمان رازانی ، 1076 ق ، تصحیح و مقابله در سال 1085 ق ، 397 برگ [فهرست الهیات مشهد: 941/3].

43/11007 . تهران ، سپهسالار: 5498 ، عتق تا اطعمه و اشربه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، مقابله شده توسط محمد یوسف در 1078 ق ، با تصحیح سلمان بن خلیل (گویا فرزند مؤلف) در 1091 ق ، 252 برگ [فهرست سپهسالار: 165/5].

44/11008 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 465 ، جزء 27 تا 33 (وصایا ، ارث ، حدود ، دیات ، قضا و شهادت و ایمان و نذور) ، بدون نام کاتب ، 1079 ق ، گویا نسخه اصل و به خط مؤلف است [فهرست اهدایی رهبری: 169].

45/11009 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13536 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1079 ق ، مقابله و تصحیح شده ، 306 برگ [فهرست مجلس: 36/37].

46/11010 . تهران ، ملک: 5585 ، حدود تا ایمان و نذور ، افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1079 ق ، 223 برگ [فهرست ملک: 530/3].

47/11011 . یزد ، وزیری: 1703 ، وصیت تا کفارات ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1079 ق ، 492 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1062/3].

48/11012 . قم ، گلپایگانی: 1125/7/25 ، جهاد تا معیشت ، آغاز: بسملة الحمد لله

ص: 486

الذی فضل المجاہدین بأموالهم و أنفُسهم ... و بعد چون امر نواب همایون اشرف ارفع اعلی پادشاه ممالک اسلام اعلی اللہ تعالی ...
أصل كتاب الجهاد و شرح ، نستعلیق ، علی خان ، یکشنبه 22 صفر 1080ق ، در حاشیه تصحیح و نسخه بدل آورده شده است ، 313
برگ ، 22 سطر ، 17*26/5 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

49/11013 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11539 ، جلد اول ، نستعلیق ، محمد تقی بن شمس الدین محمد جامی ، 1080ق ، 129
برگ [فهرست آستان قدس: 320/14].

50/11014 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1720 ، محمد رضا ، 1080ق [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

51/11015 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7792 ، جزء چهارم (باب 112 کتاب الإیمان و الکفر تا پایان همین کتاب) ، نستعلیق ، تقی
بن محمد حسین مذهب قزوینی ، 1080ق ، 206 برگ [فهرست آستان قدس: 323/14].

52/11016 . یزد ، وزیری: 3577 ، نسخ ، غفار بن محمد صالح ، 1080ق ، 191 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1707/5].

53/11017 . قم ، مرعشی: 9397 ، کتاب الزی و التجمل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، پنجشنبه 17 رمضان المبارک 1081ق ، 150 برگ
[فهرست مرعشی: 175/24].

54/11018 . تهران ، ملک: 5586 ، عقل و توحید ، نسخ و نستعلیق ، ملا جلال بن نور الدین محمد بافقی ، 1081ق ، 399 برگ
[فهرست ملک: 531/3].

55/11019 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7709 ، نستعلیق ، میر حسین بن میر حسین حسینی بحرینی ، 1082ق ، 237 برگ [فهرست
آستان قدس: 327/14].

56/11020 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9493 ، جزء هشتم تا دهم (طهارت ، حیض ، جنائز) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1082ق ،
410 برگ [فهرست آستان قدس:

326/14].

57/11021 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9508 ، جزء هشتم تا یازدهم (طهارت ، حیض ، جنائز و صلاة) ، از آخر افتادگی دارد ،
نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1082ق ، 348 برگ [فهرست آستان قدس: 327/14].

58/11022 . تهران ، حسین مفتاح: 81 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، ربیع الاول 1083ق [نشریه

نسخه های خطی: 190/7].

59/11023. تهران، مجلس شورای اسلامی: 7632، کتاب الأشربة، الزی و التجمل و المروة و الدواجن، نسخ، بدون نام کاتب، 1083ق، 182 برگ [فهرست مجلس]:

[128/26].

60/11024. تهران، سپهسالار: 1720، کتاب حجت، بدون نام کاتب، 1083ق، 487 برگ، 21 سطر [فهرست سپهسالار: 267/1 و 164/5].

61/11025. تهران، ملک: 2749، الروضة، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1084ق، 51 برگ [فهرست ملک: 529/3].

62/11026. مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 138، کتاب الروضة، شهاب بن شیخ صالح مریدانی، 1085ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].

63/11027. تهران، سپهسالار: 1726، نکاح، نستعلیق خوب، بدون نام کاتب، عصر مؤلف، 434 برگ، 19 سطر [فهرست سپهسالار: 268/1 و 164/5].

64/11028. تهران، سپهسالار: 1728، اطعمه تا آخر کفارات، نستعلیق، بدون نام کاتب، عصر مؤلف، در سال 1092 ق با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده، 727 برگ، 25 سطر [فهرست سپهسالار: 268/1 و 164/5].

65/11029. قم، گلپایگانی: 6156/31/36، ایمان و کفر، آغاز: بسملة الحمد لله الذى حبب إلینا الإیمان و کره إلینا الکفر و الفسوق و العصیان... بعد چون به توفیق الهی و به توجه پادشاهی مأمور شد فقیر حقیر خلیل بن الغازی القزوینی عفی الله عنهما، عبارات عربی نسخ معرب و عبارات فارسی نستعلیق، هادی مهدی، شنبه 23 صفر 1086ق، نسخه بدل دارد و علامت بلاغ مقابله و تصحیح دارد، 353 برگ، 27 سطر [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

66/11030. مشهد، آستان قدس رضوی: 9507، جزء هشتم تا دهم، نستعلیق، بدون نام کاتب، 1087ق، مقابله و تصحیح شده، 344 برگ [فهرست آستان قدس: 327/14].

67/11031. تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خوبی 154، شرح کتاب العقل، نسخ، محمد ولی دشت بیاضی، 1087ق، رساله اول مجموعه، «ص 3 - 175» 87 برگ [فهرست مجلس: 175/7].

68/11032. تهران، ملک: 2742، نستعلیق، سلمان علی بن عشور ساوجبلاغی، 1087ق،

69/11033 . یزد ، وزیری: 3350 ، کتاب العقل و التوحید ، نسخ و نستعلیق ، حبیب الله طالقانی ، 1087ق ، مقابله شده ، 261 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1623/5].

70/11034 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 771 ، جزء 27 تا 33 ، محمد قاسم بن محمد مؤمن مشهدی ، 1088ق ، مقابله شده با نسخه اصل [فهرست اهدایی رهبری: 169].

71/11035 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7793 ، نسخ ، سعید بن مرتضی ، 1089ق ، با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده [فهرست آستان قدس: 329/14].

72/11036 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13539 ، کتاب دعا ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1089ق ، با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده ، 147 برگ [فهرست مجلس: 37/37].

73/11037 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4504 ، زکات تا صیام ، نسخ ، محمد بن علی اکبر حسینی ، 1089ق ، مقابله شده [فهرست مجلس: 179/12].

74/11038 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4506 ، بخش نکاح ، نسخ ، محمد صادق کشمیری ، 1089ق ، 281 برگ [فهرست مجلس: 180/12].

75/11039 . تهران ، دانشگاه تهران: 6667 ، کتاب الحجة تا پایان جزء دوم ، نستعلیق ، محمد تقی بن حاج خسرو ، 1089ق ، 452 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 329/16].

76/11040 . تهران ، سپهسالار: 1722 ، عقل و جهل و توحید ، نسخ ، تیمور ، 1089ق ، 261 برگ ، 25 سطر [فهرست سپهسالار: 164/5 و 266/1].

77/11041 . تهران ، سپهسالار: 1721 ، عقل و جهل و توحید ، بدون نام کاتب ، 1090ق ، با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده ، 330 برگ ، 26 سطر [فهرست سپهسالار: 164/5 و 267/1].

78/11042 . یزد ، وزیری: 1582 ، بخشی از کتاب الإیمان و الکفر ، نسخ و نستعلیق ، حاتم بن میر علی ، 1090ق ، 202 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 994/3].

79/11043 . تهران ، دانشگاه تهران: 2995 ، تا پایان جزء دوم ، نسخ و نستعلیق ، تقی بن حسین مذهب قزوینی ، 3 جمادی الاول 1091ق ، متن نسخ و شرح نستعلیق ، 673 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1918/10].

80/11044 . تهران ، ملی تهران: 2058/ف ، كتاب المعيشة ، نسخ ، محمد طاهر بن بابيل خوينی ، 1091ق ، 278 برگ [فهرست ملی تهران: 59/5].

81/11045 . تهران ، ملی تهران: 209/ف ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1091ق ، 153 برگ [فهرست ملی تهران: 205/1].

82/11046 . قم ، مسجد اعظم: 2031 ، كتاب الدعاء تا كتاب فضل القرآن ، آغاز: الحمد لله الذي قال في كتابه ما يعبا بكم ، نستعليق ، محمد كاظم بن محمد زمان طالقانی ، 15 ربيع الاول 1092ق ، 248 برگ ، 19 و 20 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 277؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

83/11047 . اصفهان ، مهدی نجفی: بدون شماره ، كتاب الجهاد تا معيشت ، مظفر علی بن غضنفر علی كاشانی ، 14 ذی قعدة 1092ق [فهرست مكتبة النجفی: 234].

84/11048 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1469 ، جزء 15 (كتاب جهاد) ، حبيب الله بن ملا محمد باقر طالقانی ، 1092ق [فهرست اهدایی رهبری: 170].

85/11049 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9492 ، جزء پنجم تا هفتم (كتاب دعا ، فضل قرآن و عترت) ، نستعليق ، بدون نام كاتب ، 1092ق ، مقابله و تصحيح شده ، 244 برگ [فهرست آستان قدس: 325/14].

86/11050 . تهران ، دانشكده حقوق: 97-ب ، از نیمه دوم حدیث سیزدهم باب نود و یک كتاب نكاح تا پایان طلاق ، نسخ ، محمد كاظم بن محمد صادق عبد العظیمی ، 1092ق ، متن معرب ، رساله دوم مجموعه [فهرست حقوق تهران: 157].

87/11051 . قم ، مسجد اعظم: 149 ، نكاح ، آغاز: أحله الله من النساء سی و هشتم باب وجوه النكاح ، نستعليق ، عبد الصمد خان بن صلاحیت ، شنبه ربيع الثاني 1093ق ، 188 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 276؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

88/11052 . قم ، مرعشی: 9377 ، طهارت تا پایان جنایز ، نسخ ، بدون نام كاتب ، سلخ ذی قعدة 1093ق ، 359 برگ [فهرست مرعشی: 162/24].

89/11053 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 48 ، جزء 20 تا 25 (كتاب: العتق و الصيد و الذباجة و الاطعمة و الاشرية و الزی و التجمل و الدواجن) ، مظفر علی بن غضنفر علی كاشانی ، 1093ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].

90/11054 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9504 ، جزء چهارم ، نستعليق ، بدون نام كاتب ،

1093ق ، مقابله و تصحيح شده ، 496 برگ [فهرست آستان قدس : 324/14].

91/11055 . مشهد ، آستان قدس رضوی : 9509 ، جزء يازدهم (صلاة) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1093ق ، مقابله شده است ، 260 برگ [فهرست آستان قدس : 328/14].

92/11056 . مشهد ، آستان قدس رضوی : 9512 ، جزء 26 (دواجن) ، نسخ ، مظفر علی بن غضنفر علی کاشانی ، 1093ق ، 27 برگ [فهرست آستان قدس : 333/14].

93/11057 . خوی ، مدرسه نمازی : 222 ، روضه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1093ق ، مقابله و تصحيح شده [فهرست مدرسه نمازی : 114/1].

94/11058 . تهران ، ملک : 5589 ، کتاب الحجة ، نسخ و نستعلیق ، شریف الدین حسین بن جلال الدین محمد حسینی ، 1093ق ، 323 برگ [فهرست ملک : 531/3].

95/11059 . قم ، رضا استادی : بدون شماره ، کتاب هشتم (طهارت) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1093ق ، 108 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی : 49].

96/11060 . قم ، رضا استادی : بدون شماره ، کتاب نهم (حیض) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1093ق ، 54 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی : 49].

97/11061 . قم ، رضا استادی : بدون شماره ، کتاب دهم (حیض) ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1093ق ، 196 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی : 49].

98/11062 . تهران ، حسین مفتاح : 71 ، معیشت ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 7 رمضان المبارک 1094ق ، مقابله شده است [نشریه نسخه های خطی : 190/7].

99/11063 . تهران ، مجلس شورای اسلامی : 4502 ، کتاب اطعمه ، نسخ ، محمد علی طالقانی ، 1094ق ، 121 برگ [فهرست مجلس : 178/12].

100/11064 . مشهد ، گوهرشاد : 114 ، کتاب جهاد ، نسخ و نستعلیق ، نجف علی ، 1094ق ، تصحيح و مقابله شده ، 110 برگ [فهرست گوهرشاد : 97/1].

101/11065 . مشهد ، دانشکده الهیات : 1323 ، کتاب توحید ، آغاز : بسمله هو الله ولی کل نعمه یا هو یا من لا هو إلا هو صل علی محمد و آله ، نستعلیق ، شرف الدین حسین حسینی ، 1095 [فهرست الهیات مشهد : 463/2].

102/11066 . مشهد ، آستان قدس رضوی : 9494 ، جزء 11 تا 13 (صلاة ، زکات و صیام) ، نسخ ، محمد کاظم بن محمد صادق ، 1095ق ، مقابله و تصحيح از روی نسخه اصل ، 380 برگ [فهرست آستان قدس : 328/14].

103/11067 . تهران ، ملی تهران: 2003/ف ، شرح قسمتی از صلاة ، افتادگی دارد ، نسخ ، محمد قاسم بن نور الله حسینی طالقانی ، 1095ق ، 636 برگ [فهرست ملی تهران]:

[3/5].

104/11068 . تهران ، ملی تهران: 2941/ف ، آغاز: بسمله و به نستعین الحمد لله الذي جعل الكعبة البيت الحرام ، نسخ ، ابو المظفر علی بن غضنفر ، 1095ق ، 383 برگ [فهرست ملی تهران: 689/7].

105/11069 . تهران ، خانقاه نور بخش: 355 ، نسخ و نستعلیق ، محمد زکی ، 1090 ق تا 1095 ق ، «710ص» 355 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 83/2].

106/11070 . تهران ، مدرسه مروی: 256 ، الحج ، محمد کاظم عبد العظیمی ، 1096ق [فهرست مدرسه مروی: 167].

107/11071 . قم ، مدرسه فیضیه: 93 ، شرح کتاب الحجّة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1096ق ، 196 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 79/2].

108/11072 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 518 ، طهارت و صلاة ، صفحه اول افتاده ، نستعلیق ، حبیب الله بن ملا محمد باقر طالقانی ، 1096ق ، مقابله شده [نشریه نسخه های خطی: 87/2].

109/11073 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2075 ، از کتاب الوصایا تا پایان کتاب الإیمان و النذور و الکفارات ، آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أصل كتاب الوصایا شرح وصایا بفتح واو وتخفیف صادی نقطه ، انجام: سپاس الله راست در اول و آخر ، نسخ ، محمد هاشم بن محمد علی بن علی نیشابوری ، یکشنبه جمادی الثانی 1097ق ، تصحیح شده ، 342 برگ ، 24 سطر [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

110/11074 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1273 ، جزء هشتم تا دهم:

طهارت و حیض و جنائز ، بدون نام کاتب ، 1097ق [فهرست اهدایی رهبری]:

[169].

111/11075 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6167 ، کتاب دعا ، فضل قرآن و العشرة ، صفحه اول افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، تصحیح و مقابله شده با نسخه اصل در 1097ق ، 359 برگ [فهرست آستان قدس: 118/5].

112/11076 . تهران ، ملی تهران: 2081/ف ، کتاب الصلاة ، نستعلیق ، سعید بن سید

ص: 492

مرتضی، 1097ق، 506 برگ [فهرست ملی تهران: 94/5].

113/11077 . خوی، مدرسه نمازی: 230، نستعلیق، جلال طالقانی دیلمی، 1097ق، تصحیح شده [فهرست مدرسه نمازی: 117/1].

114/11078 . قم، مرعشی: 4579، کتاب دعا و فضل القرآن و العشرة، نسخ، مظفر علی بن غضنفر علی کاشانی، 22 شعبان 1098ق، 259 برگ [فهرست مرعشی: 150/12].

115/11079 . قم، گلپایگانی: 6643/34/13، فروع، از آغاز و انجام افتادگی دارد، آغاز:

نوشتم بسوی مردی طلب می کردم از او که سؤال کند امام رضا علیه السلام را از چاه که می باشد در سرا برای وضو، نسخ، جلال الدین بن گنج علی مرندی، 1098ق، 286 برگ، 21 سطر [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

116/11080 . یزد، ابو الفضل سعیدی ریحانی یزدی: بدون شماره، کتاب الجنائز، نسخ، داود بن جانی داودی، ربیع الاول 1099ق [نشریه نسخه های خطی: 461/4].

117/11081 . مشهد، آستان قدس رضوی: هدایی رهبری 424، جزء اول و دوم (کتاب عقل و توحید)، بدون نام کاتب، 1099ق [فهرست هدایی رهبری: 169].

118/11082 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9495، جزء چهاردهم (حج)، نسخ، ولی بن محمد ساوجبلاغ، 1099ق، 320 برگ [فهرست آستان قدس: 330/14].

119/11083 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9506، جزء پنجم مجموعه، نسخ، محمود، 1099ق، تصحیح شده، 287 برگ [فهرست آستان قدس: 322/14].

120/11084 . تهران، ملی تهران: 2089/ف، زکات و صوم، نستعلیق، محمد قدیم بن شیخ علی اصغر، 1099ق، 346 برگ [فهرست ملی تهران: 102/5].

121/11085 . قم، گلپایگانی: 6491/33/41، کتاب پانزدهم (کتاب جهاد تا پایان معیشت)، آغاز: بسملة الحمد لله الذی فضل المجاهدين بأموالهم و أنفسهم على القاعدین من المؤمنین ... و بعد چون امر نواب همایون اشرف ... أصل کتاب الجهاد، نستعلیق و احادیث نسخ معرب، محمد تقی بن حاجی خسرو، 1099ق، در حاشیه تصحیح شده و نسخه بدل ذکر شده است، در پایان علامت بلاغ مقابله و تصحیح دارد از روی نسخه اصل در ربیع الثانی 1099ق بعد از ارتحال مؤلف (شش روز کمتر از هشت ماه) 322 برگ، 25 سطر [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

- 122/11086 . یزد ، وزیرى: 3348 ، كتاب الحجّة ، نسخ ، بدون نام كاتب ، 1099ق ، 125 برگ [فهرست كتاب خانه وزيرى:
[1623/5].
- 123/11087 . تهران ، مدرسه مروى: 313 ، كتاب النكاح ، محمد كاظم عبد العظیمى ، 1099ق [فهرست مدرسه مروى: 167].
- 124/11088 . رشت ، فرهنگ: 1 ج ، كتاب العقل و العلم ، از اول و آخر افتادگى دارد ، نستعلیق ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، 82 برگ
[فهرست فرهنگ رشت: 62].
- 125/11089 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدایى رهبرى 1023 ، كتاب الحجّة ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق [فهرست اهدایى رهبرى:
[169].
- 126/11090 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 11551 ، نسخ ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، جزء پنجم تا هفتم ، 187 برگ [فهرست
آستان قدس: 326/14].
- 127/11091 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدایى رهبرى 1233 ، جزء 25 و 26: كتاب الزى و التجمل و كتاب الدواجن ، بدون نام
كاتب ، قرن 11ق [فهرست اهدایى رهبرى:
[169].
- 128/11092 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدایى رهبرى 1267 ، جزء 5 و 6 و 7 ، در نسخه یادداشت شده كه نسخه اصل مؤلف
است ، قرن 11ق ، [فهرست اهدایى رهبرى:
[169].
- 129/11093 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدایى رهبرى 1276 ، جزء 23 و 24 و 25 (اطعمه و اشربه و زى و تجمل) ، در نسخه
یادداشت شده كه نسخه اصل مؤلف است ، قرن 11ق [فهرست اهدایى رهبرى: 169].
- 130/11094 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 12881 ، كتاب معیشت ، نستعلیق ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، تصحیح و مقابله با اصل
، 334 برگ [فهرست آستان قدس:
[331/14].
- 131/11095 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدایى رهبرى 1341 ، جزء یازدهم: كتاب الصلاة ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق [فهرست
اهدایى رهبرى: 170].
- 132/11096 . مشهد ، آستان قدس رضوى: 13802 ، جزء چهارم ، نستعلیق ، بدون نام كاتب ، قرن 11ق ، مقابله و تصحیح شده ،
460 برگ [فهرست آستان قدس: 325/14].
- 133/11097 . مشهد ، آستان قدس رضوى: اهدایى رهبرى 1395 ، جزء هشتم تا یازدهم:

طهارت و حیض و جنائز و صلاة، بدون نام کاتب، قرن 11 ق، با تملک علامه مجلسی [فهرست اهدایی رهبری: 1707].

134/11098 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 222، جزء چهاردهم: کتاب الحج، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].

135/11099 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 230، جزء چهارم ایمان و کفر، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].

136/11100 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 276، جزء پنجم تا هفتم: دعا و فضل قرآن و عشرت، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].

137/11101 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 295، جزء 12 و 13: زکات و صوم، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].

138/11102 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 432، نیمه اول کتاب الحجة، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 141].

139/11103 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 466، جزء ششم تا هشتم: دعا و فضل قرآن و عشرت، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 169].

140/11104 . مشهد، آستان قدس رضوی: 7708، جزء بیستم تا بیست و ششم، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 ق، 300 برگ [فهرست آستان قدس: 333/14].

141/11105 . مشهد، آستان قدس رضوی: 7794، جزء 27 و 28: وصایا و مواریث، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 ق، 282 برگ [فهرست آستان قدس: 334/14].

142/11106 . مشهد، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 853، کتاب المعیشة، بدون نام کاتب، قرن 11 ق [فهرست اهدایی رهبری: 169].

143/11107 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9489، جلد اول و دوم، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 ق، مقابله با نسخه اصل، تصحیح شده، 251 برگ [فهرست آستان قدس: 319/14].

144/11108 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9490، جزء سوم از باب کراهیة التوقیت تا انتهای کتاب الحجة، شکسته نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 ق، 303 برگ [فهرست آستان قدس: 320/14].

145/11109 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9496، نکاح، عقیقه و طلاق، نسخ، بدون نام

کاتب، قرن 11ق، 437 برگ [فهرست آستان قدس: 332/14].

146/11110 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9497، جزء بیستم تا بیست و ششم: عتق تا دواجن، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 294 برگ [فهرست آستان قدس:

.332/14].

147/11111 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9499، جزء 31 تا 33: شهادت تا کفارات، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، مقابله با نسخه اصل و تصحیح شده، 120 برگ [فهرست آستان قدس: 335/14].

148/11112 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9503، جزء سوم: حجت، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، تصحیح شده، 506 برگ [فهرست آستان قدس: 321/14].

149/11113 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9510، جزء دوازدهم و سیزدهم، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، مقابله و تصحیح شده، 246 برگ [فهرست آستان قدس:

.329/14].

150/11114 . مشهد، آستان قدس رضوی: 9511، جزء دوازدهم و سیزدهم، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، مقابله و تصحیح شده از روی نسخه اصل، 288 برگ [فهرست آستان قدس: 329/14].

151/11115 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 2038، کتاب صلاة، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، «493ص» 247 برگ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 906 [فهرست مجلس: 35/6؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 107/3].

152/11116 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 2040، کتاب العقیقه و الطلاق، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، «552ص» 276 برگ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی:

عکس 867 [فهرست مجلس: 37/6؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 55/3].

153/11117 . تهران، مجلس شورای اسلامی: فیروز 261، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، «1238ص» 619 برگ [فهرست مجلس: 132/21].

154/11118 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 4268، آغاز: بسملة الحمد لله الذی حبب إلینا الایمان و کره إلینا الکفر و الفسوق، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 387 برگ [فهرست مجلس: 284/11].

155/11119 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 4501، کتاب حج، نستعلیق، بدون نام

کاتب، قرن 11ق، 230 برگ [فهرست مجلس: 177/12].

156/11120 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 4504، جهاد تا معیشت، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 438 برگ [فهرست مجلس: 179/12].

157/11121 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 5718، کتاب الحجة، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، مقابله شده در 1092ق، «851ص» 426 برگ [فهرست مجلس: 168/17].

158/11122 . تهران، مجلس شورای اسلامی: 5796، کتاب الحجة، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، «866ص» 433 برگ [فهرست مجلس: 227/17].

159/11123 . تهران، دانشگاه تهران: 2710، ایمان و کفر، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 406 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1587/10].

160/11124 . تهران، دانشگاه تهران: 2994، اطعمه تاعتق و تدبیر و مکاتبه، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 237 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1918/10].

161/11125 . تهران، دانشگاه تهران: 3000، طهارت، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 235 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1930/10].

162/11126 . تهران، دانشکده ادبیات: حکمت 202، افتادگی دارد، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، رساله دوم مجموعه، کتاب الدعاء [فهرست ادبیات تهران: 26/2 و 51].

163/11127 . تهران، ملی تهران: 1255/ف، کتاب الحجة، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 488 برگ [فهرست ملی تهران: 314/3].

164/11128 . قم، گلپایگانی: 195/2/15، شرح کتاب نکاح و کتاب عقیقه و طلاق، آغاز:

الحمد لله على بلوغ الصافي شرح الكافي كتاب النكاح الذي... و بعد چون حکم جهان مطاع آفتاب شعاع ناهید ارتفاع اشرف اقدس اعلى صادر شد به اینکه داعی دولت قاهره خلیل بن الغازی قزوینی، نستعلیق و متن احادیث نسخ معرب، بدون نام کاتب، قرن 11ق، 382 برگ، 24 سطر، 18*20 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

165/11129 . قم، گلپایگانی: 7396/38/16، از اول تا آخر کتاب الحجة (کتاب سوم کافی)، آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلاة على محمد و آله الحج المعصومین و بعد چون فقیر حقیر خلیل بن الغازی القزوینی، نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 11 و

12ق ، نسخه مقابله شده با علامت بلاغ در آخر نسخه ، بسیاری از مطالب نسخه خط خورده و تغییر داده شده است ، 420 برگ ، 29 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

166/11130 . قم ، مسجد اعظم: 1717 ، کتاب الحجّة ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: و مخالفان نیز ابتدا به خواب را نقل کرده اند بخاری روایت ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، تصحیح حاشیه از مؤلف ، 315 برگ ، 30 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 276؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

167/11131 . قم ، مسجد اعظم: 3558 ، کتاب توحید و حجت ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز:

چهارم این باب دوم تعمیم آلت دانستن بروشی که شامل ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 384 برگ ، 33 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 277؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

168/11132 . قم ، مسجد اعظم: 72 ، کتاب الحج ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 293 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 276].

169/11133 . تهران ، ملک: 1316 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 214 برگ [فهرست ملک: 529/3].

170/11134 . تهران ، ملک: 2779 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 334 برگ [فهرست ملک: 529/3].

171/11135 . تهران ، ملک: 3034 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 203 برگ [فهرست ملک: 530/3].

172/11136 . تهران ، ملک: 3045 ، حج و مزار ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 388 برگ [فهرست ملک: 530/3].

173/11137 . تهران ، ملک: 5344 ، افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 204 برگ [فهرست ملک: 530/3].

174/11138 . تهران ، ملک: 5583 ، زکات تا صوم ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 238 برگ [فهرست ملک: 530/3].

175/11139 . تهران ، ملک: 5584 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 585 برگ [فهرست ملک: 530/3].

176/11140 . تهران ، ملک: 5587 ، طلاق تا اشربه ، نستعلیق ، بافقی ، قرن 11ق ، 331 برگ [فهرست ملک: 531/3].

177/11141 . مشهد ، مدرسه نواب: 150 ، حج تا امر بمعروف و نهی از منکر ، از اول افتادگی دارد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، نسخ در احادیث و نستعلیق در شرح [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 490].

178/11142 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 131 ، باب 59 تا 132 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، آغاز: باب پنجاه و نهم اصل باب من تکره معاملته و مخالطه شرح این باب کسی است که ، نسخ ، خلیل بن غازی قزوینی (مؤلف/ظاهرا ، قرن 11ق ، در حواشی تصحیح شده ، خط خوردگی دارد ، 132 برگ ، 21 سطر [میراث اسلامی ایران: 611/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 174/1].

179/11143 . تهران ، دائرة المعارف بزرگ اسلامی: 174 ، کتاب العقل و التوحید ، آغاز:

برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 381 برگ [فهرست دائرة المعارف:

.162 / 1]

180/11144 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، جزء یازدهم: صلاة ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 203 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی:

.49]

181/11145 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، جزء چهاردهم: حج ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 318 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 49].

182/11146 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، جزء هفدهم: نکاح ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 331 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 49].

183/11147 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، جزء هجدهم: عقیقه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 39 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 49].

184/11148 . کاشان ، سید محمد حسین علم الهدی رضوی: 47(232) ، نستعلیق ، محمد بن میر حاج قزوینی ، قرن 11ق [نشریه نسخه های خطی: 36/7].

185/11149 . مراغه ، مسجد جامع: 15 ، از اول کتاب دعا تا اوائل باب 28 (باب النوادر) ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 185 برگ ، 25 سطر [فهرست مسجد جامع مراغه].

ص: 499

- 186/11150 . یزد ، ابو الفضل سعیدی ریحانی یزدی: بدون شماره ، کتاب العشرة ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق [نشریه نسخه های خطی: 4/461].
- 187/11151 . یزد ، ابو الفضل سعیدی ریحانی یزدی: بدون شماره ، کتاب النکاح ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق [نشریه نسخه های خطی: 4/461].
- 188/11152 . قم ، آستان معصومیه (س): 4: 57-5770 ، کتاب الدعاء ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، 241 برگ [فهرست آستان معصومیه(س) ، دانش پژوه: 138].
- 189/11153 . قم ، آستان معصومیه (س): 5890 ، نسخ و نستعلیق ، مصطفی خوانساری ، قرن 11 ق ، 84 برگ [فهرست آستان معصومیه(س) ، دانش پژوه: 138].
- 190/11154 . دامغان ، مدرسه فتحعلی بیگ(صادقیه): 55 ، از کتاب زی و تجمل تا پایان موارث ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: بودن را پنجم اصل عن مسمع بن عبدالملک عن ابي عبدالله عليه السلام قال ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، تصحیح شده با نشانی بلاغ ، 299 برگ ، 25 سطر ، 26*17 [فهرست مدرسه فتحعلی بیگ].
- 191/11155 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11565 ، جزء چهارم ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1100 ق ، 367 برگ [فهرست آستان قدس: 14/325].
- 192/11156 . تهران ، سپهسالار: 1725 ، طهارت و حیض و جنائز و صلاة ، نستعلیق ، محمد ابراهیم بن محمد لاجین قزوینی ، 1101 ق ، 327 برگ ، 26 سطر [فهرست سپهسالار: 1/267 و 5/164].
- 193/11157 . تهران ، دانشگاه تهران: 681 ، عقل و توحید ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، محمد حسین بن حاج افضل بیگ ، 1100 ق ، 302 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 5/1387].
- 194/11158 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 37 ، جزء هفدهم و هجدهم:
- نکاح و عقیقه ، ابوالمظفر ملا احمد بن محمد ایروانی ، 1102 ق [فهرست اهدایی رهبری: 168].
- 195/11159 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 7522 ، کتاب الصلاة ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1104 ق ، 275 برگ [فهرست مجلس: 26/25].
- 196/11160 . تهران ، دانشگاه تهران: 4412 ، باب 68 ، نسخ و نستعلیق ، محمد باقر بن مرتضی حسینی ، 28 جمادی الاول 1106 ق ، رساله هفتم مجموعه ، «218-261» 44

197/11161 . قم ، مسجد اعظم: 3680 ، کتاب عتق تا دواجن ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز:

چهاردهم باب عتق السكران و المجنون و المکره ، نسخ ، حبيب الله بن مير فاضل طالقانی ، جمادی الثانی 1107ق ، 342 برگ ، 23 سطر [فهرست مسجد اعظم ، قدیم:

277؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].

198/11162 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9500 ، روضه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1112ق ، تصحیح شده ، 431 برگ [فهرست آستان قدس: 334/14].

199/11163 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13083 ، جزء چهاردهم و پانزدهم: حج و جهاد ، برگ اول افتادگی دارد ، نستعلیق ، محمد شریف بن محمد رحیم ، 1113ق ، 371 برگ [فهرست آستان قدس: 330/14].

200/11164 . تهران ، دانشگاه تهران: 673 ، زکات و صوم و اعتکاف و نوادر ، نسخ و نستعلیق ، شهاب الدین محمد شالی ، 1115ق ، شرح نستعلیق و متن نسخ معرب [فهرست دانشگاه تهران: 1391/5].

201/11165 . قم ، مدرسه فیضیه: 496 ، کتاب عتق و تدبیر و صید و ذباحت و اطعمه و اشربه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1117ق ، 261 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 79/2].

202/11166 . تهران ، دانشگاه تهران: 675 ، کتاب نکاح و عقیقه و طلاق ، آغاز: الحمد لله علی بلوغ الصافی شرح الکافی کتاب النکاح ، نسخ و نستعلیق ، محمد معین بن محمد فصیح ، شعبان 1123ق ، 326 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1393/5].

203/11167 . تهران ، دانشگاه تهران: 677 ، کتاب الوصایا ، مواریث ، حدود ، دیات ، شهادات ، قضایا و احکام ، ایمان و نذور و کفارات ، نسخ و نستعلیق ، محمد معین بن محمد فصیح ، شعبان 1123ق ، 348 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1395/5].

204/11168 . تهران ، دانشگاه تهران: 674 ، کتاب الجهاد و المعیشتة ، آغاز: بسملة الحمد لله الذی فضل المجاهدین بأموالهم ، نسخ و نستعلیق ، محمد معین بن محمد فصیح ، 1123ق ، 248 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1392/5].

205/11169 . یزد ، وزیری: 3398 ، الطهارة و الحيض و الجنائز ، نسخ و نستعلیق ، امام ویردی بن علی اکبر ، 1123ق ، 247 برگ [فهرست کتاب خانة وزیری:

1639/5].

206/11170 . تهران ، دانشگاه تهران: 671 ، کتاب طهارت ، حیض ، جنائز و صلاة ، نسخ و نستعلیق ، محمد معین بن محمد فصیح ، شعبان 1125ق ، متن نسخ ، 373 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1390/5].

207/11171 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 342 ، جزء چهارم: کتاب ایمان و کفر ، بدون نام کاتب ، 1125ق [فهرست اهدایی رهبری: 169].

208/11172 . تهران ، دانشگاه تهران: 672 ، حج ، آغاز: الحمد لله الذی جعل الکعبة البیت الحرام قیاماً للناس ، نسخ و نستعلیق ، محمد معین بن محمد فصیح ، 1125ق ، نسخ در متن و نستعلیق در شرح ، 301 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1392/5].

209/11173 . تهران ، دانشگاه تهران: 676 ، جزء بیستم تا بیست و ششم: عتق تا دواجن ، نسخ و نستعلیق ، محمد معین بن محمد فصیح ، ربیع الثانی 1126ق ، متن به نسخ ، 285 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1394/5].

210/11174 . قم ، گلپایگانی: 8/36 ، دعا تا معیشت ، محمد معین ، 1132ق ، 160 برگ [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای].

211/11175 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 7707 ، جزء هشتم تا شانزدهم: طهارت تا پایان معیشت ، نسخ ، حسن بن هاشم ، 1141ق ، 558 برگ [فهرست آستان قدس:

.331/14]

212/11176 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13538 ، کتاب دعا ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، مقابله با نسخه اصل توسط محمد کاظم بن آقا محمد صادق در سال 1154ق و تصحیح شده ، 192 برگ [فهرست مجلس: 37/37].

213/11177 . قم ، گلپایگانی: 30/105 ، توحید ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 30 صفر 1160ق ، 319 برگ ، 17 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

214/11178 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9491 ، جزء چهارم: کتاب الإیمان و الکفر ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12ق ، تصحیح شده ، 233 برگ [فهرست آستان قدس: 324/14].

215/11179 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9502 ، جزء سوم: کتاب الحجّة تا اول باب کراهیة التوقیت ، نسخ و نستعلیق ، کل محمد بن خان محمد کاوکانی ، قرن 12ق ،

ص: 502

273 برگ [فهرست آستان قدس: 321/14].

216/11180 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2041 ، کتاب عقیده و طلاق و نکاح ، نسخ ، محمود ، سده 11 یا 12 ق ، «1185ص» 593 برگ ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی:

عکس 868 [فهرست مجلس: 38/6؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 56/3].

217/11181 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: فیروز 255 ، جزء اول و دوم: از اول کتاب تا نماز عید از کتاب صلاة ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، «904ص» 452 برگ [فهرست مجلس: 131/21].

218/11182 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4510 ، کتاب الحجّة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 274 برگ [فهرست مجلس: 182/12].

219/11183 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4642 ، کتاب الحدود و الدیات و الشهادات و القضايا و الأحكام و الأیمان و الذور و الکفارات ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 175 برگ [فهرست مجلس: 31/13].

220/11184 . تهران ، دانشگاه تهران: 4880 ، کتاب جهاد ، از اول افتادگی دارد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، عربی به نسخ [فهرست دانشگاه تهران:

3920/14].

221/11185 . تهران ، دانشگاه تهران: 6342 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 210 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 246/16].

222/11186 . تهران ، ملی تهران: 1983/ف ، کتاب عقل ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 120 برگ [فهرست ملی تهران: 480/4].

223/11187 . تهران ، ملی تهران: 206/ف ، کتاب العقل و الجهل ، افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 259 برگ [فهرست ملی تهران: 203/1].

224/11188 . تهران ، ملی تهران: 2239/ف ، آغاز: حدیث دوم عن ابی ابراهیم انه قال ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله سیزدهم مجموعه ، (منتخبی است از شرح اصول کافی ملا خلیل) ، «275-492» 109 برگ [فهرست ملی تهران: 354/5].

225/11189 . تهران ، ملی تهران: 2489/ف ، کتاب عقیده ، طلاق ، عتق و تدبیر ، صید و ذبایح ، نستعلیق ، عبد الغفار بن محمد صالح ، قرن 12 ق ، 259 برگ [فهرست ملی تهران: 662/5].

ص: 503

234/11198 . مشهد ، گوهرشاد: 29 ، کتاب فضل القرآن و دعا و طهارت ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و بعد چون فقير حقير خليل بن ... أصل کتاب فضل القرآن ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 290 برگ [فهرست گوهرشاد: 29/1].

235/11199 . تهران ، دانشکده الهیات: 31 ، جهاد تا احیاء موات ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 ق ، رساله سوم مجموعه [فهرست الهیات تهران: 708/1].

236/11200 . مشهد ، مدرسه نواب: 126 ، کتاب الزی و التجمل تا کتاب الموارث ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 490].

237/11201 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 318 ، آغاز: الباب الخامس و الثمانون باب من ادعی الإمامة و ليس لها بأهل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، در حاشیه تصحیح شده ، 221 برگ [میراث اسلامی ایران: 611/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام :
[175/1].

238/11202 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 162 ، از آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق [نشریه نسخه های خطی: 87/2].

239/11203 . تهران ، دکتر علی اصغر مهدوی: 286 ، توحید ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 ق [نشریه نسخه های خطی: 87/2].

240/11204 . قم ، مدرسه حجازیهها: 7943/54/33 ، کتاب النکاح تا آخر کتاب العقیقه ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: امام گفت که پس فراخ کرد الله تعالی بر آن جوان ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 234 برگ ، 26 سطر [فهرست مدرسه حجازیهها].

241/11205 . یزد ، مدرسه عبد الرحیم خان (سریزدی): 139 ، کتاب الحجة ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق [نشریه نسخه های خطی: 423/4].

242/11206 . قم ، دار الحدیث: 173 ، کتاب الحج ، از آغاز و انجام افتادگی دارد ، آغاز:

فرشتگان از عقب شیطان می روند تا ایشان پنهان می شوند و در دریا یا دریای محیط عرض نمودم که بچه سبب نو حاجی را داخل شدن در کعبه ، انجام: که من بیگناه را نفرین می کنی ... آنست که لغزیدن سبب ضرب نیست و رم کردن سبب ضرب است و دلالت ندارد و چون ممکن است که از ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، در اثنای نسخه تملکی در 9 ربیع 1189 ق ، 250 برگ ، 21 سطر [فهرست دار الحدیث].

243/11207 . قم ، آستان معصومیه (س): 617 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، 148 برگ [فهرست آستان معصومیه(س):
[246/2].

244/11208 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 14706 ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1262ق [فهرست الفبایی آستان قدس:
[379].

245/11209 . تهران ، سپهسالار: 5486 ، زکات ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1268ق ، 170 برگ [فهرست سپهسالار: 165/5].

246/11210 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2039 ، کتاب الزکاة ، نسخ ، محمد حسن روضه خوان ، 1293ق ، تصحیح شده ،
«328ص» 164 برگ ، سابقه: مرکز احیاء میراث اسلامی: عکس 898 [فهرست مجلس: 36/6؛ فهرست عکسی مرکز احیاء: 98 / 3].

247/11211 . خوانسار ، فاضل خوانساری: 222 ، عنوان معرفی: حاشیة علی الکافی ، شکسته نستعلیق ، محمد تقی گلپایگانی ، قرن
13ق ، فارسی ، رساله پنجم مجموعه ، «39ر39پ» 1 برگ [فهرست کتاب خانه فاضل خوانساری: 173/1].

248/11212 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 9498 ، جزء 27 تا 32: وصایا و مواریث و شهادات و قضایا ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن
13ق ، 175 برگ [فهرست آستان قدس: 335/14].

249/11213 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4507 ، طهارت و صلاة ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 450 برگ
[فهرست مجلس: 180/12].

250/11214 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4508 ، ایمان و کفر ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، تصحیح و مقابله
شده ، 301 برگ [فهرست مجلس: 181/12].

251/11215 . تهران ، ملی تهران: 2066/ف ، کتاب الحجة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 458 برگ [فهرست ملی تهران:
[76/5].

252/11216 . تهران ، ملی تهران: 2477/ف ، کتاب المعیشة ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 360 برگ [فهرست ملی تهران:
[651/5].

253/11217 . تهران ، ملی تهران: 600ع ، عقل و جهل ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق ، 239 برگ [فهرست ملی تهران: 85/8].

254/11218 . تهران ، سپهسالار: 8165 ، از دیات تا کفارات ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن

255/11219 . تهران ، دانشکده الهیات: 13/2 ، کتاب حجت ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، سده 13 ق [فهرست الهیات تهران: 708/1].

256/11220 . تهران ، دانشکده الهیات: 31/1 ، کتاب توحید ، نستعلیق ، فضل بن علی ، سده 12 و 13 ق [فهرست الهیات تهران: 708/1].

257/11221 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، جزء بیست و پنجم: کتاب الحدود ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، 65 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 49].

258/11222 . قم ، رضا استادی: بدون شماره ، جزء سی و سوم: کتاب ایمان و نذور و کفارات ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 12 و 13 ق ، 22 برگ [فهرست یکصد و شصت نسخه خطی: 49].

259/11223 . قم ، آستان معصومیه (س): 538 ، آغاز: أصل فقال له و کیف ذلک جلست إليه فلما لم یبق عنده ، ثلث ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 146 برگ [فهرست آستان معصومیه (س): 160/2].

260/11224 . قم ، آستان معصومیه (س): 735 ، آغاز تا پایان کتاب الحجة ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 395 برگ [فهرست آستان معصومیه (س): 366/2].

261/11225 . رشت ، فرهنگ: 266د ، کتاب الدعاء و فضل القرآن ، نستعلیق ، شاه محمد طالقانی ، بدون تاریخ کتابت [فهرست فرهنگ رشت: 62].

262/11226 . قم ، مرعشی: 10304 ، حج ، نسخ ، بدون نام کاتب ، عصر مؤلف ، 318 برگ [فهرست مرعشی: 243/26].

263/11227 . قم ، مرعشی: 10654 ، صوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، عصر مؤلف ، 135 برگ [فهرست مرعشی: 110/27].

264/11228 . قم ، مرعشی: 10758 ، طهارت تا احکام جنائز ، نسخ ، بدون نام کاتب ، نزدیک عصر مؤلف ، نسخه روایت ها معرب ، 271 برگ [فهرست مرعشی: 186/27].

265/11229 . قم ، مرعشی: 1890 ، کتاب صلاة ، آغاز: حمداً لجاعل الصلاة عماد الإسلام تعظيماً للصلوة علی محمد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 280 برگ [فهرست مرعشی: 266/5].

266/11230 . قم ، مرعشی: 1903 ، طهارت و حیض و جنائز ، از آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ،
209 برگ [فهرست مرعشی]:
[275/5].

267/11231 . قم ، مرعشی: 2222 ، کتاب صلاة ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 331 برگ [فهرست مرعشی: 212/6].

268/11232 . قم ، مرعشی: 4590 ، طهارت ، نسخ و نستعلیق ، خیر الدین بن علی افضل ، بدون تاریخ کتابت ، متن روایت ها نسخ ،
91 برگ [فهرست مرعشی: 160/12].

269/11233 . قم ، مرعشی: 7251 ، کتاب توحید و عقل ، نستعلیق ، خلیل بن غازی قزوینی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، عربی ،
متن روایت ها نسخ معرب ، 93 برگ [فهرست مرعشی: 47/19].

270/11234 . قم ، مرعشی: 9852 ، دیات تا کفارات ، نسخ ، بدون نام کاتب ، عصر مؤلف ، 278 برگ [فهرست مرعشی: 168/25].

271/11235 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1716 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

272/11236 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1717 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

273/11237 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1718 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

274/11238 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1719 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

275/11239 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1721 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

276/11240 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1723 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

277/11241 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1724 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

278/11242 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 1725 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت

[فهرست الفبایی آستان قدس: 379].

279/11243 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2061 ، تا آخر کتاب عقل و توحید ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 222 برگ [فهرست آستان قدس: 117/5].

280/11244 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2062 ، کراهیه التوقیت تا آخر باب الأنفال ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، شرح نستعلیق و متن نسخ ، 353 برگ [فهرست آستان قدس: 118/5].

281/11245 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2063 ، کتاب الحجة ، نستعلیق ، عبد الحکیم بن محمد صادق ، بدون تاریخ کتابت ، 264 برگ [فهرست آستان قدس: 117/5].

282/11246 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6166 ، کتاب الحجة تا اواخر باب الفیء و الأنفال ، افتادگی دارد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، متن نسخ و شرح نستعلیق ، تصحیح شده ، 371 برگ [فهرست آستان قدس: 118/5].

283/11247 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12456 ، دعا و عشرت ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 256 برگ [فهرست مجلس: 409/35].

284/11248 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13535 ، کتاب عقل و توحید ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 207 برگ [فهرست مجلس: 35/37].

285/11249 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13537 ، کتاب توحید ، از آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، احادیث نسخ معرب ، تصحیح شده ، 191 برگ [فهرست مجلس: 36/37].

286/11250 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه خوبی 154 ، کتاب التوحید ، نسخ ، محمد علی بن ملا رجبعلی ، 1124 ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست مجلس:

.176/7]

287/11251 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 33 ، کتاب المعیشة ، افتادگی دارد ، آغاز:

الحمد لله الذی جعل لعباده فی الأرض معایش ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 217 برگ [فهرست مجلس: 15/2].

288/11252 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4503 ، وصایا تا کفارات ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 461 برگ [فهرست مجلس: 178/12].

289/11253 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 832 ، شرح 9 کتاب از فروع ، بدون نام

کاتب، بدون تاریخ کتابت، 828 برگ [فهرست مجلس: 56/3].

290/11254. تهران، دانشگاه تهران: 1152، کتاب ایمان و کفر، آغاز: الحمد لله الذي حبب إلينا الإيمان، نسخ معرب و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، نسخه اصل مؤلف، 480 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2308/6].

291/11255. تهران، دانشگاه تهران: 678، کتاب الروضة، نسخ معرب و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، متن نسخ معرب، 399 برگ [فهرست دانشگاه تهران:

.1396/5]

292/11256. تهران، دانشگاه تهران: 682، کتاب ایمان و کفر، آغاز: بسملة الحمد لله الذي حبب إلينا الإيمان و كره إلينا، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، شاید نسخه اصل، 301 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1389/5].

293/11257. تهران، دانشگاه تهران: 914، جزء ششم و هفتم: کتاب فضل القرآن و العشرة، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، 303 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1389/5].

294/11258. تهران، ملی تهران: 123ر، کتاب الحجة، آغاز: بسملة و به نستعين الحمد لله رب العالمين و الصلاة على محمد و آله الحجج المعصومين و بعد چون فقير حقير خليل بن الغازي القزويني، نستعلیق، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، عصر شارح، 271 برگ [فهرست ملی تهران: 115/1].

295/11259. قم، گلپایگانی: 1115/7/15، جهاد تا معیشت، آغاز: بسملة الحمد لله الذي فضل المجاهدين بأموالهم و أنفسهم على القاندين من المؤمنين... و بعد چون امر نواب همایون اشرف... اصل کتاب جهاد شرح جهاد، نسخ، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در حاشیه تصحیح دارد، 275 برگ، 30 سطر، 30/5*16/5 [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

296/11260. قم، گلپایگانی: 19/22، جلد دوم، نستعلیق، محمد بن خان محمد کاوکانی، بدون تاریخ کتابت، 231 برگ [فهرست گلپایگانی، قدیم: 183/1].

297/11261. قم، گلپایگانی: 6407/32/107، اصول (شرح کتاب عقل و شرح کتاب توحید)، آغاز: برابر نمونه، نسخ و احادیث نسخ معرب، بدون نام کاتب، بدون تاریخ کتابت، در حاشیه تصحیح شده است، با نسخه اصل در بلدة لاهور مقابله

ص: 510

شده است ، 320 برگ ، 33 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

298/11262 . قم ، گلپایگانی: 6495/33/45 ، اصول (کتاب فضل قرآن تا پایان کتاب عشرت) ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلاة على محمد و آله اجمعين و بعد چون فقير حقير خليل بن الغازي القزويني مأمور شد بصافي شرح کافی ... شروع نمود در شرح کتاب فضل القرآن که کتاب ششم است ، متن نستعلیق و احادیث نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، 121 برگ ، 19 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

299/11263 . قم ، گلپایگانی: 6843/35/23 ، کتاب حجت ، از آخر افتادگی دارد ، آغاز:

بسملة الحمد لله رب العالمين و الصلاة على محمد و ... و بعد چون فقير خليل بن الغازي القزويني ... صافي شرح کافی ابی جعفر محمد بن یعقوب ، نسخ معرب و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده است ، 243 برگ ، 25 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

300/11264 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2075 ، آغاز: الحمد لله رب العالمين ... أصل كتاب الوصايا ، انجام: و سپاس الله راست در اول و آخر ، نسخ ، محمد هاشم بن محمد علی بن علی نیشابوری ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مرکز احیاء:

6/مخطوط].

301/11265 . یزد ، وزیری: 3353 ، حدود و دیات ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 257 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1625/5].

302/11266 . یزد ، وزیری: 3384 ، کتاب دعا ، نسخ ، خان محمد طباطبایی ، بدون تاریخ کتابت [فهرست کتاب خانه وزیری: 1635/5].

303/11267 . یزد ، وزیری: 3397 ، کتاب الحج ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 489 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1639/5].

304/11268 . همدان ، مدرسه غرب: 1087 ، جلد سوم ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، توسط ابوذر فرزند مؤلف بر وی قرائت و تصحیح شده در سال 1068 ق با امضای شارح [فهرست مدرسه غرب: 34].

ص: 511

- 305/11269 . همدان ، مدرسه غرب: 1737 ، روضه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 34].
- 306/11270 . همدان ، مدرسه غرب: 7524 ، فضل القرآن تا آخر کافی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسه غرب: 34].
- 307/11271 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 894 ، زکات و صوم ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «732ص» برگ [فهرست سلطنتی ، دینی: 678].
- 308/11272 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 895 ، کتاب الدعاء ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «744ص» برگ [فهرست سلطنتی ، دینی: 664].
- 309/11273 . تهران ، سلطنتی (کاخ گلستان): 896 ، کتاب الحجة ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «1340ص» برگ [فهرست سلطنتی ، دینی: 666].
- 310/11274 . مشهد ، مدرسه نواب: 119 ، شرح دیباچه و کتاب التوحید ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، گویا نسخه اصل ، با وقفنامه ای به خط مؤلف در سال 1075ق ، با تصحیح و تبدیل [فهرست دو کتاب خانه مشهد: 490].
- 311/11275 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 346 ، کتاب الدعاء و کتاب العشرة ، آغاز:
- فضل الدعاء بالضم و المد الرغبة إلى الله تعالى ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، با مهری به تاریخ 1120ق ، 218 برگ ، 32 سطر [میراث اسلامی ایران:
- 612/10: فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 175/1].
- 312/11276 . قزوین ، مدرسه امام صادق علیه السلام : 43 ، آغاز: باب شصت و ششم اصل باب الإشارة و النص علی الحسین بن علی علیه السلام ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 128 برگ ، 26 سطر [میراث اسلامی ایران: 611/10؛ فهرست مدرسه امام صادق علیه السلام : 174/1].
- 313/11277 . قم ، مدرسه فیضیه: 52 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 370 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 79/2].
- 314/11278 . قم ، مدرسه فیضیه: 54 ، کتابهای: دیات ، شهادت ، قضا و احکام ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 335 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 79/2].
- 315/11279 . شیراز ، ملی فارس: 639 ، از اول و آخر افتادگی دارد ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 252 برگ [فهرست ملی فارس: 224/2].

316/11280 . تهران ، خانقاه نور بخش: 390 ، وصیت تا شهادت ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «152ص» 576 برگ [فهرست خانقاه نوربخش]:
[1042].

317/11281 . تهران ، خانقاه نور بخش: 391 ، دعا تا پایان العشرة ، نستعلیق ، محمد معصوم دشت بیاضی ، بدون تاریخ کتابت ، «446ص» 223 برگ [فهرست خانقاه نوربخش]:
[104/2].

318/11282 . تهران ، مدرسهٔ چهل ستون: 250 ، کتاب الإیمان و الکفر ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [آشنایی با چند نسخه خطی: 361].

319/11283 . قم ، مدرسهٔ حجّتیّه: 91 ، کتاب زکات و صوم ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مدرسهٔ حجّتیّه: 19].

320/11284 . کاشان ، سید محمد حسین علم الهدی رضوی: 46(229) ، حج ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، نسخهٔ اصل ، پایان شعبان 1074 ق [نشریهٔ نسخه های خطی: 36/7].

321/11285 . کاشان ، سید محمد حسین علم الهدی رضوی: 44-199 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، دو بار مقابله شده [نشریهٔ نسخه های خطی: 36/7].

322/11286 . کاشان ، سید محمد حسین علم الهدی رضوی: 45-470 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، تصحیح و مقابله شده [نشریهٔ نسخه های خطی: 36/7].

323/11287 . قم ، مدرسهٔ حجازیها: 43/51/7583 ، از اول کتاب الصلاة تا نیمه اعتکاف ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 333 برگ ، 25 سطر [فهرست مدرسهٔ حجازیها].

324/11288 . قم ، آستان معصومیه (س): 130 ، کتاب عقل و جهل تا باب سی ام از کتاب توحید ، از اول افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 263 برگ [فهرست آستان معصومیه(س): 154/1].

325/11289 . زنجان ، امام جمعه زنجان: بدون شماره ، کتاب الزکاة تا الأیمان و النذور ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [دلیل المخطوطات: 117].

326/11290 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1095 ، کتاب یازدهم (صلاة) ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 23 سطر ، 18*26 [فهرست مؤید: 95/3].

327/11291 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1222 ، اول نکاح تا آخر عقیقه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، مقابله شده با نسخه اصل و بلاغ دارد ، 424 برگ ، 21 سطر ، 15*25 [فهرست مؤید: 190/3].

328/11292 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1256 ، کتاب تجارت ، از آغاز وانجام افتادگی دارد ، آغاز: لأبی موسی عندی ألف و سبعمئه دینار ، انجام: ناسخ حکمی از احکام شرایع سابقه بود جایز است که ، نسخ و نستعلیق ، محمد هادی بن محمد امین قزوینی ، یکشنبه 12 ربیع الاول؟ ، 263 برگ ، 29 سطر ، 5/18*29 [فهرست مؤید: 215/3].

1986 . صبر ، مقاله در ...

(فارسی و عربی)

از: مؤلف ناشناخته

احادیثی است به عربی و فارسی در موضوع صبر .

آغاز: الصبر نصف الإیمان یعنی صبر نیمه ایمان است.

نسخه ها:

11293 . تهران ، دانشگاه تهران: 2896 ، نستعلیق ، احمد بن محمد طاهر ، چهارشنبه 5 صفر 1319ق ، کامل ، رساله هفدهم مجموعه ، «200 - 203» 4 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1745/10].

1987 . صحاح الأخبار

(عربی)

گویا از: حسن بن یوسف بن مطهر ، علامه حلی (م 726 ق)

شامل احادیث فقهی صحیح السند است که گویا از کتب اربعه انتخاب شده است.

بر برگ اول نسخه نوشته است: صحاح الأخبار علامه .

آغاز: کتاب النکاح و فیه أبواب محمد بن یعقوب عن محمد بن یحیی.

نسخه ها:

11294 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1190 ، نکاح تا دیات ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11 ق ، رقعی [فهرست اهدایی رهبری: 171].

1988 . الصحاح من الآثار في فضائل النبي و الأئمة الأطهار عليهم السلام

(عربی)

از: عباس طواری یزدی (معاصر)

آغاز: الحمد لله رب العالمين أما بعد فهذا رسالة جمعنا فيها الأحاديث المعتبرة من الصحاح و الحسان.

نسخه ها:

11295 . یزد ، وزیري: 3932 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، عباس طواری (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، 58 برگ [فهرست کتاب خانه وزیري: 1852/5].

1989 . صحائف الأربعين في فضائل أمير المؤمنين عليه السلام

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بسملة قال رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم أنا مدينة العلم و على بابها.

نسخه ها:

11296 . تهران ، دانشگاه تهران: 7582 ، آغاز: برابر نمونه ، شکسته نستعلیق ، ابو الفتح ، ذی حجه 1292ق ، 61 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 640/16].

1990 . صحيفة الأبرار في مناقب الأطهار عليهم السلام

(عربی)

از: محمد تقی بن محمد مامقانی ، حجة الإسلام (نیر تبریزی) (1312ق)

کتاب مفصلي است مشتمل بر هزار حدیث و هر صد حدیث در یک جزء ، در فضایل ، مناقب و معجزات حضرات معصومین علیهم السلام و اثبات امامت و خلافت آنان . مؤلف کتابش را در دو قسم (1 . در طرایف فضایل ، 2 . در غرایب افعال آنان) تنظیم نموده و در آغاز چند عنوان است دارای مطالب کلی و در خاتمه سه توقیف است مشتمل بر معرفی مصادر کتاب و طریق روایت آنها . او دنبال بسیاری از احادیث ، بیاناتی مفید از خود آورده و کتاب را در روز پنج شنبه 26 صفر 1290 ق در تبریز به پایان رسانده است .

[الذريعة: 15/15]

آغاز: الحمد لله الذي جعل الحمد من غير حاجة منه إلى حامديه.

11297 . قم ، مرعشی: 8330 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، محمد تقی مامقانی (مؤلف) ، بدون تاریخ کتابت ، 584 برگ
[فهرست مرعشی: 292/21].

1 صحیفة أهل البيت عليهم السلام

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام

رجوع کنید به: صحیفة الرضا علیه السلام .

1991 . صحیفة الرضا علیه السلام (الرضویات ، صحیفة أهل البيت ، الصحیفة الرضویة)

(عربی)

از: امام علی بن موسی الرضا علیهما السلام (202 ق)

رسالة معروفی است که در آن حدود دویست و چهل حدیث از حضرت رضا علیه السلام گرد آوری شده است . در اول نسخه های این رساله ، اسانید مختلفی ذکر شده که مشهورترین آنها روایت ابوعلی فضل بن حسن بن فضل طبرسی در روز پنج شنبه غره رجب 529ق است .

آغاز روایت طبرسی: «بسمله . أخبرنا الشيخ الإمام الأجل العالم الزاهد أمين الإسلام ثقة الإسلام أمين الرؤساء أبوعلی الفضل غرة شهر الله الأصم رجب سنة تسع وعشرين و خمسمئة قال أخبرنا الشيخ الإمام السيد الزاهد أبوالفتح عبدالله بن الكريم بن هوازن القشيري .. قال حدثني أبي سنة ستين و مئتين قال حدثني علي بن موسى الرضا عليه السلام سنة أربع و تسعين و مئة... يقول الله عز و جل لا إله إلا الله حصني فمن دخل حصني أمن من عذابي و بإسناده قال قال رسول الله» .

روایت دیگر این صحیفه ، روایت عبدالعلی سبزواری است با این سند:

آغاز روایت عبدالعلی سبزواری: «هذه إسنادنا في رواية هذه الصحیفة المنسوبة إلى حضرت علی بن موسی الرضا علیه و علی آبائه من الله التحية و الرضوان أخبرنا الشيخ الفاضل العالم الكامل قطب السالكين مؤيد الإسلام و المسلمین مولانا عبدالعلی بن عبدالحمید بن محمد سبزواری و هو یروی عن الشيخ جلال الدین ابن محمد بن عبید الله القاتنی و هو یروی عن تاج الدین ابراهیم بن قغاع طبسی کیلکی و هو عن شیخه غیاث الدین هبة الله بن یوسف عن جده صدر الدین

ابراهيم بن محمد بن المؤيد الحموي عن ابن العساكر عن أبي الروح الصوفي الهروي عن زاهر بن طاهر قال أخبرنا أبو القاسم عبد الله بن أحمد بن عامر الطائي بالبصرة قال حدثني أبي قال قال حدثني الإمام علي بن موسى الرضا عليه السلام ... يقول الله عز وجل لا اله إلا الله حصني» .

چاپ: طهران، 1377 ق، سربی، رقعی، به اهتمام حسین علی محفوظ، 44 صفحه؛ قم، مدرسه امام مهدی علیه السلام، 1366 ش، 326 ص.

[الذريعة: 16/15؛ مشارع: 587؛ بحار الأنوار: 2/1؛ التراث العربي: 464/3]

نسخه ها:

1/11298. قم، مرعشی: عکس 140 (از روی نسخه واتیکان)، آغاز: أخبرنا القاضي الأجل أبو عبد الله محمد بن عبد الله بن محمد بن أبي النجم قراءة عليه... قال حدثنا أبو القاسم عبد الله بن أحمد بن عامر، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 7 ق، 14 برگ [فهرست عکسی مرعشی: 134/1].

2/11299. تهران، مجلس سنا: 876، عنوان معرفی: روایات منقول از امام رضا علیه السلام، آغاز:

بسمله أخبرنا الشيخ الإمام أبو عبد الله الحسين بن عبد الملك بن الحسين الجلال باصبهان في داره بدارالبطيخ الحادي عشر من شهر رمضان سنة تسع عشر و خمسمئة قال أخبرنا الشيخ عثمان سعيد بن احمد محمد نعيم الصوفي المعروف بالعيار، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 8 ق، رساله سوم مجموعه، «ص 353 - 368» 8 برگ، سابقه: محقق طباطبایی: میکروفيلم 97 [فهرست مجلس سنا: 81/2؛ یادنامه محقق طباطبایی: 1510/3].

3/11300. قم، مسجد اعظم: 2745، بدون نام کاتب، 848 ق، رساله پنجم مجموعه [فهرست مسجد اعظم، قدیم: 585].

4/11301. قم، مرعشی: 3619، نسخ، بمان بن محمد بن جلال الدین کبودراز الحسنی الاسترآبادی، غزه صفر 851 ق، 31 برگ [فهرست مرعشی: 17/10].

5/11302. مشهد، آستان قدس رضوی: 6168، آغاز: برابر روایت طبرسی، نسخ، اسماعیل بن عبد المؤمن قاینی، 881 ق، احمد بن عامر طایی از امام رضا علیه السلام روایت می کند، تصحیح و مقابله در سال 1086 ق، 34 برگ [فهرست آستان قدس: 119/5].

6/11303. قم، مرعشی: 5358، نسخ، فضل الله، 882 ق، رساله سوم مجموعه،

ص: 517

«47پ75» 29 برگ [فهرست مرعشی: 141/14].

7/11304 . تهران ، ملک: 2058 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 885 ق ، به روایت ابو علی طبرسی ، رساله اول مجموعه ، «4ر29» 26 برگ [فهرست ملک: 417/5].

8/11305 . تهران ، دانشگاه تهران: 1947 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، ذی حجه 923ق ، رساله چهارم مجموعه ، «80ر97» 18 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 565/8].

9/11306 . تهران ، دانشگاه تهران: 8870 ، نسخ معرب ، بدون نام کاتب ، شوال 930ق ، رساله سوم مجموعه ، «71پ96» 26 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 239/17].

10/11307 . تهران ، دانشکده علوم قرآنی: 5 ، عنوان معرفی: الأحادیث الموثقة الرضوية ، آغاز: أخبرنا الشيخ الإمام الحافظ أبو العلاء الحسن بن أحمد عطار همدانی ... قال رسول الله صلى الله عليه وآله قال جبرئيل عن الرب تعالى لا إله إلا الله حصني ، نسخ ، بدون نام کاتب ، جمادی الثاني 934ق ، با ترجمه بین سطور ، با حواشی ، رساله اول مجموعه [مجله وقف میراث جاویدان: 128/9].

11/11308 . قم ، مرعشی: 4115 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 13 رمضان المبارک 946ق ، رساله اول مجموعه ، «30پ31ر» 2 برگ [فهرست مرعشی: 131/11].

12/11309 . تهران ، دانشگاه تهران: 964 ، آغاز: بسمله و به نستعين قال الإمام الهمام أبو الحسن علي ، نسخ ، سلام الله بن مير شيخ حسيني ، 18 جمادی الاول 949ق ، 38 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1396/5].

13/11310 . قم ، مدرسه فیضیه: 1995 ، حسن ظهیر بن فاضل ظهیر حسینی کور سرخی ، 951ق ، رساله اول مجموعه ، 20 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 162/2].

14/11311 . تهران ، دانشگاه تهران: 2625 ، نستعلیق ، لطیف بن عبد الباقي طالقانی ، 953ق ، رساله چهارم مجموعه ، «133 - 174» 42 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1500/9].

15/11312 . تهران ، دانشگاه تهران: 3698 ، نسخ ، هادی بن مهدی بن محمد حسینی افطسی ، 15 ذی حجه 954ق ، رساله دوم مجموعه ، «88پ134» 47 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2703/12].

16/11313 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 513 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 959ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ37ر» 37 برگ [فهرست مجلس: 228/22].

- 17/11314 . یزد ، وزیری: 2276 ، آغاز: قال أبو الحسن علی بن موسی الرضا ... سنة أربع و تسعين و مئة ، نسخ ، عبد الله ، 966 ، رساله سوم مجموعه ، «317-345» 29 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1228/4].
- 18/11315 . قم ، مرعشی: 1250 ، از آخر افتادگی دارد ، نسخ ، اخی محمد بن اخی احمد تبریزی ، 4 صفر 971ق ، رساله اول مجموعه ، «1پ - 15پ» 15 برگ [فهرست مرعشی: 53/4].
- 19/11316 . قم ، طبسی حائری: 672 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سه شنبه شوال 979ق (نوروز) ، رساله سوم مجموعه ، 26 برگ [فهرست کتاب خانه طبسی].
- 20/11317 . قم ، مسجد اعظم: 2677 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سلخ جمادی الاول 989ق ، رساله سوم مجموعه ، 22 برگ [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 578؛ فهرست مسجد اعظم ، جدید].
- 21/11318 . قم ، گلپایگانی: 2104/11/204 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، شکسته نستعلیق ، بدون نام کاتب ، حدود 1021ق ، در پایان نسخه روایت سبزواری نیز تحریر شده که در کتابشناسی ذکر گردید ، رساله چهارم مجموعه ، «23پ40پ» 17 برگ ، 13-14 سطر ، 10*16 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].
- 22/11319 . مشهد ، گوهرشاد: 921 ، آغاز: برابر روایت سبزواری ، نسخ ، شمس الدین محمد بن ملا خواجه مازندرانی ، 1028ق ، رساله ششم مجموعه ، 23 برگ [فهرست گوهرشاد: 1258/3].
- 23/11320 . کرمانشاه ، سید مرتضی نجومی: بدون شماره ، علی بن احمد معلم سمنانی ، 6 ذی حجه 1032ق ، سمنان ، رساله دوم مجموعه [دلیل المخطوطات: 277].
- 24/11321 . قم ، مدرسه فیضیه: 1415 ، نسخ ، محمد امین بن حسن طالقانی ، 1037ق ، رساله اول مجموعه ، 43 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 90/2].
- 25/11322 . قم ، گلپایگانی: 4799/24/99 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، محمد بن محمد جزایری ، سه شنبه 16 جمادی الاول 1050ق ، رساله چهارم مجموعه ، 20 برگ ، 15 سطر [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 52/3؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].
- 26/11323 . تهران ، دانشگاه تهران: 2083 ، نسخ ، محمد مؤمن جرفادقانی ، 1059ق ، رساله ششم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 706/8].

27/11324 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 12354 ، آغاز: از اول افتادگی دارد ، نسخ ، شهاب الدین احمد حسینی صفوی ، 1069ق ، 29 برگ [فهرست مجلس: 312/35].

28/11325 . تهران ، مدرسه مروی: 521 ، اسماعیل بن محمد صالح حسینی ، 1071ق ، رساله دوم مجموعه [فهرست مدرسه مروی: 284].

29/11326 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 589 ، نسخ ، محمد رضا ، 1071ق ، با تصحیح در حاشیه ، رساله اول مجموعه ، 45 برگ ، 11 سطر ، 9 * 17 [فهرست مؤید: 98/2].

30/11327 . تهران ، حسین مفتاح: 348 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، صفر 1073ق [نشریه نسخه های خطی: 234/7].

31/11328 . تهران ، ملی تهران: 3546 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1073ق ، تصحیح شده و حاشیه دارد ، رساله چهارم مجموعه ، 42 برگ ، 18 سطر ، 12 * 21 [فهرست ملی تهران: 87/16].

32/11329 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4322 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نسخ ، حیدر بن علی بن اسماعیل هاشمی گرگی ، 1077ق ، رساله پنجم مجموعه ، «123 پ - 138 پ» 16 برگ [فهرست مجلس: 17/12].

33/11330 . قم ، گلپایگانی: 684/4/154 ، از آغاز افتادگی دارد ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نسخ جلی زیبا ، نور الدین محمد بن عبد الرحمن ، 1083ق ، در حاشیه تصحیح شده است ، 71 برگ ، 5/11*19 [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای: فهرست گلپایگانی ، جدید].

34/11331 . تهران ، دانشگاه تهران: 2124 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1093ق ، 19 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 763/9].

35/11332 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 426 ، نسخ ، محمد مؤمن حسینی ، 1094ق ، رساله اول مجموعه ، «19 پ» 19 برگ [فهرست مجلس: 175/22].

36/11333 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 4530 ، آغاز: بسملة الحمد لله رب العالمین و الصلاة والسلام علی محمد رسوله و عبده و علی آله ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، رساله سوم مجموعه ، «120 پ - 156 پ» 37 برگ [فهرست مجلس: 202/12].

37/11334 . تهران ، دانشگاه تهران: 6251 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، با حواشی فارسی ، 55 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 227/16].

38/11335 . تهران ، مؤسسه لغتنامه دهخدا: 283 ، از اول افتادگی دارد ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله سوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 406/3].

39/11336 . تهران ، حسین مفتاح: 1435 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله سوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 281/7].

40/11337 . شیراز ، دکتر وصال: بدون شماره ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، رساله دوم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 294/5].

41/11338 . قم ، مرعشی: 10799 ، نسخ و نستعلیق ، محمد قاسم شه میرزادی ، 1100 ق ، رساله ششم مجموعه [فهرست مرعشی: 215/27].

42/11339 . قم ، مرعشی: 8403 ، نسخ ، درویش علی بن شمس الدین بن فلاح ، 10 ربیع الثانی 1105 ق ، 12 برگ [فهرست مرعشی: 4/22].

43/11340 . شیراز ، شاه چراغ: 64 ، آغاز: أخبرنا الشيخ الإمام الأجل ... أبو علی الفضل ، شکسته نستعلیق ، محمد حسین ، 1111 ق ، شماره ثبت: 868 ، 13 برگ [فهرست شاه چراغ: 59/2].

44/11341 . مشهد ، دانشکده الهیات: 1427 ، آغاز: حدیث اول لا إله إلا الله حصنی ، نسخ ، سید مهدی حسنی ، 1111 ق ، رساله اول مجموعه [فهرست الهیات مشهد: 572/2].

45/11342 . قم ، مرعشی: 8084 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله پنجم مجموعه ، 21 برگ [فهرست مرعشی: 85/21].

46/11343 . قم ، گلپایگانی: 2289 ، از آخر افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، سده 11 و 12 [فهرست گلپایگانی ، قدیم: 220/3].

47/11344 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 13607 ، نسخ ، علی بن میرزا علی خویی ، 1223 ق ، 25 برگ [فهرست آستان قدس: 337/14].

48/11345 . یزد ، وزیری: 2452 ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1225 ق ، رساله سوم مجموعه ، «52 - 67» 16 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1299/4].

49/11346 . قم ، گلپایگانی: 4799/24/99 ، آغاز: الحمد لله رب العالمین حق حمده و الصلاة والسلام علی رسوله محمد و عبده و علی آله و أصحابه من بعده قال المولی الإمام الأعظم الربانی المقتدی الهمام الأعلم الصمدانی ... قال أخبرنی والدی شیخ شیوخ الإسلام ، تحریری ، حسین بن حسن بن علی بن علی بن حسین ، سه شنبه 10

صفر 1229ق، رساله ششم مجموعه، 23 سطر [فهرست گلپایگانی، قدیم: 52/3؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

50/11347. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2703، نسخ، محمد محسن بن محمد علی کاتب، یکشنبه 7 ذی حجه 1248ق، تصحیح شده، 26 برگ، 15 سطر [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

51/11348. تهران، دانشکده الهیات: 534د، آغاز: و به ثقتی فی الباب الستین من کتاب ربیع الأبرار، محمد باقر تبریزی، 1249ق، رساله اول مجموعه، «3پ25ر» 23 برگ [فهرست الهیات تهران: 320/1].

52/11349. یزد، وزیری: 4401، محمد اسماعیل قزوینی، 1250ق، به روایت ابو علی فضل بن حسن طبرسی، 155 برگ [میراث اسلامی ایران: 748/7].

53/11350. تهران، ملک: 2291، نسخ، بدون نام کاتب، 1256ق، به روایت ابو علی طبرسی، رساله دوم مجموعه، «26پ36پ» 11 برگ [فهرست ملک: 460/5].

54/11351. تهران، ملک: 945، نسخ، بدون نام کاتب، 1257ق، رساله پنجم مجموعه، «126ر135پ» 10 برگ [فهرست ملک: 219/5].

55/11352. قم، محقق طباطبایی: عکسی 151، ذبیح الله حسین رضوی، 1289ق، از ابو علی فضل بن حسن طبرسی، 62 برگ [یادنامه محقق طباطبایی: 1468/3].

56/11353. مشهد، آستان قدس رضوی: 16090، آغاز: برابر روایت طبرسی، نستعلیق، شکر الله بن امان الله، 1295ق، 50 برگ [فهرست آستان قدس: 336/14].

57/11354. تهران، ملک: 2331، نستعلیق، شکر الله مازندرانی، 1295ق، 50 برگ [فهرست ملک: 347/1].

58/11355. مشهد، آستان قدس رضوی: 16629، نسخ، حسین علی بن ابراهیم فرهادانی، 1298ق، 17 برگ [فهرست آستان قدس: 338/14].

59/11356. مشهد، آستان قدس رضوی: 14220، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، به ضمیمه الرسالة الذهبیة، 27 برگ [فهرست آستان قدس: 337/14].

60/11357. قم، گلپایگانی: 3113/16/123، آغاز: برابر نمونه، نسخ، مولانا محمد مؤمن، قرن 13ق، رساله سوم مجموعه، 62 برگ [فهرست گلپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی، جدید].

61/11358. قم، گلپایگانی: 5294/26/174، از آخر افتادگی دارد، آغاز: بسمله هذا إسنادنا فی روایة هذه الصحيفة المنسوبة إلى حضرة الرضا علیه و علی آباءه من الله التحية و

الرضوان، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، در اول نسخه یادداشت‌هایی از چند عالم دیده می‌شود که در سالهای 1257 و 1268 و 1285 ق تحریر نموده اند، 32 برگ، 13 سطر [فهرست گلیپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی، جدید].

62/11359. قم، گلیپایگانی: 5555/27/225، عنوان معرفی: الصحيفة الرضوية، از آغاز افتادگی دارد، آغاز: علیه داخل القبة التي فيها قبر الرضا عليه السلام غرة شهر الله المبارك رمضان سنة إحدى و خمسمئة قال حدثني الشيخ الجليل العالم أبو الحسن علي بن محمد بن علي الزوزني، نسخ، بدون نام کاتب، قرن 13ق، ترجمه در لا به لای سطور درج است، 57 برگ، 16 سطر [فهرست گلیپایگانی، قدیم: 220/3؛ فهرست گلیپایگانی، رایانه ای؛ فهرست گلیپایگانی، جدید].

63/11360. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2573، نستعلیق، محمد حسن بن مهدی، قرن 13ق، تصحیح شده، کتاب به خط خوشنویسی است، 50 برگ [فهرست مرکز احیاء: 8/مخطوط].

64/11361. قم، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2149، نسخ، بدون نام کاتب، 26 رمضان المبارک 1300ق، در دو برگ اول چند یادداشت متفرقه و روایاتی عربی و یادداشتی از «حسن بن ابراهیم یزدی اردکانی» در 11 ربیع الثانی 1300ق آمده که ظاهراً همان کاتب باشد، در برگ آخر نیز روایتی و شرح آن از حسین بن احمد حسینی کاشانی آمده است، 25 برگ، 14 سطر، 17/5*10/5 [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

65/11362. قم، دار الحدیث: 77، آغاز: برابر روایت طبرسی، انجام: ما خلا قاتل الحسین علیه السلام فإني أنتقم له من قاتله و صلی الله علی محمد و آله أجمعین قد تمت الصحيفة الشريفة الرضوية ... و اختتمت بتوفيقه و السلام علی من اتبع الهدی، شکسته نستعلیق، بدون نام کاتب، سه شنبه 25 رجب 1310ق، رساله هفتم مجموعه، «91 پ - 107 ر» 18 برگ، 19 سطر [فهرست دار الحدیث].

66/11363. تهران، مجلس سنا: 1127، نسخ، بدون نام کاتب، 1311ق، رساله دوم مجموعه، «16-67» 52 برگ [فهرست مجلس سنا: 125/2].

67/11364. مشهد، آستان قدس رضوی: 7800، نسخ، محمد حسین بن زین العابدین ارموی، 1349ق، با حواشی، 29 برگ [فهرست آستان قدس: 336/14].

68/11365. قم، مرعشی: 669، نسخ، حسین بن غلام حسین بن علی بن محمد رضا قمی، شوال 1370ق، رساله اول مجموعه، «2پ38» 37 برگ [فهرست مرعشی:

[264/2].

ص: 523

- 69/11366 . قم ، مرعشی: 152 ، آغاز: قال حدثني إمام المتقين قدوة أسباط سيد المرسلين ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 24 برگ [فهرست مرعشی: 173/1].
- 70/11367 . قم ، مرعشی: 5681 ، نسخ ، حسین خان ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «33پ51ر» 19 برگ [فهرست مرعشی: 78/15].
- 71/11368 . قم ، مرعشی: 9739 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دهم مجموعه ، «132پ152ر» 21 برگ [فهرست مرعشی: 92/25].
- 72/11369 . قم ، مرعشی: 990 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه ، «120پ138ر» 19 برگ [فهرست مرعشی: 184/3].
- 73/11370 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2065 ، نسخ ، محمد سلیم بن عبد الرحیم لاهیجانی ، بدون تاریخ کتابت [فهرست آستان قدس: 120/5].
- 74/11371 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2066 ، آغاز: برابر روایت سبزواری ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 56 برگ [فهرست آستان قدس: 120/5].
- 75/11372 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 2067 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 62 برگ [فهرست آستان قدس: 120/5].
- 76/11373 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 45 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 380].
- 77/11374 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 6365 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در ضمن مجموعه [فهرست الفبایی آستان قدس: 380].
- 78/11375 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 950 ، سید احمد صفایی خوانساری ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 310].
- 79/11376 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1204 ، آغاز: وإذا أكل لبناً أو شرب يقول اللهم بارك لنا فيه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11 ق ، با حواشی به نقل از کتابهای:
- الغریبین ، مهذب الأسماء و مجمع البحرین ، رساله پنجم مجموعه ، «32ص» 16 برگ ، 13 * 18/5 [فهرست مجلس: 757/23].
- 80/11377 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13760 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به روایت طبرسی ، رساله دوم مجموعه ، «13پ50ر» 38 برگ [فهرست مجلس: 297/37].

81/11378 . تهران ، مجلس شورای اسلامی : 14072 ، از آغاز افتادگی دارد ، ثلث معرب ،

ص:524

عبد الله بن علی العکاشی الطیب ، بدون تاریخ کتابت ، تصحیح شده ، به انضمام نامه امام علی علیه السلام ، 36 برگ [فهرست مجلس: 95/38].

82/11379 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 588 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهاردهم مجموعه ، «206ر220پ» 15 برگ [فهرست مجلس: 291/22].

83/11380 . تهران ، دانشگاه تهران: 2992 ، نسخ ، مجید ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «358پ364پ» 7 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1917/10].

84/11381 . تهران ، دانشگاه تهران: 3415 ، نسخ ، علی بن حسن ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، «1پ2ر» 2 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 2419/11].

85/11382 . تهران ، دانشگاه تهران: 5923 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دهم مجموعه ، «ص299-339» 21 برگ ، سابقه: محقق طباطبایی: میکروفیلم 179 [فهرست دانشگاه تهران: 155/16؛ یادنامه محقق طباطبایی: 1530/3].

86/11383 . تهران ، ملی تهران: 2601ع ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به روایت طبرسی ، رساله دوم مجموعه ، «37پ66» 30 برگ [فهرست ملی تهران: 3/13].

87/11384 . تهران ، ملی تهران: 2790ع ، نستعلیق ، محمد ایروانی ، بدون تاریخ کتابت ، 52 برگ [فهرست ملی تهران: 281/13].

88/11385 . تهران ، ملی تهران: 4078ع ، اندکی از اول افتادگی دارد ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، 27 برگ ، 13 سطر ، 10 * 17 [فهرست ملی تهران: 409/17].

89/11386 . قم ، گلپایگانی: 39/194 ، آغاز: برابر روایت طبرسی ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، در حاشیه تصحیح شده و علامت تصحیح دارد ، رساله چهارم مجموعه ، 17 سطر [فهرست گلپایگانی ، جدید].

90/11387 . قم ، گلپایگانی: 662/4/132 ، آغاز: برابر روایت سبزواری ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «366پ373ر» 8 برگ ، 24 سطر [فهرست گلپایگانی ، رایانه ای؛ فهرست گلپایگانی ، جدید].

91/11388 . تهران ، سپهسالار: 1060 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «101-134» 34 برگ ، 15 سطر [فهرست سپهسالار: 275/1 و 167/5].

92/11389 . تهران ، سپهسالار: 2553 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 971 ق ، 22 برگ ، 15 سطر

[فهرست سپهسالار: 274/1 و 168/5].

93/11390 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 2012 ، آغاز: برابر روایت سبزواری ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «161ر - 178ر» 17 برگ ، 17 سطر [فهرست مرکز احیاء: 6/مخطوط].

94/11391 . قم ، مرکز احیاء میراث اسلامی: 227 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به روایت طبرسی ، رساله هشتم مجموعه ، «78پ92» 5 برگ [فهرست مرکز احیاء:

.321/1]

95/11392 . یزد ، وزیری: 20 ، آغاز: بسمله قال حدثني أبو الحسن علي بن الرضا ... قال رسول الله ... لا إله إلا الله حصني ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «431-447» 17 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 22/1].

96/11393 . یزد ، وزیری: 2548 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، به روایت طبرسی ، رساله سوم مجموعه [فهرست کتاب خانه وزیری: 1338/4].

1992 . صحيفة الشعراء

(عربی)

از: محمد اسماعیل بن محمد هادی فدایی کزازی ، ابوالشجاع (قرن 13 ق)

شامل اشعار منسوب به ائمه اطهار علیهم السلام و دیگر بزرگان شیعه ، که در 1245 ق تنظیم شده است.

[الذريعة: 21/15]

نسخه ها:

11394 . قم ، مسجد اعظم: 3050 ، بدون نام کاتب ، 1269ق ، «260ص» 130 برگ ، جیبی [فهرست مسجد اعظم ، قدیم: 279].

1993 . صحيفة المتقين و منهج اليقين (ترجمه جلد سوم بحار الأنوار ، تکمله حياة

القلوب)

(فارسی)

از: محمد رضی بن محمد نصیر مجلسی (قرن 12 ق)

این کتاب ترجمه جلد سوم بحار الأنوار و تکمله حياة القلوب و در واقع جلد سوم آن محسوب می شود. مشتمل بر مقدمه ، 118 باب و خاتمه در بیان امامت ، ولایت ، فضائل ، مناقب ، معجزات و زندگی حضرت علی علیه السلام است و مؤلف ، آن

را به نام سلطان حسین صفوی نگاشته است.

[فهرستواره کتابهای فارسی، منزوی، 1713/3]

آغاز: ستایش بیرون از ترجمه تعقل مترجمان اسرار از سطور امواج بحار.

نسخه ها:

11395 . مشهد، آستان قدس رضوی: 7178، جلد اول، از ابتدا تا انتهای باب 60، آغاز: برابر نمونه، نسخ، تقی بن باقر، 1170ق، 269 برگ [فهرست آستان قدس: 338/14].

1994 . صحيفة المحبة (چهل کلمه)

(فارسی و عربی)

از: سائل کاشانی (940ق)

چهل حدیث نبوی گزیده از کتاب السبعین فی فضائل أمير المؤمنين علیه السلام میر سید علی همدانی است، که مؤلف، هر حدیث را با یک رباعی به فارسی ترجمه نموده و کتابش را به سلطان احمدخان (گویا خان احمد گیلانی) پیشکش نموده است.

نام شاعر در آخر نسخه مجلس چنین آمده است: «سائل» ارباب نظم را صله است

همین چهل حدیث را، حاج میرزا علی واله افشار ملقب به صدر الذاکرین (م1330ق) در منظومه ای به نام توان و روان شرح و تفسیر نموده، که قبل از این معرفی شده است.

چاپ: میراث حدیث شیعه، دفتر دوم (1378ش)، ص 211 - 232، با تحقیق محمد مهدی فقیهی از روی سه نسخه ذیل.

آغاز: احمدک بجمیع محامدک، حرفی که بر زبان منست و حدیثی که حرز جان.

نسخه ها:

1/11396 . تهران، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 1016، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، بدون نام کاتب، قرن 10ق، رساله اول مجموعه [فهرست مجلس]:

[295/23].

2/11397 . تهران، دانشگاه تهران: 164، آغاز: برابر نمونه، نسخ و نستعلیق، محمد افضل بن قیصر علی تفرشی، جمادی الثانی 1077ق، رساله چهارم مجموعه [فهرست دانشگاه تهران: 157/2].

ص: 527

3/11398 . قم ، مرعشی: 8084 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، قرن 12 ق ، رساله هفتم مجموعه [فهرست مرعشی: 86/21].

1995 . صد حدیث نبوی

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

آغاز: بسمله قال رسول الله صلى الله عليه وآله من حفظ أربعين حديثاً.

نسخه ها:

11399 . یزد ، وزیری: 1991 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله دوم مجموعه ، «130 - 133» 4 برگ [فهرست کتاب خانه وزیری: 1119/3].

1996 . صد کلمه (حکمت بالغه)

(فارسی)

از: عباس بن محمد رضا قمی ، شیخ (1359 ق)

مرحوم حاج شیخ عباس قمی در این کتاب صد کلمه جامع در اخلاق از کلمات قصار امیر المؤمنین علیه السلام انتخاب نموده و به نظم و نثر فارسی شرح کرده است . این رساله در الذریعة با عنوان حکمت بالغه معرفی شده است.

چاپ: بارها در تهران به چاپ رسیده است.

[الذریعة: 56/7 و 30/15 ؛ مشار فارسی: 3381/3]

نسخه ها:

11400 . تهران ، دانشکده الهیات: 588د ، نسخ و نستعلیق ، شیخ عباس قمی (مؤلف) ، قرن 14 ق ، 63 برگ [فهرست الهیات تهران: 91/1].

1997 . صد کلمه

(فارسی)

از: مکتبی شیرازی (948 ق)

در مأخذ توضیحی داده نشده ولی گویا نسخه دیگری از کتاب کلمات علیّه غرا مکتبی شیرازی است که پس از این معرفی خواهد شد .

نسخه ها:

11401 . مشهد ، فرخ: 139 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [نشریه نسخه های خطی]:

[94/3].

ص:528

1 صد کلمه از کلمات علی علیه السلام

رجوع کنید به: مئة كلمة من کلمات علی علیه السلام .

1998 . صراط النجاة (ترجمه سؤال اعرابی از امام علی علیه السلام)

(فارسی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی ، علامه (1110 ق)

رساله ای است در ترجمه حدیث شریفی است که اعرابی از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام از معنی واحد و یگانه بودن الله تعالی پرسید:

«إن أعرابیا قام یوم الجمل إلى أمير المؤمنين علیه السلام ، فقال: یا أمير المؤمنين أ تقول: إن الله واحد؟ قال: فحمل الناس علیه ، قالوا: یا أعرابی أما ترى ما فيه أمير المؤمنين من تقسم القلب . فقال أمير المؤمنين علیه السلام : دعوه ، فإن الذی یریده الاعرابی هو الذی نریده من القوم ، ثم قال: یا أعرابی إن القول فی أن الله واحد علی أربعة أقسام:

فوجهان منها لا یجوزان علی الله عزوجل ، ووجهان یتبتان فيه . . . الحدیث» (1).

این رساله در 15 محرم 1093 ق به پایان رسیده و شامل سه بخش است:

1 - ترجمه حدیث ، شامل ده فصل ؛

2 - صفت‌های سلبی ، خدا هشت بحث ؛

3 - صفت‌های فعلی خدا ، سه مبحث .

[الذریعة: 37/15 ؛ کتابشناسی مجلسی: 259 ؛ مشار فارسی: 3389/3 ؛ منزوی:

/8152]

آغاز: الحمد لله الواحد الفرد المبرأ عن شائبة الأضداد والأنداد.

انجام: و مذهب غیر حق نگاهداری نماید بحق محمد و آله الطاهرين صلوات الله عليهم أجمعين.

نسخه ها:

1/11402 . تبریز ، ملی تبریز: 944 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، محمد ربیع ، 1125ق ، 101 برگ [فهرست ملی تبریز: 938/3].

2/11403 . تهران ، مدرسه مروی: 622 ، محسن حسینی ، 1237ق [فهرست مدرسه مروی:

1- (1). التوحيد، شيخ صدوق: 83.

3/11404 . تهران ، خانقاه نور بخش: 515 ، نسخ ، محمد حسين بن كربلا فتح الله ، 1238ق ، «296ص» 148 برگ [فهرست خانقاه نوربخش: 179/2].

4/11405 . تهران ، دانشگاه تهران: 836 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، 1279ق ، عربی نسخ ، 94 برگ [فهرست دانشگاه تهران: 1408/5].

5/11406 . مشهد ، گوهرشاد: 1437 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 13ق [فهرست گوهرشاد: 2014/4].

6/11407 . قم ، شیخ حیدر علی مؤید: 1170 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نستعلیق ، میرزا محمد ، 1358ق ، رساله اول مجموعه ، «2پ74ر» 73 برگ ، 16 سطر ، 14*20 [فهرست مؤید: 147/3].

7/11408 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 13566 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه [فهرست مجلس: 59/37].

8/11409 . قم ، مسجد اعظم: 935 ، از انجام افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 164 برگ ، 11 سطر [فهرست مسجد اعظم ، جدید].

9/11410 . قم ، مدرسه فیضیه: 1021 ، نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 200 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 80/2].

1999 . صفات الشيعة

(عربی)

از: محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (381ق)

شیخ صدوق در این رساله ، 71 حدیث درباره صفات شیعیان و آداب و اخلاق ایشان و آنچه را که لازم است رعایت نمایند ، جمع آوری نموده است .

[مشار عربی: 591 ؛ الذریعة: 45/15]

آغاز: بسمله قال أبو جعفر محمد بن علی بن الحسين ... قال الصادق شيعتنا أهل .

انجام: والی اولیاءهم و عادی أعداءهم و اجتنب الكبائر و أقر بالرجعة و ... و آمن بالمعراج و المسألة فی القبر و بالحوض و الشفاعة و خلق الجنة و النار هو فی شفاعتنا أهل البيت تم الكتاب.

ص: 530

1/11411 . تهران ، دانشگاه تهران: 5923 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، سده 10 و 11 ق ، با تملکی در سال 1169 ق ، رساله چهارم مجموعه ، «ص 54 - 85» 16 برگ ، سابقه: محقق طباطبایی: میکروفیلم 179 و 12 [فهرست دانشگاه تهران: 154/16؛ یادنامه محقق طباطبایی: 1491/3 و 1530].

2/11412 . مشهد ، آستان قدس رضوی: اهدایی رهبری 1094 ، سید احمد بن محمد رضا حسینی خوانساری ، 1368 ق ، رساله نهم مجموعه [فهرست اهدایی رهبری: 335].

3/11413 . قم ، مرعشی: 990 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله هشتم مجموعه ، «192 پ 207 پ» 16 برگ [فهرست مرعشی: 185/3].

4/11414 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2721 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله سوم مجموعه ، «ص 103-131» 15 برگ [فهرست مجلس: 47/9].

5/11415 . تبریز ، سید محمد علی قاضی طباطبایی: بدون شماره ، قاضی تبریزی ، بدون تاریخ کتابت ، رساله پنجم مجموعه [نشریه نسخه های خطی: 521/7].

6/11416 . قم ، مدرسه فیضیه: 1764 ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله چهارم مجموعه ، 30 برگ [فهرست مدرسه فیضیه: 130/2].

7/11417 . قم ، دار الحدیث: 46 ، آغاز: برابر نمونه ، انجام: برابر نمونه ، نسخ خفی ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، رساله اول مجموعه ، 10 برگ ، 25 سطر ، 12*16 [فهرست دار الحدیث].

2000 . صفات العشاق (شرح حدیث علوی در بدایع خلق انسان)

(فارسی)

از: حسین زاهدی فرزند پیر ابدال گیلانی (1) (زنده در 1105 ق)

رساله کوتاهی در شرح حدیث مروی از امام علی بن ابی طالب علیه السلام در بدایع خلقت انسان است که فرموده اند: «الصورة الإنسانية هي أكبر حجة الله على خلقه

ص: 531

و هی الکتاب الذی کتبه بیده و هی الهیکل الذی بناه بحکمته و هی مجموع صور العالمین و هی المختصر من اللوح المحفوظ و هی الشاهد علی کل غائب و هی الحجة علی کل جاحد و هی الطریق المستقیم الی کل خیر و هی الصراط المحدود بین الجنة و النار» (1).

مؤلف سند حدیث را یاد نمی کند و آن را در 9 فقره شرح و گزارش می کند و در آغاز شرح عنوان نموده که: «در این ولا سه تن از فضلالی معتبر ... این حدیث را شرح کردند و جماعت درویشان ... از وی در خواست کردند در این باب پیروی ایشان نمایند و از اتفاقات حسنه آنکه عدد تاریخ تألیف با اسم کتاب درست در آمد».

آغاز: الحمد لله الذی جعل الإنسان الکامل معلم الملک ... کلام معجز نظام حضرت شاه ولایت ... که در باب بدایع خلقت انسان کامل.

انجام: از ترجمه حدیث شریف مزبور آن چه به خاطر پریشان میرسید این بود که معروض شد . رجای واثق است که مقبول طبع عزیزان گردد . والسلام علی من اتبع الهدی .

نسخه ها:

11418 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: مجموعه طباطبایی 933 ، آغاز و انجام: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، «63 - 67 پ» 5 برگ [فهرست مجلس:

. [231/23]

2001 . صفوة الأخبار

(عربی)

از: فضل الله بن محمود فارسی (قرن 5 ق)

کتاب مهمی است در احادیث مرویه در مناقب ائمه اطهار علیهم السلام . مؤلف ابواب کتابش را به ترتیب ائمه علیهم السلام - هر امام در یک باب - تنظیم نموده و اکثر احادیث آن را از مفضل بن عمر جعفی از امام صادق علیه السلام نقل کرده است. این کتاب از منابع بحار الأنوار و مدینه المعاجز است. علامه مجلسی درباره مؤلفش می گوید: «إنه

ص: 532

لبعض العلماء الأخيار» و می افزاید: «فیه أخبار غریبة فی المناقب أخرجنا منه ما وافق أخبار الکتب المعتبرة». در مدینة المعاجز نام این رساله صفوة الأخبار عن الأئمة الأطهار درج شده است. یکی از شاگردان علامه مجلسی، صفوة الأخبار و ریاض الجنان (1) را از تألیفات فضل الله بن محمود فارسی دانسته و از او به عنوان «شقیق الشیخ البرسی» یاد کرده است.

[الذریعة: 48/15]

آغاز نسخه: و بهذا الإسناد عن المفضل عن الصادق صلی الله علیه و سلامه.

نسخه ها:

1/11419 . قم ، مرعشی: 748 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد سعید بن حسین بن سلیمان بن غلبار اوالی بحرانی ، 24 ذی حجه 986ق ، 152 برگ [فهرست مرعشی: 349/2].

2/11420 . قم ، مرعشی: 5602 ، نسخ و برگهای اول نستعلیق ، بدون نام کاتب ، قرن 11ق ، 81 برگ [فهرست مرعشی: 5/15].

2002 . صورت مجلس یکی از محاضر حضرت علی علیه السلام

(فارسی)

از: احمد شبیری زنجانی ، سید (1393 ق)

در مأخذ چنین معرفی شده:

«صورت مجلس یکی از محاضر حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام با پیری از مردمان شام که امام بدو هفت موعظه فرمود. نیز پاسخ امام به 24 پرسش زید بن صوحان عبدی» .

نسخه ها:

11421 . قم ، سید احمد زنجانی: بدون شماره ، به خط مؤلف ، 12 رجب 1360 ، 22 برگ [آشنایی با چند نسخه خطی: 176].

ض

2003 . ضوء الشهاب فی شرح الشهاب (شرح شهاب الأخبار)

(عربی)

از: فضل الله حسینی راوندی ، سید ضیاء الدین ابو الرضا (قرن 6 ق)

شرح مهمی است بر کتاب شهاب الأخبار تألیف محمد بن سلامة قضاعی

1- (1) . کتاب ریاض الجنان قبل از این معرفی گردید .

(متوفای 454 ق.) .

[الذریعة: 120/15]

آغاز: إن فی ما یقرینا من طاعته و یزلفنا إلی مرضاته بفضلہ و رحمته.

نسخه ها:

1/11422 . تهران ، ملک: 5696 ، از آغاز افتادگی دارد ، بدون نام کاتب ، قرن 13 ق ، 230 برگ [فهرست ملک: 357/1].

2/11423 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 1266 (1240) ، از وسط و آخر افتادگی دارد ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست مجلس: 43/4].

2004 . ضیاء الأبصار فی معرفة حقیقة الملك الجبار (شرح حدیث حقیقت)

(فارسی)

از: محمد بن سلیمان تنکابنی ، صاحب قصص العلماء (1302 ق)

شرحی است بر حدیث حقیقت ، که کمیل از علی علیه السلام در باره حقیقت پرسیده است . مؤلف این شرح را برای ناصر الدین شاه قاجار و به دستور میرزا آقا خان نوری نگاشته است . تألیف این کتاب در ذی حجه 1273 ق به پایان رسیده است .

آغاز: جوهر زیبای رخشنده و گوهر گرانهای زیننده و دره ثمینه.

نسخه ها:

11424 . تهران ، سپهسالار: 5426 ، آغاز: برابر نمونه ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، 47 برگ [فهرست سپهسالار: 184/5].

2005 . ضیاء البصر

(عربی)

از: مؤلف ناشناخته

نسخه ها:

11425 . مشهد ، آستان قدس رضوی: 11218 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت [فهرست الفبایی آستان قدس: 390].

ص: 534

2006 . ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب

(عربی)

از: سعید بن هبة الله راوندی ، ابو حسین (قطب الدین) (573 ق)

شرح مهمی است بر کتاب شهاب الأخبار تألیف محمد بن سلامة قضاعی (متوفای 454 ق) .

نسخه ها:

11426 . تهران ، مجلس سنا: 217 ، نسخ ، بدون نام کاتب ، 1096 ق ، 108 برگ [فهرست مجلس سنا: 101/1].

2008 . ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب

(فارسی)

از: مؤلف ناشناخته

شرحی است بر کتاب شهاب الأخبار تألیف محمد بن سلامة قضاعی (متوفای 454 ق) . نثر این شرح فارسی قدیمی است و نسخه موجود از آن در سال 878 ق کتابت شده است.

آغاز: شکر باد مر خدای را که او راست نامهای عالیات وصفاتههای طاهره.

نسخه ها:

11427 . کاشان ، حسن عاطفی: بدون شماره ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن جلال الدین بن علی بیدگلی ، جمادی الاول 878 ق [نشریه نسخه های خطی: 739/7].

2008 . ضیاء المصباح (شرح مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة)

(فارسی)

از: اسماعیل بن محمد علی رضوی

شرحی بر مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة منسوب به امام جعفر صادق علیه السلام است. مؤلف ، نخست متن احادیث کتاب را «باب - باب» ذکر کرده ، سپس به شرح آن پرداخته است.

[مقدمه محدث ارموی بر شرح مصباح الشریعة عبد الرزاق گیلانی].

آغاز: خداوندا چه سان شکر نعمت گزارم که شکری را شکری در قفاست.

نسخه ها:

11428 . تهران ، مجلس شورای اسلامی: 2795 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ ، محمد بن صالح مهدی ، 1117ق ، رساله اول مجموعه ،
«ص 12-257» 123 برگ [فهرست مجلس:

[56/10].

2009 . ضیاء المصباح (شرح مصباح الشریعة و مفتاح الحقیقة)

(فارسی)

از: یحیی بن محسن بن حسن بن جعفر بن صالح موسوی (قرن 13 ق)

ترجمه و توضیح بسیار مختصری بر کتاب مصباح الشریعة منسوب به حضرت امام صادق علیه السلام است. این شرح به سال 1274ق
نگاشته شده و در آغاز آن توضیحی در باره مؤلف مصباح الشریعة آمده است.

آغاز: حمد و ثنا و ستایش و سپاس بی حد و قیاس سزاوار و مختص است مر ذات هستی را.

نسخه ها:

1/11429 . تهران ، ملک: 2803 ، آغاز: برابر نمونه ، نستعلیق ، یحیی موسوی (مؤلف) ، 1274ق ، 193 برگ [فهرست ملک: 539/3].

2/11430 . قم ، مرعشی: 7103 ، آغاز: برابر نمونه ، نسخ و نستعلیق ، بدون نام کاتب ، بدون تاریخ کتابت ، متن نسخ ، 170 برگ]
فهرست مرعشی: 256/18].

ص: 536

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

